DICȚIONARUL SCULPTORILOR DIN ROMÂNIA
SECOLELE XIX–XX
VOL. II
LIT. H – Z

AUTORI:

IOANA VLASIU (coordonator)
VIRGINIA BARBU
RUXANDA BELDIMAN
IRINA CĂRĂBAŞ
OLIVIA NIȚIȘ
ADRIAN-SILVAN IONESCU
TUDOR STAVILĂ
ADRIANA ŞOTROPA
CORINA TEACĂ
GHEORGHE VIDA

ACADEMIA ROMÂNĂ
Institutul de Istoria Artei „George Oprescu”

DICȚIONARUL SCULPTORILOR DIN ROMÂNIA SECOLELE XIX–XX

VOL. II
Lit. H – Z

coordonator Ioana Vlasiu

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
Bucureşti, 2012

Copyright © Editura Academiei Române, 2012
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii.

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5
050711, Bucureşti, România
Tel: 4021-318 81 46, 4021-318 81 06
Fax: 4021-318 24 44
E-mail: edacad@ear.ro
Adresă web: www.ear.ro

Referenți: acad. Răzvan THEODORESCU
prof. Ruxandra DEMETRESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

INSTITUTUL DE ISTORIA ARTEI "GEORGE OPRESCU" (Bucureşti)
Dicționarul sculptorilor din România: secolele XIX-XX / Institutul de Istoria Artei "George Oprescu" ; coord.: Ioana Vlasiu. - Bucureşti : Editura Academiei Române, 2011-2012
2 vol.
ISBN 978-973-27-2125-4
Vol. 2. : Literele H - Z. - 2012. - ISBN 978-973-27-2222-0

I. Vlasiu, Ioana (coord.)

81'374.2:730(498)"18/19":929=135.1

Redactor: Alis ALEXĂ
Tehnoredactor: Doina STOIA
Coperta: Mariana ŞERBĂNESCU

Bun de tipar: 20.10.2012. Format: 16/70 × 100
Coli de tipar: 23,75. Tiraj: 200 exemplare
C.Z. pentru biblioteci mari: 73 (498) «18: 19 » (032) = 59
C.Z. pentru biblioteci mici: 73

MULȚUMIRI

Mulțumirile noastre merg către numeroasele instituții care ne-au sprijinit, printre care, mai cu seamă, Muzeul Național de Artă Contemporană şi Muzeul Național de Artă din Bucureşti, Muzeul Național de Artă din Cluj-Napoca, Muzeul de Artă din Constanța, Muzeul Brukenthal din Sibiu, Muzeul de Artă Vizuală din Galați, Muzeul de Artă din Iaşi, Muzeul de Artă din Târgu-Mureş, Muzeul de Artă din Timişoara, Uniunea Artiştilor Plastici, precum şi tuturor celor care, într-un fel sau altul, ne-au facilitat, cu deosebită amabilitate, cercetările: Marina Aposteanu, Maria Magdalena Anghelescu, Antoaneta Alexandru, Zoe Pop, Doina Păuleanu, Mihai Oroveanu, Călin Stegerean, Dan Breaz, Rodica Matei, Cora Fodor, Adriana Oprea, Magda Predescu, Alexandra Pompiliu, Cerasela Barbone, Maria Ordeanu, Iulia Mesea, Ion Şulea, Corina Cimpoieşu, Alice Neculea.

FIŞA DICȚIONARULUI

– **Nume de familie, prenume, data şi locul naşterii şi decesului, relații de rudenie cu alți artişti**

– **Studii**

Întrucât de la înființare până azi numele instituțiilor de învățământ artistic de la Bucureşti, Iaşi, Cluj şi Timişoara s-au schimbat de mai multe ori, am optat pentru formula mai complicată, dar mai exactă, a utilizării denumirii din perioada în care artistul şi-a urmat studiile.

Bucureşti

1864–1931 Şcoala Națională de Arte Frumoase
1931–1942 Academia de Belle-Arte
1942–1948 Şcoala Superioară de Arte
1948–1990 Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”
1990–1995 Academia de Arte Frumoase
1995–2002 Universitatea de Arte Bucureşti
2002 Universitatea Națională de Arte Bucureşti

Iaşi

1861–1931 Şcoala de Belle-Arte
1931–1948 Academia de Belle-Arte
1948–1992 Institutul de Artă
1992–1997 Academia de Arte „George Enescu”
1997 Universitatea de Arte „George Enescu”

Cluj-Napoca

1926–1933 Şcoala de Belle-Arte
1950–1990 Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu”
1990–2001 Academia de Arte Vizuale „Ion Andreescu”
2001 Universitatea de Artă şi Design Cluj-Napoca

Timişoara

1933–1942 Şcoala de Arte Frumoase
1933–1942 Şcoala Medie Tehnică de Arte Decorative
1990 Facultatea de Arte şi Design, Universitatea de Vest

– **Premii**

– **Comentariu sintetic al operei**

– **Expoziții personale** (dacă expoziția a avut catalog se menționează în paranteză cu precizarea autorului textului introductiv)

– **Expoziții colective (şi de grup)**: în țară şi în străinătate. Ordine cronologică

– **Artă publică**

– **Simpozioane (de sculptură în aer liber)**

– **Muzee**

– **Scrieri ale artistului**

– **Bibliografie**

1. Dicționare. – 2. Lucrări generale. – 3. Monografii. – 4. Articole (dacă nu există monografii cu bibliografie). – 5. Site-uri.

ABREVIERI

acad. – academie
bibl. – bibliografie
cat. – catalog
col. – colecție
EAV – Expoziția artiştilor în viață
exp. – expoziție
gal. – galerie
intern. – internațional
IAP Bucureşti – Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” Bucureşti
IAP Cluj-Napoca – Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” Cluj-Napoca
ICR – Institutul Cultural Român, Bucureşti
IIA – Institutul de Istoria Artei „George Oprescu”, Bucureşti
MIAMB – Muzeul de Istorie şi Artă al Municipiului Bucureşti
MNAC – Muzeul Național de Artă Contemporană, Bucureşti
MNAP – Muzeul Național de Arte Plastice, Chişinău
MNAR – Muzeul Național de Artă al României, Bucureşti
MNIR – Muzeul Național de Istorie al României, Bucureşti
MNLR – Muzeul Național al Literaturii Române, Bucureşti
MNP – Muzeul Național Peleş, Sinaia
mon. – monument
muz. – muzeu
ONDEA – Oficiul Național pentru Documentare şi Expoziții de Artă, Bucureşti

pr. – premiu
pref. – prefață
retr. – retrospectivă
Rev. muz. mon. – Revista muzeelor şi monumentelor
RRHA – Revue roumaine d'histoire de l'art
SCIA – Studii şi cercetări de istoria artei
SM – Salonul municipal
SO – Salonul oficial de pictură şi sculptură
SO gr. – Salonul oficial de grafică
TA – Tinerimea Artistică
TNB – Teatrul Național București
UA Iaşi – Universitatea de Arte Iaşi
UAD Cluj-Napoca – Universitatea de Artă şi Design Cluj-Napoca
UAP – Uniunea Artiştilor Plastici
UNAB – Universitatea Națională de Arte București

INIȚIALELE AUTORILOR DE ARTICOLE

V.B. Virginia Barbu
R.B. Ruxanda Beldiman
I.C. Irina Cărăbaş
O.N. Olivia Nițiş
A.S.I. Adrian-Silvan Ionescu
T.S. Tudor Stavilă
A.Ş. Adriana Şotropa
C.T. Corina Teacă
Gh.V. Gheorghe Vida
I.V. Ioana Vlasiu

BIBLIOGRAFIE

A. Enciclopedii, dicționare, repertorii

AKL = *Saur Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, 73 vol., Saur A.K., München-Leipzig, 1992–2012.

AKL Nachtrag = *Saur Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, 4 vol., Nachtrag, Saur A.K., Munchen-Leipzig, 2005–2010.

Barbosa 1976 = Octavian Barbosa, *Dicționarul artiştilor români contemporani*, Meridiane, Bucureşti, 1976.

Bénézit 1966 = E. Bénézit, *Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs*, Tomes I–VIII, Paris, 1966.

Bénézit 1999 = E. Bénézit, *Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs*, Tomes I–VIII, Paris, 1999.

Chevalier 1970 = Denys Chevalier, *Nouveau dictionnaire de la sculpture moderne*, Fernand Hazan, Paris, 1970.

Ciucă 2004 = Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase la Iaşi*, ART XXI, Iaşi, 2004.

Ciucă 2005 = Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Bucovina*, ART XXI, Iaşi, 2005.

Ciucă 2009 = Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, ART XXI, Iaşi, 2009.

Cruceru 2005 = Florica Cruceru, *Artişti dobrogeni. Un dicționar şi mai mult decât atât*, Muntenia, Constanța, 2005.

Deac 2000 = Mircea Deac, *50 de ani de sculptură*, OID.ICM, Bucureşti, 2000.

Dublea 1936 = Eugeniu Dublea, *Artişti plastici români*, Bucureşti, 1936.

Encicl. art. rom. cont. = Al. Cebuc, Vasile Florea, Negoiță Lăptoiu, *Enciclopedia artiştilor români contemporani*, vol. 1–5, Arc 2000, Bucureşti, 1996–2003.

Grigorescu 2003 = Dan Grigorescu, *Dicționarul avangardelor*, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 2003.

Grove = *The Dictionary of Art*, Jane Turner (ed.), 34 vol., Macmillan Publishers Limited, London – Grove's Dictionaries Inc., New York, 1996.

Jianu 1986 = *Les Artistes roumains en Occident*. Antologie de Ionel Jianu, Gabriela Carp, Ana Maria Covrig, Lionel Scanteye, American-Romanian Academy of Arts and Sciences, Paris, 1986.

KMML = *Kotárs magyar kezo müvészeti lexikon*, vol. I–III, Budapest, 1999–2001.

Oprea 2004 = Petre Oprea, *Expozanți la Saloanele oficiale de pictură, sculptură şi grafică 1924–1944*, Ministerul Culturii şi Cultelor, Bucureşti, 2004.

Oprea 2006 = Petre Oprea, *Artişti participanți la expozițiile societății Tinerimii Artistice (1902–1947)*, Maiko, Bucureşti, 2006.

Oprea 2007 = Petre Oprea, *Expozanți la Saloanele oficiale de pictură, sculptură, grafică 1945–1947*, Ministerul Culturii şi Cultelor, Bucureşti, 2007.

Monvoisin 2008 = Alain Monvoisin, *Dictionnaire international de la sculpture moderne et contemporaine*, Éditions du Regard, Paris, 2008.

Postolache 1973 = Florica Postolache, *Arta monumentală a litoralului, oraşului şi județului Constanța*, Muzeul de Artă, Constanța, 1973.

Prut 1982 = Constantin Prut, *Dicționar de artă modernă*, Albatros, Bucureşti, 1982.

Prut 2002 = Constantin Prut, *Dicționar de artă modernă şi contemporană*, Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2002.

Repere ale artei plastice mureşene 2006 = Gheorghe Mureşan (coord.), *Repere ale artei plastice mureşene*, Filiala Târgu-Mureş a Artiştilor Plastici din România, Ansid, 2006.

Repertoriul graficii rom. XIX = *Repertoriul graficii româneşti din secolul al XIX-lea*, 2 vol., Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, Cabinetul de stampe şi desene, Bucureşti, 1974–1975.

Repertoriul graficii rom. XX = *Repertoriul graficii româneşti din secolul al XX-lea*, 7 vol., Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, Cabinetul de stampe şi desene, Bucureşti, 1978–2008.

Repertoriul expozițiilor 1865–1918 = *Repertoriul expozițiilor de artă românească. Bucureşti, 1865–1918*. Autori: Theodor Enescu, Irina Fortunescu, Ioana Vlasiu, Carmen Liiceanu. Institutul de Istoria Artei „George Oprescu" al Academiei Române. [Manuscris]

Stoica 2007 = Corneliu Stoica, *Dicționar al artiştilor plastici gălățeni*, Muzeul de Artă Vizuală Galați, Terra, Focşani, 2007.

Thieme-Becker = Ulrich Thieme, Felix Becker (hrsg.), *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, Verlag von E.A. Seemann, Leipzig, 1907–1950.

Un secol de sculptură 2001 = *Un secol de sculptură românească*. Dicționar A-D. Coordonator Alexandra Titu, Ed. Meta, Bucureşti, 2001.

Vollmer = H. Vollmer, *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler des XXsten Jahrhunderts*, vol. 1–6, Leipzig, 1953–1962.

B. Lucrări generale

50 Contemp. Sculpt. 1979 = *50 Contemporary Sculptors*. Introducere de Vasile Drăguț. Uniunea Artiştilor Plastici, Bucureşti, 1979.

Artele plastice 1959 = *Artele plastice în România după 23 august 1944*, sub îngrijirea acad. G. Oprescu, autori Mircea Popescu, Eugen Schileru, Radu

Bogdan, Ion Frunzetti, Remus Niculescu, Editura Academiei, Bucureşti, 1959.

Ateliere de artişti din Bucureşti = Mihai Oroveanu (ed.), *Ateliere de artişti din Bucureşti*, vol. 1–3, NOI Media Print, Bucureşti, 2008, 2009, [2010].

Barcan 2003 = Luiza Barcan, *Artişti plastici la Serata lui Iosif Sava*, Maiko, Bucureşti, 2003.

Beldiman, I, 2005 = Ioana Beldiman, *Sculpturi franceze. Un patrimoniu resuscitat*, Simetria, Bucureşti, 2005.

Beldiman, II, 2005 = Ioana Beldiman, *Sculptura franceză în România (1848–1931). Gust artistic, modă, fapt de societate*, Simetria, Bucureşti, 2005.

Blazian 1932 = H. Blazian, *Plastica 1931. L'Art roumain en 1931. Précédé d'un aperçu sur l'art roumain*, Atelierele Adevărul, Bucureşti, 1932.

Busuioceanu 1980 = Alexandru Busuioceanu, *Scrieri despre artă*, ed. Ion Frunzetti, Th. Enescu, V.I. Stoichiță, Meridiane, Bucureşti, 1980.

Cârneci 2000 = Magda Cârneci, *Artele plastice în România 1945–1989*, Meridiane, Bucureşti, 2000.

Colecția de artă a Camerei Deputaților = *Colecția de artă a Camerei Deputaților*, 2 vol., Regia Autonomă Monitorul Oficial, Bucureşti. Prefață: Eugenia Florescu, Ariadna Zeck.

Comarnescu 1985 = Petru Comarnescu, *Kalokagathon.* Antologie de Dan Grigorescu şi Florin Toma. Studiu introductiv şi note de Dan Grigorescu. Eminescu, Bucureşti, 1985.

Comarnescu 2003 = Petru Comarnescu, *Pagini de jurnal*. Ediție îngrijită de Traian Filip, Mircea Filip şi Adrian Munțiu. Prefață de Dan Grigorescu. Colecția „Destine refuzate", Noul Orfeu, Bucureşti, 2003.

Constantinescu 2008 = Cornel Radu Constantinescu, *Plasticieni români*, Paideia, Bucureşti, 2008.

Contemp. Rom. Sculpt. 1999 = *Contemporary Romanian Sculptors*, Chamber of Fine Art of Greece, 1999.

Crişan 1986 = Maria Crişan, *Artişti gălățeni*, Meridiane, Bucureşti, 1986.

Crişan 2010 = Maria Crişan, *Exercițiul privirii*, Printco, Iaşi, 2010.

Dante in Romania 1999 = *Dante in Romania*. Cento artisti romeni contemporanei interpretano Dante Alighieri. Centro Dantesco dei Frati Minori Conventuali. Ravenna 1 aprile – 30 settembre 1999. Chiostri Francescani. [Cat.]

Dragu Dimitriu 2010 = Victoria Dragu Dimitriu, *Poveşti cu statui şi fântâni din Bucureşti*, Vremea, Bucureşti, 2010.

Drăguț 1988 = Vasile Drăguț, *Medalioane în cerneală*, Meridiane, Bucureşti, 1988.

Dumitrescu 2002 = Sorin Dumitrescu, *Anticritice. Artiştii Galeriei Catacomba*, Anastasia, Bucureşti, 2002.

Experiment 1997 = Alexandra Titu (ed.), *Experiment în arta românească după 1960*, Centrul Soros pentru Artă Contemporană, Bucureşti, 1997.

Florea 1982 = Vasile Florea, *Arta românească modernă şi contemporană*, Meridiane, Bucureşti, 1982.

Florea 2007 = Vasile Florea, *Istoria artei româneşti*, Litera Internațional, Bucureşti-Chişinău, 2007.

Frunzetti 1997 = Ion Frunzetti, *Scrieri. Prietenii mei artiştii*, 2 vol., Ed. Europolis, Constanța, 1997.

Grigorescu 1991 = Dan Grigorescu, *Idee şi sensibilitate. Direcții şi tendințe în arta contemporană românească*, Meridiane, Bucureşti, 1991.

Grozdea 1974 = Mircea Grozdea, *Arta monumentală în România socialistă*, Meridiane, Bucureşti, 1974.

Grozdea 1984 = Mircea Grozdea, *Sculptori români contemporani*, Meridiane, Bucureşti, 1984.

Grozdea 1987 = Mircea Grozdea, *Arta monumentală contemporană*, Meridiane, Bucureşti, 1987.

Guță 2001 = Adrian Guță, *Texte despre generația '80 în artele plastice*, Paralela 45, 2001.

Guță 2007 = Adrian Guță, *La Sculpture contemporaine roumaine. La Vie intérieure, la vie extérieure*, Musée Janchelevici, La Louvière, Belgia, 2007. [cat. de Adrian Guță]

Guță 2009 = Adrian Guță, *Generația '80 în artele vizuale*, Paralela 45, Bucureşti, 2009.

Han 1970 = Oscar Han, *Dălți şi pensule*, Minerva, Bucureşti, 1970.

Hommage à Brancusi 1976 = *Hommage à Brancusi de la sculpture roumaine contemporaine*. Musée Galliera, Paris, 1976. Introducere de Ion Vlasiu. [cat.]

Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" 1964 = *Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu". 1864–1964*, coord.: Adina Nanu şi Raoul Şorban, Meridiane, Bucureşti, 1964.

Ionescu 1999 = Adrian Silvan Ionescu, *Învățământul artistic românesc 1830–1872*, Meridiane, Bucureşti, 1999.

Ionescu 2008 = Adrian-Silvan Ionescu, *Mişcarea artistică oficială în România secolului al XIX-lea*, Noi Media Print, Bucureşti, 2008.

Ispir 1984 = Mihai Ispir, *Clasicismul în arta românească*, Meridiane, 1984.

Istoria românilor VIII = Dan Grigorescu, *Artele*, în *Istoria românilor*, vol. VIII, coord. Ioan Scurtu, Petre Otu, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 2003, p. 732–751.

Istoria românilor IX = Ioana Vlasiu, *Artele plastice*, în *Istoria românilor*, vol. IX, coord. Ioan Scurtu, Petre Otu, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 2008, p. 1013–1017.

Juvara-Minea 2000 = Ruxandra Juvara-Minea, *Participarea României la Bienala de la Veneția*, Vremea, Bucureşti, 2000.

Kessler 1997 = Erwin Kessler, *ceARTA*, Nemira, Bucureşti, 1997.

L'Art roumain Paris 1961 = *L'Art roumain du XIXe siècle à nos jours*. Musée national d'art moderne. Journées culturelles roumaines, 25 octobre – 4 decembre 1961, Paris. Preface: Jean Cassou. Introduction: Ion Jalea. [cat.]

Lăptoiu 1981, 1987, 1999, 2009 = Negoiță Lăptoiu, *Incursiuni în plastica transilvană*, vol. I, Dacia, Cluj-Napoca, 1981; vol. II, Dacia, Cluj-Napoca, 1987; vol. III, Arc 2000, Bucureşti, 1999; vol. IV, Napoca Star, Cluj-Napoca, 2009.

Lăptoiu, *Şcoala de Arte Frumoase din Cluj şi Timişoara* = Negoiță Lăptoiu, *Şcoala de Arte Frumoase din Cluj şi Timişoara (1925–1941)*, Arc 2000, Bucureşti, 1999.

Mândrescu 1972	= *Lemnul, expresie şi tehnologie*, Galeria Amfora, Bucureşti, 1972. [cat. Anatol Mândrescu]
Mocanu 2010	= Aurelia Mocanu, *Criza clastică*, Printech, Bucureşti, 2010. [CD]
Muzeul A. Simu	= *Muzeul A. Simu şi Casa-Simu-Muzeu.* Cuvânt înainte de Marius Bunescu, Ministerul Cultelor şi Artelor. Fondul Anastase Simu – Bucureşti, 1937. [cat.]
Muz. de Artă Constanța	= *Muzeul de Artă. Constanța. România*. Expoziția permanentă. Studiu introductiv de Doina Păuleanu, Muzeul de Artă Constanța, 1998. [cat.]
Muz. de Artă K.H. Zambaccian	= *Muzeul de Artă K.H. Zambaccian*. Comitetul pentru cultură şi educație socialistă al Municipiului Bucureşti, Colectivul de redactare: Petra Ciocan, Ileana Matac, Jacques Zambaccian, 1973. [cat.]
Muz. Național de Artă Cluj	= *Muzeul Național de Artă Cluj*. Galeria Națională, Text introductiv Livia Drăgoi, Idea/Design and Print, Cluj. [cat.]
Niculescu 1954	= Remus Niculescu, *Începuturile sculpturii româneşti*, în *SCIA*, nr. 3–4, 1954, p. 105–115.
Oprea 1974	= Petre Oprea, *Incursiuni în sculptura românească*, Litera, Bucureşti, 1974.
Oprea, *Sculpturi decorative* 2004	= Petre Oprea, *Sculpturi decorative pe clădiri bucureştene*, Maiko, Bucureşti, 2004.
Oprescu 1935	= G. Oprescu, *L'Art roumain de 1800 à nos jours*, Malmo, 1935.
Oprescu 1939	= G. Oprescu, *Doi ani de critică artistică*. Note şi impresii, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului, Bucureşti, 1939.
Oprescu 1954	= G. Oprescu, *Sculptura statuară românească*, Editura de stat pentru literatură şi artă, Bucureşti, 1954.
Oprescu 1965	= G. Oprescu, *Sculptura românească*, ediția a II-a, Meridiane, Bucureşti, 1965.
Oprescu 1966	= G. Oprescu, *Scrieri despre artă*, Meridiane, Bucureşti, 1966.
Paleolog 1975	= C. Irimie, F. Dumitrescu, A. Paleolog, *Arta lemnului la români*, Meridiane, Bucureşti, 1975.
Pinacoteca statului	= *Pinacoteca statului.* Ministerul Instrucțiunii Publice, Ateneul Român, Institutul Grafic Luceafărul S.A., Bucureşti, 1930. [cat.]
Pintilie 2000	= Ileana Pintilie, *Acționismul în România în timpul comunismului*, Ideea Design & Print, Cluj, 2000.
Pintilie 2006	= Ileana Pintilie, *Timişoara între tradiție şi modernitate. Pedagogia artistică în secolul al XX-lea*, Brumar, Timişoara, 2006.
Pleşu 1986	= Andrei Pleşu, *Ochiul şi lucrurile*, Meridiane, Bucureşti, 1986.
Rezeanu 1980	= Paul Rezeanu, *Artele plastice în Oltenia*, Scrisul Românesc, Craiova, 1980.
Rezeanu 2001	= Paul Rezeanu, *Muzeul de artă din Craiova.* Palatul Jean Mihail, Ghid. Ediție revăzută şi adăugită, „Arc 2000", Bucureşti, 2001. [cat.]
Rus 1998	= Alexandra Rus, *Sculptura românească în lemn în sec. XX. Colecții clujene*. Muzeul Național de Artă Cluj, 1998. [cat.]

Sângeorz 2006 = *Muzeul de Artă Comparată Sângeorz Băi*, texte de Maria Magdalena Crişan, Pavel Şuşară, Bucureşti, 2006. [cat.]

Schileru 1971 = Eugen Schileru, *Scrisoare de dragoste*, Meridiane, Bucureşti, 1971.

Scurtă istorie 1958 = *Scurtă istorie a artelor plastice în RPR*, vol. II, sec. XIX, sub îngrijirea acad. G. Oprescu, autori Radu Bogdan, Ion Frunzetti, Remus Niculescu, Editura Academiei, Bucureşti, 1958.

Statuara mică Braşov = *Statuara mică din colecția Muzeului Județean Braşov*. Comitetul de cultură şi educație socialistă al județului Braşov. Autor: Anca Popp-Săndulescu.

Svetlov 1974 = I. Svetlov, *Sovremenaia rumânscaia sculptura*, Moskva, 1974.

Şerban 2005 = Dumitru Şerban, *Simpozionul de sculptură fenomen al artei contemporane*, Ed. Universității de Vest, Timişoara, 2005.

Şimăndan 1981 = Emil Şimăndan, *Un spectacol pentru o mie de ani*, Arad, 1981.

Şotropa 2009 = Adriana Şotropa, *Visuri şi himere. Ecouri simboliste în sculptura românească*, Compania, Bucureşti, 2009.

Țoca 1978 = Mircea Țoca, *Sculptori clujeni*, Meridiane, Bucureşti, 1978.

Țoca 1981 = Mircea Țoca, *Şase decenii de plastică românească militantă*, Dacia, Cluj-Napoca, 1981.

Țoca 1983 = Mircea Țoca, *Artişti orădeni*, Meridiane, Bucureşti, 1983.

Universitatea de Arte 2006 = Ruxandra Demetrescu, Ioana Beldiman, Vlad Bedros, Adriana Oprea, Irina Cărăbaş (ed.), *Universitatea de Arte Bucureşti. Unarte*, UNARTE Bucureşti, 2006.

Versions of Transfiguration 1998 = *Szinés valtozasok. Versions of Transfiguration*, curatori şi texte Sorin Dumitrescu şi László Beke, Mücsarnok/Anastasia, Budapesta, 1998. [cat.]

Vianu 1938 = Tudor Vianu, *Sculptura românească*, în *Artă şi tehnică grafică*, nr. 4–5, iun. – sept. 1938.

Vida 1978 = Gheorghe Vida, *Arta ambientală în România. Ipoteze şi interpretări*, în *SCIA*, XXV, 1978, p. 175–199.

Vida 1994 = Gheorghe Vida, *Zur Situation in Rumänien – Eine Analyse der Mutationen*, în *Bildersturm in Osteuropa: Die Denkmäler der Kommunistischen Ära im Umbruch*, Munich, International Council on Monuments and Sites, 1994, p. 62–65.

Vlasiu 1978 = Ioana Vlasiu, *Momente din evoluția contemporană a sculpturii monumentale*, în *SCIA*, XXV, 1978, p. 141–174.

Vlasiu 2006 = Ioana Vlasiu, *Elevii români ai lui Antoine Bourdelle*, în *Antoine Bourdelle vector al modernității, Bucureşti – Paris*, MNAR, Bucureşti, 2006, p. 145–167. [cat.]

Vlasiu, Szekely 2011 = Ioana Vlasiu, Szekely Sebestyen György, *Tânăra artă clujană interbelică. Fiatal koloysvari müveszet a ket vilaghaboru kozott. Junge Klausenburger Zwischenkrigskunst*, Idea Design & Print, Cluj/Kolozsvar/Klausenburg, 2011.

H

HAN Oscar, 3.12.1891, Bucureşti – 14.02.1976, Bucureşti. Scriitoarea Raymonde Han – soție. **Studii**: 1909–1914, Şcoala Națională de Arte Frumoase, profesori Dimitrie Paciurea (sculptură) şi Fritz Storck (desen). Activitate didactică: 1927–1944; 1956, profesor la Catedra de sculptură şi modelaj a aceleiaşi instituții. **Premii**: 1936, pr. I la concursul pentru statuile ecvestre ale regilor Carol I şi Ferdinand I (neexecutate); 1937, Paris, Exp. universală *Arts et techniques dans la vie moderne*, diploma de onoare; 1939, New York, Exp. universală, diploma de onoare; 1964, maestru emerit al artei. 1968, Ordinul Meritul Cultural cls. I; 1971, Ordinul Muncii cls. I; 1972, Ordinul Steaua RSR cls. I. Membru fondator al Societății Arta Română; 1926, Bucureşti, membru fondator al Asociației Grupul celor patru, alături de Nicolae Tonitza, Ştefan Dimitrescu şi Francisc Şirato.

O.H. este considerat un novator în concepții şi formule, un discipol al lui Antoine Bourdelle cu o evoluție personală. Datorită valențelor monumentale, chiar atunci când este vorba despre lucrări de mici dimensiuni, arta sa pare mai degrabă opera unui arhitect. Rigoarea cu planuri energic ritmate, alternarea volumelor pline, fără goluri, conferă operei sale o logică geometrică specifică arhitecturii. Corpul uman a reprezentat una dintre principalele sale preocupări. Debutează în 1911 cu *Cap de fetiță* fiind remarcat de cronicarii plastici contemporani. În timpul Primului Război Mondial a fost mobilizat împreună cu alți artişti pe lângă Marele Stat Major, lucrările fiind expuse ulterior la Iaşi în cadrul expoziției de pictură şi sculptură a artiştilor mobilizați. Preocupat de tematica portretului, execută efigiile unor presonalități con-temporane ale societății româneşti (*Nicolae Iorga*, *Vasile Pârvan*) sau din trecut (*Constantin Brâncoveanu*, *Mihai Eminescu*). Compozițiile sale se prezintă ca structuri geometrice, cu valențe arhitecturale. Scrie cronici plastice încă din anii 1920, însă în intervalul 1933–1935 publică regulat în *Curentul* unele materiale sub pseudonimul Ion Darie. Sunt cronici viguroase având păreri pertinente, în care sunt atacați reprezentanți ai societății româneşti, dar şi confrați. Activitatea critică a lui Han acordă un interes particular sculpturii. Publică mici studii şi articole despre creația lui Ioan Georgescu (1933), Dimitrie Paciurea (1932), himerele celui din urmă aflând un apărător acerb, Antoine Bourdelle.

Han Oscar, *Ştefan cel Mare*, bronz, 1974, Piatra Neamţ,
Parcul Central, foto Ruxanda Beldiman

Exp. personale: 1915, Bucureşti, Ateneul Român (împreună cu Alexandru Romano şi Horia Boambă); 1919, Salonul Arta (împreună cu Traian Cornescu); 1925, Gal. Căminul Artei; 1934, 1935, Sala Dalles (împreună cu Francisc Şirato şi Nicolae Tonitza); 1962, Sala Dalles, exp. retr. **Exp. colective**: 1911, Bucureşti, debut SO; 1912, 1913, 1916, SO; 1914, 1915, 1916, exp. Tinerimii Artistice; 1917, Iaşi, Exp. de pictură şi sculptură a artiştilor mobilizaţi. Din 1918 participă cu regularitate la exp. Societăţii Arta Română; 1926–1936, exp. Asociaţiei Grupul celor patru; 1929, Barcelona, Exp. universală; 1935, exp. *La Roumanie à l'Exp. de Bruxelles* [cat. texte de Al. Tzigara-Samurcaş şi Al. Busuioceanu]; 1937, Paris, Exp. universală; 1939, New York, Exp. universală. Alte expoziţii de artă românească în străinătate din 1946, Paris, Madrid, Praga, Bratislava, Atena, Roma, Leningrad, Cairo. **Artă publică**: 1916, Bucureşti, *Mon. Eroilor Independenţei* (distrus); 1929, Bucureşti, Parcul Kisellef, *Tenorul N. Leonard*, bust, piatră; 1933, Sinaia, MNP, *Regele Carol I*; 1934, Constanţa, mon. *Mihai Eminescu*; 1934, Mărăşeşti, mon. *Victoriei* (reinstalată în 1993); 1934, Vâle de Grâce, Franţa, *Elegie*; 1939, Bucureşti, *Constantin Brâncoveanu*, bronz; 1936, Constanţa, mon. *Anghel Saligny*; 1939, Bucureşti, *Mihail Kogălniceanu*, bronz; 1967, Turnu Măgurele, mon. *Mircea cel Bătrân*; 1968, Alba Iulia, *Mihai Viteazul*, ecvestră; 1972, Palma de Mallorca, mon. *Emil Racovitză*; 1972, Bucureşti, *Nicolae Iorga*, bust; 1972, Buzău, *George Enescu*; 1972, Bucureşti, *Mihai Eminescu*, bust; 1974, Piatra Neamţ, *Ştefan cel Mare*. **Muzee**: Bucureşti: MNAR, Muz. Militar Naţional „Regele Ferdinand", MNLR (Vila Mărţişor), MIAMB; Sinaia, MNP; Buşteni, Casa „Cezar Petrescu"; Constanţa, Muz. de Artă; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Iaşi, Palatul Culturii, Muz. de Artă; Râmnicu Vâlcea, Muz. de Artă, Casa Simian; Sibiu, Muz. Brukenthal; Timişoara, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Bourdelle au Musée Simu*, Ed. Ramuri, Craiova, 1931; *D. Paciurea*, Fundaţia pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II", Bucureşti, 1935; *Dălţi şi pensule*, Minerva,

Bucureşti, 1970. – în *Arta*, nr. 3–4, 1958, p. 20. **Bibl**.: Barbosa 1976; Lucian Predescu, *Enciclopedia României Cugetarea*, Saeculum, Vestala, Bucureşti, 1999; *Encicl. art. rom. cont.* 5; Oprea 2004, 2007; Oprea 2006. – Oprescu 1954; *Artele plastice* 1959; Oprescu 1965; Busuioceanu 1980; Petre Oprea, *Critici de artă în presa bucureşteană a anilor 1931–1937*, Tehnică agricolă, Bucureşti, 1997. – Tudor Vianu, ***O.H***., Ramuri, Craiova, 1930; George Oprescu, ***O.H***., Meridiane, Bucureşti, 1970; Marin Mihalache, ***O.H***., Meridiane, Bucureşti, 1985. – Vianu 1938; Petre Comarnescu, în *Arta*, nr. 10, 1967, p. 6–10; Petre Oprea, în *Arta*, nr. 5, 1976, p. 40; Vlasiu 2006. **R.B**.

HANDEL Kurtfritz, 1941, Râmnicu Vâlcea. **Studii**: 1961–1967, IAP Cluj-Napoca, studii de sculptură cu Artur Vetro (şi istoria artelor). 1967–1985, profesor şi artist liber profesionist la Sibiu. Stabilit în Nürtingen, Germania. Predă la şcoala de artă (Nürtingen) şi lucrează ca artist plastic la Ernst Strassacker K. G., Kunstgießerei Süßen. Membru al Verband Inter-Art e.V. **Premii**: 2009, pr. pentru cultură al comunităţilor săseşti din Germania şi Canada.

Sculptorul este preocupat de esenţa lucrurilor indiferent de subiect, fie că este vorba de figura umană, lumea animalieră sau peisaj – temele centrale ale creaţiei sale. Portretele sunt concepute în chip de structuri arhitecturale stilizate (*Ducesa Diana von Würtemberg*, bronz, 2001; *Pictorul Friedrich von Bömches*, bronz, 2002; *Episcopul Christoph Klein*, bronz, 2009). În peisajele sculpturale şi în sculptură animalieră rezumă idei într-o viziune minimalistă (*Faţade*; *Peisaj cu pomi*; *Bovină*, 1985, bronz; *Jocuri ale vântului*, bronz, 1988). Simbolul devine de asemenea temă de meditaţie (*Mâini*, *Cruci*, *Urne*).

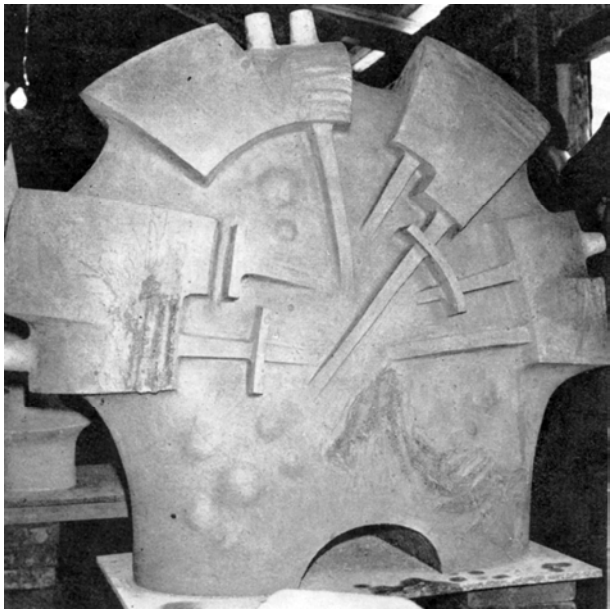

Kurtfritz Handel, *Compoziţie*, piatră, 1978, Lăzarea, foto *Arta*

Exp. personale: 1971, Bucureşti, Casa de Cultură „Friedrich Schiller" (cu Horst Zay) exp. de grafică; 1981, 1987, Sibiu, Gal. Sirius; 1987, Bucureşti, Gal. Eforie (cu Lidia Cireşica Crainic), exp. textile; 1986, Esslingen am Neckar, Gal. der Künstlergilde; 1988, Stuttgart, Galerie InterArt; 1998 Filderstadt, Städtische Galerie (Martin Knispel); 2006, Holzgerlingen, Burg Kalteneck; 2006, München, Üblacker-Häusl, Herbergenmuseum; 2010, Siebenbürgisches Museum Gundelsheim, Schloss Horneck; 2011, Stuttgart, Galerie InterArt; 2012, Zerbst, Anhalt, Museum der Stadt Zerbst, Anhalt; 2012, Stuttgart, Hotel Le Méridien. **Artă publică**: Mediaş, *Stephan Ludwig Roth*, bust, piatră. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Sibiu, Muz. Brukenthal. **Bibl**.: Barbosa 1976; AKL. – Hans-Werner Schuster, în *Siebenbürgische Zeitung*, 19.12.2002. – Günter Baumann, *Kurtfritz Handel*, *Retrospektive*, în http://www.portalkunstgeschichte.de/kunstgeschehen; http://www.kurtfritz-handel.de. **R.B.**

HARIGA AVRAMESCU Elena, 14.11.1938, Bucureşti. **Studii**: 1968, absolvă IAP Bucureşti, profesor Ion Lucian Murnu.

Tehnicile de predilecţie ale **E.H.A.** sunt desenul şi sculptura în bronz. Abordează cicluri a căror temă centrală sunt timpul, oamenii, îngerii. Lucrările artistei se definesc prin eleganţă şi rafinament, dar şi printr-o linie austeră. Viziunile sale plastice sunt puternic marcate de un simbolism aproape mistic (*Despre timp*, *Oameni-stări*, *Îngeri*). Este adesea prezentă pe simeze cu expoziţii de desen.

Elena Hariga Avramescu, *Compoziţie*, bronz, 2011,
foto Sorin Chiţu

Exp. personale: 2003, Bucureşti [cat. prefaţă Andrei Pleşu]; 2006, Gal. Simeza; 2006, Perugia, Centro Esposizionale Rocca; 2008, Bucureşti, Institutul Italian de Cultură „Vitto Grasso"; 2008, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti. **Exp. colective**: 2006, Bucureşti, Trienala de artă textilă; 1983, Ravenna, exp. Dantesca; 1984, Budapesta, Trienala de sculptură; 1985, Poznan, Bienala de sculptură; 1988, Ankara, Bienala de sculptură Asia-Europa; 1993, Veneţia, exp. de grup *Bizanţ după Bizanţ*, Institutul Român de Cultură şi Cercetare Umanistică „Nicolae Iorga". **Artă publică**: 1976, Bacău, *Mihail Kogălniceanu*, bronz, Muz. „Iulian Antonescu". **Simpozioane**: Căsoaia, jud. Arad. **Muzee**: Bucureşti: MNAC, MNAR. Lucrări în colecţia Marina Dimitropoulos. **Bibl**.: Barbosa 1976; *50 Contemp. Sculpt.* 1979. – Cârneci 2000; Maria Albani, *Marina Dimitropoulos şi colecţia ei de artă românească*, Institutul Cultural Român, Bucureşti 2009. – Corneliu Antim, în *Ziarul Financiar*, 22.09.2006. **R.B.**

HEGEL Vladislav (Wladimir), 1839, Paris – 1918, Bucureşti, artist român de origine poloneză. **Studii**: École des Beaux Arts, Paris, cu profesorii Paweł Maliński, Antoni Brodowski şi Antoni Blank. Descinde în linie directă dintr-o dinastie de sculptori: Josef Hegel, Anton Hegel şi Konstantin Hegel. Se stabileşte definitiv în România în 1885 la invitaţia lui V.A. Urechia. 1891–1898, profesor la Şcoala de Arte şi Meserii, Bucureşti. 1898–1909, profesor de sculptură la Şcoala Naţională de Arte Frumoase, Bucureşti. **Premii**: 1900, medalia de bronz la Exp. universală de la Paris. 1909, membru în juriul SO.

Expune imediat ce se stabileşte în ţară (1885), fiind remarcat de oficialităţi şi de societate. La scurt timp primeşte comenzi din partea personalităţilor epocii, primul fiind *Mihail Kogălniceanu* (1890), dar şi din partea administraţiilor locale, precum cea de la Bacău, care îi comandă bustul poetului *Vasile Alecsandri* (1894). În anul 1891 primeşte comanda unui monument dedicat *Independenţei*, de 40 m înălţime, inspirat din Columna lui Traian şi cuprinzând 68 de basoreliefuri, reprezentând scene de bătălie din Razboiul de independenţă şi din istoria contemporană a ţării, şi o alegorie a României. Muz. Peleş conservă în colecţiile sale o reducţie în bronz a acestui monument şi mai multe portrete ale Reginei Elisabeta a României. La moartea profesorului Ioan Georgescu, în anul 1898, este chemat să predea la Catedra de sculptură a Şcolii Naţionale de Arte Frumoase. În paralel cu activitatea didactică, între 1903 şi 1910, va continua să realizeze comenzi private şi de stat, precum statuile monumentale dedicate lui *C.A. Rosetti* (Bucureşti, 1903), *Vasile Alecsandri* şi *Mihail Kogălniceanu* (ambele la Iaşi, 1905), *Dinicu Golescu* (Bucureşti, 1905). *Monumentul pompierilor din Dealul Spiriei* (Bucureşti, 1905) este considerată de către G. Oprescu drept lucrarea reprezentativă pentru întreaga operă a sculptorului. Acest monument se integrează prin calitatea execuţiei în seria exemplelor clasice de sculptură. În 1910 va expune la SO busturile lui *V.A Urechia*, *C. Stăncescu*, dar şi portretul *Regelui Carol I*, alături de *Gloria României*. Moare la Bucureşti în 1918, la vârsta de 79 de ani, lăsând în urmă un patrimoniu extrem de bogat. **V.H.** s-a dovedit, pe parcursul întregii sale cariere, un sculptor extrem de prolific educat în spiritul Şcolii de Belle-Arte de la Paris, fiind unul dintre promotorii neoclasicismului.

Vladislav Hegel, *Vasile Alecsandri*, bronz, 1906, Iaşi,
piața Teatrului Național, foto Ruxanda Beldiman

Exp. colective: Bucureşti, 1894, EAV; 1902, 1905, Exp. Cercului Artistic; 1910, SO: 1910, 1932 (*Doamna Gr.*, *Luptătorul*, bronz, *Dr. Bejan*, bust); exp. TA (*Dl. T.*, bust, bronz); *Ştefan Luchian*, bronz; *Sylen*); 1913, TA (fragment din mon. lui *Mihai Viteazul*, relief, bronz; *Mihai Viteazul*; *Gheorghe Barițiu*). **Artă publică**: 1890, Iaşi, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, *Înființarea Universității*, bronz, relief; 1890, Iaşi, *Miron Costin*, bronz; 1905, *Vasile Alecsandri*, bronz; 1905, Iaşi, *Mihail Kogălniceanu*, bronz; 1891, Sinaia, terasele MNP, *mon. Regina Elisabeta*, bronz; 1914, Sinaia, MNP, *Mon. Independenței*, bronz; 1899, Sinaia, Parcul Dimitrie Ghica, *Dimitrie Ghica*, bust, bronz; 1891, Bucureşti, *Ion Brătianu*, bronz (distrusă); 1903, Bucureşti, *C.A. Rosetti*, bronz; 1898, Bucureşti, *Enăchiță Văcărescu* (bust), bronz; 1905, Bucureşti, mon. *Pompierilor din Dealul Spirei*, bronz; 1905, Bucureşti, *Dinicu Golescu*, bronz; Alte lucrări: medalion reprezentând pe *Regina Elisabeta la orgă*, bronz, 1890; *Regele Carol I in costum de campanie*, bronz; *Regele Carol I* (bust, bronz); *Regina Elisabeta* (bust, bronz); *Regelui Carol I*, bronz, 1910; *Generalul Ioan Emanuel Florescu*, bronz. **Muzee**: Bucureşti, MNAR, Muzeul Militar Național, MIAMB; Sinaia, MNP; Iaşi, Palatul Culturii. **Bibl**.: Bénézit 1966. – Oprescu 1954, p. 80, 83–91, 92, 98, 120, 122; *Scurtă istorie* 1958, 2, p. 221–223; Ionescu 2008. – ***, în *L'Illustration*, 22 septembrie 1888; G. Oprescu, în *SCIA*, tomul 19, 1972, nr. 1, p. 128–131; I. Munteanu, în *Cronica*, nr. 29, 21 iulie 1972; Virgiliu Z. Theodorescu, în *Bucureşti*, *Materiale de istorie şi muzeografie XXIII*, MIAMB, 2009, p. 203–233; Remus Niculescu, în *SCIA*, nr. 1, 1989, p. 57–77; Nicolae Mareş, în *Dacia literară*, nr. 91, iulie 2010. **R.B.**

HETTE Elly (Elisabeta), 9.07.1905, Chişinău – 16.11.2002. Soția sculporului Richard Hette, sora pictoriței Tatiana Pojoga. **Studii**: Conservatorul de Muzică, Chişinău şi Iaşi; 1942–1947, Iaşi, Academia de Belle-Arte, cu Richard Hette şi Ion Irimescu. Debutează la Lugoj. 1947–1950, activitate didactică la Institututul de Arte Plastice de la Iaşi şi Bucureşti.

În sculptura **E.H.** un loc important revine temelor istorice, pe care încearcă să le reprezinte în spiritul unui realism conştiincios, racordat la convențiile estetice dominante în deceniul al şaselea. Participă la numeroase concursuri de artă monumentală în anii '50, printre care la cele pentru reliefurile de la Opera din Bucureşti, *Grivița 1933*, *Simion Bărnuțiu*, *George Enescu*. Din 1957 datează ciclul de lucrări dedicate răscoalei din 1907.

Elly Hette, *În fața tribunei*, gips, foto IIA

Exp. personale: Bucureşti, Gal. Orizont, 1970 (împreună cu Richard Hette) [cat.]. **Exp. colective**: Bucureşti, Iaşi, SO, exp. anuale de stat, regionale; Bucureşti, 1948, Exp. Puşkin; 1953, Bucureşti, Exp. intern. a tineretului; 1948, Moscova, Praga; 1952, Helsinki; 1955, Varşovia, Exp. intern. a tineretului. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (*În fața tribunei*, gips); Iaşi, Muz. de Artă. **Bibl.**: Vollmer; Barbosa 1976; Deac 2000. – Oprescu 1954; *Artele plastice* 1959; Florea 1982. – ***, în *Arta*, nr. 7, 1970, p. 38. **I.V.**

HETTE Richard, 11.08.1890, Piatra Neamț – 11.07.1981. Descendent al unei familii cunoscute de artişti (Eugen Hette şi fiii săi Jules şi Paul Hette, compozitori şi actori; Ana Hette actriță), de origine franceză. Sculptorița Elly Hette – soție. **Studii**: 1913, absolvă Şcoala de Belle-Arte, Iaşi; 1919, Paris, École Nationale Supérieure des Beaux-Arts, cu J.A. Injalbert; 1920, studiază la Florența tehnica turnării în bronz şi a mulajului; 1926–28,

Paris, Académie de la Grande-Chaumière, cu Antoine Bourdelle; 1925–27, bursier al Şcolii Române de la Fontenay-aux-Roses; 1916, activează pe lângă Marele Cartier General în timpul războiului; 1938–1949, asistent la Catedra de sculptură şi modelaj, Academia de Belle-Arte de la Iaşi. **Premii**: pr. Lecomte du Nouy al Academiei Române.

Autor a numeroase portrete ale unor scriitori, pictori, istorici: *Eminescu*, *Creangă*, *Miron Costin*, *C.D. Stahi*, *Xenopol*, *Iorga*, *Leon Cosmovici*, *Ştefan Dimitrescu*. Sculptură de interior, de mici dimensiuni, capete de expresie, nuduri, sculptură animalieră (*Cal lipizan*). De asemenea, teme simbolice (*Semănătorul*), subiecte de pe front (*Grenadierul*, *Iarna în tranşee*). **R.H.** este un modelator (majoritatea lucrărilor sale sunt în gips patinat, uneori bronz), trecut prin şcoala lui Bourdelle de la care a deprins principiile unei sculpturi constructive în spirit clasicizant. Practică şi pictura – peisaje, flori (expune pictură la Exp. oficială din Iaşi, 1916).

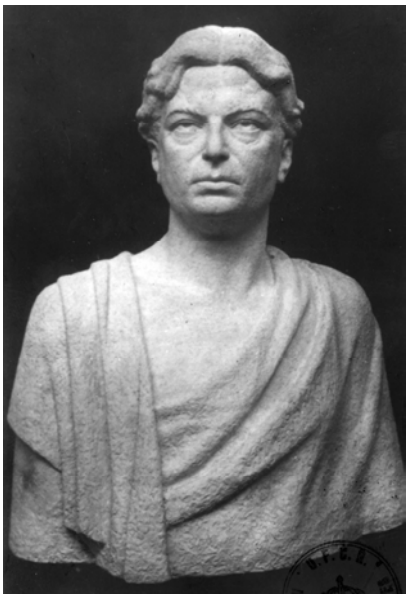

Richard Hette, *George Enescu*, fostul Muzeu Al. Saint-Georges, Bucureşti, foto IIA

Exp. personale: Bucureşti (împreună cu Jean Cosmovici şi Paul Scorțescu), 15 dec. 1915 – ian. 1916; 1922, 1930, 1934, 1937, 1938, 1970, exp. retr. (împreună cu Elly Hette) Gal. Orizont [Cat.]. **Exp. colective**: Bucureşti, 1916, EAV; 1924–1925, TA, SO, Bucureşti şi Iaşi; după 1950, exp. anuale de stat; Iaşi, 1918, Expoziția de pictură şi sculptură a artiştilor mobilizați; Paris, 1919, 1925, 1929, 1927–1928, SO. **Artă publică**: 1925, Iaşi, Cimitirul Eternitatea, mon. funerar al pictorului Otto Briese, relief, bronz. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (*Cap de fată*, *La drum*, *Viforul*); Constanța, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Iaşi, Muz. de Artă. **Bibl**.: Barbosa 1976; Bénézit 1966, 1999; Deac 2000. – Richard P. Hette, *Titluri şi lucrări*, Iaşi, Tip. Brawo, 1939; Florea 1982; Ciucă 2004; Oprea 2004 (cu bibl.), 2006 (cu bibl.); Bogdan Bârlean, *Iftimie Bârleanu. Un sculptor*, *o viață*, *o monografie*. Teză de doctorat (în manuscris) 2008. **I.V.**

HOCIUNG Florica Felicia, 5.03.1911, Focşani – 22.09.1988. **Studii**: 1947, Bucureşti, Şcoala Superioară de Arte, cu Oscar Han.

F.F.H. a păstrat din întâlnirea cu profesorul ei Oscar Han ştiinţa de a construi o figură din planuri largi, bine articulate. A expus mai ales portrete ale unor oameni de cultură, dar şi portretul lui *Stalin* în 1948 la Expoziţia Flacăra (probabil cel aflat la MNAR alături de portretul lui *Eminescu* şi al *Dr. Hortolomei*). În anii '70 sculptura ei tinde spre simplificare şi concentrare, cum se poate vedea de pildă în lucrarea *Înţeleptul*, o figură emaciată, bizantinizantă.

Exp. personale: 1970, Florenţa, Palazzo Gaddi, Gal. Giorgi, organizată de Fondazione Europea Dragan (împreună cu Ligia Macovei) [cat. prefaţă Camilian Demetrescu]. **Exp. colective**: Bucureşti, 1940, 1942, 1944, 1945, 1947, SO; 1942, 1945, 1947, TA; 1948, Exp. Flacăra; exp. anuale de stat; 1970, Roma, Exp. de artă românească. **Artă publică**: *C.D. Aricescu*, portret mon., Câmpulung-Moldovenesc; *Victor Ion Popa*, Bârlad; *George Enescu*, *C.I. Parhon*, *Victor Eftimiu*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR; Constanţa, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; Oprea 2004; Oprea 2006; Oprea 2007. – Traian Chelaru, *Str. Lebedei*, *nr. 8*, *pagini de jurnal*, Paideia, Bucureşti, 2002. **I.V.**

HORVATH Gheorghe, mijlocul sec. XIX – începutul sec. XX.

Sculptor a cărui activitate este puţin cunoscută. Două monumente de for public sunt probabil singurii martori ai activităţii sale în Bucureşti, cele dedicate ministrului *Vasile Lascăr* şi ziaristului *Gheorghe Panu* (Grădina Cişmigiu), acesta din urmă ridicat de ziarul Adevărul prin subscripţie publică. Ambele denotă interesul său pentru psihologia umană şi calităţile sale de fin modelator.

Gheorghe Horvath, *Vasile Lascăr* (detaliu), bronz, 1908, Bucureşti, foto Ruxanda Beldiman

Artă publică: 1908, Bucureşti, str. Vasile Lascăr, la intersecția cu str. G. Masaryk, mon. lui *Vasile Lascăr*, statuie, bronz; 1912, Bucureşti, Parcul Cişmigiu, mon. ziaristului *Gheorghe Panu*, *semănătorul de idei*, bust, bronz. **Muzee**: Timişoara, Muz. de Artă (*Tors*, gips). **Bibl.**: *25 de ani de acțiune. Adevĕrul (1888–1913)*, Bucureşti, editor ziarul Adevărul, 1913; Şerban Caloianu, Paul Filip, *Monumente bucureştene*, Vremea, Bucureşti, 2009; Dragu Dimitriu 2010. **R.B.**

HRIB Teodor, 1.01.1946, Arbore, jud. Suceava. **Studii**: 1979, absolvă IAP Bucureşti, profesor Eugen Popa. Membru U.A.P. Între 1985–2004 a condus atelierul de gravură al UAP. Curator al Gal. Podul, specializată în exp. de gravură. **Premii**: 1994, pr. UAP pentru grafică; 1996, pr. UAP la Bienala intern. *Iosif Iser*, Ploieşti; 1996, pr. special al juriului la SM Bucureşti; 2002, pr. I la secțiunea *Firescul ficțiunii*, SM Bucureşti; 2004, Ordinul *Meritul Cultural* în grad de Cavaler; 2006, pr. ex-aequo pentru grafică.

Debutează ca grafician. După 1989 îşi reconsideră atât aria tematică cât şi mijloacele de expresie plastică; abandonează universul oniric, suprarealist al lucrărilor din prima perioadă (*Obsesie*, litografie, 1981), în favoarea unor interogări directe ale cotidianului. Puncte de referință pentru activitatea sa din ultimii ani rămân pictura de factură primitivă, în care **T.H.** evocă o inactuală lume edenică, şi sculptura *cinetică* (serie de *sculpturi-asamblaje* mobile cu intervenții cromatice), mecanisme complexe ataşate unui ansamblu antropomorf în lucrări tridimensionale precum *Lambada şi ciberneticianul*, sau în cele din seria *Îngerilor* ce exprimă poziția critică a

Teodor Hrib, *Îngerul mecanic*, metal

autorului față de realitatea post-1989. Realismul fragmentelor anatomice – brațe şi capete cioplite energic în lemn – alipite instalațiilor extrem de complicate ce substituie funcțiile organelor interne (butoane, prize, componente de calculator, claviatura unei maşini de scris scoase din uz, difuzoare etc.) compun imaginea hibridă a *omului recent*. Acest segment al creației sale

iese totuşi din sfera comentariului pur etic prin punţile pe care le aruncă spre istoria culturii europene, el amintind de virtuozitatea combinatorie şi de spiritul ludic al manierismului, şi, în egală măsură, evocând un tip de experimentalism ce vine din zona artei americane (v. grupul *Experiments in Art and Technology* fondat în 1967).

Exp. personale: 1993, Bucureşti, Gal. Simeza; 1996, Tulcea, Muz. de Artă [cat. Ibrahim Keita]; 2006, Bucureşti, Gal. Artis [cat. cu textele autorului]; 2007, Tulcea, Muz. de Artă [cat. Ibrahim Keita]; 2008, Tulcea, Muz. de Artă; 2010, Sibiu, Muz. Brukenthal, Gal. de Artă Contemporană. **Exp. colective**: 1996, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 1996, Bucureşti, MNLR; 1996, Bucureşti, SM; 1997, Bucureşti, Gal. Simeza; 1998, Bucureşti, *Târgul intern. de arte vizuale*; 2001, Bucureşti, Biblioteca Centrală Universitară; 2006, Bucureşti, Salonul Naţional, exp. sub genericul *Realitatea ca imagine a imaginii / Realitatea înscenată*; 2007, Veneţia, Institutul Român de Cultură şi Cercetare Umanistă, Palazzo Correr, Retr. de gravură românească; 2007, Bucureşti, Gal. Apollo; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Seniorii graficii româneşti*. **Muzee**: Sibiu, Muz. Brukenthal. **Bibl.**: Maria-Magdalena Crişan, în *Observator cultural*, nr. 316, aprilie 2006; Corina Teacă, în *Ziarul de duminică*, 22 iunie 2007. – www.modernism.ro/tag/teodor-hrib/ **C.T.**

HUNYADI Ladislau, 16.11.1933, Dâmbău, jud. Mureş. Trăieşte la Târgu-Mureş. **Studii**: IAP Cluj-Napoca, promoţia 1959; 1972, Paris, bursă de studii. Scenograf la Teatrul de Păpuşi, Târgu-Mureş, profesor la Liceul de Arte Plastice, Târgu-Mureş, până în 1978.

A dezvoltat o viziune simplificată, constructivă, adaptată monumentalului. Este autorul (împreună cu Kiss Levente) ansamblului monumental în memoria *Revoluţionarilor secui de la 1848*, de la Lutiţa, jud. Harghita, 12 figuri de cca 2,50 m (1978–1980). Ca portretist a numeroase figuri de

Ladislau Hunyadi, *Orbán Balázs*, bronz,
Odorheiu Secuiesc

marcă ale panteonului maghiar transilvănean ştie să împletească caracterizarea psihologică cu un sens al eroicului pe care orice sculptură comemorativă îl presupune într-o anumită măsură. Ca decorator a practicat diferite tehnici printre care metaloplastia (decorația în metal a porților Teatrului Național din Târgu-Mureş, tablă bătută), interpretând motive din folclorul secuiesc.

Exp. personale: 1964, Miercurea-Ciuc; 1970, Cluj-Napoca; 1991, Târgu-Mureş. **Exp. colective**: din 1959, exp. regionale din Târgu-Mureş, republicane, anuale de stat din Bucureşti; 1983, Jablonec, Cehoslovacia; 1993, Keszthely, Zalegerszeg, Ungaria; 1996, Budapesta. **Artă publică**: Albeşti, Sighişoara, *Petöfi Sándor*; 1992, Sighişoara, *Episcopul Apor Volmos*; 1994, Odorheiul Secuiesc, *Orban Balasz*, bronz; 1995, Odorheiul Secuiesc, *Episcopul Márton Áron*; 2000, Târgu-Mureş, *Petöfi Sándor*; 2000, Hajduhathaza, Ungaria, *Muza*; Kalocsa, Ungaria, *Preotul Hajnalg Lajos*; 2001, Keszthelі, Ungaria, *Mon. eroilor din al II-lea război mondial*. Portrete în relief, bronz, amplasate pe casele memoriale ale scriitorilor *Kemény János*, *Szabédi Laszlo*, *Bözödi György*, *Wass Albert*, *Horváth István* şi al primarului *Bernádi György*. **Simpozioane**: 1974, Arcuş, Lăzarea, Oronsko, Polonia, Zalaegerszeg, Hortobagy, Ungaria. **Muzee**: Bacău, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAR (4 lucrări – *Cap de fetiță*, marmură, *Fată cu struguri*, tablă sudată); Târgu-Mureş, Muz. de Artă; Ploieşti, Muz. de Artă**. Bibl.**: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont*. 4; Zoltan Banner, *Erdely Magyar müveszet a XX-szazadban*, Budapest, 1990; Şerban 2005; *Repere ale artei plastice mureşene* 2006. – **H.L.**, Ed. Pallas Akademia, Miercurea-Ciuc, 2001. – Constantin Suter, în *Arta*, nr. 11, 1974, p. 38. **I.V.**

I

IACOB Costel, 6.04.1952, Bucureşti. **Studii**: 1985, absolvă IAP Bucureşti. **Premii**: 1996, bursa Fundaţiei Giorgio Cini; 1999, pr. Salonului de artă, Bucureşti.

Îşi constituie încă de la debut un univers de animale fantastice al căror sistem de compunere aminteşte de Hieronimus Bosch. Obiectele sale obţinute prin asamblare păstrează în parte forma naturală, recognoscibilă, a animalului şi o integrează unui mecanism dezbărat de funcţionalitate. Metalul, materialul preferat de sculptor, reprezintă un element de unificare a elementelor animate şi a celor inanimate. Astfel se creează o ambiguitate de lectură: este vorba fie de o capcană rigidă care ţintuieşte animalul în faţa privirii spectatorului, fie părţile mecanice sunt ele însele o emanaţie monstruoasă a fiinţei organice. Alte serii de obiecte sunt legate de timp şi încorporează obiecte *ready-made* extrase cu precădere din domeniul orologeriei. Lucrează şi reliefuri de bronz cu scene narative.

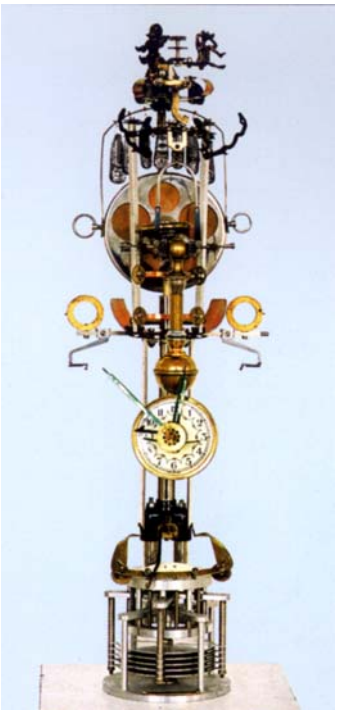

Costel Iacob, *Maşina timpului*, metal,
foto Sorin Chiţu

Exp. personale: 1996, Bucureşti, Gal. Orizont. **Exp. colective**: 1990, Paris, exp. Asociaţiei „Artistes à la Bastille”; 1992, Erlangen, Germania, Gal. Moderne Kunst; 1993, Sete, Franţa, Salon international d’art; 1999, Bucureşti, Salonul de artă; 2003, Bucureşti, *Sculptori români contemporani* (*Maşina timpului*); Bucureşti, Gal. Veroniki Art, *Respiraţii creştine*. **Simpozioane**: 1987, Sălişte; 2001–2003, Bucureşti, ArtTuborg (*Energii*). **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: *Ateliere de artişti din Bucureşti*, 3. – www.contempart.ro; www.veronikiart.ro. **I.C.**

IANCHELEVICI Idel, 5.05.1909, Leova, Cahul, Republica Moldova – 26.06.1994, Maisons-Laffitte, Franţa. Din 1928 stabilit în Belgia şi ulterior, din 1950, în Franţa. **Studii**: Académie des Beaux-Arts de la Ville, Bruxelles (1933). **Premii**: 1933, pr. pentru statuară, Académie des Beaux-Arts, Bruxelles; 1979, pr. Plantin „Moretus” pentru ilustraţiile la *Eneida*, *Georgice* şi *Bucolice* de Virgiliu, Târgul intern. al Cărţii, Bruxelles; 1990, Cavaler al Artelor şi Literelor; 1992, membru de onoare al Academiei Române.

I.I. s-a ghidat în conceptul său despre artă pe convingerea că ideea este temelia unei opere, în vocabularul său stilul şi forma, abstractă sau nu, devenind simple detalii de exprimare. Figura umană este interpretată într–o viziune personală, imaginile transformându-se treptat în simboluri, metafore sau alegorii. Temele sale de predilecţie sunt copilăria şi rezistenţa franceză, ambele având ca sursă comună varietatea sentimentelor umane. Majoritatea lucrărilor sale sunt figurative, într-o epocă în care non-figurativul se constituia în principalul mijloc de exprimare al contemporanilor. Excelent portretist şi cunoscător al anatomiei umane, **I.I.** demonstrează o forţă creatoare impresionantă. În anul 1985 face o donaţie în favoarea Universităţii din Liège, care cuprinde 5.798 desene, o statuie, trei medalioane si o parte din fondurile personale de arhivă.

Idel Ianchelevici, *Perennis perdurat poeta*, bronz, 1993,
Antwerpen, piaţa Frederik van Eedenplein

Exp. personale: 1976, Bucureşti, TNB. **Exp. colective**: 1934, Bruxelles, Palais des Beaux-Arts; 1935, Bruxelles, participă la proiectul pentru Pavilionul României de la Exp. universală; 1939, Liège, Exp. intern. de l'Eau; 1945, Liège, Palais des Beaux-Arts; 1952, Liège, Musée de l'Art Wallon; 1959, Bruxelles, Musée des Beaux-Arts; 1964, Bruxelles, Exp. dedicată celor 125 de ani de la înființarea Academiei de Arte Frumoase; 1967, Bruxelles, Musée des Beaux-Arts; 1986, Bruxelles, Musée des Beaux-Arts. **Artă publică**: 1939, *Le Plongeur et son Arc*; 1947, Fortul din Breendonck, *Le Résistant*, pentru mon. național al prizonierilor politici; 1955, Leopoldsville, Congo, trei sculpturi monumentale. 1958, Bruxelles, Palais des Congrès, *La rencontre*; École Hazinelle *Jeunes filles*; 1970–1971, cimitirul din Robermont, *Le Mur*; Cité administrative, *Confluence*. **Alte lucrări**: Liège, *Fontaine* à la Cité administrative. **Muzee**: Bucureşti, MNAR, Muz. Colecțiilor de Artă (donații ale artistului din 1985); Galați, Muz. de Artă Vizuală; Liège, Musée d'Art Wallon (*La Source*); Aube, château de Colonster; Musée en Plein Air du Sart-Tilman (*Le Pâtre*). Muzee dedicate artistului: Belgia, Musée Ianchelevici, La Louvière, Liège. Olanda, Museum Ianchelevici, Goudriaan. Franța, Maison Laffite. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont.* 2. – Roger Bossard, *Ianchelevici*, Brussels, 1957. Alexandru Cebuc, ***I.I.***, Bucureşti, 1989; Simona Nastac, în *La ART/W20*. **R.B.**

IANCUȚ Ion, 28.02.1950, Răducăneni, Iaşi. **Studii**: 1977, IAP Bucureşti. Membru UAP. **Premii**: 1976, pr. revistei *Amfiteatru*; 1979, marele pr. la Simpozionul de sculptură, Burgas; 1982, pr. pentru sculptură al UAP; pr. pentru sculptură la Bienala de plastică mică, Budapesta; pr. pentru sculptură ambientală, Sibiu; 1985, pr. Una Cultura per Europa, acordat de Institutul Cultural din Italia; 1989, pr. I la Simpozionul intern. de sculptură, Mtheta, Gruzia; 1990, medalia de aur la Dantesca, Ravena.

Sculptura lui **I.I.**, adesea de mici dimensiuni şi realizată în bronz, relevă o înclinație de factură modernistă, reprezentările antropomorfe având o dimensiune simbolică de tip mitologic şi religios. Bronzul primeşte o patină aurie care conferă operelor o anumită prețiozitate estetică.

Ion Iancuț, *Compoziție*, bronz, foto Sorin Chițu

Exp. personale: 1974, Bucureşti, Gal. Kalinderu; 1975, 1977, Bucureşti, Gal. Orizont; 1982, 1987, Bucureşti, Gal. Simeza; 1986, Civita-Vecchia; 1990, Noto, Sicilia, Catedrala Montevargine; 1993, Groot-Schuylenberg, Pays-Bas; 2005, Bucureşti, Gal. Veroniki Art [cat.]; 2010, Bucureşti, MIAMB, exp. *Sculptură/Pastel* [cat.]; 2010, Iaşi, Gal. Dana. **Exp. colective**: 1994, Bucureşti, MNAR; 2011, Gal. Scitart, exp. *Joc în teatru* (cu Andrei Damo). **Simpozioane**: 1975, 1978, Măgura, Buzău; 1976, Lazarea; 1977, Arcuş; 1979, Burgas, Bulgaria; 1980, Căsoaia, Zarand; 1985, Leipzing; 1986, Visne Rysbacy; 1987, Hobiţa; 1989, Mtheta, Gruzia; 1990, Soveja; 1991, Oarba de Mureş; 1992, Dumbrava Sibiului; Borkel & Schaft, Olanda; 1993, Apeldoorm; 1994, Otaru, Hokkaido; 1995, Suedia; 2007, Dorohoi; 2008, Gărâna. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Radu Ionescu, *Printre artiştii plastici contemporani*, Ed. Maiko, Bucureşti, 2003; Mircea Deac, *Lexicon critic şi documentar. Pictori*, *sculptori şi desenatori din România. Secolele XV–XX*, Editura Medro, Bucureşti, 2008. – Veronica Marinescu, ***I.I.***, Veroniki Art, Bucureşti, 2005. – Călin Dan, în *Arta*, nr. 1, 1988; Veronica Marinescu, în *Curierul Naţional*, 3 septembrie 2005. – http://www.iancut.ro. **O.N.**

IAŢEŞEN Mihai-Cosmin, 9.03.1978, Târgu Neamţ. **Studii**: Colegiul Naţional de Artă „Octav Băncilă”, Iaşi, promoţia 1992–1997; Facultatea de Arte Plastice, Decorative şi Design, promoţia 2002; UA Iaşi, Master 2002–2004; Universidad de Bellas Artes, Salamanca, bursă de studii 2002. Asistent univ. Universitea de Arte „George Enescu”, Facultatea de Muzicologie, Compoziţie, Pedagogie Muzicală şi Teatru, Catedra de stiluri şi tehnici de construcţie a păpuşilor, marionetelor şi decorurilor. **Premii**: 1996, pr. I, Festivalul Naţional de Arte Plastice al liceelor de artă, Iaşi; 1996, distincţia *Testimonius Laboriorum*, Simpozionul *George Apostu*, Bacău; 2000, pr. III, simpozionul Pârcovaci; 2003, pr. II concursul de arte plastice „Nicolae Tonitza”, UA Iaşi; pr. II *Epaminonda Bucevschi*, concursul naţional de arte plastice organizat de Centrul Judeţean de Cultură al municipiului Suceava şi Muz. „Ion Irimescu”, Fălticeni; 2005, pr. UAP, Bienala naţională de artă plastică „Lascăr Vorel”; 2005, diploma de onoare UAP.

Lucrările lui **M.-C.I.** sunt suma unor permanente căutări de simboluri şi semnificaţii, transpuse într-o mare diversitate de soluţii compoziţionale.

Mihai-Cosmin Iaţeşen, *Zbor spre infinit*, lemn

Exp. personale: 1996, 1997, Târgu-Neamț, „Zilele Ion Creangă”; 2003, Târgu-Neamț, „Zilele oraşului Târgu-Neamț”; 2004, Iaşi, Gal. UAP „Cupola”; 2008, Iaşi, Gal. UAP „N. Tonitza”; 2000, Franța, Mably Primăria oraşului. **Exp. colective**: 2000, Iaşi, Gal. UAP „Cupola”, exp. *140 ani de la înființarea Academiei de Arte Frumoase la Iaşi*; 2000, 2001, 2002, 2004, Iaşi, Salonul Filialei UAP „Artis”; 2001, 2005, 2007, 2008, Bacău/ Chişinău, Saloanele Moldovei; 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, Iaşi, Palatul Culturii, Sala Voievozilor, SO al profesorilor de arte vizuale; 2005, Piatra Neamț, Bienala națională de artă plastică „Lascăr Vorel”; 2008, Iaşi, Galeriile World Trade Center – Hotel Europa, exp. *Atelier 35*. **Simpozioane**: 1995, „George Apostu”, Poiana Sărată, jud. Bacău; 1996, Bucşoaia, jud. Suceava; 2000, Pârcovaci, jud. Iaşi; 2001, Năvodari, jud. Constanța; 2003, *Hațeg*. **Artă publică**: 1999, *Ion Creangă*, bust, bronz, Târgu-Neamț, Colegiul Tehnic „Ion Creangă”; *Ştefan cel Mare*, bust, bronz; 1998, Vânători – Neamț, Şcoala Profesională; *Ştefan cel Mare*, bronz; 1997, *Ştefan cel Mare*, Târgu-Neamț, Colegiul „Ştefan cel Mare”; *Garabet Ibrăileanu*, bust, bronz, Târgu Frumos, Şcoala „Garabet Ibrăileanu” Nr. 1; *Gheorghe Mârzescu*, relief, bronz, Iaşi, Şc. „Gheorghe Mârzescu”, Nr. 14. **Bibl.**: Ciucă 2005. – www.artiatecos.ro. **R.B.**

IGIROŞANU Horia, 4.08.1896, Azuga – 10.07.1960, Bucureşti. **Studii**: 1914–1919, Bucureşti, Şcoala Națională de Arte Frumoase; 1918, participă ca voluntar la Primul Război Mondial; 1921–1926, Bucureşti, Academia liberă de pictură şi sculptură; 1942–1943, mobilizat la Muz. Național Militar ca sculptor. Membru al asociației Cercul Artistic. A avut o bogată activitate de regizor de film (opt filme între 1926 şi 1945) şi de organizator al vieții cinematografice; a fondat revistele *Clipa*, *Clipa cinematografică*, precum şi mai multe asociații profesionale ale artiştilor plastici (1918, Asociația elevilor de Belle-Arte de Bucureşti, recunoscută de Ministerul Cultelor şi Artelor) şi cineaştilor.

Preocupat de figura umană, **H.I.** a modelat *capete de expresie*, pentru a pune în valoare expresivitatea şi pitorescul unei fizionomii sau în gustul sentimental al epocii transpuneri sau evocări ale unor opere literare celebre,

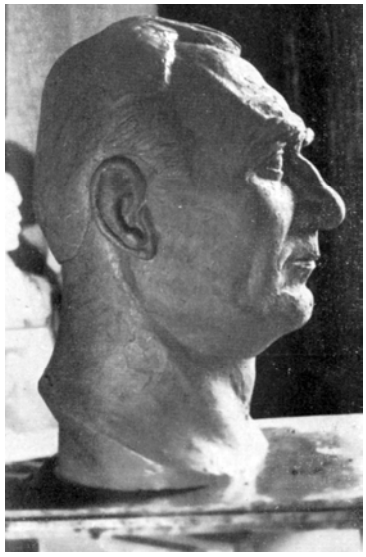

Horia Igiroşanu, *Profesorul Nae Ionescu*

Cuore – inimă de copil, dar şi numeroase portrete ale unor figuri istorice, *Carol I*, *Tudor Vladimirescu*, sau ale unor artişti şi oameni de cultură – *Nicolae Grigorescu*, al filozofului *Nae Ionescu*, actorilor *Ion Băjenaru*, *Agatha Bârsescu*.

Exp. colective: 1939, Balcic, Salonul de toamnă; Bucureşti, Exp. comemorativă Ion Theodorescu-Sion, organizată de Sindicatul Artelor Frumoase; 1940, Bucureşti, Sala ziarului Universul, exp. Cercul Artistic (*Nicolae Grigorescu*, *Nae Ionescu*). **Muzee**: Bucureşti, MNAR (nouă lucrări). **Scrieri ale artistului**: publică cronici de artă în *Clipa*, organul Societăţii de Belle-Arte, 1923–1929, *Clipa cinematografică*, 1925–1928, *Curierul Artelor*, 1922–1923, *Ecoul*, 1929, *Furtuna*, 1923, *Miorița*, 1924–1925, *Vremuri bune*, 1925, semnate uneori cu pseudonime: I.S. Horia, Horig, Igi, ISN, Saletas, Saletas Dacul. **Bibl.**: Constantin Prodan, *Mişcarea artelor plastice de după război*, Bucureşti, 1935; reproduceri în *Pictura şi sculptura*, nr. 3, iunie 1935, p. 10; Dinu-Ioan Nicula, *Valenţe ale ideii româneşti în opera lui Horia Igiroşanu*, teză de licență, Academia de Teatru şi Film, 1997 [manuscris]. – Dorana Coşoveanu, în *Rev. muz. mon.*, nr. 5, 1987, p. 24. **I.V.**

IGNAT Mircea, 6.10.1952, Sibiu. Fiul său – sculptorul Ignat Radu Mircea. **Studii**: 1986–1991, IAP Cluj-Napoca, clasa prof. Eugen Gocan şi Ilarion Voinea. Din 1991 profesor de desen-sculptură la Liceul de Artă din Sibiu. **Premii**: 1992, bursa UAP; 1999, pr. filialei UAP, Sibiu; 2006, pr. de excelență pentru sculptură, Galeriile Passe-partout, Sibiu; 2007, diplomă de excelență, Galeriile Passe-partout, Sibiu; 2008, diplomă de excelență, GorjFest, Târgu Jiu.

Sculptorul manifestă o preferință atât pentru materialele convenționale (bronz, lemn, piatră), dar şi pentru cele neconvenționale (piele), însă discursul este în linii mari de factură modernistă.

Mircea Ignat, *Fiul apocrif*, lemn, 2007, Tabăra Eurosculpt,
Muzeul Civilizației Populare Astra, Sibiu, foto Mircea Ignat

Exp. personale: 1991, Sibiu, Gal. Sirius; 1992, 1994, 1995, 1998, 2001, Sibiu, Gal. Arta; 1995, Val D'Ize, Chavagne, Rennes; 1999, Mediaş, Muz. Municipal; 2004, Sibiu, Gal. de Artă Contemporană a Muzeului Național Brukenthal; Bucureşti, Gal. Apollo; Paris, Gal. La Vache Bleue; 2005, 2007, Sibiu, Gal. Passe-partout; 2007, Sibiu, C.E.C.; 2008, Alba Iulia, Gal. de Artă; 2008, Sibiu, Gal. Atrium; 2009, Sibiu, Gal. UAP; 2010, Valea Viilor, Centrul de Informare Turistică. **Exp. colective**: 1991–2011, Sibiu, Salonul anual; 1994, Calaf; Milanovac; Seatle; 1994, 1996, Budapesta, exp. *Desene ale sculptorilor*; 1995, New York; Toronto; 1995, Sibiu, Casa Artelor; 1996, Trelleborg; 1996, Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Alba Iulia, Târgovişte; 1996, 1998, Arad, Bienala de sculptură; 1997, Franța, Bazouges la Perouse; 1999, Rennes, Saint-Brieuc; 1999, 2001, Iaşi, Gal. Cupola; 2000, Ingolstadt; 2001, Bucureşti, Salonul Național; 2004, Paris; Brăila, Gal. de Artă; Braşov, Gal. Victoria; 2006, Alba Iulia, Gal. de Artă; 2006, Bistrița, Gal. de Artă; Bucureşti, Sala „C. Brâncuşi", Salonul Național; 2006, 2007, Sibiu, Gal. Passe-partout, Salonul de iarnă; 2007, Sibiu, Salonul anual; Alba Iulia, Salonul anual; Sibiu, C.E.C.; 2008, Cluj-Napoca, Gal. de Artă; Alba Iulia, Salonul anual. **Artă publică**: Dârlos, Sibiu, *Ilarie Chendi*; Sibiu, Spitalul de Psihiatrie, *Gheorghe Preda*; Valea Viilor, *Marțian Negrea*. **Simpozioane**: 1988, Pârâul Rece, Predeal; 1997, Râmnicu Vâlcea; 1998, Bucium, Şasa Alba; 1998, 2001, Poiana Pinului, Buzău; 2000, Bistra Mureşului; 2001, Bucşoaia, Suceava; 2001, 2002, Moşna, Sibiu; 2003, Timişul de Sus, Braşov; 2004, Valea Viilor, Sibiu; Sibiel, Sibiu; Bazna, Sibiu; 2005, Şura Mică, Sibiu; Valea Viilor, Sibiu; 2006, Miercurea Sibiului; 2007, Eurosculpt, Muz. Astra, Sibiu; 2008, GorjFest, Târgu Jiu. **Bibl**.: ***, în *Gândirea*, nr. 1–3, 2001, şi 1–3, 2002; ***, în *Transilvania*, nr. 5, 2004 şi nr. 6, 2008; ***, în *Oraşul*, nr. 4, 2008. **O.N.**

IGNAT Radu Mircea, 1.06.1977, Sibiu. Fiul sculptorului Mircea Ignat. **Studii**: 1995, Liceul de Artă, Sibiu; 2003, Facultatea de Istorie şi Patrimoniu Sibiu, Secția conservarea şi restaurarea operei de artă, clasa profesorilor G. Abrihan şi V. Sotelecan. Din 2004, membru UAP, Sibiu. **Premii**: 2002, pr. Performance, UAP, Sibiu.

Sculptura din metal este, de cele mai multe ori, o reprezentare ludică a unui element sau ființă din cotidian (*Oaie*, 2011; *Floarea soarelui*, 2011), dar şi a ființei umane confruntată mereu cu propriile limite (*I want to fly*, 2011).

Radu Mircea Ignat, *Alien*, metal, 2010, foto Radu Mircea Ignat

Exp. personale: 1996, Sibiu, Biblioteca Astra; 1997, Sibiu, Casa Ille et Vilaine; 2003, Sibiu, Gal. Arta; 2005, Mediaş, Gal. Arta; 2005, Sibiu, Gal. Arta; 2007, Sibiu, Gal. Passe-partout; 2009, Primăria Sibiu; Mediaş, Casa Schuller; Sibiu, Gal. de Artă, UAP. **Exp. colective**: 1996–2009, Sibiu, Salonul Județean UAP; 2000, Sibiu, ART Cafe; 2001, Sibiu, Facultatea de Litere, Istorie şi Jurnalistică; 2003, Apoldu de Jos, Gal. Atelier 202; 2004, Bucureşti, Gal. Atelier 35; Sibiu, Gal. Arta; Brăila, Gal. de Artă; Braşov, Gal. de Artă Victoria; Apoldu de Jos, Gal. Atelier 202; Allianz Țiriac, exp. *10 Sculptori sibieni*; 2005, Sibiu, Gal. Arta, exp. *Semn de primăvară*; Sibiu, Gal. Arta, exp. *Familii de artişti*; Apoldu de Jos, Gal. Atelier 202; 2006, Sibiu şi Alba-Iulia, Gal. Passe-partout, exp. *Prestigiul autenticității*; Sibiu, Gal. Passe-partout, Salonul de iarnă; Apoldu de Jos, Gal. Atelier 202; Bistrița, Gal. de Artă; Ocna Sibiului; Bucureşti, Salonul Național al UAP; 2007, Sibiu, C.E.C., exp. *Loja Artelor*; 2009, Piatra Neamț. **Simpozioane**: 1999, Bucium Sasa; 2001, 2002, Moşna; 2004, Valea Viilor; Bazna; 2005, Şura Mică; Valea Viilor; 2006, Miercurea Sibiului. **O.N.**

ILAŞ Elena Nicoleta, 3.02.1977, Galați. **Studii**: 2001, absolvă UAD Cluj-Napoca, profesor Kolozsi Tibor; 2005, studii masterat la aceeaşi universitate.

Artistă din generația tânără care dovedeşte un bun meştesug şi o fantezie bogată în prelucrarea metalelor (bronz, fier, cupru, aluminiu). Combină liniile drepte, geometrice, cu cele sinuoase ori haotice, într-un desen energetic, dinamic, ce cucereşte spațiul prin jocul elaborat de lumini şi umbre. Lucrările au aspectul unor plăsmuiri spumoase (*Aripi*), al unor siluete descărnate (*Ioan*), hieratice (*Anouscka*, *Portret*) sau reduse la schelet (*Purtătorii de idol*). Repertoriul tematic înglobează postmodernist sugestiile culturale ale unor civilizații îndepărtate sau revolute.

Elena Nicoleta Ilaş, *Anoushka*, bronz

Exp. personale: 2005, Galați, Gal. „Nicolae Mantu”, desen și sculptură; Galați, Gal. Mond'Art; 2011, Cluj-Napoca, Gal. Casa Matei, exp. *Angels and my deamons*, desen. **Exp. colective**: participă la majoritatea exp. filialelor UAP Galați și Cluj-Napoca; 1997, Timişoara, exp. *Student Fest*; 1999–2001, Galați, Muz. de Arte Vizuale, exp. *Student Art*; 2007, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, exp. Urban Art; 2008, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, exp. de sculptură și tapiserie *Ce mai face Penelopa?*; 2008, Slobozia, Gal. Arcadia, exp. *Atitudini plastice contemporane*; 2008, Bucureşti, Centrul Cultural Militar; 2008, Deva, Hunedoara, Alba-Iulia, exp. *Treptele formei*; 2009, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de plastică mică *Vârsta de bronz*; exp. intern.; 1997, Ravenna, Bienala de sculptură mică; 2009, Schrems, Austria; 2010, Bratislava, Slovacia; 2010, Skagen și Kolding, Danemarca. **Simpozioane**: 1997, Vişeul de Sus, Maramureş; 1998, 1999, 2001, 2004, Cluj-Napoca; 2006, Constanța, Vama Veche, *Vam Art*; 2007, Sibiu, European House of Art; 2008, Balcic, Bulgaria. **Artă publică**: 2007, Turda, *Augustin Rațiu și Ion Rațiu*, ansamblu monumental, bronz. **Bibl.**: Stoica 2007. – www.artevizuale.ro. **V.B.**

ILFOVEANU Adrian-Alexandru, 11.06.1974, Piteşti. **Studii**: 1989–1995, Academia de Arte Bucureşti, cu Darie Dup și Marian Zidaru. Fiul pictorului Sorin Ilfoveanu și al pictoriței Ana-Ruxandra Ilfoveanu. Membru UAP. **Premii**: 1993, bursă la Aachen; 1995, bursa de rezidență oferită de Lions Group; 2002, pr. UAP pentru debut.

Artist a cărui sensibilitate și repertoriu tematic – preponderent figurativ – sunt alimentate de lecturi din domeniile filosofiei, religiei și beletristicii. Încă din perioada timpurie, în creația sa s-au impus o serie de forme hibride, conectate la morfologia și spiritul artei romanice. În paralel, **A.I.** dezvoltă o seamă de variațiuni ale motivului păsării, ce constituie pretextul interogării unor teme precum naşterea, ascensiunea spirituală sau moartea. Piesele cele mai noi ale seriei alunecă în zona unui expresionism potențat cu ajutorul cromaticii. Un experiment singular, cu conotații ritualice, în care subzistă o abia disimulată notă sarcastică, l-a constituit proiectul *Eva a trăit la Pleşcoi*, ce reactiva un prototip din perioada timpurie, transpus de artist într-o materie inedită: carnea. În succesiunea acestor lucrări, două siluete de piatră, *Adam* și *Eva*, admirabil polizate, evocă prin spiritul lor static repere vizuale ale artei extrem orientale.

Adrian-Alexandru Ilfoveanu, *Adam și Eva*, piatră, foto Sorin Chițu

Exp. personale: 1997, Oslo; 1998, Bucureşti, Gal. Bancorex (împreună cu Sorin Ilfoveanu); 2000, Valbert, Germania; 2002, Portland, Gal. Littman & White; 2005, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti [împreună cu Sorin Ilfoveanu; cat.]; 2007, New Delhi, exp. *Arhetipuri*; 2007, Bucureşti, Muz. Ţăranului Român, exp. *Eva a trăit la Pleşcoi* (împreună cu Nicu Ilfoveanu); 2012, Bucureşti, Ann Art Gallery; 2012, Bucureşti, Muz. Ţăranului Român; 2012, Bucureşti, Muz. de Geologie. **Exp. colective**: 1995, Bucureşti, exp. *Arte povera*; 1996, Bucureşti, exp. *Neo-tradiţionalism şi Neo-avangardă*; 1999, Bucureşti, MNLR, exp. *Maculata concepţie*; 2004, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Sculptori români contemporani* [cat., texte de Cristian-Paul Bedivan şi Corneliu Antim]; 2007, Bucureşti, UNA Gal., exp. *La ruinurile unui muzeu*; 2009, Bucureşti, Gal. Art Society, exp. *Saga Ilfoveanu* [cat. Ruxandra Garofeanu]; 2009, Perugia, Centro Espositivo Roca Paolina, exp. *Mitologie Soggettive.* **Artă publică**: 1995, Etlingen, *Arc de Triumf*. **Simpozioane**: 2004, Baia Mare; Sharjah, Emiratele Arabe Unite. **Muzee**: Emiratele Arabe Unite, Muz. de Artă Modernă. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont.* 5. – Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 35, 2004; Crişan 2010. **C.T.**

ILICA Veturia, 20.05.1925, com. Comlăuş, jud. Arad – 9.06.1996, Bucureşti. **Studii**: 1945–1949, Academia de Arte Frumoase, prof. Corneliu Medrea; Institutul „Repin", Leningrad, URSS, promoţia 1949–1955; diplomă de specializare la Academia de Arte, Perugia, Italia, 1963. Conferenţiar la IAP Bucureşti din 1969. **Premii**: 1969, pr. I al Municipiului Bucureşti, la concursul pentru mon. *1907* (realizat 1969 la Piteşti); 1977, pr. I pentru mon. lui *Nicolae Bălcescu*; 1977, diplomă pentru mon. *Nicolae Bălcescu* (Slobozia); 1994, pr. I concursul pentru *Mon. Independenţei*; 1994, pr. I concursul pentru *Mon. Unirii*; 1994, pr. I concursul pentru *Mon. Marinei.*

Creaţia **I.V.**, al cărei debut se situează în 1953, se bazează pe o solidă formaţie profesională, precum şi pe un remarcabil simţ al monumentalului; aceste două componente esenţiale dau măsura artei sculptoriţei. Compoziţiile au

Veturia Ilica, *Portret*, gips, foto IIA

o structură de tip arhitectural, dublată de un simț al armoniei, ritm şi caracter decorativ. Vocabularul plastic se caracterizează prin eleganță şi modernitate. Capacitățile sale au fost intuite de către profesorul său Corneliu Medrea, precum şi de către sculptorii Gheorghe Anghel şi Ion Irimescu.

Exp. personale: 1969, Bucureşti, Sala Kalinderu. **Exp. colective**: 1953, Bucureşti, în cadrul Festivalului intern. al tineretului; 1953–1990 participă la exp. de stat şi municipale; 1958, Moscova, Exp. țărilor socialiste; 1961, Budapesta, Exp. intern. a femeii. **Artă publică**: *1907*, bronz, 1960, Piteşti, Muz. Județean; *Mineri*, piatră, Petroşani; *Oameni la odihnă*, piatră, Eforie Nord; *Răzvrătire*, bronz, Ravensbrück, Germania; *Nicolae Bălcescu*, bronz, Slobozia; *Matei Basarab*, piatră, Târgovişte, mănăstirea Stelea; *Dimitrie Popovici-Bayreuth*, bronz, Bucureşti, Opera Română; *Nicolae Bălcescu*, bronz, Piteşti; *Nicolae Bălcescu*, bronz, 1996, Lipova. **Bibl**.: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont*. 1. – Petru Comarnescu, în *Contemporanul*, 15.03.1975; Eugen Schileru, în *L'Art dans la Roumanie*, 1959; Ionel Jianu, în *Arta plastică*, nr. 4, 1960; nr. 3, 1961; nr. 2, 1962; nr. 7, 1963; nr. 2, 1964; C.R. Constantinescu, în *Scânteia tineretului*, 1969; Virgil Mocanu, în *România literară*, 1976. **R.B.**

ILIE Mircea, 22.02.1904, Bucureşti – 6.06.1974, Bucureşti. **Studii**: ştiințe naturale, cercetător la Institutul de Geologie, Bucureşti; 1923, lecții particulare de sculptură cu Ion Jalea în atelierul acestuia din Str. Frumoasă. Din 1940 începe să sculpteze constant. **Premii**: 1942, pr. Anastase Simu.

Sculptura lui **M.I.**, în general de mici dimensiuni, destinată interiorului, este cea a unui modelator înzestrat cu sensibilitate. Pe urmele profesorului său Ion Jalea, sculptează teme ca *Arcaş* şi *Hercule şi centaurul*. Majoritatea sculpturilor sale sunt fie turnate în bronz, fie în teracotă, mai rar marmură. S-a afirmat mai cu seamă ca sculptor animalier, apreciat de critici precum G. Oprescu, Ionel Jianu, Petru Comarnescu.

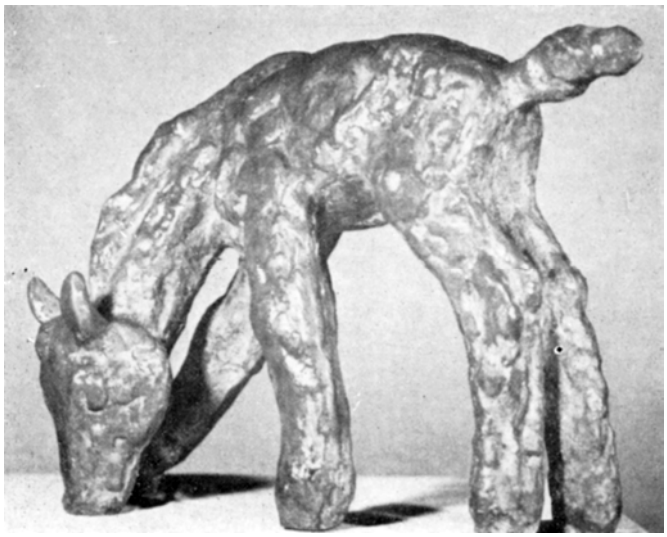

Mircea Ilie, *Ied*, gips

Exp. personale: Bucureşti, 1946, Sala Creţulescu; 1967, Pavilionul C, Parcul Herăstrău (împreună cu Sandra Slătineanu). **Exp. colective**: Bucureşti, 1942, 1946, 1947, SO; 1956, Exp. de arte decorative; 1957, exp. *Plastica animalieră*; 1983, Muz. de Istorie Naturală „Grigore Antipa", exp. *Trei naturalişti artişti. Constantin Motaş*, *Mircea Ilie*, *Ion Ţuculescu* [cat. text Andrei Pleşu]. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Deac 2000; Oprea 2004, 2007. **I.V.**

ILIE Pavel, 10.12.1927, Dumbrava, jud. Prahova – 29.07.1995, Montréal, Canada. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1955, profesori Catul Bogdan şi Ştefan Constantinescu. **Premii**: 1966, bursa Academiei Pierro Vanucci; 1975, pr. UAP pentru pictură.

În 1977 părăseşte România şi se stabileşte în Elveţia, apoi din 1994 în Canada. Activitatea de profesor l-a însoţit întreaga carieră, mai întâi la IAP Bucureşti (1960–1977) şi apoi la Collège de Saussurf, Geneva (1977–1993).

După ce debutase în pictură, în anii 1960, **P.I.** devine interesat de relaţia obiectului artistic cu spaţiul real şi se reorientează către domenii mai apte să o exprime. Este resimţită, pe de o parte, necesitatea depăşirii planeităţii picturii şi, pe de alta, inserarea obiectului şi mai ales a procesului artistic în spaţiul urban. Seria reliefurilor albe din anii 1960 este rezultatul unei despărţiri graduale de bidimensionalitate. O succesiune de pătrate albe de lemn trimit aluziv la *Pătrat alb pe fond alb* pictat de Kasimir Malevici în 1918 şi constituie totodată o posibilă consecinţă a concepţiilor despre spaţiu elaborate de artistul rus. Apelul la o lucrare faimoasă a avangardei istorice sugerează tipologia artistică în care **P.I.** dorea să se înscrie nu atât din punct de vedere formal, cât prin fructificarea unor idei sau atitudini precum „experiment", „concept", „construcţie". Primele sale lucrări spaţiale, pe care artistul însuşi le numeşte simplu „sculptură" sau „forme plastice", sunt legate de constructivism; în această privinţă titlurile sunt foarte explicite: *Construcţie platonică*, *Construcţie pentru o fântână*, *Construcţie obiectuală*. Ele au fost incluse alături de lucrări produse de grupul 111 în selecţia românească a Bienalei de artă constructivistă de la Nürnberg din 1969. Multe dintre construcţiile sale uitlizează materiale organice, materiale textile asociate meşteşugurilor şi ocupaţiilor rurale precum lemn, nuiele, fân sau chirpici. **P.I.** refuză orice conexiune cu *Arte Povera* şi consideră că „materialitatea tradiţională" nu intră în contradicţie cu principiile abstracte şi intelectuale ale constructivismului. O asociere adecvată este cea cu arta conceptuală având în vedere procedeele de lucru (ce au aspectul unei cercetări prin proiecte, schiţe, fotografii şi însemnări) şi autonomia proiectului (care în anumite cazuri nici nu este destinat realizării). Relaţia cu ambientul este explorată în lucrări care pun problema multiplicităţii, extinderilor spaţiale (*Lupta îngerului*, 1970; *Proiect cu oglinzi*, 1973–1974) sau a creării

unor spațialități în prelungirea celor naturale (*Proiect – Spațiu I*, 1973). În exil, își continuă preocupările urmând strategii similare celor stabilite în anii 1960–1970.

Pavel Ilie, *Proiect spațial I*

Exp. personale: 1973, Edinburgh, Gal. Demarco; 1974, București, Gal. Nouă. **Exp. colective**: 1967, București, MNAR, Exp. cu ocazia Colocviului intern. Brâncuși; 1969, Nürnberg, Bienală de artă constructivistă; 1970, Edinburgh, Festival intern.; 1980, Geneva, Muz. de Artă și Istorie; 1998, Budapesta, Mücsarnok, *Versions of Transfiguration* [cat. Sorin Dumitrescu și László Beke]; 2007, Sibiu, Muz. Brukental, *Arhiva Demarco*. **Artă publică**: 1957–1958, Gara fluvială Giurgiu, pictură murală (împreună cu Dimitrie Știubei și Ion Minoiu). **Muzee**: București, MNAC; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Geneva, Muz. de Artă și Istorie. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont*. 3 – M. Ragon, M. Seuphor, *L'art abstrait en Europe (1939–1970)*, Paris, 1973; Guță 2009. – George Lecca și Sorina Jecza (ed.), ***P.I.***, Timișoara, Triade, 2009. – ***, în *Arta*, nr. 5, 1966 [Șantier de creație], p. 27; ***, în *Arta*, nr. 6, 1966, p. 40; ***, în *Arta*, nr. 5, 1969, p. 30; A. Arghir, în *Arta*, nr. 8, 1968, p. 33; ***, în *Arta*, nr. 11, 1970, p. 3; O. Bușneag, în *Arta*, nr. 3, 1972, p. 25; ***, în *Arta*, nr. 4–5, 1973, p. 2; ***, în *Arta*, nr. 3, 1974, p. 33; M. Drișcu, în *Arta*, nr. 8, 1974, p. 26; ***, în *Arta*, nr. 12, 1974, p. 37; ***, în *Arta*, nr. 12, 1975, p. 14; M.D. [M. Drișcu], în *Arta*, nr. 1, 1971, p. 21. – www.demarko-archive.ac.uk; www.veronikiart.ro. **I.C.**

ILIESCU Aristide, ? Singureni, Vlașca – 2.07.1942, București. **Studii**: 1900–1903, München, bursă de studii pentru sculptură. Profesor la București, Liceul Mihai Viteazul. Sculptor, pictor și gravor. **Exp. personale**: București, 1908, Ateneu (împreună cu Dimitrie Serafim), 1911, Ateneu (pictură), 1914; Ateneu (împreună cu A. Aescher); 1915, Ateneu, exp. *În folosul refugiaților ardeleni* (pictură, pastel, sculptură). **Exp. colective**: București, 1906, Exp. generală română; 1905–1906, 1909–1914, TA; 1910, 1911, 1913, 1915, EAV;

1925, SO. **Bibl.**: *Repertoriul expozițiilor 1868–1918*; Oprea 2004 (cu bibl.); Oprea 2006. – Petre Oprea, *Un aspect inedit al mişcării artistice bucureştene din anii 1892–1911: Bursieri ai Şcolilor de belle-arte în străinătate*, în Idem, *Repere în arta românească*, Maiko, 1999, p. 63. **I.V.**

ILIESCU Cristina, 1955, Bucureşti. Fiica sculptorului Gheorghe Iliescu-Călineşti. **Studii**: IAP Bucureşti. **Premii**: 1993, pr. „Omagiul Tattarescu"; 2002, pr. pentru sculptură la SM.

Ancorată în abstracționism, sculptura **C.I.** invită la o lectură a relației dintre formă şi expresivitatea aleasă a materiei. Lucrează preponderent în lemn pe care îl combină uneori cu diferite accesorii metalice. Edifică asamblaje în care strecoară sugestii antropomorfe, sau creează forme ambientale eliberate de orice ataşe contextuale.

Cristina Iliescu, *Compoziție*, lemn, foto Sorin Chițu

Exp. colective: 2002, Bucureşti, SM; 2006, Bucureşti, Gal. Veroniki Art, exp. *Ambient*; 2010, Bucureşti, Gal. Orizont, Exp. de sculptură mică; 2011, Bucureşti, SM; 2011, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică *Vârsta de bronz* [cat.]. **Simpozioane**: 2003, Piteşti. **Bibl.**: http://www.veronikiart.ro/artisti/cristina_iliescu_7.html. **C.T.**

ILIESCU Octav, 15.10.1916, Botoşani – 20.06.1981. **Studii**: 1947, absolvă Academia de Belle-Arte, Iaşi, profesori Elly Hette şi Ion Irimescu. **Premii**: 1952, pr. de stat cl. III pentru *Tractoristul Stoica Constantin.*

O.I. îşi termină studiile în momentul instalării şi instituţionalizării în România a realismului socialist. Preferă să lucreze în bronz. Face busturi, compoziţii, basoreliefuri monumentale, portrete (*Dr. Hortolomei*) şi figuri ale „eroilor socialismului" (*Şt. Adochiţei*, *Eroina de la Jiu*). Compune volumele din suprafeţe largi, regulate, geometrizate, amintind în unele cazuri de un model mai degrabă anticlasic. Colaborează cu desene la ziare şi reviste: 1947–1948, *Munca*; 1948–1955, *Contemporanul*, *Flacăra*, *Scânteia*. Face şi ilustraţie de carte (Goncearov, Anton Pan, Vasile Alecsandri).

Octav Iliescu, *Tractoristul Stoica Constantin*,
gips, foto *Arta*

Exp. colective: 1948–1965, Exp. anuală de stat; 1948, Bucureşti, *Flacăra*; 1949, Exp. de grafică; 1955, Exp. interregională; 1960, Helsinki, Exp. de artă plastică românească; 1961, Bucureşti, Exp. de portrete; 1962, Bucureşti, Exp. de artă plastică regională; Praga, Exp. de carte; 1964–1965, Exp. oraşului Bucureşti. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR, Muz. Militar; Iaşi, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Oprescu 1965; Florea 1982. – G. Muntean, în *Arta*, nr. 5, 1962, p. 8. **I.C.**

ILIESCU-CĂLINEŞTI Gheorghe, 14.07.1932, Călineşti, jud. Argeş – 12.03.2002, Bucureşti. **Studii**: 1953–1959, IAP Bucureşti, cu Cornel Medrea. **Premii**: 1960–1962, bursa Frederic Storck; 1966, pr. UAP pentru sculptură; 1977, pr. la Simpozionul de sculptură de la Oronsko; 1993, pr. Academiei Române; 2001, marele pr. al Salonului de artă Bucureşti pentru lucrarea *Picătura*.

Către sfârşitul anilor ’60 îşi precizează opţiunea stilistică în sensul aderării la un abstracţionism de factură geometrică (*Victorie*, lemn, 1969). Limbaj formal forjat în descendenţa artei populare româneşti, reper care însă se estompează cu trecerea vremii, decorativismul căpătând o pondere tot mai însemnată. Ca şi în cazul lui George Apostu, cu a cărui creaţie are numeroase elemente comune, opera lui **Gh.I.-C.** demonstrează că exemplul brâncuşian, înţeles ca esenţializare formală, nu îi este străin. Relaţia cu opera lui Brâncuşi este evocată în mod transparent în lucrarea *Omagiul lui Brâncuşi*, unde nu doar titlul ci însăşi structura lucrării, succesiunea de secvenţe sculpturale etajate a celor două sculpturi mari, citează retorica brâncuşiană. Puţinele lucrări figurative – un figurativ interpretat în cheie arhaizantă – aparţin în mare parte primei perioade de creaţie: *Legenda*, *Ţărancă din Muscel* (1964), sau *Noaptea* (1967).

Gheorghe Iliescu-Călineşti, *Familia*, lemn

Exp. personale: 1966, Bucureşti, Sala Dalles; 1966, Piteşti; 1970, Calgary; 2008, Bucureşti, Gal. Veroniki Art, Exp. de sculptură şi desen. **Exp. colective**: 1967, Paris, Bienala tineretului; 1967, Anvers, Bienala de sculptură; 1968, Helsinki; 1968, Bratislava, Bienala tineretului; 1972, Veneţia, Bienala intern. de artă; 1972, 1990, Munchen; 1972, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. de sculptură şi tapiserie; 1974, Moscova, Zilele culturii româneşti în URSS; 1975, Berlin, exp. *Plastik und Blumen*; 1976, Paris, Musée Galliera, Exp. *Hommage à Brancusi de la sculpture roumaine contemporaine* [cat.]; 1978, Padova, Bienala de plastică mică; 1978, Budapesta, Exp. de artă contemporană românească; 1978, Bucureşti, SM de sculptură (*Leagănul seminţiei*); 1982, Haga; 1986, Londra; 1989, Viena; 1991, Bruxelles; 1991, Sao Paolo, Bienala intern. de artă; 1993, Sevilla, Exp. universală; 2001, Bucureşti, Salonul de artă (*Picătura*, bronz-piatră); 2010, Bucureşti, Gal. Orizont, Exp. de sculptură mică; 2012, MNAR, exp. *Arhetipuri sculpturale. Sculptura în lemn. Opere din patrimoniul Galeriei Naţionale 1918–1999* [cat. Zoe Pop, Ioana Vlasiu]. **Artă publică**: Arad, *Captarea razelor*; Bucureşti, Parcul Herăstrău, *Pasăre zburând* şi *Legenda*

Dochiei; Calea Victoriei (în fața fostului sediu al Băncii Comerciale Române), *Pasăre în zbor*, piatră, bronz; Institutul Agronomic, *Pământeancă*; Caracal, *Evoluție*, piatră; Craiova, *Timpul*; Hunedoara, *Iancu de Hunedoara*; Krapina, Serbia, *Crucifix*; Măgura, jud. Buzău, *Sfinx*; Miami, Palm Beach, *Familia* (1968–70); Oronsko, Polonia, *Fereastra*, lemn; Piteşti, *Oameni ai pământului*, *Nodul generațiilor*; Topoloveni, *Familia* (2000). **Simpozioane**: 1977, Oronsko. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR; Galați, Muz. de Artă Vizuală, *Luceafăr*; Sibiu, Muz. Brukenthal. **Bibl.**: Chevalier 1970; Barbosa 1976; Prut 1982, 2002; Bénézit 1999; *Encicl. art. rom. cont*. 2; Grigorescu 2003. – Svetlov 1974; Paleolog 1975; Petre Popescu Gogan, *Ecouri eminesciene în arta plastică*, Bucureşti [f.a.]; C.R. Constantinescu, ***Gh. I.-C.***, Bucureşti, 1986; Constantinescu 2008; Crişan 2010. – A. Arghir, în *Arta*, nr. 6, 1972, p. 22; Vlasiu 1978; B.A. Vişan, în *România literară*, nr. 14, 2002; Maria-Magdalena Crişan, în *Observator cultural*, nr. 422, 2008. – http://www.calinesti.com/; http:// enciclopediaromaniei.ro/wiki/Gheorghe_Iliescu-C%C4%83line%C5%9Fti. **C.T.**

ILINA Eugen, 29.03.1965, Balş. **Studii**: 1986, Şcoala Militară „Amiral Murgescu" Constanța; 2004–2009, Universitatea Bucureşti, Facultatea de Istorie; studii libere de artă cu Marcel Chirnoagă (desen, gravură), Ioan Duman (sculptură), Eugen Bratfanof (pictură); membru UAP din 1998.

Pictura şi sculptura sa se înscriu în regimul construcțiilor fantastice de tip suprarealist. Autor al unor lucrări de plastică mică şi medie în bronz, lemn, alabastru, onyx, granit. Nudurile în bronz vădesc o liniaritate riguroasă şi expresivă. Sculptura în lemn stilizează elemente simbolice vegetale (*Pomul vieții*, 2004).

Eugen Ilina, *Nud*, bronz, foto IIA

Exp. personale: 1995, Tulcea; 1996, 1997, Bucureşti, Constanța; 1998, Constanța; 1999, Bucureşti, Constanța. **Exp. colective**: 1986, Constanța, 1987, Bucureşti, Tulcea; 1990, 1995, Tulcea; 1998, 2000, 2001, Bucureşti; 2002, Bucureşti, Cercul Militar; 2005, 2006, 2008, Constanța; 2004, Bucureşti, Gal. Apollo; 2010, Bucureşti, Gal. Orizont, *Sculptură de mici dimensiuni în memoria lui Ovidiu Maitec*; 2011, Bucureşti, Cercul Militar, *Încotro?*, împreună cu Laurențiu Midvichi; 2012, Piatra Neamț, Muz. de Istorie şi Arheologie, Exp. de pictură, grafică şi sculptură. **Bibl.**: *Sculptori români 30/40*, 2004 [cat.]. – www.modernism.ro. **V.B.**

ILIOPOLOS (ILIOPOULOS) Iorgos, 3.12.1939, Alepohori (Grecia). **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1965, profesor Ion Lucian Murnu. Se reîntoarce în Grecia în anii 1980.

I.I. preferă să lucreze sculptură de dimensiuni mici în materiale variate, teracotă, bronz sau piatră. Reprezentarea corpului feminin stă în centrul preocupărilor sale şi se adaptează mai multor tematici şi genuri: alegorii, maternități, portrete, zeițe. Lucrările destinate spațiului public, în piatră, sunt de asemenea figuri feminine, cu un aspect arhaizant, iar cele de simpozion explorează limbajul nonfigurativ.

Iorgos Iliopolos, *Rod*, piatră, foto MNAC

Exp. personale: 1973, Bucureşti, Gal. Amfora (cu Victor Timofte); 1981, Bucureşti, Gal. Simeza; 1985–1987, Volos (Grecia); 1992, Salonic, Gal. Kales Tehnes; 1996, Atena, Gal. Dimokritos; 2007, Kikis, Gal. Art. **Exp. colective**: 1966–1989, Bucureşti, exp. republicane şi Salonul de pictură şi sculptură; 1969, Bucureşti, Bienala tineretului; 1975, Berlin, *Plastik und Blumen*; 1977, Bucureşti, MNAR; 1978–1979, Bucureşti, Casa Schiller, Exp. de sculptură mică; 1978, Budapesta, Bienală de sculptură mică. **Artă publică**: 1967, Constanța, *Selena* (piatră); *Odihnă* (piatră); 2007, Tg. Jiu, *Simbol marin*. **Simpozioane**: 1972; 1977, Măgura; 1978, Arcuş; 1980, Hobița; 1981, Căsoaia; 1982, Sălişte; 1988,

Scânteia; 1998, Ispica (Sicilia); 2000–2002, 2008, Drama (Grecia); 2003–2004, 2006, 2009–2010, Blaj; 2007, Tg. Jiu. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Postolache 1973; Barbosa 1976; Prut 2002; *Encicl. art. rom. cont*. 3. – Grozdea 1984; Şimăndan 1981. – http://iorgos-iliopoulos.blogspot.com. **I.C.**

IOAN Florica, 5.04.1923, Ploieşti – 18.06.2008, Ploieşti. Sculptorul Emil Mereanu – soţ. **Studii**: 1946–1951, IAP Bucureşti, cu Cornel Medrea (sculptură) şi Nicolae Dărăscu (desen). 1951, devine membră a UAP. Călătoreşte în R.D. Germană (1961), Ungaria (1963), Cehoslovacia (1963).

Portretistă subtilă, **F.I.** a sculptat o serie de portrete de copii în care a surprins psihologia vârstei. Corpul uman a constituit o preocupare constantă în sculptura ei, adeseori ca purtător al unor subiecte de actualitate în spiritul tematicii realiste sau al unor alegorii. După 1990 a renunţat la tematism sculptând numeroase nuduri feminine, turnate în bronz, dincolo de orice conotaţii ideologice, concentrându-se asupra jocurilor volumetriei. Desenele ei sunt desene de sculptor în sensul accentului pus pe relevarea construcţiei corpului uman, temă aproape exclusivă. **F.I.** a practicat tehnicile clasice ale sculpturii, numeroase sculpturi fiind turnate în bronz, piatră artificială, dar a lucrat şi în lemn, marmură, aramă bătută.

Florica Ioan, *Legendă*, lemn, 1970, foto IIA

Exp. personale: 1963, Bucureşti, Gal. Simeza [cat. texte de Jack Brutaru, Eugen Schileru]; 1970, Bucureşti, Sala Apollo; 1994, Ploieşti, Muz. de Artă; 1998, Bucureşti,

MNAR [cat. Rodica Matei]; 1994, Ploieşti, Palatul Culturii; 2003, Bucureşti, Gal. Sabina şi Jean Negulescu, sculptură şi desen; 2005, Bucureşti, Gal. Dialog, exp. Ritmuri şi respirații, sculptură şi desen. **Exp. colective**: din 1951 participă constant la exp. anuale de stat, bienale, saloane municipale, exp. de artă decorativă, exp. de sculptură mică în țară şi străinătate; 1960, Budapesta, Exp. intern. a femeii; Moscova, Leningrad, Exp. de sculptură contemporană românească şi desene ale sculptorilor; 1963, Bucureşti, MNAR, exp. *Chemarea Griviței*; 1967, New Delhi, A V-a exp. intern. de artă; 1968, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. aniversară 1848; Paris, Orly, Exp. de artă românească; 1970, Torino, Exp. de artă plastică românească contemporană; 1971, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Desene de sculptor*; 1972, Bucureşti, MNAR, Exp. în cinstea Conferinței naționale a PCR; 1975, Berlin, R.D. Germană, exp. *Plastik und Blumen*; Budapesta, Bienala intern. de sculptură mică; 1976, Moscova, Exp.de plastică mică; 1977, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. *Țărănimea – puternică forță socială şi revoluționară. 70 de ani de la răscoalele țărăneşti*; 1990–1997, Saloanele Moldovei, Bacău, Chişinău; 1992, Bacău, Fundația „George Apostu", Exp. omagială; Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Corpul uman*; 1993, 1994, Bucureşti, ONDEA, Exp. femeilor din cinci state balcanice; 1997, Bucureşti, Institutul Francez; 2004, Bucureşti, exp. *Poduri europene*, Gal. Căminul Artei. **Artă publică**: *George Enescu*, bust, piatră artificială, Galați, Grădina Publică, 1956; *Pacea*, grup statuar, bronz, Galați, Grădina Publică (distrus); *Odihnă*, Piteşti; *Legendă*, Băile Felix. **Muzee**: Bârlad, Muz. „Vasile Parvan"; Bucureşti, MNAC, MNAR (opt lucrări); Constanța, Muz. de Artă; Oradea, Muz. Țării Crişurilor; Ploieşti, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Tulcea, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: în *Arta*, nr. 6, 1975, p. 10. **Bibl.**: Barbosa 1976; *50 Contemp. Sculpt*. 1979; *Encicl. art. rom. cont*. 2. – Florea 1982; Grigorescu 1991, p. 31. – N. Argintescu-Amza, în *Arta*, nr. 12, 1963, p. 642; ***, în *Arta*, nr. 1, 1964, p. 51; ***, în *Arta*, nr. 5, 1966, p. 28; H.H. [Horia Horşia], în *Arta*, nr. 8, 1967, 37; ***, în *Arta*, nr. 7, 1970, p. 39. **I.V.**

IONESCU Dumitru, 25.04.1945, jud. Buzău. **Studii**: Liceul Pedagogic, Bârlad; 1983, absolvă IAP Bucureşti. Debutează în 1969.

Arta sa se caracterizează printr-o permanentă căutare, metafora fiind principala formulă de exprimare.

Exp. personale: 1978, Bucureşti, Căminul Artei; 1985–2003, Iaşi; Focşani; Oklahoma, Omaha, SUA; Kansa City, Kansas, SUA. **Exp. colective**: 1969, Iaşi, Sala Paşilor Pierduți; 1990–2003, Iaşi, Salonul Artis; 2010, Iaşi, str. Lăpuşneanu, exp. Din Gang. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 5. **R.B**.

IONESCU T. Nicolae (Tene), 29.11.1908 Buzău – 29.05.1975. **Studii**: 1939, absolvă Academia de Belle-Arte, Bucureşti, profesor Cornel Medrea. Călătorii: 1961, URSS; 1962, Bulgaria.

N.I. este interesat în anii '50 de tematica istorică (*Ştefan cel Mare la Vaslui*, *Pregătirea grevei din 1933 la Atelierele Griviția*, altorelief, gips patinat), dar şi de cea contemporană (*Furnalişti*). A practicat şi sculptura în oțel inoxidabil în anii '70, de pildă *Cântecul libertății*, figură alegorică în care se îndepărtează de realismul anilor '50 şi descompune volumul într-un spirit apropiat de cubism şi futurism.

Nicolae T. Ionescu, *Vrem pace*, foto IIA

Exp. personale: Bucureşti, 1965, 1974. **Exp. colective**: Bucureşti, 1942–46, SO; 1948, exp. Flacăra [cat]; exp. anuale de stat; 1970, Varşovia, exp. *Victoria împotriva fascismului*. **Artă publică**: a colaborat alături de Marius Butunoiu, Zoe Băicoianu şi I. Dămăceanu la *Mon. Eroilor Patriei*, Academia Militară, Bucureşti; *Ştefan cel Mare la bătălia de la Vaslui*, relief (împreună cu Mac Constantinescu, Ion Tureatcă şi alţii). **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (5 lucrări în gips, printre care *Portretul lui Nicolae Herlea*). **Bibl.**: Barbosa 1976; Oprea 2004, 2007. – *Artele plastice* 1959; Florea 1982; Grigorescu 1991. – ***, în *Arta*, nr. 4, 1955, p. 48. **I.V.**

IONESCU Theodor, 28.10.1924 Bucureşti – ? **Studii**: absolvă în 1948 IAP Bucureşti; lucrează o vreme ca desenator tehnic; 1954–1963, preparator la Institutul de Arhitectură „I. Mincu".

Autorul unor portrete şi compoziţii având ca subiect personalităţi culturale şi sociale precum *Prof. Arh. Gh. Simotta*, *N. Herlea*, *Alecu Constantinescu* sau figuri ale Antichităţii – *Epicur*.

Exp. colective: participă la exp. anuale de stat începând din 1954. La Exp. interregională din 1957–1958, Bucureşti [cat.], este semnalat cu două lucrări, *Epicur* şi *Prof. Arh. Gh. Simotta*, gips patinat. **Artă publică**: 1970, Covasna, *Statuia Ostaşului Român*; 1973, Covasna, *Mon. Eliberatorul*, piatră şi marmură. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Barbosa 1976. **V.B.**

IONESCU-VALBUDEA Ştefan, 1856, Valea Budei – 21.05.1918, Bucureşti. **Studii**: 1875–1881, Şcoala Naţională de Arte Frumoase Bucureşti, cu Karl Storck. Între 1882 şi 1886 studiază la Paris cu sculptorii Emmanuel Frémiet (1824–1910) şi cu Jean-Alexandre-Joseph Falguière (1831–1900), iar din 1887 îşi continuă pregătirea în Italia, întâi la Roma, apoi la Florenţa. **Premii**: 1885, menţiune la Exp. universală, Paris; 1889, medalia de bronz la Exp. universală, Paris.

Opera lui **Şt.I.-V.** se distinge în peisajul sculpturii româneşti de la sfârşitul veacului al XIX-lea prin noutatea tematică pe care o aduce şi prin plusul de energie. Temperament artistic puternic, **Şt.I.-V.** îşi alege modele cu un intens potenţial expresiv. În conturarea opţiunilor stilistice, a fost stimulat de creaţia şi orizontul cultural al maeştrilor săi francezi, Emmanuel Frémiet şi Alexandre Falguière. Falguière, considerat unul dintre primii sculptori realişti ai şcolii franceze, a făcut parte din grupul celor ce valorizau, fie şi punctual, fondul vizual al Renaşterii florentine. Latura naturalistă a creaţiei lui **Şt.I.-V.** a fost probabil încurajată şi de Frémiet, care, în calitate de angajat al Şcolii de Medicină, realizează mulaje după diverse segmente anatomice umane pentru Muz. Orfila. Teoriile din domeniul psihiatriei, cu care **Şt.I.-V.** se familiarizează în timpul petrecut ca audient al cursurilor doctorului Benjamin Ball la spitalul St. Anne, dar şi contactul cu opera lui Théodore Géricault par să fi lăsat urme asupra sferei sale tematice; aceste experienţe formative vor decide alegerea acelor subiecte care presupun evidenţierea individualităţii modelului. Considerate din perspectiva interesului pentru psihologie, pentru viaţa interioară, lucrări ca *Mihai Nebunul*, *Luptătorul*, *Somnul*, *Speriatul*, *Copil dormind* trimit deja către universul sensibilităţii simboliste. Lucrarea *Mihai Nebunul* permite o dublă interpretare a raportului său cu prezentul: pe de o parte, **Şt.I.-V.** revine în trecut activând schema compoziţională a unei

Ştefan Ionescu-Valbudea, *Învingătorul*

sculpturi romantice (*Rolando furieux* de Jehan Duseigneur); pe de alta, dincolo de realismul caracteristic, se desprinde de spiritul modelului transformând personajul într-un non-erou, mutând accentul din sfera subiectelor

inspirate de istorie sau literatură către istoria personală, către interioritate, ceea ce trimite spre un tip de lectură în cheie simbolistă.

În perioada şederii în Italia, la Florența, perioadă care succede experiența pariziană, **Şt.I.-V.** putea întâlni opera unui campion al realismului italian, sculptorul sicilian Vincenzo Gemito; în Italia **Şt.I.-V.** lucrează o serie de sculpturi reprezentând copii, teme regăsite în repertoriul lui Gemito, artist care se făcuse cunoscut prin subiecte similare.

Exp. colective: 1883, Paris, SO, expune basorelieful *Portretul lui M.J.*; 1889, Bucureşti, exp. organizată în vederea selectării lucrărilor care aveau să fie prezentate la Exp. universală, Paris (*Mihai Nebunul*, *Învingătorul*, *Copil dormind*, *Vulcan*); 1899, Bucureşti, SO (*Înainte de luptă* şi *Somnul*); 1890, Bucureşti, SO (*Cap de turc*, *Cap de copil*, *Dac*, *Copil dormind*, şi o serie de busturi: *Dr. Marcovici*, *Pictorul Eugen Voinescu*, *Ipolit Strâmbulescu*, *Ştefan Nestoreanu*, *Părintele Z.*, *Costică Arapu*, *Iuliu Popp*, *Veronica Micle*); 1893, Bucureşti, Cercul Artistic; 1892, Bucureşti, Ateneu, Exp. colectivă de pictură şi sculptură; 1892, 1894, 1899, Bucureşti, EAV; 1896, Bucureşti, SO (*Luptătorul*, *Mititica* şi *Bustul lui T.A.*); 1909, 1911, 1914 Bucureşti, SO. **Artă publică**: Iaşi, Universitate, grupul matematicienilor şi cele şase medalioane în marmură (*Miron Costin*, *Vasile Lupu*, *Matei Basarab*, *Mihail Kogălniceanu*, *Vasile Alecsandri* şi *Gheorghe Asachi*); Bucureşti, Banca Națională, *Mercur* şi *Vulcan*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR, *Speriatul* (1885), *Mihai Nebunul* şi portretul lui *Eugen Voinescu* (teracotă); Constanța, Muz. de Artă (*Mihail Kogălniceanu*); Iaşi, Muz. de Artă. **Bibl.**: Bénézit, *Dictionnaire critique et documentaire des peintres*, *sculpteurs*, *dessinateurs et graveurs*, Paris, 1911–1923; Bénézit 1966; Prut 1982; Grove. – Oprescu 1954; Oprescu 1965; Svetlov 1974; Florea 1982; Ionescu 2008; Şotropa 2009. – Ion Frunzetti, ***Şt. I.-V.*** Bucureşti, 1940; G. Oprescu, ***Şt.I.-V.***, Bucureşti, 1955; Adriana Crainic-Botez, ***V.***, Bucureşti, 1982. – Ion Jalea, în *SCIA*, nr. 1–2, 1957, p. 203–211; Amelia Pavel, în *SCIA*, nr. 1, 1969, p. 107–112; A. Nanu, în *Arta*, nr. 2, 1972, p. 22; Elena Vulcănescu, în *Arta română*, nr. 3, 2011, p. 31–33. **C.T.**

IONESCU VARO Vasile (Varik?), 13.01.1887 (Oprea 2006) sau 1877 (Deac 2000) – 1966. **Studii**: Bucureşti, Şcoala Națională de Arte Frumoase; 1911, bursă la École Nationale des Beaux-Arts, Paris.

Vasile Ionescu Varo, *Portret*, foto MNAC

Bogată activitate portretistică: portrete de artişti, scriitori, muzicieni – compozitorul *Alfons Castaldi*, poetul *Şt.O. Iosif*, pictorița *Maria Ciurdea Steurer*, dar şi portrete oficiale – *Carol II.* Lucrări în gust simbolist – *Dans le reve*, *Iedera* (nud).

Exp. colective: Bucureşti, 1916, 1920, TA; 1925, SO; 1940, Bucureşti, Sala ziarului Universul, exp. Cercul Artistic. **Artă publică**: Brăila, *Ecaterina Teodoroiu*, 1928; Bucureşti, Biserica Silvestru, *Memorial al eroilor din Primul Război Mondial*, 1924; Grădina Botanică, *Dimitrie Brândză*, bust; Oituz, *Mon. eroilor cavaleristi*, 1924; Orăştie, *Mon. Regelui Ferdinand*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (cinci lucrări). **Bibl.**: L. Predescu, *Enciclopedia României Cugetarea*, ed. anastatică, Saeculum I.O., Vestala, Bucureşti, 1999; Deac 2000; Oprea 2004; Oprea 2006; Dragu Dimitriu 2010. – T., în *Ilustrațiunea română*, 10.02.1937 [Interviu]. **I.V.**

IONIȚĂ Adrian, 24.11.1952, Timişoara. **Studii**: 1972, Liceul Industrial de Construcții Civile şi Arhitectură, Timişoara; 1976, IAP Bucureşti, clasa Geta Caragiu. **Premii**: 1990–1991, rezidență, The School of the Art Institute, Chicago. Sculptorul este cetățean american din anul 1991, a emigrat în 1985 şi a revenit în România în 2009. Între 1986–2007 realizează nenumărate lucrări de restaurare de patrimoniu şi fațade de clădiri istorice în SUA.

I.A. este un rafinat tehnician, un bun cunoscător al geometriei arhitecturale, al lucrului în piatră şi al procedurilor de conservare.

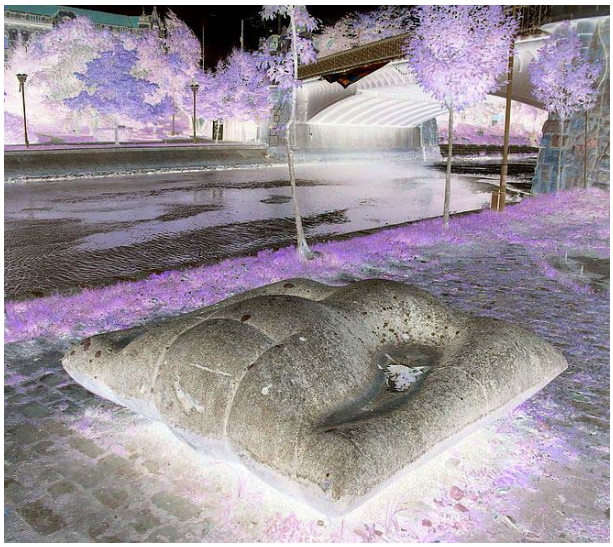

Adrian Ioniță, *Perna*, calcar, 200 × 200 × 110 cm, 1984,
foto Adrian Ioniță

Exp. colective: 1974, Sibiu; 1976, Centrul Cultural Slobozia; Buzău; 1979, Teatrul Ion Vasilescu, Bucureşti; 1980–1983, Salonul Annual Județean Timiş, Gal. Bastion, Timişoara; 1981, Gal. Helios, Timişoara; Salonul Național de Artă, Sala Dalles, Bucureşti; 1982, Ghera, Germania; 1983, Arad; Gal. UAP, Timişoara, exp. Atelier 35; 1985, Sala Dalles, Bucureşti; Gal. Obalne, Piran, Slovenia; 1996, Centrul Cultural Ukrainean, Chicago; 2002, Chicago; 2004, Gal. Orizont, Bucureşti; 2011, Timişoara; 2012, Gărâna. **Artă publică**: *Perna*, piatră de

Viştea, Timişoara, 1984. **Simpozioane**: 1976, Măgura; 1983, Deta; 1984, Timişoara; 1985, Slovenia. **Bibl.**: Corilolan Babeți, în *Arta*, 1984, 1985; Vasile Drăguț, în *Arta*, 1984; Adrian-Silvan Ionescu, în *Cronica română*, 2002. **O.N.**

IONIȚĂ Costin, 19.08.1978, Bucureşti. **Studii**: 2002, UNAB, clasa profesorilor Napoleon Tiron şi Aurel Vlad; 2004, masterat în arte vizuale, prof. Vasile Gorduz. Membru UAP. **Premii**: 2000, pr. I Castelul Corvineştilor, Petroşani; 2001, pr. internațional pentru sculptură, Societa Club Unesco; 2002, pr. I, exp. *Accente şi amprente*; 2003, pr. I, Tabăra de pictură şi sculptură Prometheus, Sf. Gheorghe; bursa Nemțoi; bursa UAPR pentru sculptură; 2006, pr. pentru încurajarea creației tinere, Salonul Național de Artă; 2007, pr. Patronatelor pentru tineret, secțiunea arte plastice.

Cu o preferință pentru lemn şi bronz şi cu o viziune antropomorfă şi zoomorfă, **I.C.** este interesat de relația sculpturii cu spațiul căruia i se integrează, mizând pe abordări potrivite pentru spațiul public. Subiectele rămân în sfera mitologico-religioasă, renunțând uneori la soclu şi trecând dinspre tentația stilizării formei, spre o mai mare libertate şi expresie.

Costin Ioniță, *Hidra*, polistiren, 2012,
foto Costin Ioniță

Exp. personale: 2004, Bucureşti, Gal. UNA, exp. *Opus*; 2008, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Angelus Novus*. **Exp. colective**: 1999, Braşov, Sala Arta, exp. *Stări de spirit*; 2000, Petroşani; 2001, Hunedoara, Castelul Corvineştilor; Bucureşti, Romexpo, Salonul Național de Artă; Bucureşti, TNB, TIAV; Bucureşti, exp. *Accente şi amprente*; 2002, Bucureşti, TNB, TIAV; Bucureşti, exp. *Accente şi amprente*; 2003, Bucureşti, Gal. Galla, Bursele UAPR; Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Accente şi amprente*; 2004, Bucureşti, Casa Americii Latine, exp. *Albastru european*; Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Coktail*; 2006, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, exp. *Desene de sculptori*; Bucureşti, Gal. Simeza, exp.

Sculpturograma II; Bucureşti, Casa Poporului, Sala Constantin Brâncuşi, Salonul Naţional de Artă. **Artă publică**: 2012, Bucureşti, Piaţa Presei Libere, *Hidra*, mon. amplasat temporar pe fostul soclu al lui Lenin în cadrul proiectului *Proiect 1990*, polistiren caşerat. **Bibl**.: Corneliu Antim, în *Ziarul financiar*, 11 iulie 2008. **O.N.**

IONIŢĂ ROGOZ Corina, 20.04.1929, Sibiu – ? **Studii**: 1954, absolvă IAP Bucureşti.

Rămâne cunoscută numai prin câteva piese realist socialiste: *Sportiv*, *Tânăr muncitor*, *1907*; după schimbarea politicii culturale şi renunţarea la realismul socialist, numele ei dispare de pe scena artistică.

Corina Ioniţă Rogoz, *Revoluţionar de pe Crucişătorul Potemkin*,
gips patinat, foto *Arta*

Exp. colective: 1954, Bucureşti, Exp. anuală de stat (*Revoluţionar de pe Crucişătorul Potemkin*). **Muzee**: Constanţa, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 76. – Mircea Popescu, în *Arta*, nr. 1, 1956, p. 21; ***, în *Gazeta literară*, nr. 9, 23.02.1961. **I.C.**

IORDACHE Constantin, 5.03.1920, Brăila – ? **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1950, profesor Cornel Medrea.

Persistenţa tematicii sportive individualizează cariera de sculptor a lui **C.I.** Ea se juxtapune cu preocuparea pentru reprezentarea unui corp ideal, cu anatomie precisă şi proporţii ce au adeseori ca model canonul clasicismului grecesc. O astfel de tipologie eludează orice trăsături personale lăsând loc

exclusiv mişcării angajate a sportivului. Un alt grup tematic îl constituie cel dedicat Daciei antice – zei, personaje istorice, luptători – pentru care artistul a avut un interes alimentat de idei protocroniste. Lucrează mai ales în gips şi bronz; face medalistică şi portrete-bust ale unor personalităţi istorice.

Constantin Iordache, Imagine din atelier, foto MNAC

Exp. personale: 1956, Bucureşti, Sala Nicolae Cristea; 1966, Bucureşti, Sala Dinamo; 1968, Brăila, Muz. de Artă [cat.]; 1971, 1974, Bucureşti, Gal. Amfora [cat.]; 1989, Mangalia, Muz. de Arheologie [cat.]. **Exp. colective**: 1948, Praga, Festivalul mondial al tineretului; 1953–1954, Bucureşti, Exp. anuală de stat; 1955–1956; 1969, Bucureşti, Salonul de pictură şi sculptură; 1971, Barcelona, Bienala de pictură şi sculptură sportivă. **Artă publică**: Bucureşti, Sala Floreasca, *Gimnastă* (bronz); Bucureşti, Palatul Copiilor, *Sportivă* (piatră); Bucureşti, Stadionul Naţional, *Alergător* (piatră; în colaborare). **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Barbosa 1976. **I.C.**

IORDĂNESCU (JORDĂNESCU) Ion (Ioan, **Jon)**, 18.07.1881, Bucureşti – 1979, Bucureşti. Preşedinte al Societăţii Artiştilor Sculptori; 1931–1934, preşedinte al Sindicatului Artelor Frumoase şi al Comitetului de redacţie al revistei *Pictura şi sculptura*. Pictorița şi artista decoratoare Denise Iordănescu – soţie. **Studii**: 1900–1904, Bucureşti, Şcoala de Belle-Arte; 1907–1909, Paris, Academia Julian; 1909–1910, Napoli, Academia Regală de Arte Frumoase.

Ca portretist **I.I.** nu este lipsit de posibilităţi, reuşind să surprindă trăsăturile fizionomice şi caracterologice ale modelelor sale (*Portretul lui C. Argetoianu*, *George Panu* (marmură, MNAR), *Regele Ferdinand* (marmură, MNAR). Atras de subiecte pitoreşti, cu rezonanţă sentimentală, foarte gustate de amatorii de artă în epoca 1900 – *Fumătorul* (vezi aceeaşi temă şi la Horia Boambă), *Cerşetorii*, *Orbul*, *Vagabondul*, *Mamă şi copil*, ultima expusă în 1913 la München. A fost un prolific autor de monumente dedicate eroilor din Primul Război Mondial, precum şi de proiecte de monumente (*Mon. lui Avram Iancu*) care s-au încadrat în tiparele convenţionale agreate de oficialităţile timpului.

Ion Iordănescu, *Pictorița*, foto IIA

Exp. personale: Bucureşti, 1911, 1913, Sala Ateneului (împreună cu Denise Iordănescu); 1939. **Exp. colective**: Bucureşti, 1906, 1910, 1915, 1916, 1919–1922, 1924, 1925, 1927, 1928, 1931, 1935–1939, 1941/1945, 1947, TA; 1913, München, Glaspalast, XI Internationale Kunstausstelung; 1919, Salonul sculptorilor români; 1924, 1925, 1927, 1929, 1930, 1940, 1942, SO; 1931 SO gr.; 1929, Salonul Ateneului; Paris, 1908–1914, SO. **Artă publică**: Bucureşti, *Ion Ghica*, bust, fost în Grădina Ateneului, 1910; *Dorobanțul Independenței*, gips, 5,50 m, Arcul de Triumf, 1922 (distrus); Vaslui, Mon. Peneş Curcanul, 1910; *Regele Ferdinand*, statuie, 1924, pentru Muz. Militar din Parcul Carol, restaurată în 2004, amplasată în rotonda Mausoleului, Parcul Carol; str. Dionisie Lupu, *Fântână*; Crematoriul Cenuşa, *Reliefuri*; Institutul Medico-Militar şi Facultatea de Medicină, *Carol Davila*, reliefuri; Galați, *C. Negri*, 1912; Iaşi, *V. Conta*; Corabia, Mon. Trecerii Dunării, 1912; Craiova, *Ion Maiorescu*, 1910; Bazargic, Băileşti, 1922, Mizil, 1921, Slobozia, 1928 – *Mon. ale eroilor din Primul Război Mondial*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (13 lucrări, gips, marmură, bronz). **Scrieri ale artistului**: a colaborat cu articole la *Pictura şi sculptura*, revista Sindicatului Artelor Frumoase: *„Viața" în sculptură şi pictură*, nr. 3, iunie, p. 13; *„Urâtul" în artă*, Idem, p. 30–31. **Bibl.**: *Repertoriul expozițiilor 1868–1918*; L. Predescu, *Enciclopedia României Cugetarea*, ed. anastatică, Saeculum I.O., Vestala, Bucureşti, 1999; Deac 2000; Oprea 2004 (cu bibl.); Oprea, *Sculpturi decorative* 2004; Oprea 2006 (cu bibl.). – Blazian 1932, p. 84, 86; Dragu Dimitriu 2010. **I.V.**

IRIMESCU Ion, 27.02.1903, Preuțeşti, jud. Suceava – 28.10.2005, Fălticeni. **Studii**: 1924–28, Bucureşti, Academia de Belle-Arte, cu Dimitrie Paciurea şi Oscar Han; 1930–1932, bursier la Paris la Şcoala Română de la Fontenay-aux-Roses. Frecventează timp de şase luni Académie de la Grande Chaumière, atelierul lui Joseph Bernard. 1934–1936, membru al asociației TA. Activitate didactică la Paşcani; 1936–1938, Liceul „Aurel

Vlaicu" din Bucureşti; 1938–1940, Slatina; 1947, membru al grupării Moldova, alături de pictorii ieşeni Petre Hârtopeanu, Călin Alupi, Nicolae Popa; 1940–1950, profesor la Academia de Belle-Arte, Iaşi, şi din 1944 rector; 1950–1955, IAP Cluj-Napoca; din 1966 profesor la IAP Bucureşti; 1955–1963, secretar al UAP; 1963–1968, vicepreşedinte UAP; membru onorific al Academiei Române; 1994, doctor honoris causa al Universității de Artă „G. Enescu", Iaşi. În 1975 donează oraşului natal Fălticeni o parte însemnată a operei sale, se înființează Muz. de Artă „Ion Irimescu". **Premii**: 1931, Paris, Salonul de primăvară, Mențiune de onoare pentru *Autoportret*; 1935, pr. Fundației Simu; 1936, pr. Hanul Ancuței; 1937, bursa Dimitrie Paciurea; 1943, pr. C. Hamangiu al Academiei Române; 1954, pr. de Stat; 1964, artist al poporului; membru onorific al Academiei Române.

Autoportetul lui **I.I.** din anii '30, modelat febril dar totuşi nu analitic în felul lui Paciurea, ci oarecum abreviat şi laconic, conturând un personaj neliniştit şi avântat, semnalează apariția unei noi generații de sculptori, diferită de cea a lui Oscar Han, Ion Jalea, Cornel Medrea. Revenit în țară după studiile pariziene, se confruntă cu precaritatea profesiunii de sculptor. Absența comenzilor oficiale, raritatea celor private, nu îl împiedică să trimită regulat lucrări la SO. Între timp e profesor de caligrafie şi desen la Fălticeni sau Paşcani. Sculptează acum, la dimensiune mică, adaptată interiorului burghez, lucrări de inspirație biblică – *Moise*, *Pieta* – sau mitologică – *Centaureasă*. Sunt compoziții elaborate în care înscrierea volumelor în spațiu e ingenios rezolvată, liniile de forță ale compoziției sunt clare şi energic delimitate. E un tip de sculptură în care virtuțile modelatorului contează, deşi esențială e logica internă a formei, construcția, uneori rigid subliniată ca în *Pieta*. Nu lipsesc din opera de tinerețe a lui **I.I.** temele „eterne" ale sculpturii, torsuri feminine cu sugestii antice sau torsuri bărbăteşti, energice, cu ceva din uscăciunea expresivă a lui Wilhelm Lehmbruck, printre cele mai pregnante opere ale artistului. După 1948, odată cu ideologizarea impusă a artei, sculptura lui **I.I.**, simptomatică pentru generația lui, trece prin suişuri şi coborâşuri. Unele portrete generice de muncitori sau oțelari scapă de retorica realismului socialist, amintind de forța şi echilibrul formal al lucrărilor sale din perioada interbelică. În deceniile marii bătrâneți se cantonează într-un decorativism uşor desuet dar elegant, de bună calitate, care continuă să aibă în centru figura umană. Dintre tehnicile sculpturii **I.I.** a preferat bronzul, pe care l-a tratat diferențiat, speculându-i toate virtuțile, atât în direcția efectelor de suprafață, cât şi în sens constructiv. Surprind unele portrete din anii 1990 în care culoarea şi modelajul mimetic introduc un sens acut, iluzionist chiar al realului, foarte actual, dovedind capacitatea sculptorului de a rămâne creator şi de a se regenera.

Ion Irimescu, *Portret*, gips colorat

Exp. personale: 1965, Stockholm, Helsinki (cu Brăduț Covaliu); 1973, Bucureşti, Sala Dalles, exp. retr. [cat.]; 1983, MNAR [cat.]. **Exp. colective**: 1931, Paris, Salon d'automne; 1931, Paris, SO; Bucureşti, 1928–1931, 1934–1938, 1940, 1942–1947, SO; 1937, 1938, 1940–1943, 1947, TA; Iaşi, 1942, SO al Moldovei; după 1948, exp. colective la Iaşi, Cluj-Napoca; exp. anuale de stat Bucureşti; 1954, 1956, Veneția, Bienala; 1956, Dresda, Exp. de artă românească; 1957, Moscova, Leningrad, Chişinău, Exp. de artă românească; 1957, Muz. de Artă al R.P.R., exp. *10 ani de creație plastică*. 1947–1957 [cat. prefață Al. Ciucurencu]; 1958, Moscova, Exp. de arte plastice; Belgrad, Minsk, Exp. de artă românească; 1960, Helsinki, Exp. de artă românească; 1961, Sofia, Ankara, Istanbul, Paris, Cairo, Damasc, Exp. de artă românească; A II-a exp. intern. de sculptură contemporană, Muz. Rodin, Paris; 1964, Moscova, Muz. Puşkin, Exp. de artă românească; 1966, Londra, Exp. de artă românească; 1967, Middelheim, Antwerpen, 9 Biennale [cat.]; Exp. de artă românească; 1968, Varşovia, Moscova, Talin, Roma, Exp. de artă românească; 1970, Bulgaria, URSS, Italia, Exp. de artă românească; 1972, Paris Muz. Rodin; Roma, Accademia di Romania, Exp. de sculptură românească; 1972, Bucureşti, Muz. de Artă al R.S.R., exp. *25 de ani de artă plastică românească*; 1973, Varşovia, Exp. de artă românească; 1974, Berlin, Exp. de artă românească; 1978, Aarau, Elveția, Exp. de artă românească. **Artă publică**: Bucureşti, *Brâncuşi*, statuie, piatră, Parcul Herăstrău, 1967; *Dimitrie Cantemir*, bust, 1973; Iaşi, Teatrul Național, *Sadoveanu*, *Enescu*, busturi, 1978; Lupeni, *Mon. Grevei de la Lupeni*, 1968; Târgu-Jiu, *Brâncuşi*, 1978; Mangalia, *Tinerețe*, bronz, 1964; Neptun, *În fața mării*, bronz, 1964. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (49 lucrări, majoritatea bronz); Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Constanța, Muz. de Artă; Fălticeni, Muz. „Ion Irimescu" (peste 300 lucrări); Galați, Muz. de Artă Vizuală; Iaşi, Muz. de Artă; Milano, Biblioteca Ambrosiana (Dimitrie Cantemir, bronz); Sibiu, Muz. Brukenthal; Tulcea, Muz. de Artă. **Bibl**.: Bénézit 1966, 1999; Postolache 1973; Barbosa 1976; *50 Contemp. Sculpt*. 1979; Petre Popescu Gogan, *Ecouri eminesciene în arta plastică*, Meridiane, Bucureşti, f.a.; Grove; Prut 2002; *Colecția de artă dr. Hortensiu Aldea*, Dana Art, Iaşi, 2009. – Oprescu 1954; *Artele plastice* 1959; Oprescu 1965; Schileru 1971; Grozdea 1974; Svetlov 1974; Florea 1982; Grozdea 1987; Grigorescu 1991; A. Cioroianu, *Ceauşescu pe insula culorilor.*

Construcția „unicității" în plastica „omagială" românească, în L. Boia, A. Oroveanu, S. Corlan-Ioan (ed.), *Insula. Despre izolare şi limite în spațiul imaginar*, Colegiul Noua Europă, 1999, p. 307; Carneci 2000, p. 30, 50, 90; Juvara-Minea 2000. – M. Mihalache, ***I.I.***, Espla, Bucureşti, 1958; E. Schileru, ***I.I.***, Meridiane, Bucureşti, 1970; M. Deac, ***I.I.***, Junimea, Iaşi, 1982; A. Cebuc, ***I.I.***, Bucureşti, 2003; V. Ciucă, ***I.I.***, Iaşi, 2003. – Vianu 1938; Vlasiu 1978. **I.V.**

ISTUDOR Mihai Vasile, 15.03.1944, Ploieşti. **Studii**: absolvă IAP Cluj-Napoca în 1973. **Premii**: 1979, pr. tineretului UAP; 2008, pr. I sculptură, Bienala Gh. Petraşcu, Târgovişte.

Lucrează în materiale diverse, de la metal şi piatră la lemn şi gips. Sculptura de simpozion, prilej de a experimenta materialele, se situează într-un registru abstract. Volumele, de obicei juxtapuse, alcătuiesc mici ansambluri dezvoltate pe orizontal. La Galați, construieşte un dispozitiv care susține mai multe foi de metal perforate aleatoriu. Calitățile de soliditate şi rigiditate cu care metalul este de obicei asociat sunt schimbate în suplețe, volumul nu mai există, iar sculptura pare a prelua funcția unui mediu care arată şi totodată ascunde peisajul, care permite comunicarea cu acesta şi totodată o bruiază. Lucrările de mai mici dimensiuni aparțin dimpotrivă domeniului figurativ, bronzul este materialul preferat atât pentru portrete, cât şi pentru felurite reprezentări ale corpului feminin.

Mihai Vasile Istudor, *Personaj*, foto IIA

Exp. colective: 1979–1980, Egipt, Siria, Irak, Exp. de sculptură mică contemporană; 1998, Bucureşti, Gal. Orizont; 1999, Bucureşti, Gal. Apollo, *1+13*; 2000–2001, Bucureşti, Salonul de artă. **Simpozioane**: 1973, Măgura; 1976, Arcuş; 1978, Galați; Sângeorz Băi; 1979, Hoyerswerda, Germania; Piatra Neamţ; 1981, Portoroz; Brăila; 1986, Scânteia; 1987, Oarba de Mureş. **Muzee**: Baia Mare, Muz. Florean; Botoşani, Muz. Judeţean; Bucureşti, MNAC; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Tulcea; Muz. de Artă. **Bibl.**: Grozdea 1984; Şimăndan 1981. – ***, în *Arta*, nr. 2, 1978, p. 39. – http://mihaiistudor.blogspot.com; www.zeitstrahl-hoyerswerda.de. **I.C.**

IŞTOC Ionel, 30.09.1971, Bacău. **Studii**: 1990–1997, IAP Bucureşti. Călătorii de studii: 1996, Italia; 1999, Grecia. Membru UAP; asistent la Universitatea de Arhitectură şi Urbanism „Ion Mincu”, Bucureşti. **Premii**: 1999, pr. pentru Tineret, UAP; 2000, bursa UAP; 2001, pr. I, Salonul de artă, Bucureşti; 2002, pr. II, exp. *Desene de scuptori*; 2003, 2004, nominalizare pr. „Prometheus”, „Opera Prima”.

Artist din generația tânără care se remarcă prin claritatea expresiei artistice, rod al unei sensibilități accentuate şi al concentrării unor mijloace plastice diferite. Imprimă formei geometrice un sens simbolic al materiei brute, strivitoare, în opoziție, şi continuu dialog, cu figurativul organic, cu forma umană delicată, filiformă. Dinamica ansamblului, bazată pe acest contrast, generează o inversare a sensurilor, implicată în interacțiunea dintre soclu şi figură (*Pietà*, 1996, aluminiu şi piatră; *Profesor*, 2002, bronz şi oțel). Mâna este fragmentul care revine adesea în lucrările sale, substitut al întregului, purtând gestul condamnării şi al redempțiunii în acelaşi timp (*Transcendent*, ceramică şi bronz).

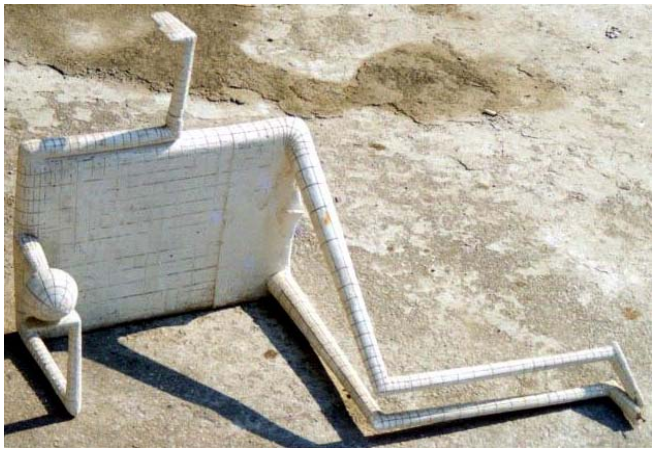

Ionel Iştoc, *Compoziție*

Exp. personale: 2004, Bucureşti, Gal. Simeza şi Club Prometheus. **Exp. colective**: 1993, Bucureşti, Sala Dalles; 1995, Bucureşti, TNB; 1996, Bucureşti, Gal. Orizont; 1998, Bucureşti, Gal. Galla, *Salonul de toamnă*; 1998, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Dante în România*; 1999, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Sculptură mică*; Ravenna, *Dantesca*; Atena,

exp. *Sculptură românească contemporană*; 2000, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Sculptură mică*; Bucureşti, MNLR, exp. *Accente*; 2000–2002, Bucureşti, Sala Dalles, *Salonul de artă Bucureşti*; 2002, Bucureşti, Centrul Cultural al Republicii Ungare, *Exerciţii de temperanţă*; 2002–2003, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Sculptură mică*; Gal. Orizont, exp. *Desene de sculptori*; 2003, Piteşti, Teatrul Municipal, exp. de grup; 2004, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Sculptură mică;* 2009, 2010, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Sculptură mică*; 2011, Braşov, exp. *Atitudini*; 2012, Bucureşti, *Salonul de gravură/sculptură*, Gal. Simeza. **Simpozioane**: 2000, Piatra Neamţ; 2002, Hunedoara; 2003, Reghin; 2003, Piteşti, *Simpozionul intern. Gh. Iliescu-Călineşti*; 2004, Todireni, jud. Botoşani, *Simpozionul de artă contemporană.* **Artă publică**: 2002, Bucureşti, *Vintilă Mihăilescu*, bust, bronz, Institutul de Geografie al Academiei Române; 2003, Viena, *Participarea ostaşilor români la despresurarea Vienei*, placă comemorativă, bronz; 2004, Piteşti, *Starea materiei*, marmură; 2009, Braşov, trofeul *Cerbul de Aur.* **Bibl.**: Aurelia Mocanu, în *Observator cultural*, nr. 206, feb. 2004; *Deceniul 1 – generaţia '96*, Palatele Brâncoveneşti-Mogoşoaia [cat]. **V.B.**

IVAN Vasile, 1947, Călăraşi – 30.01.2004, Bucureşti.

În anii '80 execută portrete de copii, amestec de grotesc şi tandreţe, parafrazând portretele de copii ale lui Brâncuşi. Sculptura sa monumentală este încadrabilă în orizontul larg al sculpturii de simpozion în care materia, spaţiul ambiant şi „colectivismul" asumat, practicat în taberele de sculptură în aer liber, îşi pun amprenta asupra compoziţiilor sale.

Exp. personale: 2005, Bucureşti, Gal. Orizont. **Simpozioane**: 1980, Măgura, *Soare-Sisif*; 1981, Hobiţa; 1984, Măgura, *Talpa pământului*; 1987, Poiana cu Schit, *Odihna haiducului*; 1999, Călăraşi; 2002, Tulcea, *Năvodul.* **Artă publică**: Alba-Iulia, Tulcea, busturi monumentale. **Bibl.**: Şerban 2005. – Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 13–14. **I.V.**

IZSÁK (IZSAH) Martin (Marton), 12.04.1913, Gălăuţaş (Subcetate, vezi Barbosa), jud. Harghita – 1.02.2004, Târgu-Mureş. **Studii**: 1929–1933 Budapesta, Academia de Arte Frumoase, cu Matrai Lajos şi Simai Imre. Debutează în 1933 la Budapesta la SO. Din 1949 profesor şi director la Liceul de Arte Plastice din Târgu-Mureş.

Studiile temeinice de sculptură, la Budapesta, între 1929 şi 1933, i-au asigurat lui **M.I.** familiaritatea cu subtilităţile meseriei şi convenţiile stilistice curente în epocă. Învăţământul budapestan ca oricare altul în Europa interbelică, punea în centrul său construcţia figurii umane ca suport indispensabil desfăşurărilor spaţiale şi viza restabilirea raportului tradiţional al sculpturii cu arhitectura. Bourdelle, Maillol, Barlach sau Mestrovic erau modelele pe care epoca le propunea oricărui sculptor începător într-o vreme în care avangarda nu se instituţionalizase încă. După debutul budapestan, urmat de o primă expoziţie personală la Târgu-Mureş, în 1936, la magazinul de mobilă Fodor, **M.I.**, ajuns la Bucureşti, participă la expoziţii importante, cum este Luna Bucureştilor din 1938, unde expune trei basoreliefuri şi primeşte comanda unuia dintre reliefurile pavilionului românesc de la Expoziţia internaţională de la New York. În anii imediat postbelici, în 1945,

1947, 1948, **M.I.** este prezent la SO bucureştean, pentru ca după această dată activitatea sa să se concentreze tot mai mult în Târgu-Mureş, unde devine profesor şi totodată director al nou înfiinţatei şcoli medii de arte plastice din oraş. Sub impresia încă vie a traumelor din timpul războiului abia încheiat, **M.I.** sculptează pentru oraşul Dej, grupul monumental al Deportaţilor. Experienţa construcţiei monumentale pe care **M.I.** o acumulează în aceşti ani se regăseşte, epurată de accente retorice, în monumentul celor doi Bolyai din Târgu-Mureş, ridicat în 1957. Cioplită în piatră, sculptura speculează cu inteligenţă plastică specificul materialului, înscriind pregnant în spaţiul citadin siluetele celor doi cărturari. Este momentul în care pentru **M.I.** viziunea monumentalului începe să se elibereze din constrângerile obedienţei faţă de subiect.

Martin Izsák, *Dans secuiesc*, foto IIA

În 1970 expoziţia de la Sala Dalles din Bucureşti prezenta o diversitate de preocupări şi un interes sporit pentru posibilităţile sculpturii, fie că este vorba de tehnici, fie de materiale cu bogaţia lor de sugestii expresive. Figurile cioplite în piatră sau lemn erau dominante. Siluete umane care respectau verticalitatea trunchiului de copac, accentuând poate forma în sensul unei sporite discipline a datului natural – *Fluieraşi*, *Corul* sau *Fetele*

din Căpâlna. Grupurile de figuri sunt o temă privilegiată a sculpturii lui, care revine, niciodată identic, de-a lungul deceniilor. Remarcabile sunt şi numeroasele capete de femei, cioplite în rocă dură, granit uneori, cu trăsăturile efasate, cu priviri abia bănuite, care mărturisesc o reorientare a interesului artistic dinspre sculptura cu destinaţie publică spre o zonă de inspiraţie mai personală. Sculptorul speculează efectele de materie printr-o tratare diferită a suprafeţelor, când lustruite când aspre, lăsând lumina să se agaţe de accidentele suprafeţei.

Exp. personale: 1936, Magazinul Fodor, Târgu-Mureş; 1937, 1957, Târgu-Mureş; 1970, Bucureşti, Sala Dalles [cat. prefaţă de Jack Brutaru]. **Exp. colective**: 1938, Bucureşti, Luna Bucureştilor; 1940, 1942, 1945, Budapesta, SO; din 1945, 1947, Bucureşti, SO; participă la exp. anuale de stat din Bucureşti şi la exp. regionale din Târgu-Mureş; 1951, Berlin; 1952, Sofia; 1953, Viena; 1954, Veneţia, Bienala; 1956, 1960, Viena; 1957, Bucureşti, Muz. de Artă al R.P.R., exp. *10 ani de creaţie plastică*. 1947–1957 [cat. prefaţă Al. Ciucurencu]; 1958, Moscova, Exp. ţărilor socialiste; 1959, Budapesta; 1960, Helsinki, Atena, Leningrad, Cairo; 1961, Moscova, Exp. de sculptură românească contemporană, Cairo; 1963, Berlin; 1964, Bucureşti, Muz. de Artă, exp. *XX de ani de la eliberare*; 1969, Bucureşti, exp. *A 25-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist*; 1969, Tel Aviv, Polonia, URSS, Iugoslavia. **Artă publică**: relief pentru Pavilionul românesc de la Exp. intern., New York, 1939; Târgu-Mureş, *Mon. ostaşului român*, *Fraţii Boliay*, *Mon. luptei împotriva fascismului*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (12 lucrări în marmură, gips, ciment, piatră artificială); Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Constanţa, Muz. de Artă; Sibiu, Muz. Brukenthal; Târgu-Mureş, Muz. de Artă; **Bibl.**: Barbosa 1976. – Grozdea 1987; *50 Contemp. Sculpt*. 1979; Florea 1982; Grigorescu 1991, p. 64; Cora Fodor, *Tradiţie*, *avangardă*, *modernism*, Muzeul de Artă Târgu-Mureş, 2011. – *Artele plastice* 1959. – ***, în *Arta*, nr. 6–7, 1964, p. 305; ***, în *Arta*, nr. 5, 1966, p. 28; ***, în *Arta*, nr. 2, 1970, p. 39; ***, în *Arta*, nr. 12, 1972, p. 28. **I.V.**

J

JACOBI Peter, 11.11.1935, Ploieşti. **Studii**: se familiarizează cu sculptura lucrând în atelierul lui Constantin Baraschi; 1954–1961, IAP Bucureşti, cu Boris Caragea; 1970, se stabileşte în Germania. 1971–1998, profesor la Hochschule für Gestaltung, Pforzheim. **Premii**: 1974, Louis Tiffany Confort Preis, Louis Tiffany Foundation, New-York; 1976, Staatpreis Baden-Würtemberg Ausstellung; 1980, Premio Arte Communication Biennale Sao Paolo; 1994, pr. Academiei Româno-Americane; 1996, Prix d'Or, Festival International de Tapisserie Beauvais; pr. Academiei Române.

P.J. este unul din cei mai cunoscuți sculptori din generația bogată în nume celebre care debutează la începutul anilor '60. Se remarcă prin sculptura sa cioplită în lemn şi piatră, unde experimentează formule la limita dintre figurativ şi abstract. După 1970 din colaborarea cu Ritzi Jacobi au rezultat originalele lor sculpturi textile. Dar dincolo de materialele tradiționale, nobile sau nu, ale sculpturii, de cele neconvenționale, fotografie sau imagine virtuală, materia primă a artei lui **P.J**. este timpul. El lucrează cu, asupra şi, mai ales, împotriva timpului. Jocurile memoriei – amintire, uitare, rememorare, comemorare – alimentează parcursul coerent al unei activități în care sculptura, fotografia, imaginea virtuală se află într-o permanentă relație de complicitate. Ca sculptor **P.J.** continuă să creadă în „limba perfectă" a geometriei. Simplitatea şi puritatea formelor sale geometrice este atinsă, paradoxal, tocmai datorită complexității elaborării lor. Variațiile pe tema cercurilor care se suprapun şi se întrepătrund, platformele joase de piatră, epure ale unor spații ideale, coloanele modulare unde verticala e oricând reversibilă în orizontală, sunt structuri primare, elementare, care desfid orice contaminare cu tradiția figurativă a sculpturii. Materia la rândul ei se afirmă în aceste lucrări în ceea ce are ea, mai propriu. Caracterul esențial al materialului este pentru **P.J.** provocator. Ca fotograf, descoperă în anii '80 mormanele de ruine de la marginea oraşelor germane, devenite dealuri pitoreşti acoperite de vegetație pentru privirea inocentă, de fapt semne disimulate ale ultimului război. Sunt monumente involuntare unde timpul devine vizibil. Există aici o dialectică a vizibilului şi a ascunsului, a prezenței şi absenței, la care **P.J.** s-a dovedit extrem de sensibil. Descoperirea trecutului aduce o împăcare cu determinări mai vechi ale sculpturii, care devine din nou interesantă pentru capacitatea ei de a semnifica şi dincolo de sine. **P.J.** începe să exploreze funcția de dispozitiv social a monumentului menit să împiedice uitarea, să asigure circulația valorilor dinspre trecut spre prezent.

Sculptează sau imaginează memoriale vizionare, fotografiază morminte – ale lui Enescu, Apostu, Cioran, Eugen Ionescu, Voronca şi altele, supuse prelucrării digitale. Semnificativ este şi „colajul virtual" al unora dintre fotografiile vechi din colecția sa cu propriile-i sculpturi din 1974, de pildă reliefurile stranii de marmură cu „motiv textil", în fapt sugestii de mulaj după drapaj antic sau giulgiu.

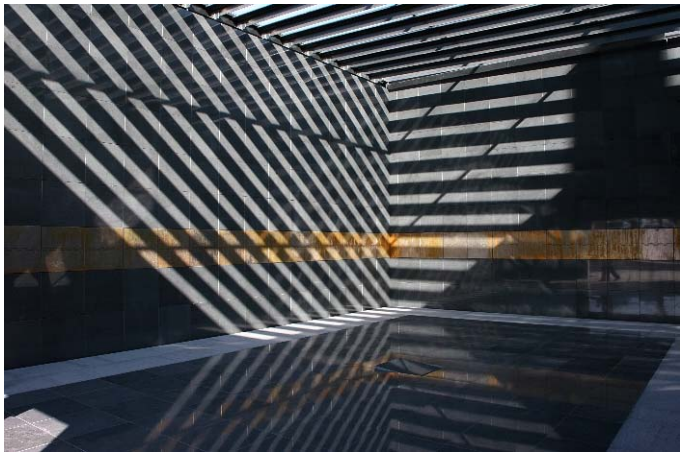

Peter Jacobi, *Monumentul Holocaustului*, 2010, Bucureşti, foto Peter Jacobi

Exp. personale: 1962, Craiova [cat. prefață Eugen Schileru]; 1965, Bucureşti, Gal. Simeza; 1976, Mannheim, Kunsthalle (cu Ritzi Jacobi) [cat. cu texte de Heinz Fuchs]; 1971, Milano, Gal. L'Ariete [cat. text de Gregor von Rezzori]; 1977, Baden-Baden, Staatliche Kunsthalle. Gesellschaft der Freunde junger Kunst (cu Ritzi Jacobi); 1981, Detroit, Institute of Arts; Chicago, Museum of Contemporary Art; Los Angeles, County Museum of Art (cu Ritzi Jacobi) [cat. cu text de Erika Billeter, Mary-Jane Jacob]; 1982, Aalborg, Denmark, Nordjyllands Kunstmuseum; Stockholm, Liljevalchs Konsthall (cu Ritzi Jacobi) [cat., text Ingrid Jenderko-Sichelschmidt]; 1984, Paris, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris (cu Ritzi Jacobi), [cat. cu texte de Rolf-Günter Dienst, Françoise Marquet, Danielle Molinari, Claude Ritschard]; 1985, Ludwigshafen, [cat. cu texte de Manfred Fath]; 1993, Bucureşti, ONDEA [cat. cu text de Călin Dan]; 1996, Bratislava, Gal. Palatul Zicho; 1999, Oronsko, Polonia, Muz. de Sculptură Contemporană [cat., text de Lech Karwowski]; Regensburg, Stiftung Museum Ostdeutsche Gal.; 2002, Bucureşti, MNAR, exp. Palimpsest [cat. cu texte de Bernd Scheffer, Ioana Vlasiu]; 2006, Freiburg, Stiftung für Konkrete Kunst; 2007, Sibiu, Ferula Bisericii evanghelice, exp. de fotografii „Sieben-bürgische Kirchenburgen", [cat. cu texte de Liviana Dan, Ioana Vlasiu]; 2008, Bucureşti, Muz. de Istorie, exp. de fotografii *Biserici-cetăți din Transilvania*; 2009, Bad Wildungen, Wandelhalle, „Bunkerästhetik", [cat., text Harald Kimpel]; 2011, Pforzheim, Pforzheim Gal.; Osterfeld, Kulturhaus; Reuchlinhaus, Kunstverein Pforzheim; Pforzheim, Volksbank eG. [cat. cu texte de Isabel Greschat, Bettina Schonfelder, Dorothee Bauerle-Willert]; 2012, Bucureşti, Muz. Țăranului Român, exp. *Frumoasele straie țărăneşti ale doamnelor de la oraş*. **Exp. colective**: 1961–1965, participă numeroase exp. la Craiova, Ploieşti, Bucureşti; 1967, Anvers, Middelheim, „9 Biennale", Kunsthistorische Musea; 1970, Bienala de la Veneția, Pavilionul românesc [cat.]; 1973,

Sao Paolo, 12. Biennale „Arte Communication” [cat. text de Stephanie Poley]; 1980, Lahr, Sonnenplatz Internationales Stein Bildhauer Symposium; Fellbach, „1 Triennale der Kleinplastik” (şi 1983, 1986); 1983, Sindelfingen, Gal. der Stadt. „Deutsche Bildhauer des 20sten Jhts”; 1984, Stuttgart Kunstverein, „Kunst-landschaft Bundesrepublik”; Frankfurt, Kunstverein; Kassel, Kunstverein; Wiesbaden, Kunstverein; Duisburg, Lehmbruck-Museum „Dreidimensional”; Mannheim, Kunsthalle; Tokyo, National Museum of Modern Art; 1989, Stuttgart, „Plastik im Freien”; 1990, Esslingen, „Plastik der 80er Jahre im Südwesten”; 1990–1996, Karlsruhe, „Skulptur im Stadtbild”; 1995, Stuttgart Kunstverein „Techno Technik”; 1996, Muhlhouse, „La figure de l'homme dans la photographie”; 1999, Guilin, China, Yuzi Paradise, International Sculpture Park, Sculpture Symposium; 2006, Peijing, Exp. finală a concursului pentru parcul de sculptură al Olimpiadei. **Artă publică**: 1975, Kurhaus Cuxhaven, *Fântână de perete*; 1985, Wurmberg, *Fântână*, granit; 1986, Wimsheim, *Fântână*, granit; Waiblingen, *Instalație în pământ*; municipiul Pforzheim, *Mon. în memoria celor 20 000 de victime din cel de al Doilea Război Mondial*, oțel Corten (amplasat în 2012); Terasbetony oy, Helsinki, *Înviere*, beton armat; 1989–1990, Stuttgart, Stammheim, *Învierea*, oțel; 1990–1992, Pforzheim, *Coloană modulară*, fontă; 1999, Yuzi Paradise Sculpture Park, Guilin, China, *Construct Deconstruct*, oțel inox; 2009, Bucureşti, *Mon. Holocaustului*; Rockenhausen, *Instalație în pământ*; 2010, Wurmberg, *Coloană*, bronz; **Muzee**: Berlin, Kunsgewerbemuseum; Bucureşti, MNAC, MNAR, MNIR; Cluj-Napoca, Muz. Național de Artă; Constanța, Muz. de Artă; Craiova, Muz. de Artă; Freiburg im Breisgau, Museum für neue Kunst; Hamburg, Museum für Kunst und Gewerbe; Heilbronn, Städtische Museum; Karlsruhe, Badisches Landesmuseum; Kyoto, National Museum of Modern Art; Mannheim, Städtische Kunsthalle; Marl, Skulpturenmuseum; New York, American Craft Museum; Paris, Musee d'Art Moderne de la Ville de Paris; Regensburg, Museum Stiftung Ostdeutsche Galérie; Rom, Galleria Nazionale d'Arte Moderna; Sibiu, Muz. Brukenthal; Stuttgart, Staatsgalerie, Kunstmuseum; Sydney, ower gallery of Contemporary Art; Wien, Museum des 20sten Jhdts; Zürich, Musée Bellerive; Zhengzhou China, City Collection**. Scrieri ale artistului**: *Columns Memorials*, Muz. de Sculptură Contemporană, Oronsko, Polonia, 1999 [cat.]. **Bibl.**: Bénézit 1999; Monvoisin 2008. – Radu Ionescu, *Printre artiştii plastici contemporani*, Maiko, Bucureşti, 2003. – ***P.J.***, Kehrer Verlag, Heidelberg, Berlin, 2011 [cu texte de Isabel Greschat, Bettina Schonfelder, Dorothee Bauerle-Willert şi cu bibl.] **I.V.**

JALEA Ion, 19.05.1887, Casimcea – 7.11.1983, Bucureşti. **Studii**: 1903–1907, Şcoala de Arte şi Meserii, Bucureşti, profesori Şt. Ionescu-Valbudea şi Vladimir Hegel; 1911, absolvă Academia de Arte Frumoase, Bucureşti, cu Dimitrie Paciurea; 1915, Paris Academia Julien, profesori Paul Landowski şi Henri Bouchard. **Premii**: 1913, pr. III la SO; 1929, Marele pr. pentru sculptură la Exp. internat. de la Barcelona; 1941, pr. național. După 1945 primeşte numeroase premiile printre care Artist al poporului (1957) şi Erou al muncii socialiste (1968). Între 1957–1969 deține funcția de preşedinte al UAP, iar în 1963 de membru al Academiei Române. Deține şi funcții politice precum deputat în Marea Adunare Națională.

În 1915 frecventează, în timpul şederii la Paris, atelierul lui Auguste Rodin. După război, deşi îşi pierduse un braț continuă să sculpteze şi se întoarce la Paris (1919–1922), unde frecventează din nou Academia Julien şi apoi Académie de la Grande Chaumière şi atelierul lui Antoine Bourdelle. Întors în România primeşte numeroase comenzi oficiale şi este prezent în

numeroase expoziții. În 1932 este pentru o scurtă vreme profesor la Academia de Arte Frumoase. Membru fondator al mai multor grupări artistice: *Asociațiunea artistică* (1913), *Arta română* (1918), *Salonul artiştilor sculptori români* (1918), *Criterion* (1932), *Arta* (1937).

I.J. îşi începe cariera sub auspiciile unei tematici mitologice lucrate în bronz sau piatră. Această preferință, parțial de extracție simbolistă, pentru personaje din mitologia greacă sau din folclorul românesc va fi o constantă a operei lui cel puțin până în 1945. **I.J.** alege pentru lucrările sale un singur personaj, grupurile fiind rezervate monumentelor publice şi bineînțeles reliefurilor. Opțiunea pentru figurativ şi în cadrul acestuia pentru figura umană configurează deja caracterul clasicizant al operei lui. Tematica eroică a unor lucrări esențiale din perioada tinereții şi maturității sale precum *Sfarmă Piatră* (1915), *Hercule doborând centaurul* (1921), *Arcaş odihnindu-se* (1926), *Lucifer* (1929) îi permite reprezentarea unui trup uman cu anatomie herculeană ce traduce în jocul volumelor tensiunea şi forța inerentă naturii personajelor. Întâlnirea cu Dimitrie Paciurea consolidată mai apoi de aceea cu Rodin îi aduce probabil o sensibilitate față de modelaj prin care se imprimă mişcare suprafeței sculpturale şi care ajunge uneori să dețină rolul cel mai important în construirea formelor (*La plug*, 1926, *Centaur*, 1929). Acestei înrâuriri a lui Paciurea şi Rodin i se suprapune o alta, poate mai conformă cu preocupările sale: modelul lui Bourdelle se face simțit în arhitectura formelor, în organizarea lor, atentă pentru a păstra integralitatea formei şi a echilibra vitalitatea materialului. Mai mult, clasicismul lui **I.J.** este de acelaşi tip cu cel al lui Bourdelle, semnificative din acest punct de vedere fiind *Arcaş odihnindu-se* şi *Lucifer*. Totuşi la **I.J.** apare o dihotomie în tratarea genurilor sculpturii: pe de-o parte, în figurile-bust sau portrete (cu excepția *Sf. Pantelimon* (1929) ce aminteşte de *Cele trei umbre* ale lui Rodin) îşi face loc o anume standardizare, pe de alta, monumentele publice continuă în mod direct concepția secolului al XIX-lea. Spre deosebire de lucrările cu tematică mitologică, acestea vădesc în mod pregnant trăsături clasicizante cu tendințe realiste. În aceeaşi categorie, dar dimpotrivă puternic idealizate, se găsesc figurile feminine, în particular nudurile (*Venus aurea*, *Nud*, 1943). De altfel, în anii 1940, această tendință irupe şi în lucrări cu tematică mitologică, rezervată până atunci unei tratări „alternative", precum *Prometeu* sau *Pegas* (1941). De aici, adoptarea realismului socialist nu a constituit o ruptură acuzată. Abordează o tematică oficială mai ales în reliefuri (*Împărat şi proletar*, 1955; *Învățătura lui Lenin*, 1959), dar şi în figuri de țărani şi muncitori. De asemenea, continuă să primească până în anii 1980 numeroase comenzi pentru portrete şi monumente publice.

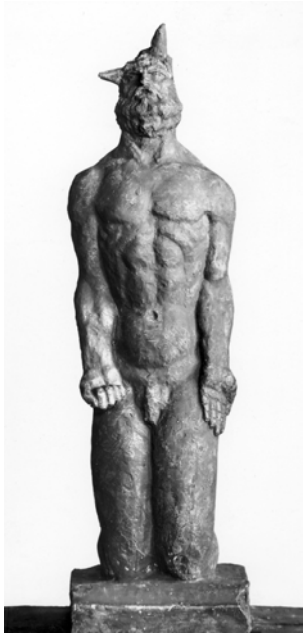

Ion Jalea, *Gargouille*, bronz, foto IIA

Exp. personale: 1915, Bucureşti; 1923, Bucureşti (cu Eustaţiu Stoenescu); 1938, Bucureşti (cu Iser); 1944, Bucureşti (cu Camil Ressu); 1958, Bucureşti, Sala Dalles [retr., cat.]. **Exp. colective**; 1912, Bucureşti, SO unde va expune aproape în fiecare an; 1914–1916, Bucureşti, TA; 1920–1921, Paris, Salonul de toamnă; 1925, Paris, Jeu de Paume, Exp. de artă românească; 1927, Bucureşti, Arta Română; Paris, Pavilionul României la Exp. internat.; 1935,1954,1958, Bienala de la Veneţia; 1948, Bucureşti, Exp. Flacăra; din 1949 participă cu regularitate la exp. anuale de stat ca şi la exp. regionale şi româneşti în străinătate; 1976, Paris, *Hommage à Brancusi* [cat. Ion Vlasiu]. **Artă publică**: 1922, Bucureşti, Parcul Cişmigiu, *Mon. ostaşilor francezi căzuţi în România*; 1923, Bucureşti, *Mon. ceferiştilor căzuţi în primul război mondial* (în colaborare cu Cornel Medrea); Dieuze (Franţa), *Mon. soldaţilor români*; 1925, Craiova, *Traian Demetrescu* (bust); 1927, Viena, *Mon. soldaţilor români căzuţi în 1916–1918*; 1930, Bucureşti, Piaţa Victoriei, *Mon. Eroilor Corpului Didactic* (împreună cu pictorul Arthur Verona), demolat în 1945; 1935, Bucureşti, Piaţa Universităţii, *Spiru Haret*; 1936, Bucureşti, Şoseaua Kisselef, *Mon. Infanteriei*, demolat în 1939; 1949–1955, Bucureşti, Parcul Herăstrău, *Ceaikovski*, *Puşkin*, *Cervantes*, busturi; 1957, Bucureşti, *Enescu*; 1960, Mamaia, *Fecioara cu mărul* (executată 1943, amplasată 1960); 1972, Tulcea, *Mircea cel Bătrân*, mon. ecvestru; 1977, Suceava, *Aruncătorul de ciocan*; 1978, Deva, *Decebal*, mon. ecvestru; 1985, Câmpulung Moldovenesc, *Dragoş şi zimbrul*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Constanţa, Muz. „Ion Jalea" (colecţie donată de artist în 1966); Muz. de Artă; Iaşi, Muz. de Artă; Sibiu, Muz. Brukental; Târgu-Mureş, Muz. de Artă; Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl.**: Bénézit 1966; Vollmer; Postolache 1973; Barbosa 1976; Grove; Prut 2002; Cruceru 2005. – Artele plastice 1959; Oprescu 1965; Florea 1982; Grozdea 1974; Grozdea 1987; Vlasiu 2006. – P. Comarnescu, ***I.J.***, Bucureşti, 1962. – A. Arghir, în *Tomis*, nr. 4 (70), apr. 1972; R. Matei, *Revista muzeelor*, 1977, 11–14; Vlasiu 1978; ***, în *Arta*, nr. 1, 1960; ***, în *Arta*, nr. 1,

1961; G. Oprescu, I. Irimescu, în *Arta*, nr. 4, 1962; ***, în *Arta*, nr. 6–7, 1964; ***, în *Arta*, nr. 12, 1966; B. Măciucă, în *Arta*, nr. 5, 1967; Ir. F., în *Arta*, nr. 7, 1967; ***, în *Arta*, nr. 4, 1967; Vasile Avram, în *Arta*, nr. 11, 1967; Vera Adam, în *Arta*, nr. 10, 1968. **I.C.**

JECZA Peter, 16.10.1939, Sf. Gheorghe – 24.03.2009, Timişoara. **Studii**: 1957–1963, IAP Cluj-Napoca, cu Romul Ladea, Virgil Fulicea şi Kos Andras. **Premii**: 1960, pr. pentru sculptură la Festivalul republican al institutelor de artă; 1962, bursa Ion Andreescu. 1963–1979, profesor la Facultatea de Arte Plastice a Universității din Timişoara. 1979–1989, profesor la Institutul Politehnic din Timişoara. 1990–2002, profesor de sculptură la Facultatea de Arte a Universității de Vest din Timişoara.

La nivel teoretic, **P.J.** afirmă necesitatea racordării artei româneşti la estetica prezentului, la nivelul actual al civilizației, incluzând avatarurile tehnologiei noi. Respinge stagnarea în reperele tradiționaliste. Cu toate acestea, parcursul său artistic nu poate fi definit în întregime de acest ataşament pentru formele avangardei. Chiar de la debut, în anii ’60 oscilează între un tip de retorică arhaică pe care îl reperăm şi la artişti precum Maria Cocea, George Apostu, Vasile Gorduz, Gheorghe Iliescu-Călineşti, Emil Gocan, şi un demers marcat de geometrie (*Figură feminină*, lemn de tei, 1965; *Dansul*, lemn de nuc, 1966, col. L. Hermann; *Dansatori*, gips, 1966). Abordează şi

Peter Jecza, *Meditație*

portretul, care este tratat adesea în formule convenționale; totuşi, multe dintre acestea se disting prin energia pe care artistul o imprimă materiei, prin expresivitatea degajată de tăietura virilă a formei: *Dimitrie Pompei* (Timişoara, Universitatea de Vest, bust, 1968); *Körösi Csoma Sándor*,

(Covasna, 1969); *Ferdinand I Întregitorul* (Timişoara, Piața Victoriei, bronz, 1998). În timp, în sculpturile lui **P.J.** se face simțită înclinația pentru teme care permit o abordare abstractă: (*Primăvară*, *Revoluție*, *Zbor*, *Apropiere*, *Perpetuum mobile*, *Dinamica unirii*). O zonă particulară a creației sale o reprezintă reliefurile executate pentru biserica romano-catolică din Essen (1983), cu tema *Drumul crucii*.

Exp. personale: 1973, 1977, 1981, 1984, Wuppertal, Gal. Palette; 1973, 1977, Hofgeismar; 1982, Cluj-Napoca, Gal. Korunk; 1978, Zurich, Gal. Aeugsterthal; 1978, Olten, Gal. Im Zielemp (împreună cu Adolf Arzenzech); 1981, Warburg, sediul firmei Prisma; 1982, Brockdorff, Palais Glückstadt; 1983, Düsseldorf, Gal. Walther; 1984, Köln, Gal Baukunst; 1986, Lugoj, Gal. Pro Arte; 1986, Fraubrunnen, Gal. Schlosskeller; 1986, Aesch-Basel, Gal. Zürrer; 1990, Essen, Gal. Heimeshoff; 1994, Timişoara, Gal. 28; 1996, Timişoara, Gal. Dure; 1997, Aachen, Gal Il Quadro. **Exp. colective**: 1960 (debut), Bucureşti, Sala Kalinderu, Festivalul republican al institutelor de artă; 1964, Timişoara, Gal. de artă; 1964, Timişoara, Muz. Banatului; 1965, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. de artă decorativă; 1966, Timişoara, Exp. regională, Primăria oraşului; 1968, Miercurea-Ciuc, Muz. de Artă; 1968, Timişoara, Muz. Banatului, exp. dedicată împlinirii a *120 de ani de la Revoluția de la 1848*; 1968, Bucureşti, Sala Dalles, Bienala de pictură şi sculptură; 1970, Timişoara, Gal. Helios, exp. *Pictură-sculptură-obiect-ambianță*; 1970, Constanța, Muz. de Artă; 1970, Bucureşti, Sala Dalles, exp. *Artişti plastici contemporani – Timişoara 70*; 1973, Timişoara, Gal. Helios, exp. *Laborator estetic*; 1974, Timişoara, Gal. Bastion, Salonul anual de artă; 1976, Bucureşti, Gal. Nouă, Exp. *Sculptură de interior*; 1976, Bucureşti, Sala Dalles, exp. anuală de pictură şi sculptură; 1976, Galați, Muz. de Artă Contemporană, exp. *Figurativul în sculptura românească contemporană*; 1977, Timişoara, Muz. Banatului, Salonul județean; 1978, Timişoara, Gal. Bastion, Exp. *Studiul în artă*; 1979, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Conținut-Formă în sculptura românească contemporană*; 1980; 1981, Timişoara, Gal. Bastion, exp. *Studiul 2*; 1984, Bucureşti, Gal. Orizont, Exp. republicană de sculptură mică; 1986, Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul de sculptură mică; 1988, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. anuală de pictură şi sculptură; 1990, Arad, Gal. Delta, exp. de sculptură mică; 1991, Timişoara, Muz. de Artă, exp. *Creație şi sincronism european. Mişcarea artistică timişoreană 1960–1970*; 1992, Bucureşti, Sala Dalles, exp. *Creație şi sincronism european. Mişcarea artistică timişoreană 1960–1970*; 1994, Timişoara, Muz. de Artă, exp. *Orient-Occident* [cat. Ileana Pintilie, Pavel Şuşară]; 1998, Galați, Muz. de Artă Vizuală; 1999, Bucureşti, Muz. Național Cotroceni, exp. *Arta*, *aici*; 1999, Bucureşti, Palatul Parlamentului, exp. *Sacrul în artă*; 2000, Heidelberg, Gal. Melnikow; 2000, Covasna, Casa de cultură, exp. *Pietre. Fețele timpului*. **Artă publică**: 1968, Timişoara, *Dimitrie Pompei*, bust; 1970, Covasna, *Körösi Csoma Sándor*, bust; 1970, Dalnoc, Obeliscul ridicat în memoria lui *Gheorghe Doja*; Bucureşti, Ateneul Român, *Sergiu Celibidache*, bust, bronz. **Bibl**.: Barbosa 1976; Prut 1982. – C. Prut, *Jecza*, *A Road of Faith*, Timişoara, 2007. – http://www.jecza.ro/. **C.T.**

JIGA (ZSIGA) Ion, 4.07.1916, Vârşet, fosta republică Iugoslavia – 29.12.1991, Bucureşti. **Studii**: în adolescență frecventază atelierele de ipsosari Sipoş şi Galasz din Timişoara; Academia de Arte Frumoase Bucureşti, promoția 1928–1933, profesor Oscar Han; cursuri de specializare Academia de Arte, Praga, 1936–1939. **Premii**: pr. „Anastase Simu”; 1976, pr. I la concursul *Mon. Independenței*, Vaslui.

Primii ani de creaţie situaţi la începutul anilor 1940, imediat după întoarcerea sa de la Praga, stau sub semnul colaborării lui **I.J.** cu Mac Constantinescu şi Constantin Baraschi, care i-au influenţat arta. În concepţia sa artistică, precum şi în tehnica sa dovedeşte măsură şi echilibru. Temele sale de predilecţie sunt portretul, maternitatea, muzica, în configurarea cărora recurge la alegorie. Portretist remarcabil (pictorul *Ion Dobrian*; pictorul *Al. Tzipoia*), demonstrează o viziune modernă şi o constantă preocupare pentru o expresie plastică elegantă. A dezvoltat o tehnică personală a modelajului.

Ion Jiga, *Portret de fată*, lut ars, foto *Arta*

Exp. personale: 1989, Bucureşti, Sala Dalles. **Exp. colective**: SO, 1932 (*Adam şi Eva*, gips, poz. 342; *Cap*, gips, poz. 343); SO 1933 (*Maternitate*, gips, poz. 296); SO, 1934 (*Maternitate*, gips); 1935, SO (două portrete); SO, 1936 (*Statuetă*, bronz, poz. 357); SO, 1937 (*Cap*, gips); SO, 1940 (portretul *Arh. Jean Locar*, bronz). **Artă publică**: mon. *Ion Creangă*, piatră, 1943, Bucureşti, Grădina Cişmigiu, Rotonda scriitorilor; *George Enescu*, bust, piatră, 1956, Bucureşti, Grădina Ioanid; *Mon. Independenţei*, relief, bronz, 1977, Vaslui, Piaţa Palatului de Justiţie. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom cont.* 1. **R.B.**

JURAVLE Dumitru, 25.09.1945, Iaşi – 6(?).04.2005, Bucureşti. **Studii**: elev al lui Ion Irimescu. Membru UAP. **Premii**: 1976, pr. Atelier 35.

Sculptură monumentală în piatră. În paralel realizează portrete într-un limbaj realist.

Dumitru Juravle, *Nichita*, Măgura

Exp. colective: Din 1975 expune în cadrul exp. republicane, anuale de stat. **Simpozioane**: 1976, Măgura, *Nichita*, piatră; 1979, Dzintari (Riga); 1980, Hobița; 1982, Căsoaia; 1982, Scânteia; 1985, *Altar roman*, Oarba de Mureş, *Altar*, piatră; 1986–1988?, Poiana cu Schit, jud. Iaşi. **Artă publică**: 2002, Răchitoasa, jud. Bacău, *Ştefan Zeletin*, bust, marmură. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: ***, *Ziua*, 6 septembrie 2005. **C.T.**

K

KASSARGIAN Ioana, 4.10.1936, Bucureşti – 1985, Bucureşti. **Studii**: 1953–1959, IAP Bucureşti, cu Cornel Medrea. **Premii**: 1963, pr. UAP pentru sculptură; 1967, bursă de studii la Paris. A lucrat o vreme alături de Ion Irimescu.

Debutează în perioada comunistă cu lucrări integrabile realismului socialist (*Oţelar*, *Darul vieţii*, *Muncitor*). Ulterior îşi reconfigurează paleta mijloacelor de expresie, mergând din ce în ce mai decis către forme sintetice. Uneori tema socialistă rămâne un simplu pretext pentru o seamă de experienţe formale abstracte. Temele asupra cărora se opreşte frecvent sunt cele care îi permit să dezvolte un discurs plastic marcat de ritmuri fluide, melodice: basmul, visul, zborul, personajele fantastice etc.

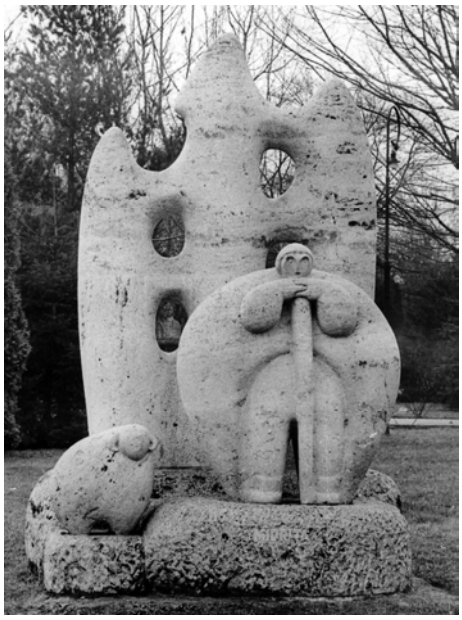

Ioana Kassargian, *Legenda Mioriţei*, piatră, foto IIA

Exp. personale: 1966; 1976. **Exp. colective**: 1962, Exp. anuală de stat; 1963, Paris, Bienala tineretului (*Cap de tânără fată*); 1976, Paris, Musée Galliera, Exp. *Hommage à Brancusi de la sculpture roumaine contemporaine* [cat.]; 1977, Bucureşti, SM (*Renaştere*, marmură). **Artă publică**: 1964, Eforie Nord, *Dialog cu floarea*, bronz; 1965, Bucureşti, *Legenda Mioriţei*, piatră; 1968, Bucureşti, *Muzica*, piatră; 1969, Neptun, *Tinereţe*; 1972, Costineşti, *Flautistul*, piatră. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Constanţa, Muz. de Artă, *Mesager*;

Galați, Muz. de Artă Vizuală; Oradea, Muz. Țării Crișurilor; Tulcea, Muz. de Artă (*Himera nopții*). **Bibl.**: Barbosa 1976; Prut 1982. – Postolache 1973; Svetlov 1974; Paleolog 1975; Constantinescu 2008. – ***, ***I.K.*** *in memoriam* (album), Tulcea, 1997. – Ion Frunzetti, în *Tomis*, nr. 4, aprilie 1967; Ion Frunzetti, în *Arta plastică*, 8, 1969, p. 14; Adrian Guță, în *Arta*, nr. 1, 1986. **C.T.**

KAZNOVSCHI Ernest, 23.07.1924, Cristur-Odorhei – 7.11.1998, București. Sculptorița Marinescu Vasilica – soție. **Studii**: absolvă în 1952 IAP București, profesori Constantin Baraschi și Cornel Medrea.

Încă înainte de a-și încheia studiile, debutează odată cu realismul socialist de care rămâne legat în prima parte a carierei. Face portrete (*Cehov*, 1955) și compoziții monumentale (*Muncitori*, 1954). Ulterior se îndreaptă spre compoziții abstractizante (*Maternitate*).

Ernest Kaznovschi, *Muncitori*, foto IIA

Exp. colective: 1948, București, *Flacăra*; 1948, 1953, 1954, Exp. anuală de stat; 1954, Bienala de la Veneția; 1955–1956, Exp. de artă românească în străinătate. **Artă publică**: 1959, Constanța, *Tineri constructori* (datat 1953); 1967, Suceava, *Avânt*. **Simpozioane**: 1976, Galați. **Muzee**: București, MNAC, MNAR. **Bibl.**: Vollmer; Postolache 1973; Barbosa 1976. – Oprescu 1954; Florea 1982. – I. Jianu, în *Arta plastică*, nr. 2, 1954, p. 18. **I.C.**

KISS Levente, 10.06.1944, Joseni (Harghita). **Studii**: absolvă IAP București în 1970, profesori Boris Caragea și Paul Vasilescu. **Premii**: 1981, pr. II. pe țară pentru sculptură la festivalul Cântarea României (pentru Mon. de la Lutița).

Se specializează în monumente comemorative şi execută numeroase comenzi pe plan local. În paralel, produce o sculptură de mai mici dimensiuni de metal sau în combinaţie cu alte materiale. Interpretează şi transformă în obiect decorativ instrumente ale ocupaţiilor rurale precum vârtelniţa, toporul sau plugul. Un alt interes se leagă de cicluri temporale şi abordează, în registrul figurativ, tema ruinei şi a regenerării.

Levente Kiss, *Căutător ceresc*

Exp. personale: 2005, Joseni. **Exp. colective**: 1970–2011, Târgu-Mureş, exp. judeţene; 1975, Miercurea-Ciuc; 1990, Budapesta, Muz. de Istorie, *Artişti plastici ardeleni din România*; Iserlohn (Germania), Theater Galerie, Kultursymposium; 1992, 1993, 1994, Harkány (Ungaria); 1997, Târgu-Mureş, Exp. Breslei Barabás Miklós; 1998, Kecskemét (Ungaria), Gal. oraşului; 2000, 2001, 2002, 2003 Iserlohn, Theater Galerie; 2003, Cluj-Napoca, Bienala de plastică mică; 2009, Târgu-Mureş, Gal. Kromart; 2011, Cluj-Napoca, *Vârsta de bronz*. **Artă publică**: 1975–1980, Lutiţa, *Mon. de la 1948* (travertin) împreună cu Hunyadi László după proiectele lui Kulcsár Béla; 1990, Găleşti, *Szentiváni Mihály* (bust) cu Gyarmathy János; 1993, Harkány (Ungaria), *Plastică spaţială*; 1994, Zalakaros (Ungaria), *Madona*; 1995, Joseni (jud. Harghita), Mon. Milecentenar; 1995, Lintorf (Germania), *Răstignire*; 2000, Ratingen (Germania), *Contraste*. **Simpozioane**: 1975, Győr (Ungaria); 1990, Iserlohn; 1992, 1993, 1994, Harkány; 1994, Zalaegerszeg (Ungaria); 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, Iserlohn; 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, Iserlohn; 2005, 2006, 2007, 2009, 2010, 2011, Joseni; 2003, Salina Praid (Harghita); 2008, Simpozionul „Janos Bolyai", Târgu-Mureş. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Hódmezövásárhely, Ungaria, Muz. de Artă; Miercurea Ciuc, Muz. de Artă; Târgu-Mureş, Muz. de Artă. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 1; Molnár Dénes (ed.), *Erdélyi mütár*, Deva, Corvina, 2002; *Repere ale artei plastice mureşene* 2006. – M.K. Nagy, *Kiss Levente*, Pallas – Akadémia Kiadó, Csíkszereda, 2006. – www.artportal.hu; www.gallerya.ro. **I.C.**

KIȚULESCU Teodora, 24.10.1925, Slatina. **Studii**: de istorie şi filozofie. IAP Bucureşti, cu Cornel Medrea.

Portretistică cu accentul pe expresie (*Dr. Cornelia Longhin*); preocupări privind integrarea artelor plastice şi arhitecturii în lucrări de sculptură şi ceramică concepute pentru complexul de hoteluri din Mangalia Nord. Consistentă activitate în domeniul ceramicii.

Teodora Kițulescu, *Portret*, 1976, Măgura, foto MNAC

Exp. personale: 1963, Slatina; 1967, 1975, Bucureşti, Craiova; 1968, Oradea, Cluj-Napoca; 1971, Bucureşti. **Exp. colective**: participă la exp. anuale de stat; 1964, 1965, 1967, 1969, Concursul internațional, Faenza; exp. intern. de ceramică; 1965, Geneva; 1967, Istanbul; 1970, Viena; 1965, Moscova, Riga, Exp. de artă decorativă românească. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Florea 1982. **I.V.**

KOCSIS Előd, 13.05.1942, Reghin. **Studii**: absolvă în 1973 IAP Bucureşti, profesor Boris Caragea. Premii: 1973, bursa Fr. Storck; 1975, pr. pentru sculptură al Uniunii Tineretului Comunist, Piteşti. Emigrează în Ungaria în 1988.

Lucrează cu precădere în bronz atât ronde-bosse cât şi relief. La începutul carierei preferă personaje precum Prometeu sau Icar al căror dramatism îl traduce printr-o retorică gestuală emfatică şi o prelucrare fragmentată a suprafaței. Este interesat şi de abstracție în lucrările de simpozion şi în unele piese de sculptură mică. Începând cu anii 1990 se profilează pe sculptură publică şi execută numeroase busturi şi plăci comemorative în Ungaria.

Előd Kocsis, *Csontváry Koszta Tivadar*, detaliu, Budapesta

Exp. personale: 1974, Bucureşti, Muz. „Frederic Storck şi Cecilia Cuţescu-Storck" [cat.]; 1975, Bucureşti, Gal. Amfora; 1978, Bucureşti, Gal. Căminul Artei [cat.]; 1979, Miercurea Ciuc, Gal. de Artă; 1980, Constanţa; 1995, Budapesta, Gal. Erlin; 1998, Stockholm, Institutul Cultural Maghiar. **Exp. colective**: 1975–1985, exp. republicane; 1975–1979, exp. de artă românească în străinătate; 1975, Berlin, *Plastik und Blumen*; 1981, Budapesta, Műcsarnok; 1983, Ravenna, Dantesca; 1992, Chişinău, Muz. Naţional de Arte; 1994, Budapesta, Gal. Vigádo. **Artă publică**: numeroase lucrări printre care: 1996, Soponya, *Mon. Revoluţiei din 1956*; 2000, Mihálygerge, Ungaria, *Mon. Milenium*. **Simpozioane**: 1973, Măgura; 1976, Galaţi (*Capriciile ielelor*, oţel). **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: www.artportal.hu; http://artificium-artis.blogspot.ro. **I.C.**

KOCSIS Rudolf, 29.05.1963, Chişineu-Criş (Arad). **Studii**: absolvă Conservatorul de Artă „George Enescu" Iaşi în 1988. Din 1999 predă la Facultatea de Arte, Universitatea de Vest. **Premii**: 1999, pr. UAP pentru sculptură; 2005, pr. Kós Károly pentru restaurare.

Se pot detecta la **R.K.** două tipuri de raportare la sculptură, una mai aproape de sensul ei tradiţional – în monumentele de for public – şi alta care angajează obiectualitatea şi *ready-made*-ul. Acestea se desfăşoară simultan şi sunt uneori confruntate în mod lucid. Cea de-a doua îşi are o primă expresie coerentă în expoziţia *Urme* din 1997. Ea consta dintr-o colecţie de obiecte personale ale bunicului artistului, uzate de timp şi modelate de corp, transpuse cu acribie în lemn astfel încât diferenţele între materiale, între sculptură şi referent dispăreau. Se problematiza astfel raportul între original şi copie, între artă şi artefact, între artă şi realitate. De asemenea, continua preocupări concretizate în proiecte artistice încă de la începutul anilor 1990 legate de identitate şi atitudinea faţă de trecutul personal. Producţia unor false *ready-made*-uri, executate tot în lemn, care este de altfel materialul

preferat al lui **R.K.**, va puncta de atunci traiectoria lui artistică. Este vorba însă şi de o schimbare de strategie căci aceste obiecte sunt construite nu pentru a da iluzia realităţii, ci, dimpotrivă, pentru a decepţiona. Conţin adesea un element care le trădează natura de artefacte artistice (de exemplu, *Geantă V*, 2004, cu o cataramă de lemn şi cealaltă „reală" de metal). Unele lucrări precum cele din seria *Cutiilor* au funcţio-nalitatea înghețată, suspendată sau imposibilă. Altele exclud în totalitate referentul, păstrând însă calităţile obiectuale. Când apare, corpul uman, redus la forma compactă de tors, este tratat similar unui obiect de care este în unele cazuri chiar ataşat. Materialităţii lemnului i se adaugă discret, în producerea şi finisarea obiectelor de toate categoriile, nisipul şi pielea.

Rudolf Kocsis, *Geantă V*, 2004

Exp. personale: 1988, Iaşi, Gal. Trianon; 1990, Gal. Arta, Arad; 1993, Timişoara, Gal. Helios; 1995, Bucureşti, Centrul cultural al Republicii Ungare, *Recuperarea kitschului*; 1997, Timişoara, Gal. First, *Urme* [cat. Judit Angel]; 1999, Gyula (Ungaria), Muz. Erkel Ferenc; 2002, Heidelberg, Gal. Melnikow; 2005, Gyula, Muz. János Corvin; 2007, Timişoara, Gal. Calina, *Amprente*. **Exp. colective**: 1991, Sf. Gheorghe, *Medium II* [cat.]; 1992, Timişoara, Muz. de Artă, *Pământul* [cat.]; 1993, Toyamura (Japonia), Bienala de sculptură; 1994, Arad, Muz. de Artă, *Art Unlimited ltd* [cat.]; Sf. Gheorghe, *Medium III* [cat.]; Bucureşti, Muz. Ţăranului Român, *010101* [cat.]; 1995 şi 2001 [cat. Ileana Pintilie], Murska-Sobota (Slovenia), Bienala de sculptură mică; 1997, Bistriţa-Năsăud, Muz. Judeţean, *Libertate de mişcare*; 1999, Budapesta, Centrul Cultural Român; 2001–2005, Tokyo, Trienala Mini-print; 2003, Heidelberg, Gal. Melnikow, *Madona*; 2006, Utrecht, *Eastern Neighbours*; 2011, Cluj Napoca, Casa Matei, *Start off*. **Artă publică**: Arad, *Csiky Gergely* (bust, piatră artificială); *Moise Nicoară* (bust, bronz); Cluj Napoca, *Semn* (piatră); Iaşi, Parcul Muz. Literaturii, *A.D. Xenopol* (bust, piatră); Timişoara, Parcul Triade, *Semn* (piatră); Ţipari, Biserica romano-catolică, *Pieta* (piatră). **Simpozioane**: 1996, Cluj Napoca, Zalkod, Lenti (Ungaria); 2000, Dudince (Slovacia); 2002, Selye (Ungaria). **Muzee**: Arad, Muz. de Artă; Timişoara, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Tárgy és Szobrászat*, Ideea Design & Print, Cluj, 2002; *Obiectul şi sculptura*, Fundaţia Triade, Timişoara, 2003;

Sculptura între concept şi operă, Ed. Brumar, Timişoara, 2007. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 2; *Arad Art 2007: 50 de ani de activitate artisitică*, Arad, Mirador, 2008. – Horia Medeleanu, *Culoare şi formă*, Arad. Mirador, 1996; Onisim Colta, *Cu faţa spre centru*, Timişoara, Triade, 2008. – Guţă 2007. – Judith Anghel, în *Arta*, nr. 2, 1991, p. 30. – www.krudolfart.uw.hu; www.artportal.hu. **I.C.**

KOLOZSI Tibor, 16.04.1965, Ditrău (Harghita). **Studii**: absolvă IAP Cluj-Napoca în 1990. Din 1998 predă la secţia sculptură a UAD Cluj-Napoca. Face şi restaurare de sculptură (1995, sculptura catedralei romano-catolice, Alba Iulia; 2000, *Mon. Libertăţii*, Arad; 2010–2011, *Matei Corvin*, Cluj-Napoca). **Premii**: 1992, pr. UAP pentru Tineret (colectiv); 1997, pr. Artexpo; pr. Barabás Miklós; 2000, pr. Martin şi Gheorghe din Cluj-Napoca; 2011, pr. Munkácsy Mihály.

Lucrările sale în bronz cultivă un arhaism ce pare a-şi avea unul dintre modele în culturile preelenice şi sumeriene. Reprezintă corpul uman fragmentar, privilegiind capul şi mâinile. Într-o serie numeroasă, capul supradimensionat devine singur temă sculpturii. Nici bust, nici portret, el apare ca o suprapunere de carcase, măşti sau armuri.

Tibor Kolozsi, *Alesul*, metal

Exp. personale: 1996, Cluj-Napoca, Gal. UAP; 1997, Bucureşti, Centrul Cultural Maghiar; 2001, Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Exp. colective**: 1991, Sf. Gheorghe, *Medium*; Bucureşti, *Ecce Homo*; 1993, Potsdam; 1994, Schrems (Austria); 2004, Budapesta, Gal. Duna; 2007, Cluj-Napoca, Breasla Barabás Miklós; 2003, Sf. Gheorghe, Muz. de Artă; 2008, Cluj-Napoca, Muz de Artă, *Neo-real*; 2009, Cluj-Napoca, *Vârsta de Bronz*. **Artă publică**: 1992, Satu Mare, *Szilágy Domokos*; 1995, Pécs, *Kiss Ernö*; 2000, Salonta (Bihor), *Bocskai István*. **Simpozioane**: Boerkel (Olanda); Kecskemét; Lăzarea. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: Az aradi Szabadság-szobor, în *Szalon Magazin*, Budapesta, nr. 1, 2005. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 4. – *Lexiconul artiştilor români contemporani. Filiala Cluj-Napoca*, 1998. – Németh Júlia, *Kolozsvár mühely és vonzásközpont*, Odorheiu Secuiesc, 2000. – www.artportal.hu; www.uad.ro. **I.C.**

KONDRÁK Károly (Carol), 6.04.1930, Sântana, jud. Arad – 22.06.2002, Baia Mare. **Studii**: 1950–1956, IAP Bucureşti, cu Alexandru Ciucurencu (pictură) şi Constantin Baraschi (sculptură). 1956–1966, lucrează la Bucureşti; 1966, se stabileşte şi lucrează la Baia Mare.

Sculpturile lui **K.K.** mizează, mai ales cele abstracte, pe expresivitatea nudă a materialului, exploatându-se astfel calităţile sale de excelent cioplitor şi şlefuitor al pietrei. Formele concentrate, de natură ovoidală, transmit o energie ascunsă, extrasă parcă din latenţele primordiale ale blocului de marmură, odată cu atenţia acordată exploatării nervurilor, puse programatic în evidenţă.

Exp. personale: 1975, 1979 (pictură), 1986, 1988 (pictură), 1989, Baia Mare (pictură), Gal. de Artă; 1990, Cluj-Napoca (pictură); 1991, Szolnok (pictură şi sculptură), Ungaria; 1992, Budapesta (pictură şi sculptură); 1993, Schneverdingen, Germania (pictură). **Exp. colective**: 1955, Bucureşti, Exp. interregională; 1956–1966, Bucureşti, participă la exp. regionale, orăşeneşti şi de tineret; 1989, Bucureşti, *Filiala Baia Mare*, Sala Dalles; 1966–2002, Baia Mare, figurează la exp. regionale şi judeţene ale filialei UAP; 1966–2002, Cluj-Napoca, Bistriţa, Arad, Braşov, Satu Mare, este prezent la exp. organizate de filiala UAP Baia Mare; 1977, 1979, Ivano-Frankovsk (Ucraina); 1980, Oradea; 1982, Gyula, Ungaria [cat., text Tiberiu Alexa]; 1991, Nyiregyháza, Ungaria; 1996, Baia Mare, Exp. *Centrul artistic Baia Mare.1896–1996* [cat. de Tiberiu Alexa, Traian Moldovan, Mihai Muscă, p. 314–315], Muz. de Artă. **Artă publică**: 1966–2002, transpune în piatră o serie de monumente concepute de artişti ca Gheza Vida; Galaţi, mon. *Victorie*. **Muzee**: Baia Mare, Muz. de Artă (cinci lucrări, marmură, între care *Primăvara*); Budapesta, Gal. Naţională. **Bibl.**: Barbosa 1976; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva, 2002; Z. Banner, *Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században*, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta, 1990, p. 110 (i se atribuie eronat mon. *Ostaşului român* din Baia Mare, realizat de Andrei Ostap), 145; www.villmernok.hu (aici art. Z. Brády, *K. K. sobrászmüvész* şi D. Kása, *Emlékezés*); Gh. Vida, în *Arta*, nr. 3, 1989; Z. Banner, în *Korunk*, nr. 8, august 2002, p. 35–43. **G.V.**

KOPPÁNDI József, 20.07.1945, Cluj-Napoca. **Studii**: absolvă IAP Cluj-Napoca în 1970, profesor Romul Ladea. **Premii**: 1970, pr. pentru reportaj, Salonul de artă fotografică, Cluj-Napoca; 1985, pr. pentru sculptură al oraşului Wörgl (Austria).

După terminarea studiilor se specializează în sculptura în lemn, material pe care îl tratează diferenţiat în funcţie de dimensiunile şi tematica lucrărilor. Utilizează *la taille directe* asemenea multor contemporani ai săi

pentru care modelul lui Brâncuşi avea încă autoritate primordială. De altfel, îi şi dedică una dintre lucrările produse în taberele de sculptură (*Omagiu lui Brâncuşi*, Măgura, 1977). Sculptura de simpozion cel mai adesea tot în lemn, cu unele adaosuri de metal, este de factură abstractă, cu planuri mari ce alcătuiesc forme neregulate. Titlurile trimit la personaje sau narațiuni mitologice precum *Prometeu şi vulturul* (Arcuş, 1977), *Pasărea Phoenix* (Arcuş, 1974). Face şi serii de mici dimensiuni, mai minuțios lucrate, pornind fie de la forme naturale (insecte) sau obiectuale (instrumente muzicale). În 1979 emigrează în Austria (Tirol) unde se implică mai ales în restaurarea unor monumente istorice din zona Innsbruck.

Exp. personale: 1978, Braşov, Gal. Dacia; 1980–1981, Kufstein (Austria), Kulturladen; 1984, Kufstein, Rathhaus. **Simpozioane**: 1977, Măgura; 1974–1975, 1977–1978, Arcuş; 2000, Madonna di Campliglio (Concurs intern. de sculptură în lemn). **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Cluj-Napoca. Muz. de Artă. **Bibl.**: Jianu 1986. – www.artportal.hu. **I.C.**

KORONDI Jenö, 8.10.1935, Târgu-Mureş – 2007, Cluj-Napoca. **Studii**: 1955–1961, IAP Cluj-Napoca cu Andras Kós şi Sándor Mohi. 1965–1985, activitate didactică la acelaşi institut.

J.K. utilizează cu precădere materiale neconvenționale, cum ar fi aliaje de aluminiu sau beton, din care forjează, prin stilizarea expresivă a figurii umane, ansambluri volumetrice cu efecte monumentale, impostate cu vigoare în spațiu. Artistul recuperează, în acelaşi timp, o străveche tradiție figurativă, începând cu sculptura egipteană, trecând prin arhaicul grec şi altarele gotice, reuşind, prin reinterpretarea acestor elemente, să elaboreze un stil personal, plin de vigoare şi substanță.

Jenö Korondi, *Nud 2*, metal şi marmură

Exp. personale: 1964, 1970, 1972, 1976, 1981, 1983 [cat.], 1991, 2006 Cluj-Napoca, Gal. UAP; 1999 Cluj-Napoca, exp. *Metamorfozele corpului femminin*, Gal. Szentegyház; 2006, Cluj-Napoca. **Exp. colective**: 1965, Praga, *Exp. de artă decorativă şi aplicată*; 1968, Titograd, *Exp. Filialei UAP Cluj*; 1992, Budapesta, exp. *12 artişti ardeleni*, Gal. Erdös Renée; Debreţin, exp. *12 artişti ardeleni*; 1993, Nyiregyháza, exp. *12 artişti ardeleni*; 1996, 1999, Cluj-Napoca, *Exp. Breslei Barabás Miklós*; 1996, Kaposvár, exp. *Corpus*; 1997, Târgu-Mureş, *Exp. Breslei Barabás Miklós*; Stockholm, *Artişti din Cluj*, Casa maghiară; 2002, Budapesta, „*Felezöidö*". *Artişti maghiari din România 1965–1975*, Muz. Ernst [cat.]. **Artă publică**: 2008, Cluj-Mănăştur, Biserica Romano-catolică „Calvaria", *Patimile*, 14 reliefuri, bronz. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. Naţional de Artă (*Maternitate*, *Dialog*, *Meditaţie*, *Tristeţea*, *Victoria*, *Violonista*, *Portret*, *Cap decorativ*); Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Lexiconul artiştilor români contemporani*, UAP Filiala Cluj-Napoca, Ed. Genesis-Tipo, Cluj-Napoca, 1998; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva 2002; Ţoca 1978, p. 67–69; Z. Banner, *Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században*, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta, 1990, p. 77, 123; M. Jakabovits, *Helyszin. Gondolatok az erdelyi képzömüvészetröl*, Literatus Kiadó, Oradea, 1993; G. Takács, *Tizenöt erdélyi müvész*, Scripta Kiadó, Oradea, 1999; Z. Banner, ***K.J.***, Pallas-Akademia Kiadó, Miercurea Ciuc; M. Kund Nagy, *Müterem 2*, Impress, Târgu-Mureş, 1999, p. 99–100; J. Németh, *Kolozsvár*, Erdélyi Gondolat, 2000, p. 78–80; A. Kós, *Az Ima és az Akt*, în *Utunk*, nr. 48, 1977. – artportal.hu/ lexikon/muveszek/ korondi_jeno. **G.V.**

KÓS András, 4.11.1914, Stana, Huedin – 11.06.2010. Fiul arhitectului Kós Károly. **Studii**:1932–1938, Şcoala de Belle-Arte, Cluj-Napoca, şi Şcoala de Arte Frumoase, cu Romul Ladea. 1950–1980, activitate didactică la IAP Cluj-Napoca. **Premii**: 1942 pr. Ministerului Educaţiei şi Cultelor din Ungaria; 1968, pr. I pentru sculptură al UAP; 1968, Ordinul Meritul Cultural; 1999, pr. „Pro Cultura Hungarica".

Călăuzit de o inflexibilă voinţă de stil, ajungând treptat la o suverană stăpânire a unui limbaj care îi aparţine în exclusivitate, un limbaj de o remarcabilă sobrietate, aproape ascetic, dar cu atât mai pregnant, bazat pe un dozaj suplu al elementelor expresive, obţinute prin dăltuirea, continuată de şlefuit şi prospeţimea intervenţiilor cromatice, artistul poartă un necontenit dialog cu straturile arhaice, instalându-şi firesc lucrările într-un spaţiu al liniştii şi al demnităţii atemporale. Ce sunt de fapt toate aceste solemne portrete sau figuri feminine, coloniforme, adosate ori libere, ce oficiază uneori într-o coreografie hieratică, savant ritmată, ritualuri sacre ale fertilităţii, în cadrul reînnoirilor ciclice din natură, decât un sensibil elogiu adus vieţii şi frumuseţii umane. Tectonice, dar şi zvelt elansate, conform unui adevărat canon specific artistului, în coordonatele unei aparent rigide verticalităţi frontale, subtil deplasate de gestica profund simbolică ca şi de uşoara rotire a torsului către primul plan, aceste personaje sunt animate totuşi de fluxuri vitaliste, de tensiuni latente, ce se lasă descoperite cu toată

András Kós, *Ecaterina Varga*

seninătatea lor. Nimic nu este mai străin unui temperament ca al sculptorului **A.K.** decât agitația barocă şi declamativă, el opunându-se în particulara sa poetică plastică chiar şi unei narații de tip baladesc, foarte răspândite în sculptura transilvană, deşi întreaga sa activitate dovedeşte fertila asimilare a unei îndelungate tradiții în cioplitul lemnului. Opera sa sculpturală, vast ramificată şi armonios edificată, este unul din răspunsurile artistice benefice şi mereu echilibrante, la impulsurile şi solicitările multiple ale unei realități în continuă şi acută metamorfoză.

Exp. personale: 1967, Bucureşti; 1969, Cluj-Napoca; 1972, Istanbul; 1979, Cluj-Napoca; 1989, Cluj-Napoca, Gal. Nouă [cat. pref. Gheorghe Vida]; 1990, Cluj-Napoca (exp. retr.), Muz. de Artă; 1991, Szentendre, Ungaria. **Exp. colective**: 1939 (debut), 1941, Cluj-Napoca, *Tinerii breslei Barabás Miklós*; 1941, Budapesta; 1942, Cluj-Napoca, *A şasea exp. de arte plastice*; 1943, Cluj-Napoca, Mücsárnok; 1943, Cluj-Napoca, *Exp. breslei Barabás Miklós*; Budapesta, Muz. de Arte Frumoase; 1944, Budapesta, Muz. de Arte Frumoase; 1946, 1949, 1950, Cluj-Napoca; 1947, Budapesta; 1950, 1951, Bucureşti; 1953, Cluj-Napoca; Bucureşti; 1954, Bucureşti; 1955, 1956, 1959, Cluj-Napoca; 1957, Leningrad, Moscova; 1958, Minsk, Varşovia; 1960, Cluj-Napoca, Bucureşti, Helsinki; 1961, 1962, Cluj-Napoca, 1963, Bucureşti; 1964, Cluj-Napoca; 1970, Bucureşti; 1971, 1974, 1976, Cluj-Napoca; 1973, Eastbourne, Anglia; 1976, Paris, *Concursul intern. de portret „Paul-Louis Weiller”*; 1996, Cluj-Napoca, *Exp. breslei Barabás Miklós*; 1997, Târgu-Mureş, *Exp. breslei Barabás Miklós*; 1999, Cluj-Napoca, *Exp. breslei Barabás Miklós*. **Artă publică**: 1957, Bobâlna, *Mon. țăranilor răsculați*, piatră Banpotoc; 1958, Reşița, *Turnător*, piatră artificială; Litoralul Mării Negre, *Tânără*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (*Țăran din Transilvania*; *Primarul satului*, 1943); Cluj Napoca, Muz. de Artă (*Apaczai Csere János*, 1972, lemn; *Senin*, 1980, lemn; *Florile*, 1980, lemn); Oradea, Muz. Țării Crişurilor (*Bolyai*, 1965, bronz); Sfântu Gheorghe,

Muz. de Artă (*Amândoi*); Budapesta, Gal. Națională (*Vara la țară*, *Sărutul*), Muz. de Arte Frumoase (*Portretul tatălui*), Muz. Literar „Petőfi Sándor" (*Portretul arhitectului Kós Károly*). **Scrieri ale artistului**: *Válogassuk meg szavainkat*, in *Szo*, *eszme*, *látvány* (1920–2000), Mentor Kiadó, Târgu Mureş, 2002, p. 205–210. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Lexiconul artiştilor români contemporani*, UAP, Filiala Cluj-Napoca, Genesis-Tipo, Cluj-Napoca, 1998; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva 2002; *Romániai magyar irodalmi lexikon*, vol. III, Kriterion, Bucureşti, 1994. – *Artele plastice* 1959, p. 85, 109; Țoca 1978, p. 40–44; Z. Banner, *Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században*, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta 1990, p. 60–61; M. Jakabovits, *Helyszin. Gondolatok az erdelyi képzömüvészetröl*, Literatus Kiadó, Oradea, 1993; Rus 1998, p. 56–57; J. Németh, *Kolozsvár*, Erdélyi Gondolat, 2000; J. Murádin, *Kolozsvár képzömüvészete*, Art Printer, Sfântu Gheorghe, 2011, p. 305–306. – J. Németh, ***K.A.***, Mentor Kiadó, Târgu-Mureş, 2002. – Gh. Vida, în *Arta*, nr. 3, 1985; J. Gazda, în *Korunk*, nr. 9, 1989; Artur Vetro, în *Helikon*, nr. 23, 1990. **G.V.**

KÓSA HUBA Ferenc, 7.05.1910, Losonc (Slovacia) – 23.09.1983, Cluj-Napoca. **Studii**: absolvă în 1939 Școala de Arte Frumoase Timişoara. A făcut parte din Breasla Barabás Miklós până în 1944. Profesor la IAP Cluj-Napoca.

Frecventează atelierul lui Ferdinand Gallas între 1928 şi 1932. Modelul său principal rămâne Romul Ladea mai ales în tipologiile feminine şi portrete. A lucrat mult în restaurare de sculptură (1942, *Matei Corvin*, Cluj-Napoca).

Ferencz Kósa Huba, *Maternitate*, foto *Arta*

Exp. personale: 1958, 1969, Cluj-Napoca, Gal. de Artă; 1980, Cluj-Napoca, Gal. Korunk; 1984, Cluj-Napoca, Muz. de Artă [retr.; cat.]. **Exp. colective**: 1941–1942, 1944, Budapesta, SO; din 1955, exp. anuale de stat şi regionale. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Rus 1998. – www.artportal.hu. **I.C.**

KOTZEBUE (**SUCHANOV**) **Lydia**, 9.12.1885, Saratov, Rusia – 13.07.1944, Moara Domnească, com. Găneasa, jud. Ilfov. **Studii**: absolvă în 1914 Academia de Belle-Arte Moscova. 1917, angajată a Teatrului din Odessa ca scenograf şi coregraf. În 1918 se stabileşte la Bolgrad, fostul jud. Ismail (azi Ucraina) unde concepe şi realizează jucării din lemn, carton, alte materiale (capete de păpuşi din lut ars, costume etc.); din 1924 se stabileşte în Bucureşti. **Premii**: 1924, câştigă concursul pentru *Mon. Eroilor Aerului*.

Sculptura mică este abordată într-o viziune cu caracter monumental, cu multiple valenţe realiste. **L.K.** este interesată de teme sociale inspirate cu precădere din lumea rurală basarabeană (*Sacagiul*, *Femeie cu copilul în furtună*, *Doi orfani*, *Copil basarabean refugiat*, *Cioban*, *Copil cu gâşte* etc.); de lumea animalieră (*Cal cu mânz*, *Căprioară*) şi viaţa urbană cotidiană (*J'y suis*, *j'y reste*; *Vine automobilul*). Excelează de asemenea şi în portretistică, modelele fiind alese în general din aristocraţie, din rândurile căreia făcea parte prin căsătoria cu generalul conte Pavel de Kotzebue (*prinţesa Alexandrina Cantacuzino*, bust; *Mlle Maria Ghica*; *Dr. I. Cantacuzino*; *Doamna Culibin*). A conceput ansamblul monumental al Eroilor Aerului – ansamblu reprezentativ pentru capitala României – ce se constituie în principala sa creaţie plastică (1936), la care a lucrat împreună cu sculptorul Iosif Fekete-Negrulea. Artista nu îşi semna lucrările, decât cu mici excepţii.

Lydia Kotzebue, *Monumentul Eroilor Aerului*, bronz, 1937, Bucureşti, foto Sorin Chiţu

Exp. personale: 1926 Bucureşti, Sala Mozart. **Exp. colective**: SO, 1924 (*Portretul drei D.*, gips); SO, 1926 (*Pieta*, gips); SO, 1930 (*Orfeu*, gips). **Artă publică**: *Mon. Eroilor Aerului*, bronz, 1924–1935, Bucureşti, intersecția Bd. Aviatorilor cu str. Ion Mincu; *Mon. funerar al aviatorului Alexandru Cojan*, bronz, 1935, Bucureşti, Cimitirul Bellu, fig. 95. **Bibl**.: Paul Filip, *Panteonul Național*, Ed. AFIR, Bucureşti, p. 111, il. 95 (aviatorul *Alexandru I. Cojan*) Grigore Ionescu, *Bucureşti. Ghid istoric şi artistic*, Bucureşti, Fundația pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II", 1938; Radu Ionescu, *Despre pictura şi sculptura românească*, Maiko, Bucureşti 2002, p. 119–121. – Virgiliu Z. Theodorescu, în „Muzeul Național", vol. IX, Buc. 1997, p. 197–210. – Elena Şenchea-Popescu, *Lydia Kotzebue*, în www.aviatori.ro. **R.B**.

KOVÁCS Ernest, 15.03.1940, Târgu-Mureş. **Studii**: absolvă în 1966 IAP Bucureşti. Este profesor la Liceul de Artă, Deva.

Direcțiile sculpturii lui **E.K.** sunt foarte diverse, la fel materialele (beton, piatră, lemn) şi procedeele folosite. Este interesat de fragmentaritatea arheologică, dar face şi torsuri şi portrete.

Ernest Kovacs, *Maternitate*, piatră, foto MNAC

Exp. personale: 1966, 1970, Deva; 1973, Deva, Gal. de Artă, împreună cu Mircea Bîtca [cat.]; 1979, Deva, Gal. de Artă, împreună cu Neag Valer [cat.]. **Exp. colective**: 1964, Praga, Budapesta, Exp. de artă românească; 1975, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. anuală de pictură şi sculptură. **Artă publică**: Deva, *George Barițiu*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976. **I.C.**

KRUCH Nicolae, 10.12.1932, Sânleani (Arad) – 19.08.1995, Ploieşti. **Studii**: absolvă în 1957 IAP Cluj-Napoca, profesori Romul Ladea, Kós András şi Szervátiusz Jenő. Din 1967 se stabileşte la Ploieşti.

Lucrează în lemn reliefuri de mari dimensiuni şi ronde-bosse. Se specializează în portrete ce pot fi clasate în trei mari categorii: personaje istorice, scriitori, copii. Activitatea de portretist nu se limitează la sculptură, ci este practicată perseverent şi în grafică. Face şi reliefuri comemorative în bronz.

Nicolae Kruch, *Omul secolului XX*, foto MNAC

Exp. personale: 1965, Cluj-Napoca, Gal. de Artă (cu Gh. Codrea); 1976, Bucureşti, Gal. Galateea [cat.]; 1981, Vălenii de Munte; 1989, Ploieşti, Casa de Cultură [cat.]; 2006, Ploieşti, Muz. Judeţean de Artă [retr.]. **Exp. colective**: exp. regionale la Arad, Cluj-Napoca, Ploieşti; 1981, Ravenna, *Dantesca* [marele pr.] 1988, Baia Mare, exp. *Atelier 35* [cat.]. **Artă publică**: 1971, Nucşoara (Prahova), *Eufrosin Potecă*; 1981, Ploieşti, *Const. Dobrogeanu-Gherea*; 1986, Cornu, *Mon. Eroilor*; 1994, Avrig, *Gh. Lazăr*; 1997, Ploieşti, *Mihai Viteazu* (definitivată şi turnată de sculptorii Şt. Macovei şi Justin Bratu). **Simpozioane**: 1982, Valea Doftanei. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, Muz. Militar; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Ploieşti, Muz. Judeţean de Artă; Târgovişte, Muz. Scriitorilor. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Rus 1998. – Mihai Apostol, ***N.K.*** *– periplu prin viaţa unui artist*, Ploieşti, 2006. – N. Irimie, în *Tribuna*, nr. 26, 1.07.1971, p. 8; ***, în *Arta*, nr. 7–8, 1976, p. 78. – www.darisbasarab.com. **I.C.**

KULCSÁR Béla, 2.02.1929, Târgu-Mureş – 18.06.1976, Târgu-Mureş. **Studii**: absolvă IAP Cluj-Napoca în 1955, profesori Romul Ladea şi Arthur Vetro.

În prima parte a carierei lucrează portrete de personaje istorice pentru monumente publice. Din anii 1960, volumele sculpturilor sale se simplifică şi preferă să reprezinte numai fragmente corporale, de obicei figura, cu

trăsături schițate ca pentru relief. Acest aspect ține de interesul pentru arhaic pe care unele dintre lucrările sale precum *Sfinxul* (*Madona din Lăzarea*) îl mărturisesc în mod direct. Ultimul monument executat părăseşte figurativul şi tipul de compunere centralizat. *Compoziție în spațiu* desfăşoară orizontal un dialog de forme abstract-organice cu posibile referințe la sculptura suprarealistă şi la Henry Moore. Face şi pictură abstractă mai ales între 1968 şi 1973, când îşi întrerupe activitatea de sculptor.

Béla Kulcsár, *Compoziție în spațiu*, Târgu-Mureş

Exp. personale: 1968, Târgu-Mureş; 1972, Reghin; 1998, Târgu-Mureş [retr.]. **Exp. colective**: 1947–1948, Târgu-Mureş, Exp. şcolii de pictură; 1955–1976, exp. județene; 2002, Budapesta, Muz. Ernst, *Artişti maghiari din Transilvania 1965–1975*. **Artă publică**: 1958, Sf. Gheorghe, *Gh. Doja* (bust, piatră); 1967, Târgu-Mureş, *Fata cu arc* (bronz); 1974, Târgu-Mureş, *Compoziție în spațiu*; 1975–1980, Lutița, *Mon. de la Lutița* (proiect pus în operă de Hunyadi László şi Kiss Levente). **Simpozioane**: 1975, Lăzarea. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Târgu-Mureş, Muz. de Artă**. Bibl.**: Barbosa 1976; Molnár Dénes (ed.), *Erdélyi mütár*, Deva, Corvina, 2002; *Repere ale artei plastice mureşene* 2006. – Zoltan Banner, ***K.B.***, Târgu-Mureş, Mentor, 1998. – http://agenda.netsoft.ro/expozitii_permanente/kulcsar_bela; www.artportal.hu. **I.C.**

L

LADEA Ion, 17.05.1964, Bucureşti. Nepotul sculptorului Romul Ladea. **Studii**: absolvă în 1997 Universitatea de Arte Bucureşti.

Lucrează cu precădere sculptură de mici dimensiuni (metal, marmură, lemn) de factură şi tematică diversă. Predomină figurativul şi interesul pentru reprezentarea corpului feminin, adeseori fragmentat (seria *Torsuri*), dar se exersează şi în obiect abstract şi instalaţie sculpturală. Unele lucrări invocă aluziv surse literare precum *Divina Comedie*.

Ion Ladea, *Lăsaţi orice speranţă*, bronz şi piatră

Exp. colective: 1997, 2000, Bucureşti, MNRL; 1998, Bucureşti, Gal. Simeza, *Desene de sculptori*; 2003, 2006, Bucureşti, Gal. Orizont; 2007, Tg. Jiu; 2009, Bucureşti, MIAMB; 2010, Bucureşti, Gal. Apollo; 2011, Bruxelles, Casa Culturală Belgo-Română; 2012, Bucureşti, Sala Brâncuşi a Palatului Parlamentului. **Artă publică**: 1993, Bucureşti (sediul PNŢ), *Corneliu Coposu*; 1997, Moineşti (Bacău), *George Enescu*; 1999, Ghermăneşti (Ilfov), *Vlad Ţepeş*; 2002, Bucureşti (Spitalul Militar Central), *G-ral Dr. Victor Atanasiu*; 2007, Târgovişte (Aleea Domnitorilor), *Simion Movilă*; 2008, Focşani, *Leon Kalustian*; 2009, Bucureşti, *C. Neniţescu*. **Simpozioane**: 1993, Piscul Negru; 1997, Blaj; 2006, Bucureşti; 2009, Dervent. **Bibl.**: http://ladea.ro/. **I.C.**

LADEA Romul, 17.05.1901, Jitin, Caraş-Severin – 27.08.1970, Arcuda, Ilfov. Pictorița Lucia Piso – soție. **Studii**: 1920–1922, Timişoara, Şcoala de Arte şi Meserii cu Traian Novac. 1922, vara lucrează în cadrul Coloniei de pictură de la Baia Mare; octombrie-decembrie, Bucureşti, Şcoala de Arte Frumoase, cu Dimitrie Paciurea. 1923, Paris, Academia Julian; frecventează pentru scurt timp şi atelierul lui Brâncuşi. 1927–1933, profesor de sculptură la Şcoala Belle-Arte, Cluj-Napoca; 1933–1942, Timişoara, Şcoala de Arte Frumoase, profesor şi rector (din 1936); 1942–1949, Timişoara, Şcoala Medie Tehnică de Arte Decorative; 1949–1950, Cluj-Napoca, Şcoala Belle-Arte, profesor; 1961–1970, IAP Cluj-Napoca, profesor. 1965, preşedintele Filialei UAP Cluj-Napoca. **Premii**: 1930, pr. pentru sculptură la *Salonul artelor bănățene*; 1939, pr. I pentru sculptură la *Exp. de artă plastică ardeleană*, inițiată de ASTRA; 1943, Meritul Cultural cl. I-a; 1945, pr. I al orașului Timişoara; pr. I al revistei *Vrerea*; 1957, artist emerit; 1964, maestru emerit al artei.

Sculptor de mare vocație, **R.L.** este plăsmuitorul ideal al unei adevărate mitologii transilvane. Încă din perioada debutului s-a orientat spre forjarea unui limbaj, capabil să comunice prin efigii, ample rezonanțe simbolice. Asimilează pe plan formal lecția stilistică a lui Rodin, Maillol şi Bourdelle, menținându-şi însă originalitatea. Stilul său esențialmente figurativ nu este marcat de arta lui Brâncuşi al cărui atelier îl frecventează pentru scurt timp. Astfel încă din perioada de la Arad (1920–1926), concretizată în lucrări notabile, precum *Portretul mamei*, *Cap de copilă*, *Durere*, *Maternitate*, se fac remarcate sinceritatea sentimentului şi claritatea subordonării expresiei, unei idei. Entuziasmat de debutul tânărului sculptor, Lucian Blaga va scrie în 1923 (*Patria*, Cluj-Napoca, 22 mai): „Adevărata revelație a expoziției este însă tânărul Ladea. Din puținele lucrări aduse aici pentru a fi privite, vezi mâna sigură a profesionistului, care nuanțează expresia figurii omeneşti cu o desăvârşită intuiție”. Între 1930–1940, **R.L.** sculptează o serie de chipuri ale unor mari figuri ale istoriei şi culturii Transilvaniei (*Simion Bărnuțiu*, 1932), care se disting prin analiza expresivă a formei. Îşi alege subiectele şi din lumea satului românesc (*Țăran din satul meu*, lemn, 1935). În acelaşi timp întruchipează mituri şi legende populare (*Legendă*, 1940). Execută reliefuri în lemn urmărind conturele dinamice şi unduite ritmic. Unul dintre cele mai bune portrete este *Mama* (1938–1941, lemn), lucrare caracterizată de un umanism mişcător, concepută riguros, cu o severitate clasică. După ce practic abandonează lemnul se dedică modelajului în planuri savante, fiind atras de calitățile formative ale lutului. A dezvoltat acest interes în reliefuri precum *Cronicarii* (1948) ca şi în figuri cu suprafețe elongate şi vibrante, cu linii sinuoase. Între 1940–1960 creează o serie de lucrări din teracotă având ca temă nudul feminin şi maternități, continuând apoi cu portrete (*Portretul poetului şi filosofului Lucian Blaga*, 1949). Opera sa capătă şi note simbolice (*Cap de copil*, 1963). Formele sale sunt acum sever modelate, ca şi suprafețele, puternic marcate, care atrag lumina şi umbra. Monumentalist de anvergură, **R.L.** impune un stil propriu, definit de o mare capacitate evocatoare şi o rigoare a construcției formei, ce nu impietează, ci, dimpotrivă, potențează suflul poetic al ansamblului.

Romul Ladea, *Şcoala ardeleană*, bronz, Cluj-Napoca

Exp. personale: 1923, Arad, Sala Palatului Culturii (cu Şt. Beleznay); 1926, Arad, Sala Palatului Culturii (19 sculpturi şi desene); 1958, Bucureşti, Sala Dalles (exp. retr., 47 sculpturi); 1959, Cluj-Napoca, Exp. cu soția Lucia Piso; 1966, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, exp. retr.; 1971, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Exp. retr. [cat. raisonné, de N. Lăptoiu şi Alexandra Rus]; 1972, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. retr.; 1976, *Exp. Romul Ladea*, Cluj-Napoca, exp. itinerată şi la Reşița. **Exp. colective**: 1930, Cluj-Napoca, *Exp. artiştilor ardeleni* (cu Aurel Ciupe şi Catul Bogdan); Timişoara, *Salonul artelor bănățene*; Bucureşti, SO; 1939, Timişoara, *Exp. de artă plastică ardeleană*, inițiată de ASTRA; 1941 Timişoara, *Exp. retrospectivă a cărții*, *artelor plastice şi a graficii româneşti din Banat*; 1943, Bucureşti, exp. *Saptămâna bănățeană*; 1952, Varşovia, *Artele plastice în România*; 1954, Praga, *Exp. de artă românească*; 1957, Leningrad, exp. *Arta contemporană în R.P.R.*; 1958, Moscova, Belgrad, Pekin, New Delhi, *Arta românească contemporană*; 1959–1965, *Exp. regională de artă plastică*, Cluj-Napoca; 1960–1961, Bratislava, Helsinki, Berlin, Alexandria, Cairo, Damasc, Sofia, *Exp. de artă românască contemporană*; 1963, Bucureşti (cu L. Florean, I. Mitrea, Lucia Piso, P. Sima); 1966, Budapesta, *Exp. de pictură şi sculptură românească*; 1968, Titograd, Croația, *Exp. Filialei Cluj-Napoca a UAP*; 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Sculptura românească în lemn* [cat. de Alexandra Rus]; 2012 Bucureşti, MNAR, *Arhetipuri sculpturale*, *Sculptura în lemn* [cat., Ana Zoe Pop, pref. Ioana Vlasiu]. **Artă publică**: 1923, Arad, Palatul Culturii, *A.D. Xenopol* şi *Avram Iancu*, 1924, Baia de Criş, *Avram Iancu*, bust, bronz; 1929, Oravița, *Damaschin Bojincă*, bust, bronz; 1930, Şimleul Silvaniei, *Simion Bărnuțiu*, bronz; 1938, Cluj-Napoca, Teatrul Național, *Zaharia Bârsan*, bust, bronz; 1939, Şiria, *Mihai Eminescu*, bust, bronz; Timişoara, Spitalul „Bega", *Victor Babeş* şi *A. Cândea*, busturi, bronz; 1940, Timişoara, proiecte pentru decorarea Palatului rezidențial (cu F. Gallas şi Şt. Gomboşiu), nefinalizat; 1942, Bucureşti, Parcul Cişmigiu, mon. *Cronicar* (Ion Creangă); Timişoara, man. funerar *Ioachim Miloia*; 1943, Bocşa Montană, *Scriitorul Mihail Gaşpar*; Timişoara, mon. funerar *Victor Vlad de la Marina*; 1958, Zalău, *Simion Bărnuțiu*, bust monumental, bronz; Sighişoara, *Sándor Petöfi*, bust monumental, bronz; 1964, Cluj-Napoca, Albac, *Horea*, bust; Prislop, *Liviu Rebreanu*, bust; Lancrăm, mon. funerar *Lucian Blaga*, bronz; 1966, Cluj-Napoca, Parcul orăşenesc, *Liviu Rebreanu*, bust, bronz; 1968, Bucureşti, Parcul Herăstrău, *Mihail Sadoveanu*, bronz; Vidra, Huedin, mon. *Avram Iancu*; 1969, Paris, Academia Franceză, *René Jannel*; 1970, Cluj-Napoca,

mon. *Ion Agârbiceanu*, bronz; *Lucian Blaga*, bronz; Cartierul studenţesc, mon. *Tinereţe*, piatră; Bistriţa, mon. *Liviu Rebreanu*, bronz; 1971, Bucureşti, mon. *Dr. Petru Groza*, bronz (demolat 1990); 1973, Cluj-Napoca, lângă Universitate, mon. *Şcoala ardeleană* (P. Maior, S. Micu-Klein, Gh. Şincai), bronz; 1974, Liceul „N. Bălcescu", *Nicolae Bălcescu*, bust monumental, bronz. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (*Ţăran din satul meu*, 1935 lemn; *Mama*, 1938–1941, lemn; *Din iarnă până în tomnă*, basorelief friză, 1955, lemn); Cluj-Napoca, Muz. de Artă (*Simion Bărnuţiu*, 1932, bronz; *Iovan Iorgovan*, 1933, relief, lemn; *Autoportret*, 1934, relief, lemn; *Iovan Iorgovan*, 1938, ronde-bosse, *Poetul Petru Sfetca*, 1945, relief, bronz, lemn; *Pietà*, 1951); Timişoara, Muz. de Artă (*Iovan Iorgovan*, 1933, relief, lemn, *Ioan Popovici Bănăţeanul*, bronz; *Autoportret*, gips; *Cap de copil*, alabastru; Cloşca, lemn; *Maternitate*, marmură, *Gheorghe Doja*, gips; *Aurel Ciupe*, gips; *Autoportret*, lemn; *Schiţă pentru Ion Creangă*, gips; *Portretul lui Tasso Marchini*, 1936, relief, bronz; *Paternitate*, lemn. **Bibl.**: Barbosa 1976; Grove; Prut 2002. – *Artele plastice* 1959, p. 99–100; Oprescu 1966; Grozdea 1987, p. 12; Ţoca 1978, p. 7–16; Pintilie 2006, p. 35–44; H. Medeleanu, *Culoare şi formă*, Mirador, 1996, p. 10–36. – N. Crişan, ***R.L.***, Bucureşti, 1968; ***L.*** [album de I. Miclea cu pref. Al. Căprariu], Dacia, Cluj-Napoca, 1973; D. Grozdan, ***R.L.*** *şi lumea lui cuprinzătoare*, Timişoara, 1979; N. Lăptoiu, *Romul Ladea*, Bucureşti, 1985; Maria Chira, Alexandra Rus, *Cat. patrimonial*, Muz. de Artă Cluj-Napoca, 1977. – www.pontus.ro. **G.V.**

LAZĂR Dorio, 20.04.1920, San Remo – 2004, Ehrbach (?), Germania. Este fiul pictorului Ghelman Lazăr. A practicat şi pictura. De asemenea, a fost poet, eseist şi traducător de limbă germană. În anii '50 a fost redactor al revistei *Arta plastică*. La începutul anilor '80 se stabileşte în Germania. **Studii**: absolvă în 1948 (1946?) Şcoala Superioară de Arte Bucureşti. **Premii**: 1951, pr. de stat.

Debutează cu lucrări cu conţinut ideologic. Pe parcursul carierei, deşi titlurile lucrărilor trimit către aceeaşi zonă de referinţă, limbajul plastic se modifică în sensul unor formulări mai moderne; renunţă la descriptivism în favoarea formei epurate (de ex., *Mihai Viteazul*, în care tema istorică este actualizată prin limbajul abordat). Perioada anilor '60 se limitează la o serie de tatonări în zona abstracţionismului, modeste ca valoare artistică.

Dorio Lazăr, *A. Toma*

Exp. personale: 1964, Bucureşti; 1973–74, Bucureşti, Gal. Simeza, Exp. de pictură şi sculptură. **Exp. colective**: 1957, Bucureşti, Muz. de Artă al R.P.R., exp. *10 ani de creație plastică, 1947–1957* [cat.]; 1959, Bucureşti, Exp. de stat (participă cu lucrările: *Eliberarea*, *Muncitor*, *Portret*, *Stăpânii pământului* – basorelief); 1960, Bucureşti, Exp. anuală de stat; 1968, Düsseldorf, exp. *Interfauna*; 1871, Moscova, exp. de artă românească. **Artă publică**: 1953, Bucureşti, Parcul 23 August, *Aruncător de greutate*; 1957, Slobozia, jud. Călăraşi, *A. Toma*; 1957, Slobozia, jud. Călăraşi, *N. Bălcescu*; 1957, Slobozia, jud. Călăraşi, *Tudor Vladimirescu*; 1961, Eforie, *Ştiința*; 1964, Galați, *Visare*; 1965, Galați, *Avântul*; 1965, Galați, *Progresul*; 1968, Neptun, *Tinerețe*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC (*Tinerețe*, bronz patinat; *Victorie*, piatră); MNAR; Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Postolache 1973. – Ion Frunzetti, în *Tomis*, 4 aprilie 1967, p. 14; C. Lăzărescu, în *Tomis*, 4 aprilie 1967, p. 14; Martin Frei, în *Observator cultural*, nr. 250, decembrie 2004. **C.T.**

LĂZUREANU Ionela, 24.12.1958, Bacău. **Studii**: Academia de Artă „George Enescu" din Iaşi. Din 1992 este membră UAP; profesoară la Liceul de Artă „George Apostu", Bacău.

Artista practică o sculptură a formei semiabstracte amintind, la scară mică, de modernismul sculpturii britanice.

Exp. personale: 2002, Bacău, Gal. Arta. **Exp. colective**: 1982, Iaşi, Gal. Victoria, exp. *Proiecte de monument*; 1988, Baia Mare, Exp. tineretului; 1990, Bucureşti, Gal. Etaj 3/4, TNB, exp. Tineretului; 1991, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, exp. Filialei UAP Bacău; 1993, Wiesbaden, Germania; 1998, Vaslui; 1997, Bacău, Gal. Centrului Intern. de Cultură „G. Apostu", exp. *Unu x 6*; 1998, Buzău, Bienala de arte plastice; 1999, Bacău şi Chişinău, exp. *Saloanele Moldovei*; 1999, Bacău, Gal. Centrului Intern. de Cultură „G. Apostu", exp. *Art 8*; 2000, Bacău, Gal. Arta, exp. *ART 2000*; 2000, Arad, Gal. Delta, Bienala de sculptură mică; Bacău, Gal. Alfa, exp. *Ambient*; 2001 Bacău, Gal. Alfa, exp. *Delocalizarea*; Bacău, Gal. Alfa, exp. anuală UAP Bacău; 2002, Bacău, Gal. Artă, exp. *ART 8*; Bacău şi Chişinău, exp. *Saloanele Moldovei*; Piatra-Neamț, exp. *Lascăr Vorel*; 2003, Bacău, Univ. „G. Bacovia", exp. *Art 14*; 2004, Bistrița, exp. Filialei UAP Bacău; 2005, Bacău, Gal. Arta, exp. *Artitudini 2005*; Bacău, Muz. de Artă Contemporană „George Apostu", exp. *Nouă*; Chişinău, exp. de artă contemporană românească; 2006, Bacău, Gal. Arta, exp. *Artitudini 2006*; Bacău, Gal. Arta, exp. *Tzara 110*; Bucureşti, Casa Poporului, Sala „Constantin Brâncuşi", Salonul Național de Artă; 2007, Bucureşti, Gal. Apollo şi Artis, Salonul Național de Sculptură Mică; Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brancoveneşti, exp. *Artitudini 2007*; Bacău, Gal. Velea, exp. *Human One*; 2008, Bacău, Focşani, Gal. de Artă, Complexul Muzeal „Iulian Antonescu", exp. *Tradiție şi postmodernitate*; 2009, Bacău, Gal. Frunzetti, exp. *Ioni*. **Simpozioane**: 2005, Bacău, Centrul Intern. de Cultură „G. Apostu", Simpozionul de sculptură în lemn. **O.N.**

LERCHNER Iulia, 12.08.1916, Oradea – ?, Bucureşti. **Studii**: Şcoala particulară de pictură din Oradea; Academia de Arte Frumoase, Bucureşti; Institutul de Arte Decorative din Budapesta. Debutează în anul 1949 la Oradea.

Practică sculptura şi artele decorative.

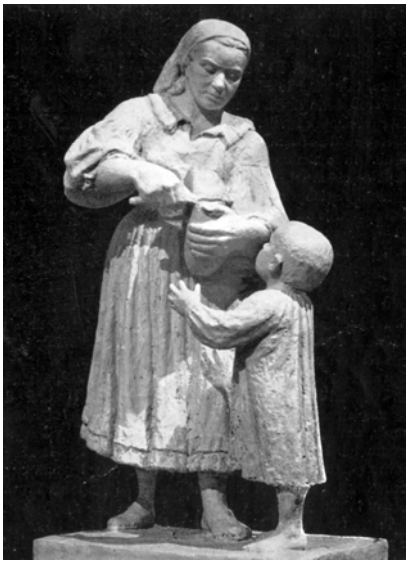

Iulia Lerchner, *Pâine nouă*, gips, foto *Arta*

Exp. colective: 1954, Bucureşti, Exp. anuală de stat; 1956, Bucureşti. **Bibl**: Barbosa 1976. – în *Arta*, nr. 2, 1956, p. 40. **R.B.**

LEIZĂR Martin, 15.12.1927, Târgu-Mureş.

Artă publică: 1965, Constanța, mozaic (cu Jules Perahim şi Sabin Bălaşa); 1970, Constanța, *Familia* (piatră). **Muzee.**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Postolache 1973. **I.C.**

LEONIDA Gheorghe, 1892, Galați – 1942, Bucureşti. **Studii**: 1910–1915, Şcoala de Belle-Arte, Bucureşti, profesor Dimitrie Gerota la anatomie artistică; 1922–1925, Roma, Accademia di Belle Arti; din 1925, Paris, École Nationale des Beaux Arts. Între 1922–1925, colaborează cu studiourile Cinecitta, fiind activ la atelierul de butaforie. **Premii**: 1925, pr. la Salonul National de Artă din Roma (*Reveil*); 1925, distincție, Salon des artistes, Paris (*Le Diable*).

Artistul se remarcă, încă din primii ani de după debut, ca personalitate artistică conturată, stăpân pe mijloacele de expresie sculpturală. Către mijlocul anilor ’20, presa pariziană semnalează calitățile sale în ceea ce priveşte tehnica execuției, originalitatea, cunoaşterea aprofundată a statuarei. La sfârşitul anilor ’30 începe să lucreze în planuri largi, stilizate, o formulă apropiată de cubism (*Prometeu*, *Sf. Gheorghe*). Portretele regale (*Regina Maria*, *Regele Ferdinand*, *Regele Carol al II-lea*, *Regele Mihai*) se caracterizează printr-o demnă sobrietate, cu accent pe detaliile vestimentare. **Gh.L.** se remarcă printr-o pronunțată expresivitate a redării corpului uman, în special a nudului feminin, în care excelează la începutul anilor ’40 (*Naiadă*, *Femeie şezând*, *Eva*, *Cititoarea*, *Dans indian*). Nudurile sale

împrumută ceva din statuara antică, demonstrând un modelaj rafinat, spontan şi sensibil. Este preocupat şi de tema războiului, la care participase, propunând secvențe pline de accente dramatice, cu un un modelaj atent (*Ostaş rănit*, *Infanterist român*).

Gheorghe Leonida, *Zbor*, bronz, foto IIA

Exp. colective: debutează în 1915, la Bucureşti, EAV; 1916, EAV; SO, 1924 (*Doamna X*, bronz; *O carte interesantă*, bronz); SO, 1928 (*Sf. Gheorghe*, bronz); SO, 1929 (*Nud*) SO, 1930 (*Prometeu*, *Dans indian*), SO, 1931 (*Dans cu voal*), SO, 1941–1942. **Artă publică**: colaborează la mon. *Isus Mântuitor* (piatră), al sculptorului francez Paul Landowsky de la Rio de Janeiro 1922–1931, în mod special la portret. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (*Prometeu*, *Portret de bărbat*, *Eva*, *Regele Mihai*); Muz. Militar Național (*Ostaş rănit*, *Infanterist român*; *Regina Maria*, *Regele Ferdinand*, *Regele Carol al II-lea*); Muz. Tehnic; Bran, Muz. Național Bran (*Vama*; *Sf. Gheorghe*, bronz, 1928). **Bibl.**: Mihai Cantuniari, *Barbatul cu cele trei morți ale sale*, Humanitas, Bucureşti, 2007; Gabriel Năstase, Mihai Olteanu, Paul Dudea, *Familia Leonida*, ed. Ion Basgan, AGIR, Bucureşti, 2008. – A. Agnese, în *România Nouă*, supliment literar artistic, 25 aprilie 1920; ***, în *Les artistes d'aujourd'hui*, Paris, 15 septembre 1925; Paul Dudea, în *Gândirea*, serie nouă, nr. 6–7, 1998. **R.B.**

LEONOVICI Boris, 5.07.1921 – ? **Studii**: 1955, absolvă IAP Bucureşti, profesori Mihai Onofrei şi Constantin Baraschi.

Arta sa are un pronunțat caracter metaforic. Este preocupat de fizionomia umană (execută portrete) dar şi de formele abstracte.

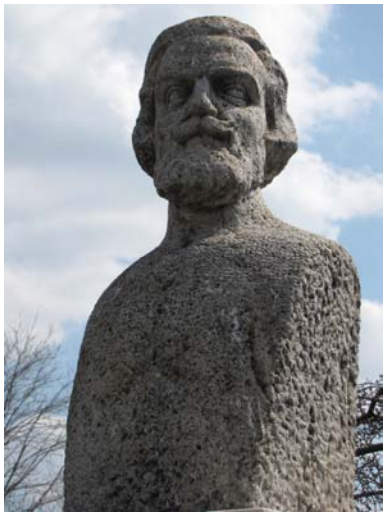

Boris Leonovici, *Costache Negri*, bust, piatră,
1973, foto Ruxanda Beldiman

Exp. colective: 1970, Arad, Sala Forum; 1965, Moscova, Exp. intern.; 1969, Torino. **Artă publică**: *Egizzio Massini*, bronz, 1966, Bucureşti, Opera Română; *Obelisc*, piatră, 1970, Braşov; Bustul lui *Costache Negri*, piatră, 1972, com. Costache Negri, jud. Galați, Casa Memorială Costache Negri; *Dansul Fefeleaga*, piatră, 1968, Oradea. **Bibl.**: Barbosa 1976. **R.B**.

LEONTE Marius, 20.02.1964, Brăila. **Studii**: 1997, Universitatea de Arte Bucureşti, profesori Mircea Spătaru şi Darie Dup. **Premii**: 2002, pr. UAP pentru artă monumentală; 1999, pr. UAP „George Apostu".

Seria amplă de *Ființe* (2000–2008) relevă un interes pentru ansamblul sculptural destinat spațiului public, spațiilor verzi cu precădere, care devin animate de structuri din fier sudat, cu volume greoaie, dar şi verticale suple.

Marius Leonte, *Human Being*, fier sudat, 2001, foto Marius Leonte

Coloanele metalice, structurile geometrice şi întreg ansamblul sculptural primesc uneori şi intervenţii cromatice menite să aducă în spaţiu o formulă estetică decorativă, ironică, adaptată contextului.

Exp. personale: 2000, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Fiinţe*; 2003, Bucureşti, Lăptăria Enache, exp. *Fiinţe*; 2004, Amsterdam, Gal. Artline, exp. *Fiinţe*; 2007, Bucureşti, Parcul Lunca Florilor, Pitesti, Expo Park, Moineşti, Parcul Central, exp. *Fiinţe*; 2008, Bucureşti, Gal. Curtea Veche, exp. *Fiinţe*. **Exp. colective**: 1996, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, exp. *Obiect / Subiect*; Bucureşti Gal. Eforie; 1997, Bucureşti, Gal. Simeza; Bucureşti, Gal. Artexpo, exp. *Nasty Sun*; 1998, Germania, Kunst Preis 3d Hurth; Bucureşti, Gal. Eforie; 1999, Bucureşti, MNLR, exp. *Accente*; Bucureşti, Gal. Orizont; Atena, exp. *Sculptura românească contemporană*; Bucureşti, Gal. Eforie; 2000, Bucureşti, MNLR, exp. *Accente*; 2003, Bucureşti, MNAC, exp. *Preview*; 2004, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti, exp. *Portretul* [cat.]; 2008, Bucureşti, Gal. Anticariat Curtea Veche, exp. *Dulceamar* [cat.]; 2009, Focşani, Gal. de Artă, exp. *Zoon Politikon* [cat.]; 2011, Parcul Kiseleff, exp. *Spaţiu Expandat*. **Artă publică**: Constanţa, Port Tomis. **Simpozioane**: 1999, Bucureşti şi Ravenna, *Dantesca*; 2001, Bucureşti, *Artuborg* [cat.]; Sângeorz, Simpozionul Intern. de Sculptură; 2002, Constanţa, *Artuborg* [cat.]; 2003, Timişoara, *Artuborg* [cat.]. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: *Ateliere de artişti din Bucureşti*, 1. **O.N.**

LIE Doina (Eugenia), 1.06.1929, Sebeş Alba, jud. Hunedoara. **Studii**: 1956 absolvă IAP Bucureşti, cu Constantin Baraschi. Călătoreşte în URSS (1947, 1971), Cehoslovacia (1948), Ungaria (1969).

Tematică istorică (*Răscoala de la 1907*, relief, MNAR), realist-socialistă (*Oţelar*, *Portret de colectivist*), portrete feminine în teracotă modelate energic.

În anii ’60 apare în sculptura **D.L.** un filon primitivizant în acord cu această tendinţă care a dominat sculptura românească în anii ’60. În statuara ei (*Neagoe Basarab*) respectă o linie armonioasă, decorativă în esenţa ei.

Doina Lie, *Mireasă*, piatră, 1967, foto IIA

Exp. personale: Bucureşti, 1975. **Exp. colective**: 1961, Moscova, exp. *Desene ale sculptorilor*; 1975, Berlin, exp. *Plastik und Blumen*. **Artă publică**: Câmpina, Aurel Vlaicu, bust, 1968; Curtea de Argeş, *Neagoe Basarab*, statuie, piatră, 1968. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (13 lucrări în teracotă, bronz, gips, piatră); Teatrul Național (*Vassa Jeleznova*); Constanța, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Sibiu, Muz. Brukenthal. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Oprescu 1965; Florea 1982. – ***, în *Arta*, nr. 9, 1963, p. 512; ***, în *Arta*, nr. 10, 1972, p. 8; P. Şuşară, în *România literară*, nr. 10, 2010. **I.V.**

LIUBA Alexandru (Sandor), 10.09.1875, Măidan, Oravița – mai 1906. **Studii**: 1899–1903 (?), studii de sculptură la München, Academia Regală de Arte Frumoase; 1906, participă la un concurs pentru mon. de la Călugăreni.

Din perioada müncheneză datează lucrarea *Sisif*, încercare de a reprezenta corpul uman în mişcare şi în condiții de efort (premiată la concursul cu această temă de la Academia de Arte Frumoase din München), *Păstorul geniu*, nud masculin integrat unui monument funerar (reproduse în *Luceafărul*, nr. 14–15, 1903). Sculptura lui **A.L.** dovedeşte o bună cunoaştere a anatomiei umane, reprezentată conform normelor clasice. A lăsat o serie de portrete (*Victor Babeş*) şi proiecte de monumente (*Mihai Viteazul*).

Exp. colective: Bucureşti, 1905, Exp. de pictură şi sculptură de la Ateneu (un bust marmură, o schiță gips). **Artă publică**: Răşinari, cei doi lei de la intrarea în *Mausoleul lui Andrei Şaguna*; mon. funerar al lui Gustav Augustin, prieten al pictorului Barbu Iscovescu. **Bibl**.: *Repertoriul expozițiilor 1868–1918*. – Oprescu 1954; Oprescu 1965; Florian Tucă, Constantin Ucrain, *Locuri şi monumente paşoptiste*, Editura Militară, Bucureşti, 1978, p. 191–192. – Reproduceri în *Luceafărul* (Sibiu), nr. 14–15, 1903, p. 250, 251; G. Oprescu, *Ştiri contemporane despre artele plastice în România între 1890–1909*, în *Analecta*, vol. 3, 1946, p. 145; Adriana Pantazi, *Studiul de istoria artei şi cronica de artă în publicistica timişoreană interbelică*, în *Analele Banatului*, S. arheologie-istorie, XVI, 2008, p. 449–465. – Matrikelbücher der Akademie der Bildenden Künste, München. **I.V.**

LORINCZ Lehel, 20.12.1933, Turcui, jud. Cluj. **Studii**: 1959, absolvă IAP Cluj-Napoca, profesori Virgil Fulicea, Andras Kos, Coriolan Munteanu; 1969, călătorie de studii în fosta URSS; din 1996 este membru al Breslei „Barabás Miklós”, grupare a artiştilor maghiari din România.

Lucrează în lemn, piatră, metal, ceramică, având un meşteşug precis şi un simț al valorilor tactile şi cromatice îmbogățit de calitățile sale de remarcabil desenator. Combină formele arhaice cu cele moderniste, mizând pe planuri largi de compunere, sintetizare şi expresie rafinată. Interesat de fizionomie, portretele sale concentrează trăsăturile de caracter şi expresiile cele mai complexe, în realizări care emană simplitatea şi misterul profund al chipului uman (bustul poetului *Ady Endre*, granit negru, Biserica reformată din Lompirt, Sălaj, 1977).

Lehel Lorincz, *Ady Endre*, granit negru, 1977, Lompirt

Exp. personale: 1966, Târgu-Mureş; 2002, Cluj-Napoca, Gal. „Szabo Bela Gy"; 2006, Cluj-Napoca, Gal. Contemporană, exp. de pastel; 2009, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, exp. retr. **Exp. colective**: expune începând din 1961 la Cluj-Napoca; 1963, Bucureşti, Exp. tineretului; 2011, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Salonul UAP. **Artă publică**: *Petőfi Sándor*, bust, parcul Casei de Cultură, Crasna, jud. Sălaj; *Báthory István*, bust, marmură, Biserica Romano-Catolică, Şimleul Silvaniei, 2001. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Julia Nemeth, în *Libertatea*, 2 nov. 2002 şi 21 dec. 2004. **V.B.**

LÖWITH Marc Egon, 21.05.1923, Cluj-Napoca – 2.09.2009, Cluj-Napoca. 1926–1936, locuieşte în Mexic unde admiră arta mexicană veche şi pe Diego Rivera. **Studii**: 1948–1953, IAP Cluj-Napoca, cu Romul Ladea şi Ion Irimescu. Între 1950–1984, cadru didactic universitar la acelaşi institut. **Premii**: pr. Federației Comunităților Evreieşti din România pentru întreaga operă.

Sculpturile în piatră şi bronz ale lui **M.E.L.** sunt purtătoare ale unui mesaj dramatic, potențat prin prelucrarea expresivă a figurii umane, văzută în ipostaze eroice sau meditative, cu o bună cunoaştere a posibilităților diverselor materiale (cum ar fi nervurile pietrei, de multe ori la dimensiuni miniaturale), puse în operă pentru o receptare adecvată. Amintirea Holocaustului revine obsesiv în creația artistului sub diverse ipostaze, configurându-se treptat, ca axă a unui adevărat *Gesamtkunstwerk* şi etern memento. O serie de suite tematice atât sculpturale cât şi picturale (*Sombreros*, *Quijotesco*, *Biblia*, *Autoportrete*, *Veşnica pereche*, *Holocaust*), traversează întrega sa operă.

Marc Egon Löwith, *Tors*, lemn

Exp. personale: 1969, Satu Mare; 1971, Aiud; 1973, 1977, 1978, 1987, 1990, 1993, 1994, 1999, 2000 [Muz. de Artă, exp. retr., cat. de Livia Drăgoi şi Alexandra Rus]; 2004, Gal. de Artă UAP, *Bagatelles*; 2008, Cluj-Napoca; *Medalion* **E.M.L.**, Muz. de Artă [cat. de Alexandra Rus]; 1973, Bucureşti; 1989, Pécs, Dombovár, Szekszaard, Ungaria, 1989, Tel Aviv, Israel. **Exp. colective**: 1950, Berlin, Festivalul tineretului; 1954, Veneția, Bienala de artă; 1956, Varşovia; 1968, Titograd; 1969, Tel Aviv; 1994, Dombovár, Pecs, Ungaria; 1995, München; 1998, Kisvárda, Ungaria; 2010–2011, Bucureşti, MNAR, *Destine la răscruce. Artişti evrei în perioada Holocaustului* [cat., text de Valentina Iancu]. **Artă publică**: 1959, Cluj-Napoca, Complexul hotelier Napoca; 1961, Câmpia Turzii, Casa de Cultură, *Muncitorul*, oțelar, altorelief. **Simpozioane**: 1985, Lăzarea-Harghita; 1989, Dombovár, Ungaria. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Cluj-Napoca, Muz. de Artă (1995, importantă donație) *Iarna*, 1978, lemn; *Tors*, 1979, lemn; *Albert Einstein*, bust, *François Villon*, bust; Sfântu Gheorghe, Muz. de Artă; Covasna, Muz. de Artă; Govora; Dachau, Memorialul, seria *Holocaust*, pictură şi sculptură. **Bibl**: Barbosa 1976; *Lexiconul artiştilor români contemporani*, UAP, Filiala Cluj-Napoca, Genesis-Tipo, Cluj-Napoca, 1998; *Encicl. art. rom. cont.*, 2, 1998; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva, 2002; *Romániai magyar irodalmi lexikon*, vol. III, Kriterion, Bucureşti, 1994; Țoca 1978, p. 50; Z. Banner, *Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században*, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta, 1990, p. 77, 110; J. Németh, ***E.M.L.***, Mentor, Târgu-Mureş, 2004; Gabriela Rostaş, *Lumea într-un cartof. De vorbă cu* ***E.M.L.***, Eikon, Cluj-Napoca, 2004; ***E.M.L.***, interviu, în *Tribuna*, nr. 24, 14–20.06.1991; J. Németh, *Kolozsvár*, Erdélyi Gondolat, 2000, p. 65–70; Alexandra Rus, ***E.M.L.*** *– creativitate în bronz*, în *File din istoria evreimii clujene*; Mega, Cluj-Napoca, 2011. **G.V.**

LUCACI Constantin, 7.07.1923, Bocşa. **Studii**: 1953, absolvă IAP Bucureşti. 1963, Perugia, Academia Pietro Vanucci. 1966, bursă la Paris pentru studiul artei egiptene din Muzeul Luvru. Membru UAP şi AIAP. Activitate didactică la Academia de arte din Cluj-Napoca. În anii '90 este profesor la UAD Cluj-Napoca. **Premii**: 1974, pr. UAP pentru sculptură; 1984, pr. Herder acordat de Universitatea din Viena; 1990, pr. Academiei Române.

Debutează cu lucrări figurative (*Înotător*) în linia realismului socialist, curentul dominant al epocii. Treptat se desprinde de această zonă mergând spre forme abstracte, forme în care dialogul dintre materie şi lumină joacă un rol esenţial. În 1966 iniţiază ciclul de lucrări în oţel intitulat *Spaţiu şi lumină*. Seria fântânilor cinetice pune în valoare potenţialul expresiv al metalului polizat.

Constantin Lucaci, *Zbor*

Exp. personale: 1964, Moscova; 1972, Bucureşti, Biblioteca Franceză; 1974, Bucureşti, Sala Dalles; 1975, Cluj-Napoca; 1975, Constanţa; 1976, Timişoara; 1980, Varşovia; 1982, Ferrara, Palazzo dei Diamanti; 1983, Bucureşti, MNAR; 1983, Roma, Galeria Editalia, 1984, Bucureşti, Institutul Italian de Cultură. **Exp. colective**: 1953, Helsinki; 1954, 1976, 1980, Veneţia, Bienala intern. de artă; 1957, Bucureşti, Muz. de Artă al R.P.R., exp. *10 ani de creaţie plastică*, *1947–1957* [cat.]; 1958, Moscova; 1959, Budapesta (expune lucrări realizate în oţel); 1961, Damasc, Cairo, Alexandria; 1967, Antwerp, Middelheim Park (lucrări monumentale în aer liber); 1975, Berlin, exp. *Plastik und Blumen*; 1982, Ferrara. **Artă publică**: 1964, Galaţi, Grădina publică, *Familia*; 1965, oraşul Victoria, *Ştiinţa*; 1968, Bucureşti, parcul Herăstrău, *Luchian*; 1970, Copenhaga, *Zbor*; Constanţa, 1971, *Fântână cinetică*; 1972, Bucureşti, Televiziunea Română, *Dialogul valurilor*; 1977, Drobeta Turnu-Severin, *Mon. partizanilor*; 1979, Turnu-Severin, *Fântână cinetică*; 1981, Vaslui, *Fântână cinetică*; 1983, com. Negri, jud. Bacău, *Ion Ionescu de la Brad* (bust, bronz); 1984, Reşiţa, *Fântână cinetică*; 1993, Brăila, *Fântână cinetică*. **Muzee**: Bocşa, Muz. ***C.L.*** (donaţia artistului); Bucureşti, MNAR; Galaţi, Muz. de Artă Vizuală; Calabria, Sanctuarul San

Francesco di Paola, Italia, Muz. ***C.L.***, sub egida Vaticanului; Sibiu, Brukenthal; Veneția, Fucina degli Angeli, *Stea*, oțel şi sticlă, 1975. **Bibl**.: Postolache 1973; Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont.* 2. – V. Drăguț, ***C.L.***, Bucureşti, 1968; Romulus Balaban, ***C.L.***, Bucureşti, Meridiane, 1977; Constantinescu 2008. **C.T.**

LUNGU Eugen, 26.11.1928, Hemeiuş (Bacău) – 16.10.1989. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1951, profesor Cornel Medrea; Academia de Artă, Leningrad (Sankt Petersburg), în 1957. A fost profesor Liceul de Arte Plastice „N. Tonitza", Bucureşti.

Sculpturile sale în piatră sau bronz abordează cu precădere teme legate de muncă (agricultură şi industrie). După o primă perioadă realist-socialistă, rămâne ancorat în zona tematicii oficiale. În anii 1970, are câteva încercări abstracte (*Omagiu lui Aurel Vlaicu*, 1973).

Eugen Lungu, *Culesul strugurilor*, piatră, foto MNAC

Exp. colective: din 1955 exp. anuale de stat şi exp. omagiale; 1966, 1968, 1970, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură. **Artă publică**: Bucureşti, Muz. Militar Național, *Traian*, *Decebal*; 1966, Câmpulung Muscel, *I. Negulici*; Văleni, *Nicolae Tonitza*; Turnu Măgurele, *Holdele Dunării*. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont*. 5. **I.C.**

LUPEA Dorin, 16.11.1953, Sadu, jud. Sibiu. **Studii**: 1976–1980, IAP Cluj-Napoca. Locuieşte şi lucrează în Bucureşti. Practică şi gravura în acvaforte.

Sculptură figurativă. Preferă bronzul pe care îl modelează cu delicatețe şi simț al detaliului. Nu finisează excesiv, ci păstrează mici zone de materie

brută, menite să confere un plus de forță piesei de artă. Creația sa revizitează anumite repere ale antichității, însă nu cu intenția de a le perpetua spiritul, ci mai degrabă cu aceea de a le transforma în rampa de lansare a propriilor căutări. Astfel, carul antic devine pretextul unei *scene a vieții*, povestea *Europei* este montată pe pecetea unui inel, figura *Minotaurului* este scindată şi redusă la identitatea sa zoomorfă. Creează o lume fantastică populată de hibrizi în care umanul fuzionează cu elemente inanimate. În unele cazuri, ele par decorații somptuoase ale unui corp consumat, dar retoric. Asociațiile sale neaşteptate dau câteodată naştere unor situații absurde sau amuzante.

Dorin Lupea, *Minotaur*, bronz

Exp. personale: 2001, Gal. Orizont, Bucureşti; 2004, Sochaux (Franța), Centrul Cultural; 2005, Viena, Institutul cultural Român; 2006, Hericourt (Franța), Muz. Minal; 2009, Sibiu, Gal. UAP. **Exp. colective**: 1984, Ravenna, *Dantesca*; 1988; 1988, Baia Mare, exp. *Atelier 35* [cat.]; 1992, Bucureşti, Salonul de pictură şi sculptură (*Greieri pe casă*, bronz); 1992, Bucureşti, SM (*Poiana cu greieri*, bronz); 1995, Séprais (Elveția), Gal. Au Virage; 2000–2006, Couthenans (Franța), Salonul de toamnă; 2008, Bucureşti, Gal. Apollo, *Interferențe* [cat.]. **Simpozioane**: 1982, Reci; 1984, Măgura (*Sceptru pentru apus de soare*); 1986, Scânteia (*Piatră voievodală*); 1987, Oarba de Mureş (*Zbor*); **Muzee**: Belfort, Franța, Muz. de Istorie şi Artă: Târgu-Jiu, Muz. de Artă. **Bibl.**: Corneliu-Radu Constantinescu, în *Ziarul de duminică*, nr. 21, 25 mai 2001; C.T., în *Monitorul de Făgăraş*, 16.03.2010. – http://en.artscad.com. **C.T.** şi **I.C.**

LUPU Alexandru, 1956, Cluj-Napoca. **Studii**: IAP Cluj-Napoca.

Sculptura lui **A.L.** explorează registre expresive şi sfere tematice foarte diferite unele de altele. Dacă în 1984, piatra Măgurei îl inspira în crearea unor volume ample, în care regăsim amprenta structurilor geologice originare, lucrări mai recente evocă o dimensiune sarcastic narativă (*Globe-trotter*, bronz). Uneori, elementul figurativ dislocat este recompus arbitrar în asamblaje ciudate, strategie ce generează un discurs suprarealist. În aceste piese, artistul conjugă ideea de formă neverosimilă cu starea de impas, de neputință. Mişcarea, componentă intrinsecă a acestor compoziții, atrage, în retorica acestui artist, experiența unei suferințe interminabile.

Alexandru Lupu, *Arlechin*

Exp. personale: 2012, Cluj-Napoca, Demmers Teehouse, Exp. de pictură, desen, sculptură, bijuterie. **Exp. colective**: 1988, Baia Mare, exp. *Atelier 35* [cat.]; 2010, Târgu-Mureş, exp. *Totem* [cat.]; 2011, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică *Vârsta de bronz*. **Artă publică**: Târgu-Jiu, *Contraste*; Chinteni, *Icar*. **Simpozioane**: 1984, Măgura; 2002, Târgu-Jiu, *Brâncuşiana*; 2008, Slănic Prahova. **C.T.**

M

MACOVEI Ştefan, 27.12.1945, Neagra (Neamţ). **Studii**: absolvă în 1968 IAP Bucureşti, Institutul Pedagogic, profesori.

Face sculptură publică: busturi de personalităţi istorice şi scriitori şi plăci memoriale din marmură. Portretele mizează pe expresivitatea modeleului şi atenţia acordată suprafeţei sculpturale şi mai puţin detaliului fizionomic precis. Este interesat şi de reprezentarea corpului feminin mai ales în sculptura mică.

Ştefan Macovei, *Familie*, piatră, foto MNAC

Exp. personale: 1981, Ploieşti, Gal. de Artă. **Exp. colective**: din 1973, exp. judeţene şi naţionale. **Artă publică**: 1997, Ploieşti, *Mihai Viteazu* (definitivată şi turnată împreună cu Justin Bratu după proiectul lui Nicolae Kruch) şi numeroase monumente în jud. Prahova. **Simpozioane**: 1981, Reci; 1982, Căsoaia; 1995, Valea Doftanei. **Muzee**: Ploieşti, Muz. de Artă. **Bibl.**: http://www.artline.ro. **I.C.**

MAITEC Ovidiu, 13.12.1925, Arad – 18.03.2007, Paris. **Studii**: 1945–1950, IAP Bucureşti. Pentru câţiva ani a ocupat Catedra de anatomie artistică a Liceului de Arte Plastice „N. Tonitza” din Bucureşti; asistent universitar la IAP Bucureşti (1950–1956).

Premii: 1967, pr. Academiei Române; 1974, marele pr. al UAP; 1975, Ordinul Meritul Cultural; 1985, Ordinul „Cavaliere all' Merito de la Republica Italiana"; 1990, membru corespondent al Academiei Române, iar din 1999 membru titular.

Asemenea altor artişti ai generației sale **O.M.** a debutat cu lucrări figurative în manieră realistă caracteristică anilor '50 (*Un nou miner*). Revine la figurativ cu ocazia realizării monumentului dedicat poetului național, în 1975. Popasul în această zonă este însă episodic, artistul racordându-se la un registru simbolic, care îşi află în stilizare, decorativism şi abstracție principalele modalități de expresie. Universul său formal este clădit în descendența tradiției populare, dar şi a creației brâncuşiene, redescoperite şi valorizate şi de alți artişti ai generației mai tinere precum George Apostu. Lucrările de maturitate ale lui **O.M.** exploatează cu sagacitate potențialul expresiv al lemnului, materia sa favorită.

Ovidiu Maitec, *Victorie*, lemn

Exp. personale: 1969, Londra, Cercle Gallery; 1973, Cambridge, Kettle's Yard Gallery; 1974, Edinburgh, Richard Demarco Gallery; 1974, Liverpool, Bluecoat Gallery; 1974, Bucureşti, Gal. Orizont; 1974, Bucureşti, Gal. Nouă; 1977, Londra, Alwin Gallery; 1983, Bucureşti, Institutul Cultural Italian; 1985, Bucureşti, Sala Dalles; 1993, Isle-sur-la Sourge, La Tour des Cardinaux; 1996, Bucureşti, Gal. Catacomba; 2004, Bucureşti, Gal. Allianz-Țiriac, exp. *Lemn şi aur* (împreună cu Sultana Maitec) [cat.]. **Exp. colective**: 1957, Bucureşti, Muz. de Artă al R.P.R., exp. *10 ani de creație plastică*, *1947–1957* [cat.]; 1967, Anvers, Bienala intern. de artă; 1968 [cat. Ion Frunzetti], 1972, 1980, 1995, Veneția, Bienala de artă; 1968, Budapesta, Muz. Ernst; 1969, Belgrad, Centrul Cultural; 1970,

Linkoping, Gal. Municipală; 1971, Edinbourgh, Festivalul intern. de artă; 1971, Paris, Muz. Rodin, A IV-a expoziție intern. de sculptură; 1971, New Delhi, Trienala intern.; 1972, Gal. Amfora, Bucureşti; 1975, Exp. intern. Berlin; 1975, Stockholm, Gal. Municipală; 1976, Bucureşti, Gal. Nouă; 1976, Paris, Musée Galliera, exp. *Hommage à Brancusi de la sculpture roumaine contemporaine* [cat.]; 1978, Bacău, Gal. de Artă; 1981, Timişoara, Gal. de Artă; 1981, Medelin, Bienala intern.; 1982, Bilbao, Exp. intern.; 1984, Atena, Pinacoteca Națională; 1984, Mannheim, Stadtische Kunsthalle; 1990, München, Kunsterwerkstadt; 1992, Sevilla, Exp. intern.; 1993, Paris, Centrul Cultural Român; 1994, Bucureşti, Gal. Orizont; 1994, Bucureşti, MNAR; 1994, Alba Iulia, Muz. de Artă; 1996, Gal. Orizont, Bucureşti; 1998, Budapesta, exp. *Versions of Transfigurations* [cat.]; 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Sculptură românească în lemn în secolul XX* [cat. Alexandra Rus]; 2011, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică, *Vârsta de bronz*; 2011, Bucureşti, MNAC, exp. *Funeraria*. **Artă publică**: Anina, *Minerul* (1958, bronz); Piteşti, *Meşterul Manole* (1967, piatră); Bucureşti, Televiziunea Română (1970, bronz); Cluj Napoca, *Mihai Eminescu* (1975); Oradea, *Mihai Eminescu* (1990). **Muzee**: Bucureşti, MNAC; MNAR; Manufactures Hanover, East West Trade Branch; Cambridge, Kettle's Yard Museum; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Florida, The Lennon Foundation; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Koln, Baukunst Galerie; London, The Tate Gallery; Mannheim, Staadtische Kunstahalle; Norkoping, Art Museum; Paris, FNAC; Sibiu, Muz. Brukenthal; Sydney, The Power Gallery of Contemporary Art; Timişoara, Muz. de Artă; Tulcea, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Svetlov 1974; Paleolog 1975; *Versions of Transfiguration* 1998; Constantinescu 2008; Adrian Buga, *Colecția regală de artă contemporană*, Bucureşti, 2011. – Ovidiu Maitec, ***M.***. Sculptură 1968–1998, Bucureşti, 1998. – Giuseppe Marchiori în *Secolul XX*, nr. 31, decembrie 1968; Jacques Lassaigne în *Arta*, nr. 9, 1970; Mircea Eliade, în *Secolul XX*, nr. 11–12, 1984; Dan Hăulică, în *Secolul XX*, nr. 11–12, 1984; Andrei Pleşu, în *Secolul XX*, nr. 11–12, 1984; Anatol Mândrescu, în *Secolul XX*, nr. 11–12, 1984; Vasile Drăguț, în *Arta*, nr. 1, 1986, p. 7; Şuşară Pavel, în *România literară*, nr. 12, 2007. **C.T.**

MANU Gheorghe. A trăit la Baia Mare unde a fost profesor în anii '40 la Şcoala liberă de arte frumoase, apoi la Liceul „Gheorghe Şincai", unde a fost profesorul mai multor viitori artişti, printre care Vida Geza. Împreună cu Eugen Pascu este unul dintre puținii sculptori reprezentanți ai şcolii artistice de la Baia Mare.

Artă publică: Chiuzbaia, Maramureş, *Dr. Mircea Benea*, *erou din cel de al Doilea Război Mondial*, bust, bronz. **Bibl**.: Raoul Şorban, *Vida Geza*, Meridiane, 1981; Tiberiu Alexa, *Centrul Artistic Baia Mare*. *Un deceniu de viață artistică la Baia Mare (1984–1993)*, Inspectoratul pentru Cultură al județului Maramureş, Baia Mare, 1993. **I.V.**

MARCHIŞ Alexandru, 24.09.1944, Strâmtura, jud. Maramureş. **Studii**: absolvent al Liceului de Arte Plastice din Cluj-Napoca, profesori Ioan Mitrea şi Ana Lupaş; 1970, IAP Bucureşti, clasa profesor Boris Caragea. Membru UAP din 1975. **Premii**: 1971–1973, bursa de creație UAP, „Frederic Storck".

Una dintre cele mai reprezentative sculpturi ale sale este sculptura monumentală *Fluid solid*, Galați, 1976, realizată într-o manieră sugestivă ce aminteşte de direcția expresionistă, dar şi de cea suprarealistă prin jocul contradictoriu atât la nivel conceptual cât şi la nivelul reprezentării. Primele etape sculpturale evidențiază o înclinație spre zona clasică a sculpturii de

factură modernistă, pentru ca mai târziu să abordeze un discurs contemporan. Lucrează în materiale diverse şi provocatoare: metal, lemn, piatră, marmură şi îşi asumă reuşit lucrări monumentale la Galați, Arad, Bacău, Măgura, Sighet ş.a.m.d. Pentru artist sculptura este „un suflu burduf, ca o stare de respirație a materiei", idee reprezentată în seria *Suflu* din anii '70.

Alexandru Marchiş, *Ecran-Modul*, piatră,
1972, foto Urjan Claudiu

Exp. personale: 1975, Bucureşti, Gal. Eforie. **Exp. colective**: 1973, Bucureşti, Muz. „Frederic Storck şi Cecilia Cuțescu Storck" unde expune alături de ceilalți deținători ai bursei „Frederic Storck": Dorotheea Botez, Napoleon Tiron, Florina Lăzărescu; 1969, Bienala tineretului; 1970, Bienala de pictură şi sculptură; 1971, Interjudețeana din Craiova. **Simpozioane**: 1971, Simpozionul literar artistic „George Bacovia"; Tabăra de sculptură din Arad; 1972, Măgura. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: ***, în *Arta*, nr. 10, 11, 12, 1971; ***, în *Arta*, nr. 12, 1976; Adela Marcu, în *Arta*, nr. 3, 1986; Gheorghe Kazar, în *Arta*, nr. 6, 1988. **O.N.**

MARCU Gheorghe, 6.02.1952. **Studii**: 1977–1981, IAP Bucureşti, cu Marin Predescu. **Premii**: pr. primarului capitalei la SM Bucureşti, 1998.

Sculptura lui **G.M.** este marcată de un sens al neliniştii şi destabilizării, care contrazice flagrant valorile tradiționale ale sculpturii. În numeroase din lucrările sale găseşte soluții originale, care trimit la precepte conceptualiste, pentru a exprima tensiunile şi precaritatea lumii de azi. *Citadela*, din anii '90, poate fi dată de exemplu pentru modul în care o lucrare de evidentă complexitate vizuală poate atinge laconismul unui haiku. Cuvântul este, de

altfel, un vehicul al comunicării pe care **G.M.** îl stăpânește la fel de bine ca și tehnicile implantării formelor în spațiu. Uneori cuvântul devine o prezență fizică, chiar dacă se imprimă în negativ în carnea sculpturii. *Poruncă* se intitulează o sculptură făcută din lemn cioplit pe dinăuntru, piatră, piele și două poeme. Combinațiile de materii eteroclite, incompatible, subminează și ele unitatea materială a sculpturii modernității clasice, față de care generația optzecistă, din care **G.M.** face parte, s-a distanțat deliberat. *Vârsta de miere* e făcută din marmură și porumb, unele reliefuri combină teracota cu oglinda și iarba. Proiectul pentru participarea la ultima bienală de la Veneția, îndrăznea și mai mult în această direcție, articulând un ansamblu simbolic coerent.

Gheorghe Marcu, *Citadela*, teracotă, lemn și fier

Exp. personale: 1984, București, Gal. Atelier 35, 1984 (împreună cu Alex. Ciutureanu, Sergiu Dumitrescu, Mircea Popescu); 1995, Arnhem, Olanda, Gal. De Gele Rijder; 1998, București, Gal. Simeza, exp. „Stăpânul câinilor săi". **Exp. colective**: București, 1981, exp. *Sculptura mică*, Sala „Fr. Schiller"; SM; 1984, exp. *16 sculptori*, Gal. Căminul Artei; exp. *Un eseu despre poetica elementelor*, Gal. Orizont; 1985, exp. *Experimental Art*, Budapesta; exp. *Day Art*, Budapesta; 1986, Bienala de pictură și sculptură; exp. *Impact Art Festival*, Kyoto; 1987, exp. *Alternative*, Gal. Orizont; exp. *Impact Art Festival*, Kyoto; 1988, exp. *Desene de sculptor*, Gal. Orizont; exp. *Impact Art Festival*, Kyoto; 1989, exp. *Schița – obiect în sculptură*, Gal. Orizont; 1990, Salonul Național, Gal. Etaj 3/4, Teatrul Național; 1991, exp. *Teracotă*, Gal. Simeza; exp. *Posibilitățile suprafeței*, Gal. Simeza; 1992 – Bienala *Desene de sculptor*, Budapesta; 1993, Salonul de sculptură mică, Gal. Orizont; 1994, Exp. selectivă de artă românească (Ludwig); Salonul de sculptură mică, Gal. Orizont; 1995, Salonul de sculptură mică, Gal. Orizont; 1996, *Expoziția comemorativă Petre Țuțea*, Mioveni, Argeș; 1997, București, Salonul de sculptură mică, Gal. Orizont; 1998, SM; 1999, exp. *Eclipsa*, Râmnicu Vâlcea; SM; 2000, SM; Târgul de arte vizuale; exp. *Arta sacră, arta religioasă*, Râmnicu Vâlcea; 2001, SM; exp. Fundației Har, Râmnicu Vâlcea; Bienala intern. de desen *Josep Amat*, Spania; 2002, exp. Fundației Har, Râmnicu Vâlcea; 2003, București, Salonul de sculptură mică, Gal. Orizont; exp. *Desene de sculptor*, Gal. Orizont; 2004, exp. Concursului de machete *In memoriam 21 decembrie 1989*; exp. *Desene de*

sculptor, Gal. Orizont; Salonul de sculptură mică, Gal. Orizont; 2005, Salonul de sculptură mică, Gal. Orizont; exp. *Desene de sculptor*, Gal. Apollo; 2006, Salonul de sculptură mică şi desene de sculptor, Gal. Apollo; 2007, exp. *Desene de sculptor*, Gal. Căminul Artei; 2007, exp. *Sculptura contemporană românească*, Muz. Ianchelevici, La Louvière, Belgia; 2009, 2R Art Gallery, South Kensington, Londra. **Simpozioane**: 1983, Măgura (piatră); 1984, Căsoaia, Arad (piatră); 1985, Oarba de Mureş, Mureş (piatră); 1986, Babadag, Tulcea (piatră); 1987, Oarba de Mureş, Mureş (piatră); 1988, Cluj-Napoca (piatră); 1990, Valea Doftanei, Prahova (lemn); 1991, Galați (metal); 1992, „Pământ-semn-pământ", Gustrow, Germania; 1995, Galați (metal); 1999, Complex Lebăda, Bucureşti (marmură); 2000, Fundația Muzeul Florean, Baia Mare (marmură); 2005, Simpozionul de sculptură „Ion Vlasiu", Bistra Mureşului (lemn); 2006, Grădina Triade, Timişoara (metal); 2007, Sângeorz-Băi (bazalt); 2008, Art-Forest, Sângeorz-Băi. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Guță 2008. – Mihai Drişcu, în *Arta*, nr. 8, 1984, p. 32; Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 30, 2007. – www.inoe.ro/ianus/Luiza%20Barcan%201a.htm. **I.V.**

MARCU Mihai 30.12.1939, com. Colilia, jud. Ialomița. Tatăl sculptorului Mihai Marcu Jr. **Studii**: absolvă în 1957 Liceul de Artă „N. Tonitza; 1968, absolvă IAP Bucureşti. Profesor de sculptură la Liceul de Artă „N. Tonitza". **Premii**: 1994, pr. pentru sculptură la *Saloanele Moldovei*, Chişinău; 1995, pr. I la concursul național pentru mon. ecvestru *Bogdan Vodă*, Baia Mare.

Considerat un remarcabil autor de monumente, în special de statui ecvestre.

Abordează şi sculptura abstractă în cicluri tematice (*Baladă*, *Vis*, *Paradox*). Practică o sculptură de esență clasicizantă, caracterizată de echilibru şi armonie.

Mihai Marcu, *Compoziție*, marmură, 2011, foto Sorin Chițu

Exp. personale: Bucureşti, 1986, 1990, 1994–1997; 2001, Călăraşi, Primăria municipiului Călăraşi. **Simpozioane**: 1976, 1981, 1985, Măgura; 1980, Hobița, jud. Gorj; 1991, Krastal, Austria; 1994, 1998, Ashdod, Israel. **Artă publică**: 1995–1997, *Ştefan cel Mare*, statuie ecvestră, bronz, Bacău, intersecția Bd. Unirii cu str. Nicolae Bălcescu; 2001, *Mihai Viteazul*, statuie ecvestră, Târgovişte, Casa de Cultură. **Bibl**.: *Encicl. art. rom. cont.* 3; Heliane Wiesauer-Reiterer, *Eine Chronologie der Bildhauer Symposien im Kristal* în http://www.krastal.com/aktuelles/buch40/201chronik.pdf; http://muzeologie.wordpress.com/2011/06/15/expozitie-la-calarasi-a-sculptorului-mihai-marcu/. **R.B.**

MARCU Mihai Jr., 4.01.1967, Bucureşti. Fiul sculptorului Mihai Marcu. **Studii**: absolvă în 1985 Liceul de Artă „N. Tonitza”; absolvă în 1995 Academia de Arte Bucureşti, profesor Paul Vasilescu. Profesor la Liceul de Arte Plastice şi Muzică nr. 5, Bucureşti.

Este preocupat de lumea contemporană şi de o anumită dinamică ce o caracterizează. Propune un joc rafinat al planurilor şi suprafeţelor, utilizând materiale diverse (lemn, marmură, alamă), care intră într-un dialog echilibrat şi armonios. În sculptura de mici dimensiuni promovează o anume monumentalitate.

Mihai Marcu jr., *Pasăre*, metal, 2011, foto Sorin Chiţu

Exp. colective: 1995–1997, Bucureşti, Salonul de artă plastică mică; 1998, Bucureşti, Liceul „N. Tonitza”, Exp. jubiliară; 1999, Bucureşti, Gal. „Orizont”; 2000, Bucureşti, Hotel Lebăda; 2004, Bucureşti, Gal. Apollo; exp. *Sculptori români la Beirut*. **Simpozioane**: 1998, Piatra Neamţ; 2001, Piteşti, simpozionul „Gheorghe Iliescu-Călineşti” (*Cascadă 5*, piatră). **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 4. **R.B**.

MARDALE Octavian, 31.08.1960, Brăila. Stabilit în Bucureşti. Membru UAP.

Sculptură figurativă cu nuanţe paseiste. *Christul* din lemn expus la Salonul de sculptură şi gravură din 2011 recheamă în memorie repere ale artei religioase occidentale, formele ei simplificate încărcate de patetism, în timp ce o lucrare precum *Peşte sacru*, bronz expus la bienala clujeană de sculptură mică, evocă cu aceleaşi mijloace de expresie marcate de sobrietate, spiritul creştin timpuriu.

Octavian Mardale, *Christ*, lemn, foto Sorin Chiţu

Exp. colective: 2007, Focşani, Gal. de Artă; 2009, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică, *Vârsta de bronz* [cat.]; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza, *Salonul de sculptură şi gravură*. **Simpozioane**: 2008, Gărâna. **C.T.**

MARIANOV Miodrag Bata, 23.04.1943, Timişoara. **Studii**: 1970, absolvă IAP Bucureşti. 1970–1973, a predat sculptura la Liceul de Artă din Timişoara. Iniţiator al taberei de sculptură de la Gărâna. Stabilit în Germania. A revenit în România după 1990.

Preferinţă pentru lemn. Arta lui **B.M.** include un evantai larg de forme şi mijloace de expresie ivite din reflecţia asupra unor teme esenţiale referitoare la condiţia umană şi creaţie. Realizează o serie de sculpturi care simulează, fără a copia, geometria unor forme existente în natură, ce se doresc a fi gesturi simbolice de recuperare a unităţii pierdute a lumii.

Miodrag Bata Marianov, *Compoziţie*

Lucrări precum *Cuibul*, *Geometrie senzuală*, *Vârtej* se raportează la un tip de structură biologică. Creează o serie de piese în care rezonează fondul arhaic românesc: *Gea*, *Formă cu hotar*, *Eidos*, ultimele două realizate la Gărâna în anii '90.

Exp. personale: 1969, Bucureşti, Gal. Ateneul Tineretului; 1973, Timişoara, Gal. Helios; 1974, Milano, Gal. L'Ascendente; 1975, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 1980, Bassano (Italia), Gal. Il Fiore; 1982, Lugoj, Gal. Pro Arte; 1984, Piran (fosta republică Jugoslavia), Gradska Gal.; 1989, Mainz, Brueckenturm Gal., 1994, Frankfurt-am-Main, Künstlerhaus; 2009, Timişoara, Muz. de Artă, exp. retr. **Exp. colective**: 1974, Timişoara, Gal. Bastion; 1975, Bucureşti, Sala Dalles; 1981, Bucureşti, Gal. Simeza, Exp. *8+1*; 1991, Belgrad, Muz. Naţional de Artă; 1997 Aretoa (Spania), Sala Luis Ajuria. **Simpozioane**: 1970, Măgura; 1974, Kostanjevica (Jugoslavia), *Forma viva*; 1976, Arcuş; 1993, Carcassonne; 1996, 1997, Gărâna. **Scrieri ale artistului**: *Drumul spre La Mancha*, Timişoara, 2007; Mihaela Cristea, Bata Marianov, *Dialoguri despre înfăptuire şi desfiinţare*, Timişoara, 2009; Bata Marianov, *Laurii de plastic* (versiune în limba sârbă), Timişoara, 2009; Bata Marianov, *Trecerea nimicului prin ceva* (cu o introducere de Pavel Şuşară, *Un sculptor care vorbeşte*), f.l., f.a. **Bibl**.: Barbosa 1976; Jianu, 1986. – Şimăndan 1981. – C. Babeţi, în *Arta*, nr. 7–8, 1982, p. 75; p. Şuşară, în *România literară*, nr. 28, 2007. – http://www.marianov.de/Symposiums.htm. **C.T.**

MARIN (MARINESCU) Filip, 1865, Bucureşti – 1928, Bucureşti. **Studii**: Bucureşti, Şcoala Naţională de Arte Frumoase, cu Karl Storck. Roma, Academia de Arte Frumoase.

Viziune tributară mediului academist. Stilistic, oscilează între academism şi simbolism. Portretul a fost de departe genul cel mai frecvent abordat: impersonal sau realist, expresiv sau idealizat, acest gen a constituit cadrul în interiorul căruia artistul a reuşit formulări interesante. Calităţile sale de portretist au atras aprecierea publicului şi i-au înlesnit obţinerea multor comenzi oficiale, care însă vor limita drastic opţiunile stilistice. O zonă puţin cunoscută a creaţiei sale se revelează prin intermediul unor schiţe păstrate în atelier (*Odihna*, *Sclav rănit*, *Durere*, *Sărutul* etc.), executate în lut şi turnate în bronz după moartea sa (aflate acum în custodia MIAMB), şi printr-un număr restrâns de lucrări finalizate (*Cugetarea*, *Amintirea* – busturi). Unele dintre acestea dovedesc receptivitatea autorului faţă de universul formal şi ideatic rodinian: *Sărutul*, *Poetul cu muza* etc. Această din urmă schiţă combină două formulări vizuale foarte cunoscute: constituie atât o aluzie la o secvenţă din *Poarta Iadului* de Rodin reprezentându-l pe artist în exerciţiul creaţiei, menţinând totodată caracterul imaginii rodiniene în registrul poeticii viziunii interne, dar în acelaşi timp poate fi considerat un citat din *Judecata de apoi* de Michelangelo din *Capela Sixtină* pe care artistul român o va fi văzut la Roma în timpul călătoriilor sale (personajul lui **F.M.** reia poza christică din amintita compoziţie). Proiectul nu a fost definitivat dar are o anumită relevanţă întrucât lasă să se întrevadă o latură diferită a personalităţii sale artistice. Din aceeaşi categorie a lucrărilor

simboliste făcea parte o figură feminină emaciată (prezentată sub titlurile *Cap de fată* sau *Durerea*), ipostaziere a suferinței, amintind de lucrări similare ale sculptorului belgian Georg Minne (1866–1941) realizate în ultimele decenii ale secolului XIX (v. *Mamă suferind lângă copilul ei mort*, 1886, sau *Tânăr îngenunchiat*, 1896). O parte dintre lucrări sunt influențate de interesul său pentru lirica eminesciană: *Eminescu*, *Eminescu mort* (gips), *Proiectul fântânii Eminescu* (gips) şi schițele în lut, turnate ulterior în bronz, *Luceafărul*, *Eminescu cu muza* (conform cat. Pinacotecii). A realizat sculptură monumentală, funerară, şi busturi (*capete de expresie*, *Iuda*, *Cap de Satyr*, *Diana* etc.). A practicat şi pictura: câteva peisaje, inegale între ele ca stil şi valoare artistică, şi inferioare lucrărilor sale de sculptură, datând din perioada petrecută în Italia (*Porte de Rome*, *Perugia*, *Ville d'Assise*), se află în posesia fostei Pinacoteci din Bucureşti.

Filip Marin, *Fântâna Luigi Cazzavillan*,
bronz şi piatră, Bucureşti, foto Sorin Chițu

Exp. personale: 1894, Bucureşti, Ateneul Român. **Exp. colective**: 1894, 1895, 1899, Bucureşti, Ateneul Român, EAV [cat.]; 1898 Exp. Soc. Ileana [cat.]; 1900, Bucureşti, sediul ziarului *L'Independance Roumaine* (expune busturile lui *Lascăr Catargiu* şi *Alexandru Lahovary*); 1902, Exp. machetelor pentru mon. lui *Gh. Duca*, Ateneu; 1902, 1907, 1910 TA [cat.]; 1902, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1916, Bucureşti, Ateneul Român, SO [cat.]; 1905, Bucureşti, Ateneul Român, Exp. de pictură şi sculptură; 1905, Bucureşti, exp. societății Cercul Artistic; 1910, Exp. permanentă de pictură şi sculptură *Arta*; 1913, 1914, Bucureşti, Ateneul Român, *Exp. oficială* [cat.]. **Artă publică**: 1905,

Bucureşti, *Fântâna Cazzavillan*; 1906, Bucureşti, Parcul Carol, *Nimfa adormită* (fragment, aflat acum în Parcul Herăstrău al Mon. *Fraţilor Jepi* de Dimitrie Paciurea şi Frederic Storck); Bucureşti, Mon. *Gheorghe Duca* (împreună cu Dimitrie Paciurea şi Ştefan Burcuş). **Muzee**: Bucureşti MNAR; Bucureşti, Muz. Simu deţinea două lucrări ale sale – *Satyr* (1908, bronz patinat) şi *Cap de copil*; Bucureşti, Pinacoteca (Pinacoteca bucureşteană a beneficiat de o donaţie a soţiei artistului, lista lucrărilor donate fiind publicată în cat. Pinacotecii din 1940). **Bibl**.: Bénézit 1966; Deac 2000; Oprea 2006. – Oprescu 1965; Petre Popescu Gogan, *Ecouri eminesciene în arta plastică*, Bucureşti [f.a.]; Oprea 1974; Lucian Nastasă, *Itinerarii spre lumea savantă. Tineri din spaţiul românesc în străinătate*, Cluj-Napoca, 2006; Şotropa 2009. – B. Brănişteanu, în *Adevărulu*, 14 mai 1911; M. Burileanu, în *Epoca*, 7 iunie 1911; B. Brănişteanu, în *Adevărulu*, 9 mai 1912; Rembrandt, în *Flacăra*, 16 iunie 1912; Alexandru Agnese, în *Viitorul*, 8 iulie 1914. – C. Teacă, *Un sculptor simbolist:* ***F.M.***, comunicare în cadrul Institutului de Istoria Artei „G. Oprescu”, 2004. **C.T.**

MARIN Florin Lucian, 27.10.1977, Galaţi. **Studii**: 1992–1996, IAP Cluj-Napoca, Secţia sculptură; 1996–2001, master în arte vizuale la aceeaşi facultate.

Abordează cu dezinvoltură majoritatea tehnicilor şi materialelor, într-un registru al figurativului cu valenţe suprarealiste. Evoluează de la o sculptură în bronz de mici dimensiuni, pe linia unei figuraţii de tip convenţional, către obiectul supradimensionat, reinvestit semantic. Telescopările sale extrag din realitatea cotidiană obiecte delicate sau fragile, ochelari, pantofi de damă (*Madona şi pruncul*, *Fata cu lebădă*, bronz), rochii de epocă, reconstituind o atmosferă romantică, încărcată de un erotism distilat.

Florin Lucian Marin, *Sculptura de pe noptieră*,
bronz, foto Stoica 2007

Exp. personale: 2004, Galaţi, Gal. „Nicolae Mantu”; 2005, Galaţi, Gal. „MonD’Art”. **Exp. colective**: 1997, Ravenna, *Dantesca*; 1998, Timişoara, *Student Fest*; 1998–2001,

Galați, Muz. de Artă Vizuală, *Student Art*; 2001, Cluj, Salonul anual UAP; 2003, Galați, Salonul anual UAP; 2004, Galați, Gal. Atelier 35; 2007, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala națională de plastică mică *Vârsta de bronz*; 2008, Cluj-Napoca, UAD Cluj-Napoca, exp. *NeoReal*; 2009, Austria, Wunderland Waldviertel, Muz. de Artă din Waldviertel; 2009, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala națională de plastică mică *Vârsta de bronz*; 2010, Baia Mare, Gal. UAP, exp. pictură şi sculptură *Identități*; 2010, Cluj-Napoca, Gal. Casa Matei, exp. *Sculpt 4x4*. **Simpozioane**: 1997, Vişeul de Sus, marmură; 1999, 2001, 2004, Căpuş, jud. Cluj-Napoca; 2006, Constanța, Hotel „Corsarul"; 2007, Sibiu, European House of Art. **Bibl.**: Stoica 2007; *Totem*, Exp. intern. de arta plastica, Târgu-Mureş, 2010 [cat.]. – www.uad.ro/colegiul_profesoral. **V.B.**

MARINA Andrei. **Studii**: 1984, IAP Cluj-Napoca. **Premii**: 1983, pr. UAP pentru sculptură; 1984, pr. UAP pentru sculptură monumentală.

A.M. lucrează şi în piatră, însă bronzul este materia sa favorită. Sculptura sa acoperă un repertoriu destul de larg, de la monument comemorativ la sculptură religioasă. Vocabularul său plastic se hrăneşte adesea din formulele artei clasice. Dar chiar şi atunci când vizează citatul – a se vedea celebrele mâini michelangeleşti din scena Genezei, din Capela Sixtină preluate într-un basorelief în bronz – **A.M.** nu preia spiritul modelului, ci desprinde motivul din contextul originar. De altfel, motivul mâinii este reluat în câteva rânduri, cea mai interesantă dintre ele fiind o mică lucrare în bronz, care, prin intermediul acestui motiv, orientează atenția privitorului asupra noțiunii de relație. În 1997 decorează uşa bisericii *Sf. Petru şi Paul* din Bucureşti (Băneasa). Un relief decupat pe conturul personajului realizează patru basoreliefuri în bronz pentru uşa principală a Bisericii italiene *Sfântul Mântuitor* din Bucureşti. Realizează o serie de şapte basoreliefuri (bronz) care reprezentându-l pe *Icar*, într-o poză care evocă silueta unui Christ răstignit, cu brațele crucii transformate în aripi, decorează fațada unei clădiri noi din Bucureşti.

Andrei Marina, *Compoziție*, foto Sorin Chițu

Exp. personale: 1991, Bucureşti. Gal. Orizont; 1997, Bucureşti, Palatul Parlamentului. **Exp. colective**: 1983–1998, Ravenna, *Dantesca*; 2010, Bucureşti, Gal. Orizont, Exp. de sculptură mică; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza, Salonul de sculptură mică; 2011, Cluj-Napoca, Centrul de Cultură Urbană, exp. *Începuturi*. **Artă publică**: reliefurile Bisericii *Sf. Petru şi Paul* din Bucureşti (Băneasa) şi statuia Fecioarei Maria. **Simpozioane**: 1984, Măgura; 1985, 1990, 1992, Oarba de Mureş; 1986, Babadag; 1987, Lazărea; 1988, Bucureşti-Străuleşti; 1993, Sângeorz-Băi; 1994, Zalău; 2001, Hojer; Oddense; 2002, Bucureşti; 2003, 2004 Cărbunari-Baia Mare; 2004, Oddense; 2005 Piteşti; 2006 Beliş- Fântânele; 2008, Slănic Prahova. **Muzee**: Baia Mare, Muz. Florean; Sângeorz-Băi, Muz. de Artă Comparată [cat.]. **Bibl.**: Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 35, 2004. **C.T.**

MARINESCU (KAZNOVSCHI) Vasilica, 20.01.1927, Piteşti – 25.10.2007. Sculptorul Ernest Kaznovschi: soţ. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1952, profesori Cornel Medrea şi Constantin Baraschi. **Premii**: 1967, pr. III al UAP.

După o primă perioadă, realist-socialistă, se îndreaptă către o reprezentare schematică a corpului uman caracterizat printr-o mişcare esenţială. Aceste reprezentări descriu un fel de grafie spaţială pentru care figura umană constituie mai degrabă un mediu de exprimare. Materialele utilizate în această serie şi în alte lucrări variază de la oţel la gips şi ciment. În paralel, face portretele unor personalităţi contemporane, notabil fiind corpusul dedicat oamenilor de teatru (*Mircea Albulescu*, *Ion Caramitru* etc.). Participările la simpozioanele de sculptură au avut ca rezultat piese integral abstracte care se construiesc în jurul ideilor de dualitate, opoziţie, pozitiv-negativ (*Ziua şi noaptea*, Galaţi; *Timpul*, Măgura).

Vasilica Marinescu, *Ziua şi noaptea*, foto IIA

Exp. personale: 1964, Bucureşti; 1982, Bucureşti, Gal. Orizont. **Exp. colective**: exp. anuale de stat**. Artă publică**: 1967, Bucureşti, *Teatrul*; Bucureşti, Parcul Herăstrău, *Maternitate*; Suceava, *Avânt şi tinereţe*. **Simpozioane**: 1975, Măgura; 1976, Galaţi. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Florea 1982. – O. Buşneag, în *Arta*, nr. 8, 1964, p. 416; Al. Titu, în *Arta*, nr. 2, 1982, p. 39. **I.C.**

MARINETE Constantin, 25.08.1939, Dorobanţi (Teleorman). **Studii**: absolvă în 1976 IAP Bucureşti.

Lucrează cu precădere în piatră şi marmură. Preferă blocurile subţiri în care decupează forme abstracte. Titlurile fac trimitere către un reper real (*Păsări*) sau desluşesc intenţia interpretativă sculptorului (*Scară la cer*, *Aripi de înger*). A colaborat cu arhitectul Anghel Marcu la mai multe monumente funerare şi comemorative. A făcut de asemenea şi restaurare de sculptură.

Constantin Marinete, *Compoziţie*, foto Sorin Chiţu

Exp. colective: exp republicane şi municipale din 1975; 2010, Bucureşti, Gal. Orizont; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza. **Artă publică**: 2000, Sâmbăta de Sus, Mănăstirea Brâncoveanu, *Mon. Eroilor rezistenţei anticomuniste din Făgăraş* (proiect arh. Anghel Marcu); 2006, Bucureşti, Sf. Voievozi, *Troiţă* (proiect arh. Liliana Chiaburu). **Simpozioane**: 1980, Măgura (*Acrobaţie*, piatră). **Muzee.**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Florea 1982. – www.netgaleria.ro. **I.C.**

MÁRKOS (MARCOS) András, 6.02.1919, Cluj-Napoca – 18.05.1972, Cluj-Napoca. **Studii**: 1938–1940, Academia de Belle-Arte, Bucureşti cu Cornel Medrea şi 1940–1944, Academia de Arte Frumoase, Budapesta, cu Bory Jenö, Szőnyi István şi Medgyessy Ferenc.

În 1944 este numit profesor de desen la Cristuru Secuiesc unde face timp de şase ani cercetare etnografică (arte, arhitectură şi muzică populare). Din 1950, a fost profesor de ceramică la Liceul de Artă, Cluj-Napoca.

A lucrat în lemn, piatră artificială, teracotă, gips colorat, ciment colorat. După o scurtă perioadă realist socialistă, a făcut mai ales sculptură antropomorfă de mici dimensiuni al cărei aspect arhaizant se construieşte din volume ample, îndesate, fără detalii. Cele mai multe dintre personajele sale aparţin mediului rural (*Femeie cu stropitoare*, *Femeie cu răsaduri*, *Femeie cu sapa*) sau baladelor maghiare. A făcut şi pictură şi grafică.

András Márkos, *Sándor Petőfi*, machetă, gips, foto MNAC

Exp. personale: 1969, Cluj-Napoca, Târgu-Mureş; 1976, Cluj-Napoca, Gal. Korunk [cat.]. **Exp. colective**: exp. regionale şi exp. anuale de stat; 1946, Cluj-Napoca, Salonul Ardealului; 1974, Sf. Gheorghe; Gal. de Artă. **Artă publică**: 1965, Băţanii mici (jud. Covasna, parcul Casei Memoriale „Benedek Elek"), *Toldi furios*; 1965–1969, Băţanii mici (jud. Covasna; parcul Casei Memoriale „Benedek Elek"), tripticul *Budai Ilona*; 1971, Cristuru Secuiesc, *Petőfi Sándor* (instalat 1973). **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Válaszok ismeretlen kérdezőnek* (studiu introductiv: Banner Zoltán), Cluj-Napoca, Dacia, 1980. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Artur Vetro, în *Utunk*, nr. 21, 26.05.1972; Sylvester Lajos, în *Megzei Tükör*, Sf. Gheorghe, nr. 890, 7.03.1973. **I.C.**

MATEESCU Dan, 8.04.1943, Moineşti, jud. Bacău. **Studii**: absolvă în 1973 Facultatea de Arte Plastice, Iaşi, profesor Vasile Florea; activează în învăţământ; muzeograf la Muz. din Tecuci; membru UAP din 2001.

Prolific autor de portrete în spațiul public. Se remarcă printr-un puternic simț al volumetriei şi al ritmului. Lucrările sale în lemn se înscriu într-o viziune arhaicizantă ce scoate la suprafață substratul simbolic al formelor. Tematica se concentrează în jurul maternității şi al motivului „scării", preluat din iconografia religioasă. Obiectul utilitar popular (căuşul, râşnița, scaunul cu trei picioare, piatra de moară, roata) constituie o sursă importantă de inspirație pentru artist.

Dan Mateescu, *Compoziție IV*,
lemn, foto Ciucă 2009

Exp. personale: 1979, 1982, 1988, 1990, 1992, 1996, 1998, Tecuci; 1982, Suceava; 1982, Bucureşti; 2002, 2004, 2006, Galați. **Exp. colective**: participă la numeroase exp. județene şi naționale. **Artă publică**: Tecuci, *Mihai Dimitriu*, ciment; *Calistrat Hogaş*, ciment; *Tudor Pamfile*, bronz; *Natalia Negru*, ciment; *H.P. Bengescu*, piatră; *Ştefan Petică*, piatră; zece busturi ale unor personalități din Tecuci, amplasate pe Aleea Personalităților din Grădina Publică; Lieşti, *Statuia luptătorului dac*, ciment; Țepu, *Mon. eroilor*, ciment şi inox; Buciumeni, *Paraşutista Smaranda Brăescu*, ciment; Stănişeşti-Bacău, *G. Apostu*, ciment; Podul Dâmboviței, *Himera*, lemn; Iveşti, *Ştefan Petică*, relief bronz. **Bibl.**: Stoica 2007. **V.B.**

MATEESCU Ion (Ioan), 14.02.1876 (1881 eronat), Bucureşti – 1951, Bucureşti. **Studii**: Bucureşti, Şcoala de Belle-Arte; Italia şi Paris; 1928–1931, profesor la Academia de Arte Frumoase din Iaşi. **Premii**: 1928, pr. III la concursul pentru mon. lui Eminescu, Iaşi.

Începe să expună din 1909 sculptură în gips şi bronz. Personajele pe care preferă să le portretizeze sunt mai ales scriitori şi artişti din generația sa: *Octav Băncilă* (MNAR, bronz, două variante), *Mihail Sadoveanu*, actorul *Petre Liciu*, *Profesorul N. Leon* (bronz, MNAR). În spiritul timpului sculptează capete de expresie, țigănci sau subiecte în gust simbolist – *Somn dulce*, *Căință* (nud). Prezența unor teme precum *Muncitor* sau *Săpători* poate indica simpatii politice de stânga. A expus frecvent desen şi acuarelă. În sculptura de compoziție a reprezentat subiecte extrase din experiența războiului – *Blocul de la Oituz.*

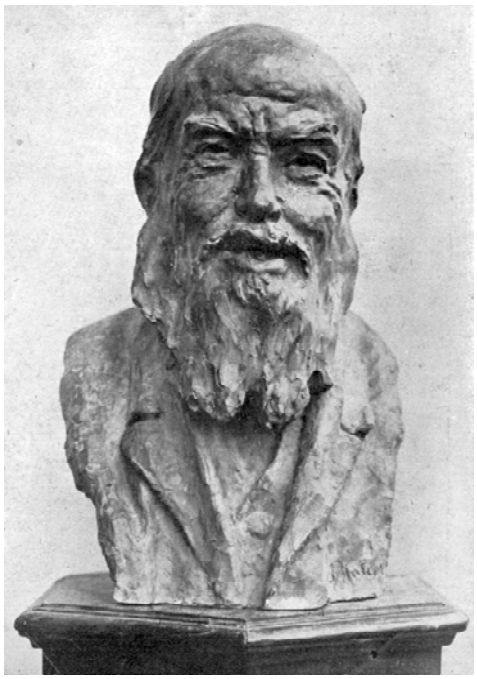

Ion Mateescu, *Portret*

Exp. personale: Iaşi, 1918 (împreună cu Alexandru Călinescu şi Olga Greceanu). **Exp. colective**: Bucureşti, 1899, 1909–1915, 1918, EAV; 1928–1930, Salonul Ateneului; 1931, exp. Cercul Artistic, Ateneul Român [cat.]; 1931, 1935, 1940 (Portretul lui *Carol II*), SO; 1915, 1938, TA; 1919, Salonul sculptorilor români; 1938, exp. Grupului de artişti ieşeni, Sala Dalles; Iaşi, 1916, SO; 1918, Exp. de pictură şi sculptură a artiştilor mobilizați. **Artă publică**: Craiova, *I. Carada*; Iaşi, *Eminescu*; Focşani, *Petre Liciu*, bust; *Săveanu*; Iaşi, *Spiru Haret*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (patru lucrări). **Bibl.**: Blazian 1932, p. 12, 77; Oprescu 1954; *Repertoriul expozițiilor 1865–1918*; L. Predescu, *Enciclopedia României Cugetarea*, ed. anastatică, Saeculum I.O., Vestala, Bucureşti, 1999; Deac 2000; Oprea 2004; Oprea 2006 (cu bibl.); *Colecția de artă dr. Hortensiu Aldea*, Dana Art, Iaşi, 2009. **I.V.**

MATEESCU Patriciu (Patrick), 19.05.1927. Răchitoasa, Galaţi. Stabilit în SUA din 1980. **Studii**: 1946–1950, IAP Bucureşti, cu Cornel Medea. **Premii**: 1962, medalia de aur, Praga; 1965, pr. UAP; 1966, medalia de aur, „Form und Qualität", München; 1967, pr. Henry Reynaud, Istanbul, Turkey; 1972, diplomă de onoare, Bienala de ceramică, Vallauris, France; 1978, medalia de aur, International Ceramic Show, Faenza; 2000, medalia Eminescu.

P.M. explorează o varietate de materiale de la porţelan, la poliester şi piatră. A influenţat o întreagă generaţie de artişti, încă din primii ani de carieră artistică prin interesul său particular pentru porţelan şi formulele estetice propuse. Volumele pregnante, modulate, merg către esenţă (*Attitude*, *The Broken Ring*, *Haiku* etc.). Ciclul *Heavenly Hands* (North Building of the Mike Curb College of Art) se înscrie pe linia explorărilor diferitelor tehnici şi texturi – porţelanul – într-un proiect intitulat Arta întâlneşte ştiinţa.

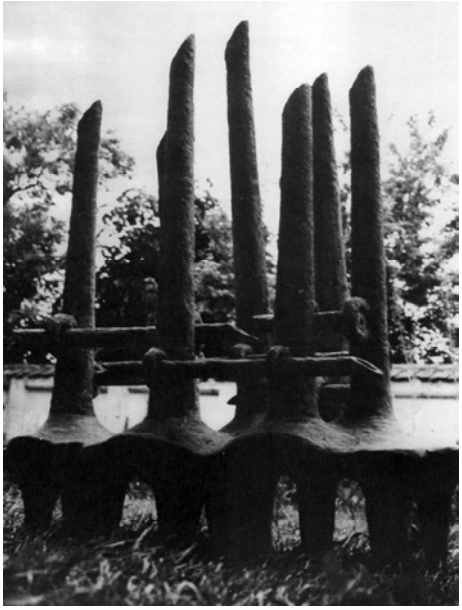

Patriciu Mateescu, *Balerinele*, bronz, foto IIA

Exp. personale: 1970, Valencia, Spania; 1972, Bucureşti, Sala Apollo; 1972, Bruxelles, Gal. Regard 17; 1973, Geneva, Gal. Stebler; 1978, Bucureşti, Gal. Galateea; 1985, Northridge University, Los Angeles, SUA; 1995, Constanţa, Muz. de Artă. **Exp. colective**: 1974, Bronsgrove, Marea Britanie, exp. de arte decorative; 1978, Budapest, Complexul muzeal naţional, exp. de arte decorative; 1981, Stanford University, Palo Alto, California; 1993, Boston, Massasuchetts, Fine Arts Institute of Boston; 2002, New Jersey Center for Visual Arts. **Artă publică**: 1962, Galaţi, *Balerine*; 1972, Târgu-Mureş, *Fântână*; 1995, Mangalia, *Eminescu*, piatră; 1996, Orşova, *Danubia*, piatră glazurată; 1997, Blaj, *Rugăciune pentru România*, piatră; 1978, *Carpathian Flower*, porţelan; Los Angeles, SUA, University of California; 2002, *Crazy Love Flower*; Saratoga Springs, New York, SUA, Skidmore College, *Saratoga Blue Bird* şi *Capricios;* 1998, Snagov, *Noua Românie*, piatră. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Bruxelles, Musées Royaux d'Art et d'Histoire (*Interjecţie*);

Constanța, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Geneva, Musée de L'Ariana; Praga, Muz. de Arte Decorative. **Scrieri ale artistului**: *Jules Perahim*, în *Arta*, nr. 12, 1965, p. 636; *Concepție nouă*, *exprimare originală*, în *Arta*, 12, 1965, p. 596, 643; *Artistul şi promovarea artizanatului*, în *Arta*, nr. 1, 1967, p. 11; *Idei proiecte*, *realizări*, în *Arta*, nr. 5, 1966; *Expoziția artelor decorative 1967. Câteva probleme actuale*, în *Arta*, nr. 2, 1968, p. 37; *Designul*, *personalitate sau anonimat?*, în *Arta*, nr. 7–8, 1976, p. 21. **Bibl**.: Barbosa 1976; Stoica 2007; Ciucă 2009. – Rose Slivka, *The Crafts of the Modern World*, New York, 1968. – Neaga Graur, ***P.M.***, Meridiane, 1970. – Olga Buşneag, în *Arta*, nr. 6, 1970, p. 29; Anca Arghir, în *Arta*, nr. 8–9, 1972, p. 29; Horia Horşia, în *Arta*, nr. 4, 1978, p. 29–31; Horia Horşia, în *Arta*, nr. 10–11, 1981, p. 54; Anne-Marie Marien Dugardin, în *Ceramics: Art and Perception*, nr. 50, 2003. – http://patrickmateescu.com. **R.B.**

MATHE Iosif (eronat IOSIF Mathe, vezi Oprea 2004), 8.07.1907, Oradea – 1989, Oradea.

Activ în anii '50, autorul unor compoziții tematice în spiritul epocii.

Iosif Mathe, *Ady Endre*, 1953, Bucureşti, Parcul Herăstrău

Exp. colective: Bucureşti, 1939, SO. **Artă publică**: 1953, Bucureşti, Parcul Herăstrău, *Ady Endre*, bust. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (două lucrări: *Ne apărăm țara*, gips, *Țărancă din Bihor*, gips). **Bibl.**: Barbosa 1976. – Oprea 2004. **I.V.**

MATTIS TEUTSCH Hans, 13.08.1884, Braşov – 7.03.1960, Braşov. **Studii**: 1897–1901, Şcoala profesională de stat pentru industria lemnului; 1901–1903, Budapesta, Şcoala Superioară de Arte Decorative; 1903–1905, München, Academia Regală Bavareză, Secția sculptură cu Wilhelm Rümann şi Balthasar Schmidt. Din 1909–1960, Braşov, profesor de modelaj la Şcoala profesională pentru industria lemnului. 1944–1945, fondează *Gruparea artiştilor plastici din* Braşov; primul preşedinte al filialei UAP Braşov.

Pentru a înțelege mai bine viziunea din sculptura lui **H.M.T.**, este util să cităm o mărturisire semnificativă a artistului (1929): „Sculpturile în lemn le ciopliesc liber în lumină şi mişcare. Le vopsesc în parte în culori puternice pentru a le face independente de lumină, pentru a fi citite ca expresie pură şi de sine stătătoare”. Sculptura sa parcurge aceleaşi etape ca şi cele din pictură şi grafică, odată cu diferențele aduse de tehnică şi material. Astfel, avem o fază simbolistă, care se traduce în sculptură prin reliefarea unduitoare a figurii umane, compusă de obicei în cupluri. Se trece apoi la un expresionism muzical exprimat de formele articulate în planuri îndrăznețe, intens colorate, pentru a se ajunge la începutul anilor ’20 la un constructivism elaborat, asemănător cu cel al lui Archipenko. Într-o ultimă fază, figurile feminine elansate şi gracile se pot defini ca reprezenând ipostaze personale ale stilului *Art-Decó*. Între anii 1925–1926 sculptează numeroase figuri, după noile sale canoane, definite şi teoretic, în lucrarea *Kunstideologie* (1931). În general lucrate în lemn, dar şi din alamă, aluminiu sau alte aliaje, aceste piese de mici dimensiuni împing până la ultimele consecințe meditația artistului asupra formelor curbe şi a stilizării corpului uman.

Hans Mattis Teutsch, *Compoziție nud*, lemn, MNAR,
foto © Muzeul Național de Artă al României

Exp. personale: 1917, Budapesta, Sediul de exp. al revistei *MA* (56 lucrări); 1918, Braşov, atelierul artistului, exp. personală; Budapesta, Sediul de exp. al revistei *Ma* (pictură); 1919, Cluj-Napoca, librăria revistei *Erdélyi Szemle*; Braşov, Gal. Redut, Sala albastră, organizată de revista *Das Ziel*; 1920, Bucureşti, Gal. Maison d’Art; 1921, Berlin,

Gal. *Der Sturm*, a 99-a exp. (cu Paul Klee, cat.); Braşov, Gal. str. Buzasor, nr. 6; 1925, Paris, Gal. Visconti, *Exp. de peintures et sculptures*; Braşov, Palatul Bömches, Sala Klingsor; 1927, Braşov, Gal. Redut; 1929, Braşov, Palatul Bömches, Sala Klingsor; Budapesta, Gal. Tamás (cu Gyula Hincz şi László Mészáros); Cluj-Napoca, Prefectura, Sala de sticlă; Bucureşti, Librăria Hasefer (pictură şi sculptură); 1930, 1931, 1933, Braşov, Gal. Redut; 1931, Baia Mare, Şcoala primară reformată (cu Vilmos Csaba-Perlrott şi János Kmetty); 1932, Bucureşti, Librăria Hasefer; 1936, Braşov, Gal. Librăriei ASTRA (cu Jules Perahim); 1947, Braşov, Sala Odor; 1957, Bucureşti, Sala „Nicolae Cristea"; 1966, Miercurea Ciuc, Muz. de Istorie (cu János Mattis, fiul aristului); 1968, Braşov, Sala Arta, *Exp. comemorativă* [cat.]; 1971, Bucureşti, Casa de Cultură F. Schiller, *Exp. comemorativă*; Sala Dalles, *Exp. retrospectivă* [cat. pref. M. Nadin]; Baia Mare, Muz. de Artă, *Exp. Jubiliară a Coloniei de pictură*; 1973, Târgu Secuiesc, Muz. de Istorie (cu János Mattis, fiul aristului); 1984, Braşov, Muz. de Istorie, *Exp. comemorativă cu prilejul centenarului*; 1998, Szentendre, Gal. Erdész; 1999, Budapesta, Gal. Naţională Maghiară; 2001, Budapesta, Gal. Naţională Maghiară; München, Haus der Kunst, ***M.T.*** *und Der Blaue Reiter* [cat., studii şi amplă documentaţie]; 2004, Bucureşti, Gal. Luchian, ***H.M.T.*** *Perioada 1940–1960* [cat.]; 2009, Braşov, *Mattis Teutsch artist al avangardei* [cat., texte de Iulia Mesea, G.-L. Ittu, T. Almási, Gh. Vida]. **Exp. colective**: 1907, Budapesta, Salonul naţional. *Exp. de toamnă* [cat.]; 1910, Braşov, Şcoala Primară Romano-Catolică, *Exp. de Crăciun a Asociaţiei Sebastian Hann*; 1913, Braşov, Şcoala Primară Romano-Catolică; 1914, Braşov, Villa Kertsch, *Exp. pictură şi sculptură*; 1916, Budapesta, Salonul Naţional, *A V-a exp. a Asociaţiei acuareliştilor şi pasteliştilor maghiari*; Salonul Naţional, *Exp. de iarnă*; 1917, Budapesta, Salonul Naţional, *Exp. de primăvară*; Salonul Naţional, al 3-lea „Salon des Indépendents"; 1918, Budapesta, Sediul de exp. al revistei *MA*; *Exp. demonstrativă*; 1919, Budapesta, Sediul de exp. al revistei *MA*, *A 7-a exp. de grafică*; Braşov, *Exp. de Crăciun*; 1922, Düsseldorf, *Exp. intern.*; Berlin, Gal. *Der Sturm*, *Exp. jubiliară* [cat.]; Berlin, Gal. *Der Sturm*, *Exp. 110*; 1923, Berlin, Gal. *Der Sturm*, *Exp. 116*, *118*, *119*, *124*, *125*, *126*; Budapesta, Librăria Mentor, *Exp. de grafică modernă*; 1924, Bucureşti, str. Corabiei 6, *Prima exp. internaţională a revistei Contimporanul* [cat.]; SO [cat.]; 1925, Berlin, Gal. *Der Sturm*, *Exp. 139*; 1926, Bucureşti, str. Câmpineanu 17, *Exp. Academiei artelor decorative*; Moscova, *Exp. artiştilor din Occident*; 1928, Berlin, *Grosse berliner Kunstausstellung*; Baia Mare, Hotelul István, *Exp. de grup*; 1929, Budapesta, Salonul Naţional, *Exp. grupului KUT*; 1929, Bucureşti, str. Câmpineanu 17, *A 2-a exp. a grupului Arta Nouă*; Baia Mare, Sala Coloniei de pictură, *Exp. de grup*; Turda, Asociaţia ASTRA, *Exp. de grup*; Cluj-Napoca, Clubul UGIR, *Exp. Munca în artă*; 1930, Budapesta, Salonul Naţional, *Exp. grupului KUT*; Cluj-Napoca, Banca Agricolă, *Exp. artiştilor din transilvania*; 1937, Braşov, Palatul Scherg, *Exp. artiştilor germani*; 1945, Braşov, Palatul Scherg, *Exp. permanentă a artiştilor braşoveni*; 1947, Sfântul Gheorghe, *Exp. artiştilor braşoveni*; Braşov, sala Redut, *Exp. artiştilor braşoveni* (pictură); 1948, Cluj-Napoca, Sala Prefecturii, *Exp. de stat de artă plastică din Transilvania*; 1955, 1956, Braşov, Muz. de Istorie, *Exp. regională de artă plastică*; 1958, 1960, Braşov, *Exp. artiştilor braşoveni*; 1993, Bucureşti, Teatrul Naţional, *1920–1940 Bucureşti între avangardă şi modernism*; 1995, Anvers, Hessenhuis, *La peinture roumaine*, *1800–1940* [cat. de Paul Verbraecken]; 1996, Baia Mare, Muz. de Artă, *Exp. centenarului coloniei de pictură*; 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Sculptura românească în lemn în secolul XX* [cat. de Alexandra Rus]; 1999, Gand, *Avangarda românească*; 2007, Sibiu, Muz. Brukenthal, Bucureşti, MNAR, *Culorile avangardei. Arta în România*, *1910–1950* [cat., text Gh. Vida]; 2009–2010, Bucureşti, MNAR, Sofia, Gal. Naţională, Atena, Gal. Theocharakis, *Ipostaze ale modernismului* [cat. text secţiunea românească, Mariana Vida]; 2012, Bucureşti, MNAR, *Arhetipuri sculpturale. Sculptura în*

lemn [cat., Ana Zoe Pop, text Ioana Vlasiu]. **Muzee**: Braşov, Muz. de Artă (*Compoziţie*, *Meditaţie*, *Figură decorativă*, 1918–1919, lemn; *Ornament floral* 1919–1920, teracotă pictată; *Compoziţie*, 1922, lemn; *Compoziţie*, 1922–1923, lemn; *Compoziţie*, 1924, lemn; două *Compoziţii*, 1925–1926, lemn; două *Compoziţii*, 1928–1932 lemn; *Plastică*, 1928–1932, aluminiu); Budapesta, Muz. de Arte Frumoase (*Compoziţie*, 1917–1918, lemn; *Compoziţie*, 1928–1932, lemn lac negru); Gal. Naţională Maghiară (*Compoziţie*, 1922–1923, lemn pictat); Bucureşti, MNAR; Cluj- Napoca (*Compozţie I*, *II*, 1921, lemn; *Nud*, 1921, lemn; Constanţa, Muz. de Artă (*Nud de femeie*, 1935, lemn); Sfântul Gheorghe, Muz. de Artă (*Compoziţie*, 1918–1919, lemn stejar; *Compoziţie*, 1919–1920, teracotă pictată); Sibiu, Muz. Brukenthal (*Compoziţie*, 1928–1932, lemn lac negru). **Scrieri ale artistului**: *Kunstideologie. Stabilität und Aktivität im Kunstwerk*, Potsdam, Müller und Kippenheuer, 1931. **Bibl.**: Barbosa 1976; Prut 2002; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva, 2002; Z. Banner, ***M.T.***, Meridiane, 1974; Júlia Szabó, ***J.M.T.***, Corvina, Budapesta, 1983; M. Deac, ***M.T.*** *şi realismul constructiv*, Dacia, Cluj-Napoca, 1985; Váleria Majoros, ***M.T.***, Budapesta 1998; Gudrun-Liane Ittu, *Artistul avangardist* ***M.T.***, Sibiu, 2001; Tibor Almási, *A másik* ***M.T.***, Györ, 2001; Idem, ***M.T.*** *a grafikus*, Györ, 2003; Maria Chira, Alexandra Rus, *Cat. patrimonial*, Muzeul de Artă, Cluj-Napoca, 1977; Gh. Vida, în *Ars* (Slovacia), 41, 2, 2008, p. 166–187. **G.V.**

MAXIM Octavian, 10.08.1934, Cluj-Napoca. **Studii**: 1953–1959, IAP Bucureşti, clasa profesor Cornel Medrea. Membru UAP, Timişoara. 1970–1982, profesor de desen şi metodist la Liceul Pedagogic şi Liceul de Arte Plastice din Timişoara; 1961–1969, asistent la Facultatea de Desen din cadrul Institutului Pedagogic din Timişoara. **Premii**: 1972, burse de studiu la Budapesta şi Praga; 1987, 1989, Bucureşti; 1999, Reşiţa.

Sculptor de viziune clasică şi cu vocaţie de monumentalist, **O.M.** este interesat de subiecte tradiţionale lucrate în piatră, beton, şi ulterior cioplite în lemn cu manieră de artizan care apreciază lumea arhaică. Formele şi siluetele figurative alungite ale personajelor feminine anunţă o direcţie modernistă la care aderă în ultimele decenii (*Portret de fată*, *Tors*, *Trunchi*, 1999–2001).

Octavian Maxim, *Adiere*, lemn de nuc, 47 × 32 cm,
1997, foto Octavian Maxim

Exp. personale: 1959, 1975, 1997, Timişoara, Gal. Helios; 1993, Timişoara, Biblioteca Municipală; 1999, Timişoara, exp. retr.; 2005, Timişoara, Gal. Helios, exp. retr. **Exp. colective**: 1960–2011, SO, Timişoara; 1995–1999, Timişoara, saloanele anuale ale Muz. Banatului; 1997, 1998, Arad, Salonul intern. de sculptură mică, ed. III–IV; 1960–2009, Bucureşti, Reşița, Novi Sad, Belgrad, Austria, Norvegia, SUA. **Artă publică**: 1972, Hațeg, *Fântâna Zimbrilor*; 1977, Carei, *Maternitate*; 1981–1986, Lovrin, Biserica Sf. Nicolae (în colaborare), Iconostasul *Scaunele Împărăteşti şi Scaunele*; 1987–1989, Timişoara, Cimitirul Cosminului, mon. funerar *Înger*, pentru familia Morariu; 1990, Timişoara, Cimitirul Stuparilor, mon. funerar; 2002, Ciacova, jud. Timiş, mon. *Alexandru Mocioni* pentru fațada Liceului Teoretic (bust). **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Ioan Iovan, *Grădinile interioare*, Ed. Hestia, Timişoara, 2000. **O.N.**

MĂGHERUŞAN Virgil, 1950, Cluj Napoca. **Studii**: după doi ani de studii la IAP Cluj Napoca, se transferă la IAP Bucureşti unde absolvă în 1979. A lucrat în atelierul lui Constantin Lucaci. A fost cascador la Studiourile Cinematografice Buftea. Trăieşte la Paris. Din 2007 este face parte din Asociația Pictorilor Oficiali ai Armatei Franceze.

Produce lucrări de mari dimensiuni cu teme animaliere şi mai ales cabaline.

Exp. colective: saloane nat. şi intern. în Franța la care a luat numeroase distincții; 2010, Paris, Art en capitale. **Artă publică**: 1982, Jegălia; 1997, Château de Serrans, *Astrale Symphonie en V* ; 2007, St. Avoid, *Amour des licornes*. **Simpozioane**: 1985, Oarba de Mureş, *Somn pentru mormântul eroului.* **Bibl.**: www.asymetria.org. **I.C.**

MĂȚĂUANU Dumitru, 1888, Măță̆u (Mioarele), jud. Argeş – 2.07.1929, Bucureşti. **Studii**: la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti, apoi, printr-o bursă, ajunge să studieze la Paris cu Antonin Mercié şi Ernest Dubois.

Debutează în 1909 la SO. Bun portretist, este cunoscut îndeosebi prin monumente de for public şi sculptură funerară (la cimitirul Bellu din Bucureşti se păstrează mai multe lucrări printre care sculptura capelei familiei Iordache-Minciulescu, monument funerar realizat împreună cu arhitectul A. Culina cu care execută de altfel şi alte comenzi).

Sculptură adesea convențională, stereotipă. Preferință pentru bronz, însă lucrează şi în piatră şi marmură.

Dumitru Măță̆uanu, *Portret*, marmură

Exp. personale: 1926, Bucureşti (cu Sever Burada). **Exp. colective**: 1910, Bucureşti, Ateneul Român, SO [cat.]; 1913, 1914, 1915, 1916, Bucureşti, Ateneul Român, TA [cat.]; 1914, Paris, Salonul artiştilor francezi; 1913, 1914, 1915, 1916, Bucureşti, TA [cat.]; 1915, 1916, Bucureşti, Ateneul Român, EAV [cat.]; 1920, a organizat şi a expus în cadrul Salonului sculptorilor; 1927–28, Bucureşti, Ateneul Român, Exp. pictorilor, sculptorilor şi arhitecţilor din ultimii 50 de ani. **Artă publică**: Bucureşti, Spitalul Militar, *Dr. Athanase Demosten*, bust şi relief, bronz; Cimitirul Bellu, mon. funerar al familiei Cuţarida; Rucăr, Câmpulung (*Mon. Eroilor*; bustul lui *Negru Vodă*), Măţău, Jugur, Zimnicea (Mon. Eroilor, inaugurat după moartea artistului, în 1930), Roşiorii de Vede (*Mon. Eroilor din Primul Război Mondial*). **Muzee**: Bucureşti, MIAMB (portretul-bust în bronz al regelui *Carol I*); Muzeul Militar Naţional, MNAR (portrete); Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Deac 2000; Paul Filip, *Bellu. Pantheon Naţional*, ed. a doua, Bucureşti, 2001, p. 116; Oprea 2006. – Gabriela Tabacu, *Revista Arhitectura. Studiu monografic şi indici 1906–1944*. Ed. a II-a, Humanitas, Bucureşti, 2008. – Rembrandt, în *Flacăra*, 22 iunie 1913; Timon, în *Noua revistă română*, 25 mai 1914; A. Ag. [Alexandru Agnese], în *Steagul*, 31 mai 1919; E. Tit., în *Epoca*, 19 aprilie 1920; Ştefania Ciovârnache, în *Revista Muzeelor*, 1995, 32, nr. 2, p. 32–38. **C.T.**

MÂNDRESCU Ion Constantin, 13.06.1954, Mihoveni, jud. Suceava. **Studii**: IAP Bucureşti (1980) cu Geta Caragiu. Membru UAP din 1984. **Premii**: 1988, pr. UAP pentru sculptură.

Sculptură figurativă expresiv modelată. Înclinaţie pentru teme cu încărcătură filozofică. Cea mai cunoscută dintre lucrările sale rămâne compoziţia *Omul*, *Timpul*, *Spaţiul*.

Ion Constantin Mândrescu, *Compoziţie*, foto Sorin Chiţu

Exp. personale: 1984, Bucureşti, Gal. Orizont [cat., prefață Mihai Drişcu], 2003, Bucureşti, Muz. Național Cotroceni, exp. *Metamorfoze* (retrospectivă); 2009, Bucureşti, Gal. Orizont (împreună cu Luminița Feodoroff). **Artă publică**: Bucureşti, Centrul Vechi, *Omul*, *Timpul*, *Spațiul* (bronz); o versiune a acestei lucrări a fost donată în 2004 Consiliului Europei. **Bibl**: A. Mocanu, ***I.M.***, în *Arta*, nr. 1, 1985, p. 39; O. Barbosa, ***I.M.***, în *Arta*, nr. 11, 1988, p. 34; Th. Redlow, ***I.M.***, în *Arta*, nr. 6, 1991, p. 39. **C.T.**

MEDREA Cornel (Corneliu Virgiliu), 8.03.1888, Miercurea, jud. Sibiu – 25.07.1964, Bucureşti. **Studii**: din 1905, Zlatna, Şcoala de Arte şi Meserii; 1902–1912, Budapesta. Şcoala Superioară de Arte Decorative, cu sculptorii J. Matray, G. Maroti, A. Ligeti. Lucrează în atelierul cunoscutului sculptor I. Zala, colaborând la Mon. Mileniului. Călătoreşte la Viena, München, Dresda, Leipzig; 1914, se stabileşte la Bucureşti; proiectează un mon. pentru Aurel Vlaicu; 1916–1918, mobilizat în grupul de artişti de pe lângă Marele Cartier General al Armatei; se numără printre fondatorii grupării Arta Română; 1925, participă la concursul pentru Mon. Aviatorilor, Bucureşti; 1932, călătoreşte în Franța, Italia, Iugoslavia unde îl cunoaşte pe Ivan Mestrovic; din 1933 profesor la Academia de Arte Frumoase, Bucureşti, la Catedra de sculptură rămasă vacantă prin dispariția lui Dimitrie Paciurea; 1955, membru corespondent al Academiei Române.

Fidelitatea lui **C.M.** față de genurile consacrate ale sculpturii de tradiție europeană – portretul, statuia, nudul – nu trebuie înțeleasă ca acceptare pasivă sau preluare fără discernământ a unor convenții artistice, ci mai curând ca un simptom al convingerii, proprie structurilor clasice, că a exersa o partitură dată nu exclude accentul personal, că schema e destul de laxă pentru a lăsa loc intervenției originale. **C.M.** nu revine la inventarul de teme şi personaje mitologice, deşi aluziile nu lipsesc. Sculptura lui se afirmă înainte de toate ca artă a materiei grele, compacte. Masivitatea senzuală, densitatea materiei, severitatea senină sunt atribute principale ale stilului său. **C.M.** regăseşte, altfel decât modernii radicali, o sculpturalitate esențială, fără să elimine omul din centrul artei sale şi perpetuând miracolul prin care materia inertă se însufleţeşte. Corpul uman nu mai e spectaculos amputat ca la Rodin şi urmaşii săi, şi nici realismul fiziologic al personajelor din „teatrul" rodinian nu-l interesează. Nudurile feminine se afirmă fără ostentație în plenitudinea lor vitală, respingând orice formă patetică de exhibare a sentimentelor şi orice biografism. Gestica, deşi foarte reținută, evită stilizarea seacă, conotând firescul vieții. Economia de gesturi e un program asumat. Volumele ample, al căror prototip este sfera, trec unul într-altul fără cezură, profilurile sunt rotunjite, totul evocă ritmurile calme, egale ale existenței împlinite. Nu întâmplător **C.M.** arată o preferință pentru figurile ghemuite în care volumele sunt centripete şi tind spre compactitatea sferei. În legătură cu acest canon al corpului feminin a fost rostit cu insistență numele lui Aristide Maillol. Fără să trădeze idealul sculpturii „grele", masive, solid ancorate, nu neglijează nici efectele de suprafață. Practică un modelaj delicat, fără denivelări profunde, care animă discret suprafața, fără să distrugă integritatea volumului. Oscar Walter Cisek era de părere că, dintre români, **C.M.**, alături de Brâncuşi, dispune de resursele cele mai bogate în

exprimarea plasticității propriu-zise. Nudul feminin, fie figură întreagă, fie tors, sunt pentru el paradigma sculpturalului – simț al materiei, conştiință a realului, dar şi capacitate de integra şi depăşi accidentalul şi pitorescul facil. Fără să uite de model **C.M.** s-a dezbărat de obsesia lui. Portetistica este dominată de scrupulul obiectivității. Artistul îşi scrutează modelele de la o anume distanță, care îi îngăduie să se țină în umbră. Potretele sale au concizia unor definiții. Portretul lui *Marius Bunescu*, de pildă, refuză relativismul şi nuanțele psihologice pentru a prezenta un caracter. Pictorul care păstrase din ascendența sa țărănească şi un anume fel de a se comporta direct şi loial, un aer frust, retrăieşte admirabil cu toate aceste trăsături, în portretul lui Medrea. Un alt personaj al vieții artistice româneşti, pictorul *Vasile Popescu*, i-a prilejuit portretul cel mai sensibil poate din galeria portretelor sale care numără peste o sută. Un remarcabil portret feminin este cel al sculptoriței *Elena Serova*, prima soție a lui **C.M.** Deşi **C.M.** a conceput adeseori feminitatea în ipostaza maternității, aici feminitatea e conotată ca pură senzualitate. **C.M.** nu a respins nici alternativa „angajării" pe care practica comemorării publice şi a monumentului o presupune. Statuia lui *Vasile Lucaciu*, Satu-Mare, 1936, răspunde dublei exigențe căreia trebuie să-i dea ascultare orice monument: să propună o imagine verosimilă a celui omagiat, dar şi una care să exalte virtuțile personajului public fără să altereze valorile intrinseci ale sculpturii. Este autorul a numeroase busturi şi statui în bronz sau piatră, destinate spațului public.

Cornel Medrea, *Dunărea*, gips, 1947,
fostul Muzeu Medrea, Bucureşti, foto IIA

Exp. personale: Bucureşti, 1920, 1925 (Gal. Maison d'Art, împreună cu Dimitrie Paciurea şi Gabriel Popescu), 1927 (Ateneu, împreună cu Elena Serova); 1944, Şcoala de arhitectură, exp. retr.; 1948, exp. retr. **Exp. colective**: 1907, 1914–1916, 1920, 1927, TA; 1924, 1925, 1927, 1931, 1934, 1936–1938, 1940, 1943, 1944, SO; 1924, Veneția, Bienala; 1927, Bucureşti, Exposition d'art roumain. Congrès de la Presse Latine [cat. prefață Ștefan Nenițescu]; 1929, Barcelona, Exp. intern.; 1935, Bruxelles, exp. La Roumanie à l'Exposition universelle et internationale de Bruxelles [cat. cu texte de Al. Tzigara-Samurcaş, Al. Busuioceanu]; 1937, Paris, Exp. universală; 1938, Veneția, Bienala; 1939, New-York, Exp. intern. (*Cultura*, *Munca românească*); 1948, exp. Flacăra [cat. prefață Marcel Breslaşu]; 1955, Veneția, Bienala; 1957, Bucureşti, Muz. de Artă al R.P.R., exp. *10 ani de creație plastică. 1947–1957* [cat. prefață Al. Ciucurencu]; 1961, Paris, Musée d'Art Moderne, exp. *L'Art roumain du XIXe siecle à nos jours* [cat. texte de Jean Cassou, Ion Jalea]; 1966, Londra, Royal College of Art, exp. *Romanian Art of the 20th Century. Brancusi and his Countrymen* [cat. cu text de Robert Darwin]; 1972, Bucureşti, Muz. de Artă al R.S.R., exp. *25 de ani de artă plastică românească* [cat. prefață Dan Hăulică]; Roma, Accademia di Romania, Exp. de sculptură românească. **Artă publică**: 1914, Sibiu, *George Coşbuc*, bust (comandat de asociația Astra); 1919, realizează pentru Teatrul Național din Bucureşti busturile lui *Victor Hugo*, *Molière*, *Aristide Demetriad în rolul lui Hamlet*; 1920, Parcul Kiseleff, *Barbu Ştefănescu Delavrancea*, bust, piatră de Câmpulung; 1923, Bucureşti, în fața Gării de Nord, Mon. ceferistilor căzuți în primul război mondial (împreună cu Ion Jalea); 1915, Parcul Kiseleff, *Ovidiu*, bust, bronz; Câmpeni, *Mon. lui Avram Iancu*; Braşov, Parcul Central, *Şt.O. Iosif*, bust; 1936, Satu Mare, Mon. lui *Vasile Lucaciu*, bronz; Bistrița, *Andrei Mureşianu*; 1934, Bucureşti, Palatul Regal, medalione reprezentând voievozi români; 1938, Avrig, *Gheorghe Lazăr*, bust; Bucureşti, în fața Institutului Național „Victor Babeş", *Victor Babeş*, bust; Colegiul Național Cantemir, *Prof. Vasile Şuteu*; 1943, Cişmigiu, Rotonda Scriitorilor, *Şt.O. Iosif*, bust; 1958, fost în Parcul Kiseleff, *Sculptorul Ion Georgescu*, bronz; Constanța, *Pescarii*, piatră, 1959; Mamaia, *Maternitate*, piatră artificială, 1956; *Ovidiu*, bronz, 1958, amplasat 1964; *Fată la mare*, calcar, 1961; *Răsăritul*, piatră, 1961, amplasat 1962; *Sirena şi delfinul*, calcar, 1961; *Nufărul*, calcar, 1961, amplasat 1962; *Copilul cu broasca*, piatră, 1962, amplasat 1963; *În soare*, travertin, 1962, amplasat 1964; *Confidența*, piatră, 1963, amplasat 1964; *Primăvara*, bronz, 1964 **Muzee**: Bucureşti, MNAR (33 lucrări bronz, gips, marmură), Muz. Zambaccian [cat.]; Muz. Corneliu Medrea, inaugurat în 1957, desființat; Casa Memorială „George Călinescu"; Cluj-Napoca, Muz. de Artă [cat.]; Constanța, Muz. de Artă [cat.]; Sibiu, Muz. Brukenthal; Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; Postolache 1973; Prut 1982; Grove; Prut 2002; Petre Popescu Gogan, *Ecouri eminesciene în arta plastică*, Meridiane, Bucureşti, f.a.; *Repertoriul graficii rom. XX.* – Blazian 1932; Oprescu 1954; *Artele plastice* 1959; Oprescu 1965; Schileru 1971; Svetlov 1974; Busuioceanu 1980; Florea 1982; Grigorescu 1991, p. 65; Cârneci 2000, p. 30, 90; Deac 2000; Juvara-Minea 2000; Oprea 2004; Oprea 2006; Paul Filip, *Bellu. Panteon național*, Bucureşti, 2001, p. 120, 122; Dragu Dimitriu 2010. – Tudor Vianu, ***M.***, Ed. Marvan, Bucureşti, 1935; Horia Dumitrescu, ***C.M.***, Colecția artiştilor români. Publicație îngrijită de Prof. Christea I. Guguianu, Bucureşti, 1944; K.H. Zambaccian, ***C.M.***, 1958; M. Mihalache, ***C.M.***, Meridiane, Bucureşti, 1972. – Vianu 1938; Ioana Vlasiu, în *Arta*, nr. 3, 1988. – www.medrea.go.ro/ biografia.htm. **I.V.**

MEDRUȚ Ioan, 30.09.1969, Deva. **Studii**: 1984–1988, Liceul de Artă „Nicolae Toniza", Bucureşti; 1990–1996, Academia de Arte Frumoase, Bucureşti, clasa profesor Neculai Păduraru. **Premii**: 2002, pr. III, SM, Bucureşti; 2004, pr. Fundației HAR, salonul de sculptură mică, Bucureşti.

Preocuparea pentru formele tradiționale cu valoare eminamente simbolică (seria de Cercuri: *Cerc-semn*, *Cerc frânt*, *Cerc*, 1996–2010) şi pentru utilizarea unor inserții de materiale auxiliare (ghips, pânză, carton, sticlă) îl plasază pe **I.M.** la confluența dintre rigoarea clasicizantă şi căutările de tip experimental. Sculptura devine obiect încărcat cu o valoare estetică de tip arhaic fără prețiozitate forțată, balansată de o viziune conceptuală.

Ioan Medruț, *Disc solar I*, piatră, 2002

Exp. personale: 2010, Deva, Gal. Forma, exp. *Cerc/Timp*; **Exp. colective**: 1992, Bucureşti, Sala Dalles, exp. Academiei de Artă; 1994, Bucureşti, Gal. Galla, exp. studenților Academiei de Artă; 1995, Bucureşti, Gal. Galla, exp. *Dialogul libertății*; 1996, Bucureşti, Gal. TNB, exp. studenților Academiei de Artă; Veneția, Institutul Român pentru Cercetări Umaniste, exp. *Laborator artistic*; Bucureşti, Gal. Orizont, exp. de sculptură mică; 1997, Hunedoara, sediul UAP, retr. artei plastice hunedorene; Bucureşti, Gal. Orizont, exp. de sculptură mică *Forme colorate*; Bucureşti, Gal. Simeza, *Desene de sculptori*; 1998, Bucureşti, Gal. Galla, SM; Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Dante în România*; 1999, Bucureşti, MNLR, *Desen de sculptor*; 2000, Bucureşti, Gal. Apollo, SM; Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul de sculptură mică; 2001, Deva, Gal. Forma, exp. *Influorescența*; Bucureşti, Romexpo, Salonul Național de Artă; Bucureşti, Sala Dalles, SM; 2002, Bucureşti, Gal. Hanul cu Tei, exp. de sculptură mică; Bucureşti, Sala Dalles, SM; 2003, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, exp. *Sculptori premiați la Salonul Municipal de Artă 2002*; 2004, Bucureşti, Gal Apollo, exp. *Sculptori români contemporani – 30/40*; 2008, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, *Desene de sculptor*. **Artă publică**: 1999, Deva, *Împăratul Traian*, bronz; 2001, Buceş, Hunedoara, *Simion Groza*, *subprefect de Zarand 1848–1849*, bust, bronz; 2003, Leşnic, com. Vețel, Hunedoara, *Drăgan Muntean*, bust, bronz; 2004, Deva, grup statuar închinat gimnasticii româneşti; 2005, Deva, *Drăgan Muntean*, bust, bronz; 2006, Țebea, *Avram Iancu*, bust. **Simpozioane**: 1993, Pucioasa, piatră; 1997, Vața, Hunedoara, piatră; 2002, Piteşti, *Gh. Iliescu-Călineşti*; 2004, 2005, Zeicani-Sarmizegetusa, Hunedoara. **Muzee**: Bucureşti, MNAC (*Cercul*, metal). **Bibl.**: Deceniul 1 – Generația 96, Palatele Brâncoveneşti, Mogoşoaia, 2006 (cat. text Aurelia Mocanu). – Corneliu Antim, în *Ziarul financiar*, 15 oct. 2008. **O.N.**

MEIU Mihai, 3.03.1938, Ghidigeni, Galați. **Studii**: absolvă în 1965, IAP, Bucureşti, cu Ion Lucian Murnu. A lucrat în atelierul lui Constantin Baraschi. Profesor la Şcoala Populară de Artă din Piteşti. **Premii**: 1968, pr. UAP pentru tineret pentru sculptură.

M.M. este într-o permanentă sondare psihologică a modelului, fie că este vorba de portretele contemporanilor săi sau de sculptura cu temă istorică (*Maria de Mangop*, *Ştefan cel Mare*), temele istorice găsindu-şi filonul stilistic inspirator în arta evului mediu moldovenesc. O anumită rigoare geometrică se regăseşte în lucrările inspirate din arta populară. Sculptorul alege formule de sinteză.

Mihai Meiu, *Negresă*, piatră, foto IIA

Exp. personale: 1968, Piteşti; 1970, 1971, 1973, Bucureşti. **Exp. colective**: 1964, Bucureşti, Sala Dalles, Bienala de pictură şi sculptură; 1969, 1970, Torino, exp. de artă românească în străinătate; 1967, Anvers, Belgia; 1970, Legnano-Castellanza; 1971, Geneva; Stuttgart. **Artă publică**: 1970, Focşani, Vrancea, Parcul Teatrului, *Arhitectul Ion Mincu*, bust; **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Ploieşti, Muz. de Artă; Târgu-Mureş, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; Ciucă 2009. – ***, în *Arta*, nr. 1, 1970, p. 38; ***, în *Arta*, nr. 2, 1970, p. 26. **R.B.**

MEIU Valentin, 1.01.1955, Tecuci, Galați. **Studi**: absolvă în 1983, Institutul de Artă Iaşi. Profesor la Colegiul Național de Artă „O. Băncilă”, Iaşi.

V.M. lucrează mai ales portrete şi teme nonfigurative.

Exp. colective: 1988, Baia Mare, Atelier 1935 [cat.]; **Artă publică**: 1998, Iaşi, Colegiul Naţional, *Gh. Asachi*, bust, gips. **Simpozioane**: 2008, Iaşi, Tabara naţională de sculptură „artis 600”, organizată de UAP, Filiala Iaşi, tema „Iaşi 600” (*Jertfă*, Universitatea de Arte „G. Enescu”). **Bibl.**: Barbosa 1976. **R.B.**

MENCZEL Linda Saskia, 23.03.1972, Timişoara. **Studii**: 1989, Şcoala de Arte din Johannesburg; 1998, Facultatea de Arte şi Design, Universitatea de Vest Timişoara. Membră UAP din 1999. Membră fondatoare a grupului „Dor” din 2001. Membră a SMCA (Stress Management Counsellors Association) din Marea Britanie din 2001. Selecţionată să reprezinte România la Jocurile Olimpice de la Atena 2004 şi la Parlamentul European, Bruxelles, 2005. **Premii**: 1994, bursă pentru restaurare sculptură barocă, Viena, Austria.

Artista optează pentru sculptura în bronz pentru a pune în evidenţă subiecte de sorginte religioasă şi mitologică. Formele geometrice au rolul de a descrie o lume alchimică, kabbalistă, în care personajul uman, uneori realizat din gips, este doar o carcasă, o urmă simbolică.

Linda Saskia Menczel, *Alchimistul*, bronz, 70 × 40 × 40 cm,
2007, foto Linda Saskia Menczel

Exp. personale: 1998, Timişoara, Gal. Art, exp. *Iniţiere*; 2001, Timişoara, Gal. Helios, exp. *Templu*; 2002, Timişoara, Gal. Helios, exp. *Taină*; 2004, Timişoara, Gal. Helios, exp. *Persona*; 2006, Bucureşti, Gal. Artis, exp. *Taine şi Tainiţe*; Timişoara, Gal. Helios, exp. *Exodus 14.19–21*; 2007, Timişoara, Consiliul Judetean Timiş, Opera Română, exp. *Codex*. **Exp. colective**: 1989, Johannesburg; 1991–1992, Timişoara, Student Fest; 1993, Freiburg,

Germania; 1994–1998, Timişoara, Universitatea de Vest; 1996, Timişoara, Gal. Helios; 1998, Arad, Bienala de sculptură mică; Arad, Salonul Armedica; Reşiţa, Salonul Naţional de artă; 1999, Arad, exp. *Eclipsa '99*; 2000, Timişoara, exp. *Sincretic Vizual 1*; Arad, Bienala de sculptură mică; Timişoara, Salonul judeţean; 2001, Timişoara, Banca HBV; Sondrio, exp. *Ambientul*; Timişoara, exp. *Paradigma Brâncuşi*; Roma, exp. *Verdi*; Timişoara, Gal. Helios; Gal. Virtuală, Concursul *7th IIAP*; 2002, Timişoara, Gal. Orhideea, exp. *8 Martie*; Arad, Bienala de sculptură mică; Timişoara, Banca HBV; Timişoara, Gal. Helios; 2001–2007, Timişoara, Salonul judeţean; 2004, Timişoara, Gal. Helios; Timişoara, Expo Vest, exp. *Expo-zodiac*; Gal. Virtuală, Concursul *8th IIAP*; Begec, exp. *Svetionik*; Szeged, exp. *Lumina- fenomen fizic şi simbol artistic*; Csongrad, exp. *Plein Air*; Novi Sad, exp. *Svetionik*; Berna, Künstlerhaus şi Villa Stuck, exp. *Regards et touchers de femme*; 2005, Bucureşti, exp. *Sculptori romani contemporani*; Bucureşti, Gal. Apollo, Salonul de sculptură mică; Bruxelles, Palamentul European; Timişoara, Muz. Huniade, Salonul judeţean; 2006, Timişoara, Teatrul Naţional, exp. *Scena*; Bucureşti şi Timişoara, Catedrala Mitropolitană, exp. *Recviem*; 2007, Timişoara, Muz. de Artă, exp. *Maternitatea*. În cadrul grupului Dor: 2002, Bamberg, Studio 13; Rattelsdorf, KunstWerk; Neumarkt, Raiffeisen-bank; Landratsamt-Bamberg; 2003, Nurnberg, Villa Leon; Timişoara, Gal. Helios; Freystadt, Tortum Freystadt; Frankfurt, Kolping Werk; 2004, Kiel, Kielen Nachrichten; 2005, Buttenheim, Das Kleine Haus der Kunst. **Artă publică**: 1998, Timişoara, Colecţia Triade, exp. *Golgota*; 2004, Timişoara, Piaţa Plevnei, *Lecţia despre Cub*, Fântână; 2004, Csongad, *5* Muvesztelep. **Simpozioane**: 1994, Sibiu, Muz. Satului; Sasca Română, Caraş Severin; 1996, jud. Arad, Castelul din Macea; 2004, Svetionik, Begec; Csongad, Simpozion de Ciment; Congrad, *Plein Air*; Csongrad, Simpozionul de bronz. **Bibl.**: http://www.saskia.ro/. **O.N.**

MERCEA Pavel, 1.03.1931, Macea (Arad) – 2004, Macea (Arad). **Studii**: 1950–1953, IAP Bucureşti, cu Georg Baron Löwendal, Adam Bălţatu, Mihai Onofrei, Constantin Baraschi; 1953–1959, Institutul „Repin", Leningrad, cu Socolov, Kerzin, Vucetici. Din 1959 activează la Studioul de Arte Plastice al Armatei; din 1963 membru UAP.

Sculptor, pictor şi poet, **P.M.** s-a dedicat portretelor istorice pe care le-a modelat cu mare pasiune atât din vocaţie cât şi datorită profilului instituţiei în care activa. Se documenta cu multă rigoare pentru reconstituirea fiecărui chip de revoluţionar, militar, cărturar sau literat (*Horia*, *Cloşca şi Crişan*, *Tudor Vladimirescu*, *Avram Iancu*, *Maiorul Ene*, *Cantemir*, *Eminescu*). Folosindu-şi fantezia, a dat palpabilitate şi unor chipuri de conducători ale căror trăsături nu au fost reţinute de istorie (*Dromichete*, *Burebista*, *Gelu*, *Bogdan*). Lucra în planuri mari, sintetizând fizionomiile spre a crea o efigie memorabilă a eroului. A executat vibrante portrete după model viu, în special de actori prieteni (*Amza Pellea*, *Ernest Maftei*). Stăpân pe o admirabilă tehnică academică deprinsă la Leningrad, a reuşit să surprindă velocitatea şi armonia anatomiei trupurilor umane în plin efort fizic (*Sportiv*, *Miner*). Deşi foarte legat de figurativ, a avut şi o evadare către abstract (*Invocare*, *Spirală*, *Strigăt*) pe care a concretizat-o într-o expoziţie (1970). Adesea, în expoziţii de grup, prezenta şi pictură de bună calitate, în special peisaj.

Exp. personale: 1970, Bucureşti, GAMB; 1980, Arad, Galeria Alfa. **Exp. colective**: 1965, Bucureşti, CCA; 1965, Bucureşti, Dalles; 1966, Berlin; 1967, Bucureşti, Dalles; Bacău, Galeriile de Artă; 1968, Cluj-Napoca, Muz. de Artă; 1969, Budapesta, Gal. Națională; Varşovia; 1970, Belgrad, Muz. Național; Rijeka, Gal. de Artă; Slavonski-Brod, Muz. Municipal; 1974, Bucureşti, Dalles; 1976, Bucureşti, Dalles; 1977, Bucureşti, Dalles; 1978, Bucureşti, Dalles; 1979, Bucureşti, Sala Palatului; 1982, Bucureşti, Dalles; 1983, Bucureşti, Dalles; 1984, Bucureşti, Dalles; 1991, New York, Gal. X, Queens; 1991, Bucureşti, TNB, Gal. 3/4. **Artă publică**: 1965, Bucureşti, *Tinerețe*, metal, piatră; 1970, Sibiu, *Gheorghe Lazăr*, bronz; 1971, Caracal, *Gheorghe Magheru*, bronz; 1972, Comloşul-Mare (jud. Timiş), *Poetul Grozescu*, bronz; 1972, Sibiu, *Eroul aviator Traian Dirjan*, bronz; 1975, Curtici (jud. Arad), *Eroul Virgil Iovănaş*, piatră; 1976, Macea (jud. Arad), *Mon. eroilor*, piatră; Fântânele (jud. Sibiu), *Eroii din 1916*, piatră; 1976–77, Bucureşti, Academia Militară, medalioane cu figure din istoria patriei, bronz; 1977, Timişoara, *Decebal*, bronz; 1977, Arbore (jud. Suceava), *Toader Hrib*, bronz; 1979, Brăila, *Matei Basarab*, bronz; 1981, Zalău, *Voievodul Gelu*, bronz; 1982, Baia Mare, *Bogdan*, bronz; 1982, Constanța; Muz. Marinei, *Burebista şi țara lui*, piatră; 1983, Timişoara, Muz. de Istorie, *Ioan Corvin de Huniade*, piatră artificială; 1985, Oradea, Muz. de Istorie, *Glad*, *Gelu şi Menumorut*, piatră artificială; 1987–1988, Bucureşti, Muz. Militar Național, *Burebista*, *Glad*, *Gelu*, *Menumorut*, *Mihai Viteazul*, piatră artificială; 1988, Bucureşti, Muz. Militar Național, *Eroul din Primul Război Mondial* (reconstituire), bronz; 1989, Bucureşti, Muz. Militar Național, *Ostaşul roman în al Doilea Război Mondial*, bronz; 1991, Alba Iulia, *Mihai Viteazul*, bronz. **Scrieri ale artistului**: *La marginea dinspre tine* (versuri), 1973; *Aproape de departe* (versuri), 1991. **Bibl.**: Barbosa 1976; Horia Horşia, în *Informația Bucureştiului*, 10.03.1960; Marin Mihalache, în *Informația Bucureştiului*, 26.10.1964; Petru Comarnescu, în *România liberă*, 10.01.1965; Lajos Kocso, în *Nephadsereg*, Budapesta, 10.04.1969; Tudor Octavian, în *Viața militară*, nr. 9, 1970; Ligia Polla, în *Viața militară*, nr. 4, 1973; Gh. Cosma, în *Viața militară*, nr. 9, 1977; Emil Şimăndan, în *Flacăra roşie*, Arad, 15.07.1980; Paul Everac, introducere la un catalog de expoziție, 1980; Dan Grigorescu, *Studioul de Arte Plastice al Armatei*, Bucureşti, 1982. **A.S.I.**

MEREANU Emil (Emanoil), 11.07.1903, Roşiorii de Vede – 6.08.1991, Bucureşti. Sculptorița Florica Ioan – soție. **Studii**: 1930–1934, Academia de Belle-Arte, Bucureşti; 1934–1935, Seminarul pedagogic universitar „Titu Maiorescu"; 1935, câştigă bursa Paciurea. A fost membru al grupărilor TA şi Grupul Luchian-Paciurea. 1943, asistent la Catedra de anatomie şi biotipologie de la Academia Națională de Educație Fizică. **Premii**: 1937, pr. Ministerului Artelor; pr. asociației TA; 1943, pr. Anastase Simu.

Debutează la sfârşitul deceniului al patrulea într-un moment în care sculptura românească, cantonată într-un realism clasicizant, fie el şi de bună calitate, îşi caută prin tânăra generație, noi drumuri. Nu întâmplător **E.M.** face parte dintr-un grup care-i evocă pe Luchian şi Paciurea, artişti a căror existență şi operă a stat sub semnul marilor nelinişti. În portrete (*Panait Istrati*, *Ion Minulescu*, 1968) **E.M.** imprimă expresie şi vigoare, printr-un modelaj sintetic, rezumativ. Sculptează compoziții cu intenții de simbolizare – *Bucuria muncii*, 1960, o tânără oferind o ghirlandă de fructe – sau lucrări cu tematică istorică – *1907*, *Apărarea patriei* (cu ocazia aniversării a 25 de ani de la evenimentele din 23 August 1944). Din 1958 datează două proiecte de

monument dedicate protestului împotriva războiului atomic. După anii ’70, **E.M.** preferă tot mai mult să imprime volumului valoare decorativă (*Victorie*) ceea ce înseamnă totodată şi o desprindere de mai vechile opţiuni acuzat realiste. În anii ’80 tendinţa spre eleganţa decorativă a torsurilor şi figurii umane esenţializate, pentru care sculptorul preferă materialele nobile – marmura şi bronzul, devine dominantă şi este semnificativ reprezentată în exp. din 1987 de la Sala Dalles.

Emil Mereanu, *Coloană*

Exp. personale: Bucureşti, 1935, 1936, 1937, 1987, Sala Dalles [cat. prefaţă de Ion Irimescu şi Dan Grigorescu]. **Exp. colective**: Bucureşti, 1937–1939, TA; 1932, 1933, 1940, 1943, 1944, SO; 1948, exp. Flacăra [cat. prefaţă Marcel Breslaşu]; exp. de artă românească în străinătate: 1966, Budapesta, Novi Sad, Zagreb, Belgrad; 1967, Middelheim, Antwerpen, 9 Biennale [cat.]; 1969, Tel Aviv, Titograd; 1972, Bucureşti, Muz. de Artă al R.S.R., exp. *25 de ani de artă plastică românească* [cat. prefaţă Dan Hăulică]; 1975, Berlin, exp. *Plastik und Blumen*. **Artă publică**: Arad, Gara, *Vânat*, *Pescuit*, relief, 1956; Bucureşti, Facultatea de Drept, *Licurg*, piatră, 1939; Baia de Criş, *Avram Iancu*, obelisc, 1973; Bucureşti, Parcul Floreasca, *Bucurie*, 1967*;* Parcul Carol, *Th.D. Neculuţă*, bust; Parcul Ioanid, *Luchian*, piatră, 1958 (Dragu Dimitriu 2010 atribuie eronat lucrarea sculptorului Ion Vlad); Craiova, *Mon. Independenţei*, 1977; Ploieşti, Casa de Cultură, *Arta*, 1970; Petroşani, *Fotbalişti*, piatră, 1956; Satu-Mare, *Mon. Ostaşului Român*, 1960; **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (13 lucrări, gips, bronz, marmură). **Bibl.**: Barbosa 1976; Deac 2000; Oprea 2004 (cu bibl.); Oprea 2006. – Oprescu 1954, *Artele plastice* 1959; Florea 1982; Grigorescu 1991, p. 64, 78; Dragu Dimitriu 2010. – ***, în *Contemporanul*, 30 mai 1958. **I.V.**

MERLOE Peer, artist de origine daneză activ în România în anii 1930–1940. A trăit la Baia Mare.

A lucrat mai ales în lemn, cu o bună disciplină artizanală, cioplind nuduri, sculptură animalieră şi sculptură decorativă bisericească. Ion Frunzetti îl considera cel mai bun sculptor animalier al timpului. A colaborat probabil, în anii 1928–1929, la executatea sculpturii decorative pentru mănăstirea Vorona, Moldova. A frecventat centrul artistic de la Baia Mare. Lucrări ale sale au reapărut în 2004 şi 2011 pe piața de artă.

Exp. personale: Bucureşti, Sala Mozart (împreună cu pictorul Dimitrie Ştiubei)**.** **Exp. colective**:1941, Bucureşti, SO, TA. **Bibl.**: Oprea 2004. – Blazian, *Plastica anului 1930*, Atelierele Adevărul S.A., Bucureşti, 1931; Raoul Şorban, *Vida*, Meridiane, Bucureşti, 1981, p. 47. – Ion Frunzetti, *Sculptura la „Tinerimea Artistică”*, în *Vremea*, 2 martie 1941, reprodus în Idem, *Disparate.* Cuvânt înainte şi antologie de texte de Florica Cruceru, Meridiane, Bucureşti, 2002, p. 252. – www.gazetademaramures.ro/fullnews.php?ID=5085. **I.V.**

MICLESCU Horia, 1891, Dămideni sau Ibăneşti, Botoşani. Studii de artă plastică în Italia. Sculptor şi scriitor.

Artist cunoscut prin *Mon. Eroilor Calafeteni*, Calafat (Dolj), creat în 1924, şi prin monumentul devenit simbol al oraşului Botoşani, grupul statuar *Compania de mitralieri maior Grigore Ignat în atac*, realizat în 1929.

Horia Miclescu, *Monumentul Eroilor Calafeteni*,
bronz şi marmură, 1924

Exp. personale: 1933, Bucureşti, Ateneul Român. **Exp. colective**: 1929, 1931, Bucureşti, SO. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Deac 2000; Oprea 2004 (cu bibl.). – *Cercul artistic*, Ateneul Român, 1931 [cat.]; Ştefan Ciubotaru, *Monografia oraşului Botoşani*, Axa, Botoşani, 1997. **V.B.**

MIHAI Mihai, 23.10.1942, Iapa (Sighet) – 21.10.1975, Bucureşti. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1970, profesor Boris Caragea.

A început prin a face asamblaje din cârpe, deşeuri şi gips. A lucrat sculptură abstractă în piatră şi lemn, cu volume construite adesea pe verticală în care investighează relația dintre elemente brute, geometrice şi elemente asupra cărora artistul a intervenit în mod vizibil. Soclul şi sculptura, ale căror dimensiuni încalcă raporturile ierarhice tradiționale, alcătuiesc împreună o singură entitate. Lucrările în lemn reiau unele dintre structurile experimentate în piatră şi fac trimiteri la mitologia populară.

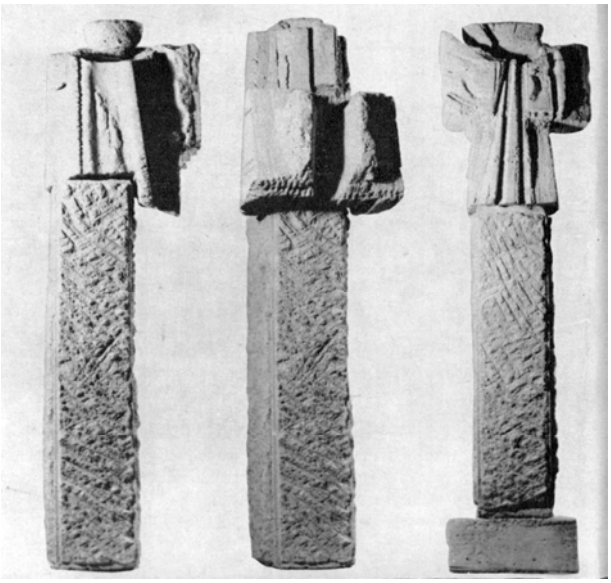

Mihai Mihai, *Ciuha*, foto *Arta*

Exp. personale: 1971, 1973, Bucureşti, Gal. Apollo; 1975, Bucureşti, Gal. Simeza. **Exp. colective**: 1970–1971, Galați, Salonul de toamnă; 1972, Tulcea, Cenaclul UAP [cat.]; 1975, Berlin, *Plastik und Blumen*. **Simpozioane**: 1974, Măgura. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Mihai Drişcu, în *Arta*, nr. 1, 1972, p. 20; C. Prut, în *Arta*, nr. 11, 1975, p. 32. **I.C.**

MIHAIL Laurențiu, 19.01.1935, Bucureşti – 2002. **Studii**: 1960, absolvă IAP Bucureşti, profesori Cornel Medrea şi Constantin Baraschi. 1960–1962, bursa Dimitrie Paciurea. Călătoreşte în R.D. Germană (1960), Ungaria, Cehoslovacia (1963), SUA (1970), URSS (1971). **Premii**: 1970, pr. colectiv pentru participarea la Tabăra de sculptură de la Măgura.

L.M. face parte din generația de sculptori care reuşeşte să se desprindă din canoanele unui realism îngust şi convențional, lărgind înțelegerea sculpturii prin investigarea unor arii artistice de mare diversitate. Artele primitive, cu schematismul lor evocator, cu modul lor direct de a se impune privitorului, sunt investigate de **L.M.** cu convingerea descoperirii unor

soluții expresive proprii (*Pământul*, *Porumbelul*, *Eva*, *Oşean*, *Familia*, *Ochii lumii*). A lucrat sculptură în lemn, piatră, bronz. Este autorul, printre altele, unui proiect pentru un monument dedicat criticului Petru Comarnescu.

Exp. personale: Bucureşti, 1965, 1968, 1971, 1975 (sculptură şi desen) [cat. prefață Dan Grigorescu], 1978 (sculptură şi desen); Târgovişte, 1968; New-York, Gal. Lee Nordness, 1970. **Exp. colective**: exp. anuale de stat; 1968, Exp. de sculptură, tapiserie şi grafică românească, Köln, Frankfurt-am-Main; 1969, Tel-Aviv, Titograd; 1970, Varşovia, exp. *Victoria împotriva fascismului*; 1975, Berlin, exp. *Plastik und Blumen*. 2012, Bucureşti, MNAR, exp. *Arhetipuri sculpturale. Sculptura în lemn. 1918–1999* [cat. Ana Zoe Pop, text Ioana Vlasiu]. **Simpozioane**: 1974, 1979, 1985, Măgura. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (*Artele frumoase şi viața*, lemn); Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Paleolog 1975; Florea 1982; Grigorescu 1991, p. 63. – ***, în *Arta*, nr. 10–11–12, 1971, p. 106; M.D. [Mihai Drişcu], în *Arta*, nr. 12, 1974, p. 8; ***, în *Arta*, nr. 11, 1975, p. 37; în *Arta*, nr. 4, 1979, p. 40. **I.V.**

MIHĂESCU Răzvan-Paul, 3.06.1956, Piteşti. **Studii**: 1969–1973, Liceul de Artă „N. Tonitza”; IAP Bucureşti. **Premii**: 1981, pr. I, Festivalul Cântarea României; 1983, medalia, „Amici del Pomero”; 1986, medalia „Regione Lombardia”.

Sculptorul este interesat atât de o abordare tradiționalistă a reprezentării figurative, cât şi de modernismul geometric cu influențe din simbolismul francmasonic, înclinații vizibile şi în sculptura monumentală.

Răzvan-Paul Mihăescu, *Compoziție*, gips şi metal,
2011, foto Sorin Chițu

Exp. personale: 1974, 1975, 1976, 1978, 1980, 1981, 1982, Bucureşti; 1986, Alba-Iulia; 2005, Bucureşti, Gal. Baku Art; 1982, Nantes. **Exp. colective**: 1976, Bucureşti, Trienala de scenografie; 1980, Bucureşti, SM; 1981, Bucureşti, Festivalul Cântarea României; 1981, Bucureşti, SM; 1982, Bucureşti, Salonul republican; 1982, Bucureşti, SM; 1983, 1984, Bucureşti, Atelier 35; 1986, Alba-Iulia; 2010, Bucureşti, Palatului Parlamentului, Sala Brâncuşi, exp. *Atingeri şi semne*; 2012, Bucureşti, exp. *Poezia lui Mihai Eminescu – sursă de inspirație în artele vizuale*; 2012, Piatra-Neamţ, Muz. de Istorie şi Arheologie, *Heraldica luminii*; 2012, Bucureşti, Sala Brâncuşi, Palatul Parlamentului, exp. *Heraldica luminii*; 1982; Milano, exp. *Amici del Pomero*, grafică; 1982, La Rochelle. **Artă publică**: 2010, Bucureşti, Pasajul Universității, *Omagiu geometriei*, metal; 2011, Bucureşti, Parcul Herăstrău, bustul poetului *Grigore Vieru*, bronz. **Bibl.**: www.artline.ro/Galeria_ Baku_ Art_Paul_Mihaescu-15385-1-n.html; http://www.atelier35arhiva.ro/items/show/289. **R.B.**

MIHELE Ioan, 13.04.1955, Diosig (Bihor). **Studii**: absolvă în 1984 IAP Cluj-Napoca.

I.M. concepe sculptura ca rezultat al acțiunii de modelare. Urmele ei rămân imprimate pe epiderma lucrărilor care alternează porțiuni rugoase şi accidentate cu suprafețe netede. Astfel, temporalitatea este inclusă atât în reprezentare (corpuri fragmentate, sfărâmate, dar şi portrete), cât şi în obiectul sculptural. Între 1994 şi 1996 organizează Simpozionul internațional de sculptură în piatră, Zalău. Predă la Universitatea din Oradea.

Ioan Mihele, *Mihai Eminescu*, gips, foto MNAC

Exp. personale: 1984, Cluj-Napoca, Gal. Tribuna. **Exp. colective**: 1984–1990, Bucureşti, exp. republicane; 1988, Baia Mare, exp. *Atelier 35* [cat.]; 1990, Bucureşti, Gal. ¾, Exp. tineretului; 1991, Bucureşti, Muz. Colecțiilor de Artă. **Artă publică**: 1985, Zalău, *Simion Bărnuțiu*; 1989, Zalău, Muz. de Istorie, *Burebista*, *Traian*, *Decebal*; 1991, Bădăcin, *Iuliu Maniu*; 1995, Zalău, *Iuliu Maniu*; 1998, Bobota, jud. Sălaj, *Corneliu Coposu*; 2000,

Oradea, *G-ral Traian Moşiu*; 2008, Beiuş, *Mihai Eminescu*. **Simpozioane**: 1986, Izvorul Mureşului; 1987, Boerkel en Schaft, Olanda; Sângeorz Băi; 1988, Cluj-Napoca; 1992, Bacău; 1995, Moges, Elveţia; 1997, Baia Sprie; 1999, 2002, Schreims, Austria; 1999, St. Jeanne de Maurienne, Franţa; 2002–2003, Cărbunari-Maramureş. **Muzee**: Baia Mare, Muz. Florean. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 5. **I.C.**

MIKLÓS (TIMÁR) Margareta, 9.03.1923, Livezeni (Hunedoara) – 1995, Braşov. **Studii**: absolvă IAP Cluj-Napoca în 1955, profesori Kós András, Arthur Vetro şi Ion Irimescu.

Modelează portrete, mai ales de copii, într-o linie clasicizantă.

Exp. personale: 1961, Braşov, Gal. de Artă. **Exp. colective**: exp anuale şi judeţene în Braşov; 2011, Braşov, Muz. de Artă, *Arta sub comunism. Arta oficială a regimului comunist în colecţia Muz. de Artă Braşov* [cat.]. **Artă publică**: fântâni destinate spaţiului urban. **Muzee**: Braşov, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976. **I.C.**

MINCU Niculae Răzvan, 7.05.1955, Bucureşti. Sculptor, pictor, poet. **Studii**: absolvă în 1982 IAP Bucureşti. **Premii**: 1998, pr. special al juriului Brientz, Elveţia; 1999, pr. II simpozionul de la Ichon, Coreea; 2001, pr. II simpozionul Le Châtre, Franţa; 2002, pr. de excelenţă International City Sculpture Exhibition & Symposium (Olympic Park 2008), Beijing, China; 2007, pr. Cararra, Grasse, Franţa; membru al Korea Friendship Sculptor's Association.

Lucrează în marmură de diferite texturi şi culori, dar şi în bronz, imaginând structuri arhitecturale dinamice echilibrate.

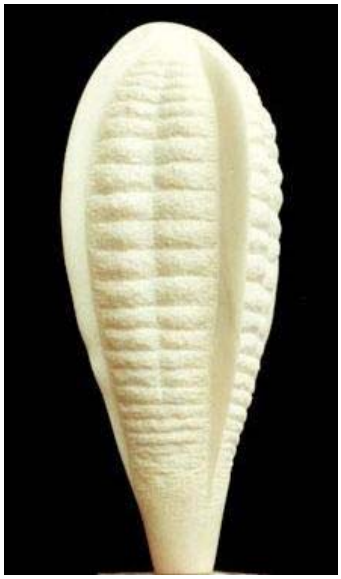

Niculae Răzvan Mincu, *Plantă*, marmură

Exp. personale: 1983, Bucureşti, Sala Dalles; 1985, Teatrul Foarte Mic; 1987, 1990, 1993, 1996, Gal. de Artă a Municipiului; 1999, Gal. Mario Plazza; 2001, MNLR; 2002, Gal. Simeza; 2009, Gal. Orizont. **Exp. colective**: 1999, Reşiţa, Salonul intern.; 1999, Seul, Gal. Gana; 1999, 2001, Seul, Muz. Metropolitan; 2005, Gal. Donkersvoort, Beek & Donk,

Olanda. **Simpozioane**: 1991, Toronto, Canada; 1998, Brientz, Elveţia; 1997, Hojer, Danemarca; 2001, Le Châtre, Franţa; 2007, Grasse, Franţa (*Armonie*, marmură); 2010, Nahu Tangshan, China, Simpozionul intern. de sculptură urbană (*Prismă*, marmură); 2010, Cavaion, Veronese, Italia (*Logos*, marmură); 2011, Târgu Jiu, Brâncuşiana 135 de ani de la naşterea lui Brâncuşi. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont.* 5. – http://sites.google.com/site/mincurazvan/. **R.B**.

MINEA Grigore, 31.05.1939, Târgu-Mureş. **Studii**: 1958–1964, IAP Bucureşti, cu Boris Caragea si Andrei Sobotka. Stabilit în Bucureşti. Istoricul de artă Ruxandra Juvara-Minea – soţie. Conferenţiar la Catedra de sculptură a Univesităţii de Arte Bucureşti. **Premii**: 1979, pr. pentru sculptură al UAP; 1981, pr. III, Festivalul Cântarea României. Membru în comisia pentru acordarea premiului pentru mon. *Marii Uniri de la 1918*; 2002–2004, organizează împreună cu alţi colegi ai UAP, Filiala de sculptură Bucureşti o serie de trei expoziţii sub genericul „Sculptori români contemporani”.

G.M. este cunoscut atât pentru lucrările sale de plastică mică, cât şi pentru cele monumentale, materialele sale de predilecţie fiind piatra şi bronzul. Modelajul său este viguros, executat în planuri largi, dinamic, iar volumetria capătă adeseori accente senzuale. Ştiinţa organizării compoziţionale, pe care o stăpâneşte cu deosebită rigoare, conferă monumentalitate întregului ansamblu. Formele naturale devin simplificări cu valoare metaforică, întreaga compoziţie fiind dominată de armonie şi echilibru. Debutează în 1964 cu lucrarea monumentală *Victorie* instalată la Sibiu. Între genurile abordate de **G.M.** se regăseşte desigur portretul (*Zburător*, *Dante*, *Personaj istoric*, *Dan Laurenţiu*, *portret*, *Panait Istrati*, bust).

Grigore Minea, *Victorie*, bronz, foto IIA

Exp. personale: 1967, Bucureşti, Gal. Galateea. **Exp. colective**: din 1964 participă la majoritatea exp. anuale de stat, precum şi la exp. UAP; 1970, Berlin, exp. *Victoria împotriva fascismului*; 1970, *Plastik der Blumen*; exp. de artă românească în străinătate: 1974, Berlin; 1976, Bonn; 1976, Veneția, Bienala; 1976, Paris, exp. *Hommage à Brancusi de la sculpture roumaine contemporaine*; 1979, Moscova, Sofia; 1981, Ravenna, exp. Dantesca; 1984, Viena; 2003, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Sculptori români contemporani* [cat.]. **Artă publică**: *Victoria*, Sibiu; 2006, profesorul *George Alexandru Diacon*, bust, Bucureşti; 2008, Bucureşti, parcul IOR, mon. *Păsării ucise de gripa aviară*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Grozdea 1984. – Vlasiu 1978. – ***, în *Arta*, nr. 4–5, 1971, p. 60; ***, în *Arta*, nr. 3, 1971, p. 39; François Pamfil, în *Arta*, nr. 3, 1985. **R.B.**

MIRA Nicolae, 7.01.1938, Brăila. Stabilit la Constanța din 1967, profesor în învățământul mediu. **Studii**: 1962–1967, IAP Bucureşti, cu Boris Caragea. **Premii**: 1970, pentru lucrările de la Măgura (pr. colectiv); 2004, Meritul cultural, clasa II, pentru arte plastice.

În sculptura cioplită **N.M.** este atras de geometriile severe, de simetrie (*Motiv matern*, Măgura). Este autorul mai multor portrete, în care, pe lângă respectul pentru datele fizionomice, este urmărită evidențierea unui caracter. Alte lucrări încearcă să găsească echivalențe vizuale ale unor idei – *Ambiția lui Ahab.*

Exp. colective: 1967–2000, exp. organizate de Filiala UAP Constanța; Bucureşti, 1963, 1969, 1971, 1972, 1974, 1975, 1979, 1985, 1987, exp. republicane, bienale, saloane anuale de sculptură, saloane de sculptură mică. **Simpozioane**: 1970, Măgura, *Motiv matern*, piatră; 1999, Cărbunari, Baia Mare; 2000, Constanța, „2000 de ani de creştinism în Dobrogea”; 2002, Costineşti. **Artă publică**: 1967, Bucureşti, Complexul studențesc, *Relaxare*, piatră; Constanța, Palatul Copiilor, *Iancu de Hunedoara*; Spitalul județean, *Dr. C.I. Dida*, bust, bronz; Piteşti, *Ambiția lui Ahab*, piatră; 1976, Scărişoreanu, jud. Constanța, *Portretul generalului Scărişoreanu*; 2004, Deva, Primăria, *Costin Bursan*, bust. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Constanța, Muz. de Artă; Tulcea, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; Cruceru 2005. – ***, în *Arta*, nr. 11, 1970, p. 14. **I.V.**

MIREA D. Dimitrie, 1864, Câmpulung – 1942 (1943?), Bucureşti. Fratele pictorului George Demetrescu Mirea. **Studii**: Şcoala de Belle-Arte Bucureşti; studii la München şi Paris.

Lucrări în bronz şi piatră. Sculptură de factură academistă. În anumite lucrări se fac simțite ecourile sămănătorismului. Vocabular plastic marcat de descriptivism. A realizat atât sculptură monumentală cât şi sculptură de dimensiuni medii.

Dimitrie Mirea, *Mocan călare*

Exp. colective: 1895, 1899, Bucureşti, EAV, Ateneul Român [cat.]; 1902, 1904, 1905, 1906, 1908, 1909, 1910, 1916, 1920, 1924, 1926, 1928, 1931, Bucureşti, Ateneul Român, TA [cat.]; 1902, Bucureşti, Ateneul Român, *Exp. oficială de pictură*, *sculptură şi arhitectură* [cat.]; 1927, Bucureşti, Ateneul Român, *Expoziţia retr. a artiştilor români pictori şi sculptori din ultimii 50 de ani* [cat.]. **Artă publică**: Câmpulung (*Negru Vodă*, bust, bronz; *Dimitrie Giurescu*, bust; *I.C. Brătianu*, care era amplasat în scuarul din faţa Hotelului Regal). **Muzee**: Bucureşti, MNAR, MIAMB. **Bibl.**: Deac 2000; Oprea 2006. – Oprescu 1954; Oprescu 1965; Şotropa 2009. – E. Mateescu, în *SCIA*, nr. 1, 1969, p. 113–123. **C.T.**

MOCAN Liviu, 1955, Cara, com. Cojocna, jud. Cluj-Napoca. **Studii**: absolvă în 1991 IAP Cluj-Napoca; 1991–1992, rezident Anderson University, Anderson SUA şi Missippi College, Clinton, SUA. Membru din 1990 al Atelierului „Sigma”, Cluj-Napoca; 1993 membru fondator al Fundaţiei „El” Cluj-Napoca. **Premii**: 1997, pr. „Romul Ladea”; câştigă concursul pentru *Mon. Eroilor Martiri din 1989*; menţiune onorabilă exp. „Sacred Arts”.

L.M. este considerat un creator ancorat în valorile creştine. Lucrările sale demonstrează o profundă maturitate spirituală. Materialele sale de predilecţie sunt sticla, metalul şi lemnul.

Liviu Mocan, *Stâlpii împuşcaţi*, bronz, 2003, Cluj-Napoca,
Piaţa Unirii, foto Ruxanda Beldiman

Exp. personale: 1976, 1994, Cluj-Napoca; 1991, Anderson, SUA; 1992, Chicago, SUA; 1992, Reconvilliers, Elveţia; 1997, 1998, New York. **Exp. colective**: 1990, Cluj-Napoca, exp. Sigma; 1991, Arad, exp. Laudatio; 1992, Cluj-Napoca, Gal. filialei UAP Cluj- Napoca; 1993, Bucureşti, Salonul naţional de arte decorative; 1996, 1998, Arad, Bienala naţională de sculptură mică; 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, exp. *Sculpură în lemn* [cat. text Alexandra Rus]; 1992, Clinton, SUA, Missippi College, exp. cadrelor didactice; 1997, Budapesta, Muz. Vasarely. **Artă publică**: 1991, Anderson SUA, *Familia de spirale*; 2003, Cluj-Napoca, Piaţa Unirii, mon. *Eroilor Martiri din 1989*, bronz; Auckland, Noua Zeelandă, Spitalul orăşenesc, *Ilseed*, bronz; autor al Creativity Seed Award. **Simpozioane**: 1996, Cluj, simpozionul „Bunul samaritean". **Muzee**: Colecţiile Missippi College, Clinton, SUA; Universitatea Tehnologică, Trodheim, Norvegia. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 3. – Rus 1998. – http://www.liviumocan.com; http://ionatan.wordpress.com/2007/09; http://www.revista-recreativ.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=33:interviu-cu-sculptorul-liviu-mocan&catid=8:articole. **R.B.**

MOCANU Mircea, 14.08.1955, Dorobanţi, jud. Constanţa. Institutul de Artă, Iaşi. Membru UAP. **Premii**: 1984, pr. pentru sculptură, Câmpulung Moldovenesc.

Sculptura monumetală realizată în bronz sau piatră relevă preocuparea pentru o redare realistă a subiectelor istorice, dar şi pentru o abordare grosieră, greoaie a blocului de piatră. Subiectele burleşti şi carnavaleşti nu lipsesc din inventarul sculptural (sculptura în bronz de mici dimensiuni) la care se adaugă şi o lume a simbolurilor totemice reprezentative pentru sculptura în lemn.

Exp. personale: 1986, Târgu-Mureş, exp. *Vatra*; 1990, Sibiu, exp. *Sirius*; 1991, Huy Anvers; 2004, Sibiu, Gal. de Artă Contemporană. **Exp. colective**: 1982, Iaşi; 1984, Alba-Iulia; 1988, Zalău; Baia Mare; 1989, Bacău; Bucureşti, Gal. Căminul Artei; Piatra Neamţ; 1992, Montreuil; 1999, 2002, Bistriţa; 2001, exp. filialei Bistriţa-Bacău; Târgu-Mureş; Chişinău, Saloanele Moldovei; 2003, 2004, Târgu-Mureş, exp. *Totem 21*; 2004, Bistriţa, festivalul *Lumina*. **Artă publică**: Beclean, *Mon. Eroilor Neamului*; 1995, Bistriţa, bust *Avram Iancu*, bronz; Sfântu Gheorghe, bust *Nicolae Colan*, bronz; Blăjeni, bust *Nicolae Bălan*, piatră; 2004, Bistriţa, bust *A.I. Cuza*, bronz. **Simpozioane**: 1983, Reci, Covasna; 1984, Câmpulung Moldovenesc; 1987, Sângeorz Băi; 1988, Cluj-Napoca; 1994, Sângeorz Băi; 2001, Salina Praid; 2002, Reghin; Cucuteni; 2004, Târgu-Jiu; Salina Praid. **Bibl.**: www.mircea-mocanu.ro. **O.N.**

MOGA (MÂNZAT) Radu, 8.10.1906 (1905), Sibiu – 1950. Profesor la Liceul Avram Iancu din Brad. Cetăţean de onoare al Municipiului Brad.

R.M. este cunoscut ca autor al unor monumente dedicate unor eroi ai istoriei naţionale şi al mai multor busturi, corect redate ca fizionomie, ale unor oameni de cultură, majoritatea amplasate în oraşe transilvănene în perioada interbelică.

Exp. colective: Bucureşti, 1928, SO. **Artă publică**: Brad, *Andrei Şaguna*, bust; 1935, Lugoj, Piaţa Republicii, *Mon. Eroilor de la 1916–1918*, bronz şi granit, 8 m (cu soclu); *Compozitorul Ion Vidu*, *Tenorul Traian Grozăvescu*, *Omul politic Coriolan Brediceanu*, busturi, bronz; 1937, Hunedoara, Piaţa Unirii, *Decebal*, statuie; 1938, Sibiu, Parcul Sub Arini, *Eminescu*, bust. **Muzee**: Sibiu, Muz. Brukenthal. **Bibl.**: Oprea 2004 (cu bibl.). – V. Z. Teodorescu, în *Corviniana*, *Acta Musei Corviniensis*, Hunedoara-Deva, vol. II, 1996, p. 281–287. **I.V.**

MOGOŞANU Laurenţiu, 25.08.1958, Băneasa, jud. Constanţa. **Studii**: 1992, Academia de Arte Frumoase Bucureşti, cu Marin Iliescu şi Napoleon Tiron. Membru UAP Bucureşti din 1993. Din 1999, activitate didactică în cadrul Colegiului PRO Bucureşti. **Premii**: 1993, bursa Frederic Storck; 1994, pr. pentru tineret al UAP; 1995, bursa UAP; 1996, pr. pentru tinerii sculptori; 1996, bursa „Ludwig Forum", Aachen.

Cultivă un limbaj formal marcat de sobrietate şi solemnitate. Apetenţă pentru geometrism în care inserează elemente figurative expresiv modelate.

Exp. personale: 1992, 1993, 1997, Bucureşti, Gal. Orizont; 1997, Aachen, Ludwig Forum, 2002, Bucureşti, Gal. Sabina & Jean Negulescu. **Exp. colective**: 1994, Ravenna, *Dantesca*; 1995, Veneţia, Centrul Cultural Român; 1997, Aachen, *exp. Arta în România astăzi*; 1998, Budapesta, exp. *Versions of Transfiguration* [cat.]; 1999, Roma, exp. *Un Bizanţ latin*; 1999, München, exp. *Tineri artişti din România*; 1999, Durbach, Exp. intern. de sculptură şi desen; 2004, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Sculptori români contemporani* [cat. prefaţă Cristian Paul Bedivan şi Corneliu Antim]; 2006, Bucureşti, Gal. *Veroniki Art*, exp. *Secvenţe I*; 2009, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică *Vârsta de bronz* [cat.].

Laurenţiu Mogoşanu, *Transfigurare*

Simpozioane: 1992, Oarba de Mureş; 1993, Valea Doftanei; 1994, Apeldoorn, Olanda; 1995, Sângeorz-Băi; 1996, Galaţi; 1997, Bucureşti; 1998, Cărbunari; 1998, Soveja; 1998, Chişinău; 1998, Călăraşi; 1999, Eforie Nord; 1999, Durbach; 2000, Călăraşi. **Muzee**: Aachen, Ludwig Forum; Baia-Mare, Muz. Florean. **Bibl.**: Cruceru 2005. – Kessler 1997; *Versions of Transfiguration* 1998. – Raluca-Olga Dumitru, în *Observator cultural*, nr. 188, 2001; Simona Nastac, în *Observator cultural*, nr. 145, 2002. **C.T.**

MOLDOVAN Cosmin Florin, 19.04.1976, Timişoara. **Studii**: 1999, Facultatea de Arte şi Design, Universitatea de Vest, profesor Szakacs Bela; 2006, masterat, Facultatea de Arte şi Design, Universitatea de Vest, profesor Peter Secze; 2010, doctorat, Facultatea de Arte şi Design, Universitatea de Vest, profesor Aurel Chiriac. **Premii**: 2000, pr. Amifran pentru tineret, Arad; 2004, pr. II Juventus, Fundaţia Interart Triade, Timişoara; 2005, pr. de excelenţă, Consiliul Judeţean Arad; 2006, pr. UAP pentru tineret (ex aequo); 2009, pr. „Ovidiu Maitec", Arad.

Sculptorul are o perspectivă neconvenţională asupra lucrului cu materia ceea ce îl determină se opteze pentru compoziţii ludice mereu descifrate cu ajutorul titlurilor. **C.F.M.** intervine asupra operelor din metal şi lemn cu pastel, fapt care accentuează starea de joc şi ironie.

Cosmin Florin Moldovan, *Intrarea în imposibil şi salvarea de absolut*, lemn şi metal, pastel, 2004, foto Cosmin Florin Moldovan

Exp. personale: 2004, Timişoara, Gal. Mansarda; 2005, Gal. Delta, Arad; Fundaţia Triade, Timişoara; 2006, Gal. Artlease, Utrecht; 2007, Debrecen; Gal. Delta, Arad; 2008, Zeiskam, Germania; 2010, Atelier 030202, Bucureşti. **Exp. colective**: 1996–1998, Student Fest, Timişoara; 1997, 1999, 2001, 2003, 2005, Gal. Delta, Arad; 1998, 2000, 2002, 2004, Gal. Delta, Arad, Salonul Naţional de sculptură mică; 2002, Gal. Delta, Arad; Muz. Unirii, Alba-Iulia; 2004, Palatul Parlamentului, Bucureşti; Gal. Pécs, Ungaria [cat.]; 2005, Gal. Delta, Arad; Timişoara, Festivalul Utopii Contemporane [cat.]; 2006, Timişoara, Festivalul Utopii Contemporane [cat.]; Utrecht; Institutul Cultural al Europei Centrale, Budapesta; 2008, Atelier 35, Bucureşti. **Artă publică**: 1997, Hunedoara, metal; 1999, Techirghiol, piatră; 2006, Behringen, Germania, oţel şi lemn; 2007, Timişoara, Fundaţia Triade, oţel; 2008, Caransebeş, lemn. **Simpozioane**: 1997, Hunedoara; 1998, Captalani; 1999, Techirghiol; 2006, Behringen, Germania; 2007, Zeicani; Timişoara; 2008, Caransebeş. **Bibl.**: *Istorisiri cu trup şi suflet*, Ed. Fundaţia Interart Triade, Timişoara, 2005; Alexandra Titu, *Utopii contemporane*, *festival de proiecte. Provocare socială*, *responsabilizare şi joc*, Ed. Universităţii de Vest, Timişoara-Bucureşti, 2006. **O.N.**

MOLDOVAN George, 3.01.1975, Târgu-Mureş. **Studii**: absolvă în 1998 UAD Cluj-Napoca, profesor Eugen Gocan.

Interesat de modelare, produce lucrări de mici dimensiuni în bronz cu forme abstracte organice şi obiecte de ceramică pe care imprimă imagini fotografice.

Exp. personale: 2003, Târgu-Mureş, Gal. UAP; Sfântu Gheorghe, Gal. de Artă; 2004, Arcuş, Centrul Cultural. **Exp. colective**: 1998, 2003, Ravenna, *Dantesca*; 2003, Bucureşti, Gal. Asssemblage; 2010, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Vârsta de bronz*. **Bibl.**: *Repere ale artei plastice mureşene* 2006. – Cora Fodor, în *Litart*, mai 2012, p. 5. **I.C.**

MOLDOVAN Romeo, 11.04.1959. **Studii**: absolvă în 1985 IAP Cluj-Napoca, profesori Arthur Vetro, Eugen Gocan.

Lucrează în felurite materiale: bronz, aluminiu, ciment, lemn.

Exp. personale: 1995, Bucureşti, Centrul Cultural al Republicii Ungare. **Exp. colective**: 1985, Oradea, *Expresia corpului uman*; exp. *Atelier 35*; 1986, Bucureşti, Sala Dalles, exp. de sculptură şi tapiserie contemporană; 1987, 1992, Bucureşti, SM; 1988, Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul de sculptură în lemn; 1990, Bucureşti, Gal. 3/4, Exp. tineretului; Bucureşti, SM. **Simpozioane**: 1986, Izvorul Mureşului; 1988, Oarba de Mureş, *Omagiu*. **I.C.**

MOLDOVAN Simion, 18.10.1955, Reghin, jud. Mureş. **Studii**: IAP Bucureşti. Din 1987, membru UAP; din 1990, membru al Arts Club Washington**.**

S.M. nu e un sculptor care desenează şi pictează sau un pictor care sculptează, e în egală măsură sculptor, pictor şi desenator. Desenul e fluid, nervos, baroc, culoarea nu este supraadăugată ci implicită, face corp comun cu linia. Impresia e de dicteu automat care se poate prelungi la infinit. Sculpturile sunt cioplite frust, spontan, febril şi sunt de obicei colorate strident, evocând modelul lui Baselitz, pentru care **S.M.** are o admirație declarată. Dacă acum aproape o sută de ani Paciurea altoia umanul cu zoologicul şi inventa himere dezabuzate şi vulnerabile, universul sculptorului şi pictorului **S.M.**, populat cu mixturi de biologic şi tehnologic, alcătuiri anatomice labile care fuzionează cu deşeuri mecanice şi electronice încastrate în „carnea” lemnului, este terifiant. O lume pe dos, o distopie, pe care o confirmă şi semnăturile lui, mereu de la coadă spre cap.

Simion Moldovan, *David şi Goliath*, lemn

Fantezia lui inepuizabilă în zona grotescului e dublată de o judecată critică asupra imaginarului hibrid, văzut ca depreciere şi pervertire a umanului dacă ţinem cont de acele lucrări unde căpcăunii moderni stau alături de madone vag renascentiste. Un sens etic transpare adeseori din sculpturile lui **S.M.** ca în sculptura pătrunsă de un soi de evlavie medievală pe care călugăriţele carmelite de la Schitului Sfintei Cruci din satul Stânceni, pe valea Mureşului, au acceptat-o cu înţelegere în curtea schitului lor.

Exp. personale: 1990, Bucureşti, Gal. Galateea; 1992, 1997, Ravenna, exp. *Dantesca*; 1993, Chicago, exp. de grup; 1994, Stockholm, Gal. Art Addiction; Bucureşti, Artexpo; 1997, Praga; 2001, Lausanne; Bucureşti, Gal. Orizont; 2002, Elveţia, Galerie du Sanstitre; 2004, Bucureşti, Gal. Simeza; Reghin, Casa de Cultură „George Enescu"; Târgu-Mureş, Gal. UAP; 2005, Lausanne, Gal. H&B; 2007, Târgu-Mureş; 2008, Timişoara, Gal. Calina [cat.]; 2009, Bucureşti, Căminul Artei. **Exp. colective**: 1996, Bucureşti, Exp. municipală; Sculptura mică; 1997, Bucureşti, Gal. Simeza; 1998, Bucureşti, Exp. municipală; 2001, Bucureşti, Gal. Simeza; 2005, 2006, Bucureşti, Gal. Apollo. **Simpozioane**: 1990, Oarba de Mureş; 1992, „George Apostu", Bacău; Alba Iulia (ceramică); Asiago, Veneţia; 1998, Veneţia; 2003, Sângeorz Băi; 2004, Târgu-Jiu; Praid; Reghin, Muz. etnografic; 1999, 2001, 2003, Morges, Elveţia; 2000, Budusso, Sardinia; 2005, 2006, 2007, 2009, 2011, Bistra Mureşului, simpozionul „Ion Vlasiu". **Artă publică**: Stânceni, jud. Mureş, Schitul Sfintei Cruci. **Muzee**: Târgu-Mureş, Muz. de Artă; Sângeorz Băi, Muz. de Artă Comparată. **Scrieri ale autorului**: *Umbra de sticlă*, Biblioteca revistei Familia, Oradea, 2009 [poezii ilustrate cu desene ale autorului]. **Bibl.**: *Muzeul de Artă Comparată Sângeorz Băi*, Bucureşti, 2006, ed. Maxim Dumitraş [cat.]. – www.simionmoldovan.ro/gallery.html. **I.V.**

MOLDOVAN Traian, 23.08.1938, Chidea, jud. Cluj. **Studii**: 1959–1965 IAP Cluj-Napoca, cu Romul Ladea, Artur Vetro, Egon Lövith, Virgil Fulicea. 1975–1990, muzeograf, şef de secţie la Muzeul judeţean Maramureş, Baia Mare. **Premii**: 2004 marele pr. pentru arte plastice al Municipiului Baia Mare; Medalia Meritul Cultural clasa I.

T.M. încearcă şi reuşeşte de cele mai multe ori să combine materiale aparent ireconciliabile, cum ar fi piatra şi lemnul, în compoziţii simili-abstracte, unde elementul figurativ se potenţează prin atribute formale şi expresive combinate cu rafinament. Înainte de a-şi consolida o formulă stilistică centrată pe îmbinări abstracte de elemente structurale şi decorative, **T.M.** a parcurs numeroase zone ale figurativului ce probează, pe lângă un meşteşug solid, o neobişnuită capacitate de asimilare şi interpretare a unor direcţii divergente.

Exp. personale: 1980, Baia Sprie, Exp. happening performance *Gâlceava înţeleptului cu lumea*, Casa de Cultură; 1991, Apeldoorn, Olanda, Groot-Schuylenburg, Exp. de sculptură mică; 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Exp. de sculptură şi desen; 2007, Dej, Exp. de sculptură şi desen, Gal. Frezia; 2008, Baia Mare-Vseradice, Cehia, exp. *Tentaţia volumului*, Gal. UAP, sediul primăriei Vseradice.

Traian Moldovan, *Compoziție*, piatră, Baia Mare, Muz. Florean

Exp. colective: 1965, Cluj-Napoca, Exp. anuală regională de artă plastică; din 1967 participă cu regularitate la expozițiile județene de artă plastică; 1968, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; Alba Iulia, Exp. națională jubiliară *Semicentenarul Marii Uniri*; 1971, Baia Mare, exp. *Prezențe artistice la Baia-Mare. 1896–1971*; 1976 Bucureşti, Exp. anuală de pictură şi sculptură, Sala Dalles; 1979, Bucureşti, exp. anuală de artă plastică, Sala Dalles; 1980 Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură, Sala Dalles; exp. *2050 de la crearea statului dac centralizat şi independent*, Sala Dalles; Salonul național de sculptură mică, Casa de Cultură Fr. Schiller; 1981, Bucureşti, Salonul anual de sculptură mică, Gal. Orizont; 1982, Gyula, Ungaria, *Arta băimăreană* [cat.], Gal. Dürer; Bucureşti, exp. *Țărănimea-forță revoluționară*, Sala Dalles; Salonul anual de sculptură mică, Gal. Orizont; 1984, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură, Sala Dalles; Baia Mare, exp. anuală a tineretului (invitat), Complexul expozițional „Colonia pictorilor"; 1986, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură, sala Dalles; Arad, Salonul bienal republican de sculptură mică, Gal. Delta; 1987, Baia Mare, Exp. *Portretul în arta plastică băimăreană*, Muz. de Artă; Arad, Salonul național de desen, Gal. Alfa; 1989, Arad, Salonul național de sculptură mică, Gal. Alfa; Bucureşti, Exp. *Centrul artistic Baia Mare*, Sala Dalles; Salonul național de sculptură mică, Gal. Orizont; 1991, Nyiregyháza, Ungaria, *Arta plastică băimăreană*, Gal. orăşenească; 1992 Szolnok Ungaria, *Arta plastică băimăreană*, Gal. orăşenească; Bucureşti, Exp. republicană de pictură şi sculptură, Gal. Teatrului Național; 1996 Arad, Salonul național bienal de sculptură mică, Gal. Delta; 2000 Negreşti, Oaş, Exp. *Bunavestire*, Muzeul Țării Oaşului; Arad, Salonul național bienal de sculptură mică 2000, Gal. Delta; 2001 Bucureşti, Salonul național de artă 2001, Pavilioanele Romexpo; Arad, Salonul național de desen; Gal. Delta; 2002 Arad, Salonul bienal național de sculptură mică, Gal. Delta; 2003 Arad, Salonul intern. de desen, Gal. Delta; Szentendre, Ungaria, *Arta băimăreană contemporană*, Gal. de Artă; 2004, Zeiskam, Germania, *Arta contemporană din Europa*, Gal. Gawrisch; 2005, Budapesta, Ungaria, *Centrul artistic Baia Mare – Repere contemporane*, ICR; Bacău, *Saloanele Moldovei*, Muz. de Artă; 2006, Bucureşti, Salonul național de artă, Gal. C. Brâncuşi, Parlamentul României; 2007, Arad, Bienala intern. de artă contemporană „Meeting Point",

Muz. de Artă. **Artă publică**: 1973, Băseşti, Casa Memorială „George Pop de Băseşti" (cu Ştefan Şainelic), bust, bronz; 1976, Băiţa, Maramureş, *Bustul poetului erou Ion Şugariu*, marmură; 1994, Baia Mare, Liceul „Gheorghe Şincai", *Gheorghe Şincai*, bust, marmură de Ruşchiţa; 1995, Mireşu Mare, *Mon. eroilor din Primul şi al Doilea Război Mondial*, beton şi andezit; 1997, Baia Sprie, Centrul Civic, cartierul nou, *Altar*, marmură şi metal; 1999, Giuleşti, Maramureş, Centrul Civic, *Ilie Lazăr*, bust, bronz; 2000, Negreşti Oaş, Parcul central, *Mihai Eminescu*, bust, bronz şi marmură; 2002, Baia Sprie, Centrul istoric, *Mon. Eroului necunoscut*, beton. **Simpozioane**: 1979, Arcuş [cat.], *Cumpăna vremilor*, lemn; 1980, Căsoaia [cat.], *Anotimpuri*, piatră; Arad, Tabăra de desen a sculptorilor; 1981, Măgura [cat.], *Germinaţie*, piatră; 1982, Mestecăniş-Reci, jud. Covasna, *Dialog*, lemn; Sălişte, Sibiu [cat.], *Mirabila sămânţă*, lemn; 1985, Sighetul Marmaţiei, *Eoliană*, lemn; 1986, Scânteia Iaşi, *Eterna trecere*, piatră; 1987, Lăzarea, jud. Harghita, *Tabăra prieteniei* (pictură, grafică, sculptură), *Panta Rhei*, marmură şi lemn; 1988, Macea, jud. Arad, *Mirabila Sămânţă*, piatră; 1990, Sighetul Marmaţiei, *Travaliu etern*, piatră şi beton; 1991, Apeldoorn, Olanda, Groot-Schuylenburg, *Mesaj printr-o oglindă magică*, marmură; 1992, Dumbrava Sibiului, Simpozionul de creaţie, *Fluid*, lemn; 1996, Dej, Tabăra intern. de sculptură „Samos", *Urma timpului*, lemn; 1997–1998, Baia Sprie, Simpozionul naţional de sculptură „Spria", *Altar*, marmură şi metal, *Însemn pentru rugă*, marmură; 2002–2003, Cărbunari, Maramureş, Muz. Florean, *Sisif*, piatră de Babadag, *Patul lui Procust*, piatră; 2007, Madara Shumen, Bulgaria, *Izvor*, piatră. **Muzee**: Baia Mare, Muz. de Artă, *Portret de fată*, 1975, alabastru; *Mărioara*, 1976, alabastru; *Fata din Dobrogea*, 1977, piatră; *Deceneu*, 1977, lemn; *Meditaţie*, 1979, marmură; *Alter ego*, 2002, lemn şi marmură; Bucureşti, MNAC; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Tradiţie şi continuitate în Centrul artistic Baia Mare*, în *Rev. muz. mon.*, nr. 9, 1985; T. Alexa, T. Moldovan, M. Muscă, *Centrul artistic Baia Mare. 1896–1996*, Tip. Proema, 1996. ***T.M.*** (red. coordonator), *Anuala artelor 2007*, Ed. Universităţii de Nord, Baia Mare, 2007. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont.* 2; *Lucrări de artă monumentală contemporană din judeţul Covasna* [coord. P. Străchinaru], Centrul Cultural Arcuş, 1998, p. 33; Rus 1998, p. 59. – Şerban 2005, p. 145. – ***T.M.*** *Sculptură* [catalog monografic cu un studiu introductiv de N. Lăptoiu], Ed. Universităţii de Nord, Baia Mare, 2008. – R. Negru, în *Cronica*, Iaşi, nr. 37, 16.09.1983; Gh. Vida, în *Arta*, nr. 3, 1989. – www.cimec.ro/PaginiGazduite/MOLDOVAN/biografie.htm. **G.V.**

MORAR Dorel David, 13.04.1961, Ruginoasa, Sălaj. **Studii**: 1974–1981, Cluj-Napoca, Liceul de Arte Plastice; 1983–1987, IAP Bucureşti. Stabilit la Târgu-Mureş.

D.D.M. practică colajul din deşeuri şi materiale eteroclite, uzate de timp, pe care le supune unor metamorfoze radicale, deturnându-le de la funcţiile lor iniţiale şi atribuindu-le alte semnificaţii, uzând de umor şi inventivitate. Nu întâmplător **D.D.M.** este interesat şi de abordări teoretice ale artei; a susţinut conferinţe în cadrul unor colocvii la Cluj-Napoca şi Târgu-Mureş, printre care cea intitulată *Despre derivă.*

Dorel David Morar, *Predica de pe munte*, metal,
Col. artistului, foto Feleki Istvan

Exp. personale: Cluj-Napoca, Muz. de Artă, 2007, exp. *Alcătuiri*; Gal. Horeb, 2011, exp. Recuperări/Restituiri [cat. text Florin Gherasim]. **Exp. colective**: 1989, Satu Mare, exp. Centenar Eminescu; Târgu-Mureş, Salonul de iarnă, 2009; exp. intern. de artă plastică, ediția a 6-a, Totem, 2010 [cat. text Pavel Şuşară]. **Simpozioane**: 1988, Bucureşti; 1992, Satu Mare. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **I.V.**

MORARU Radu, 19.12.1956, Cluj-Napoca. **Studii**: 1979–1983, IAP Cluj-Napoca; 2002–2005, doctorat în arte vizuale la UAD Cluj-Napoca; Profesor universitar şi decan al Facultății de Arte Plastice, UAD Cluj-Napoca.

Artist cu largă deschidere. Interesat cu precădere de zona nonfiguativului şi de expresivitea blocului de piatră sau a marmurei colorate. Autor de interesante concepte expoziționale.

Exp. personale: 1983, Cluj-Napoca, Gal. Tribuna; 1993, Cluj-Napoca, Gal. UAP; 1991, Alba Iulia, Gal. UAP; 1996, Cluj-Napoca, Gal. UAP; 2005, Cluj-Napoca, Gal. UAD, Casa Matei. **Exp. colective**: 1983, Cluj-Napoca, Salonul anual al Filialei UAP, Cluj-Napoca; 1988, Baia Mare, exp. *Atelier 35* [cat.]; 1989, Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul anual de plastică mică; 1989, Alba Iulia, Salonul anual al Filialei Alba Iulia a UAP; 1990, Cluj-Napoca, Salonul anual al Filialei UAP Cluj-Napoca; 2006, Cluj-Napoca, UAD, Academia de toamnă „Europa Artium”, exp. *Undercontruction space* 2007, Baia Mare, Gal. UAP, exp. anuală a artelor; 2007, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, exp. de plastică mică *Vârsta de bronz*; 2008, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Neo Real, exp. cadrelor didactice ale UAD; 2009, Cluj-Napoca, bienala de sculptură mică *Vârsta de bronz* (*Studiu după Fidias*); 2010, Cluj-Napoca, Gal. UAD, Casa Matei, Sculptură 4 × 4; 1994, 1995, Austria, Schrems, Kunstforum Waldviertel, exp. *Trilogie der Steine*; 1999, Veneția, Institutul Român de Cultură şi Cercetare Umanistă, exp. de sculptură mică; 2002, Italia, Montecatini, Accademia d’arte D. Scalabrini, exp. *7 Artisti Romeni*, 2003, Roma, Accademia di Romania, exp. *Incontri a Roma*; 2009, Austria, Waldviertel, Muz. de Artă Wunderland Waldviertel.

Radu Moraru, *Regele Ferdinand*, bronz, 2005, Cluj-Napoca, Universitatea „Babeş-Bolyai”, foto Radu Albu-Comănescu

Simpozioane: 1991, Sângeorz-Băi; 1992, Sângeorz-Băi (lemn); 1995, Zalău (piatră); 1996, Dej, (piatră); 1997, Sângeorz-Băi, (lemn); 2006, Vama Veche, jud. Constanța, „Vam Art”; 1991, Olanda, Borkel (piatră). **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Austria, Waldviertel, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Digital techniques in Reinforcement and Conservation of a Large Sculptural Group. Case Study: The Sculptural group of Mathias I in Cluj- Napoca, Romania, 2010*; *Arta naturii şi natura artei*, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2006. **Bibl.**: http://www.uad.ro/Radu_Marcel_Moraru;http://www.adevarul.ro/articole/radu-moraru-artistul-se-face-singur.html. **R.B.**

MOSCOVICI-FAINSILBER Fanny, 1901, România – 1968, Paris. **Studii**: 1925, Paris, cu Antoine Bourdelle.

F.M.-F. a avut o vocație neîmplinită, lăsând o operă restrânsă, aflată în posesia familiei. Schițe de nud, figuri feminine, fără nimic din ambiția unor lucrări definitive, dar suficiente pentru a putea recunoaşte un modelaj sensibil, delicat, care imprimă o discretă vibrație epidermei, fără să întrerupă continuitatea suprafețelor cum se întâmplă în modelajul de tip rodinian. Repertoriul tematic pleacă de la Bourdelle – figuri feminine sprijinindu-se de o coloană antică în ruină evocă un classicism generic. Ca portretistă, **F.M.-F.** depăşise stadiul de ucenic într-ale sculpturii şi era capabilă să surprindă dominanta expresivă a unei fizionomii în spiritul profesorului ei. Portretul lui Bourdelle intitulat *Românca*, aflat la Muz. Bourdelle de la Paris, o reprezintă pe **F.M.-F.** şi datează din perioada când a fost elevă a sculptorului francez.

Exp. colective: Bucureşti, 1926, 1927, SO. **Muzee**: Paris, Musée Bourdelle, Arhiva (scrisoare a **F.M.-F.** către Bourdelle). **Bibl.**: Vlasiu 2006. **I.V.**

MOȚU Nistor, 23.08.1915, Sititelec (Bihor) – ? **Studii**: absolvă în 1945 Academia de Belle-Arte Bucureşti, profesori Oscar Han şi Ion Lucian Murnu.

Sculptura sa se situează într-o descendență realist-clasicizantă. A desfăşurat activitate pedagogică la mai multe instituții din Cluj precum Şcoala de Arte, Şcoala Medie de Arte Plastice şi Decorative, Liceul Pedagogic. Printre elevii săi se numără sculptorul Maxim Dumitraş. A lucrat ca ceramist în industria porțelanului.

Exp. colective: exp. anuale şi locale. **Simpozioane**: 1975, Măgura (*Ceasul*). **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Țoca 1978; Şerban 2005. – Th. Redlow, în *Arta*, nr. 11, 1984, p. 40. **I.C.**

MURARIU Bogdan, 6.12.1970, Galați. **Studii**: absolvă în 1998 UA Iaşi, Facultatea de Arte Plastice, Secția sculptură, profesori Ilie Bostan şi Simion Cristea; predă în învățământul preuniversitar; membru UAP din 2001.

Artist al cărui material de expresie predilect este lemnul. Decupează prin tăieturi sobre un repertoriu de forme geometric-simbolice care se desfăşoară adesea ascensional. Sculpturile cu aspect columnar (seriile *Străjerilor* şi *Cavalerilor*), bazate pe raporturile plin-gol, îmbină o viziune tradițională locală a stâlpului decorativ, cu rapeluri la sculptura medievală occidentală. În alte lucrări, precum *Muzica lui Eol*, artistul recurge la o poetică a contrastelor suprafețelor aspre cu cele unduioase şi catifelate.

Bogdan Murariu, *Străjer*, lemn,
foto Stoica 2007

Exp. colective: 1997, 1998, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Student Art;* 1999, Piatra Neamț, Bienala de arte plastice „Lascăr Vorel"; Bienala de arte plastice „G. Petrașcu"; 1999, 2000, 2001, 2003, 2004, Galați, Atelier 35, Gal. „Nicolae Mantu"; 2000, Galați, Muz. de Artă Vizuală, *International Danubian Art*; 2000, 2002, Buzău, Bienala artelor „Ion Andreescu"; 2001, Galați, exp. *Sculptura gălățeană – Omagiu lui Brâncuşi*; 2002, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Sculptori români contemporani*; 2002, 2003, Brăila, Gal. de Artă, exp. *Artişti plastici gălățeni*; 2001–2004, Galați, Salonul UAP. **Simpozioane**: 1997, Rohia, Maramureş; 1998, Agigea, Constanța; 2003, Galați, Inspectoratul Şcolar Județean. **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **V.B.**

MURARIU Irina Ramona, 25.11.1977, Bacău. **Studii**: absolvă în 2001 UA Iaşi, Facultatea de Arte Plastice, Decorative si Design, Secția sculptură; predă în învățământul preuniversitar.

Sculptoriță din generația tânără a cărei sensibilitate expresionistă s-a manifestat mai mult în domeniul graficii, prin desene realizate în tuş şi tehnici mixte.

Exp. colective: 2001, 2003, 2004, Galați, Atelier 35, Gal. de Artă „Nicolae Mantu"; 2002, 2003, Brăila, Gal. de Artă, Exp. artiştilor gălățeni; 2002, Galați, Gal. „Nicolae Mantu", Salonul de iarnă al Filialei UAP Galați; 2004, Galați, Muz. de Artă Vizuală, Salonul anual de arte plastice. **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **V.B.**

MUREŞAN Gheorghe, 12.09.1949, Cluj. **Studii**: 1974, absolvă IAP Cluj-Napoca, profesor Virgil Fulicea. Stabilit în Târgu-Mureş, profesor la Liceul de Arte Plastice, Târgu-Mureş. Preşedinte al Filialei Târgu-Mureş a UAP din România. **Premii**: 1972, bursa „Ion Andreescu".

Gh.M. ciopleşte lemnul ca mulți dintre confrații săi, dar s-a singularizat printr-un repertoriu tematic propriu. *Ferestrele*, construcții elaborate, uneori cu o tramă narativă, unde adeseori lemnul este cioplit şi colorat cu voluptate artizanală, reprezintă una din temele sale favorite. Corpul omenesc, tratat simultan în respectul anatomiei dar şi al materialului, pune în evidență capacitatea inventivă în registru formal într-un domeniu în care limitele sunt mereu prezente şi constrângătoare. Personale sunt şi unele sculpturi cu o aparentă funcție utilitară, *Jiltul* de pildă, care pun însă în joc o sculpturalitate de cea mai bună esență. Un fel de naturi moarte *sui generis*, un fel de „hrane", temă introdusă şi îndelung speculată în pictură de Horia Bernea, sunt plasate pe mese de lemn cu care fac corp comun şi care invită la comuniune.

Exp. personale: 1977, 1982, Deva; 1993, 1999, Bucureşti; 1995, 2001, Târgu-Mureş; 2001, Baia Mare; 2008, Bucureşti, Gal. Veroniki Art; 2011, Dej, Gal. Frezia. **Exp. colective**: 1979, 1980, 1982, 1984, 1986, 1990, 1992, 2001, Bucureşti, exp. republicane de sculptură şi pictură; 1981, Hyvinkaa, Ometta, Finlanda (exp. de grup); 1986, 1987, 1988, 1990, 1992, 1995, 2001, Bucureşti, exp. *Plastica mică*; 1989, Moscova (exp. de grup);

1989, Arad, exp. *Plastica mică*; 1992, 1996, Budapesta (exp. de grup); 1993, Zalaegerszeg, Keszthely (exp. de grup); 1994, Paris, Chalonnes sur Marne (exp. de grup); 1994, 1996, 1998, 1999, Ravenna, exp. *Dantesca*; 1996, Kaposvar, Mannheim; 1998, Heidelberg; 2000, Chişinău; 2003, 2005, 2007, Târgu-Mureş, exp. Totem; 2007, 2009, Arad, Gal. Delta.

Gheorghe Mureşan, *Jilț*, lemn

Simpozioane: 1985, 1991, 1994, 1995, Oarba de Mureş; 1992, Bacău; 1993, 1995, Zalaegerszeg; 1996, 2001, Târgu-Mureş; 1999, Deva; 1999, 2001, Sângeorz Băi; 1999, 2001, Pănet; 2001, 2004, Salina Praid; 2002, Cărbunar; 2002–2004, Reghin; 2003, 2004, Sângeorz Băi; 2005, 2007 Bistra Mureşului, Simpozionul „Ion Vlasiu"; 2007, Piteşti, Simpozionul „Gh. Iliescu-Călineşti". **Muzee**: Târgu-Mureş, Muz. de Artă; Sângeorz-Băi, Muz. de Artă Comparată. **Bibl.**: *Encicl. art. cont. rom*. 3; *Repere ale artei plastice mureşene* 2006; Virgil Mocanu, în *Vatra*, ian. 2000. **I.V.**

MUREŞIANU Traian, 22.04.1864 Braşov – 3.10.1901, Viena. Sculptor şi bariton la Opera din Viena. Fiul lui Iacob Mureşianu, editorul *Gazetei de Transilvania* din Braşov. **Studii**: 1884–1891, München, Academia Regală de Arte Frumoase. La expoziția de final a anului IV este remarcat de prințul regent Luitpold al Bavariei.

Sculptor de factură academică cu reale posibilități. A lăsat o operă restrânsă, ilustrată mai ales prin portrete. Din timpul studiilor la München datează un bust de inspirație antică, *Leocoteea*, un număr de portrete ale unor personalități transilvănene precum *Mitropolitul Blajului Ion Vancea de Buteasa* (1886), comandat pentru reşedința metropolitană din Blaj. Mitropolitul

Vancea îi comandă bustul papei Leon XIII, lucrare pierdută. Alte portrete se află la Muz. „Casa Mureşenilor” din Braşov: *Andrei Mureşanu*, *Iacob Mureşianu senior* (1894), de factură realistă, cu multe detalii veriste, *Sevastia Mureşianu*, un basorelief reprezentându-l pe *Avram Iancu*, executat după natură. Din 1887 datează *Pajura Transilvaniei*, emblemă a *Gazetei de Transilvania*, cu ocazia a 50 de ani de la apariție.

Traian Mureşianu lucrând la un portret.
Braşov, Muzeul „Casa Mureşenilor”

Muzee: Braşov, Muz. „Casa Mureşenilor”. **Bibl**.: Fondul Mureşenilor (corespondență trimisă de la Munchen), Braşov, Biblioteca Centrală. – Joe Gherman şi Barbu Brezianu, în *SCIA*, nr. 3–4, 1967, p. 338–342; *Artişti braşoveni uitați. 1700–1950*. Muzeul de Artă Braşov, 2008. Curator: Radu Popica [cat.]. – muzeulmuresenilor.ro. **I.V.**

MURNU Ion Lucian, 15.11.1910, Bucureşti – 12.04.1984, Bucureşti. **Studii**: 1936, Bucureşti, Şcoala Națională de Arte Frumoase, cu Oscar Han. A fost profesor de sculptură la IAP Bucureşti. **Premii**: 1938, pr. Anastase Simu; 1940, pr. Şcolii Române de la Roma; 1946, pr. la SO; 1967, medalia de aur a oraşului Cerveteri şi Zodiacul de aur.

Sculptura lui **I.L.M.** are ca punct central figura umană. Limbaj expresiv obținut prin modelaj dar şi prin stilizări ale formei anatomice. În opera sa se simte influența statuarei greceşti atât în operele de tinerețe (seria torsurilor feminine din anii ’40) cât şi în cele de maturitate sau târzii. În paralel recurge la simplificări accentuate ale siluetelor umane.

Ion Lucian Murnu, *Tors*

Exp. personale: 1940, Roma; 1946, Bucureşti, Sala Dalles; 1966, Bucureşti, Gal. Orizont; 1967, Roma; 1970, Arnsberg, Dortmund; 1985, Bucureşti, Gal. Orizont; 1985, Bucureşti, Gal. Municipiului; 1993, Constanța, Galați. **Exp. colective**: 1937, 1938 Bucureşti, SO; 1941, 1942, 1945, 1947, Bucureşti, TA; 1969, Roma, Biblioteca Română; 2011, Bucureşti, MNAC, exp. *Funeraria*; 2011, Gal. Orizont, exp. *Murnu şi elevii săi* [curator Doina Mândru]. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (*Orfeu*, bronz; *Omagiu lui Chopin*, bronz). **Artă publică**: Câmpulung Moldovenesc, *Mihai Eminescu*, bust. **Scrieri ale artistului**: Ion Lucian Murnu, *Idee şi meşteşug*. Prefață Pavel Şuşară, Bucureşti, 1994. **Bibl.**: Barbosa 1976; Deac 2000. – Petre Popescu Gogan, *Ecouri eminesciene în arta plastică*, Bucureşti, 1973; ***, *50 Contemp. Sculpt.* 1979; D. Mândru, P. Şuşară, D. Radulescu, *Inscripții pentru oamenii mei* [cat.], Bucureşti, 2004. **C.T.**

N

NANCU Alexandru, 4.08.1959, Bucureşti. **Studii**: 1983, IAP Bucureşti, profesori Paul Vasilescu, Horia Flămând, Marin Iliescu. Membru UAP. Membru fondator şi director al Fundaţiei HAR, profesor asociat la Şcoala de Studii Avansate a Universităţii de Arhitectură şi Urbanism „Ion Mincu", redactor-şef al revistei „Ianus", editată de Fundaţia HAR. **Premii**: 1984, pr. revistei *Amfiteatru*; 1985, pr. Comitetului de Cultură Arad; 1987, pr. revistei *Convorbiri literare*, Iaşi; 1997, pr. pentru ambient al UAP pentru programul *Habitat şi artă în România*; 2000, medalia de argint a oraşului Râmnicu Vâlcea pentru merite culturale deosebite.

Cu un program sculptural compatibil cu o viziune neo-ortodoxistă, **A.N.** mizează pe liantul dintre materie şi substanţa conceptuală de sorginte creştină. Artistul cu experienţă de restaurator preia elemente din fresca bizantină păstrând un element figurativ simbolic (ex. mâna), pe care îl încarcă prin maniera de reprezentare cu o dimensiune de sacralitate. Sculptura în piatră face uneori trimitere şi la timpurile precreştine.

Alexandru Nancu, *Semnul lui Iona*, piatră, 1987, foto Alexandru Nancu

Exp. personale: 1983, Bucureşti, exp. *Simetrii*; 1986, Bucureşti, exp. *Chipul Pietrei*; 2002, Râmnicu Vâlcea, exp. *Anatomii pneumatofore*. **Exp. colective**: 1999, Târgu Jiu, exp. *Brâncuşiana*; Râmnicu Vâlcea, exp. *Arta în drum spre muzeu*; 2000, Veneţia, exp. *22 de măşti la Veneţia*; 2001, Palatul Brâncovenesc de la Potlogi, exp. *Regăsirea memoriei*; 2003,

Veneţia, exp. *Visări levantine*; 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, Bucureşti, Salonul de sculptură mică. **Simpozioane**: 1983, Sălişte, Sibiu; 1984, Măgura, Buzău; 1985, Căsoaia, Arad; 1986, Babadag, Tulcea; 1987, Poiana cu Schit, Iaşi; 1997, 1998, 1999, Basarabi şi Râmnicu Vâlcea, *Habitat şi artă în România*; 2000, 2001, 2002, Râmnicu Vâlcea, *Tradiţie şi postmodernitate*; 2002, Târgu Jiu, *Brâncuşiana*; 2005, Murighiol; 2006, 2007, 2008, Jurilovca. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Vasile Drăguţ, în *Arta*, nr. 2, 1985. **O.N.**

NATRA Sonia, 28.04.1925, Bucureşti. **Studii**: în timpul celui de-al Doilea Război Mondial frecventează Şcoala de Artă pentru Evrei, profesor M.H. Maxy; absolvă în 1954 IAP Bucureşti, profesori Corneliu Medrea, Constantin Baraschi, Boris Caragea. **Premii**: 1957, Moscova, pr. pentru sculptură. Emigrează în Israel în 1961 împreună cu soţul ei, compozitorul Sergiu Natra. Trăieşte la Tel Aviv. A predat la mai multe şcoli de artă din Israel.

Deşi a absolvit studii de sculptură, acesta nu este singurul domeniu abordat de **S.N.** Pictura, ceramica şi literatura au o pondere similară în cariera ei. Debutează însă ca sculptoriţă într-un moment în care realismul socialist era încă dominant în România. Modelajul, aşa cum o vor arăta şi lucrările în ceramică de mai târziu, este ales ca procedeu prim în producerea sculpturii.

Sonia Natra, *Construim pentru pace*, gips, foto IIA

Exp. personale: 1969, Tel Aviv, Gal. 119; 1970, Tel Aviv, Uniunea pictorilor şi sculptorilor; 1978, Tel Aviv, Gal. Lavon; 1982, Paris, Cité des Arts; 1986, Muz. Bat Yam.

Exp. colective: 1953–1954, Bucureşti, Exp. anuală de stat. **Artă publică**: Ierusalim, Şcoala Bezek, *Comunicare* (relief ceramic); Haifa, Hotel Dan Carmel (relief ceramic). **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Jianu 1986; Adrian M. Darmon, *Autour de l'art Juif. Peintres*, *sculpteurs*, *photographes*, Paris, 2003. – Dorel Schor, ***S.N.*** – *Fragmente umane*, http:// www.acum.tv/articol/47591/; www.imj.org.il. **I.C.**

NĂSTASE Iustin, 15.06.1924, Soroca – 12.04.1986. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1953, profesor Constantin Baraschi.

Produce un număr mare de portrete-bust de un realism descriptiv: *Nicolae Bălcescu*, *Maiakovski*, *Bogdan Hmielniţki*, *Decebal.* După 1963 se ocupă şi de artă decorativă.

Exp. personale: Bucureşti, 1955, 1959, 1963, 1965. **Exp. colective**: 1953–1962, Exp. anuală de stat. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Oprescu 1965; Florea 1982. – I. Jianu, în *Arta plastică*, nr. 2, 1954, p. 21; H. Horşia, în *Arta*, 3, 1960, p. 34; ***, în *Arta*, nr. 4, 1960, p. 48; I. Florescu, în *Arta*, nr. 6, 1962, p. 35. **I.C.**

NĂSTĂSESCU Vasile, 28.01.1920, Bucureşti – 1987. **Studii**: absolvă Academia de Belle-Arte în 1946, profesor Cornel Medrea.

Lucrează în materiale multiple, bronz, piatră, marmură, lemn. Una dintre temele timpurii este corpul feminin idealizat şi voluptuos. Pe la mijlocul anilor 1970, devine interesat de abstracţie. În paralel, face numeroase busturi pentru spaţiul public.

Vasile Năstăsescu, *Dobrogeanca*, foto *Arta*

Exp. personale: 1971, Bucureşti, Gal. Orizont; 1975, Bucureşti, Gal. Orizont [cat. Marin Mihalache, Mircea Grozdea]; 1960, Craiova; 1965, Piteşti, Palatul Culturii (cu Gh. Stănescu) [cat. Ion Vlasiu]. **Artă publică**: Caracal, *Mihai Eminescu*, *Tudor Vladimirescu*; Piteşti, *Liviu Rebreanu*; Râmnicu Vâlcea, *Maxim Gorki*; 1976; Bacău, *Alecu Ru*sso. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Constanța, Muz. de Artă; Craiova, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Târgu-Jiu, Muz. de Artă; Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Florea 1982. – Gh. Cosma, în *Arta*, nr. 6, 1965, p. 324; ***, în *Arta*, nr. 11, 1975, p. 37. **I.C.**

NĂSTUREL Tamara, 11.12.1930, Cernăuți. **Studii**: de teatru şi litere; 1960–1963, Şcoala Populară de Artă din Bucureşti, secția sculptură; din 1976 se stabileşte în Franța, reluând legăturile cu România după 1989. **Premii**: 1990, diploma Asociației Internaționale „Sodalitas Ovidiana"; 2003, diploma pentru merit artistic a „Ligii pentru recunoaşterea Daciei".

Stăpâneşte tehnica cioplirii directe în lemn, piatră, marmură, acordând atenție calității cromatice a materialelor. Sugestiile geometrice apărute în timpul prelucrării blocului de piatră sunt topite, prin şlefuirea minuțioasă, într-o anvelopă ce rotunjeşte delicat formele, luând aspectul finisărilor naturale. Simplitatea şi misterul portretelor create de **T.N.** (*Creator*, mozaic; *Trezire*, alabastru) se împletesc într-o formulă stilată a modernismului care reface legăturile cu cei doi maeştrii ai sculpturii româneşti, Constantin Brâncuşi şi Dimitrie Paciurea.

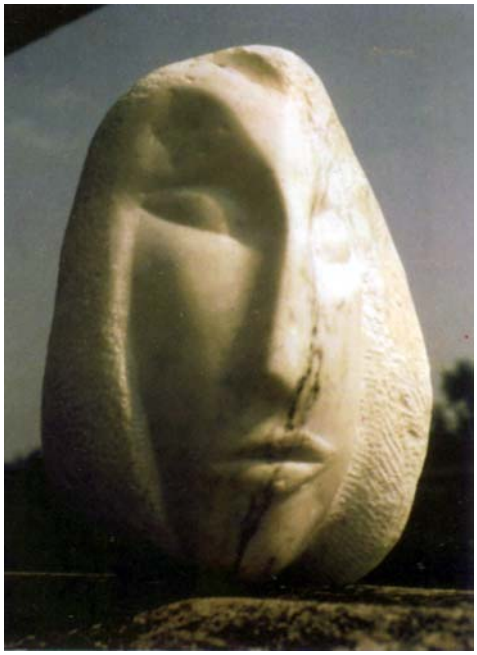

Tamara Năsturel, *Trezire*, alabastru, foto IIA

Exp. personale: 1962, Bucureşti, Casa de Cultură; 1969, Bucureşti, Sala Dalles; 1981, Paris, Gal. BNP, Bd. Malesherbes; 1990, Paris, Sala Primăriei, Arondismentul 7; 1991, Ville d'Avray, „Maison pour Tous"; 1994, Paris, Gal. Hartman. **Exp. colective**: participă începând din 1965 la SO din Bucureşti; 1968, Madrid, *La femme dans la médaille*; 1969, Praga şi Bratislava, Exp. intern. de medalii; 1973, Atena, exp. intern. *Artistes femmes*; începând din 1976 se află la Isy-les-Moulineaux unde participă la *Salon du Sud 92*; 1984, Atena; 2003, Bucureşti, Salonul de grafică; 2005, Muz. Brăilei. **Muzee**: Muz. Brăilei. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 5. **V.B.**

NEAG Valer, 17.09.1954, Dostat, jud. Alba. **Studii**: 1978, IAP Bucureşti; membru UAP; profesor la Liceul de Arte din Târgu Jiu; **Premii**: Excellente Prices, Kanozawa, Japonia, pentru lucrarea *Un scaun subțire pentru mama.*

Artist sticlar apropiat domeniului sculpturii prin volumetriile concrete dezvoltate în masa nedefinită şi translucidă a sticlei. Plăsmuieşte obiecte şi personaje în compoziții sobre şi elegante, accetuând uneori o linearitate asemănătoare celei din arta japoneză (*Niponele*, *Dialog*). Discursul său se articulează pe contrastele dintre plan şi adâncime, luminos şi clarobscur, teluric şi aerian. Este preocupat şi de asamblările din sticlă, lemn, pânză şi culori.

Valer Neag, *Compoziție*, sticlă, 2011

Exp. personale: 1979, Deva; 1981, Bucureşti; 1985, Târgu Jiu; 1987, Bucureşti, Trienala artelor decorative; 2003, Craiova, Muz. de Artă, exp. *Sacru-Profan* (împreună cu Mihai Țopescu); 2005, Târgu Jiu, Muz. de Artă; 2009, Târgu Jiu, Galeriile Municipale de

Artă, exp. *Umbra din zid;* 2012, Târgu Jiu, Muz. de Artă. **Exp. colective**: participă începând din anii ’80 la majoritatea manifestărilor de breaslă; 1985, Târgu Jiu, Gal. Atelier 35, exp. *Punctul*, *semn plastic*; 1987, Bucureşti, Trienala artelor decorative; 2003, Bucureşti, Gal. Orizont, *Bienala artelor focului*; 2011, Bucureşti, Gal. Orizont, *Salonul sticlei*. **Simpozioane**: 1978, 1987, Târgu Jiu, *Simpozionul național de sticlă*; 1984, Pădurea Neagră, *Simpozionul național de sticlă*; 1985, Novy-Bor, Cehoslovacia, Simpozionul intern. de sticlă; 1986, Dorohoi, *Tabăra națională de artă a sticlei şi porțelanului*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Craiova, Muz. de Artă; Cottbus, Germania, Muz. de Artă; Kanazawa, Japonia, Muz. Institutului de Artă. **Bibl.**: Guță 2009. – Cătălin Davidescu, în *România literară*, 14/2003; Aurelia Mocanu, în *Observator cultural*, 3 iun. 2011. **V.B.**

NEAGU Paul, 22.02.1938, Bucureşti – 16.06.2004, Londra. **Studii**: 1956–1959, Şcoala serală de desenatori tehnici; se pregăteşte şi încearcă să intre la diverse facultăți – filologie, filosofie, arte. 1960–1965, IAP Bucureşti, cu Octavian Angheluță (lucrarea de diplomă *Târgul de pe muntele Găina*). În 1970 pleacă în Franța şi apoi se stabileşte la Londra. Din 1973 este profesor asociat la Hornsey College of Art din Londra (Middlesex University). Experințele pedagogice vor fi o constantă în cariera sa: 1975–1976, Royal College of Art, Londra; 1982, Concordia University, Montreal; Slade College, Londra. Printre studenții săi se numără: Anish Kapoor, Antony Gormley, Tony Cragg, Rachel Whiteread şi Langlands & Bell. După 1990 se întoarce în România pentru perioade mai lungi, cumpărându-şi un atelier la Curtea de Argeş. **Premii**: 1996, pr. guvernului japonez.

Deşi sculptura este partea cea mai cunoscută a operei lui **P.N.**, pictura, desenul, obiectul precum şi acțiunile îl reprezintă în egală măsură. Mai mult, există continuități, teme, motive care migrează dintr-un mediu într-altul. **P.N.** este un artist intelectual care consideră arta un domeniu al investigației şi cercetării. Din acest punct de vedere desenul însoțit adesea de însemnări deține un rol important în conceperea lucrărilor. Însemnările lui atestă faptul că a fost permanent interesat de filosofie, semiotică şi literatură care au concurat la modelarea teoriilor sale artistice şi ale interpretărilor pe care le aplica operei sale. A fost considerat de către unii comentatori un artist conceptual mai ales datorită naturii sale intelectuale, cu mențiunea că el rămâne totuşi extrem de ataşat de obiect. În lucrările sale, chiar considerate în ansamblu, se pot detecta relații multiple şi constante cu avangarda istorică: pe de-o parte se poate vorbi despre legăturile cu anume artişti precum Marcel Duchamp, Kasimir Malevici sau Constantin Brâncuşi, iar pe de altă parte **P.N.** împărtăşeşte cu avangarda credința în inventivitate, originalitate şi în capacitatea artei de a acționa asupra relațiilor sociale. În 1968–1969 începe să facă „obiecte tactile” din materiale diverse, producție pe care o continuă şi la începutul anilor 1970. Opțiunea pentru simțul tactil (şi mai târziu şi pentru cel gustativ în seria de acțiuni *Cake Man*) este explicată în *Manifestul artei palpabile* din 1969:

simțul văzului s-a tocit prin îndelungi practici culturale, prin urmare are nevoie de o alternativă şi/sau de regenerare. În 1972, formează un grup fictiv *Grupul de Arta Generativă* (GAG) care va avea în decursul anilor mai multe expoziții şi publicații (membrii săi inventați de **P.N.**: Philip Honeysuckle, Husney Belmood, Anton Paidola, Edward Larsocchi). În 1975, produce primul *Hyphen* (cratimă), obiect-sculptură care se doreşte fără trecut sau filiație; el este într-un fel o nouă categorie artistică precum *ready-made*-ul lui Marcel Duchamp sau *combine-paintings* lui Robert Rauschenberg. El devine cheia, modulul, punctul de plecare al sculpturii şi teoriei lui **P.N.** Definițiile pe care i le-a dat artistul sunt nenumărate căci şi forma însăşi este în perpetuă metamorfoză. *Hyphen* nu are semnificație intrinsecă, ci este o modalitate de a uni/despărți, este prezență/absență, formă ermetică/ transparentă, subiect/obiect. **P.N.** inventează multiple variante, în materiale şi ele diverse. Unele obiecte din această categorie primesc nume după locul în care sunt expuse sau produse (ex. *Hyphen de la Battersea*). Expoziția *Hyphen 1975–1985* de la Gal. Curwen (Londra) marchează în mod simbolic încheierea seriei. Deja din 1983 începuse să lucreze la sculptura catalitică, iar în 1986 definitivează cele *Nouă stațiuni catalitice*. Acestea au ca origine *Hyphen*-ul, ca şi el pot varia şi pot fi transpuse în felurite materiale, şi ilustrează cel mai elocvent ideea de artă generativă. Alte serii: *Unnamed*, *Epagoge*.

Exp. personale: 1969, Bucureşti, Gal. Amfora; 1972, Lausanne, Gal. Rivolta; New York, MOMA, Grupul de Artă Generativă; 1979, New York, Gal. Elise Meyer, *Cratima de New York*; 1981, Sunderland, Centrul de Artă; 1982, Newcastle, Gal. Laing [retr.]; 1983, Universitatea din Liverpool; Toronto, Gal. Olga Korper; Tokyo, Gal. Kamakura; 1985, Londra, Gal. Curwen, 1984–1985, *Hyphen 1975–1985*; 1986, Londra, Gal. Serpentine, *Nouă stațiuni catalitice*; 1990, Colchester, Gal. Minories, *Nouă stațiuni catalitice*; 1990, Bârlad, Bacău, Cluj-Napoca, Timişoara, Bistrița; 1994, Timişoara, Gal. First, mini-retr.; Sibiu, Muz. Brukenthal; Goodwood, Sussex, Fundația Hat Hill Sculpture; 1997, Bucureşti, MNAR [retr.]; 1997, Los Angeles, Museum of Contemporary Art; 1998, Londra, Gal. Flowers East; 2000, Ljubljana, Muz. de Artă Modernă; 2003, Londra, Tate Britain. **Exp. colective**: 1969, Liverpool, Bienala John Moores; Edinburgh, Gal. Richard Demarco; 1971, Londra, Gal. Sigi Krauss; Glasgow, Gal Compass (cu Horia Bernea); 1973, Londra, Gal. Sepentine; 1975, Londra, Gal. Hayward; 1979, Glasgow, Gal. Third Eye Center [cat.]; 1981, Paris, Muz. de Artă Modernă, *Baroque 81*; 1993, Londra, Exp. Intern.; 1997, Barcelona, Tokyo, Viena, *Out of Action*, *între performanță şi obiect*; 1998, Liubliana, Muz. de Artă Modernă, *Corpul şi Orientul*; 2004, Bucureşti, MNAC (cu Horia Bernea); Bucureşti, MNAR, *De la Moore la Hirst* [cat.]; 2006, Bucureşti, MNAC, *Artişti în exil*; 2007, Sibiu, Muz. Brukental, *Arhiva Demarco*. **Artă publică**: 1997, Bucureşti, *Crucea secolului* (bronz); 1999, Timişoara, *Crucificare* (inox); 2012, Londra, Parcul Owen's Fields, *Edgerunner*.

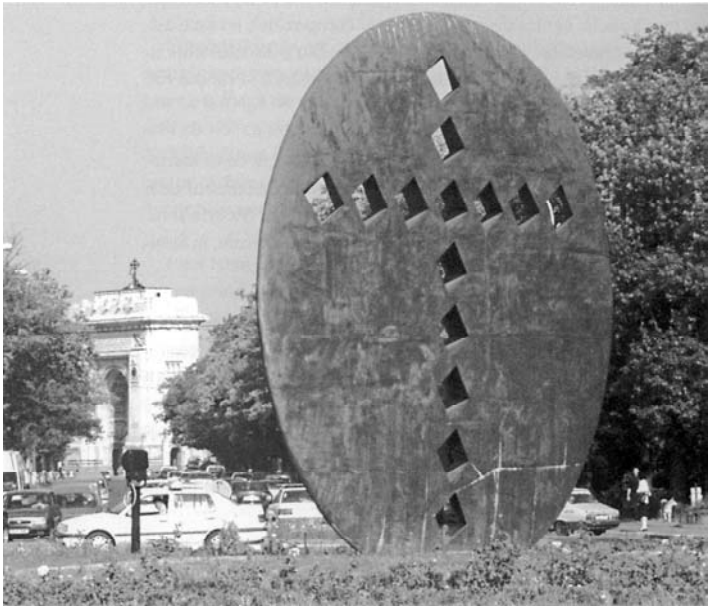

Paul Neagu, *Crucea secolului*, Bucureşti, foto IIA

Muzee: Ayr, Maclaurin Art Gallery; Bârlad, Muz. Vasile Pârvan; Belfast, Arts Council of Northern Ireland; Bucureşti, MNAC; Ministerul Culturii; Colecția Regală de Artă Contemporană; Cork, Downeen Collection; Dallas, Deal Collection; Dublin, Municipal Gallery of Modern Art; Edinburgh, Scottish National Gallery of Modern Art; Scottish Sculpture Trust; Hamburg, Kulturbehörde; Lausanne, Musée Cantonal de Beaux Arts; Leeds, City Art Gallery; Ljubljana, Moderna Galerija; Londra, Arts Council of Great Britain; British Museum; BZW; Victoria and Albert Museum; Tate Modern; Middlesborough, Borough Council; Newcastle, Laing Art Gallery; Philadelphia, Philadelphia Art Museum; Seine Saint-Denis, FDAC; Timişoara, Muz. Banatului; Tokyo, Muz. de Artă Modernă; Tulcea, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Palp'Arta*, în *Arta*, nr. 5, 1970, p. 20; *Generative Art Group*, Londra; *Guide to Generative Arts*: (Generative Arts Research Group), Londra; *Generative Arts Research*, Londra, 1977; *Generative Art Trust*, Londra, 1996; *A Derridean Tornado*, Londra, 2000; *Marele Clepsidru*, Timişoara, 2004 (poezie). **Bibl.**: Jianu 1986; Jean-Pierre Delarge, *Dictionnaire des arts plastiques modernes et contemporaines*, Paris, 2001; Prut 2002; Montvoisin 2008. – Pintilie 2000; Cârneci 2000; Al. Titu, *Experimentul în arta românească după 1960*, Meridiane, Bucureşti, 2003; Guță 2009. – Paul Overy, ***P.N.***: *A Generative Context (1965–1981)*, Sunderland, 1981; Matei Stârcea Crăciun, *Nouă stațiuni catalitice – studiu de simbolism hylesic*, Bucureşti, 2003. – *Experiment* 1997; *Versions of Transfiguration* 1998. – cataloage personale (selecție): *Writing Space – **P.N.***: *Recent sculpture and related drawings 1979–81*; *Selective retrospective paintings-drawings 1968–81*, Laing Art Gallery, 1981, Sunderland; Newcastle; ***P.N.***: *Exhibition*, Introduction by Kenjiro Okamoto Gallery K., Tokyo, 1982; *Hyphen (1975–1985): A Sculpture by **P.N.***, *Visual Hermeneutics*, Londra, 1985; ***P.N.***: *Catalytic Sculpture Court System*, Gallery K, 1986, Tokyo; *Nine Catalytic Stations: **P.N.***, Londra, 1987; *Nine Catalytic Stations: **P.N.** 1975–1987*,

The Scottish Sculpture Trust, 1988, Edinburgh; ***P.N.***: *Drawing*, *Painting*, *Sculpture*, Narrow Water Gallery, 1988; ***P.N.*** – *Epagoge – Sculpure and Drawings*, Flowers East, Londra, 1993; ***P.N.***: *Catalogul unei donații – Desen*, *gravură*, *sculptură*, MNAR, Bucureşti, 1996 (cu bibliografie). – Anca Oroveanu, *Artistul ca inventator*; *Paul Neagu: urmă şi prospecție*, în *Rememorare şi uitare*, Humanitas, 2005. – A. Oroveanu, în *Arta*, nr. 6, 1991, p. 18; RRHA. – www. paulneaguhyphen.com; www.sculpture.org.uk; http://www.ledelarge.fr; www.demaro-archive.ac.uk **I.C.**

NEMETH Anton, 9.05.1933, Bicsad, jud. Covasna. **Studii**: 1961, absolvă IAP Bucureşti.

Prezență efemeră în câmpul artei din România. **A.N.** s-a specializat în portrete şi compoziții.

Exp. colective: 1970, Bucureşti. **Bibl.**: Barbosa 1976. **C.T.**

NICĂPETRE (BĂLĂNICĂ Petre), 27.01.1936, Brăilița – 21.04.2008, Canada. 1953–1956, scenograf la Teatrul de Păpuşi din Brăila. **Studii**: 1958–1964, IAP Bucureşti, cu Boris Caragea şi Costin Ioanid. 1966–1968, bursa „Cecilia şi Friedrich Storck". În 1981 se stabileşte în Canada. În 2004 revine pentru un timp la Brăila. **Premii**: 1991, marele pr. la Concursul intern. de sculptură „Henry Moore", Hakone, Japonia, pentru lucrarea *Adam şi Eva*; 1993, pr. juriului la a II-a ediție a Concursului intern. de sculptură, Universitatea din Birmingham, Alabama, SUA, pentru lucrarea *Invocație*.

Evoluează cu egală uşurință în sculptura realistă ca şi în cea abstractă, păstrând, nu odată, o minimă referință la real. Este mai ales cioplitor, încercând să pună în valoare materialul ales, de preferință, structuri ordonate, simetrice. Expune în numeroase rânduri, alături de sculptură, desene, cu o grafie dinamică, barocă. Din 1982 şi 1984 datează ciclurile *Inovație*, *Farmec liniştit*, urmate în 1988 de *Acrotiri* şi *Altare păgâne*.

Exp. personale: Bucureşti, 1969, Gal. Simeza; 1970, 1972, 1974, Gal. Apollo; 1975, Gal. Amfora; 1976, Gal. Municipiului; 1982, Toronto, Columbus Center; 1985, Toronto, Goethe Institut; 1993, Hamilton, Ontario, Centrul Cultural Român; 1996, Toronto, Centrul Societății Sculptorilor; 1997, White Point Gallery. **Exp. colective**: 1970, Piatra Neamț, Festivalul de artă plastică „Lascăr Vorel"; 1971, Praga, exp. *Tineri artişti români* [cat. prefață de Iulian Mereuță]; 1975, Barcelona, Concursul intern. Joan Miro; Berlin, exp. *Plastik und Blumen*; 1976, Bienala de la Veneția (cat.); 1995, Osaka, Trienala de sculptură. **Artă publică**: 1971, Costineşti, Tabăra de tineret, *Formă sculpturală*. **Simpozioane**: 1971, 1979, Măgura; 1974, Villany, Ungaria (*Iubirea mea… despre tine*, marmură); 1977, Iocitelije, Iugoslavia; 1978, Antalya, Turcia; 1980, Skironio, Grecia (*Marea umbră*, marmură); 1987–1988, Kifissia, Grecia; 1988, Straubing, Germania, (*Orgă de linişte*, granit); 1993, Akrotiri, Grecia; 1994, Krastal-St. Paul, Austria (*Devenire*, lemn). **Muzee**: Brăila, Centrul Cultural „Nicăpetre" (înființat în 2001, conține o bogată donație de desene şi sculpturi ale lui **P.N.**); Bucureşti, MNAC; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Tokio, Muz. Regal.

Nicăpetre, *Cariatidă*, piatră, 1969, foto IIA

Scrieri ale autorului: *Brăiliţa – Downtown – via UAP*, Muzeul Brăilei, Biblioteca Istros, 1994; *Nicăpetre despre Nicăpetre*, Muzeul Brăilei, Biblioteca Istros, 2004. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Tabăra de sculptură Măgura*, Bucureşti [cat.]. – Florea 1982; Grigorescu 1991, p. 33; Ion Mircea Enescu, *Arhitect sub comunism*, Paideia, 2006, p. 287. **I.V.**

NICODIM Ion, 26.03.1932, Constanţa – 15.03.2007, Paris. **Studii**: 1950–1956, IAP Bucureşti (clasa Gheorghe Labin); 1965–1968, studii libere la Roma. **Premii**: 1956–1958, bursa *Frederic Storck şi Cecilia Cuţescu Storck* Bucureşti; 1964, pr. UAP; 1965–1968, bursa de studii pentru Italia acordată de Academia RSR; 1968, pr. UNESCO, Roma; 1970, pr. pentru desen original Rijeka, Jugoslavia; 1975, pr. Academiei RSR; 1978, pr. UAP pentru artă monumentală; 1981, menţiune la Festivalul intern. de pictură de la Cagnes-sur-Mer, Franţa; 1987, pr. revistei *Arta*; 1992, pr. *Gottfried von Herder*, Viena.

Cunoscut în primul rând ca pictor. Sculptura reprezintă un capitol original în creaţia lui **I.N.**, ce ia amploare în ultima parte a carierei; apelul la limbajul tridimensional se autoimpune fiind motivat de cerinţe ce ţin de expresivitate dar şi de logică narativă, corelate unei tematici bine circumscrise. Astfel, deşi unele proiecte se nasc din reflecţia asupra unor teme realizate iniţial în pictură, ele dobândesc o forţă sporită de persuasiune prin transpunerea într-un nou limbaj. Este cazul monumentului plasat acum în preajma bisericii Kretzulescu din Bucureşti, monument ce dialoghează în mod direct cu lucrarea lui Francisco Goya, *2 Mai*. Pentru acest monument există nişte stadii intermediare, ce urmăresc descompunerea mişcării şi căutarea atentă a efectului dramatic.

O altă temă, cea a primilor oameni, propune formule de factură diferită, expresionistă. Limbajul plastic se concentrează asupra calității expresive a lemnului, cioplit frust, în volume ample. Personajele sale, *Adam* şi *Eva*, rezonează cu o zonă particulară a sculpturii româneşti, cu creațiile unor artişti precum Aurel Vlad, Adrian Pârvu etc. Ataşele ornamentale adaugă o notă ironică sensului general al imaginilor.

Ion Nicodim, *Coloane*, foto Sorin Chițu

Exp. **personale**: 1958, Bucureşti, Gal. Magheru [cat. text introductiv Vasile Drăguț]; 1968, Roma, Gal. Il Bilico [cat. prefață Guilio Carlo Argan]; 1972, Bucureşti, Muz. Simu (exp. organizată cu prilejul Congresului internațional de estetică) [cat.]; 1976, Bucureşti, Galeria Nouă [cat.; prefață Theodor Enescu. Din convorbirile de atelier cu Ion Nicodim]; 1980, Lyon, Palais Saint-Jean; 1987, Bucureşti, MNAR; 1993, Paris, Centre Culturel Roumain; 1999, Caen, Abbaye d'Ardenne; 1999, Bucureşti, Casa Radio; 2000, Slobozia, Muz. Agriculturii; 2004, Bologna (cu Ariana Nicodim), Palazzo Stella [cat.]; 2004, Vicenza (cu Ariana Nicodim), Studio Valmore [cat.]; 2006, Caen, Abbaye (aux Dames) D'Ardenne; 2011, Bucureşti, Gal. Dialog [cat. Ruxandra Garofeanu]. **Exp. colective**: 1962, Paris, Musée d'Art Moderne, Bienala Tineretului [cat.]; 1968 (împreună cu Ion Bănulescu, Florin Ciubotaru şi Şerban Gabrea), Bucureşti, Gal. Simeza; 1969, São Paolo, Bienala intern. de artă *4 artistas romenos* (expune alături de Ion Bitzan, Ion Pacea, George Apostu) [cat.; text de Dan Hăulică]; 1969, Bucureşti, Gal. Apollo [cat.]; 1969, Liublijana, Bienala de arte grafice [cat.]; 1969, 1981, Cagnes-sur-Mer, Festivalul internațional de pictură, [cat.]; 1970, Torino, Mostra di Arte Figurativa Contemporanea Romena; 1970, Rijeka, Biennial of

Original Design, [cat.]; 1970, Viena, European Graphic Artists, Haus Europa [cat.]; 1970, Copenhaga, *Grup M58*; 1973, Bucureşti, MNAR, *25 de ani de artă românească*; 1973, Galați Muz. de Artă Contemporană, *Artistul contemporan şi universul lui*, [cat.]; 1974, Bucureşti, *Artă şi energie*, Gal. Nouă, [cat.]; 1975, Bucureşti, Gal. Nouă, exp. *Artă şi istorie*; 1977, Iaşi, Muz. de Artă, exp. *Autoportretul*, [cat.]; 1977, Roma, Pallazo delle Esposizioni, *Quadrienala artelor figurative*, [cat.]; 1978, Paris, Esplanade de la Défence, *Salon de Mai*, [cat.]; 1978, Paris, Galerie Hervé Odermatt; 1978, Timişoara, Muz. de Artă, exp. *Studiul* [cat.]; 1979, 1980, 1985, Montrouge, *Salon de Montrouge* [cat.]; 1979, Paris, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, exp. *Nouvelle aquisitions*; 1980, 1982, Paris, Cité Nationale des Arts; 1982, Veneția, Padiglione Centrale, Giardini di Castello, Bienala intern. de artă [cat.]; 1982, Villeparisis, *Travaux sur papier*, *objets*, *photos* [cat.]; 1982, Paris, Grand Palais, *Comparaisons* [cat.]; 1983–1985, Paris, Fondation Nationale des Arts Graphiques et Plastiques, exp. *Art against/contre Apartheid* [cat.]; Museo del Arte, Barcelona [cat.]; Museo del Arte, Madrid [cat.]; Udstillings-Bygningen, Charlottenborg; Copenhaga [cat.]; Konsthall, Lund [cat.]; Tampaaren Nykytaiteenmuseo, Tampere [cat.]; Porin-Lahden Taidemuseo, Pori-Lahti [cat.]; 1985, Bruxelles [cat.]; 1988, Paris, ADCA, *Votre rencontre avec l'art contemporain*; 1988, Longjumeau, ADCA, exp. *Nicodim-Scwimberghe-Faure-Condé*; 1989, Paris, Centre Pompidou, *Poésie en Roumanie*; 1989, 1990, Paris, FIAC [cat.]; 1994, Bucureşti, MNAR, exp. *Tema. Eseu de artă comparată* [curator împreună cu Paul Gherasim]; 1995, Veneția, Bienala. 1995, Bucureşti, MNAR, *Secvențe plastice*; 1996, Bucureşti, Gal. Etaj ¾, Sibiu, Muz. Brukenthal, exp. *Experiment – 40 de ani de artă de avangardă în România*; 1997, Bucureşti, Palatul Parlamentului, exp. *Spiritualul în artă*; 1998, Bucureşti, MNLR, exp. *Îngerii*; 2011, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti, exp. *Abstracționismul. Vocile Materiei*. **Artă publică**: 1962, Eforie, *Marea* (frescă cu aplicații de ceramică smălțuită realizată împreună cu Cecilia Cutescu-Storck); 1962, Eforie, *Decor dobrogean*. **Muzee**: Bacău, Muz. de Artă; Bucureşti, Ministerul Culturii; Bucureşti, MNAR; Bucureşti, MNAC; Constanța, Muz. de Artă; Craiova Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Medgidia, Muz. de Artă; Rijeka, Muz. de Artă Contemporană; Roma, Museo di Arte Moderna; Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl**.: Michel Laclotte (coord.), *Petit Larousse de la peinture*, 2, Paris, 1979 (articol de Ionel Jianu); ***, *Enciclopedia Universale de la Pittura Moderna*, Roma, 1968 (Giulio Carlo Argan); Michel Ragon, Michel Seuphor (coord.), *L'Art abstrait*, 4, Paris, 1974; Barbosa 1976; *Who's Who. International Biographical Art Dictionary*, Ed. 1989–1990. – Dan Hăulică, *Peintres roumains*, II, UNESCO, Paris, 1965; *Congresul internațional de estetică*, Bucureşti, 1972; Postolache 1973; Petru Comarnescu, *Chipurile şi priveliştile Europei*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980; Crişan 2010. – Ilinca Nicodim-Gèze, ***I.N.***, Bucureşti, 2011. – Giulio Carlo Argan, în *AL*, no. 5–7, Roma; Coriolan Babeți, în *Arta*, nr. 4, 1987; Coriolan Babeți, în *Secolul XX*, no. 319–321; Ioana Beldiman, în *Arta*, nr. 4, 1987; Olga Buşneag, în *Arta*, nr. 4, 1987; Magda Cârneci, ***I.N.***, dosar de artist, CIAC, Bucureşti; Jean-Luc Chalumeau, în *Opus international*, no 68; Georges Charbonnier, în *Le Monde (des Arts)*, 30 aout 1972; Georges Charbonnier, în *Theatre/Public*, no. 9, 1986; Georges Charbonnier, *Secolul XX*, nr. 319–321, 1990; Alexandru Chira, în *Arta*, nr. 4, 1987; Giorgio De Marchis, în *L'Espresso*, 23 iulie 1968, Roma; Theodor Enescu, în *Secolul XX*, no. 11–12, 1977; Theodor Enescu, în *Secolul XX*, nr. 4–5, 1984; Theodor Enescu, în *Arta*, nr. 4, 1987; Paul

Gherasim, în *Secolul XX*, nr. 7–8, 1980; Dan Hăulică, în *România literară*, nr. 6, 5 februarie 1987; Dan Hăulică, în *Secolul XX*, nr. 319–321, 1990; Anatol Mândrescu, în *Secolul XX*, nr. 4–5, 1984; Anatol Mândrescu, în *Secolul XX*, nr. 319–321, 1990; Francis Parent, în *Arts*, no. 30, 28 aout 1981, Cagnes-sur-Mer; Jérôme Peignot, în *Opus International*, no. 77, 1980, p. 45; Paul Petrescu, în *România literară*, nr. 25, 18 iunie 1987; Paul Petrescu, în *Arta*, nr. 4, 1987; Theodor Redlow, în *Arta*, nr. 4, 1987; Rohtraut Wittstock-Reich, în *Neuer Weg*, 14 Februar 1987. **C.T.**

NICOLAE-MUTIŞ Petre Minea, 1.08.1889, Crângurile (Giurgiu) – 20.12.1970, Călugăreni. **Studii**: 1907–1911, Şcoala de Belle-Arte. **Premii**: pr. Lecomte de Nouy.

A avut o carieră artistică scurtă, desfăşurată aproximativ între anii 1911–1930. A fost portretist şi a executat câteva busturi în marmură şi bronz. Timp de câţiva ani a împărţit atelierul cu pictorul Alexandru Romano.

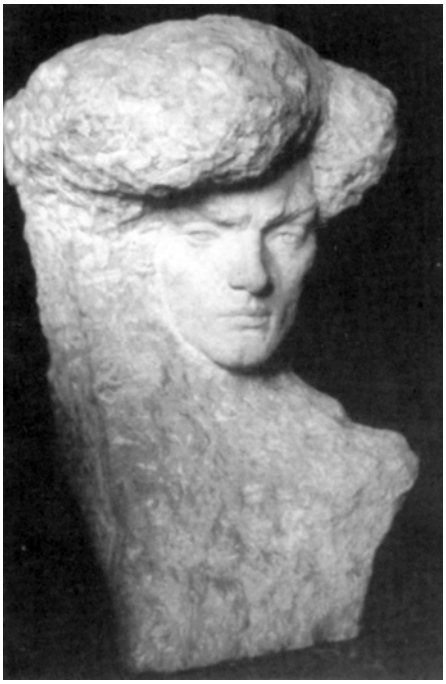

Petre Niculae-Mutiş, *Pictorul A. Romano*

Exp. colective: 1914, 1916, SO. **Artă publică**: Titu (Dâmboviţa) şi Singureni (Giurgiu), *Mon. Ostaşului Român.* **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 4. – Oprea 2004. **I.C.**

NICOLIN Constantin, 10.11.1931, Zătreni (Vâlcea). **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1957, profesori Cornel Medrea şi Constantin Baraschi. **Premii**: 1958, bursa D. Paciurea.

Debutează cu reliefuri cu conţinut narativ mai ales istoric. În anii 1970 lucrează mai ales în lemn obiecte ce amintesc de meşteşugul ţărănesc. De

altfel, titlurile lucrărilor sale fac deseori trimitere la lumea rurală. Este interesat şi de portret fie în bronz, fie în lemn.

Constantin Nicolin, *George Enescu*, bronz

Exp. personale: 1997, Bucureşti, Gal. Hanul cu Tei; 2010, Bucureşti, Gal. Galateea (cu Vitalie Butescu). **Exp. colective**: exp. anuale de stat şi municipale; 1959, Bucureşti, Exp. tineretului; 1969, Bucureşti, Gal. Apollo; 1968, Moscova; 1970, Geneva, Torino; 1974, Arad, Sala Forum; 1980, Bucureşti, *Magistralele socialismului*; 2005, Tg. Jiu, Salonul anual; 2008, Bucureşti, Centrul Militar Național; 2011, Bucureşti, Gal. Basil. **Artă publică**: Râmnicu Vâlcea, *Maternitate*; 1998–2000, Vânjuleț (Mehedinți), *Mon. Eroilor*. **Simpozioane**: 1988, Sighet. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Florea 1982. – http://nicolinconstantin.blogspot.com. **I.C.**

NOUR Gheorghe, 16.03.1953, Stoicani, Galați. **Studii**: Şcoala de Artă din Galați, Secția sculptură, cu Alexandru Pamfil; absolvă un curs de restaurare obiecte metal; membru al Asociației Artiştilor Plastici „Simeza”. **Premii**: 2007, pr. şi Medalia Fundației de Artă „Sf. Luca”; pr. „Marcel Guguianu”, Bârlad.

Lucrează în lemn şi bronz, practicând şi combinarea lemnului cu diverse materiale. Realizează portrete, nuduri cu valențe simbolice şi compoziții semiabstracte care sugerează maternitatea, devenirea (*Fertilitate*, *Germinație*, *Izvorul vieții*). Elaborările sintetice (*Meditație*, *Clepsidră*, *Metamorfoză*) sau contrastele dramatice (*Jertfă*, *Simfonia lacrimii*) vorbesc despre permanenta căutare a rezonanțelor şi a echilibrului.

Gheorghe Nour, *Meditație*, lemn, foto Stoica 2007

Exp. personale: 2001, Galați, Şcoala Sf. Grigorie Teologul; 2002, Tecuci, Gal. de Artă „Gh. Petraşcu"; 2003, Galați, Casa Corpului Didactic şi Banca Românească; 2004, Brăila, Gal. de Artă UAP; 2005, Galați, Centrul Cultural „Dunărea de Jos". **Exp. colective**: 1990, Galați, Teatrul Muzical „Nae Leonard", Salonul anual; 2000–2002, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Sculptura românească contemporană*; 2006, Vaslui, Sărățeni; 2004, 2006, Buzău, *Bienala artelor „Ion Andreescu"*; 2005, 2006, Bârlad, Concursul „Nicolae Tonitza", Muz. „Vasile Pârvan"; 2006, Bacău – Chişinău, *Salonul Moldovenilor*; 2007, Bârlad, Gal. de Artă „N. Tonitza", exp. *Sacru şi profan.* **Simpozioane**: 1990, Soveja; 1994, Rohia, Maramureş. **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **V.B.**

O

OLARIU Iulian, 29.08.1922, Gătaia, jud. Timiş – 15.10.1991. **Studii**: 1946–1951, absolvă IAP Bucureşti, cu Nicolae Dărăscu, Eustaţiu Stoenescu, Jean Al. Steriadi, Alexandru Ciucurencu, M.H. Maxy. Călătoreşte în URSS (1959), Bulgaria (1963), China (1964).

I.O. este pictor, sculptor, gravor. Ca sculptor autodidact **I.O.** s-a desprins în mai mare măsură de opţiunile sale iniţial manifestate în sensul unui realism militant. Este autorul unor compoziţii de un figurativism aluziv, mult simplificat, tinzând spre abstracţie, pentru care oţelul inoxidabil s-a dovedit un material adecvat.

Iulian Olariu, *Sunet*

Exp. personale: Bucureşti, 1957, 1959, 1964, 1966, 1972 (exp. retr.). **Exp. colective**: Bucureşti, 1964, debutează la Exp. anuală de stat. **Artă publică**: 1971, Bucureşti, Parcul 23 August, *Elegie spaţială*, oţel inoxidabil. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Galaţi, Muz. de Artă Vizuală; Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl**.: Barbosa 1976. – Florea 1982. – ***, în *Arta*, nr. 4, 1961, p. 3; Horia Horşia, în *Arta*, nr. 12, 1965, p. 620; ***, în *Arta*, nr. 5, 1966, p. 34; ***, în *Arta*, nr. 6, 1970, p. 39; ***, în Arta, nr. 4, 1979, p. 39. **I.V.**

OLARIU Octavian, 8.04.1931, Bretea Mureşană, jud. Hunedoara. **Studii**: 1957–1963, IAP Cluj-Napoca, cu Romul Ladea. În 1980 emigrează stabilindu-se în Canada, la Montréal. În perioada 1984–1985 este invitatul lui Marco Fantoni, în Italia unde are posibilitatea să lucreze sculptură de mari dimensiuni. Membru al Conseil de Sculpture du Québec, al Asociației Sculptorilor din România. **Premii**: pr. „Simpson", Canada; 1993, câştigator al concursului „Tout l'Art du Monde", organizat de Ministerul Comunităților Culturale din Québec; pr. „Ionel Jianou" acordat de Academia Româno-Americană de Ştiințe şi Arte (SUA).

O.O. îşi făcea intrarea în sculptura românească a anilor '70, care nu ducea lipsă de talente, cu o serie de alcătuiri foarte ingenioase, cioplite în lemn – într-un singur lemn – monoxilele, concept pe care îl lansează cu acest prilej. Expoziția sa din 1978 de la galeria Simeza îi aducea un remarcabil succes de critică. Criticul de artă italian Giuseppe Mazzariol îl invită la Bienala de la Veneția unde expune zece monoxile. În seria de comenzi pentru spațiul public pe care o realizează în Canada, **O.O.** reia problematica raportului cu datul arhitectural, tatonând terenul instabil al raportării optime la o realitate contruită preexistentă. Experiența monoxilelor se citeşte în substrat în fiecare din lucrările de dimensiuni impresionante, în metal, pe care **O.O.** le-a aşezat pe solul canadian. Într-o vreme în care sculptura se întoarce la seducțiile figurării şi narației sau îşi disimulează în gesturi extravagante criza identității, pentru **O.O.** sculptura nu încetează să fie o problemă de geometrie şi o asceză.

Octavian Olariu, *Dialog*, monoxilă dublă, lemn de iroco, Gemona, Italia, foto Octavian Olariu

Exp. personale: Bucureşti, 1970, 1972, 1978, Gal. Simeza, exp. Monoxile; Veneția, 1985, Gal. Il Traghetto [cat. cu texte de Giuseppe Mazzariol şi Toni Toniato]; 1974, Gal. Apollo, exp. de grup. **Exp. colective**: 1974, Moscova, Exp. de tapiserie şi sculptură în lemn, în cadrul „Zilelor culturii româneşti"; Berlin, 1975, exp. *Plastik und Blumen*; 1978, Veneția, Bienala; 1992, Veneția, exp. *50 de artişti la Veneția*. **Artă publică**: Aiud, *Avram Iancu*, travertin; Giurgiu, *Capitan Bajgoiu* (erou de la 1877), bronz; Osoppo, Italia, *Monoxila Fantoni*, lemn, 7,40 m (menționată în Cartea recordurilor Stanke); Montréal, Casa Română, *Steaua lacrima*, inox; Montréal, Gal. d'Anjou, Clădirea Esso, *Modular infinit*, inox; Montréal, clădirea Metropolitan, *Stindarde dacice*, inox; Montréal, Centre récréatif Est, *Eclosion*, inox; Quebec, Sainte-Anne-des-Plaines, *Joc spațial*, inox (comanda guvernamentală). **Simpozioane**: Prilep, Macedonia (1974), Lăzarea (1977), Zarand (1979), Krapina, Croația (1980), Lachine, Canada (1988). **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Veneția, Fundația Querini Stampalia. **Bibl.**: Barbosa 1976; Jianu 1986; Paleolog 1975; ARA – *Români în ştiința şi cultura occidentală*, Davis, 1996, p. 288–289; *Le livre Stanke des records québécois*, Les Éditions Internationales, Montréal, 1988. – ***, în *Arta*, nr. 2, 1971, p. 39; ***, în *Arta*, nr. 7, 1974, p. 37; ***, în *Arta*, nr. 7 , 1978, p. 39; A. Pleşu, în *Arta*, nr. 8, 1979, p. 20; ***, în *Luceafărul românesc*, Montréal, oct. 1995, p. 24; Gheorghe Poga, în *Forma*, nr. 2, 2000. **I.V.**

OLOS Mihai, 26.02.1940, Ariniş, Maramureş. **Studii**: absolvă în 1963 Institutul Pedagogic, Cluj-Napoca, profesor Coriolan Munteanu. Locuieşte la Baia Mare, apoi emigrează în Germania. După 1990 alternează sejururile româneşti cu perioade prelungite în Germania. **Premii**: 1969, pr. tineretului, UAP.

Deşi devine cunoscut mai întâi ca pictor de factură expresionistă, se autodefineşte ca sculptor. Este interesat de folclor, care reprezintă principala sursă a picturii sale. În cazul sculpturii, **M.O.** se revendică de la meşterii populari, al căror model poate fi eventual recunoscut în preferința pentru lemn şi pentru un anume tip de îmbinare a pieselor ce alcătuiesc obiectele sale. Totodată, **M.O.** este interesat de întâlnirea dintre arta modernă şi arta populară. Printre artiştii moderni admirați se găsesc Brâncuşi, Matisse şi Picasso.

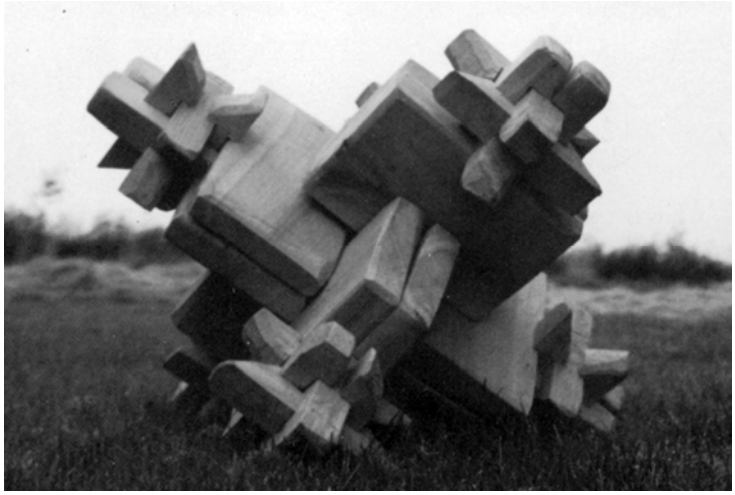

Mihai Olos, *Olospolis*, foto Fondul Barbu Brezianu, IIA

Sculpturile sale de mici dimensiuni par a porni de la obiecte uzuale din lumea țărănească, dar forma lor se dezvoltă geometric trimițând la sculptura constructivistă. Cele mai multe pleacă de la un modul similar, astfel încât par piesele aceleiaşi serii. Ele reprezintă, pentru artist, machete ce anticipează „oraşul planetar" (*Olospolis*), concept care are o dublă valență: retrospectivă, căci înglobează într-un fel întreaga operă şi prospectivă, căci nu este niciodată complet sau încheiat. Arta presupune pentru el întâlnirea mai multor limbaje şi o dispoziție experimentală. Aceasta precum şi tipul acțiunilor sale au sugerat apropierea sa de Joseph Beuys, cu care a intrat în contact la Documenta 6 de la Kassel din 1977.

Exp. personale: 1965 (cu Cornel Ceuca); 1966, Baia Mare, Muz. Regional; 1968, Borşa; 1969, Roma; 1975, Bucureşti; 1989, Baia Mare, Gal. UAP; 2000, Baia Mare; 2010, Sibiu, Muz. Brukenthal [cat.]. **Exp. colective**: 1967, Bucureşti, Kalinderu, *13 tineri pictori*; 1968, Praga, Exp. de artă românească; Milano, Trienala de arte decorative; 1971, Baia Mare, Exp. omagială Şcoala de la Baia Mare; 1975, Bucureşti, Gal. Nouă, *Arta şi oraşul*; 2007–2008, Sibiu, Muz. Bruckenthal, *Pictori din Transilvania în centre artistice europene*; 2009, Baia Mare, Centrul Artistic, *Artişti români contemporani în colecțiile Muzeului Județean de Artă.* **Artă publică**: Baia Mare, panouri decorative Cinematograful Dacia. **Muzee**: Baia Mare, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAC. **Scrieri ale artistului**: (cu Ion Bogdan şi Timiş Nicoavă) *Calendarul Maramureşului: obiceiuri de peste an şi din viața omului cuprinse în calendar*, Baia Mare, 1980; *Poezii*, în *Arta*, nr. 9, 1987, p. 20. **Bibl.**: Barbosa 1976; Prut 2002. – Florea 1982; Al. Titu, *13 pictori români contemporani*, Bucureşti, Meridiane, 1983; *Experiment* 1998; Pintilie 2000; Cârneci 2000; Al. Titu, *Experimentul în arta românească după 1960*, Bucureşti, Meridiane, 2003; Guță 2009. – Ioan Mariş, *Arta lui Mihai Olos între tradiție şi experiment*, în *Revista Transilvania* (Sibiu), nr. 3, 2006, p.24–26; *Verso* (Cluj-Napoca), nr. 79, 16–28.02.2010 (nr. special **M.O.**); M. Lazăr, în *Arta*, nr. 6, 1965, p. 326; ***, în *Arta*, nr. 11, 1967, p. 32; A. Arghir, în *Arta*, nr. 3, 1968, p. 33; ***, în *Arta*, nr. 8, 1969, p. 30; V. Drăguț, în *Arta*, nr. 9, 1983, p. 26; O. Buşneag, în *Arta*, nr. 12, 1983, p. 30. **I.C.**

OLTEANU (STÂNCĂ) Aurel, 7.06.1937, Cernăuți. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1961, profesor Boris Caragea.

Se exersează în mai multe genuri ale sculpturii precum şi materiale şi modalități de lucru aferente – cioplit, modelare, turnare. Parcurge o traiectorie de la figurativ (portrete, figuri feminine) la abstract. A fost şi restaurator de sculptură la MNAR.

Exp. colective: 1962, Bucureşti, Exp. tinerilor artişti; 1962–1976, Exp. anuală de stat; 1966, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; 1969, Torino, Exp. de artă românească; 1976, Florența, Exp. de artă românească; 1992, 1994, Bucureşti, SM; 1999, Ravenna, *Dante în România*; 2008, Saloanele Moldovei. **Simpozioane**: 1977, Galați (*Icar*); 1982, Măgura (*Rodul pământului*).

Aurel Olteanu, *Elixir*, lemn

Muzee: Alba Iulia, Muz. Unirii; Bucureşti, MNAC; Bacău, Centrul cultural „G. Apostu"; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Suceava, Muz. Județean. **Bibl.**: Barbosa 1976; Erich Beck, *Bibliographie zur Kultur und Landeskunde der Bukowina 1976–1990*, Teil 2, Wiesbaden, 2003. – Florea 1982. **I.C.**

ONIȚĂ Iulia, 1.08.1922, Dorohoi – 28.04.1987, Bucureşti**. Studii**: între 1941–1943 studiază la Academia de Belle-Arte, Iaşi, profesor Ion Irimescu, şi absolvă Academia de Belle-Arte, Bucureşti, în 1946, profesor Cornel Medrea. **Premii**: 1966, pr. II al UAP; 1968, Ordinul cultural cl. a IV-a; 1980, pr. „Ion Andreescu" al Academiei Române; 1981, pr. I, Cântarea României; 1985, pr. revistei *Arta*.

Începuturile carierei sale coincid cu instaurarea realism-socialismului. Devine cunoscută prin portrete concentrate, sobre, nedescriptive, dedicate unor personajelor-cheie precum furnalistul, utecista, soldatul etc., ce răspundeau cerințelor politicii culturale din anii 1950. **I.O.** rămâne în zona artei oficiale prin sculptura sa monumentală şi prin lunga serie de portrete de personaje istorice (preferința artistei se îndreaptă spre figuri feminine). Acestea din urmă nu sunt niciodată standardizate, serializate, impersonale, ci se construiesc în jurul unei trăsături sau expresii singulare ce pare a sugera uneori distanța amuzată a artistei față de subiectele sale. Pe lângă portrete, care reprezintă un indicator al stadiilor prin care trece sculptura **I.O.**, produce începând cu anii 1960 figuri feminine sinuoase cu anatomii simplificate, asociate uneori prin titlu cu reveria, melancolia, grația. În aceeaşi perioadă, se apleacă spre o reprezentare conexă a corpului feminin

în care părțile corpului fuzionează într-o formă compactă, unică, la limita abstracției. Pe acest traseu formal, în care corpul uman se configurează prin indicii anatomice minime se va înscrie un ciclu extins din anii 1970–1980 ale cărui volume poliaxiale, în mişcare sunt inspirate de mitul lui Icar. Din 1963 începe să predea la IAP Bucureşti.

Iulia Oniță, *Diaconul Coresi*, Târgovişte,
Curtea domnească, foto Cosmin Ungureanu

Exp. personale: 1965, Bucureşti, Gal. Orizont; 1966, Aachen şi München; 1970, Bucureşti, Gal. Apollo; 1973, Bucureşti, Gal. Apollo; 1984, Bucureşti, ONDEA [retr.]. **Exp. colective**: 1946–1947, Iaşi, SO de toamnă; 1952, 1955, 1959, Exp. anuală de stat; Bucureşti, Sala N. Cristea, *Impresii din Cehoslovacia*; Festivalul mondial al tineretului; 1961, Ankara, Istanbul, Moscova, Sofia, Exp. de artă românească; 1965, Varşovia, Exp. de artă românească; 1971, Bucureşti, Sala Dalles; 1976, Paris, *Hommage à Brancusi* [cat. Ion Vlasiu]; 1978, Bucureşti, *Magistralele socialismului*; 1979–1980, Salonul mun. Bucureşti; 1982, Bucureşti, Sala Dalles, *Artiştii plastici şi pacea*; 1986, Bucureşti, Muz. Colecțiilor de Artă, exp. Simpozionului internațional AICA (Asociația internațională a criticilor de artă). **Artă publică**: 1958, Oradea, *Monumentul ostaşului român*; 1961, Eforie Nord, *Tinerețe*; 1969, Târgovişte, *Coresi*; 1974, Drobeta-Turnu Severin, *Gărzile patriotice*; 1977, Tg. Jiu, *Ecaterina Teodoroiu*; 1982, Baraolt (Covasna), *Minerii*. **Muzee**: Bucureşti, Muz. Militar; MNAC; MNAR; Botoşani, Muz. Județean; Brăila, Muz. Brăilei; Constanța, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Iaşi, Muz. de Artă; Piatra Neamț, Muz. de Artă; Sibiu, Muz.

Brukenthal; Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 1; Prut 2002. – Postolache 1973; Florea 1982; Constantinescu 2008. – M. Dumitrescu, ***I.O.***, Meridiane, Bucureşti, 1967; A. Mocanu, ***I.O.***, Bucureşti, Meridiane, 1987. – C. Benedict, în *Arta*, nr. 4, 1959, p. 22; Gh. Poenaru, în *Arta*, nr. 5, 1962, p. 4; ***, în *Arta*, nr. 1–2, 1973, p. 52; H.H. [H. Horşia], în *Arta*, nr. 6, 1975, p. 39; O. Buşneag, în *Arta*, nr. 10, 1975, p. 36; ***, în *Arta*, nr. 6, 1976, p. 37; Th. Redlow, în *Arta*, nr. 1, 1984, p. 20; I. Frunzetti, în *Arta*, nr. 3, 1985, p. 14; V. Drăguţ, în *Arta*, nr. 7, 1987, p. 34. **I.C.**

ONOFREI Mihai, 4.07.1896, Boţeşti, jud. Vaslui – 11.10.1980, Bucureşti. **Studii**: 1914–1916; 1918–1919, la Academia de Belle-Arte, Iaşi; profesor Ion Mateescu; 1920–1922, studii cu sculporul italian Ettore Ferrari, Roma; 1928–1931, frecventează Şcoala-atelier de la Grande Chaumière a lui Antoine Bourdelle, Paris. Profesor la IAP Bucureşti. **Premii**: 1925, Bucureşti, Salonul expoziţional, marele pr.; 1929, Barcelona, Exp. universală, diploma de onoare, cls. I bis (*Tache Soroceanu*); 1935, Bruxelles, Exp. universală, diploma comemorativă de participare grupa a III-a (*Portretul Dr. Lupu*).

Artist sensibil preocupat în special de portret şi de teme istorice, nu eludează însă teme precum maternitatea, tinereţea etc. Academist în formulele sale de exprimare, la maturitate simplifică formele încercând variante înnoitoare pentru arta sa. Sculptor prolific şi apreciat în special în perioada interbelică, dar şi postbelică.

Mihai Onofrei, *Mască autoportret*, gips, foto IIA

Exp. personale: 1919, Bucureşti, Sala Mozart (împreună cu Aurel Băieşu şi Adam Bălţatu); 1937, Bucureşti, Sala Dalles (împreună cu Gheorghe Nichita); 1967, Bucureşti, Sala Oneşti; 1967, Piteşti, Casa de Cultură. **Exp. colective**: SO, 1925 (*Autoportret*, bronz, poz. 365); SO, 1926 (*Domniţă*, gips, poz. 337); SO, 1927 (*Fecioara*, gips, poz. 217; *Sfinx*, poz. 218; *Portret*, *Pianistul B.*, gips); SO, 1928 (*Portretul pictorului Tache Soroceanu*, gips; *Mască-Autoportret*, bronz); SO, 1932 (*Bustul lui Bourdelle*, bronz, poz. 311; *Gaby*, gips, poz. 312; *Portretul pictorului C.I. Paşcanu*, piatră); SO, 1933 (*Portretul drei Gh.*, gips); SO, 1934 (*Bustul lui Dem I. Dobrescu*, bronz, poz. 321); SO, 1935; 1935, Bruxelles, La Roumanie à l'Exposition de Bruxelles [cat.; texte de Al. Tzigara-Samurcaş şi Al. Busuioceanu]; 1937,

Paris, Exp. intern. (bustul *regelui Carol al II-lea*) **Artă publică**: 1924, Bucureşti, Ministerul Instrucţiunii Publice, *Relief comemorativ al eroilor din Primul Război Mondial*, *provenind din minister*; 1925, Dolhasca, gara, jud. Suceava, *Mon. Eroilor*, bronz; 1926, Vulcan, Hunedoara, *Mon. Eroilor*, bronz; 1933, Huşi, Parcul Rodina, *Mon. Eroilor*, bronz; 1934, Iaşi, Fundaţia Regală Ferdinand I, faţadă, trei reliefuri: *Regina Maria*, *Regele Ferdinand* şi *Regele Carol al II-lea*, bronz (distruse post 1947); 1934, Râmnicu Vâlcea, *Mon. lui I.G. Duca*, bronz; Bucureşti, Grădina Cişmigiu, *Maica Smara*, piatră şi bronz; Bucureşti, Grădina Cişmigiu, *Bustul lui Bogdan Petriceicu-Haşdeu*, piatră; Piatra Neamţ, Liceul Petru Rareş, *Calistrat Hogaş*, *Ion Negre*, *Mihai Stamatin*, bronz, reliefuri. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Constanţa, Muz. de Artă; Iaşi, Muz. de Artă; Oradea, Muz. Ţării Crişurilor. **Bibl.**: Barbosa 1976; Prut 1982; Paul Filip, *Panteonul Naţional*, AFIR, Bucureşti, p. 120, il. 100 (*Prof. Dr. Gheorghe Marinescu*, bust, bronz); p. 154, nr. 88 (*Gheorghe Negel*); Oprescu, 1965; Oprea 2004, 2007; Oprea 2006; Ciucă 2009. – Virgiliu Z. Teodorescu, *Sculptorul Mihai Onofrei – mărturii monografice*, Junimea, Iaşi, 2003. – Valer Donea, în *Adevărul literar şi artistic*, 13.10.1935, p. 5; Alexandru Tohăneanu, în *Arta*, nr. 11, 1967, p. 35. **R.B.**

ONUŢ Vasile, 2.10.1932, Iaşi – 24.07.1994, Galaţi. **Studii**: absolvă în 1963 IAP Bucureşti, profesor Constantin Baraschi; se stabileşte la Galaţi unde va activa şi ca profesor de desen, director al Şcolii Populare de Artă; fondator şi director (1967–1968) al Muz. de Artă Vizuală din Galaţi; membru UAP din 1967.

Sculptor, pictor şi grafician, **V.O.** este considerat de principalul său comentator, Corneliu Stoica, „adevărat poet al formelor şi culorilor, interiorizat şi expansiv totodată”. Sculptura sa este marcată de un lirism tumultuos care se exprimă cel mai adesea prin intermediul corpului feminin (*Meşterul Manole*, *Mireasa plaiului*, *Toamna*, *Val*). Repertoriul tematic circumscrie simboluri majore: ochiul, oul, roata, pasărea, violoncelul. Liniaritatea curbelor, jocul semicercurilor şi al sferelor sunt câteva dintre constantele căutărilor sale plastice.

Vasile Onuţ, *Mireasa plaiului*,
marmură, foto Stoica 2007

Exp. personale: 1971, 1975, 1977, 1981, 1987, 1992, Galați, Gal. „Nicolae Mantu”; 2004, exp. retr., Muz. de Artă Vizuală, Galați. **Muzee**: Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **V.B.**

ORBAN Andrei Aron, 8.08.1927, Feliceni, jud. Odorhei – ? **Studii**: absolvă în 1953 IAP Bucureşti.

Începe să expună din 1953 la Cluj-Napoca, Târgu-Mureş, Miercurea Ciuc; participă la exp. anuale de stat.

Muzee: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Barbosa 1976. **V.B**.

Andrei Aron Orban, *Altoitorul*,
bronz, foto IIA

ORGONAŞ Andrei, 30.08.1909, Urgendotte-Michigan, SUA – 1987. **Studii**: studii libere de sculptură la Timişoara cu Ferdinand Gallas (1928–1934) şi la Budapesta (1942–1946) cu Hussac Imra, apoi IAP Bucureşti (1948–1953), cu Cornel Medrea şi Constantin Baraschi. **Premii**: 1959, Medalia Muncii.

Autorul unor portrete clasice (*Gh. Doja*, *Ion Huniade*, *Cântăreața Gabi Gane*) şi al unor compoziții realiste cu tematică istorică sau din viața socială contemporană (*Țăran colectivist*, *Țesătoare fruntaşă*).

Andrei Orgonaş, *Cresc cadre noi*, piatră, foto IIA

Exp. colective: 1947, debutează în cadrul exp. bănățene din Timişoara; din 1948 participă la exp. colective şi anuale de stat din Bucureşti şi Timişoara; participă la manifestări de artă românească în fostele RDG şi URSS. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Artele plastice* 1959. **V.B.**

ORLOWSKI-BALOGH Edith, 7.11.1933, Câmpeni, jud. Cluj-Napoca – 1988. **Studii**: studiază între 1952–1953 la IAP Cluj-Napoca; între 1954–1958 la Institutul „Repin", Leningrad, şi între 1958–1960 la IAP Bucureşti.

E.O.-B. debutează la Bucureşti în anul 1969. Arta sa se bazează pe volumetrii ample şi generoase şi o clară desfăşurare în spațiu. Sculptorița este şi o bună desenatoare.

Edith Orlowski-Balogh, *Fântână decorativă*, beton, foto IIA

Exp. colective: din 1969 participă la majoritatea exp. Filialei UAP, Constanța; Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; Bucureşti, Exp. de arte decorative; 1971, Baku, Exp. de pictură şi grafică; 1969, Bruxelles. **Artă publică**: 1968, Constanța, Stadion, *Fluture*, marmură (nesemnat); Mangalia. **Simpozioane**: 1971, Măgura (*Întrepătrunderi*). **Bibl.**: Barbosa 1976; Postolache 1973; Şerban 2005. **R.B.**

ORZA Mircea, 26.07.1955, Cluj Napoca. Absolvă în 1983 IAP Cluj-Napoca. Din 1994 membru UAP. În perioada 2005–2006 este curator al Kensington Community Church, Troy, Michigan, SUA. **Premii**: 1979–1983, bursă de merit.

Sculptorul oscilează între reprezentarea tradiționalistă a potretelor şi siluetelor umane şi o viziune hiperrealistă. Totodată este preocupat de un discurs religios în care predomină reprezentarea de influență bizantină.

Exp. personale: 1981, Cluj-Napoca; 1983, Cluj-Napoca, Gal. Tribuna; 2004, Michigan, Pontiac Silver dome; Troy, Michigan, Gal. Lobby; 2008, Troy, Michigan, Gal. Lobby, exp. *Passover*. **Exp. colective**: 1981, Cluj-Napoca; 1984, Alba Iulia; Târgu Mureş; Cluj-Napoca; 1987, Cluj-Napoca; Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Centenarul revistei *Tribuna*; 1992, 1996, Cluj-Napoca, Gal. Romulus Ladea; 1993, Cluj-Napoca, Biblioteca Universitară; 1996, Bistrița, Gal. Centrul Cultural; Arad, Bienala de sculptură mică; 1997, Cluj-Napoca, Muz. Etnografic al Transilvaniei; 1999, Liverpool, Gal. Blackthorn, exp. *The Saving Boat*; Alba Iulia; Cluj-Napoca; 2000, Arad, Gal. Uniunii; 2001, Cluj-Napoca, Bienala de sculptură mică; 2004, Lake Orion, Michigan, Gal. Art of Living Studio, exp. *Motherhood*; 2005, Troy, Michigan, *Opa! Fest*, St. Nicholas Greek Festival; 2006, Troy, Michigan, Kensington Community Church, exp. *Broken Pots*; Dearborn, Michigan, Gal. Rotunda; 2007, Detroit; 2009, Detroit; 2010, Madrid. **Artă publică**: 1991, Cluj-Napoca, Tipografia Ardealul, *Ioan Chira*, *Revoluționarul*, bust, bronz; 1992, Cluj-Napoca, Liceul „Ion Agârbiceanu", *Ion Agârbiceanu*, bust, bronz; 1997, Cluj-Napoca, Poşta, *Diligența*, decorațiune interioară, basorelief; 1998, Gherla, fațada bisericii Biblia Deschisă, coloane calcar; 1999, Bistrița, Palatul Telefoanelor, fațadă, basorelief; 2001, Sterling High, Michigan, Biserica Ortodoxă Macedoneană, iconostas, marmură; 2005, Troy, Biserica Comunitară Kensington, *Cruce*, lemn; 2010, Detroit, bust *Mis Kennen*, bronz; 2011, Clarkston, Michigan, Capela Azilului de Bătrâni, *Cross Carving*, lemn; Detroit, Colegiul Marygrove, statuia *Foundation*, bronz. **Simpozioane**: 1996, Cluj-Napoca; 1998, Cluj-Napoca. **Bibl.**: http://issuu.com/mirceaorza. **O.N.**

OSTAP Andrei, 3.11.1921, Chişinău – 1995, Bucureşti. **Studii**: absolvă în 1950 IAP Bucureşti, profesori Corneliu Medrea şi Boris Cragea; 1953, obține bursa „Paciurea"; din 1955, membru UAP; călătorii de studii în fosta URSS (1966) şi în Polonia (1968); membru al Academiei Mediteraneene (Roma), al Academiei „Constantiniana", al „Mişcării universale a artiştilor pentru pace" (Polonia). **Premii**: Ordinul „23 August", Ordinul „Polonia restituită" (Polonia).

Evoluează în cadrul realismului de la mijlocul secolului, cu o figurație care respectă canoanele clasice. Realizează portrete şi compoziții inspirate atât din istorie, cât şi din realitatea contemporană. Tratează suprafețele cu un plus de căldură şi de nerv, reuşind să anime figurile printr-un suflu romantic. Realizează numeroase busturi monumentale: *F. Chopin*, *A. Puşkin*, *N. Kopernic*,

Th. Aman, *Vasile Roaită*, *Vlad Țepeş*, *Stanislav Soliski*; reliefuri în aramă: *Şarja păcii* (Bucureşti), *Culesul strugurilor* (Panciu), *Doftana*, *Muzică*, *Pădureanca*; medalii: *Louis Seillan* (aramă, Paris), *L.W. Beethoven* (aramă, Braşov), *N. Kopernic* (bronz, Bucureşti).

Andrei Ostap, *Monumentul ostaşului român*, bronz,
1959, Baia Mare, foto IIA

Exp. personale: 1970, Bucureşti, Gal. Simeza [cat.]. **Exp. colective**: 1952, Bucureşti, Exp. de stat; 1953, Bucureşti, Exp. anuală de stat; 1957, Bucureşti, Exp. interregională, lucrarea *Cloşca*, gips patinat, şi grupul compoziţional *Basm românesc*, în colaborare cu Mac Constantinescu, Nestor Culluri şi Ion Tureatcă; 1963, Bucureşti, exp. *30 de ani de la grevele ceferiştilor*. **Artă publică**: 1956, Galați, *I.L. Caragiale*, piatră; 1958, Bucureşti, *Boleslaw Bierut* (bust); 1958, Teatrul din Galați, altorelieful frontonului (împreună cu Mac Constantinescu); 1959, Baia Mare, *Mon. ostaşului român*; 1963, *Griviţa 1933*; 1968, Piteşti, *Patinatorii* (în colaborare); 1972, Târgu Mureş, *Avram Iancu*; 1991, *In memoriam Richard Dessart*, basorelief, Namur, Belgia. **Muzee**: Bucureşti, MNAR, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Artele plastice* 1959. – Wanda Ostap, Dr. Arthur Silvestri, ***A .O.***, Bucureşti, Carpathia Press, 2005. **V.B.**

P

PACIUREA Dimitrie, 1.11.1873, Bucureşti – 14.07.1932, Bucureşti. **Studii**: 1890–1894, Bucureşti, Şcoala de Arte şi Meserii (Secţia mecanică, apoi sculptură, în clasa lui W. Hegel). 1895–1899: graţie unei burse din partea Ministerului Agriculturii, Comerţului, Industriei şi Domeniilor, **D.P.** studiază la Paris la Şcoala de Arte Decorative şi Industriale; frecventează în acelaşi timp Şcoala de Belle-Arte (atelierul lui Gabriel Thomas, apoi al lui Jean-Antoine Injalbert). Între iulie 1898 şi octombrie 1899 studiază la Academia Julian, în atelierele lui William Bouguereau şi Gabriel Ferrier. **Premii**: 1894, menţiune onorabilă EAV; 1905, pr. I (împreună cu arhitectul V.G. Ştefănescu), concurs pentru două fântâni monumentale, Craiova; 1909, 1910, pr. II la SO; 1914, medalia cl. a II-a la SO; 1927, pr. naţional pentru sculptură (pentru *Himera văzduhului*); 1929, medalia de bronz „Marele premiu clasa a II-a" pentru *Zeul războiului*, Exp. universală din Barcelona.

Una dintre figurile cele mai atipice ale scenei artistice româneşti, **D.P.** este în mod incontestabil, alături de Constantin Brâncuşi, reprezentantul cel mai de seamă al sculpturii naţionale din prima jumătate a secolului al XX-lea. Pe lângă numeroasele portrete şi cele câteva proiecte de monumente, **D.P.** este creatorul unor noi forme – atât în sculptură cât şi în desen – fără echivalent în arta românească şi în cea europeană. Este vorba de *Himerele* sale, creaturi misterioase care domină creaţia artistului începând cu 1920. Deşi opera lui **D.P.** nu permite o „etichetare", himerele sale îşi găsesc cu uşurinţă un loc în bestiarul simbolismului european. Nici un alt sculptor român din prima jumătate a secolului XX nu a reuşit să transpună în bronz, ghips sau marmură un întreg complex de trăiri sufleteşti şi nu a putut da materiei o asemenea forţă de sugestie. Căutările lui **D.P.** au vizat lumea interioară. Prin intermediul poeziei lui Mihai Eminescu, aceste căutări au prins contur. Emanaţii ale propriului său inconştient, hibrizii sculptorului sunt de departe cele mai misterioase şi fascinante prezenţe din sculptura românească.

Autor al faimosului *Gigant*, realizat pentru Expoziţia jubiliară din 1906, **D.P.** nu a beneficiat de multe comenzi oficiale, în ciuda prezenţei sale constante pe scena artistică bucureşteană şi a funcţiei sale de profesor de sculptură la Academia de Arte Frumoase (din 1909). Cariera sa a fost marcată într-o primă etapă de execuţia a numeroase busturi şi portrete, a câtorva monumente funerare şi mai apoi de apariţia himerelor, pe care începe să le expună public începând cu anul 1921. Până la intrarea României în Primul Război Mondial, activitatea artistică a lui **D.P.** este foarte fecundă. În jurul anului 1910 sculptorul începe să lucreze la un proiect de care va rămâne ataşat şi care îl va urmări până la sfârşitul vieţii: *Monumentul lui*

Mihai Eminescu. În această perioadă, **D.P.** realizează câteva din operele sale cele mai importante: *Christ încoronat cu spini* (1907), *Adormirea Maicii Domnului* (sau *Madona Stolojan*, 1912), un *Sfinx* (1912), prima apariție a unui personaj mitologic în opera artistului, precum şi nenumărate busturi şi portrete. Portretistica este un gen predilect în opera lui **D.P.**, portretele sale fiind admirate atât pentru profunzimea analizei psihologice cât şi pentru lipsa de convenționalism care le caracterizează, mai ales după 1906–1907. Critica va remarca nu numai capacitatea sa de analiză, dar şi modelajul pasional, direct preluat de la Rodin. Fără să fi trecut prin atelierul maestrului francez, **D.P.** a asimilat principiile sculpturii acestuia: cultul fragmentului şi modelajul spontan, febril, ca instrument ideal pentru a capta viața şi intimitatea sufletului omenesc. *Maternitatea* şi *Capul de copil* din 1907 comunică astfel o emoție inefabilă, o duioşie şi o tandrețe sinceră. Implicarea afectivă a sculptorului în executarea portretelor poate fi explicată şi prin faptul că artistul a realizat foarte multe portrete ale apropiaților săi (*Gheorghe Petraşcu*, *Dumitru Serafim*, *Carol Ardeleanu*, fratele său *Vasile Paciurea*, fiica lui Mişu Teişanu, *Mioara* etc.), comenzile fiind mai rare în comparație cu acestea. Portretul prietenului său, poetul *Alexandru Obedenaru* (1909), este realizat într-o tehnică impresionistă, rodiniană, în care modelajul nervos lasă liniei şi formelor o lipsă voită de precizie. Țâşnind dintr-o masă informă, capul poetului este modelat într-o multiplicitate de planuri, asemeni portretului lui *Ştefan Luchian* (1908) sau al lui *Beethoven* (1913). În 1915, înainte de intrarea României în război, **D.P.** prezintă la TA un surprinzător *Zeu al războiului*, adevărat simbol al morții şi al distrugerii care aveau să bulverseze istoria Europei. Interesul pentru figura androgină şi pentru capetele colosale – vezi *Sfinxul* – se regăseşte şi în această lucrare, urmând a fi exploatat în continuare în proiectele sale legate de figura lui Mihai Eminescu. O sculptură de dimensiuni mult mai reduse, *Răstignita*, expusă în 1919 la Salonul sculptorilor români, marchează trecerea la un alt repertoriu iconografic şi stilistic. Deformarea corpurilor devine începând din acest moment una dintre preocupările majore ale sculptorului, aşa cum o demonstrează şi desenele sale. Anii 1920 sunt o perioadă fastă pentru **D.P.** Bogatul şi influentul colecționar-mecena Alexandru Bogdan-Piteşti îi comandă portetul său – astăzi nelocalizat – şi al soției sale, *Mica*. Ca mulți artişti ai vremii, **D.P.** face parte din cercul excentricului Alexandru Bogdan-Piteşti, posesorul primei şi celei mai importante colecții de artă modernă românească. În colecția lui, **D.P.** figura cu optsprezece lucrări, alături de Brâncuşi, Frederic Stork, Cornel Medrea, Oscar Han şi Theodor Burcă. În aceeaşi perioadă, directorul Teatrului Național din Bucureşti, Victor Eftimiu, îi încredințează execuția mai multor efigii ale marilor dramaturgi români şi străini, destinate foaierului şi culoarelor teatrului. **D.P.** semnează astfel, printre altele, portretele lui *Shakespeare*, *Ibsen* şi *Tolstoi* (MNAR). Deşi ocupat cu

diverse comenzi, **D.P.** nu renunță la o mai veche pasiune, monumentele publice şi, anul următor, provoacă un adevărat scandal cu proiectul său – realizat în colaborare cu Cornel Medrea – pentru concursul *Monumentului corpului didactic*. **D.P.** continuă să expună la Bucureşti, dar statul român nu-i va mai comanda nici o lucrare până în 1931, când va realiza un *Zeu Pan* pentru Academia Română din Roma. Sculptorul va opta pentru Arta Română pentru a-şi expune în 1921 pentru prima oară himerele, creaturile cele mai inedite ale sculpturii româneşti. Recunoaşterea oficială vine însă prea târziu, în 1927, când **D.P.** obține pr. național pentru sculptură. Doar în 1932, imediat după moartea artistului, statul român va organiza o expoziție retrospectivă a operei sale.

Dimitrie Paciurea, *Zeul războiului*, bronz, MNAR,
foto © Muzeul Național de Artă al României

Repertoriul tematic în opera lui **D.P.** nu este foarte vast. Temele şi figurile inspirate de religie sunt rare, spre deosebire de personajele de inspirație mitologică, în care se găsesc întrupate toate întrebările sculptorului legate de misterele vieții şi ale morții. Interogațiile, angoasele şi căutările sale plastice se vor materializa însă în alt tip de forme: în jurul anului 1917 **D.P.** descoperă frumusețea şi forța expresivă a corpurilor răsucite de durere, a formelor fluide, pe care le va exploata, atât în sculptură cât şi în desen, în reprezentările de nud precum şi în himere. Din cauza lipsei de documente, seria de nuduri de mici dimensiuni realizată de **D.P.** nu poate fi înscrisă într-o cronologie. Una dintre primele lucrări de acest tip poate fi *Statueta (Nud)* expusă la SO din 1914. Ştim cu certitudine că mai multe nuduri au fost expuse în cadrul exp. sale personale din Bucureşti în 1922 şi la Arta Română în 1923. Stilul adoptat de artist este diferit de tot ceea ce realizase în anii

anteriori. Detaliile anatomiei şi trăsăturile feţelor sunt estompate, ceea ce duce la o depersonalizare a fiinţelor reprezentate. Aceste bronzuri constituie un repertoriu de căutări plastice care vizează fluiditatea corpurilor alungite, eliberate de orice veridicitate anatomică. Multe din corpurile sinuoase şi fluide – încă umane – imaginate de **D.P.** definesc anatomiile himerelor sale.

Elucidarea originii himerelor în opera lui **D.P.** a suscitat în numeroase rânduri părerile cele mai contradictorii. Fără îndoială, trebuie să luăm în considerare ca primă posibilă sursă de inspiraţie, după cum a făcut-o George Oprescu, arta Evului Mediu, al cărei repertoriu iconografic abundă în monştri de toate tipurile. O altă sursă bogată în monştri, pe care **D.P.** nu o putea ignora, este însă şi mitologia greacă. Dar artistul nu pare să se fi inspirat din descrierea monstrului hibrid făcută de Hesiod în *Teogonia* sa. Este în schimb tentant să stabilim un raport între himerele lui **D.P.** şi mitologia populară românească. Totuşi, nici de această dată sculptorul nu pare a se fi inspirat dintr-o sursă populară exactă. Cel mult, putem sublinia folosindu-ne de simbolica elementelor, că himerele sale s-ar putea înrudi cu spiritele care populează râurile, cerul şi pamânul, spirite atât malefice cât şi benefice, prezente în mitologia românească (cf. *Himera văzduhului*, *a apei* şi *a pământului* (MNAR), trei sculpturi executate probabil la sfârşitul anilor 1920). În realizarea *Himerei pământului*, **D.P.** ar fi putut să se inspire dintr-o figură familiară a repertoriului mitologic românesc: căţelul pământului. Apariţia temei himerei în opera sculptorului este însă cel mai probabil legată de figura lui Mihai Eminescu: regăsim, de exemplu, în anumite desene, himere asociate soclului monumentului pe care sculptorul a visat să-l realizeze pentru poet. De asemenea, declaraţii ale artistului ne îndreptăţesc să facem această afirmaţie.

Dimitrie Paciurea, *Himera apei*, bronz, MNAR,
foto © Muzeul Naţional de Artă al României

Himerele lui **D.P.**, departe de a vehicula un sens precis şi univoc, depăşind frontierele oricărei mitologii, sunt susceptibile multor interpretări, această indeterminare a sensului lor regăsindu-se atât în sculptură, cât şi în desene. Simbol al Ideii, al Inspirației, încarnare a Idealului sau a turmentelor creatoare, himera este un fel de muză sau paznică, nelipsită de lângă poet. Alte indicii arată că figura himerei poate fi asociată cu tema gândirii, a cugetării şi a creației, după cum a subliniat Ioana Vlasiu într-unul din articolele sale (1991). Himerele nu sunt însă exclusiv rezervate expresiei unei stări sufleteşti sau a sugestiei misterului ascuns în natură. Numeroase mărturii dovedesc în ce măsură sculptorul dorea să creeze monumente cu himere, independent de proiectele sale funerare sau de cele implicând figura Poetului. O rapidă privire asupra sculpturilor şi desenelor lui **D.P.** permite observarea câtorva puncte de convergență. Înaripate sau nu, himerele sale prezintă o structură anatomică asemănătoare şi sunt reprezentate în mod frecvent pe socluri stâncoase, părând a domina spațiul înconjurător şi adoptând poziții care evocă ideea de pază. Amplasate într-un spațiu nedeterminat, aceste făpturi privesc adeseori spre cer, exprimând un sentiment de aşteptare sau de căutare spirituală. Unele dintre ele exprimă durerea, angoasa, frustrarea. Toate posedă o extraordinară putere de sugestie. Cele mai enigmatice au ochii închişi şi par a fi concentate asupra unei lumi interioare, inaccesibilă spectatorului. Din cauza lipsei unei cronologii complet fiabile, himerele sculptate ale lui **D.P.** sunt foarte dificil de studiat sau de replasat într-un context bine delimitat. Una dintre primele sale himere identificată astăzi este datată din 1919 (*Himeră*, MNAR). Apropiindu-se mai degrabă de iconografia sirenelor sau a strigelor mitologiei populare româneşti, această himeră se prezintă spectatorului sub forma unei creaturi feminine cu cap uman şi corp de pasăre, cocoțată pe un soclu stâncos de care este ferm agățată. *Himera nopții* (MNAR), realizată în jurul anului 1928, asociază ca şi opera precedentă o figură feminină – potențial periculoasă – şi aparența unei păsări. Spre deosebire de majoritatea himerelor, concepute pentru a fi văzute din mai multe unghiuri, aceasta se prezintă spectatorului frontal, sub forma unui bloc quadrangular compact. Orbita largă şi adâncă dă privirii o fixitate înfricoşătoare, pe când chipul, copilăros, este la fel de impasibil precum o mască. Ca şi alte himere, aceasta este patinată, diversele culori folosite de artist – verde, brun, auriu – dându-i o putere de sugestie şi mai intensă. Figură nocturnă, *Himera nopții* nu sugerează nici ideea unui cântec, nici cea a unui strigăt: este o figură mută, de o densitate şi de o pondere îngrijorătoare. Dacă *Himera-sirenă* aparține unui univers apropiat, *Himera nopții* este spectaculoasă prin dimensiuni şi complexitate: copilăria, feminitatea şi moartea sunt concentrate în acest hibrid hieratic care pare să vegheze pe pragul unei lumi inaccesibile, nocturne. Figuri posibile ale Inspirației, ale Misterului sau ale Morții, himerele au fost adeseori puse în legătură cu

simbolica elementelor. La sfârşitul anilor 1920 **D.P.** sculptează faimosul trio al himerelor văzduhului, apei şi pământului. Cea mai impresionantă dintre acestea, *Himera văzduhului* (MNAR), a suscitat numeroase reacţii, atât pozitive cât şi negative, din partea publicului şi a criticilor, obţinând în 1927 premiul naţional pentru sculptură. *Himera văzduhului* a pierdut astăzi puţin din patina sa aurie, stratul alb care îi acoperea chipul asemeni unei măşti, vizibil pe o fotografie de epocă, precum şi steaua aurie din vârful capului. Câteva din atributele acestei făpturi ar putea evoca figura Luceafărului lui Eminescu: chipul alb aminteşte de impasibilitatea şi inaccesibilitatea sa, aripile întinse care spintecă spaţiul trimit la teribila ascensiune în ceruri a Luceafărului, patina aurie poate trimite la lumina pe care acesta o degajă, iar steaua trimite la apartenenţa sa la universul celest. Încolăcit precum un şarpe, soclul straniu al făpturii se aseamănă cu un cocon din care himera se desprinde. Aceste circumvoluţiuni ar putea sugera valuri sau nori deasupra cărora himera pluteşte. Triumfătoare, întinzându-şi aripile angelice subţiri, această făptură ar putea simboliza victoria spiritului asupra materiei, din care se desprinde progresiv într-un elan eliberator. Anatomia sa paradoxală interpelează spectatorul, căci ea nu este facută nici să meargă, nici să zboare. Poziţia capului, care priveşte drept înainte şi nu spre cer, limitează mişcarea ascensională, întreaga făptura fiind supusă unei rigidităţi hieratice şi unei reci indiferenţe.

Dimitrie Paciurea, *Himera pământului*, bronz, MNAR,
foto © Muzeul Naţional de Artă al României

Prea puţin cunoscută, opera grafică a lui **D.P.** constituie un complement esenţial pentru mai buna înţelegere a sculpturii sale şi în acelaşi timp reprezintă o faţetă surprinzătoare a creaţiei artistului. Producţia sa grafică se

diferenţiază de majoritatea desenelor de sculptori, având în vedere că numărul desenelor preparatorii este foarte rar în comparaţie cu exerciţiile libere, care vizează mai degrabă o simbolizare a formelor şi căutarea unui nou limbaj plastic. Depăşind limitele figurativului – spre deosebire de sculptura sa –, desenul este la **D.P.** modul cel mai spontan de transcriere al impulsurilor cele mai intime. Studii de nud, rare desene preparatorii pentru diverse monumente – fie că acestea au fost realizate sau nu –, portrete, foarte rare autoportrete şi himere compun opera sa grafică. Corpusul cel mai important de acuarele şi guaşe reprezintă himere. Prezentându-se într-o formă avansată, unele dintre ele poartă semnătura artistului, fapt destul de rar, majoritatea desenelor sale nefiind semnate. Tehnicile folosite de **D.P.** sunt variate: creion, tuş, cărbune, laviu, acuarelă sau guaşă. Carnete, foi independente, dar şi plicuri, pagini de roman, margini de ziar, chitanţe sau hârtii de ambalaj i-au servit artistului pentru a transpune o simplă idee, o siluetă, un portret al unui amic sau al unui necunoscut.

D.P. a facut din meseria sa un sacerdoţiu, practicând uneori o artă dificilă, urmărind anumite ţinte spirituale dificile pentru marea majoritate a criticilor sau a spectatorilor. Sculpturile şi desenele sale dovedesc gustul şi înclinaţia sa pentru onirism, mister, sugestie, creaturile sale fabuloase fiind mijlocul de expresie a unei imense singurătăţi, a deziluziei, a durerii şi chiar a morţii. Imaginea pe care o avem astăzi despre **D.P.**, ideea pe care ne-o facem despre legătura dintre opera şi personalitatea sa, a fost în mare măsura influenţată de mărturiile lăsate de persoanele care l-au cunoscut, prieteni sau admiratori, care au subliniat în mod voluntar latura sa introvertită.

Exp. personale: 1907 (cu Gheorghe Petraşcu) Bucureşti, Ateneul Român; 1922 (cu Gabriel Popescu şi Cornel Medrea) Bucureşti, Ateneul Român; 1930 (cu Gabriel Popescu şi Iosif Steurer) Bucureşti, Muz. Aman; 1932 Bucureşti, exp. retr. la Pavilionul Artelor; 1957, Exp. retr. MNAR, Bucureşti [cat.]; 1973, Exp. retr. MNAR, Bucureşti [cat.]. **Exp. colective**: 1894, 1895, 1896, Bucureşti, EAV; 1905, Bucureşti, Exp. Cercul Artistic; 1907, 1908, Bucureşti, TA; 1909, Bucureşti, SO, TA; 1910, Bucureşti Cercul Artistic, SO; 1911, Bucureşti, SO; 1912, Bucureşti, TA, Munchen, Exp. universală; 1913, 1914, Bucureşti, SO, TA; 1915, Bucureşti, TA; 1917, 1918, Bucureşti, Exp. artiştilor români; 1919, Bucureşti, Arta Română, Salonul sculptorilor români; 1920, 1921, Bucureşti, Arta Română; 1923, Bucureşti, Arta Română, Cercul Artistic; 1924, Bucureşti, Cercul Artistic şi SO, Veneţia, A XIV-a bienală de artă; 1925, Bucureşti, SO, Paris, Exp. de artă românească, Muzeul Jeu de Paume; 1927, Bucureşti, SO; 1928, Bucureşti, TA, SO; 1929, Bucureşti, SO şi SO gr., Barcelona, Exp. universală; 1930, Bruxelles, *Exp. artă românească veche şi modernă* [cat.]; 1931, Bucureşti, SO, Exp. de artă românească; 2008, Leeds, Henry Moore Institute, *Against Nature: the Hybrid Forms of Modern Sculpture* [cat.]; 2009, Debrecen, Centrul de Artă Modernă şi Contemporană, *Messiah*; 2011, Strasbourg, Muz. de Artă Modernă şi Contemporană, *L'Europe des esprits ou la fascination de l'occulte 1750–1950* [cat.]. **Artă publică**: 1904, Bucureşti, grupul alegoric al *Mon. Gheorghe Duca* (bronz); 1905, Craiova (cu arh. V.G. Ştefănescu), două fântâni, Parcul Carol, *Gigantul* (piatră); frontonul Muz. „Grigore Antipa" (distrus); 1912, *Madona Stolojan*, Cimitirul Bellu, Bucureşti; busturile

fam. Sinescu, Sinaia; 1931, *Zeul Pan*, Academia României din Roma. **Muzee**: Bucureşti, MNAR, MIAMB; Braşov, Muz. de Artă; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Constanța, Muz. de Artă; Craiova, Muz. de Artă. **Bibl.**: Bénézit 1999; Grove; Deac 2000; Prut 2002; *Repertoriul graficii rom. XIX*. – Oprescu 1954; Oprescu 1965; Han 1970; Oprea 1974; Şotropa 2009. – Ion Frunzetti, ***D.P.***, Bucureşti, Meridiane, 1971; Ion Frunzetti, *Dimitrie Paciurea*, *precursorul*, Bucureşti, Ed. Meridiane, 1974. – Vianu 1938; Petre Oprea, în *Rev. muz. mon.*, nr. 3, 1969; Petre Oprea, în *Rev. muz. mon.*, nr. 2, 1970; Ioana Vlasiu, în *Arta*, nr. 5, 1989. **A.Ş.**

PAINA Dumitru, 27.07.1953, Livada de Bihor. **Studii**: absolvă IAP Cluj-Napoca în 1982.

Lucrează într-o multiplicitate de materiale, piatră, marmură, lemn, bronz şi uneori sticlă, fără a declara o preferință pentru vreunul dintre ele. Dimpotrivă, **D.P.** consideră confruntarea cu toate materialele tradiționale ale sculpturii necesară pentru o experiență artistică completă. Dacă în anii 1980 oscila între figurativ şi abstract, ulterior cei doi poli s-au separat aproape complet în funcție de destinația lucrărilor: figurativul rămâne rezervat monumentului de for public, iar abstracția, sculpturii de expoziției sau simpozionului. Tema cea mai persistentă în cariera lui **D.P.** este „cuplul"; poate fi detectată atât la nivelul subiectului (îi este dedicată o serie consistentă), cât şi la nivel formal, sculptorul construindu-şi adeseori lucrările pe un principiu relațional. O serie mai recentă din anii 2000 propune o tematică şi motive creştine (*Prescură*, *Jertfă*, *Altar*). Face şi restaurare sculptură şi predă la Facultatea de Arte Vizuale din Oradea din 1995.

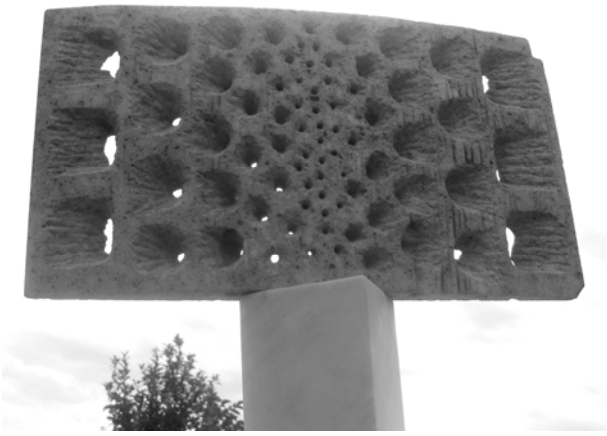

Dumitru Paina, *Lumină*, piatră

Exp. personale: 1984, Arad, Gal. Alfa; 1987, Arad, Gal. Alfa (cu Petru Stoiciu şi Silvia Sechel Luca); 2000, Oradea, Gal. Noble House; 2004, Arad, Gal. Delta; Oradea, Muz. Țării Crişurilor [cat.]. **Exp. colective**: 1984, 1986, 1988, Atelier 35; 1989, 1992, 1996, 1998, 2000, 2002, 2004, Arad, Bienala de sculptură mică; 1985, Békéescsaba (Ungaria), *Desene de sculptori*; 2001–2003, Tokyo; 2011, Oradea, Teatrul Regina Maria.

Artă publică: 1988, Grăniceri (Arad), *Mon. Eroilor*; 1990, Hălmagiu (Arad), *Mon. Eroilor*; 1993, Ghioroc (Arad), *Mon. Eroilor* (cu Emil Vitroel); 1994, Prunişor (Arad), *Mon. Eroilor*; 2002, Săcădat (Bihor), *Mon. Eroilor*; Arad, Col. Radu Golescu. **Simpozioane**: 1984, Caraş-Severin; 1985, Căsoaia; 1986, Izvorul Mureşului (*Conexiune*); 1987, Sângeorz Băi; 1988, Macea (*Cuplu*); 1994–1995, Popasul Romanilor (Sălaj); 1995, Zalău; 1997, Rumilly (Franța; pr. special al juriului); 1998, Schrems (Austria); Belley (Franța; pr. I); 2001, Tg. Jiu; Ciongrad (Ungaria). **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Sângeorz, Muz. de Artă Comparată. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 3; *Arad Art 2007: 50 de ani de activitate artistică*, Arad, Mirador, 2008. – Horia Medeleanu, *Culoare şi formă*, Arad. Mirador, 1996; Şerban 2005. – C. Dan, în *Arta*, nr. 9, 1985, p. 22; H. Medeleanu, în *Arta*, nr. 3, 1987, p. 29; *Adevărul* (Arad), 3.11.2004 [interviu]. **I.C.**

PALEOLOGU Ciprian, 4.08.1976, Ploieşti. **Studii**: 1990–1994, Liceul Teoretic „Mihai Viteazul", Ploieşti; 1994–1999, UNAB, clasa profesor Vasile Grigore; 2000, studii aprofundate, UNAB, profesor Vasile Grigore. Din 2000, membru UAP Bucureşti, secția pictură. 2002–2003, şef al serviciului expoziții din cadrul UAP, iar din 2006 până în 2007 se ocupă la nivel organizatoric/curatorial, alături de un colectiv de tineri artişti, de galeria pentru tineret Nit (fosta Atelier 35). Din 2002, asistent universitar UNAB, şi între 2002–2005 profesor colaborator la Universitatea de Arhitectură „Ion Mincu", Bucureşti. **Premii**: 2004, Bucureşti, marele pr. concursul național de creație plastică contemporană pentru tinerii artişti.

C.P. face parte dintr-o generație tânără de artişti care experimentează cu mijloacele de expresie, recurgând la o formulă tehnică ce îl apropie de sculptură. Artistul creează picoto-sculpturi, o formulă generală care îl plasează în zona intermediară dintre pictură şi sculptură, formația sa evidentă fiind cea de pictor. Decupajele sale în lemn urmăresc un traseu ambițios de reiterare, o dată la doi ani, cu o altă substanță a „complexului uman".

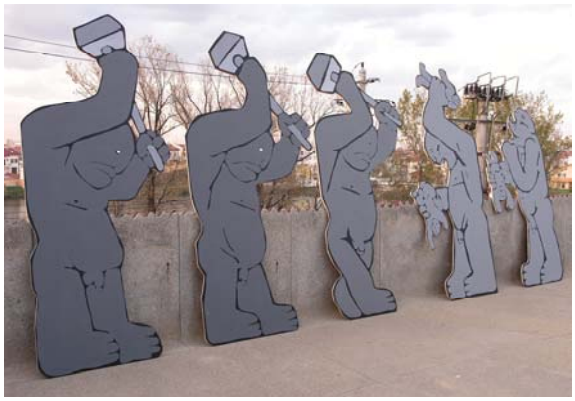

Ciprian Paleologu, *partea a 4-a a Proiectului Uman*, *Oriunde e nicăieri*, lemn şi acrilic, 2006, foto Ciprian Paleologu

Proiectul este menit să se desfăşoare lent, după intenția autorului, în perioada biologică a existenței sale, cât şi după finalizarea acesteia, cuprinzând epoci diferite, preocupări şi mijloace formale diferite. Este o miză ambițioasă ce va fi urmărită programatic în 24 de etape, reale sau utopice, implicând

doze inevitabile de ironie, de sfidare şi autosfidare într-un parcurs în care intră în joc relaţia dintre uman şi inuman, dintre posibil şi imposibil. În 2006 Romfilatelia editează seria de timbre „Artişti români contemporani – Ciprian Paleologu”, serie ce conţine un număr de trei timbre cu valorile de 30 bani, 1,50 lei şi 3,60 lei.

Exp. personale: 2000, Bucureşti, Gal. Artexpo, Etaj 3/4, TNB, debut *Proiectul uman*, exp. *Master 2000*; 2002, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Proiectul UMAN / Decăderea* [cat.]; 2004, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Nil Medivm Est* [cat.]; 2006, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Oriunde e nicăieri*; 2008, Bucureşti, Gal. Luchian 12, exp. *Pre-traumatic Area-Compelle interare*; 2010, Bucureşti, Gal. Recycle Nest, exp. *Traumatic Area*. **Exp. colective**: 2001, 2002, 2003, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Accente şi amprente*; 2004, Veneţia, Institutul Român de Cultură şi Cercetări Umanistice „Nicolae Iorga”, exp. *4 x 4 – Patru viziuni complementare*; Bucureşti, Gal. Apollo; 2010, Bucureşti, Atelier 030202, Noua Sală a Teatrului de Comedie, exp. *Coşmaruri contemporane* [cat.]. **Simpozioane**: 2002, Cluj-Napoca, Academia de toamnă „Europa Artium”; Todireni; 2004, Didymoteichon, Grecia, Simpozionul intern. al tinerilor artişti; 2009, Chanakale, Turcia. **Bibl.**: *Ciprian Paleologu*, *Poiectul UMAN / Decăderea*, Romconvert, Ploieşti, 2002; *Nil Medium Est*, Graphe, Bucureşti, 2004; Ciprian Paleologu, *Proiectul UMAN*, Romfilatelia, Bucureşti, 2006. – Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 20, 22–28 mai 2002; Dan Mircea Cipariu, în *Arta*, 2010. **O.N.**

PAMFIL Alexandru, 24.02.1953, Orzeni, Iaşi. **Studii**: absolvă în 1979 IAP Cluj-Napoca, profesor Koss Andras; membru UAP din 1990; muzeograf principal la Muz. de Artă Vizuală, Galaţi; profesor de sculptură la Şcoala de Arte, Galaţi. **Premii**: 1992, Menţiune, Târgovişte; 1992, pr. III, Ravenna, Italia, „Bienala X Concurs international”; 2001, pr. „Constantin Popovici” la Concursul naţional de pictură, grafică şi sculptură „N. Tonitza”, Bârlad; 2004, Ordinul Meritul Cultural, grad Cavaler, Categoria C, Arte plastice.

Preocupat de portret, a realizat o adevărată galerie de personaje istorice şi fictive, interesat de implicaţiile subtile ale expresiei psihologice. Ducând mai departe această investigaţie, configurează un univers populat cu figuri stranii, şarjate, pentru a exprima anxietăţile omului contemporan (*Umbre*, *Dialog*, *Duet*, *Conflict*, *Paravan*).

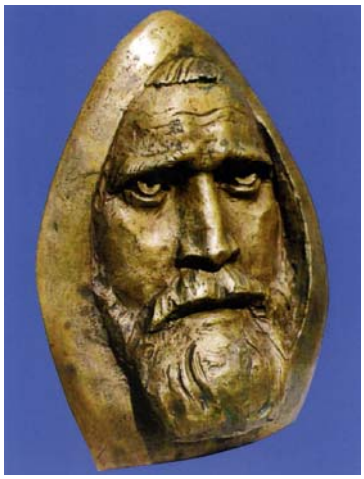

Alexandru Pamfil, *Autoportret*, bronz, foto Ciucă 2009

Exp. personale: 1986, 1991, 1993, Galați, Gal. „Nicolae Mantu”; 2009, Iaşi, Gal. Dana. **Exp. colective**: 1980–2006, participă la saloanele anuale ale Filialei UAP Galați; 1979, Galați, Gal. „Nicolae Mantu”, exp. *Desene*; 1982, 1986, Bucureşti, Sala Dalles, Bienala de pictură şi sculptură; 1989, Galați, *Atelierul artistului contemporan*, *desen şi sculptură*; 1990–1993, Bucureşti, Gal. Orizont, *Salonul național de sculptură mică*; 1992, Ravenna, *Dantesca*; 1992, Bucureşti, Târgovişte, Bienala „Gheorghe Petraşcu”; 1992, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Corpul uman*; 1994, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, Exp. Filialelor UAP Focşani şi Brăila; 1998, Arad, Gal. Delta, Salonul național de sculptură mică; 1998, Iaşi, Concursul național pentru statuia lui Mihai Viteazul; 1998, 2000, 2001, 2002, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Sculptura românească contemporană*; 1991, Galați şi Tulcea, *Salonul moldovenilor*; 1999, Roma, exp. *Sculptura românească*; 2000, Galați, Muz. de Artă Vizuală, *International Danubian Art*; 2001, Galați, Gal. „Nicolae Mantu”, exp. *Sculptura gălățeană – Omagiu lui C. Brâncuşi*; 2001, 2003, Piatra Neamț, Bienala națională „Lascăr Vorel”; 2002–2004, Brăila, şi 2005, Buzău, exp. *Artişti plastici gălățeni contemporani*; 2004, Bulgaria, Silistra şi Ruse, exp. *Atelierul artiştilor contemporani. Artişti ai Sudului*; 2008, exp. *Art eveniment intermedial eclectique transfer*, Muz. de Artă Vizuală, Galați; 2009, Bienala artelor „Cezar Ivănescu”, ed. I, Galați; 2011, Târgu Jiu, Salonul intern. de sculptură, Muz. Județean Gorj „Alexandru Ştefulescu”; **Simpozioane**: 1985, Târgovişte, *Semn*, piatră; 1987, Sângeorz-Băi, *Compoziție*, marmură; 1990, Satu Mare, *Jertfă*, piatră; 1992, Oarba de Mureş, *Altar*, piatră; 1994, Rohia, Maramureş, *Jertfă*, lemn. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 6. – Crişan 1986; Ciucă 2009; Stoica 2007. **V.B.**

PAMFIL Alexandru jr., 5.08.1979, Iaşi. **Studii**: absolvă în 2003 UA Iaşi, profesor Ilie Bostan; lucrează ca profesor în învățământul preuniversitar din Galați.

Lucrează în piatră, bronz şi lemn, având o viziune figurativă ce tinde spre sinteză şi simbol. Pe lângă temele abstracte ca geneza, zborul, fereastra, clepsidra, abordează, cu îndrăzneală, nudul feminin şi portretul cu implicații psihologice. Unele formulări ironice îl situează pe teritoriul provocărilor postmoderne.

Exp. colective: 2000, 2001, Braşov, Gal. de Artă; 2003, Galați, Gal. „Nicolae Mantu”; 2003, Piatra Neamț, Bienala „Lascăr Vorel”; 2004, Galați, Gal. Atelier 35; alte expoziții de grup: 2002, Galați, Muz. de Artă Vizuală, *Sculptura românească contemporană*; Iaşi, Complexul Național *Moldova*, Salonul anual al Filialei UAP; 2004, Galați, Muz. de Artă Vizuală, Salonul anual al Filalei UAP. **Simpozioane**: 2000, Pârcovaci, Iaşi; 2001, Covasna, Arcuş; 2003, Covasna. **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **V.B.**

PANAITE Aurel Virgil, 9.02.1960, Galați. **Studii**: absolvă în 1992 UA Iaşi, profesori Vasile Condurache şi Ion Antonică; activează ca profesor la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” din Galați.

Preferă lemnul, dar lucrează şi în piatră, marmură, metal. Imaginația şi dexteritatea manuală permit sculptorului să încarce forma clasică, simplă, cu o ambivalență proteică. În portret, vorbeşte despre natura duală a omului, exprimată suprarealist, într-o formulă obiectuală ce poate fi privită din mai

multe unghiuri (*Jucării personale*). Cicluri de lucrări precum *Cercul vicioşilor* preiau din folclorul biblic elementele narative şi umorul. *Toaca*, o compoziţie de 12 clepsidre în jurul unui ax cruciform, realizată în lemn prelucrat prin galvanizare, încrustat şi pictat, este concepută ca o *instalaţie* ce concentrează simbolurile majore ale centrului, motiv pentru care ansamblul capătă o monumentalitate surprinzătoare.

Aurel Virgil Panaite, *Toaca*, lemn, foto Ciucă 2009

Exp. personale: 2000, Galaţi, Gal. „Nicolae Mantu". **Exp. colective**: participă sporadic la manifestările colective ale Filialei UAP, Galaţi. **Simpozioane**: 2006, Galaţi, Muz. de Artă Vizuală, Tabăra de creaţie „Arta ca viaţă". **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **V.B.**

PANAITESCU Rodica, 23.11.1955, Buzău. **Studii**: absolvă în 1980 IAP Bucureşti, profesor Georgeta Caragiu. Activează în Buzău. **Premii**: 1987, diploma de onoare la Exp. tineretului, Sala Dalles, Bucureşti; 2000, pr. special la Bienala „Ion Andreescu", Buzău; 2003, diploma de excelenţă, Direcţia Culturii, Cultelor şi Patrimoniului, Buzău.

Artista extrage elemente formale din natură, desăvârşindu-le aspectul decorativ până la o expresie a lirismului abstract. Prelucrează materialele (lemn de diverse esenţe, marmură, aluminiu, fontă, bronz) cu îndemânarea şi gustul unui bijutier care proiectează cu aceeaşi precizie obiecte miniaturale, cât şi monumentale. Lucrările inspirate de morfologia insectelor sau a cochiliilor sunt învestite cu o încărcătură simbolică şi stilistică ce evocă valoarea magică a obiectelor din civilizaţiile preelenice (Ciclurile *Fluturi* şi *Structuri marine*).

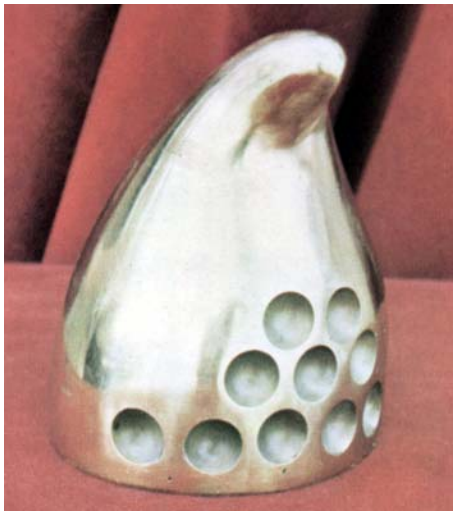

Rodica Panaitescu, *Structură marină*, bronz, 2000

Exp. personale: 1985, Buzău, Gal. de Artă; 1995, Bucureşti, J.L. Calderon Gallery. **Exp. colective**: participă la numeroase exp. la Filiala UAP, Buzău; 1979, Bucureşti, Casa Studenţească; 1980, Bucureşti, MNAR; 1980, 1983–1987, Bucureşti, Sala Dalles; 1993, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 1981, 1985, Covasna, Casa de Cultură; 1987, Arad, Bienala de sculptură mică; 1988, Baia Mare, Exp. tineretului; 1996, 1997, Salonul Moldovei; 1990, 1992, Bucureşti, TNB; 1995–1997, Bucureşti, Muz. Naţional Cotroceni; 1998, Belgia, Ouedenaarde, Exp. Filialei UAP Buzău; 2002, Bucureşti, Gal. Apollo, Exp. Filialei UAP Buzău; 2011, Buzău, Gal. de Artă, exp. *Culoare*, *Timp şi Spaţiu* (împreună cu Luminiţa Toader). **Simpozioane**: 1981, Măgura, *Piatră de hotar*. **Artă publică**: 1976, Bucureşti, Casa Memorială „G. Bacovia", *Jilţ*, piatră; 1978, Piteşti, *Ceas solar*, piatră; 1980, Drobeta Turnu Severin, *Fluture*, piatră. **Muzee**: Buzău, Muz. de Artă; Râmnicul Sărat, Muz. Orăşenesc. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 2. – *Exp*. *Cenaclul Tineretului*, 1988 [cat.]. **V.B.**

PARASCHIV Alexandru, 9.06.1957, Călăraşi. **Studii**: 1983, IAP Bucureşti, profesor Paul Vasilescu. **Premii**: 1983, bursa de studiu Dimitrie Paciurea; pr. I la concursul intern. din Monaco; 2007, pr. I la concursul intern., Monaco, Palm d'Art Cannes, Festival d'art contemporain; pr. de excelenţă la primul concurs intern. de sculptură din Kitakyushu, Japonia.

Sculptorul este atras de simplitatea şi puritatea formelor, subiectele sale evocând diferite ipostaze ale umanităţii primordiale. Sculptura în piatră, bronz sau marmură poate avea atât dimensiuni miniaturale, cât şi monumentale, păstrând cu consecvenţă forma şi simbolismul lumilor arhaice.

Exp. personale: 1991, Bucureşti, Gal. Orizont; 1992, Issy les Moulineaux, Galeria 43; 1998, Paris, Centrul Cultural Român; Megeve; 2000, Paris, Galeria Thuillier; 2001, Paris, Colisee IV; 2005, Paris, Galeria Thuillier; Seillans; 2007, Călăraşi, Muz. Dunării de Jos, exp. *Artă şi imagine*; Braşov; Grasse, Franţa, exp. *50 ans pour l'art*; 2008, Garonne, exp. *Art et magie*; Grasse, *Art et magie*; Silistra şi Russe; 2009, Ploieşti, Muz. de Artă, exp. *Artă şi magie*.

Alexandru Paraschiv, *Cuplu*, gips, foto MNAC

Exp. colective: 1992, Issy les Moulineaux, Bienala de sculptură Sud 92; 1997, Cap d'Antibes, Muzeul Napoleon, exp. Salonul artiştilor; 1999, Paris, Salonul de toamnă; 2000, Paris, Salonul de sculptură; Paris, Salonul de toamnă. **Artă publică**: 1997, Fujimikogen, *Cuplu*, piatră; 1996, Universitatea Kyushu; 2008–2009, Ostrov; 2007, Niigata City, *Înțeleptul*, piatră. **Simpozioane**: 1983, Piatra Neamț; 1984, Măgura; 1985, Căsoaia; 1987, Sălişte; 1996, Kitakyushu; 1997, Fujimi; 2007, Niigatha; Dervent; 2008, Ostrov; Dervent. **Bibl.**: Şerban 2005. – http://www.alexandre-paraschiv.com/. **O.N.**

PASCU Eugen, 2.08.1895, Zenta, Serbia – 5.09.1948, Baia Mare. **Studii**: 1912–1919, Budapesta, Şcoala Superioară de Artă Plastică, secția sculptură şi grafică, profesori Ferenczy Karoly, Zemplenyi Tivadar. În 1914 lucrează pentru prima oară în colonia artistică de la Baia Mare. Este un apropiat al cercurilor avangardiste maghiare din jurul revistelor *Tett* (*Fapta*), *Ma* (*Azi*) între 1915–1919. A trăit la Baia Mare.

Sculptor ca formație, dar cunoscut mai ales pentru activitatea sa de pictor şi grafician de orientare expresionistă, **E.P.** este autorul unor proiecte de monumente comemorative ale unor eroi şi evenimente istorice, care nu au ajuns să fie finalizate: un monument dedicat dacilor, urmând a fi instalat în munții Orăştiei, pentru care a realizat o serie de studii de *capete de daci*, un altul în memoria poetului polonez *Adam Mieckiewicz* (1921–1922). Participă cu mai multe machete pentru o statuie ecvestră a lui *Avram Iancu* la concursurile de la Cluj-Napoca din 1924 şi 1926, pentru care primeşte premiul II. Decepționat de imposibilitatea de a-şi vedea proiectele realizate îşi distruge sculpturile în 1928.

Exp. colective: 1916, Budapesta, SO; 1921, Cluj-Napoca, Salonul ardelean (pictură, sculptură, grafică); până în 1927, exp. anuale din Baia Mare. **Muzee**: Baia Mare, Muz. de Artă; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: corespondență între ***E.P.*** şi Szönyi Istvan, publicată de Muradin Jenö, în *Utunk* (Cluj-Napoca), 11 dec. 1971. **Bibl.**: Lăptoiu 1981, p. 119–133. – Raoul Şorban, în *Arta plastică*, nr. 12, 1965, p. 615. **I.V.**

PASCU-GOIA Nicolae, 27.01.1922, Benic (Alba). **Studii**: absolvă Academia de Belle-Arte în 1954, profesor Cornel Medrea.

A lucrat cu precădere medalii şi busturi comemorative dedicate unor figuri istorice sau literare. În paralel cu activitatea artistică a fost profesor la Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza" din Bucureşti.

Nicolae Pascu-Goia, *Horea*, foto IIA

Exp. personale: 2002, Bucureşti, Gal. Artei. **Exp. colective**: 1954, Bucureşti, *Exp. anuală de stat*; 1957, Bucureşti, *1907*; 1968, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; 1992–1994, Bucureşti, SM. **Artă publică**: 1958, Bucureşti, *Alexandru Sahia* (demolat); 1971, Galaţi, *V.A. Urechia*; Fofeldea (Sibiu), *August Treboniu Laurian* (bust, bronz). **Simpozioane**: 1976, Măgura (*Străbunul*). **Muzee**: Alba Iulia, Muz. Unirii; Baia Mare, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAC, Muz. Militar. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont*. 3. **I.C.**

PASIMA Dumitru, 18.09.1935, Molovişte, Macedonia. **Studii**: absolvă în 1963 IAP Bucureşti, profesori Ion Lucian Murnu şi Constantin Baraschi. În 1971 obţine bursa Dimitrie Paciurea. **Premii**: 1976, pr. I *ex-aequo* la Burgas, Bulgaria; 1991, pr. UAP pentru sculptură; 1996, 1998, medaliat la Bienala de sculptură mică *Dantesca*, Ravenna.

Operă foarte variată atât ca teme cât şi ca mijloace de expresie, ce merge de la descriptivism până la dezvoltări plastice mai sintetice. Lucrează cu precădere în piatră şi bronz. În cazul comenzilor oficiale, **D.P.** se situează în zona unor formule consacrate, în care efigia constituie elementul principal (*Gheorghe Petraşcu*, Tecuci). În paralel, artistul este preocupat de abordări ce valorizează expresivitatea solemnă a blocurilor de piatră cioplite cu gesturi largi (*Omagiul eroilor*, Măgura, 1974).

Dumitru Pasima, *Şotronul*, piatră, 1977, Măgura, jud. Buzău

Exp. colective: 1968, Galați, Sala Fondului Plastic; 1968, 1970, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; 1969, Bucureşti, Sala Dalles, Bienala tineretului (*Maria Tănase*); 1970, Bucureşti, Gal. Apollo; 1991, Beijing, Exp. de grafică şi sculptură românească; 1992, Bucureşti, Salonul de pictură şi sculptură (*Marea trecere*, piatră); 1992, Bucureşti, SM (*Portret*, bronz); 1994, Bucureşti, SM (*Henri Coandă*, ghips); 1996, SM (*Petre Țutea*, bronz); 2003, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Sculptori români contemporani* [cat.]; 2005, Piatra Neamț, Bienala „Lascăr Vorel"; 2010, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. de sculptură mică; 2011, Bucureşti, SM; 2011, Bucureşti, MNAC, exp. *Funeraria*. **Artă publică**: 1977, Bucureşti, Curtea Veche, *Vlad Țepeş*; 1995, Tecuci, *Gheorghe Petraşcu*; 2000, Iaşi, *Titu Maiorescu*; 2011, Călăraşi, *Regele Mihai*. **Simpozioane**: 1971, 1974, Măgura; 1976, Burgas, Bulgaria, elaborează lucrarea *Zbor* (expusă în Parcul Mării din Burgas); 1980, Căsoaia; 1986, Oarba de Mureş. **Muzee**: Bacău, Muz. „George Apostu"; Bârlad, Muz. de Artă; Bucureşti, MIAMB; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Vaslui, Muz. de Istorie. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Şimăndan 1981. – Adrian Petringenaru, în *Contemporanul*, 9 septembrie 1966; Maria-Magdalena Crişan, în *Radio România*, nr. 192, 18–24 septembrie 2000. **C.T.**

PATRICHE Răzvan, 25.06.1969, Bucureşti. Fiul sculptorului Grigore Patrichi(e)-Smulți. **Studii**: 1989–1995, Academia de Arte Bucureşti. Membru UAP. În paralel cu sculptura, activează în domeniul publicității comerciale.

Registru tematic eterogen, ce include repere din literatură (*Micul Prinț*), mitologie (*Icar*, *Narcis*), istorie sacră (*Arca*), dar şi noțiuni abstracte precum *naşterea*, *viața*, *căderea* etc. Exploatează potențialul expresiv al bronzului într-o serie de lucrări de mici dimensiuni delicat modelate, care, dincolo de conexiunile ideatice semnalate deliberat prin titlu, trimit la folclor, la zona magiei populare, a fetişurilor. Un *Arc* monumental (aflat în Parcul de la Veszprém, Ungaria), tăiat în lemn, cu intervenții metalice, combină forma, sunetul şi mişcarea.

Răzvan Patriche, *Compoziție*, fotografie din arhiva artistului

Exp. personale: 1998, Budapesta; 1998, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti. **Exp. colective**: 1994, 1996, 1998, Bucureşti, Salonul Național de Sculptură; 1997, Charleroi, Cinquième triennale internationale des jeunes talents. **Simpozioane**: 1999, Veszprém, International Sculpture Salon. **C.T.**

PATRICHI-SMULȚI Grigore, 3.08.1937, Smulți, județul Galați. **Studii**: 1959–1966, IAP Bucureşti, cu Constantin Baraschi şi Andrei Szobotka. **Premii**: pr. colectiv pentru sculptură UAP (participanții la Tabăra de sculptură Măgura) 1970.

Artistul aparține unei generații care a redescoperit, prin participarea la Tabăra de la Măgura-Buzău, virtuțile „tăieturii directe", a prelucrării pietrei şi lemnului în spațiu, fără intermedieri obturante. Viziunea sa este centrată pe un figurativ stilizat (cu predilecție pentru nudul feminin), având o atenție deosebită asupra conotațiilor arhaice şi expresivității intrinseci a materialului.

Grigore Patrichi-Smulți, *Gânditorul*, piatră

Exp. personale: 1970, Bucureşti, Gal. Amfora; 1973 [cat., pref. Octavian Barbosa], Gal. Simeza; 1976, Bucureşti [cat.], Gal. Orizont; 1979, 1982, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 1988, Bucureşti [cat.], Gal. Orizont; 2001, Brăila, Muz. de Artă; 2011, Focşani [cat.], Gal. de Artă; Tecuci, Gal. „Gheorghe Petraşcu"; 2012, Piteşti, Gal. „Rudolf Schweitzer-Cumpăna". **Exp. colective**: 1966, 1968, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; 1967, 1969, 1970, Salonul de pictură şi sculptură a oraşului Bucureşti; 1968, Bucureşti, exp. *Anul revoluţionar 1848*; 1970, Buzău, *Sculptorii de la Măgura '70*, Bucureşti, Salonul de pictură şi sculptură; 1972, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; Desene inedite ale sculptorilor şi graficienilor; Salonul de pictură şi sculptură al municipiului Bucureşti, dedicat celei de a 25-a aniversări a Republicii. **Simpozioane**: 1970, Măgura, Buzău [cat., *Împreună*, piatră]; 1979, 1985, Măgura, Buzău; 1974, Arcuş, Sfântu Gheorghe [cat. *In memoriam*, piatră], 1980, Arcuş [cat., *Scara de fructe*, lemn de stejar]; 1976, 1978, Lăzarea, Harghita; 1981, Hobiţa Gorj; 1987, Scânteia, Iaşi, 1988, Oarba de Mureş; 1990, Valea Doftanei, Prahova; 1991, Soveja, Vrancea; 2008, Ostrov, Tabăra internaţională Durostorum, Terasele Dunării (piatră). **Muzee**: Brăila, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAC; Craiova, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Lucrări de artă monumentală contemporană din judeţul Covasna* [coord. p. Străchinaru], Centrul Cultural Arcuş, 1998, p. 34; Şerban 2005, p. 83, 90, 96; Ciucă 2009. **G.V.**

PAUL Eugen, 29.08.1936, Deva – 2007. **Studii**: absolvă în 1967 IAP Cluj-Napoca, profesori Arthur Vetro, Andras Kos; specializare la Academia de Artă din Perugia, Italia; 1994, membru al Asociaţiei Intern. a Artiştilor Plastici, membru UAP; 1990–1994, preşedintele filialei clujene UAP. **Premii**: 1994, pr. I la Bienala intern. de desene ale sculptorilor, Budapesta; 2004, Ordinul Meritul Cultural de grad în Ofiţer, categoria C.

Sculptează cu rigoare şi patos, punând accent pe ritmica volumelor şi pe capacitatea materialului de a augmenta tensiunile interne ale formei. Bun modelator în lut şi bronz, deformează suprarealist figurativul prin jocul nervos, elastic şi entropic al suprafeţelor (*Osânda demagogului*, 2003; *Phoenix*, 2006).

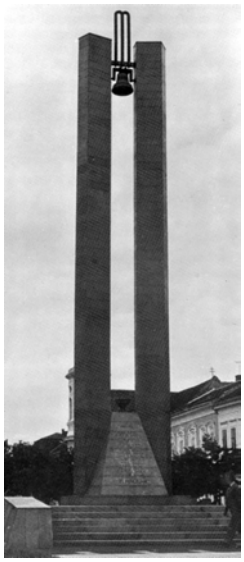

Eugen Paul, *Monumentul memorandiştilor*, foto IIA

Fără a aluneca în retorism, face apel la personaje mitice pentru a exprima revolta față de aspectele dezumanizante ale contemporaneității (*Ares*, *Stâlpul lui Ares*, *Niké*, *Narcis*, *Oedip*, *Don Quijote*).

Exp. personale: 1987, Cluj-Napoca, Gal. Mică a Fondului Plastic; 1988, București, Gal. Galateea. **Exp. colective**: expune începând cu 1967 la saloanele Filialei UAP Cluj-Napoca; din 1969 este prezent la exp. republicane, la București, Timișoara, Arad, Covasna; exp. intern.: 1986, 1987, Breda, Olanda; 1987, München, Reutte, Tirol – Austria; 1987, Anvers, Belgia; 1988, Denekamp, Ondenbrosch, Olanda; 1989, Coesfeld, Germania; 1990, Kufstein, Austria; 1989–1990, Rijindsburg, Olanda; 1990, Bergen, Olanda; 1992,1993, Chișinău, Moldova; 1992, Ankara, Turcia; 1994, Budapesta, Ungaria. **Simpozioane**: 1980, Măgura, *Piatră pentru Manole*. **Artă publică**: 1994, Cluj-Napoca, *Mon. Memorandiștilor* (marmură, piatră, metal). **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont.* 1; Lăptoiu 1999. **V.B.**

PAVELESCU-DIMO Dumitru (Dimitrie), 19.07.1870, Calafat – 1.09.1944. **Studii**: 1894–1898, Școala Națională de Arte Frumoase, București, cu Ion Georgescu, bursier. A avut timp de trei decenii, din 1904, atelier la Florența, unde au fost executate lucrările expuse în România. **Premii**: medalia de aur, 1906, București, Exp. generală română; 1911, pr. II, SO; pr. I la concursul pentru mon. lui Mihai Viteazul la Călugăreni (mon. nu a fost executat).

D.P.-D. a conceput numeroase monumente și proiecte de monument în spiritul clasicismului academic, răspândit încă în Europa timpului, după o schemă care cuprindea un bust în bronz, secondat de figuri alegorice și reliefuri pe soclu, care explicitau meritele celui omagiat. Din 1900 începe să lucreze la *Mon. sculptorului Ion Georgescu*, fostul său profesor, compus din bust și o alegorie a sculpturii, o figură feminină cioplind un bloc de marmură, care nu va ajunge să fie instalat în spațiul public. Portretistica sa nu iese din tiparul convențional al unui academism tardiv.

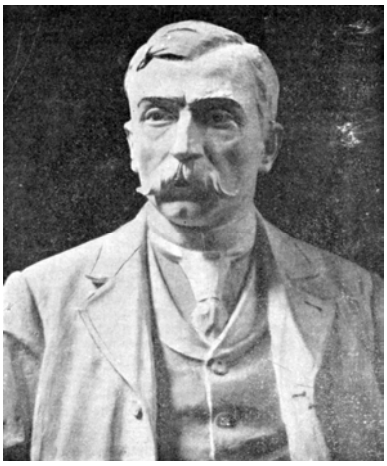

Dumitru Pavelescu-Dimo, *Sculptorul Ioan Georgescu*, foto IIA

Exp. personale: 1915, Ateneul Român. **Exp. colective**: 1898, Bucureşti, EAV; 1906, Bucureşti, Exp. generală română; 1912, Pistoia, Italia, statuile Mon. Independenței (Carol I, grup statuar compus din şapte figuri); a expus frecvent la Salonul Ateneului Român. **Artă publică**: 1897–1898, Târgovişte, *Grigore Alexandrescu*, bust; 1899–1900, Piteşti, *Mon. Independenței*; 1904–1905, inaugurat 1906, Brăila, *Mon. lui Traian*; 1913, Craiova, Parcul Bibescu, *Mon. Independenței* (distrus în 1948); Calafat, *Mon. Independenței* (obelisc); numeroase mon. funerare în cimitirele de la Caracal, Calafat, Ploieşti, Brăila, Bucureşti. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Craiova, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Profesorul sculptor I.Georgescu*, în *Pictura şi sculptura*, nr.3, iunie, 1935, p. 20–21. **Bibl.**: Bénézit 1966. – Rezeanu 1980; Paul Rezeanu, *Craiova. Studii şi cercetări de istorie şi istoria artei*, Helios, Craiova, 1999, p. 196–200. **I.V.**

PĂCURAR Mihai, 10.07.1955. **Studii**: absolvă IAP Cluj-Napoca în 1983, profesor Eugen Gocan. **Premii**: 1982, Bucureşti, Festivalul național de creație al studenților; 1998, pr. pentru sculptură UAP Arad.

Deşi lucrează şi în piatră sau teracotă, lemnul reprezintă materialul predilect al sculptorului. Corpul uman schingiuit, torturat, amputat se află în centrul preocupărilor sale. Maniera de a lucra cu lemnul, procesul de cioplire nu sunt ocultate de produsul final, ci, dimpotrivă, păstrate ca element esențial al expresiei. Acest tip de prezervare al urmelor cioplirii conferă sculpturilor lui **M.P.** un aspect aspru şi brut, întrucâtva arhaic – potrivit tematicii „schingiuirii" – şi îl ancorează într-o serie de referințe culturale care merg până la expresionism. Titlurile lucrărilor trimit uneori la literatură sau mitologie, mai ales la personaje tragice, traversate de suferințe.

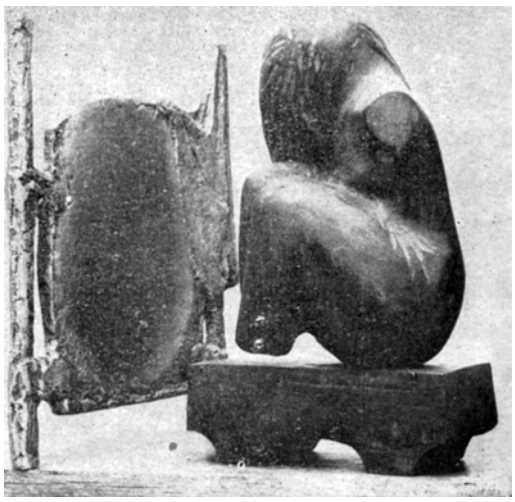

Mihai Păcurar, *La oglindă*, foto *Arta*

Exp. personale: 1982, Cluj-Napoca; 1983, Arad; 1992, St. Cyprien (Franța); 1994, Budapesta, ICR; 1995, Saverne (Franța); 1997, Paris; 2005, Arad. **Exp. colective**: 1988, Baia Mare, exp. *Atelier 35* [cat.]; 1988, 1995, Arad, Bienala de desen; 1987, 1989, Arad, Bienala de sculptura mică. **Artă publică**: 1973, Bucureşti, *Soldat*; 1986, Şiria, *Strămoşii*;

1988, Şiclău, *Mon. eroilor căzuţi în al Doilea Război Mondial*; 1993, Gyula (Ungaria), *Liviu Rebreanu*; 1994, Gyula (Ungaria), *Moise Nicoară*; 2003, Arad, *Ioan Slavici*; 2010, Pietriş (Arad), *Sabin Drăgoi*. **Simpozioane**: 1984, Căsoaia; 1986, Izvorul Mureşului; 1989, Macea; 1990, Oarba de Mureş; 1988, Burkina Faso; 2001, Tg. Jiu; 2009, Suciu de Sus. **Muzee**: Arad, Muz. de Artă. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 2; *Arad Art 2007: 50 de ani de activitate artisitică*, Arad, Mirador, 2008**.** – Horia Medeleanu, *Culoare şi formă*, Arad, Mirador, 1996; Onisim Colta, *Cu faţa spre centru*, Timişoara, Triade, 2008. – C. Dan, în *Arta*, nr. 9, 1985, p. 22. **I.C.**

PĂDURARU Neculai, 19.06.1946, Sagna, judeţul Neamţ. **Studii**: 1971–1975, IAP Bucureşti, clasa profesorului Boris Caragea. Este profesor universitar doctor al UNAB. Debutează în 1968 la Iaşi. **Premii**: 1974, 1976, 1984, 1996, pr. UAP; 1975, bursa *Dimitrie Paciurea*; 1978, pr. Bienalei intern. de sculptură mică, Budapesta; 1981, marele pr. Trionfo (S.P.L.P.A.), Italia; pr. exp. omagiale *Picasso*, Roma; pr. Accademiei di Romania, Roma; 1988, pr. Bienalei intern. Euro-Asia, Ankara; 1991, pr. *Ion Andreescu* al Academiei Române; 1995, marele pr. UAP; laureat al concursului pentru realizarea unei sculpturi în districtul Minato-Ku, Tokyo; pr. pentru sculptură acordat de Primăria Municipiului Bucureşti; 2001, pr. Salonul naţional; 2004, Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofiţer.

Sculptorul este preocupat de relaţia dintre real şi imaginar. Personajele sale sunt adesea structuri bizare umanoid verticale, dar şi orizontale, sculpturi hibride cu rezonanţă suprarealistă. În general sculpturile sunt de mici dimensiuni, dar uneori sunt monumentale în spaţii generoase, fiind reduse la un element sau două de factură simbolică: triunghi, piramidă, ochi. Izomorfismul său evidenţiază, printre altele, arhetipul legăturii ca simbol al conştiinţei temporale şi al permanenţei. Sculpturile vorbesc obsesiv despre o acută nevoie de desprindere din realitatea trecătoare, despre latura spirituală a umanităţii care nu trebuie sa piardă dialogul cu eternitatea.

Neculai Păduraru, *Zidul*, bronz, 1971

În seria *Strigătul Muzei* (*I*, *II*, *III* – 1989–1993) sculptorul apelează la intervenţii în metalul vertical cu elemente de tip instrumental pentru a sparge treptat structura şi a o orizontaliza la final. Goarnele utilizate de artist

sunt un manifest al strigătului. Lucrarea *Zidul*, 1971, reprezintă atitudinea sculptorului împotriva îngrădirii libertății, idee regăsită şi în ciclul *Tehno-mitologii* în care artistul „îmbracă lumea mitologică cu haina tehnologiei moderne".

Exp. personale: 1974, Bucureşti, Gal. Apollo; 1980, 1984, Bucureşti, Gal. Simeza; 1981, Milano, Gal. delle Ore; Roma, Accademia di Romania; 1982, Roma, Academia Matania; 1984, Bucureşti, Gal. Simeza; 1988, Bucureşti, Sala Dalles; 1996, Paris, Centrul Cultural Român; 2007, Bucureşti, Academia Română, exp. de desen şi sculptură a proiectului pentru realizarea mon. Mihai Eminescu; 2009, Iaşi, Gal. Dana, exp. *Eminescu – idei şi semne* [cat.]; 2010, Iaşi, Gal. Dana, exp. *Zidul şi alte lumi colorate* [cat.]. **Exp. colective**: 1975, Barcelona, Concursul de desen *Juan Miro*; 1976, Franța, Concursul intern. de portret *Paul Louis Weller*; 1978, Budapesta, Bienala de sculptură mică [cat.]; 1979, Ravenna, Bienala Dantesca; 1979–1981, Padova, Bienala intern. de sculptură [cat.]; Grecia, Muz. Skironio, Bienala de sculptură în aer liber; 1988, Ankara, Bienala intern. Euro-Asia [cat.]; 1992, Sevilla, Exp. universală; Miami Beach, Convention Center; 1995, Bienala de la Veneția; 1997, Paris, Sediul Unesco, Centenarul *Tristan Tzara*; 1998, Leipzig, Exp. de artă contemporană românească, Târgul intern. de carte; 1990, Paris; 1999, Belgia, Muz. Ianchelevici şi Muz. La Louvière, exp. *Artistes de Bucarest à la Louvière*; 1998, Budapesta, exp. *Versiuni ale transfigurării*. **Artă publică**: Mon. *Eminescu – un zid în calea timpului*, 2000, Casa Memorială Ipoteşti. **Simpozioane**: 1973, Roma. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976; Prut 1982; Prut 2002. – Mircea Deac, *Lexicon critic şi documentar. Pictori, sculptori şi desenatori din Romania. Sec. XV–XX*, Ed. Medro, 2008; *Ateliere de artişti din Bucureşti*. – Mihai Drişcu, în *Arta*, nr. 1, 1985; Maria Magdalena Crişan, în *Alternative*, nr. 13, 1990; ***, în *Azi*, nr. 28, 29, 30, 1995; ***, în *România liberă*, 14 dec., 1995; ***, în *Cultura*, nr. 7, 2007. **O.N.**

PĂSAT Alexandru, 27.04.1955, Plenița, jud. Dolj. **Studii**: 1976–1980, IAP Cluj-Napoca, cu Jenö Korondi. Conferențiar universitar la UAD Cluj-Napoca. Doctor în arte vizuale. Din 1999, profesor invitat la Academia de vară de la Beratzhausen, Regensburg, Germania. **Premii**: 1985, pr. II la Bienala intern. de sculptură *Dantesca*, Ravenna, Italia; 2004, Medalia Meritul Cultural, clasa I; 2007, pr. pentru sculptură al UAP, Filiala Cluj-Bistrița.

În cazul lui **A.P.**, care se autointitulează „făcătorul de semne", avem de-a face cu un minimalism atent nuanțat de metamorfozele transfiguratoare, menite să modifice elementele monotone şi implacabile într-un fel, în direcția unei dinamici spațiale suple, tensionate şi misterioase. De la *Faldurile* şi *Plierile* în piatră, unde se exploatează contrastul dintre duritatea rocilor şi moliciunea organicității, se ajunge la *Răbojuri*, *Arce* şi *Aripi*, trecând prin *Coloane* şi *Instrumente*, foarte diferite ca indice existențial şi registru conotativ. Sunt de asemenea demne de urmărit o serie de similitudini cu civilizațiile arhaice sau preistorice, de la care se împrumută respectul vital pentru spiritul şi esența fiecărui material. Modalitățile prin care sunt controlate aceste procese de transformare şi regândire a dimensiunilor, a asperităților şi omogenității unor volume sunt extrem de variate şi de multe ori surprinzătoare. Astfel, lucrările din ciclul *Bagaj* sau *Bagaje pentru călătorie între Est*

şi Vest trimit explicit la falia tragică care a existat între cele două blocuri politice, pusă în operă prin fracturări agresive cromatic. Alteori desluşim şi un dialog ironic, legat de creația unor reprezentanți istorici ai *Pop-Art* ca Oldenburg sau César. Monumentele de for public probează şi o reală vocație de monumentalist.

Alexandru Păsat, *Coloană*

Exp. personale: 1992, Erftstadt-Lechenich, Germania, Gal. Herriger; 1996, Nürnberg Gal. T and T; 1999, New York, Gal. East-West; 2006, Cluj-Napoca, Gal. Casa Matei, Exp. *Semne*; 2007, Mogoşoaia, Palatele Brâncoveneşti, Exp. *Latențe* [cat., texte de Adrian Guță şi Gheorghe Vida]; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza. **Exp. colective**: 1979–1982, 1991, Bucureşti, *Exp. națională de pictură şi sculptură*; Sala Dalles; 1979–1984, 1986, 1988, 1989, Cluj-Napoca, *Exp. județeană de pictură şi sculptură*, Gal. UAP; 1980, Cluj-Napoca, *Bienala Tineretului*, Gal. UAP; 1981, Bucureşti, *Exp. națională de sculptură mică*, Casa de cultură Fr. Schiller; 1982, Alba Iulia, *Bienala Tineretului*, Gal. UAP; Bucureşti, *Exp. națională de sculptură mică*, Gal. Simeza; Cluj-Napoca, Exp. *Atelier 35*; 1984 Alba Iulia, exp. *Atelier 35*; 1985, Ravenna, Bienala de sculptură *Dantesca*; Torun, Polonia, Bienala intern. pentru tineret; 1986, Târgu-Mureş, exp. *Atelier 35*; Sibiu, *11 artişti tineri*, Gal. UAP; 1988, Ravenna, Bienala de sculptură *Dantesca*; 1990, Cluj-Napoca, *Ambient Cluj*, Gal. Veche; 1991, Bucureşti, *Sculptori români laureați ai Bienalei Dantesca*, Muz. Colecțiilor de Artă; 1993, Amersfoort, Olanda, exp. *cARTe*; Besançon, Franța; 1994, Köln, Waxfabrik; Sfântu Gheorghe, *Medium 3*; 1995, Köln, Waxfabrik; 1996, Hilden, Germania, Bienala intern. de sculptură mică; Nürnberg, Gal. Im Altstadthof; 1998, Hilden, Germania, Bienala intern. de sculptură mică; 1998, Arad, Salonul național de sculptură mică, Gal. Delta; Leipzig, *Objekt-Buch*, Leipziger Buchmesse; 2000, Veneția, ICR; 2001, Canea-Creta, Gal. Omma; 2002, Bistrița, Gal. Arcade; 2003, Cluj-Napoca, exp. *Roz-cenuşiu*, Gal. UAP; Cluj-Napoca, *În oglinda Meninelor*, Muz. Național de Artă; 2004, Cluj-Napoca, exp. *Roz-cotidian*, Casa Tranzit; München, exp. *Konsens*, Haus der Kunst; Cluj-Napoca, Muz. Național de Artă; 2005, Vevey, Elveția, exp. *Artişti români contemporani*; 2005, Cluj-Napoca, *Art East*, Gal. UAP; 2005–2006, Bucureşti, exp. *Depozit-Aceasta nu este o expoziție*,

MNAC; 2006, Cluj-Napoca, exp. *I Love Picture*, Hotelul Continental; 2007, Cluj-Napoca, exp. *Prezent*, Muz. Național de Artă; Arad, Bienala intern. de pictură şi sculptură; 2008, Bucureşti, exp. *Interferențe* [Elevii lui Jenö Korondi, cat.], Gal Apollo; Cluj-Napoca, exp. *Neo Real*, Muz. Național de Artă; 2009, Arad, Bienala intern. de pictură şi sculptură; Londra, 2R ART Gallery; Cluj-Napoca, Bienala națională de plastică mică *Vârsta de bronz*, Muz. Național de Artă; Bucureşti, exp. *Muzicalitatea în artă*, Gal. 418; Bucureşti, *Cetate. Atelierele de la Dunăre II*, Gal. 418; 2010, Târgu Mureş, *Format 8*, Kromart; Bucureşti, *Lemn.ro*, MNAC; Grottaglie, Italia, Bienala intern. de pictură şi sculptură, Convento di San Francisco di Paola. **Artă publică**: 1988, Cluj-Napoca, Casa Tineretului, *Pliere*, piatră; 1996, Halle, Germania, *Fald*, piatră; 1998, Beratzhausen, Germania, *Pătratul doarme*, piatră; Huedin, *Protopopul Aurel Munteanu*, bronz; 2001, Dráma, Grecia, *Icar*, Parcul Prefecturii; 2002, Dráma, Grecia, *Nike*, Parcul Prefecturii. **Simpozioane**: 1988, Cluj-Napoca (piatră); 1991, Tokay, Ungaria (lemn şi fier); 1996, Halle Germania (piatră); 1998, Beratzhausen, Germania (piatră); 2001–2002, Dráma, Grecia (marmură); 2002, Bistrița (sticlă); 2004, Turda (lemn şi fier); 2009, *Cetate. Atelierele de la Dunăre* (lemn policrom). **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. Național de Artă; Târgu Jiu, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAC; Tulcea, Muz. de Artă; Ravenna, Museo del Centro Dantesco. **Scrieri ale artistului**: *Întoarcere la simplitate-sinteză şi expresivitate în forma sculpturală*, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2008. **Bibl.**: *Latențe* [cat. retr. cu o pref. de D. Hăulică], Fundația Interart Triade, Cluj-Napoca, 2010. **G.V.**

PÂRVAN Ioan (Jean), 1950, Bucureşti – 1998, Bucureşti. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1974.

Se specializează în sculptură în bronz de mici dimensiuni. Meşteşugul turnării şi prelucrării acestui material atrage atelierului său din Bucureşti o faimă aparte. Interesat de teatralitate, grotesc, costumație, îşi alege ca unică temă a sculpturii ambiguul personaj al clovnului. Corpul burlesc, gestul retoric, grimasa se combină diferit în fiecare figură propunându-şi să invoce, la adăpostul travestiului, melancolia, absurdul sau ironia.

Ioan Pârvan, *Clovn*, bronz, foto MNAC

Exp. personale: 1976, 1977, 1989, 1990, Bucureşti; 1992, Paris, Gal. L'entrée des artistes [cat.]; 1999, Paris, Centrul Cultural Român. **Exp. colective**: 1968, Craiova, Gal. Cromatic (cu Nicolae Truță şi Nicolae Ureche); exp. de artă românească în străinătate; 1988, Heilbroom, Städtische Museen; 1998, Leipzig, Târgul de carte**. Simpozioane**: 1985, Sighet (*Steaguri*). **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Constanța, Muz. de Artă. **Bibl.**: Andrei Ion, în *Ziarul de duminică*, 13.04.2007. **I.C.**

PÂRVAN POMPILIU Octavian, 1954, Alexandria. **Studii**: 1984, IAP Bucureşti, cu Geta Caragiu şi Marin Iliescu.

Într-o fază incipientă cultivă un primitivism de factură sobră, ce trimite către istoria îndepărtată, către runele scandinave. Împreună cu soția sa, Elena Pârvan Pompiliu, a pictat iconostasul bisericii ortodoxe din Stockholm. În ultimii ani atât registrul formal cât şi cel tematic se modifică radical. Inițiază un discurs pe tema măştii, al personajului dedublat (*Circarul*, *Conducătorul*).

Simpozioane: 1984, Măgura (*Podoabe pentru femeia uriaşului*). **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont.* 2. **C.T.**

Octavian Pârvan Pompiliu, *Clovn*

PÂRVU Adrian, 30.07.1963, Bucureşti. **Studii**: absolvă în 1992 Academia de Artă Bucureşti, profesor Vasile Gorduz; 1993, Bursa „Theodor Aman"; 2008, doctor în arte vizuale, UNAB; din 1993 membru UAP; 2006-2011, şef Catedra de sculptură, UNAB. **Premii**: 1994, pr. tineretului, UAP; 1997, pr. criticii, UAP; 1998, pr. pentru sculptură, Primăria Bucureşti şi UAP; 2001, pr. pentru sculptură, Primăria Bucureşti şi UAP.

Ciopleşte cu siguranță piatra sau lemnul, virtuozitate ce decantează o perfecțiune formală de sorginte clasică. Repertoriul său tematic şi morfologic oscilează între expresia unei virilități mitologice imperturbabile (torsuri,

atlanţi, moscofori) şi a uneia frânte, împovărate, puse în cumpănă de deplasarea centrelor de greutate, inversare care trimite la raporturile dintre obiectul sculptural şi soclu şi, mai departe, dintre semnificat şi semnificant.

Adrian Pârvu, *Compoziţie*, marmură, 2011, foto Sorin Chiţu

Exp. personale: 1995, Bucureşti, Centrul Cultural Maghiar; 1997, Bucureşti, MNAR, Gal. Catacomba. **Exp. colective**: 1987, Bucureşti, exp. Institutul de Arhitectură; 1989, Bucureşti, Academia de Artă; 1992, Bucureşti, TNB, Exp. tineretului; 1993, Bucureşti, TNB, Exp. tineretului; 1994, Bucureşti, TNB, Exp. municipală; 1994, Bonn, Germania; Bucureşti, TNB, exp. *Opţiuni*; Gal. Galla, exp. de grup; 1995, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, exp. *Neputinţă-Putere*; Reşiţa; Bucureşti, MNAR, Gal. Catacomba; 1997, Bucureşti, Gal. Catacomba, exp. *Oameni din lemn colorat*; 1998, Budapesta, Mücsarnok; 1999, München, Germania; Roma, exp. *Arta sacră*; 2000, Hanovra, Târgul intern. de artă; 2000–2002, Bucureşti, Exp. municipală; 2003, Bucureşti, MNAC; 2005, Bucureşti, Salonul de sculptură mică; 2006, Târgu Jiu; 2007, Bucureşti, Salonul Naţional; exp. *Desene de sculptor*; exp. Gal. Simeza; Salonul de sculptură mică; 2008, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, exp. *Desene de sculptor*; Gal. Apollo, Salonul de sculptură mică; 2009, exp. *Corpul uman*; 2009–2011, exp. *Desene de sculptor*; 2010, Simeza, Exp. intern.; 2011, Centrul Cultural Maghiar; exp. *Zilele oraşului Bucureşti*; 2011, Gal. Simeza, exp. de grafică şi sculptură. **Simpozioane**: 1987, Slănic Moldova, lemn; 1997, Călăraşi, desen; 1999, Bucureşti, marmură; 2000, Baia Mare, marmură; 2001, China, granit; 2004, 2006, 2007, Santa Catarina, Brazilia, marmură; 2006, Teiuş, Caransebeş, lemn; 2009, Istanbul, marmură; 2011, Pucioasa, lemn. **Artă publică**: 2004, Bucureşti, *Iosif Sava*, portret; 2007, Tîrgovişte, cinci portrete monumentale de domnitori; 2008, *Virgil Madgearu* şi *Ioan Angelescu*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Dumitrescu 2002. – *Zilele oraşului Bucureşti*, 2010 [cat.]; *Portretul/The Portrait*, Mogoşoaia, 2005 [cat., prefaţă de Erwin Kessler]. – Augustin Macarie, în *România liberă*, 1996; Cristina Ivan, în *Cotidianul*, 1996. **V.B.**

PENTELESCU Cristian, 25.12.1958, Arad. **Studii**: 1985, absolvă IAP Cluj-Napoca, profesor – Artur Vetro; 2010, doctorat în arte vizuale; din 1990, profesor de sculptură la Liceul de Arte Plastice „N. Tonitza”, Bucureşti. **Premii**: 1988, pr. pentru sculptură, Salonul republican de tineret, Sala Dalles, Bucureşti.

Pentru **C.P.** bronzul cu posibilitățile sale practic nelimitate de variații spațiale, dar şi epidermice, texturale, este materialul de elecție. Teme precum *Cronos* (bronz, 2010), *Maternă* (bronz, 2010) *Pieta* (bronz, 2010) apelează la un repertoriu de volume din familia curbelor, a volutelor şi rotunjimilor, sau în termeni geometrici, a sferei şi cercului, care slujesc şi comunică eficient semnificația dorită. Sunt speculate contrastele cromatice ce rezultă din diferențe de patină, contrastul suprafețelor netede sau rugoase, contrastul dintre plin şi gol. În sculptura de simpozion preferă expresia concentrată, laconică. **C.P.** se mişcă cu uşurință între abstract şi figurativ, pe care le uneşte o aceeaşi gândire plastică.

Cristian Pentelescu, *Compoziție*, bronz,
foto Cristian Pentelescu

Exp. personale: 1991, Bucureşti, Gal. Galateea; 1994, Geneva; 2010, Timişoara, Gal. Triade, exp. *Complementarități*. Memoriei lui Peter Jecza; Arad, Gal. Delta (împreună cu Zoe Pop). **Exp. colective**: 1977–1983, Arad, exp. județene; 1983–1985, Cluj-Napoca, exp. colective; 1984–2011, Bucureşti, exp. republicane, municipale, saloane de sculptură mică şi saloane de desene ale sculptorilor; 1988, Sala Dalles, Exp. de sculptură în lemn; 1992, Abenraa, Danemarca; 1993–1995, Ravenna; 1993, Copenhaga; 1996, Gal. Orizont; 2003–2009, exp. ale sculptorilor de la Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza”; 2009, Arad, Bienala de Artă. Ediția a II-a, itinerată în Ungaria, Cehia, Croația; 2011, Bienala de artă. Ediția a III-a, itinerată în Ungaria, Cehia, Croația; Bucureşti, Salonul de toamnă; Căminul Artei, exp. *Arta sacră*; 2012, Gal. Veroniki Art, exp. *Unexpected mix of art works*;

Constanţa, Muz. de Artă, Exp. sculptorilor de la Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza”. **Simpozioane**: 1985, 1996, Oarba de Mureş, piatră; 1987, Sângeorz-Băi, marmură; 1988, Covasna, lemn; 1990, Lăzarea, piatră; 2000, Bucureşti, marmură; 2004, Castelraimondo, Italia, marmură de Carrara; 2004, 2005, Balaci, marmură; 2005, Mersin, Turcia; 2005, 2009, 2011, Piteşti, marmură; 2006, Cluj-Napoca, marmură; Baia Mare, piatră; 2006, Viena, piatră; 2007, Maidanek, Serbia; Macedonia, desen; 2008–2011, Aiud, marmură. **Artă publică**: 1991, Cernăuţi, *Ştefan cel Mare*, bronz; 2002, Bucureşti, Sediul P.N.Ţ., *Ion Mihalache*, *Iuliu Maniu*, reliefuri, bronz; 2006, Bucureşti, *Marcela Peneş*, bronz; 2007, Târgovişte, *Radu de la Afumaţi*; 2007, Piteşti, Complexul sportiv Trivale, *Dobrin*, bronz; 2008, Brăila, *N. Teodorescu*, bronz; 2010, Bucureşti, *Margareta Sterian*, placă comemorativă; 2011, Bucureşti, bronz. **Muzee**: Baia Mare, Muz. Florean. **Bibl.**: Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 51–52, 2006. – www.revistaarca.ro/2010/7-8-9/08%20album/album_7-8-9_10.htm. **I.V.**

PERVOLOVICI Romelo, 1956, Zorleni. **Studii**: 1982, IAP Bucureşti, clasa profesoarei Veturia Ilica.

Sculptorul este prezent cu o serie de expoziţii personale, dar mai ales cu grupul 2 META, înfiinţat în 1998, unde o are ca parteneră pe Maria Manolescu. La începutul carierei este interesat de latura spirituală a creaţiei, de structurile din piatră cu trimiteri la simbolismul universal, pentru ca mai târziu să opteze pentru un limbaj subordonat profanului. Îl preocupă sculptura de mari dimensiuni, cu elemente naturale supradimensionate cu intervenţii new media, sau ştanţări şi intervenţii de text în materiale industriale. Sculptura lui **R.P.** trasează un drum care marchează trecerea de la limbajul clasic de factură modernistă la o viziune contemporană. Activitatea sa artistică este întregită de una curatorială (şi de directorat totodată) dedicată tinerilor artişti ce activează în sfera noilor media: Bienala intern. a tinerilor artişti din 2004.

Romelo Pervolovici, *Meduza*, sculptură gonflabilă, 2007, foto Ovidiu Matiu

Exp. personale: 1985, Bucureşti, Gal. Orizont; Gal. Atelier 35; 1988, Bucureşti, Muz. Satului; 1990, Cipru, Gal. de Artă Kiklos Paphos; 1996, Bucureşti, Gal. de artă a Teatrului Național; 2002, 2003, Bucureşti, Audi Art Gallery. **Exp. colective**: 1985, Bucureşti, Muz. „Frederic şi Cecilia Cuțescu Stork", Gal. Hanul cu Tei; Bucureşti, Gal. Orizont; Ravenna, Italia; 1986, Bucureşti, Sala Dalles, Gal. Orizont; Sofia, Bulgaria; 1987, Bucureşti, Gal. Orizont, *Alternative*; 1988, Szolnok, Ungaria, exp.; Barcelona, Spania; Toulon, Franța; Pecsi, Gal. de Artă; Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Interferențe*; Ravenna, Bienala de sculptură mică *Dantesca*; Brusque, Brazilia; Arad, Gal. de Artă; Baia-Mare, Gal. de Artă; Kyoto, Japonia; Oradea, Gal. de Artă; 1990, Bruxelles, *România salută Europa*; Paris, Franța; Bucureşti, Gal. TNB; 1993, Hallein, Gal. Pro Arte; 1994, Bucureşti, MNAC, exp. *Artă contemporană românească*; 1996, Bucureşti, TNB, *Experiment. Interfațe şi cercetări în arta românească dintre anii 1960–1990*, Gal. TNB; Aachen, Ludwig Forum, exp. *Kunst in Rumanien heute*; 1997, Aachen, Ludwig Forum fur Internationale Kunst, exp. *Bukarest nach '89*; 1998, Ungaria, Gal. Mucsarnok, *Macro/trans-Representation*; 1999, Belgia, La Louvière, exp. *Artă contemporană românească*; Bacău, Centrul George Apostu; Bucureşti, Gal. Parlamentului, exp. *Sacrul în artă*; 2002, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Urbis Pictus Europa*; 2007, Bucureşti, MNAC, exp. *Achiziții 2007*; Sibiu, Capitală Culturală Europeană, intervenția *Meduze*. Grupul 2META: *1998*, *1999*, *2000*, Bucureşti, Fundația Culturală Meta; Paris, Gal. La Hune; 2001, Bucureşti, Gal. S.P.A.C.E., CIAC; Bucureşti, Gal. 2META; Vrsat, Centrul Cultural Konkordja, exp. *Arta bate Arta*; Belgia, Hasselt; 2002, Veneția, ICR; Pancevo, A 10-a bienală a artelor plastice; Bucureşti, MNAC; 2003, Bucureşti, Gal. Nouă; 2004, Bucureşti, Librăria Cărtureşti; 2005, Bucureşti, Atelier 2META; 2006, Coslada, Centrul Cultural Margarita Nielken; Paris, ICR; Madrid, Biblioteca publică latină „Antonio Mingote"; Praga, Centrul European de Arhitectură Praga; 2007, Bucureşti, Atelier 2META; 2008, Graz, MedienKunstLabor im Kunsthaus; Bucureşti, Festivalul Urban Art, ediția a II-a; Bucureşti, Bienala tinerilor artişti, ediția a III-a; 2010, Gamelgaard, Danemarca; 2011, Bucureşti, Gal. 2META, exp. *Realism after Realism*; 2011, Bucureşti, Victoria Art Center, exp. *Celălalt corp*; exp. *Noul figurativ*; exp. *Corpul supravegheat*; 2012, Bucureşti, Victoria Art Center, exp. *Body World*. **Simpozioane**: 1982, Măgura, Buzău; 1983, 1993, Piatra-Neamț; 1985, 1995, Babadag, Tulcea; 1986, 1988, Scânteia, Iaşi; 1987, Sighetul Marmației; 1990, Prilep, Yugoslavia; 1990, Modena, Italia; 1991, 1993, Adnet, Austria; 1993, Piatra-Neamț; Malta; Mallot, Israel; 1994, Sângeorz-Băi; Centrul George Apostu, Bacău; 1996, Bucureşti, Romexpo; 1997, Bucureşti, Fundația META şi REMAT-Nord. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl**: Ruxandra Balaci, *Pervolovici*, Bucureşti, 1993. – Gheorghe Kazar, în *Arta*, nr. 6, 1988. **O.N.**

PETRAŞCU (OJOGA) Milița (Militza, Melania Nicolaevici). A semnat şi Militza Curie după numele primului soț. 31.12.1888(?), Chişinău – 25.01.1976, Bucureşti. **Studii**: Moscova, Petersburg, studii de desen şi sculptură; studii de filozofie timp de 2 ani la Universitatea din Petersburg. Frecventează în acest timp artişti din gruparea de avangardă Valetul de caro – Ilya Maşkov, Piotr Koncealovski; 1910–1911, studiază şi expune la München. Printre profesori (Vittorio) Guttner, (Cipri Adolphe) Bermann. Cunoaşte după propriile-i mărturisiri artişti din colonia rusă – Kandinsky, Jawlensky, Marianne von Werefkin, Chagall şi alții; 1911(?)–1913(?), Paris, lecții de sculptură cu Antoine Bourdelle (neatestate documentar) şi desen cu Felix Valloton la Académie de la Grande Chaumière. Frecventează atelierul lui Matisse, îl cunoaşte pe Guillaume Apollinaire. Este prietenă cu artişti de origine rusă ca Leopold Survage, Olga Meerson, Sonia Delaunay; 1919–1923, Paris, lucrează în atelierul lui Brâncuşi a cărui elevă şi discipolă se consideră. **Premii**: 1939, pr. Elena şi Gh. Vlasto pentru sculptură al Academiei Române; 1972, marele pr. al UAP.

Traiectoria artistică a **M.P.** este tangentă cu momentele importante ale artei primei jumătăţi a secolului XX. Înainte de a se stabili la Bucureşti, trece prin mai multe academii de artă europene, de la Moscova şi Petersburg până la München şi Paris, într-o perioadă tumultoasă şi fertilă când se năşteau ideile care vor marca secolul. Este eleva timp de patru ani, a lui Brâncuşi, întâlnire care îi marchează profund opera şi îi modelează existenţa. Beneficiază de lecţiile de sculptură ale lui Matisse, în legătură cu care a lăsat interesante relatări. La Bucureşti participă activ la mişcarea de avangardă care izbucnea în anii '20. A fost o animatoare a vieţii artistice şi culturale româneşti, foarte activă în organizarea expoziţiilor de avangardă şi a expoziţiilor Asociaţiei artistelor pictoriţe şi sculptoriţe. După 1930 devine una dintre cele mai prolifice portretiste ale elitei bucureştene. Îl vizitează pe Ivan Mestrovič în Jugoslavia, pe care îl consideră unul dintre cei mai mari sculptori monumentali ai timpului. Experimentează de-a lungul vieţii o mare varietate de tehnici, de la modelaj la cioplit, de la relief la sgraffitto, de la desen şi pastel la linogravură şi mozaic, din convingerea comună epocii că fiecare materie, fiecare tehnică posedă datul ei propriu, un mister al ei, care se cere revelat. Este atrasă în egală măsură de radicalismele epocii şi de reverberaţiile modernismului clasicizant al deceniilor interbelice. Opera ei se plasează sub semnul unei certe vocaţii experimentaliste, unde autenticitatea şi epigonismul se întrepătrund uneori derutant. Sculptura **M.P.** e greu de redus la un numitor comun. Dacă în ultimul timp a interesat mai mult acea parte a artei ei marcată de spiritul avangardist – sculpturi în lemn sau piatră, esenţializate, care exaltă materia sau figuri, torsuri, imagini de animale, cioplite în marmură, reduse la epură, unde brâncuşianismul e asimilat în chip personal – de tot atâta atenţie ar trebui să se bucure lucrările ei clasicizante. Inspiraţia din sculptura antică e foarte liberă, de o mare dezinvoltură, şi vorbeşte despre capacitatea ei de a se situa în continuitatea unei tradiţii, de a o dezvolta cu vigoare şi accent personal. Numeroasele portrete ale unor celebrităţi ale timpului – *Brâncuşi*, *Tudor Vianu*, *Cella Delavrancea*, *Ştefan Neniţescu*, *Clara Haskill*, *Ion Vinea*, *Octav Onicescu* şi ale altora, cei mai mulţi cunoscuţi sau prieteni apropiaţi, dincolo de calitatea lor, uneori excepţională, vorbesc despre vocaţia artistei de a pătrunde psihologii şi de a le găsi echivalente plastice, dar şi despre apetenţa societăţii româneşti a timpului pentru un gen cu o istorie nu foarte îndelungată în civilizaţia românească. Un capitol original al sculpturii ei îl reprezintă reliefurile şi plăcile de granit sgrafitate, mai curând desene în granit decât reliefuri, de o mare fantezie şi libertate grafică, piese de mici dimensiuni, destinate interiorului, dar şi exteriorului, cum se întâmplă în cazul colaborării la unele din casele proiectate de Marcel Iancu. La polul opus, lucrările monumentale, *monumentul Ecaterinei Teodoroiu* de la

Târgu-Jiu, busturile monumentale şi, nu în ultimul rând, destul de numeroasele lucrări de plastică funerară, sunt tot atâtea opere simptomatice pentru verva şi neastâmpărul acestei sculptorițe care a cunoscut şi asimilat tendințele cele mai diverse ale epocii sale. A fost o artistă a veacului ei, care a trăit intens şi a marcat cu harul şi inițiativele sale ambianța artistică interbelică, într-un moment în care arta românească cunoştea un excepțional moment de efervescență. Iubită sau antipatizată, **M.P.** nu lăsa pe nimeni indiferent. Prietenii i-au păstrat o amintire durabilă şi i-au creionat portrete care mărturisesc impresia puternică pe care o exercita asupra celor din preajma ei.

Milița Petraşcu, *Fedra*, piatră,
Muzeul de Artă Constanța, foto IIA

Exp. personale: 1927, Paris, Gal. Briand Robert (împreună cu pictorul Georges Valmier); 1933, Bucureşti, Sala Ileana (împreună cu pictorița Merica Râmniceanu); 1941, Bucureşti, Sala Jean Feder, Calea Victoriei; 1958, Bucureşti, Sala Dalles, exp. retr.; 1967, Bucureşti, Sala Orizont, exp. retr.; 1969, Londra; 1970, Bucureşti, Biblioteca Municipală, exp. retr. **Exp. colective**: 1919, Paris, Salon des indépendants; 1927, Bucureşti, Exposition d'art roumain. Congres de la Presse Latine [cat., prefață Ştefan Nenițescu]; 1924, 1930, 1935, Bucureşti, Exp. Intern. *Contimporanul*; 1930, Bruxelles, Amsterdam, Haga, Exp. de artă românească; 1930, Bucureşti, Sala Ileana (cu Merica Râmniceanu, Marcel Iancu, Irina Codreanu); 1930–1936, 1940, 1942–1945, 1947, SO; 1929, 1931, SO gr.; 1932, Bucureşti, exp. grupării Arta Nouă; 1933, Roma, Exp. națională de artă futuristă; Bucureşti, exp. asociației Grupul nostru; 1934, exp. grupării „1934"; 1935, Bruxelles, exp. La Roumanie a l'exposition universelle et internationale de Bruxelles [cat. cu texte de Al. Tzigara-Samurcaş, Al. Busuioceanu]; 1937, Paris, pavilionul românesc al Exp. universale; 1938,

Bienala de la Veneția; 1939, 1940, 1943, TA; 1948, exp. Flacăra [cat. prefață Marcel Breslașu]; 1957, Muz. de Artă al R.P.R, exp. *10 ani de creație plastică. 1947–1957* [cat., prefață Al. Ciucurencu]; 1958, Moscova, Exp. de arte plastice din țările socialiste; 2012, București, MNAR, exp. *Arhetipuri sculpturale. Sculptura în lemn. 1918–1999.* [cat. Ana Zoe Pop, text Ioana Vlasiu]. **Artă publică**: 1927, București, mozaicurile și sculptura pentru *Fântâna Miorița* (arh. Octav Doicescu); 1935, Târgu-Jiu, *Mon. Ecaterinei Teodoroiu*; 1942, București, Cișmigiu, Rondul scriitorilor, *Al. Odobescu*. **Muzee**: București, Biblioteca Academiei Române, Cabinetul de stampe; MNAC, MNAR (sculptură și grafică) [cat.]; Muz. Zambaccian [cat.]; MIAMB; Cluj-Napoca, Muz. de Artă [cat.]; Constanța, Muz. de Artă [cat.]; Craiova, Muz. de Artă [cat. Rezeanu 2001]; Sibiu, Muz. Brukenthal [cat.]; Timișoara, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistei**: Victor Crăciun, ***M.P.*** *Statuia nefăcută. Convorbiri și eseuri*, Dacia, Cluj-Napoca, 1988 [cronologie, bibliografie exhaustivă, documente, articole ale artistei din presă] **Bibl**.: Barbosa 1976; Bénézit 1966; Prut 2002; Oprea 2004, 2006, 2007; *Repertoriul graficii rom. XX*; Paul Filip, Bellu. Panteon Național, București, 2001, p. 96, 106, 107. – K.H. Zambaccian, *Însemnările unui amator de artă*, ESPLA, București, 1956; Florea 1982; Petre Oprea, *Așa i-am cunoscut*, Maiko, București, 1998; Cârneci 2000, p. 31; Oprea, *Sculpturi decorative* 2004; Radu Ionescu, *Despre pictura și sculptura românească*, Maiko, București, 2002. – Petru Vintilă, *Milița*, Eminescu, București, 1972; Idem, ed. a II-a, Heliopolis, București, 2006; Simona Nistor, ***M.P.***, Meridiane, București, 1973; Ioana Vlasiu, ***M.P.***, Arc, Chișinău, 2004. – Vianu 1938. **I.V.**

PETRE Marian, 1963, Drăgănești, jud. Olt. **Studii**: 1987, absolvă IAP București.

Îmbină tehnici tradiționale de prelucrare a metalului cu o viziune modernă. O parte a lucrărilor realizate în metal pun în valoare un registru decorativ tradițional. Altele amintesc discret de structurile antropomorfe ale lui Napoleon Tiron. Un *Icar*, realizat în piatră în tabăra de la Poiana cu Schit, dezvăluie disponibilitatea artistului pentru forma simplificată.

Marian Petre, *Urma*

Exp. personale: 2003, Bucureşti. Gal. Simeza (împreună cu Mircea Lăcătuş), exp. *Roma Project*. **Exp. colective**: 1999, Ravenna, *Dantesca*. 2002, Galaţi, Bienala de artă; 2007, Veneţia, Bienala intern., Pavilionul rom. **Simpozioane**: Poiana cu Schit, jud. Iaşi. **C.T.**

PETRE Slavenca, 5.01.1968, Moldova Nouă, Caraş Severin. **Studii**: 1986–1989, Şcoala Populară de Artă din Timişoara, Secţia de sculptură; 1992–1998, Facultatea de Arte şi Design, Universatea de Vest; 2001–2002, studii aprofundate la aceeaşi instituţie.

S.P. lucrează cu lemn şi bronz, două materiale şi texturi de predilecţie, pe care le îmbină pentru a crea medieri spaţiale. Gipsul ocupă şi el un loc special, devenind sinonim cu o anume subtilitate a expresiei. Repertoriul artistei este variat, alternând între figurativ (*Apoziţie*, *Păcat*, *Structuri*) şi abstract (*Ritmuri verticale*).

Slavenca Petre, *A fost odată*, bronz, foto IIA

Exp. personale: 1998, 2000, Timişoara, Art Shopping Center, Gal. Helios, Exp. *Eminesciana*; 2001, Timişoara, *Principii şi valoare*; 2002, Timişoara, *Semne de trecere*. **Exp. colective**: din 1994 participă la majoritatea exp. de grup; 1993–1997, participare anuală la Festivalul studenţesc Timişoara; 1994, 1998, exp. Facultatea de Arte şi Design; 1997, 1998, Exp. naţională de artă din Reşiţa; 1998, Bienala de sculptură din Arad; 1998–2002, Timişoara, Salonul de iarnă al plasticienilor timişoreni; 1998, Arad, Salonul Armedica; 1999, Arad, exp. tematică Eclipsa; Timişoara, exp. tematică *Privelişti şi îngeri*; Timişoara 2001, Mozaic; 2001, Roma, Verdi's Hommage; Sehnsucht- Dor, Nürnberg. **Artă publică**: Timişoara, Calea Martirilor nr. 51/45, *Mon. verticalităţii naţiunii*. **Simpozioane**: 1997, Macea, Arad; 2003, Carei; 2002, Plein air, Csongrad, Ungaria. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont.* 5; Ioan Iovan, *Dicţionar al artiştilor contemporani din Banat*, Brumar, Timişoara, 2003. – http://www.cjtimis.ro/uapt/membri/spetre/spetre.htm. **R.B.**

PETROVITS István, 1945. **Studii**: 1974, absolvă IAP Bucureşti. Locuieşte la Sf. Gheorghe.

În anii 1980 a făcut artă oficială, portrete şi reliefuri. Pe de altă parte, este interesat de abstracţie pe care o experimentează în cadrul numeroaselor simpozioane la care a participat. Compune volume aproape monolite cu variaţii discrete ale secţiunilor sculpturii.

Exp. colective: 1974–1976, Sf. Gheorghe, Exp. interjudeţeană de tineret; 1977, 1978, 1980, Bucureşti, Sala Dalles, Salonul de pictură şi sculptură; 1980, Sf. Gheorghe, *Medium*; 1992, Bucureşti, Gal. 3/4, *Semn*, *opţiune*, *sens*. **Simpozioane**: 1973, Villany, Ungaria; 1974, Măgura; 1975, Lăzarea; 1976, 1977, 1979, Arcuş; 1982, 1983, Reci; 1986–1988, Covasna; 1991, Tokaj, Ungaria. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Muz. Militar Central. **I.C.**

PLEŞA Carol, 18.11.1911, Alba Iulia – 2006. **Studii**: Bucureşti, 1935, Academia de Arte Frumoase, cu Cornel Medrea, Cecilia şi Fritz Storck. Preocupat de antropozofie, frecventează grupul Ion Ionaşiu din Timişoara aflat în legătură cu Centrul de Antropozofie de la Dornach. A practicat mai ales pictura.

Sculptură figurativă (nuduri, maternităţi, portrete) şi abstractă în lemn, piatră şi metal, reliefuri în lemn colorat.

Carol Pleşa, *Aspiraţie*, bronz, 1943

Exp. personale: 1937, Cluj-Napoca, Bistriţa (împreună cu Walter Widmann); 1941, Cluj-Napoca, împreună cu Arnold Chencinsky (Borgo-Prund); 1999, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, exp. retr. **Exp. colective**: 1939, Cluj-Napoca, Exp. de artă plastică ardeleană ASTRA; 1940, Budapesta, Cluj-Napoca; din 1945 expune frecvent la exp. anuale de stat din Cluj-Napoca şi Bucureşti. **Artă publică**: 1937, Paris, a colaborat cu Cornel Medrea la lucrările acestuia pentru Pavilionul românesc al exp. intern. *Arts et technique dans la vie moderne*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Fundaţia „Galeria de artă 32” (în locuinţa artistului), Cluj-Napoca. **Bibl.**: Rus 1998. **I.V.**

POKORNY Attila, 3.02.1977, Târgu-Mureş. **Studii**: absolvă UAD Cluj-Napoca în 2001.

Două direcţii majore traversează preocupările lui **A.P.** ce se disting în primul rând prin materialele utilizate şi destinaţia sculpturii. Pe de-o parte, practică sculptura în piatră, mai ales în calcar şi marmură, al cărei „subiect" sunt faldurile, pliurile, îmbrăcarea formei, o formă care nu are însă de-a face cu umanul şi nici măcar cu animatul. Obiectele misterioase poartă calitatea tactilă a unei sculpturi baroce şi totodată impun distanţă prin înghețare şi morbiditate. Pe de altă parte, **A.P.** este interesat de materiale organice precum lemnul şi de intervenţia în peisajul natural sau în mediul industrial dezafectat. Face un tip de *land art* discret cu o existenţă temporală extrem de scurtă pe care îl documentează fotografic. „Cusătura" (linii în zigzag întretăiate, din lemn, frunze) şi „legătura" (de obicei din crenguţe de lemn) constituie principalele motive ale lucrărilor sale care învestesc relaţia/relaţionarea cu funcţiuni taumaturgice.

Attila Pokorny, *Coloană*

Exp. personale: 2004, Târgu-Mureş, Gal. Bernardy; 2006, Târgu-Mureş, Gal. Citadela; 2007, Békéscsaba, Gal. Jankay; 2009, Pécs, Gal. Harda. **Exp. colective**: 2003, Arad, Bienala de grafică; 2005, 2010, Târgu-Mureş, *Totem* [cat.]; 2007, Pécs, Europa Haus; 2009, Pécs, FIKA; Cěski Krumlov, Centrul Egon Schiele; 2010, Pécs, Gal. Kőzelítés; Budapesta, Gal. Dudvar, *Landart10*; Karlsruhe, Gal. Alfred Knecht, *Ausgang*; Londra, Royal College of Art. **Artă publică**: 2002, Baraolt, *Lajós Kossuth* (relief); 2004, Târgu-Mureş, *Ferenc Rákóczi II* (bust); 2008, Târgu-Mureş, *Sándor Mikó*. **Simpozioane**: 2001–2007, Târgu-Mureş; 2010–2011, Sf. Gheorghe; 2010, Tolcsva (Ungaria); 2011, Bódvaszilas (Ungaria); Gonju (Coreea de Sud). **Muzee**: Târgu-Mureş, Muz. de Artă. **Bibl.**: *Repere ale artei plastice mureşene* 2006. – www.koby.ro; http://yatooi.com/40369. **I.C.**

POLIZU-MICŞUNEŞTI Sanda, ? – 1928, Paris. Căsătorită cu scriitorul francez Joseph Kessel. Elevă a lui Brâncuşi în anii ’20. Brâncuşi îi sculptează piatra de mormânt. **Bibl.**: Barbu Brezianu, *Brâncuşi în România*, Bucureşti, 1976; Simona Nistor, *Irina Codreanu*, Bucureşti, 1979; Doina Lemny, Cristian-Robert Velescu (coord. ed.), *Brâncuşi inedit. Însemnări şi corespondenţă românească*, Bucureşti, 2004. **C.T.**

POMPILIU Clement (eronat CLEMENT Pompiliu), 28.11.1923, Piatra Neamţ – 1985, Piatra Neamţ. **Studii**: 1948, IAP Bucureşti, profesori Cornel Medrea, Oscar Han şi Nicolae Dărăscu; membru UAP, 1951–1956, preşedintele UAP Piatra Neamţ; înfiinţează Şcoala Generală de Muzică şi Arte Plastice; predă sculptura între 1980–1983 la Şcoala Populară de Artă din Piatra Neamţ.

Artist care se afirmă la mijlocul secolului, în zona artei monumentale. Bun portretist, avansând un ideal de perfecţiune care merge spre prototip (*Dac*, *Dacă*, piatră, 1969). Geometrizarea generală pe rotund exaltă o fizionomie pură, liniştită şi bonomă (*Recolta*, *Cap de copil*, marmură). Evoluează apoi spre o suplețe manieristă găsind în tema firului, ca element simbolic al activităţilor ancestrale feminine, torsul şi ţesutul, sursa unei poetici a filiformului şi ascendenţei (*Isvoare*, *Ţesătoare*, *Firul de la Săvineşti*, 1972). Preocuparea pentru preistorie şi artă veche, răspândită în anii ’70, se face simţită în basoreliefurile de lemn (*Patria*, *Bistriţa*).

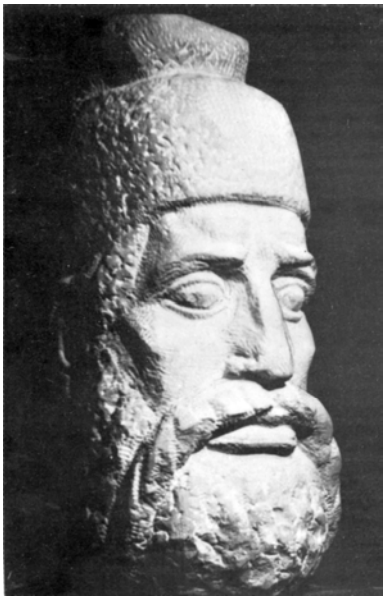

Clement Pompiliu, *Burebista*, piatră, IIA

Exp. personale: 1969, Piatra Neamţ. **Exp. colective**: 1946, 1947, Bucureşti, SO; 1950, 1954, 1962, 1964, 1965, 1967, Piatra Neamţ, Exp. Cenaclului; 1955–1957, Bucureşti,

Exp. tineretului; 1958, Bucureşti, Exp. regională; 1970, 1972, 1974, 1976, 1978, Piatra Neamţ, Festivalul „Lascăr Vorel"; 1955–1984, Bacău, Iaşi, Neamţ, exp. regionale şi interregionale. **Artă publică**: 1953, Bacău, *V. Roaită*, beton; 1951, Târgu Neamţ, *Mon. soldatului sovietic*, ciment; 1965, Slănic Moldova, *I.L. Caragiale*, piatră; 1970, Piatra Neamţ, *Dac*, *Dacă*, *Victorie*, *Plăieş*; 1972, Roman, Neamţ, *Miron Costin*; 1982, Ghindăoani, Neamţ, *Vasile Conta*. **Muzee**: Bacău, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAC; Iaşi, Muz. de Artă; Piteşti, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont.* 2; *Un secol de sculptură* 2001. **V.B.**

POP Zoe Ana, 28.05.1953, Oradea. **Studii**: 1973–1977, IAP Cluj-Napoca, profesor Arthur Vetro; 1977–1978, specializare IAP Cluj-Napoca. Din 1978 conservatoare la MNAR unde organizează numeroase exp. Din 1990 membră UAP. Din 1991 membră a Asociației AFRA, Paris. **Premii**: 1988, Ravenna, Medalia de aur, Bienala intern. *Dantesca*; 1991, Paris, bursă acordată de Asociația AFRA; 1992, Sóstó, pr. Uniunii Artiştilor Maghiari; 1994, Ravenna, medalia Senatului Italian, Bienala intern. *Dantesca*; 1996, Ravenna, mențiune, Bienala intern. *Dantesca*.

Artista optează pentru imaginea ca semn. Urma, fragmentul, amprenta aparțin unei lumi la intersecția dintre mundan şi un soi de religiozitate ce plasează obiectul în dialog cu sacrul. Lumile sunt arhaice, iar ele se impregnează în materia solicitată (lemn, piatră, ghips) pentru a trimite la ideea de relicvă, de mărturie a trecerii individului printr-o existență complexă, nelipsită de travalii fizice şi de meditații profunde. O autentică abilitate de sinteză permite obiectelor să comunice un mesaj subtil prin simplitatea lor expresivă, nealterată, originară.

Zoe Ana Pop, *Chivot*, bronz, 1999, foto Zoe Ana Pop

Exp. personale: 1977, Oradea, Gal. Nouă; 1985, Bucureşti, Gal. Hanul cu Tei; 1990, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 1992, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 1992, Tokyo, Ambasada României; 1993, Erlangen, Gal. Moderne Kunst; 1994, Bucureşti, Gal. Simeza;

2001, Aiud, Muz. de Istorie; 2002, Oradea, Muz. Ţării Crişurilor [cat.]; 2002, Mogoşoaia, Palatul Mogoşoaia, Cuhnie; 2005, Bucureşti, Gal. Sabina şi Jean Negulescu; 2006, Bucureşti, Gal. Simeza; 2008, Gal. Veroniki; 2009, Alba Iulia, Muz. Unirii; 2010, Arad, Gal. Delta; Timişoara, Gal. Triade. **Exp. colective**: 1977, Cluj-Napoca, Casa Studenţilor, Cercul de Artă *Brâncuşi*; Cluj-Napoca, Casa Studenţilor, Cercul de Artă *Ecou*; 1984, Bucureşti, Muz. „Frederic şi Cecilia Cuţescu-Stork"; 1985–2001, Bucureşti, Sala Dalles şi Gal. Orizont, Salonul naţional de sculptură mică; 1985, Bucureşti, Gal. Hanul cu Tei, exp. *Colaje*; 1988, 1990, 1994, 1996, Ravenna, Bienala intern. *Dantesca*; 1989, Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul naţional de sculptură în lemn; 1990, Bucureşti, Gal. Artexpo, Bienala tinerilor artişti; 1991, Bucureşti, Gal. Artexpo, exp. *20 de ani de sculptură românească*; 1991, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Posibilităţile suprafeţei*; 1993, Paris, Domus Medica, AFRA; 2000, Bucuresti, Gal. Gamb, exp. *Calul mit şi realitate*; 2001, Aiud, Gal. Interart; 2001, Bucureşti, MNLR, exp. *Interart*; 2002, Aiud, Gal. Interart; 2002, Bucureşti, MNLR; 2003, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Desene ale sculptorilor*; 2003, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Sculptura contemporană*; 2003, Gyomaendrod, Ungaria; 2003, Bekescsaba, Ungaria; 2003, Bucureşti, Gal. Orizont, *exp. Desenele sculptorilor*; 2004, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Desenele sculptorilor*; 2004, Cairo; 2004, Bombey; 2005, Bucureşti Gal. Apollo, exp. *Artele focului*; Bucureşti, Gal. Apollo, Salonul naţional de sculptură; Bucureşti, Gal. Galateca; Bucureşti, Gal. Căminul Artei, exp. *Desenele sculptorilor*; Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Sculptograme*; 2006, Bucureşti, Gal. Veroniki [cat.]; 2008, Bucureşti, Gal. Senso; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; New York, sediul ONU; 2009, Arad, Gal. Cleo; Salzburg, Eriebnisburg Hohenwerfen, exp. *International Artnetwork Autonomous Stream*; Viena, Gal. Time; 2009–2011, Bucureşti, Gal. Simeza, *Salonul de plastică mică*; 2010, Constanţa, Muz. de Artă; Iaşi, Gal. Dana, exp. *Camino doloroso*; Bucureşti, Gal. Orizont; 2011, Mogoşoaia, Palatele Brâncoveneşti, exp. *Un deceniu de explorări în arta românească*; Arad, Gal. Cleo; Washington D.C., exp. *Inter-Art*. **Simpozioane**: 1985, Căsoaia, Arad; 1986, Sălişte, Sibiu; 1987, Covasna; 1988, Macea, Arad; 1990, Soveja, Vrancea; 1991, Debrecen, Ungaria; 1992, Sóstó, Ungaria; 1995, Trebiç, Cehia; 1992, Nyreghaza, Ungaria; 1997, Vaţa, Hunedoara; 2001–2011, Blaj; 2001, 2002, Aiud, Alba; 2003, 2004, Aiud, Alba; Constanţa; 2005, Aiud, Alba; 2003, Bekescsaba, Ungari; Gyomaendrod, Ungaria; 2005, Karantin, Turcia. **Muzee**: Bucureşti, MIAMB; Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Octavian Barbosa, în *Arta*, nr. 6, 1988; Theodor Redllow, în *Arta*, nr. 9–10, 1990; Cornel Radu Constantinescu, în *Adevărul literar şi artistic*, 19.06.1994; Maria Magdalena Crişan, în *Observator cultural*, nr. 67, 2006. – www.anazoepop.com. **O.N.**

POPA Damian Ion, 1965, Târgu Neamţ. **Studii**: 1990, Academia de Arte „George Enescu", cu Vasile Condurache. Domeniile principale de creaţie: sculptură, fotografie, video, icoane pe lemn. Membru al grupărilor artistice Axart şi LiterArt-XXI. **Premii**: 1987, pr. III, Tabăra de la Slănic-Moldova, Bacău; 1988, pr. II, Tabăra de la Pârâul Rece; 1998, pr. pentru sculptură al Salonului Anual al UAP, Iaşi.

Lucrările sale, unele într-o viziune epurată, sunt concepute în forme şi volume ce au ca punct de pornire teme de inspiraţie biblică (*Întoarcerea fiului risipitor*) sau mitologică (*Zeiţa*, *Ofrandă*), mai curând pretexte pentru a da frâu liber imaginaţiei. Îmbină mai multe materiale, pentru a-şi exprima mai pregnant gândul (piatră, metal, stuf, ceramică).

Damian Ion Popa, *Zeița*, bronz

Exp. personale: 1998, Gal. Trianon, Iaşi; 2001, Gal. Cupola, Iaşi; **Exp. colective**: 1994, Iaşi, Gal. Cupola, Iaşi; 1997, Gal. Cupola, exp. *Sacrul*; 1997, Piatra Neamț, Bienala „Lascăr Vorel"; 1998, Arad, Salonul național de sculptură mică; 1998, Gal. Cupola, Iaşi, exp. *Tranziție*; 1995, 1998, 2001, Bacău, Salonul național al Moldovei; 2000, Centrul Cultural German, Iaşi, exp. *De la icoană la arta conteporană*; 2001, Bucureşti, Gal. Apollo; 1992, Chişinău, exp. *Familia Popa – artă modernă şi tradițională*; 1997, Toulouse, Franța; 2000, Gal. Dendermonde, Belgia, Salonul de vară „Pieter Pauwel". **Artă publică**: 1987, Casa Memorială „Ion Creangă", Humulești, *Ion Creangă* (bust); 1997, Târgu Neamț, Casa Memorială „Veronica Micle", *Bust al Veronicăi Micle*, bronz. **Simpozioane**: 1988, Pârâul Rece; 1987, Slănic Moldova; 2000, Iaşi. **Bibl.**: http://arts.iasi.roedu.net/damian/resume/; http://www.artreview.com/profile/DamianPopa?xg_source=activity. **R.B.**

POPESCU Adriana, 4.02.1954, Craiova – 2007, Cluj-Napoca. **Studii**: absolvă în 1979 IAP Bucureşti, profesor Ana Lupaş; membru UAP. **Premii**: 1982, pr. II Quadrienalle des Kunsthandwerks, Erfurt, Germania; pr. UAP pentru arte aplicate; 1987, The Harvey K. Littleton Prize, Young Glass 87, Ebeltoft, Danemarca; 1993, Special Prize Jutta Curry-Franz Erimerungspreis, Viena; 1998, Special Prize International Kleinskulpturbiennale, Hilden, Germania.

Artistă „optzecistă" cu o activitate internațională prestigioasă în domeniul sticlei. Extrage din tehnicile de prelucrare a sticlei soluții îndrăznețe pentru a aduce obiectul în aria experimentelor plasticii de ultimă oră. Creează forme imaginative, fluide, inspirate din regnul vegetal. Abordează sticla şi în raport cu alte materiale, construind instalații fantastice, din care nu lipseşte şi componenta umoristică (*Grădina Semiramidei*, *Vagonul sanitar*).

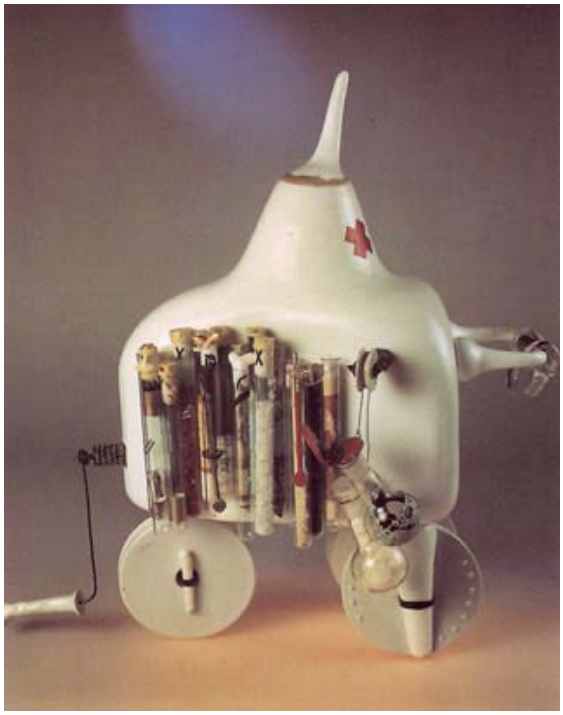

Adriana Popescu, *Vagonul sanitar*

Exp. colective: 1982, Erfurt, Germania, *Quadrienalle des Kunsthandwerks*; 1985, Coburg, Germania, exp. *Zweiter Coburger Glaspreis*; 1987, Târgu Jiu, Simpozionul național de sticlă; 1986, USA, Florida, Orlando Museum of Art, exp. *European Studio Glass*; 1987, Danemarca, Ebeltoft, exp. *Young Glass 87*; 1988, Kanazawa, Japonia; 1990-1992, Düsseldorf, exp. *Neues Glass in Europa*, Kunstmuseum; 1991, Franța, Rouen, exp. *Le verre – Exp. intern. du verre contemporain*; 1992, Luxembourg, Gal. Art du Verre, exp. *Perfume bottles*; 1995, Belgia, Charleroi, Musée du Verre, exp. *Bijoux: le verre prête-à-portter*; 1996, Danemarca, Ebeltoft, *The first of 10 years*; 1997, Luxembourg, Gal. Art du Verre, *L'Art premier et l'art verrier dans l'art du XX siècle*; 1998, Hilden, Tyskland, *Kleinskulptur-biennale*; 1999, Beratzhausen, Germania, New York, East-West Gallery; 2000, Kristiansand, Sorlandet Art Museum; **Muzee**: București, fostul Muz. Sticlei; Danemarca, Ebeltoft, Glas Museum; Coburg, Dusseldorf, Germania, Kunstmuseum. **Bibl.**: Guță 2009; Crişan 2010. – Aurelia Mocanu, în *Ziarul financiar* (*Ziarul de duminică*), ianuarie 2008. **V.B.**

POPESCU Paul, 18.11.1961, Craiova. **Studii**: Institutul de Artă Iaşi; doctorat la Timişoara, Facultatea de Arte Vizuale. Activitate de restaurator sculptură în Franța; 2002–2004, conduce „Centrul Brâncuşi", Târgu-Jiu. **Premii***:* marele pr. Nantesite, Japonia.

Paul Popescu aspiră spre o anume coerență formală ideală, preferă formele cu respirație amplă şi nu se teme de rigiditatea simetriei, pe care o converteşte în structuri clar articulate. Deşi ferm ancorată în sol, sculptura lui Paul Popescu sugerează totuşi aspirația spre înalt, zvâcnirea, zborul.

Paul Popescu, *Compoziție*, marmură

Exp. personale: 2011, Târgu-Jiu, Muz. de Artă, exp. *18 Pietre*; 2012, Bucureşti, Gal. Simeza (cu Gh. Dican). **Simpozioane**: 2003, 2005, 2007, Japonia; 2010, Caransebeş; **Artă publică**: Bistrița, *Fluture*; Râmnicu-Vâlcea, *Tentația fructului oprit*; Piatra-Neamț, *Mihail Sadoveanu*; Târgu-Jiu: *Inevitabila despărțire*, *Germinația*, *Poarta apelor*, *Desprinderea din derizoriu*. **I.V.**

POPESCU-RACOTĂ Rodica, 1932–1967. **Studii**: 1950–1955, IAP Bucureşti.

Pictoriță ca formație, **R.P.-R.** a lăsat o serie de lucrări de artă monumentală. Din anii 1960 datează o serie de reliefuri în lemn policrom, de mari dimensiuni, la granița dintre pictură şi sculptură, cu remarcabile valențe decorative.

Exp. personale: 1974, Bucureşti, Ateneul Român, exp. retr. [cat.]. **Exp. colective**: 2012, Bucureşti, MNAR, exp. *Arhetipuri sculpturale. Sculptura în lemn. 1918–1999* [cat. Ana Zoe Pop, Ioana Vlasiu]. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **I.V.**

POPOVICI Adrian, 23.08.1943, Iaşi – 2009. **Studii**: 1972, IAP Bucureşti. Profesor la UNAB. **Premii**: 1975, pr. UAP; 1993, marele pr. al UAP.

Sculptura sa se remarcă prin interesul constant pentru antropomorfism, pentru figura umană pe care sculptorul o găseşte fascinantă (*Poetul*, 1974; *Cronicar*, 1974; *Om cu povară*, 1975; *Poet*, 1975; *Mamă*, 1975; *Sculptor*, 1976). În timp, detaliul expresiei umane, inițial reprezentat cu trăsături triste ca în lucrarea de factură expresionistă *Corida*, 1973, capătă seninătate. Sunt vizibile influențele din sculptura egipteană şi orientală asimilate fără îndoială cu modernitatea. Statuara lui Adrian Popovici tinde către o reprezentare a unor caractere generice într-o manieră care relevă interesul

pentru dialogul dintre materie şi concept şi mai ales pentru valorificarea originilor. Expresii grave, priviri introvertite ori îndreptate către cer, faciesuri care trimit la omul primordial strâns legat de viața spirituală fac parte din inventarul său sculptural antropomorf. Opțiunea expresionistă dezvăluie atenția sculptorului pentru individul aflat într-un proces de alienare sugerat corporal, dar şi pentru problematica timpului şi a perisabilității.

Adrian Popovici, *Cosma*, piatră, 1972, Măgura

Exp. personale: 1972, Bucureşti, Kalinderu; 1974, Bucureşti. **Exp. colective**: 1970, Bucureşti, Foaier Teatrul Mic, exp. + *6*; 1975, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. anuală de pictură şi sculptură; 1992, Bucureşti, exp. *51 de artişti români contemporani*; 2001, Bucureşti, Gal. Şelari 13. **Simpozioane**: 1972, Măgura Buzău; 2006, Roşia Montană, Simpozionul intern. de sculptură monumentală. **Bibl.**: Constantin Prut, în *Contimporanul*, 17.07.1970; Constantin Prut, în *Informația Bucureştiului*, 20.10.1972; Mihai Drişcu, în *Arta*, nr 3, 1973; Olga Buşneag, în *Arta*, nr. 1–2, 1977; François Pamfil, în *Arta*, nr. 12, 1985; Adela Marcu, în *Arta*, nr. 3, 1986. **O.N.**

POPOVICI Constantin, 1.02.(13.01)1938, Iaşi – 10.12.1995, Bucureşti. Fiul sculptorului Ion Grigore Popovici şi al pictoriței Nadia Popovici. **Studii**: 1954–1955, Iaşi, Facultatea de Construcții; se pregăteşte pentru admiterea la facultate cu sculptorul Ion Vlad şi Alexandru Ciucurencu, prieten al familiei. 1958–1964, IAP Bucureşti, cu Boris Caragea, Costin Ioanid, Gheorghe Ghițescu şi Andrei Szobotka. **Premii**: 1967, pr. UAP pentru sculptură; 1968, pr. I pentru desen al UAP; 1983, pr. „Ion Andreescu" al Academiei Române pentru Mon. Independenței din Oradea; 1986, pr. „Una Cultura per l'Europa", bursa de o lună acordată de statul italian; 1991, marele premiu al UAP.

C.P. s-a remarcat încă de la debut, la finele anilor '60, prin originalitatea sculpturii sale în metal sudat, tehnică relativ puțin folosită în arta românească la acel moment. Ciclurile *Lacustrelor*, *Sperietorilor*, *Calvar*,

lucrarea *Obsesie* cu trimitere autobiografică la anul 1946, anul asasinării tatălui său, *Păsările* de oțel colorat, întemeiate pe o puternică investiție subiectivă, propun o înțelegere a sculpturii mai puțin ca masă şi volum, ci mai curând ca eveniment spațial care mizează pe alternanța plinurilor şi golurilor şi pe pregnanța grafică a înscrierii în spațiu. Experiența sculpturii în metal cuprinde şi o lucrare ca *Electricitatea* de la Barajul Vidraru al cărei etos socialist se asociază cu o libertate a construcției figurii umane dincolo de realismul dogmatic propriu de obicei unei astfel de teme. Portretistica sa, de o intensitate a expresiei salutată entuziast de critică, violentează normele genului. Portretele lui *George Călinescu* sau *George Bacovia*, modelate abrupt şi spectaculos în care participarea afectivă a autorului e palpabilă, animând reprezentarea, hiperbolizează psihologiile şi creează efigii emblematice plasate în spațiul public (statuia lui *Bacovia* de la Bacău). O strânsă corelație există între desenele colorate, foarte picturale, ale lui **C.P.**, sursă a multora dintre sculpturile sale în lemn (uneori lemn colorat) sau piatră unde sensul originar nu se pierde niciodată în ciuda unei abstractizări foarte pronunțate.

Constantin Popovici, *Pasăre*, metal, Galați

Exp. personale: 1967, Bucureşti, Sala din str. Magheru, sculptură şi desen [cat., prefață Dan Hăulică], Constanța, Gal. de Artă; 1970, Bucureşti, Sala Amfora, desen; 1982, Limoges, Centrul Cultural „Jean Gagnant"; 1985, MNAR, sculptură, pictură, grafică, [cat., prefață: Al. Cebuc, **C.P.**]; 1990, Romans, Franța, Palais Delphinal de Saint Donat (desen); 1991, Romans, Franța, Banca Credit Lyonnais (desen); 1992, Lyon, La Compagnie „Le Forum" (desen, pictură); 1993, Paris, ICR (sculptură, pictură, desen); 1994, Bucureşti, Gal. Galla; Dudley Museum, Dudley, Midlands, Anglia (desen); 1999, Bucureşti, MNAR, cu Ion Gr. Popovici şi Nadia Popovici [exp. organizată de Mariana Vida şi Zoe Pop, prefață Mariana Vida]. **Exp. colective**: 1964, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. Centenarului Academiei de Arte Frumoase; din 1965, participă la exp. anuale de stat, bienale şi municipale; 1967, Paris, Salon de la jeune sculpture; Paris, A V-a bienală a tineretului; Bucureşti, Sala Dalles

şi Mogoşoaia, Exp. cu ocazia Colocviului intern. Brâncuşi; Middelheim Antwerpen, 9 Biennale [cat.]; 1968, Milano, Trienala de artă decorativă; 1969, Legnano-Castellanza, Fundația Pagani, Exp. intern.de sculptură în aer liber; 1970, Ankara, Praga, Atena, Alexandria, Exp. de artă contemporană românească; Paris, Salon de la jeune sculpture; 1972, Bucureşti, Muz. de Artă al R.S.R., exp. *25 de ani de artă plastică românească* [cat., prefață Dan Hăulică]; 1976, Moscova, Exp. de artă românească contemporană; XXXVIII Bienala de la Veneția; Paris (Musée Galliera), Bonn, Bruxelles, Londra, exp. *Hommage a Brancusi de la sculpture roumaine contemporaine*; 1981, Barcelona, Exp. intern. de desen Juan Miro; 1983, Eglise Beaumont-du-Lac, Exp. intern. de sculptură mică; 1984, 1987, Legnano-Castellanza, Fundația Pagani, Exp. intern. de sculptură mică; 1986, Primăria din Viena, Exp. de artă românească contemporană; 1988, Seul; 1989, Moscova, Exp. de artă românească contemporană; 1995, Meudon, Franța, Musée d'Art et d'Histoire de la ville de Meudon, Exp. *30 de la jeune sculpture*; 2012, Bucureşti, MNAR, exp. *Arhetipuri sculpturale. Sculptura în lemn. 1918–1999* [cat. Ana Zoe Pop, text Ioana Vlasiu]. **Simpozione**: 1975, Măgura; 1976, Galați; 1983, Vassivière, Franța, Simpozionul intern. de sculptură în granit. **Artă publică**: 1971, *Prometeu*, oțel inoxidabil, Argeş, Hidrocentrala; 1971, Bacău, *George Bacovia*, bronz; 1973, Vaslui, *Victorie*, bronz; 1982, Oradea, *Mon. Independenței*, bronz (demolat după 1990); 1986, Seul, Olimpiada, *Marea lacustră*; Bucureşti, *George Călinescu*, bust, bronz; 1992, Chişinău, *George Coşbuc*, bust; 1992, Timişoara, *Învingătorul.* **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR; Bacău, Muz. de Artă, Centrul Cultural „George Apostu"; Constanța, Muz. de Artă; Legnano-Castellanza, Fundația Pagani, Muz. de Sculptură Mică; Paris, Art Center; Sibiu, Muz. Brukenthal. **Bibl.**: Chevalier 1970; Barbosa 1976; *50 Contemp. Sculpt*. 1979; *Encyclopedie Quid*, Paris, 1993; Bénézit 1999; Prut 2002. – Grozdea 1974; *Hommage à Brancusi* 1976; Florea 1982; Grozdea 1984; Dan Hăulică, *Nostalgia sintezei*, Meridiane, Bucureşti, 1986; Grozdea 1987; Grigorescu 1991, p. 61; Cârneci 2000, p. 91; Radu Ionescu, *Despre pictura şi sculptura românească*, Maiko, Bucureşti, 2002. – Dan Grigorescu, ***C.P.***, Meridiane, Bucureşti, 1990. **I.V.**

POPOVICI Ion Grigore, 16.06.1907, Codăşti, jud. Vaslui – 3.08.1946, Bucureşti. Pictorița Nadejda (Nadia) Ajder (Popovici) – soție. Sculptorul Constantin Popovici – fiu, pictorița Eliza Popovici – fiică. **Studii**: 1925, Iaşi, Şcoala de Arte şi Meserii, cu Vladimir Hegel. 1926–1927, studii de canto la Conservatorul din Bucureşti; 1926–1928 (1927–1933 vezi cat. Muz.Simu, 1965), Bucureşti, Şcoala de Belle-Arte, cu Dimitrie Paciurea. După moartea lui Paciurea lucrează cu Ion Jalea. Coleg cu Boris Caragea, Cristea Grosu, Nestor Culluri. 1937, călătoreşte la Paris împreună cu pictorul Ioan Mirea. **Premii**: 1934, bursa Paciurea; 1937–1938, bursa Şcolii Române de la Roma; 1937, pr. pentru sculptură al Ministerului Cultelor şi Artelor, 1946, câştigă concursul pentru *Mon. Victoriei*, nerealizat.

I.G.P. a lăsat, într-o viață prea scurtă pentru un sculptor, sfârşită tragic, un număr totuşi suficient de lucrări, sculpturi şi admirabile desene colorate, pentru a fi dovedit excepționalele sale posibilități. În 1947, când ultimul SO înainte de reorganizarea vieții artistice pe criterii declarat ideologice, deschidea o serie de retrospective ale artiştilor recent dispăruți, **I.G.P.** beneficia de o astfel de expoziție, prefațată de Nicolae Argintescu-Amza, care îl recomanda tinerilor artişti ca pe un model de urmat. Format la Şcoala de Belle-Arte bucureşteană cu Dimitrie Paciurea, **I.G.P.** îşi continuă studiile la Şcoala Română de la Roma pe unde au mai trecut în aceeaşi perioadă, dintre sculptori, Cristea Grosu şi Zoe Băicoianu. Aici îşi face reputația unui

nonconformist din punct de vedere artistic şi are un conflict cu direcția şcolii. Activitatea sa se întinde pe un singur deceniu şi se limitează la un număr de portrete, un cap colosal de *Victorie*, câteva schițe de nud, câteva personaje mitologice – *Icar* (desene), *Prometeu* şi *Niobe*, simboluri tragice ale sacrificiului şi suferinței. *Niobe* e o temă care, simptomatic, apare şi la Boris Caragea. A spune că **I.G.P.** glosează pe teme clasicizante ale epocii nu e incorect, dar e prea puțin. Şi dacă rapelurile la repertoriul mitologic nu lipsesc, e evident că ele sunt doar vehiculul unui patos care în sine nu e câtuşi de puțin clasic. S-ar putea spune în legătură cu capul de *Victorie* că sentimentele obiective, cărora sculptura cu destinație socială le caută echivalente plastice, sunt animate pentru **I.G.P.** de o intensă trăire personală. De aceea N. Argintescu-Amza definea sculptura sa printr-un paradox, acela de „monumentalitate intimă". **I.G.P.** a făcut în 1945–1946 şi câteva admirabile proiecte, pătrunse de suflu eroic, pentru un monument al *Victoriei* şi unul al *Ostaşului Sovietic*. Caracterul lor vizionar poate fi pus în legătură cu proiectele utopice de monument ale profesorului său admirat, Paciurea. Desenele sale îmbină o viziune sculpturală a formei, văzută în articulațiile ei mari, cu valori esențialmente grafice – linia de contur alertă, capricioasă, vie – şi cu valori picturale dintre cele mai rafinate. Majoritatea acestor desene au accente mai mult sau mai puțin insistente de guaşă sau sunt colorate în întregime, mărturisind şi o autentică vocație picturală.

Ion Grigore Popovici, *Autoportret*, 1935, foto IIA

Exp. personale: 1936, Bucureşti, Atelierul Aman, sculptură; 1938, Sala Dalles (acuarelă, guaşă, desen) împreună cu Gh. Vânătoru şi Dem.Iordache; 1947, exp. retr. în cadrul SO; 1965, Muz. Simu [cat., prefață N. Argintescu-Amza şi Gh. Cosma]; 1999, MNAR, împreună Nadia şi Constantin Popovici [exp. organizată de Mariana Vida şi Zoe

Pop, prefață de Mariana Vida]. **Exp. colective**: București, SO, 1933–1937, 1940, 1942, 1944–46; 1942, Bienala de la Veneția; 1945, București, TA; 1972, București, Muz. de Artă al R.S.R., exp. *25 de ani de artă plastică românească* [cat., prefață Dan Hăulică]. **Artă publică**: București, 1934, colaborează împreună cu Cristea Grosu la *Mon. Infanteriei* de Ion Jalea, demolat; fațada Facultății de Drept, *Papinian*, piatră. **Muzee**: București, Biblioteca Academiei Române, Cabinetul de stampe; MNAR (sculptură și grafică); MIAMB. **Bibl.**: Dublea 1936; Bénézit 1999; Prut 2002; Deac 2000; *Repertoriul graficii rom. XX*. – Florea 1982; Cârneci 2000, p. 31; Oprea 2004 (cu bibl.); Mihai Pelin, *Deceniul prăbușirilor (1940–1950). Viețile pictorilor, sculptorilor și arhitecților români între legionari și stalinești*, Compania, București, 2005. – Adina Nanu, **I.G.P.**, Meridiane, București, 1983. – Vianu 1938; V. Ciucă, în *Rev. muz. mon.*, nr. 6, p. 19. **I.V.**

PORUMBARU (BARASCHI, BERCEANU) Olga, 21.03.1919 – 23.12.2010. Emigrează în Statele Unite unde lucrează ca designer de interior, decorații murale în tehnici diferite, pictură și sculptură.

În anii ’50, realizează sculptură cu tematică realist-socialistă în spiritul timpului (*Mineri evidențiați*).

Exp. colective: în anii ’50 exp. anuale de stat. **Artă publică**: anii 1960, Galați, cartierul Țiglina I, *Obelisc*, teracotă smălțuită (distrusă); 1971, Constanța, în fața hotelului Aurora, *Muzica mării*. **Bibl.**: *Artele plastice* 1959; Postolache 1973; *Un om, o viață, un destin, Ionel Jianu și opera lui*, American Romanian Academy of Arts and Sciences, 1990, Los Angeles, p. 56–59. – sites.google.com/site/oporumbaru. **I.V.**

PREDESCU Vladimir, 3.09.1928, Albești, jud. Buzău. **Studii**: 1957, absolvă IAP București, cu Constantin Baraschi și Cornel Medrea. Lector la același Institut.

Format la începutul deceniului șase, în perioada cea mai ingrată a artei postbelice românești, traiectoria artistică a lui **V.P.** merge de la un realism care cultivă tematica epocii – figuri istorice, eroi ai istoriei recente, portrete ale unor oameni de cultură, spre forme mai abstrase ale realului, care mai curând se lasă ghicite decât se afirmă în neta lor configurație (*Maternitate*).

Vladimir Predescu, *Portret*

Exp. personale: 1967, Bucureşti. **Exp. colective**: participă la exp. anuale de stat; 2011, Bucureşti, SM. **Artă publică**: Constanța, *Veteran*, travertin, 1970. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; MNAR, Muz. Universității Naționale de Artă (*Avram Iancu*, gips); Constanța, Muz. de Artă. **Bibl.**: Postolache 1973; Barbosa 1976. – Schileru 1971; Florea 1982; Grigorescu 1991, p. 32; *Universitatea de Arte* 2006, p. 177. **I.V.**

PRICOPESCU Emil, 10.08.1939, Certeşti, Galați. **Studii**: 1965, IAP Bucureşti. 1968–2004, profesor la Liceul de Artă „Margareta Sterian" din Buzău şi fondator al taberelor naționale de sculptură ale liceelor de artă, din Poiana Pinului (Buzău). **Premii**: 1973, 1980, diplomă de onoare, Măgura, Buzău; 1997, pr. III pentru sculptură în lemn, M.E.C., Bucureşti; 2000, Ordinul Național pentru Merit în grad de Cavaler, preşedinție, Bucureşti; 2002, pr. UAP pentru sculptură, Bienala artelor „Ioan Andreescu", Buzău; 2005, Bârlad, pr. şi medalia „Sf. Luca".

Excelent portretist, interesul lui **E.P.** pentru fizionomia şi psihologia umană se regăseşte în seria de portrete ale unor personalități istorice şi ale vieții artistice şi literare româneşti (*Burebista*, *Ştefan Luchian*, *Ştefan Popescu*, *Mihai Eminescu*, *George Enescu*). Este atras în egală măsură de posibilitățile de explorare ale non-figurativului, de ideile de îngemănare şi unire (*Maternitate*, *Unire*, *Îmbrățişarea întâiului*), pe care le transpune în piatră, lemn şi metal.

Emil Pricopescu, *Femina faber*,
piatră, 1980, Măgura

Exp. personale: 1971, 1972 [cat., text Ion Frunzetti], 1980, 1985, Buzău, Bacău. **Exp. colective**: 1978, Piata Neamț, Bienala „Lascăr Vorel"; 1979, 1982, Bucureşti, Sala Dalles, Salonul republican; 1984, 1992, Bucureşti, Gal. Eforie; 1987, 1999, Bacău, Saloanele Moldovei; 1996–2000, Brăila, Bacău, exp. interjudețene; 1999–2000, Buzău,

Bienala „Ioan Andreescu”; 1998, Oudenaarde, Belgia. **Simpozioane**: 1973, 1980, Măgura, Buzău (*Homo faber*). **Artă publică**: 2000, Buzău, Liceul „Alexandru Marghiloman”, *Alexandru Marghiloman* (bust), bronz; Liceul „Grigore Moisil”, *Grigore Moisil* (bust) bronz; Biblioteca Județeană Buzău, *Vasile Voiculescu* (bust); 2003, Buzău, *Mon. Eroilor Patriei*; 1998, Beceni, Buzău, *Mon. Eroilor*, *Chivot*; Chiojd, *Mon. Eroilor*; Galbenu, Brăila, *Mon. eroilor*; 2004, Pătârlagele, *Mitropolitul Irineu Mihălcescu* (bust); 2000, Râmnicu Sărat, *Obelisc*, *Corneliu Coposu* (bust), bronz. **Muzee**: Bacău, Muz. de Artă; Buzău, Muz. Județean de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976, *Encicl. art. rom. cont*. 4; Grozdea 1984; Stoica 2007. **R.B.**

PROCOPAN Nicolae, 12.03.1950, Cluj-Napoca. **Studii**: 1972–1976, IAP Cluj-Napoca. 1976–1977, muzeograf în cadrul laboratorului de restaurare al Muz. Județean de Istorie Suceava. Din 1991 este cadru didactic şi şeful Secției ceramică-sticlă-metal, arte textile şi design vestimentar al UAD Cluj-Napoca.

N.P. execută în special sculptură mică, privilegiind teme din repertoriul antic sau lumea basmelor. Participarea la o expoziție dedicată romanelor lui Hölderlin propune un dialog subiectiv cu personajele Hiperion şi Diotima.

Nicolae Procopan, *Basm*, ceramică

Exp. personale: 1993, Olanda, Wageningen, Gal. Het Dijkstolehuis Wageningen; 2001, Grecia, Heraklion, Gal. Eran; 2003, Elveția, Baden, Gal. Anixis. **Exp. colective**: 1982–1986, Cluj-Napoca, Alba Iulia, Atelier 35; 2005, Sarmisegetuza; 1992, Olanda, Wageningen, Gal. Het Dijkstolehuis Wageningen; 1998, Zürich, Gal. Keller; 2012, Konstanz, Gal. Neuwerk Genossenschaft, exp. *Hölderlin – Ein Gespräch in Bildern* (O conversație în imagini). **Simpozioane**: 1978, Măgura Buzăului; 1983, Piatra Neamț; 1991, Olanda, Borkel en Schaft; 2008, Zagreb. **Bibl.**: http://procopan.zoomartgallery.com/; http://www.uad.ro/Nicolae_Procopan. **R.B.**

PURCARU George Sorin, 21.06.1971, Galați. **Studii**: absolvă în 2001 UA Iaşi, profesor Simion Cristea, şi masterat la aceeaşi universitate în 2003. **Premii**: 2000, 2004, 2008, pr. UAP Iaşi; 2003, bursa UAP pentru sculptură.

Lucrează sculptură în metal asamblată din fragmente neregulate ale căror îmbinări sunt lăsate la vedere asemenea unor suturi chirurgicale. Reprezentările sale umanoide, cel mai adesea acefale, includ prefabricate precum țevi, sonerii sau clopote care pot înlocui părți reale ale corpului sau pot constitui adaosuri ale imaginației. Preocuparea pentru mecanisme şi asamblaje dă naştere şi unei serii de maşinării fantastice.

George Sorin Purcaru, *Clopotăreasa oglindă*, metal

Exp. personale: 2001, Iaşi, Gal. Rotonda; 2004, Iaşi, Gal. Cupola, *Magazinul instalatorilor*; 2007, Bacău, Muz. de Artă; 2009, Galați, Muz. de Artă Vizuală; 2011, Iaşi, Hotel Traian. **Exp. colective**: din 2003 saloane şi exp. regionale la Iaşi, Bacău, Galați, Piatra Neamț; 2003, Iaşi, Baia publică, *480 de minute*; 2007, Bucureşti, Gal. Apollo; Iaşi, Gal. Dana, *Noi identități în pictura şi sculptura românească după 1990* [cat.]; 2009, Baden (Elveția), Gal. Anixis. **Simpozioane**: 2002, Cucuteni; 2003, Hațeg; 2005, Gura Humorului, 2008, Iaşi. **Muzee**: Baia Mare, Muz. Florean. **Bibl.**: Ciucă 2004. – www.uapiasi.ro; http://www.arteiasi.ro. **I.C.**

PUŞCARIU Radu, 18.08.1906 (eronat 1905), Braşov – 7.12.1978, Braşov. Fiul lingvistului Sextil Puşcariu. **Studii**: Facultatea de Medicină. Studii libere de sculptură cu Romul Ladea. Stabilit la Braşov ca medic chirurg îl cunoaşte pe Hans Mattis-Teutsch care exercită o influență considerabilă asupra lui.

O scurtă vreme **R.P.** se află în directa descendență a primului său maestru Romul Ladea, practicând o sculptură modelată care pune în valoare o volumetrie acuzată, o construcție barocă a formelor, dar şi o sculptură propriu-zisă, adică cioplită. Foarte curând trece la alte materiale, alte tehnici şi altă estetică. Începe să sculpteze reliefuri în metal şlefuit sau aluminiu

unde reducția formală la structură, la liniile de forță esențiale este noua lui preocupare. Expune astfel de lucrări în 1930 la Exp. tinerilor ardeleni, unde sculptura a fost reprezentată doar de patru artişti. Deşi autodidact şi practicând arta ca pe o a doua profesiune, lucrările sale nu sunt cele ale unui diletant şi merită luate în considerare în contextul sculpturii interbelice româneşti. În 1946 expune alături de cei mai importanți sculptori activi în Cluj-Napoca, un relief cu temă religioasă, *Buna Vestire*.

Radu Puşcariu, *Nud*, aluminiu, col. particulară,
foto Ioana Vlasiu

Exp. colective: 1928–1929, Cluj-Napoca, expune la exp. Şcolii de Arte Frumoase; 1930, Cluj-Napoca, Sala Prefecturii, Exp. colectivă de pictură şi sculptură a tinerilor ardeleni (3 lucrări: *Statuă*, metal şlefuit, *Studiu de mişcare*, metal şlefuit, *Relief*, aluminiu – repr.) [cat.]; 1931, Bucureşti, SO; Cluj-Napoca, 1939, Exp. de artă plastică ardeleană 1919–1939, Astra [cat.]; 1946, Cluj-Napoca, Institutul de Studii Clasice, Exp. de artă plastică [cat.]. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. Colecții particulare din Cluj-Napoca (Romul Ladea, V. Papilian) şi Bucureşti (Manina şi Alexandru Vulpe). **Bibl.**: Oprea 2004. – Rus 1998. **I.V.**

PUSKAS (PUŞCAŞ) Sándor, 18.07.1928. **Studii**: 1953, IAP Cluj-Napoca, cu Romul Ladea, Jenö Szervatius şi Ion Irimescu.

S.P. este interesat de tematica socială, de subiecte istorice, dar şi de portret (lumea rurală) şi de decorațiuni interioare.

Sándor Puskas, *Tineri*, metal,
1964, Constanța, foto IIA

Exp. personale: 1954, 1967, Cluj-Napoca; 1966, Miercurea Ciuc; 1967, Târgu-Mureş; 1965, Sf. Gheorghe. **Exp. colective**: debut în 1948 la Cluj-Napoca, din acest moment participă la majoritatea expozițiilor colective din oraş. Exp. de artă românească în străinătate: 1959, Budapesta; 1961, Cairo, Alexandria, Paris; 1968, Podgorica; 1954, Bienala de la Veneția. **Simpozioane**: 1974–1979, Arcuş. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Barbosa 1976. **R.B.**

R

RADU Dumitru, 3.02.1956, Valea Mare, Vâlcea. **Studii**: 1981–1985, IAP Cluj-Napoca. **Premii**: 1997, pr. juriului, Simpozionul intern. de sculptură, Fukuoka, Japonia; 1999, pr. UAP pentru sculptură; 2000, pr. special al juriului, Simpozionul intern. de sculptură, San Chung, Coreea; pr. III, Simpozionul intern. de sculptură, La Chatre, Franța; 2003, pr. UAP.

D.R. testează deliberat limitele sculpturii, preferând masei şi volumului conturul, grafia, scriitura. Sculptura sa este epurată, gracilă, mizând mai ales pe expresivitatea materialelor şi insolitul combinării lor ingenioase. Caracteristică pentru **D.R.** ca şi pentru alți congeneri este simbioza cu literarul care atribuie sculpturii un sens care altfel ar fi rămas obscur (ciclul *Tron pentru îngeri*). Figura umană intră în stranii simbioze cu amintiri din Bosch, cu obiecte supradimensionate, care sugerează mai curând suplicii decât întâlniri armonioase.

Dumitru Radu, *Poveste*, foto MNAC

Exp. personale: 1988, Bucureşti, Gal. Orizont; Sala Atelier 35 [cat., prefață Aurelia Mocanu]; 1995, 1999 [cat. cu texte de Gheorghe Vida şi Octavian Barbosa]; 2003, Gal. Simeza; 2000 Gal. TNB, Sala Rondă [cat., text de Corneliu Antim]; Râmnicu-Vâlcea, Muz. de Artă Contemporană, 2004; Sibiu, Casa Luxemburg, 2007. **Exp. colective**: din 1985 participă constant la numeroase exp. de stat județene, municipale, republicane, exp. de sculptură mică la Cluj-Napoca, Bucureşti, Galați, Piteşti, exp. de grup; 1987, Bucureşti, exp. *Portretul*; 1998, Arad, Bienala de sculptură mică; 2009, Cluj-Napoca, exp. *Vârsta de*

bronz; 2005, Târgu-Mureş, Bistriţa, Târgovişte, exp. Totem. **Simpozioane**: numeroase începând din 1991 în România, Olanda, Franţa, Japonia, Elveţia, Turcia, Spania, Coreea, Bulgaria, printre care: 1992, Apeldoorn, Olanda; 1995, Morges, Elveţia; 1997, Fukuoka, Japonia; 1999, Antalya, Turcia; 2000, San Chung, Coreea; 2001, Fuente Palmera, Spania. **Bibl.**: Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 32, 11 august, 2006, p. 25; Adrian-Silvan Ionescu, în *Cotidianul*, 27 sept. 1995; Gh. Vida, în *Exclusiv Magazin*, nr. 40, 1 oct. 1995. **I.V.**

RADU Silvia-Elena, 30.06.1935, Pătroaia. Sculptorul Vasile Gorduz – soţ. Practică şi pictura. **Studii**: 1960, absolvă IAP Bucureşti, cu Ion Lucian Murnu. Membră UAP. **Premii**: 1968, pr. II al UAP; 1974, pr. UAP pentru artă monumentală; 1999, pr. exp. *Memorie şi proiect*, SM, Bucureşti; 2003, pr. *Prometeus* opera omnia al Fundaţiei Anonimul (împreună cu Vasile Gorduz).

În demersul său plastic regăsim acele etape importante ce au marcat evoluţia artei româneşti; începând cu anii ’60 cultivă un tip de arhaism intens practicat la acea dată în sculptura românească. Personajele sale, conturate în volume sintetice, respiră o monumentalitate serenă. În ultimii ani, apropiindu-se de spirtualitatea ortodoxă, artista creează un ciclu al *Îngerilor*, sculpturi colorate în care subzistă amintirea statuetelor de Tanagra. **S.-E.R.** cultivă deliberat un soi de ambiguitate. Felul liber în care foloseşte fragmentul, utilizarea culorii, racordează aceste opere la trecut. Jocul cu istoria este o constantă a sculpturii sale: un *Adonis* lucrat în bronz mimează aparenţa unei piese antice erodate de timp, în timp ce un *Sf. Gheorghe ucigând balaurul* (Timişoara, Piaţa Sf. Gheorghe) rezonează cu formele naive ale artei creştine timpurii. Cu toate acestea, seria de personaje feminine în costume contemporane cărora le aplică aceleaşi efecte vizuale, cromatismul siluetelor de gips, revendică un alt context, cel al artei pop.

Silvia-Elena Radu, *Înger*, bronz patinat, foto Sorin Chiţu

Exp. personale: 1965, Bucureşti, Sala Dalles; 1989, Bucureşti, Sala Dalles; 2003, Bistriţa, Gal. UAP; 2003, Târgu-Mureş, Bistriţa, Biserica Evanghelică din Herina; 2003, Bucureşti, Gal. *Sabina şi Jean Negulescu*; 2003, Cluj-Napoca, Muz. de Artă (împreună cu Vasile Gorduz); 2006, Constanţa, Muz. de Artă [cat.]; 2007, Timişoara, Gal. Calina; 2011, Bucureşti, Academia de Studii Economice; 2011, Dej, Gal. *Frezia*; 2012, Cluj-Napoca, Gal. Horeb. **Exp. colective**: 1975, Paris, Musée Galliera, Exp. *Hommage à Brancusi de la sculpture roumaine contemporaine* [cat.]; 1979, Veneţia, Bienala intern. de artă; 1992, Paris, exp. UNESCO (împreună cu Mircea Spătaru); 2006, Bucureşti, Gal. Veroniki Art, exp. *Secvenţe*; 2010, Târgu Mureş, exp. *Totem* [cat.]; 2011, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică *Vârsta de bronz*; 2012, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, exp. *Femart*. **Artă publică**: 1965, Bucureşti, Herăstrău, *Legenda Meşterului Manole*; 1970, Costineşti, *Ambient*; 1971, Neptun, jud. Constanţa, *Neptun*, marmură; 1994, Timişoara, Piaţa Sf. Gheorghe, *Sf. Gheorghe ucigând balaurul*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; MNAR; Col. regală de artă contemporană [cat. Adrian Buga]; Galaţi, Muz. de Artă Vizuală; Sibiu, Muz. Brukenthal. **Bibl.**: Postolache 1973; *Versions of Transfiguration* 1998; *Ateliere de artişti din Bucureşti*; Olivia Niţiş, Oglinda în faţa femeii. Măşti şi structuri interioare ale măştii în artele vizuale, Triade, Timişoara, 2004. – Radu Procopovici, în *Arta*, nr. 10–11, 1981, p. 64; Theodor Redlow, în *Arta*, nr. 11, 1983, p. 32; Theodor Redlow (interviu), în *Arta*, nr. 5, 1989, p. 16; Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 38, 2002, p. 25; Maria-Magdalena Crişan, în *Observator cultural*, nr. 326, iunie 2006; Dan Hăulică, în *Ziarul financiar*, 21 iulie 2006; Pavel Şuşară, în *România literară*, nr. 36, 2008. **C.T.**

RAŢĂ Bogdan, 22.01.1984, Baia Mare. **Studii**: 2006, Facultatea de Arte Plastice si Design Timişoara, profesor Kocsis Rudolf; 2008, master UNAB, profesor Adrian Popovici. **Premii**: 2006, pr. II, *Lumina în clar-obscur*, oferit de Ambasada Ţărilor de Jos; 2007, Bucureşti, CIAC, pr. ex-aequo, *Eurobarometrul vizual.*

Sculptura sa vizează condiţia individului în societatea contemporană şi transformările anatomice la care acesta este supus. Foloseşte materiale sintetice, adesea colorate intens, care întregesc perspectiva artistului asupra lumii noastre artificiale. Fragmentul corpului uman este hibridizat, analizat ca într-un laborator experimental.

Bogdan Raţă, *Lonely*, poliester, raşină polimeră, fibră de sticlă, vopsea, 2010–2011

Exp. personale: 2005, Timişoara, Gal. Mansarda (parter), exp. *Amprente şi insecte*; 2008, Bucureşti, Gal. UNAB, exp. *Gene*; 2010, New York, Gal. Slag, exp. *God Bless Me*; Timişoara, Gal. Jecza, exp. *Minimal Feelings*; 2010, Franța, Bienala Mulhouse 010 [cat.]. **Exp. colective**: 2005, Timişoara, Gal. Mansarda; Timişoara, Gal. Triade; Baia Mare; Timişoara, Studentfest; 2006, Timişoara, Studentfest; Timişoara, Gal. Mansarda; Baia Mare, exp. *Spațiu*, *semn*, *arhitectură*; Timişoara, Gal. Triade; 2007, Utrecht, Babel Cultural Center, exp. *Eastern Neighbours*; Bucureşti, MNAC, Gal. ¾ TNB; Cluj, Muz. de Artă; Iaşi, Muz. de Artă; Timişoara, Gal. Mansarda, exp. *Eurobarometrul vizual – Vecinătatea* [cat.]; 2008, Mogoşoia, Palatele Brâncoveneşti, Bienala intern. de gravură experimentală, ediția a 3-a (cat., text Olivia Nițiș); Timişoara, Penitenciarul Timişoara, exp. *In/Out*; New York, Gal. Slag, exp. *Against All Odds*; 2009, Baia Mare, Gal. Milenium; Paris, Drouot-Montaigne, exp. *Bucarest à Paris – Panorama de l'art roumain*; Bucureşti, *Atelier în tranziție*, Noaptea Galeriilor; Timişoara, Gal. Jecza, exp. *About Bodies*; Bucureşti, Centrul Artelor Vizuale, exp. *Corpul*; Timişoara, Gal. Jecza, Street Art Project, *libertARTE*; New York, Gal. Slag, exp. *Capturing Gil-Gulim II*; Timişoara, Gal. Jecza; 2010, New York, Gal. Jack Shainman, Rema Hort Mann Foundation; New York, Gal. Milk; Arad, Gal. Delta; Paris, Gal. Farideh Cadot; Bucureşti, Gal. Little Yellow; Timişoara, Halele Timco; 2011, Bucureşti, LC Foundation, exp. *Figure In/Figure Out* [cat.]; Bucureşti, Victoria Art Center [cat.]; 2012, Bucureşti, MNAC; Bucureşti, Atelier 030202, exp. Rup-Trup. **Artă publică**: 2006, Comuna Voiteg, Jud. Timiş, mon. *Androgin*; 2007, Caransebeş, mon. *Androginous*; Timişoara, Triade Sculpture Parc, mon. *Pink Shirt*; 2008, Timişoara, Triade Sculpture Parc, mon. *Sofa*; 2011, Bucureşti, Piața Presei Libere, mon. *HandGun* în cadrul *Proiect 1990*. **Simpozioane**: 2007, Caransebeş. **Bibl.**: Adriana Lucaciu, Vică Tilă-Adorian, *Facultatea de Arte şi Design Timişoara*, *Studiu şi experiment*, Brumar, Timişoara, 2010; Petru Lucaci (coord.), *Corp*, UNARTE, Bucureşti, 2009; Dumitru Şerban (coord.), *Sculptura azi*, *4 discursuri*, Carmel Print & Design, Arad, 2010; Laura Grunberg (coord.), *Corp-Artă-Societate: Reflecții întrupate*, UNARTE, Bucureşti, 2010; *Mulhouse 010*, *La creation contemporaine issue des écoles superieures d'art européennes*, PubliVal, Mulhouse, 2010. – *Eurobarometrul Vizual – Vecinătatea*, Centrul Internațional de Artă Contemporană Bucureşti, 2007 [cat.]; *Against All Ods*, *Romanian Artists*, Slag Gallery, New York, 2008 [cat.]; *Bienala internațională de gravură experimentală*, *ediția a 3-a*, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti, Mogoşoaia, 2008 [cat.]; *Teiuş-Caransebeş*, *Simpozionul internațional de sculptură în lemn*, Tuli Stamparija, Belgrad, 2009 [cat.]; Corpul supravegheat, UNARTE, Bucureşti, 2010 [cat.]. – ***, în *Beaux Arts Magazine*, Bologne, aprilie 2009; ***, în *Flash Art*, vol. XLII, Pescara, nr. 264, ianuarie 2009; ***, în *Igloo-Habitat şi Arhitectură*, Igloo Media, Bucureşti, nr. 100, aprilie 2010; ***, în *Libération*, Paris, 20.10. 2010. **O.N.**

RĂCHITĂ Leonard, 29.07.1952, Buhuşi. Din 1983 lucrează şi locuieşte în Franța (Paris). **Studii**: 1975, absolvă IAP Bucureşti. Preşedinte fondator al AISS (Asociația Internațională pentru Simpozioane de Sculptură).

Înclinație spre abstracție geometrică, spre forme monumentale şi ritmuri sobre. Limbaj plastic minimalist ce slujeşte o zonă tematică lax circumscrisă. Preferă piatra şi metalul.

Exp. personale: 1979, Bucureşti, Gal. Orizont; 2006, West Rutland, SUA, Carving Studio and Sculpture Centre (împreună cu William Nutt). **Exp. colective**: 2003, Aswan, Bienala de sculptură; 2003, Cairo, Bienala intern.; 2008, Guadalajara, Bienala de sculptură.

Leonard Răchită, *Geometrii*, piatră

Simpozioane: 1976, 1979, Măgura, 1977, 1978, Arcuş; 1981, Portoroz, Jugoslavia; 1983, Carrara; 1984, Hecho, Spania; 1985, Zarautz (Spania); 1986, Croissy sur-Seine; 1988, Teulada (Italia); 1989, Castel del Rio (Italia); 1990 Kemijarvi (Finlanda); 1991, Fujimi, Nagano (Japonia); 1992, Shikoku, Otsuki (Japonia); 2001, Aley, Liban; 2002, Ichon (Coreea de Sud); 2002, Lignan (Franța); 2003, Byblos (Liban); 2003, 2005, Aswan; 2004, Latakiah (Siria); 2005, Moscova; 2006, Guadalajara; 2006, Roşia Montana; 2006, Sumter; 2007, Sângeorz Băi; 2010, Caldas da Rainha (Portugalia). **Muzee**: Sângeorz-Băi, Muz. de Artă Comparată. **Bibl.**: Ciucă 2009. – Radu Florescu, în *Arta*, nr. 3, 1980, p. 12; Wei Lilly, în *Art in America*, 2004, www.artinamericamagazine.com. **C.T.**

RĂCHIȚEANU Carmen, 18.11.1918, Brăhăşeşti, jud. Galați – 2004, Bucureşti. Sculptor, critic, istoric de artă. **Studii**: Academia de Arte Frumoase, Bucureşti, promoția 1943. Profesori: Oscar Han, Cecilia Cutzescu-Storck, Eustațiu Stoenescu. Între 1947–1950 este angajată al Institutul de Arhivistică, Biblioteconomie şi Muzeografie. 1951–1958, lector la IAP Bucureşti; 1948–1950 şi 1965–1976, muzeograf la Muz. de Artă RSR; 1976–1980, istoric de artă Direcția Patrimoniului Cultural Național şi a Monumentelor Istorice (a lucrat în cadrul proiectului de reamenajare a interioarelor de la Castelul Peleş). A contribuit la amenajarea Muz. de Artă din Tulcea.

C.R. excelează în tehnica portretului, reprezentând personalități istorice, cât şi personaje contemporare (*Constantin D. Rosenthal*, *Moş Ion Roată*, *Sică Alexandrescu*, *Portret de fetiță*); este însă în egală măsură preocupată de tematici cu caracter social (*Filatoare*). Arta sa denotă o viziune realistă cu pregnante accente romantice.

Exp. personale: 1957, Bucureşti. **Exp. colective**: 1945, TA; 1948, exp. Flacăra; din 1953, participări la exp. anuale de stat; 1957, exp. 1907. **Scrieri ale artistei**: *Dimitrie Paciurea*, ESPLA, Bucureşti, 1947; *Dem. Iordache*, Meridiane, Bucureşti, 1968; *Catalogul Galeriei de Artă Universală*, volumul III, *Pictura Țărilor de Jos*, Bucureşti, Muzeul de Artă RSR, 1975; (co-autor), *Album Peleş*, 1974; *Dicționar de artă*: *Forme tehnici*, *stiluri artistice*, vol. I *A–M* şi vol. II *M–Z*, Meridiane, 1995, 1998. – *Sculptura în expoziția anuală de Stat*, în *Contemporanul*, nr. 10, 1954; *Galeria Universală a Muzeului de Artă al RSR*, în *Arta*, nr. 12, 1965, p. 598, 645; *Costache Agafiței*, în Arta, nr. 6, 1966, p. 37.

Carmen Răchițeanu, *Tors*, piatră,
foto Ciucă 2009

Muzee: Bacău, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAR (*Studiu*, gips; *Portretul Luciei Bălăcescu*, gips); Galați, Muz. de Artă Vizuală; Râmnicu Sărat, Muz. Municipal. **Bibl.**: Barbosa 1976; Stoica 2007; Oprea 2004; Ciucă 2009. – Toader Buculei, *Prezențe brăilene în spiritualitatea românească*, Libertatea SA, Brăila, 1993. **R.B.**

RĂDULESCU Dinu, 17.04.1947, Bucureşti. **Studii**: absolvă în 1971 IAP Bucureşti, profesor Ion Lucian Murnu; din 1981, membru UAP; 1990, asistent UNAB; 1997, lector UNAB. **Premii**: 1981, pr. III, Festivalul national; 1984, pr. II, Treavna, Bulgaria; 1986, pr. Consiliului Național al Pionierilor; 1988, Medalia de aur, Bienala *Dantesca* de la Ravenna, Italia; 1989, pr. UTC, Bienala de sculptură mică, Arad; 1990, medalia de argint, Bienala *Dantesca* de la Ravenna; 1996, medalia de onoare a oraşului Plouescat, Franța; 1997, pr. I, Plouescat, Franța; 2002, pr. UAP pentru exp. *Ecvestra*; 2004, pr. pentru sculptură la Bienala „Ion Andreescu", Buzău.

Artistul practică atât cioplirea în piatră, marmură, gresie, cât şi modelajul în lut, bronz. Epurează progresiv limbajul figurativ până la liniile de forță ale volumului arhitectural, compact sau expansiv, efilat. Încercarea de a surprinde mişcarea şi gestul specific antrenează căutarea ritmicității, a euritmiei formelor, fapt ce duce la cristalizarea, pe parcurs, a câtorva teme favorite: *Cavaleri*, *Cai*, *Dueluri*, *Cimpoieri*, *Nuduri*. Ecvestrele realizate prin detaşarea volumelor din blocuri monolite, cu planuri convexe şi articulații riguros şlefuite, sunt încărcate de un energetism temperat, amintind de geometrismul decorativ al artei romanice, precum şi de cel expansiv, tehnicist, al cubo-futurismului (*Cavaler rănit I*, marmură, 1980, *Luptă între cavaleri*, 1984, *Cavaler*, 1985). Ca portretist subliniază noblețea, superioritatea, ascetismul personajelor într-o serie de capete şi busturi memorabile (*Bacovia*,

Enescu, *Giacometti*, *Pallady*, *Pârvan*, *Sadoveanu*, *Țuțea*, *Villon*). Corpul feminin constituie motivul prin excelență al exprimării energiei vitale în mişcare, latente sau în repaus (*Figură feminină*, piatră; *Figură ghemuită*, piatră; *Nud culcat*, marmură). Critica a receptat discursul umanist al lui **D.R.** în context postmodernist ca recuperator al valorilor estetic-morale ale nobleței şi eleganței clasice.

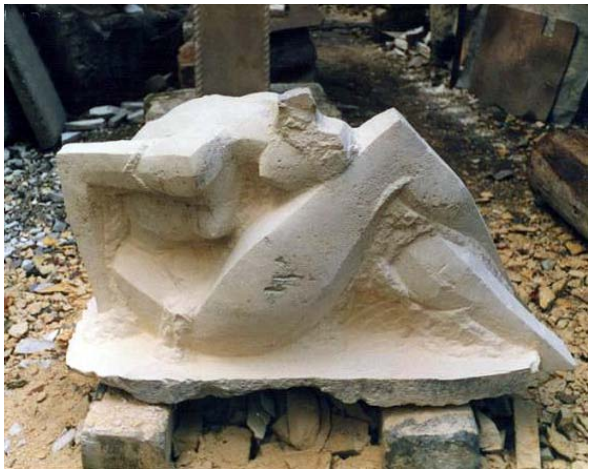

Dinu Rădulescu, *Nud mare*, marmură, 2002, foto Dinu Rădulescu

Exp. personale: 1980, Bucureşti, Gal. Orizont, Atelier 35; 1982, Bucureşti, Căminul Artei; 1984, 1986, 1998, Bucureşti, Gal. Orizont; 1988, 1990, 2004, 2006, 2008, Bucureşti, Gal. Simeza; 1992, 1994, Bucureşti, Gal. Galateea; 1998, Landivisiau, Franța, Crédit Agricole; 1998, Plouescat, Franța, Foyer Communal. **Exp. colective**: exp. de artă românească în străinătate: 1981, 1987, Belgrad; 1982, Budapesta; 1985, Sofia; 1989, Bratislava, Moscova; 1991, Ankara; 1992, Sevilla; 1997, Veneția; 1998, Ravenna, Atena; exp. intern.: 1983, 1985, 1988, 1990, 1990, Ravenna; 1990, Ankara; 1992, Los Angeles; din 1995 participă la expoziții locale şi departamentale din Bretania. **Artă publică**: 1976, Bucureşti, Spital Fundeni, *Figură aşezată*, piatră; 1980, Brăila, *Maternitate*, piatră; 1990, Italia, *Memorialul Eroilor pe Muntele Santa Gulia*, *Figură înaltă*. **Simpozioane**: 1977, 1983, 1985, Măgura, Buzău; 1979, Piatra Neamț; 1981, Căsoaia; 1982 Sălişte; 1984, Treavna, Bulgaria; 1986, Villaný, Ungaria; 1988, Straubing, RFG; 1989, 1990, Fanao, Italia; 1990, Santa Giulia, Italia; 1997, Woerden, Olanda. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Bacău, Muz. de Artă; Târgu Jiu, Muz. Județean Gorj; Tulcea, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Conceptul de formă în sculptura modernă* (teză de doctorat), Paideia, Bucureşti, 2005. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont.* 3; Şimăndean 1981; Grozdea 1984; Grigorescu 1991; Crişan 2010. – Viorica Necula, în *Revista muzeelor*, nr. 3, 1996. **V.B.**

RĂDUȚĂ Cristian, 17.04.1982, Bucureşti**. Studii**: 2005, UNAB; 2007, master UNAB. **Premii**: 2005, Bucureşti, pr. UNAB; 2006–2008, Roma, Bursa „Vasile Parvan", Accademia di Romania.

Sculptura sa este adesea rezultatul unui contrast între blocul sculptural al formelor pline şi greoaie cum este cazul *Rinocerilor* (2007), adesea

fragmentat, şi fragilitatea conferită de elementele suport. În esență, artistul apelează la un întreg principiu al instabilității, folosind materiale mixte de tipul fibrei de sticlă, nisipului, rășinelor, ghipsului. Artistul provoacă ideea de soclu, de verticală şi orice perspectivă tradițională a sculpturii.

Cristian Răduță, *Rinocer pe calea melcilor*, tehnică mixtă, 2010, foto Cristian Răduță

Exp. personale: 2002, Bucureşti, Gal. UNAB, exp. *Insectar*; 2010, Bucureşti, Gal. 418, exp. *Alb de corn*; Bucureşti, Atelier 030202, exp. *Rinoceri pe calea melcilor*; Waterloo, Gal. Canadian Clay and Glass, exp. *Rhinos*; 2011, Bcureşti, Gal. 418, exp. *Teraferma* (text de sală, xerox, Adriana Oprea). **Exp. colective**: 2003, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 2004, Bucureşti, Muz. Satului; 2005, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 2006, Stuttgart şi Bucureşti, Gal. UNAB, exp. *Transmisionnen*; 2007, Roma, Gal. del Instituto Portoghese; Roma, Accademia di Romania, exp. *Spaziaperti* (organizator); 2008, Roma, Accademia di Romania, exp. *(CON)TEMPORARY FILES*; Roma, Accademia di Romania, exp. *Spaziaperti*; Bucureşti, Gal. 418, exp. *Roma Amor*; 2009, Munchen, G5 Kultur am Gartnerplatz, exp. *Drei Künstler aus Rumänien*; Toronto Art Fair; 2010, Bucureşti, MNAC, exp. *Zoomania*; Germania, Castelul Plassenburg, exp. *Focus Europa*; 2011, Bucureşti, LC Foundation, exp. *Figure In Figure Out* [cat.]. **Simpozioane**: 2008, 2009, 2010, Cetate, Workshop la Dunăre I, II, III, Castelul Barbu Drugă. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: *Figure In Figure Out*, LC Foundation, Bucureşti [cat.], 2011. – Dan Mircea Cipariu, în *Arta*, 2010. **O.N.**

REVESZ Andrei (Andre), 27.10.1912, Târgu-Mureş – Israel. **Studii**: la Budapesta cu Zsigmund Strobl; 1931, Paris, Academia Julian; École des Beaux-Arts cu Paul Landowsky timp de doi ani; 1935–1936, Paris, Académie Scandinave cu Charles Despiau, al cărui asistent devine. 1959, se stabileşte în Israel. În 1971 deschide o galerie permanentă a operei sale în Haifa, Tel-Aviv. **Premii**: 1967, Israel, pr. Max Nordau; 1985, SUA, pr. Roboz.

Formația lui **A.R.** în ambianța artistică a Parisului interbelic unde interferau numeroase orientări postavangardiste cu spiritul Art Deco şi-a pus amprenta asupra sculpturii sale. Lucrările cioplite în lemn (stejar, nuc, măslin, lămâi, palisandru, eucalipt) şi marmură – mai ales nuduri feminine

şi sculptură animalieră – se disting printr-un decorativism elegant, accentuat de polisajul perfect şi fluiditatea conturului. Există şi sculpturi în lemn unde **A.R.** preferă să speculeze forma brută a trunchiului, urmărind o expresivitate mai puternică şi mai frustă. Monumentele fac apel la un repertoriu formal simplificat şi pregnant în măsură să pună în valoare tragismul mesajului.

Andrei Revesz, *Monumentul luptătorilor din ghetoul din Varşovia*, Maale-Hahamisha, Israel

Exp. personale: 1934, Bucureşti, Sala Mozart, 1958, Sala Universul; 1937, Paris, Gal. Contemporaine; 1947, Bucureşti, Sala Dalles; 1947–1959, Târgu-Mureş, trei exp.; 2010, Holon, Israel, Muz. Teatrului de Păpuşi. **Exp. colective**: diverse în România, Israel, Elveţia, Statele Unite. **Artă publică**: 1947–1959, Bucureşti, Slănic, Borsec, Olăneşti – sculpturi decorative; Holon, Israel, *Mon. Victimeler de pe Struma*; Kibbutz Maale Hachamisha, *Warsaw Ghetto Fighters*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Jianu 1986; Rus 1998. – ***R.***, Editore Gaston Adriane e Co., Firenze, f.a. [album]. **I.V.**

RIZEANU Vasile, 11.10.1939, Câmpulung Muscel. **Studii**: 1957, cursuri la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu”, Bucureşti; 1968, IAP Bucureşti, profesor Ion Lucian Murnu; membru UAP; din 1968 profesor la Şcola de Arte Plastice din Piteşti; organizator de exp. în cadrul unor instituţii culturale, jud. Argeş; 1992–1994, şef de catedră la Facultatea de Design şi Arte Decorative a Universităţii „Pygmalion”, Piteşti; lector universitar Universitatea „Spiru Haret”, Câmpulung Muscel.

Ciopleşte piatra şi marmura în compoziţii abstracte bine proporţionate, construcţii bazate pe dialogul armonios dintre desenul geometric, masculin, şi linia unduioasă, feminină. Este şi autorul unor portrete (*Eminescu*, *Luchian*)

a căror sensibilitate şi originalitate rezidă în modelajul subtil al suprafeţelor. Volumetria riguroasă, expansivă, şi accentuarea tactilităţii, dau formelor sale puritatea unui clasicism peren.

Vasile Rizeanu, *Compoziţie*, marmură, Piteşti, 2002

Exp. personale: 1989, Piteşti, Gal. Metopa. **Exp. colective**: din 1978 prezent la manifestările Filialei UAP Piteşti; 1981, Bucureşti, Căminul Artei; 1982, 1986 Bucureşti, Sala Dalles, *Bienala de pictură şi sculptură*; Piteşti, Gal. Metopa; Curtea de Argeş, Muz. de Artă. **Simpozioane**: 1981, Măgura, *Icarului*; 2001, Piteşti şi Bogaţi, jud. Argeş, lemn; 2002, Piteşti, Tabăra Intern. Gh.Iliescu-Călineşti, piatră. **Artă publică**: 1999, Piteşti, *Mihai Eminescu*, bronz; Piteşti, *Dinicu Golescu*, bust; Câmpulung Muscel, *Soldat*, ghips; *Icar*, oţel inoxidabil. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 5; Şerban 2005. **V.B.**

ROMAN Mircea, 26.06.1958, Târgul Lăpuş. **Studii**: 1980–1984, IAP Cluj-Napoca. În 1993–1994, primeşte o rezidenţă artistică la Delfina Studios, Londra. Se stabileşte la Londra şi lucrează alternativ aici şi la Bucureşti. **Premii**: 1988, pr. Atelier 35 pentru sculptură; 1990, pr. Cenaclul Tineretului, UAP; 1992, marele pr., Trienala de sculptură, Osaka; 2004, pr. Salonului de sculptură mică, Bucureşti; 2008, medalia de aur a UAP, Republica Moldova.

M.R. a debutat în a doua parte a deceniului al nouălea, fapt resimţit în legătura pe care lucrările sale o păstrează cu configuraţia şi opţiunile scenei artistice româneşti din anii 1980. Preferinţa pentru lemn, pentru figura umană şi mai ales factura expresionistă sunt trăsături care vin din acea perioadă şi care îi jalonează strategiile artistice. Printre sursele asumate şi declarate de **M.R.** sunt Vincent Van Gogh şi sculptura egipteană. Frusteţea, rigiditatea, un anumit hieratism, supradimensionarea personajelor lui evocă o artă arhaică mai degrabă generică, al cărei model funcţionează la nivel

formal, dar şi ca instrument pentru critica lumii contemporane. *Autoportret la 30 de ani*, prezent în prima expoziție personală din 1989, stabilea deja o tipologie reluată şi prelucrată ulterior: o figură individuală, contorsionată, cu brațe amputate, cu partea superioară a corpului devenită cutie deschisă. Sculptura este asamblată cu minuțiozitate din şipci de lemn care, pe de-o parte, sunt decupate şi îmbinate astfel încât să alcătuiască împreună o formă, iar pe de alta, li se păstrează individualitatea şi materialitatea. Cleiul roşu folosit la lipirea şipcilor accentuează şi menține, prin adaosul culorii, această incongruență între corp şi materialitatea lui. Culoarea, în particular roşu, indică un dramatism cu care **M.R.** îşi va învesti toate sculpturile. Dramatismul rezultă şi din tensiunile între plin şi gol, figurativ şi abstract, interior şi exterior, animat şi inanimat care configurează corpurile hibride. Tema autoportretului va fi şi ea reluată din zece în zece ani (1998, *Autoportret la 40 de ani*; 2008, *Autoportret la 50 ± 1 ani*) dobândind astfel, în interiorul operei sculptorului, o funcție simultan retrospectivă şi prospectivă. În anii 1990, multe din lucrările lui – fragmente corporale sau trupuri complete – recuperează sculptura egipteană antică în modul de reprezentare a corpului, iar uneori şi în detalii precum pieptănătura sau faciesul. Amplasarea sculpturilor constituie o preocupare în sine. *Omul-barcă* (2000), instalat pe Tamisa a fost lăsat în voia mişcărilor de flux şi reflux ale râului care îi obstrucționau şi îi descopereau alternativ prezența. În 2006, în *Dezorient Express* recuperează personajele unei serii recente, *La zid*, suspendându-le într-un container a cărui formă sugerează un vagon de tren. Mai rar, **M.R.** lucrează în bronz şi piatră; recurge de asemenea şi gravură.

Mircea Roman, *Situație limită*, foto Sorin Chițu

Exp. personale: 1989, Bucureşti, Gal. Atelier 35 [cat.]; 1996, Bucureşti, Gal. 3/4 (cu Mariana Gordan); Bucureşti, Institutul Francez, *Fracture fermée* (cu Anca Mureşan); 1998, Londra, Centre Point Gallery ACAVA; 2000, Londra, Riverside Studios; 2002, Londra,

Fabrica de ciocolată Menier; 2005, Galați, Muz. de Artă Vizuală [cat.]; 2006, 2008, Bucureşti, Muz. Țăranului Român şi Muz. Bistrița, *DezorientExpres* [cat.]; 2006, Mogoşoaia şi Bucureşti, Anticariat Curtea Veche, *Neted* (cu Anca Mureşan) [cat.]; 2011, Bucureşti, Gal. AnnArt [cat.] şi Gal. Recycle Nest [cat.]. **Exp. colective**: 1986–1990 participări la saloane municipale, bienale de sculptură şi exp. artă românească în străinătate; 1987, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, *Portretul*; 1988, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, *6 pictori 6 sculptori*; 1988, Baia Mare, Atelier 35 [cat.]; 1990, Bucureşti, *Auriga*, Atelier 35 [cat.]; 1991, Timişoara, Muz. de Artă, *Stare fără titlu* [cat.]; Bucureşti, Gal. Simeza, *Teracotă*; Sf. Gheorghe, Gal. de Artă, *Medium*; 1992, Budapesta, *Desen de sculptor*; Bucureşti, Sala Dalles, *9+1 şi invitații săi*; 1995, 1998, 2001, Osaka, Trienala de sculptură; 1995, Budapesta, Mücsarnok, *Versions of Transfiguration* [cat. Sorin Dumitrescu şi László Beke]; *Bizanț după Bizanț*, Bienala de la Veneția [cat.]; Bucureşti, Gal. Catacomba, *Oameni de lemn colorat*; 1999, Londra, Riverside Studios, *Fin de siècle*; 2003, Londra, Centre Point Gallery ACAVA, *Leave to Remain*; 2005, Londra, University of Brunel Gal., *After Hiroshima. Nuclear Imaginaries*; 2007, La Louvière, Muz. Ianchelevici [cat. A. Guță]; 2009, Rocca Paulina Perugia, *Terra d'incontri. Mitologie Soggettive* [cat.]; Bucureşti, Centrul Artelor Vizuale, *Corp*; 2010, Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Artă publică**: 1995, Galați, *Piramidă ucisă* (metal); 1999, Sag, Memorial de război; 2000, Londra, Dorset Wharf, Hammersmith, *Omul-barcă*; Pilsen (Cehia), *Piramida căzută în nas*; 2001, Cărbunari, *Piramidă căzută*; 2002, Constanța, *Cupa lui Ovidiu*. **Simpozioane**: 1985, Oarba de Mureş; 1986, Covasna; 1987, Sighet; 1990, Soveja; 1992, Schwarzenberg (Austria); 1993, Boville-Ernica (Italia); Mraconia; 1994, Althausen (Germania). **Muzee**: Bucureşti, Colecția Ministerului Culturii, Fundația Anastasia, MNAC; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Osaka, Centrul de Artă Contemporană; Londra, Delfina Studios; Târgu-Mureş, Muz. de Artă. **Bibl.**: Prut 2002. – Guță 2009; *Ateliere de artişti din Bucureşti*, 1; Carmen Popescu, în *Arta*, nr. 6, 1989, p. 35; Alexandra Titu, în *Arta*, nr. 6, 1991, p. 26; Maria-Magdalena Crişan, în *Observator cultural*, 18–20.05.2006; Erwin Kessler, în *22*, 26.05.2006; Victoria Anghelescu, în *Adevărul literar şi artistic*, 12.11.2008; *Ziua*, 15.04. 2008 [interviu]. **I.C.**

ROMAN Viktor, 12.03.1937, Mărtiniş – 12.05.1995, Paris. Pictorița Dana Roman – soție. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1960, profesori Constantin Baraschi şi Ion Lucian Murnu. În 1968 emigrează în Franța unde lucrează până la sfârşitul vieții. **Premii**: 1963, pr. UAP pentru sculptură; 1967, bursă Royal College of Art, Londra.

Debutul lui **V.R.** în 1962 a avut parte de o receptare extrem largă şi favorabilă, într-o oarecare măsură neobişnuită pentru un artist foarte tânăr. Subiectele acestei prime faze precum şi aspectul lor constituiau o continuare a perioadei de studiu, un produs al tipului de învățământ al anilor 1950 (*Țărancă din Mărtinş*, *Brigadiera*, *Recoltă*). Totodată, el apărea ca un artist perseverent şi deschis spre lucrul cu materialele cele mai diverse şi în tehnici multiple. Următoarea expoziție personală poate fi asimilată cu un al doilea debut (1965) deoarece unele strategii reprezentaționale şi tematici de maturitate începeau să se configureze. Este vorba mai ales de tematica animalieră, de un întreg bestiar semi-fantastic, semi-antropomorfizat şi de un tip de sculptură bidimensională şi totuşi autonomă, ce pare decupată în material şi pentru care granița între figurativ şi abstract se află în permanentă fluctuație. În anii 1970, preocuparea majoră a gravitat în jurul

corpului uman, demontat şi remontat conform imaginației şi spiritului ludic, analog unui mecanism la care se detectează totuşi o imprecizie căutată. Opțiunile lui **V.R.** sunt eminamente moderne, apropiate de unele procedee suprarealiste. Seriile lui concepute ca variații ale aceleiaşi structuri au posibilitatea de a se reproduce la infinit. Formula antropomorfă este lăsată în umbră în anii 1990 odată cu seria *Poarta*, ale cărei piese seamănă cu mici ideograme tridimensionale.

Viktor Roman, *Patinatoare*, bronz, Parcul Floreasca, Bucureşti, foto IIA

Exp. personale: 1962, Bucureşti [cat. Petru Comarnescu]; 1965, Bucureşti, Sala Dalles [cat. Eugen Schileru]; 1966, Roma, Gal. Schneider, Leeuvarden (Olanda), Muz. het Princesshof; 1967, Lausanne, Gal. Wiebenga; 1968, Londra, East Europe Center; 1973, Paris, Centre de Sculpture Contemporaine [cat.]; 1975, Paris, Gal. Enseigne du Cerceau [cat.]; 1977, Paris, Gal. ID (cu Dana Roman); 1980, Villedieu, Centrul Cultural (cu Dana Roman); 1984, Paris, Gal. Laubie; 1987, Romilly-sur-Seine [cat.]; 1991, Siegen, Städtische Gal.; 1992, Troyes, Muz. de Artă Modernă [cat.]; 1995, Paris, Fondation Nationale des Arts Graphiques et plastiques, *Hommage à Victor Roman* [cat.]; 1996, Niort, Budapesta, Karlsruhe, exp. itinerantă [cat.]; 1997, Budapesta, Muz. de Arte Decorative (cu Dana Roman); 1998, Reims, Muz. de Arte Frumoase (cu Dana Roman); 2000, Melun, Espace St. Jean; Frankfurt, Die Galerie, *Eine Zeitlose Moderität* [cat. Pierre Restany]. **Exp. colective**: 1955, Festivalul de la Varşovia; 1958, 1963, Bucureşti, Exp. tineretului; 1960, 1963, 1964, Exp. anuală de stat; 1961, Bienala de la Paris; 1964, 1965, Bucureşti, Exp. de arte decorative; 1968, Milano, Trienala de arte decorative; 1968, 1969, 1972, 1973, 1974, Salon de la Jeune Sculpture; 1970, Paris, Salon de mai; 1971, Salon de Val-de-Marne; 1972, Noua Zeelandă, Australia, Mexic, Sculptura franceză contemporană; 1979, Corning (USA), Muz. Sticlei; 1983, Murska Sobotka (Iugoslavia), Bienala de artă; 1993, 1994, Düsseldorf, Art Multiple. **Artă publică**: 1966, Bucureşti, Parcul Floreasca, *Patinatoare*; 1974, Bobigny,

Victoire; 1975, Mainte-la-Jolie; 1976, Villier-le-Bel; Rillieux-la-Pape, *Les Semailles*; Aulnay-sur-Odon, *Le Dragon*; 1977, Creteil; 1979, Vitry-sur-Seine; 1984, Nouvelle Marne-la-Valée; 1986, Nancy, *Le Messager*; 1987, Paris, La Défense, *Le Char*; 1989, Paris, Place Normandie-Niemen, *Le Signal*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Constanţa, Muz. de Artă; Legnano, Muz. de Artă; Paris, FNAC; Siegen, Muz. de Artă Contemporană. **Bibl.**: Chevalier 1970; Jianu 1986; Bénézit 1999; Prut 2002. – Ionel Jianou, Gérard Xuriguera, Aube Lardera, *La sculpture moderne en France*, Paris, Arted, 1982. – ***V. R.*** [text E. Schileru], Bucureşti, Meridiane, 1967. – J. Brutaru, în *Arta*, nr. 4, 1962, p. 32; N. Argintescu-Amza, în *Arta*, nr. 1, 1966, p. 28; Ir.F. [Irina Fortunescu], în *Arta*, nr. 7, 1967, p. 37; V. Avram, în *Arta*, nr. 11, 1967, p. 37; H. Horşia, în *Arta*, nr. 10, 1968, p. 2; M. Grigorescu, în *Arta*, nr. 4, 1992, p. 29. – http://www.ledelarge.fr. **I.C.**

ROŞU Nicolae, 1.09.1943, Bucureşti. **Studii**: 1962–1968, IAP Bucureşti, cu Ion Lucian Murnu. 1973, emigrează în Germania, se stabileşte la Straubing. Activitate pedagogică la licee şi gimnazii din Germania. Membru al Berufsverband Bildender Künstler, Niederbayern/Oberpfalz. **Premii**: 1969–1971, bursa „Frederic Storck" a UAP; 1970, pr. colectiv pentru sculptură al UAP.

N.R. a debutat la finele deceniului al şaptelea, odată cu inaugurarea primului simpozion de sculptură în aer liber de la Măgura, într-un moment în care abstracţia reprezenta deja o direcţie bine afirmată în arta românească. Sculptura sa a evoluat în acest sens cu consecvenţă, speculând diversitatea materialelor (lemn, piatră, bronz) fără o preferinţă clar asumată pentru vreunul anume şi capacitatea lor de a genera interpretări ale unor tipologii formale consacrate, de pildă coloana de marmură de Carrara, intitulată *Endsituation*, de la Charlotte, North Carolina.

Nicolae Roşu, *Compoziţie*, piatră, Arad, foto MNAC

Artă publică: 1968, Costineşti, *Familia*, piatră; Plattling, Bavaria, mon. lui *Conrad Grof von Preysing*; Charlotte, North Carolina, SUA, *Endsituation*, marmură de Carrara, 380 × 45 × 30 cm; Altotting, Germania, *Fântână arteziană*, granit; Mühldorf, Germania, *Fântână arteziană*, granit. **Simpozioane**: 1970, Măgura. **Bibl.**: www.nicolaerosu.de. **I.V.**

RUBLETZKY Geza, 1.07.1881, Budapesta – 18.07.1970, Budapesta. **Studii**: 1899–1903, Şcoala de Arte Aplicate, cu George Louis Matra.

Înainte de a urma studii la Şcoala de Arte Aplicate lucrează în atelierul sculptorului Mór Unger şi ulterior în cel al lui Foleg, producător de porţelan. Va lucra apoi succesiv în diferite ateliere de sculptori (József Róna Miklós Ligeti, Barnabás Holló). Între 1908–1914 va locui în Hódmezővásárhely, contribuind la fondarea şcolii de artă din localitate, perioadă în care va executa prima comandă importantă, un grup statuar pentru banca locală. Între 1915–1942 va locui în România şi ulterior la Budapesta. La începuturile carierei a fost un adept al stilului Art Nouveau, lucrările sale având caracter spontan. Lucrează sculptură mică, în special portrete.

Geza Rubletzky, *Fată*, bronz

Exp. personale: 1942, Budapesta, Gal. Tamás Galéria; 1967, Budapesta, Muz. Ernst; 1976, Hódmezővásárhely, Muz. Tornyai János. **Exp. colective**: 1927, Bucureşti, SO (*Mamă jucându-se cu copilul*, bronz); 1928, Bucureşti, SO (*Broxa*, bronz; plachete: *Generalul Livezeanu*, bronz; *Doamna Kozma*, bronz; *Ing. I. Antonescu*, bronz; *Alexandru*, bronz); 1938, Bucureşti, SO (*Legătoare de snopi*, bronz; *Lectură*, bronz); 1940, Bucureşti, SO (*Semănătorul*, bronz; *Cap de studiu*, bronz); 1962, 1965, Hódmezővásárhely, Muz. Tornyai János; 1986, Budapesta, Muz. Ernst, exp. *Magyar művészet 1896–1945*; Budapesta, Gal. Naţională, exp. *Lélek és forma/Magyar művészet 1896–1914*. **Artă publică**: 1912, reliefuri (în casa scării), Arad, Palatul Bohus, str. Vasile Goldiş nr. 1–3; 1913, basoreliefuri (faţadă), Arad, Filarmonica, str. George Enescu; 1969, *Kacsóh Pongrác*, marmură, relief, Budapesta, str. Szűz. **Muzee**: Budapesta, Gal. Naţională (*Mamă cu copil*); Timişoară, Muz. de Artă.

Bibl.: Oprea 2006; Lajos Kiss: *Vásárhelyi művészélet*, Budapest, 1957. – Lanevschi Gheorghe, Ujj János, *Arad. Patrimoniul cultural construit*, Arad, 2007; Lanevschi Gheorghe, *Arta 1900 în architectura arădeană*, în *Ziridava* XV–XVI, 1987, 614–616. – http://artportal.hu/lexikon/muveszek/rubletzky_geza; http://www.hung-art.hu/frames-e.html?/ english/r/rubletzk/index.html. **R.B.**

RUS Ana, 12.04.1947, Batin, judeţul Cluj. Sora sculptorului Vasile Rus-Batin. **Studii**: Liceul de Arte Plastice din Cluj-Napoca; absolvă în 1974 IAP Cluj-Napoca. Profesor Virgil Fulicea. A fost muzeograf la Muz. Naţional Cotroceni. **Premii**: 1996, pr. pentru ceramică la Salonul de artă decorativă, Muz. Naţional Cotroceni; 2003, Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler; 2007, diploma şi medalia de aur la Salonul intern. de sculptură şi pictură, Cannes; 2008, diploma şi marea medalie de aur la Salonul intern. de sculptură şi pictură şi medalia oraşului Cannes; 2009, placheta de aur şi pr. publicului la Salonul intern. de sculptură şi pictură, Cannes.

A.R. se înscrie în descendenţa tradiţiei sculpturii moderne româneşti. Artista excelează în arta modelajului şi în rigoarea tehnicilor folosite. Materialele care îi permit o constantă diversificare a meşteşugului său artistic sunt fierul, gipsul, gresia sau metalul. Este interesată de universul feminin (*Maternitate*, *Puiul mamei*, *Geneza*, *Ispita*, *Fructul iubirii*, *Anotimpurile*) în diversele lui forme de expresie.

Ana Rus, *Seducţie*, bronz, foto IIA

Exp. personale: 1979, Cluj-Napoca, Gal. Fillo; 1997, Bucureşti, Căminul Artei; 1999, Bucureşti, Biblioteca Ion Luca Caragiale; 2005, Bucureşti, Muz. Naţional Cotroceni, exp. *Atelier – sculptură*; 2005–2006, Bucureşti, Căminul Artei exp. *Atelier – sculptură*; 2011, Franţa, Montpeyroux, Gal. Carpe Diem. **Exp. colective**: 1994, Belgrad, Exp. Societăţii Femeilor Interbalcanice; 1997, New York, Centrul Cultural Român; 2006, Budapesta, Palatul Ştefania şi Institutul Cultural Francez; Salonic, Festivalul femeilor creatoare de la

cele două mări Mediterană şi Neagră; 2006, Budapesta, Gal. Erlin; 2007–2012, Cannes, Salonul intern. de pictură şi sculptură. **Artă publică**: Chicago University, *Mircea Eliade*, relief, bronz. **Muzee**: Bucureşti, Institutul Cultural Francez; Budapesta, Institutul Francez; Paris, La Sorbonne. **Bibl.**: http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=4121; http://www.biblacad.ro/AnaRus.html. **R.B.**

RUS-BATIN Vasile, 25.10.1934, Batin, jud. Cluj. **Studii**: absolvă în 1966 IAP Cluj-Napoca, profesori Andras Kos, Virgil Fulicea şi Jenö Szervátius; 1967–1994, lucrează ca scenograf la Opera Română din Cluj-Napoca. **Premii**: 1969, medalie la Asparuhkhan International Competition, Sofia; 1995, pr. revistei *Tribuna*, Cluj-Napoca, la exp. *Lucian Blaga.*

Reprezentant al sculpturii în lemn a cărui viziune îmbină figurativul tradițional cu expresivitatea modernistă într-o viziune novatoare. Dotat cu un simț special al materialului, creează forme simple şi sobre, încărcate de lirism. Ciopleşte reliefuri, ronde-bosse-uri şi portrete cu subiecte inspirate din istoria satului transilvan, reinterpretând legende, balade, vechi datini (*Legenda lui Gelu*, 1973, *Ursitoarea*, *Pasărea Solară*, *Altarul poetului anonim*).

Vasile Rus-Batin, *Legenda lui Gelu*, lemn, 1973, foto Rus 1998

Exp. personale: 1973, Bucureşti, Kalinderu; 1974, 1975, Craiova; 1975, 1997, Cluj-Napoca; 1980, Centrul Cultural Rombach, Freiburg, Germania. **Exp. colective**: 1968–1996, participă la numeroase manifestări la Cluj-Napoca şi Bucureşti; 1982–1994, prezent în exp. intern. la Freiburg, Toronto, Montreal, Oslo, Kyoto. **Simpozioane**: 1973, Arcuş, Covasna; 1975, Intern. Sculpture Symposium of Lindabrunn, Austria; 1983, Arcuş, Covasna; 1997, Dej. **Artă publică**: 1968, Cluj-Napoca, *Nicolae Iorga*; 1968, Cluj-Napoca, Opera Română,

George Enescu, *Tiberiu Brădicean*; 1970, Cluj-Napoca, *Ion Agârbiceanu*, mon. funerar; 1970, Dej, *Guillem Şorban*; 1976, Câmpia Turzii, *Mihai Viteazul* (împreună cu Marius Butunoiu); 1979, Universitatea din Freiburg, *Mihai Eminescu*; 1982, Cluj-Napoca, *Thalia şi Eutherpe*, faţada Teatrului Naţional; 1983 Geneva, Piaţa „Dinu Lipatti", *Dinu Lipatti*; 1983, Feleac, *Ştefan cel Mare*; 1985, Freiburg, *Fritz Hodeige*, bust lemn; 1987, Mănăstirea Rohia, Maramureş, *Altarul binefăcătorilor*; 1996, Cluj-Napoca, *Alexandru Vaida Voievod*. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 2; Paleolog 1975; Ţoca 1978; Lăptoiu 1987; Rus 1998. – A. Petringenaru, ***V.R.-B.***, Bucureşti, 1973; Amelia Pavel, *Artişti clujeni la Bucureşti*, în *România literară*, aug. 1974. **V.B.**

RUSEN Mihai Ionuţ, 9.07.1975. **Studii**: 1990–1994, Liceul Teoretic „Grigore Alexandrescu" din Târgovişte; 2000, absolvă UNAB; 2001, studii aprofundate, UNAB, profesor Mihai Buculei; 2004, master în arte vizuale, UNAB, profesor Mircea Spătaru, şi master în antropologia spaţiului sacru, Universitatea de Arhitectură şi Urbanism „Ion Mincu" din Bucureşti, profesori Augustin Ioan, Florin Biciuşcă. Din 2003 este doctorand în arte vizuale, în cadrul UNAB, profesor dr. Zamfir Dumitrescu. Asistent universitar şi secretar ştiinţific al Catedrei de sculptură, UNAB. **Premii**: 1998, Târgovişte, pr. I la secţiunea sculptură, Bienala *Gheorghe Petraşcu*; 2001, Bucureşti, pr. UAP; 2002, 2004, Târgovişte, pr. II Bienala *Gheorghe Petraşcu*.

Sculptura lui Mihai Rusen cuprinde structuri compozite, asamblări ce fac trimitere la industrial în încercarea de a contura un dialog brutal al materiei, tocmai pentru a denunţa lipsa de comunicare la nivel interuman. Sculptorul bricolează, amestecă, hibridizează materia în bronz şi plumb, se foloseşte de obiectul găsit asupra căruia intervine ludic şi grav totodată, reconstruind o variantă a realităţii cotidiene. Expresivitatea compoziţiilor este adesea întregită de soclul din lemn pe care este aşezată lucrarea, devenind parte integrantă a „anatomiei comunicării" pe care sculptorul o propune.

Mihai Ionuţ Rusen, *Anatomia unui clopot*, fier sudat,
lemn, asamblaj, 165 × 120 × 50 cm, 2007, foto Mihai Ionuţ Rusen

Exp. personale: 2002, Bucureşti, Gal. ArTei, Hanul cu Tei; 2004, Bucureşti, Gal. Galateea. **Exp. colective**: 2001, Bucureşti, Târgul intern. de arte vizuale (curator); 2002, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Accente şi amprente*; Bucureşti, Gal. Căminul Artei; Bucureşti, World Trade Center, exp. *Shop Art*; Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul de sculptură mică; Bucureşti, Gal. Apollo, Salonul de artă; 2003, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Desene de sculptori*; Bucureşti, Gal. ArTei, Hanul cu Tei, exp. *Trei Stări*; Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul de sculptură mică; Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 2004, Bucureşti, Gal. Apollo; Bucureşti, Artexpo, Sala Rondă. **Artă publică**: 2005, Caransebeş, parcul Teiuş, mon. *Anatomia unui clopot*, tehnică mixtă, lemn de gorun şi metal. **Simpozioane**: 2002, Samothraki, Grecia, Simpozionul interbalcanic; 2005, Teiuş-Caransebeş. **Bibl.**: Luiza Barcan, în *Ianus*, nr. 4, 2001; Oana Tanase, în *Observator cultural*, nr. 73, 2001. **O.N.**

RUSU Ilie, 1956, Feleacu, jud. Cluj-Napoca. Sculptor, grafician şi ceramist. **Studii**: absolvă în 1980 IAP Cluj-Napoca. 1990–2006, lector universitar la Catedra ceramică-sticlă-metal la UNAB. **Premii**: 1996, pr. „Mac Constantinescu"; 1999, Bucureşti, pr. Salonului de artă. Secţiunea „Artă şi efemer"; 2001, pr. pentru creaţie ceramică, Bienala intern. *Artele focului*, Bucureşti.

I.R. este preocupat de teme alegorice, pe care le tratează în planuri largi, echilibrate.

Exp. personale: 2011, Bucureşti, Intitutul Francez, exp. de ceramică; **Exp. colective**: 1979–1985, Cluj-Napoca, exp. judeţene de arte decorative; 1983, Bucureşti, Sala Dalles, Trienala de design; 1984, Alba Iulia, exp. *Atelier 35*; 1984, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. republicană de arte decorative; 2007, Bucureşti, MNAC, 2010, Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul sticlei; 2010, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; 2010, Bucureşti, MNAC, exp. *Zoomania*, 2012, Bucureşti, gal. Galateca. **Bibl.**: http://www.modernism.ro/2012/02/12/mica_cera_mica-galeria-galateea-bucuresti/. **R.B.**

RUSU Şerban, 2.04.1943. **Studii**: 1960–1961, ucenicie în atelierul lui Constantin Baraschi; 1961–1967, IAP Bucureşti, cu Boris Caragea. Emigrează în Germania, se stabileşte la Köln. Activitate de restaurator la Domul din Köln.

Debutează cu o sculptură dominată de mirajul abstracţiei pe care diversitatea materialelor utilizate – piatră, marmură, lemn, gips, ceramică – o individualizează. **Ş.R.** mizează pe capacitatea de sugestie poetică a abstractului, de pildă ciclul *Vise în era mecanică* (*Început de zi albă*, *Fluidul vieţii*, *Moarte stranie*) şi pe de altă parte testează posibilităţile expresive directe, la nivelul percepţiei imediate, ale formelor elementare (*Mobil*, *Agresiv*, *Posesiv*, *Static*). După stabilirea sa în Germania, deşi evită în mod deliberat circuitul public expoziţional, lucrează asiduu, elaborând complicate compoziţii figurative, precum cea dedicată scriitorului austriac *Heimito von Doderer*, pentru care nutreşte o mare admiraţie. Originalitatea acestor sculpturi, dincolo de concepţia lor, se datorează şi interesului constant pentru cercetarea şi experimentarea tehnicilor şi materialelor diverse – bronzuri colorate,

poliester. Seria de „corpuri deschise” face parte dintre aceste foarte complicate inovații tehnice şi mecanisme care reiau întrucâtva îndemnul futurist al lui Umberto Boccioni, „deschideți sculptura ca o fereastră”, dar în contextul unei gândiri diferite despre menirea artei, orientate mai curând spre atemporal decât spre trăirea prezentului.

Şerban Rusu, *Ipostaze ale lui Heimito von Doderer*, Col. artistului

Exp. personale: Bucureşti, 1968, Sala Kalinderu [cat.]; 1970, Sala Apollo (cu Vasile Grigore şi Eftimie Modâlcă). **Exp. colective**: Bucureşti, exp. anuale şi bienale; 1973, exp. *125 de ani de la revoluția de la 1848*, Sala Dalles, *Portretul generalului Magheru*; Budapesta, Bienala intern. de sculptură mică. **Simpozioane**: 1971, Măgura; 1972, Bucureşti, cartierul Titan. **Muzee**: Bucureşti, MNAC (şase lucrări dintre care trei transferate la Caraş Severin, Suceava, Tulcea). **Bibl.**: Petru Comarnescu, în *Informația Bucureştiului*, 8 ian. 1968; Crinstina Anastasiu, în *România literară*, 24 oct. 1968; Cornel Radu Constantinescu, în *Scînteia tineretului*, 20 oct. 1970; Iulian Mereuță, în *Luceafărul*, 24 oct. 1970; ***, în *Arta*, nr. 10–12, 1971. **I.V.**

RUSU Ştefan, 12.09.1964, Kâiet, Republica Moldova. **Studii**: 1989–1990, Academia de Artă St. Petersburg, Secția sculptură; 1990–1995, IAP Bucureşti, Secția sculptură, profesor Adrian Popovici; 1996–1997, bursa UAP; 1997, curs UNESCO la Veneția. **Premii**: 1989, pr. I Concursul *Poetul anonim*, Chişinău; 1995, pr. *Arte ad Arta*, Academia de Arte din Milano, Udine, Arta Terme, Italia.

Artist din generația tânără care cultivă o poetică a obiectului construit ca înlănțuire de asocieri tactile, formale şi simbolice. Realizează asamblaje inedite din lemn, piele, metal, sticlă, potențând, cu mijloace simple, caracterul interşanjabil al volumelor şi texturilor, integrându-l unui discurs bazat pe binomul sacru-profan.

Ştefan Rusu, *Nori şi valuri*, lemn şi piele, 1997

Exp. personale: 1995, Bucureşti, Căminul Artei, exp. *Martor*; 1995, Bucureşti, Centrul Cultural al Republicii Ungare, exp. *Arme – Relicvare*; 1997, Chişinău, exp. *Nori şi valuri*. **Exp. de grup**: 1989, Chişinău, Exp. de toamnă; 1993, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. de Tineret; 1994, Bucureşti, Gal. Artexpo, Salonul de Primăvară; 1995, Bucureşti, Căminul Artei, exp. de grup; 1996, Bucureşti, Gal. Artexpo, Salonul de toamnă; 1996, Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul de sculptură mică; 1996, Bucureşti, Muz. Colecţiilor, Sofitel, exp. *Spaţiu*; 1996, Bucureşti, Gal. Artexpo, exp. *Soare cu dinţi*; 1997, Chişinău, exp. anuală a KSAK; 2000, Chişinău, Turnul de Apă, exp. *Moldavian Signs*; 2001, Belgia, Strasbourg, exp. *Regards projétés*; 2001, Olanda, Utrecht, *Impactfestival*; 2001, Chişinău, Muz. Arheologiei, exp. *InvAsia*; 2002, Mongolia, Ulan Bator, Erdenzum Budist Monastery; 2002, Kazakstan, Alma-Ata. **Simpozioane**: 1995, Timişoara, Festivalul studenţilor; 1996, Olanda, *Valkenswaard*; 1998, Moldova, Pănăşeşti, *Sinergie*; 1998, Turda; 2002, Moldova, Ungheni; 2002 Kazakstan, Alma-Ata, *Asian Extreme*; 2002, Mongolia, Kharskhorn, *Intersection*. **Bibl.**: ***Ş.R.***, Centrul Soros pentru Arta Contemporană, Idea Design, Cluj-Napoca, 1998 [cat., texte de Gheorghe Vida, Horia Avram]. – www.arta.neonet.md. **V.B.**

RUSSU Liviu, 11.11.1951, Bucureşti. **Studii**: 1975, IAP Bucureşti; 1975–1977, studii postuniversitare, bursa „Dimitrie Paciurea"; 1984, bursă Academia di Romania, Roma. **Premii**: 2005, Menţiune Madona di Campliglio, Italia; 2000, pr. I sculptură, Exp. Municipiului Bucureşti.

Sculptor şi grafician, **L.R.** se remarcă printr-o creaţie unitară şi matură stilistic. Profesează un arhaism rafinat în care forma abstractă impostează în peisaj o perfecţiune enigmatică, apărută ca o chintesenţă a realităţii. Lucrează în lemn, piatră şi ceramică, elaborând un repertoriu de forme geometrice compacte. Construcţia monolită, precis axată, antrenează simbolismul unor elemente arhitectonice precum poarta, arcada, zidul, arhitrava. Poliedrul glacial al pietrei suferă surprinzătoare germinaţii sau contaminări ale liniilor

vieții ce păreau a nu răzbate din/prin materie (*Naşterea Cariatidei*, *Izvor*). Căutarea flexibilității, a pulsației înlăuntrul formei tectonice, atenția acordată obiectului în ambient, oferă creației sale, de nuanță arhaizant constructivistă, sensul unui teritoriu de graniță, neexplorat încă.

Liviu Russu, *Izvor*, lemn, 2001, Hemau, Germania

Exp. personale: 1974, Cluj-Napoca, exp. *Arte grafice*; 1975, Iaşi, grafică; 1976, Bucureşti, sculptură; 1982, Timişoara, sculptură; 1982, Lugoj, sculptură; 1984, Roma, Accademia di Romania; 1993, Beratzhausen, Germania; 2001, Hernau, Germania, sculptură; 2010, Bucureşti, 418 Gallery, exp. *Lucrări în lemn* [împreună cu Aurel Vlad]. **Exp. colective**: 1979, Ravenna, *Dantesca*; 1982, Erfurt, Germania, *Intern. Exhibition for Decorative Art*; 1983, Ravenna, *Dantesca*; 1983, Danemarca, Londra, Viena, Budapesta, Moscova; 1984, Viena, exp. *Modelaj Bronz*; 1990, München, exp. *Wood from Romania*; 1991, Beratzhausen, Germania, exp. *Contemporary Romanian Art*; 1991, Paris, exp. *Artişti contemporani români*; 1992, Regensburg, Germania, exp. *Romanian Art;* 1993, Beratzhausen, exp. *Romanian Art*; 1993, Altshausen, Germania, exp. *Intern. Exhibition of Contemporary Artists*; 1994, Castle Monrepos Ludwingsburg, Germania; 1995, Paris, Paul Louis-Weiller, exp. *Intern. Contest – Prix de Portrait*; 1998, Ravenna, *Dantesca*; 1999, Atena, Ravenna, Roma, Veneția, exp. de grup; 2001, Kunstlerhaus am Platz, Munchen; 2002, Regensburg & Schoenenbeck, Germania; 2003, Ravenna, *Dantesca*; 2004, Berlin, Viena; 2004, Grosse Kunstausstellung, House of Art, Munchen; 2010, exp. *Zilele Bucureştiului*, ed. I; **Simpozioane**: 1976, Măgura, piatră; 1977–1978, Arcuş, lemn; 1979, Măgura, piatră; 1980, Arcuş, lemn; 1981, Măgura, piatră; 1982, Sălişte, lemn; 1983, Măgura, piatră; 1984, Timişoara, piatră; 1985, Măgura, piatră; 1987, Macea, piatră; 1991, Galați, metal; 1992, Beratzhausen, lemn; 1992, Haisdmuhle-Passau, Germania, lemn; 1994,Worttemberg, Germania, lemn; 1995, Schwarzenburg, Austria; 1996, Untergriesbach, Germania; 1997, Gărâna; 1998, Volary, Cehia, lemn; 1999, Pucioasa, lemn; 1999, Madona di Campiglio, lemn; 2001, Hemau, Germania, lemn; 2002, Drana, Grecia, piatră; 2002, Schonebeck, Germania, piatră. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: *Contemp. Rom. Sculpt.* 1999; Grozdea 1984; Cârneci 2000; Guță 2009. – ***, în *Arta*, nr. 7–8, 1976, p. 76. **V.B.**

RUŞI Titus Emil, 27.08.1927, Fălticeni – ? **Studii**: 1950, Institutul Pedagogic Iaşi; 1955, IAP Cluj-Napoca; absolvă în 1956 IAP Bucureşti; călătorii de studii 1963, Rusia şi Germania.

Practică un figurativ de tip convenţional bazat pe o construcţie solidă ce tinde spre înălţare şi anume geometrizare. Portretist al personalităţilor marcante ale zilei, modele ale societăţii româneşti comuniste: *Iosif Vulcan* (1973), *Panait Ştefan*, *forjor fruntaş*, *Colectivistă* (1980–1987), *Tov. N. Ceauşescu* (1985).

Titus Emil Ruşi, *Colectivistă*, piatră, 1963, foto MNAC

Exp. colective: 1961, debutează la Bucureşti, cu portrete; 1962, Exp. regională. **Artă publică**: 1965, Mălini, Poiana Mărului, *Nicolae Labiş*, bust; Giurgiu, *Maior Şonţu*, bronz; **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Barbosa 1976. **V.B.**

S

SANDU Liviu Adrian, 3.01.1968, Galați. **Studii**: 1997, absolvă UA Iaşi, cu profesorul Ion Antonică. Profesor la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin”, Galați. Face parte din grupul „Axa”. **Premii**: 1996, pr. II concursul studențesc „Nicolae Tonitza”; 1996, pr. I, pentru proiectul de sculptură „Sfatul înțelepților” acordat de Fundația „Petre Andrei”; 1997, pr. I, II, concursul studențesc „Nicolae Tonitza”.

L.A.S. este ancorat în tradiția sculpturii româneşti moderne. Sculptorul este apreciat în special ca autor de portrete.

Liviu Adrian Sandu, *Plămadă*, marmură, foto IIA

Exp. colective: 1994, Timişoara, Student Fest; 1996–2004, Iaşi, Gal. Trianon; 1996–2004, Iaşi, Salonul de toamnă; 1996–2004, Galați, exp. ale Filialei UAP, Galați; 1997–1998, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Sculptura românească*; 1998–2001, Galați, *Atelier 35*; 2000, Buzău, exp. *Artă plastică gălățeană*; 2000, Galați, exp. *Omagiu lui Brâncuşi*; 2001, Galați, Muz. de Artă Vizuală, grupul „Axa”, exp. *Poarta*; 2002, Galați, Muz. de Artă Vizuală, grupul „Axa”, exp. *Edificiu*; 2003, Galați, Muz. de Artă Vizuală, grupul „Axa”, exp. *Remember*; 2004, Muz. de Artă Vizuală, grupul „Axa”, exp. *Portret-Autoportret*. **Artă publică**: 1996, Biblioteca Dumitru Stăniloaie, *Părintele Dumitru Stăniloaie*; 1996, Agigea, *Ioan Borcea*; 1996, Iaşi, *Mitropolitul Veniamin Costachi*; 1998, Casa Memorială Ion Borcea, *Ion Borcea* (medalion), bronz; 1998, Iaşi, Universitatea Al.I. Cuza, *Ion Borcea*. **Simpozioane**: 1992, Hârlău, Iaşi; 1993, Bucium, Iaşi; 1994, Câmpulung, Suceava; 2001, Galați, Muz. de Artă Vizuală; 2005, Galați; **Muzee**: Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **R.B.**

SÁNTA Csaba, 6.04.1964, Sovata, jud. Mureş; **Studii**: absolvă în 1990 IAP Cluj-Napoca, profesori Bocskay Vince, Gergely István şi Korondi Jenö; 2000, bursă acordată de Budapest Galeria.

Lucrează în bronz şi piatră, înscriindu-se în aria stilistică a constructivismului arhaizant. Cultivă simbolic forma geometrică, pornind de la elemente spaţiale precum scara şi poarta. Unele figuri compozite mizează pe efectele primitiviste rezultate din combinarea decorativă a figurativului cu abstractul (*Zână*, bronz).

Csaba Sánta, *Zână*, bronz, 2009, foto IIA

Expoziţii personale: 1995, 2002, Szaszhalombatta, Ungaria; 1998, Odorheiul Secuiesc; 2001, Sovata, Gal. Teleki, exp. permanentă; 2003, Gheorghieni; 2004, Neumarkt. **Expoziţii colective**: 1986, 1988, 2004, Cluj-Napoca; 1992, 1993, 1995, 1997, 2004, Târgu Mureş; 1991, 1994, 2000, Sf. Gheorghe; 1991, Rochefort sur Mer; 1992, Szaszhalombatta; 1993, 1996, 1998, 1999, Budapesta; 2001, Kecskemet. **Simpozioane**: 2001, Kecskemet; 2001, 2002, Târgu Mureş; 2003, Lazărea. **Artă publică**: 1992, Cluj, *Szent Laszlo*, bust; 1997, Lupeni, Harghita, *Tamasi Aron*, bust; 2000, Trei Sate, jud. Mureş, *Szent Istvan*, bust; 2001, Sovata, Memorialul *Orfan de război*; 2001, jud. Harghita, *Kosuth Lajos*, figură statuară; 2002, Dăneşti, Harghita, *Memorialul 1848*; 2004, Sovata, *Episcopul Domokos Kazmer*, figură statuară. **Bibl.**: *Repere ale artei plastice mureşene* 2006; *Vârsta de bronz*, Muz. de Artă, Cluj-Napoca, 2009 [cat.]; *Totem*, Cluj-Napoca, 2010 [cat.]. www.transylvaniart.ro. **V.B.**

SANTHA Ginette, 15.03.1930, Bucureşti; **Studii**: absolvă în 1958 IAP Bucureşti; călătorii de studii: 1969, URSS.

Autoare a unor portrete şi compoziţii cu muncitori. Cunoscută şi ca ceramistă.

Ginette Santha, *Ritmuri florale*, piatră,
1975, Măgura, foto IIA

Exp. colective: expune cu intermitențe la saloanele oficiale pictură, sculptură şi artă decorativă. **Simpozioane**: 1975, Măgura, *Ritmuri florale*. **Bibl.**: Barbosa 1976; Şerban 2005. **V.B.**

SAULEA Cosmin, 17.07.1975, Galați. **Studii**: 2001, UA Iaşi. Sculptor, pictor. Profesor de desen la Şcoala Generală nr. 40, Galați. Membru al grupărilor artistice „Athanor" şi „Ața".

Expune în general desen şi pictură. Artistul pendulează între artă abstractă şi expresionism.

Cosmin Saulea, *Trunchi*, lemn, foto IIA

Exp. colective: expune la majoritatea expozițiilor filialei UAP Galați; 1997, Galați, Muz. de Artă Vizuală, *Student Art*; 1998, Iași, Gal. Trianon, exp. *Arta foto*; 2000–2001, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Student Art*; 2001, Iași, Gal. Cupola, exp. *Profesori și studenți*; 2002–2005, Galați, Gal. Nicolae Mantu; 2005, exp. *De sărbători*; 2006, Galați, Brăila, Tecuci, exp. cu grupul „Ața"; 2006, Galați, Brăila, Tecuci, exp. cu grupul „Ața"; 2007, Galați, Gal. Nicolae Mantu; 2007, Galați, Brăila, Tecuci, exp. cu grupul „Ața"; 2011, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Paperland* în cadrul grupului „Athanor". **Simpozioane**: 1994, Rohia, Maramureș; 1998, Agigea, Centrul de Cercetare Marină; 2000, Techirghiol. **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **R.B.**

SAVA Marian, 1950, România. **Studii**: absolvă Academia Regală de Arte, Bruxelles, în 1992.

Lucrează în marmură colorată obiecte de mici dimensiuni destinate spațiului de locuit. Pornește de la forme naturale care își păstrează mai mult sau mai puțin recognoscibilitatea în produsul final.

Exp. personale: 1996, Willebroek (Belgia), Centre Culture; 1997, Paris, ICR; 2000, Jette (Bruxelles); 2006, 2008, 2009, 2010, Bruxelles, Gal. CMS de Backer. **Exp. colective**: 1998, Lyon, Salon du printemps; 2000, Bruxelles, Fondation Paul Hamesse; 2002, 2004, Paris, Société Nationale de Beaux-Arts; 2009, Bonn, Kulturzentrum; 2010, Viena, Schönbrunn. **Simpozioane**: 1996, Sprimont (Belgia); 1998, Livorno; 2000, 2008, Drama (Grecia); 2004, 2006, Morteau (Franța). **Muzee**: Jette, Muz.; Willebroeck, Colecția municipală. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 4. – www.mariansava.com. **I.C.**

SAVARGIN Savu-George, 6.12.1890 – 1954, București. **Studii**: București, Școala Națională de Arte Frumoase. Studiază în Franța cu Antonin Mercié.

Preferință pentru bronz. Vocabular plastic naturalist conectat de multe ori universului simbolist. Portretele sale surprind stări sufletești difuze, misterul, suferința, tristețea. O lucrare distinctă din perspectiva tematicii este *Norocul*, bronz, 1923, în care artistul folosește atributele zeului Mercur în contextul unei opere „de gen".

Savu-George Savargin, *Norocul*, bronz, 1923, col. particulară

Exp. personale: 1915; 1916; 1918; 1927, Bucureşti. **Exp. colective**: 1915, Bucureşti, SO; 1916, Bucureşti, SO; 1934, Bucureşti, SO (*Domnul profesor I.*, bronz); 1939, Bucureşti, SO (*Sculptură*, bronz); 1940, Bucureşti, SO (*Armăsar*, pigs). **Bibl.**: Oprea 2004, Deac 2000. – *Repertoriul expozițiilor 1865–1918*; Andrei-Aurel Stomff, Mihaela Stomff, *Salonul oficial de sculptură*, Bucureşti, Standardizarea, 2010. – P. Comarnescu, în *Rampa*, 30 iunie 1927; Radu Veniamin, în *Politica*, 6 ianuarie 1927; Tache Soroceanu, în *Adevărul literar*, 27 mai 1938; George Nichita, în *Cuvântul*, 5 aprilie 1938. – http://www.artmark.ro/catalog/index.php/licitatia-de-vara-2011/sculptura/savu-savargin-norocul.html. **C.T.** şi **R.B.**

SĂBIESCU Spiru, 1928, Bucureşti. **Studii**: absolvă în 1955 IAP Bucureşti; membru UAP; emigrează în anii '70.

Atras de arta ambientală, de conexiunile dintre sculptură şi arhitectură, se remarcă la expoziția de debut (1965) organizată în grădina Casei Ziariştilor (Calea Victoriei 161). Artistul a asimilat lecția brâncuşiană a formelor simple, topind sugestiile naturaliste într-o nouă viziune. Practică un arhaism obținut din prelucrarea atentă a suprafețelor, patinate neaşteptat sub acțiunea timpului. Îşi manifestă preferința pentru figura verticală, din piatră sau lemn, siluetă adesea grupată cu încă una sau două, formând un grup impunător ca stare şi ca prezență.

Spiru Săbiescu, *Formă*, piatră, 1965, foto IIA

Exp. personale: 1965, Bucureşti, Casa Ziariştilor [cat.]; 1966, Bucureşti, Grădina Muz. de Istorie. **Exp. colective**: începând din 1956 participă la expozițiile de stat şi regionale; 1967, Bucureşti, Sala Dalles; 1967–1968, Anvers, Belgia, Bienala de sculptură. **Artă publică**: *Peşcăruş*, piatră, Mamaia. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: ***, în *Arta plastică*, nr. 5, 1965; nr. 1, 1966. **V.B.**

SĂLIŞTE Sergiu, 25.08.1947, Orleşti, jud. Vâlcea. **Studii**: 1969–1974, IAP Bucureşti, Secţia sculptură, cu Paul Vasilescu. Profesor de sculptură la Liceul de Artă din Râmnicu Vâlcea. **Premii**: 2003, pr. III la Salonul naţional de sculptură „Constantin Brâncuşi"; 2004, Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor.

Sculpturile lui **S.S.**, uneori mai apăsat antropomorfe, alteori semne cu intenţionalitate abstractă, sunt suficiente sieşi şi mobilizează expresivitatea nudă a acestor artefacte, echilibrul şi seninătatea funciară a esenţei lemnoase. Ele merg pe un drum deschis în arta modernă de Brâncuşi şi dezvoltat în sculptura noastră de un Gh. Iliescu-Călineşti sau de Ovidiu Maitec, desigur, incluzându-se aici, ca la multi alţi sculptori din generaţia sa, şi filtrarea sugestiilor fecunde ale îmbinărilor ingenioase din instalaţiile populare. Artistul dovedeşte o reală forţă constructivă ce pune în valoare elementaritatea frustă, tectonismul şi laconismul limbajului. Monumentele de for public probează, pe lângă un solid meşteşug, şi o reală capacitate evocatoare.

Sergiu Sălişte, *Meditaţie*, piatră, 1975, Măgura

Exp. personale: 1974, Râmnicu Vâlcea, Exp. sculptură şi desen, 1982; 1985; 1988 Râmnicu Vâlcea; Bucureşti, Gal. Eforie [cat., pref. Gheorghe Vida]; 1986 Piteşti, Exp. sculptură şi desen, Gal. Metopa; 1992, 1995, 1997 Râmnicu Vâlcea. **Exp. colective**: 1972, Ruse, Bulgaria; 1974, Bulgaria; 1982, 1984, 1985 Sibiu, Gal. de Artă; 1986, Râmnicu Vâlcea; Bucureşti, Exp. Filialei UAP Piteşti, Sala Dalles; 1990, Râmnicu Vâlcea, Salonul judeţean vâlcean; 1992, 1994, Râmnicu Vâlcea; 1994, Antibes Gal. Arcades, Gal. Europe des Beaux-Arts; Marsilia, Gal. du Port; 1985, Sibiu, Gal. de Artă; 1995, Bamberg; 1997–1998, RâmnicuVâlcea, Salonul de sud, Muz. de Artă; 1987, Piteşti, Gal. Metopa; 2000–2001, Râmnicu Vâlcea; 2001, Bucureşti, Salonul naţional UAP din România; 2005, Cehia; 2008, Buzău, Gal. de Artă. **Artă publică**: 1974, Orşova, *Victorie*; 1983, Râmnicu Vâlcea, *Olteanca cu vadra*; 1996, Drăgăşani, *Gib Mihăescu*; 1999, Govora-Băi, *I.C. Brătianu*; 2001, Râmnicu Vâlcea, *Alexandru Lahovari*; 2008, Râmnicu Vâlcea, *Gh. Marinescu*; 2002, *Monumentul eroilor din Lungeşti*; 2003, Horezu, *I.Gh. Duca*; 2003, *Monumentul eroilor*

din Băbeni; 2008, Râmnicu Vâlcea, *George Țărnea*, bronz; 2009, Râmnicu Vâlcea, *Tache Ionescu*. **Simpozioane**: 1975, Măgura Buzău [cat., pref. Ion Brăduț Covaliu], *Meditație*, piatră; 1976, Arcuş [cat.], *Semn topografic*, lemn de stejar; 1986, Şălişte, Sibiu [cat.]; 1997, Fedeleşoiu, Vâlcea; 1999, Râmnicu Vâlcea, Fundația H.A.R.; 2005, Piteşti. **Muzee**: Râmnicu Vâlcea, Muz. Județean de Artă; Bucureşti, MNAC; Galați Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: *Lucrări de artă monumentală contemporană din județul Covasna* [coord. P. Străchinaru], Centrul Cultural Arcuş, 1998, p. 40; Şerban 2005, p. 230, 235–236; uapvalcea.ro/index.php?p=membru&id=20. **G.V.**

SCHIRLIU Constantin, 28.08.1938, Filipeni, jud. Bacău: **Studii**: absolvă în 1953 IAP Bucureşti; membru UAP.

Autorul unor portrete şi compoziții tematice evocând personalități ale culturii naționale şi figuri contemporane. Sculptează chipuri sobre, tratate în planuri largi, sintetice (*Fată cântând*, Vaslui, marmură; *Studentă la Conservator*, 1971).

Constantin Schirliu, *Octavian Goga*, piatră,
1968, foto MNAC

Exp. colective: debutează în 1953, la Exp. anuală de stat; 1959, Bucureşti, Exp. tineretului; 1960, parcul Stalin, Exp. de artă plastică; 1969, Moscova, Exp. de artă românească; 1971, Exp. semicentenarului PCR; 1973, Bucureşti, Dalles; 1976, Bucureşti, Salonul de pictură şi sculptură. **Artă publică**: 1957, Humuleşti, *Ion Creangă*, marmură; 1968, Oradea, bust, piatră; 1970, Eforie Nord, Constanța, *Vasile Alecsandri*, bust, piatră; 1972, Bacău, *Octavian Goga*, bust, bronz; Turnu Măgurele, *Mon. Independenței*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Oradea, Muz. Țării Crişurilor. **Bibl.**: Barbosa 1976; Postolache 1973. **V.B.**

SCHMIDT FAUR Ion, 1883, Znojmo, Cehia – 1934, Bucureşti. **Studii**: Şcoala de Arte şi Meserii, Secţia modelaj, Znojmo; Akademie der Bildenden Künste, Viena. Lucrează consecutiv la Craiova (către 1902) şi Târgu-Jiu, după care se stabileşte la Bucureşti.

I.S.F. este un sculptor relativ puţin cunoscut în România, în ciuda faptului că aici şi-a petrecut mare parte din viaţă şi cariera artistică. Este chemat să execute cu precădere monumente dedicate eroilor Primului Război Mondial, abordează însă şi teme legate de lumea basmelor româneşti (*Făt-Frumos şi Ileana Cosânzeana*, *Făt-Frumos luptându-se cu Zmeul*) sau cu tematică alegorică (*Pe gânduri*, *Durerea*, *Părăsita*, *Dormind*). Însă cea mai cunoscută lucrare a sa, rămâne monumentul dedicat lui *Eminescu*, de la Iaşi, amplasat astăzi la poalele dealului Copou, în dreptul Bibliotecii Universitare (amplasamentul iniţial fiind în faţa Universităţii „Al. I. Cuza"). **I.S.F.** câştigă cel de-al treilea concurs pentru monument organizat la 26 mai 1928, contra-concurenţii săi fiind sculptorii Richard Hette, Ion Mateescu.

Ion Schmidt Faur, *Eminescu* (detaliu), bronz, 1929, Iaşi,
bd. Carol I, foto Ruxanda Beldiman

Exp. colective: 1928, Bucureşti, Ateneul Român, Exp. retr. a artiştilor români. Pictură şi sculptură din ultimii 50 de ani [cat., text Constantin Prodan]. **Artă publică**: Bucureşti, Colegiul Naţional „Gheorghe Şincai", *Gheorghe Şincai*, bronz, bust; Bucureşti, grădina Institutului de Agronomie, *V. Cârnu Munteanu*, bronz, bust; *N. Filip*, bronz, bust; *P.S. Aurelian*, bust; *Generalul Sandu Aldea*, bronz, bust; 1927, Caracal, *Mon. Eroilor neamului*, bronz; Târgu-Mureş, *Mon. Eroilor*, bronz; 1929, Iaşi, Bd. Carol, *Mon. lui Mihai Eminescu*, bronz; Ocnele Mari, *Mon. Eroilor*, bronz; 1929, Târgu-Mureş, Liceul „Al. Papiu Ilarian", *Mon. lui Al. Papiu Ilarian*, bronz; Târgu-Mureş, *Ostaşul Român* (distrus în timpul celui de-al Doilea Război Mondial); 1924, Târgu-Mureş, Str. Primăriei, *Lupoaica capitolină* (copie; transferată la Turda în timpul celui de-al Doilea Război Mondial); 1932, Gărbovi, Ialomiţa, *Mon. Eroilor din Războiul de Întregire Naţională*, bronz. **Muzee**:

Bucureşti, MNAR; **Bibl.**: *Anuarul liceului pe anul 1929–1930*, întocmit de directorul Grigore Ciortea, Tipografia *Ardeleana*, Târgu-Mureş, 1931; Olga Rusu, Constantin-Liviu Rusu, Viorela Lăcătuşu, Codrin Lăcătuşu, *Iaşi – chipuri în bronz*, *marmură şi piatră*, Vasiliana '98, Iaşi, 2004; Virgiliu Z. Theodorescu, în *Rev. muz. mon.* – seria *Monumente istorice şi de arta*, nr. 2, 1989, p. 38–55. **R.B.**

SCHULMANN Maximilian, 10.12.1912, Vişeul de Sus, Maramureş – 1982. **Studii**: libere de artă, diplomă de gravor; călătorii de studii: 1958, fosta URSS; 1961, Bulgaria. **Premii**: 1951, pr. de stat „Ordinul muncii"; 1952, diploma de onoare la Exp. intern. de la Helsinki; 1959, diploma de onoare la Exp. intern. a tineretului, Bucureşti.

De formaţie gravor, se afirmă în sculptura realist-socialistă la exp. *Flacăra 1948*, cu lucrarea *Alianţa dintre ţărani şi muncitori.* Dezvoltă o expresie plastică mai viguroasă, simplificată şi sobră, în acord cu temele de actualitate (*Turnătorii*, *Prietenie*) şi cu cele eroice (*N. Bălcescu în exil*). Abordează compoziţia cu aspect de scenă de gen (*Recolta e a noastră*) şi nudul în mişcare (*Nud*, *Discobol*, *Dans*). Îşi pune în valoare calităţile de portretist în gravura de medalie: N. Bălcescu, I.L. Caragiale, G.B. Shaw, I. Iser.

Maximilian Schulmann, *Ţăranca cu snopi*,
piatră, foto IIA

Exp. personale: 1970, Bucureşti, Gal. Orizont. **Exp. colective**: începând din 1946 participă la exp. de stat şi regionale din Bucureşti şi la cele de artă românească din străinătate: 1959, Budapesta, Belgrad; 1961, Bratislava, Praga; 1971, Barcelona. **Artă publică**: 1970, Olăneşti, *Sănătate*, piatră; 1972, Scheia-Suceava, *Maternitate*, piatră; 1974, Hunedoara, Orăştie, *Decebal*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (*Ostaş sovietic*, bronz, 1948, *Turnătorii*, bronz, 1948, *Scriitorul I.L. Caragiale*, medalie bronz, 1952). **Bibl.**: Barbosa 1976. – *Artele plastice* 1959. – ***, în *Arta Plastică*, nr. 2, 1954; ***, în *Arta*, nr. 11, 1970. **V.B.**

SCHWARZ Ladislau

Debutează în anii 1960 propunând o sculptură cu tematică diversă (animale, alergători, echilibrişti, grevişti) în care modelajul corpului este concentrat şi simplificat.

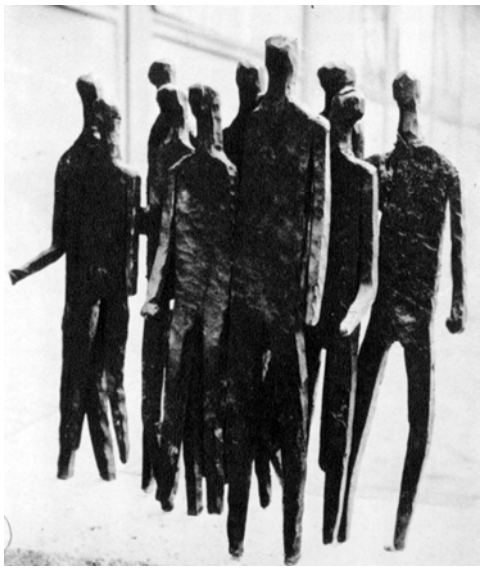

Ladislau Schwartz, *Greva*, metal ciocănit, foto *Arta*

Exp. personale: 1969, Stuttgart, Kunsthaus Fischinger; München, Berufsband Bildender Künstler; Köln, Gal. Matthias (cu Ottillia Grossu). **Exp. colective**: 1969, Lüdenscheid, exp. de artă românească. **Muzee**: Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl.**: E. Schileru, în *Arta*, nr. 7, 1965, p. 385. **I.C.**

SCRIPCARIU Virgil, 18.05.1974, Vatra Dornei. **Studii**: absolvă UNAB în 2003, profesor Vasile Gorduz, şi masterat la aceeaşi universitate în 2005. **Premii**: 2003, bursa Th. Aman; 2005, bursa UAP.

Sursele tematice ale unei părţi însemnate ale sculpturii lui **V.S.** se regăsesc în literatura biblică şi în iconografia creştină. În unele cazuri, mai multe teme sunt aduse împreună fie în acelaşi obiect sculptural, fie în mici instalaţii. Aceste prelucrări şi metamorfoze tematice, precum şi un anume spirit ludic, se întâlnesc şi în sculptura publică. Materialele folosite ţin de multe ori de o zonă mai puţin convenţională sau tradiţională pentru lucrările în aer liber. Integrarea în mediu, natural, arhitectural sau urban, constituie o preocupare constantă, nu întâmplător a colaborat cu arhitectul Şerban Sturza la mai multe proiecte expuse, printre altele la MNAC sau la exp. anuală de arhitectură.

Virgil Scripcariu, *Fântâna Maternitatea*,
Bucureşti, foto Carin Băban

Exp. personale: 2005, Bucureşti, Librăria Cărtureşti; Iaşi, Centrul Cultural Francez. **Exp. colective**: 2002, Bucureşti, Gal. Apollo, *Accente şi amprente* [cat.]; 2005, Tokio, Metropolitan Art Gal.; 2007, Bruxelles, *Europalia*; 2009, Bucureşti, Recycle Nest; 2010, Bucureşti, MNAC, *lemn.ro*. **Artă publică**: 2007, Bucureşti, *Arca lui Noe*; Mândra (Braşov), *Gen. Comşa*; 2008, Bucureşti, Fântâna *Maternitate*; 2009, Bucureşti, *Paul Smărăndescu*; 2010, Bucureşti, Pacul IOR, *Divan*. **Bibl.**: *Ateliere de artişti din Bucureşti*, 3; Aurelia Mocanu, în *Ziarul de duminică*, 21.10.2009. – www.virgilscripcariu.ro. **I.C.**

SCUTARU Elena, 14.12.1964, Galați. **Studii**: 1988–1995, Academia de Arte Frumoase Bucureşti, profesori Napoleon Tiron şi Neculai Păduraru. Din 1996 membră UAP. Din 2004 lector universitar la UNAB. **Premii**: 1993, Aachen, bursă în cadrul Tempus-Programm FH Design; 1994, bursă Academia de Arte din Viena; 1997, Bucureşti, pr. Gal. Halelor; 1996, Târgovişte, pr. I la concursul pentru realizarea unui monument; 1999, bursa Atelier pentru artişti din Europa de Est oferită prin concurs de KulturKontakt Austria,Viena.

Sculptura antropomorfă axată pe portret (adesea autoportret) relevă un interes pentru dialogul interior, pentru sondarea propriei identităţi. Sculptura este pusă adesea în relaţie cu fotografia sau pictura. Foloseşte materiale mixte precum gresie, plexiglas, răşini, ipsos.

Exp. personale: 1996, Schömberg, exp. *Desen pentru o sculptură*; 1997, Bucureşti, MNLR, exp. *re(intâlnire)*; 1999, Viena, Centrul Cultural Român, exp. *Obiecte*; Viena, Atelier Kulturkontakt, exp. *Instalaţie-obiect*; 2001, Bucureşti, Curtea Veche, exp. *Istorii-fluture*; 2002, Pforzheim, Gal. Broetzinger Art, exp. *Realitäten*; 2003, Bucureşti, Gal. Galateea, exp. *Prezenţă – materializare*, *absenţă – dematerializare*.

Elena Scutaru, *Autoportret de stare cu pasăre*, ipsos şi răşini,
169 × 60 × 54, 2003–2010, foto Elena Scutaru

Exp. colective: 1994, Kyoto, Bienala de grafică; 1996, 1997, Bucureşti, Atelier 35; 1997, Bucureşti, Gal. Eforie, exp. *Desene ale sculptorilor* (curatoare); Centrul Soros pentru Artă Contemporană, exp. anuală, *Civitas artis*, *Civitas solis*; 1998, Bucureşti, Sala Dalles, SM; 1999, Munchen, Bayerische Staatskanzlei, exp. *Tineri artişti români*; Bremgarten, Gal. Antonigasse, exp. *Kulturaustauschprojekt*, *Rumaenien-Schweiz*; 2000, St-Etienne, Festivalul intern. *Art dans la ville*; 2002, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, SM; 2003, Viena, Festivalul intern. de artă contemporană *Soho in Ottakring*; 2005, Mogoşoaia, Palatele Brancoveneşti, exp. *Portretul-sine-şi-oglindire*; 2004, Germania, Gal. Broetzinger Art Pforzheim; 2007, Galați, Muz. de Artă [cat.]; 2007, Belgia, La Louviere, Muzeul Ianchelevici, exp. *Sculptură românească contemporană* [cat.]; 2009, Bucureşti, Centrul Național al Dansului şi Sibiu, Muz. Național Brukenthal, exp. *Grenzenlos*; 2010, Bucureşti, Gal. Orizont, Salonul de sculptură mică, a 58-a ediție, omagiu lui Ovidiu Maitec; Bucureşti, Gal. Simeza, Salonul *Arte în Bucureşti*, ediția I; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza, Salonul de gravură şi sculptură; Bucureşti, Gal. Căminul Artei, Salonul *Arte în Bucureşti*, ediția a-II-a; Bucureşti, Gal. ArtYourself, exp. *Fur & Skin*. **Simpozioane**: 2003, Viena, *Strategic re-placement*, în cadrul festivalului *Soho in Ottakring*. **Bibl.**: *Tineri artişti români*, Bayerische Staatskanzlei Muenchen [cat.], 1999; Kulturaustauschprojekt, Rumänien-Schweiz [cat.], 1999; Festivalul internațional *Art dans la ville*, St-Etienne [cat.], 2000; Residence 1999–2000, Kulturkontakt, Viena [cat.], 2001; Sculptură mică, Muz. de Artă din Galați [cat.], 2007; Guță 2007; Grenzenlos, Forumul Cultural Austriac şi Kulturkontakt Austria [cat.], 2009. – Laura Lucia Mihalca, în *Art Out*, nr. 5, 2011. **O.N.**

SCUTARU Marcel, 25.01.1963, Arad. Soție: sculptorița Elena Scutaru. **Studii**: 1986–1992, Academia de Arte Frumoase Bucureşti, profesori Horia Flămând şi Vasile Gorduz. Din 1992, asistent la UNAB. Din 1996, membru UAP. **Premii**: 1993–1994, bursa Herder, Academia de Arte Plastice Viena, profesor Michelangelo Pistoletto; 1996, pr. I,

Târgovişte, proiect de monument (cu Elena Scutaru); 1997, pr. I, Câmpina, proiect de monument (cu Elena Scutaru); 2004, mențiune, Arad, proiect de monument (cu arhitecții Barbu Vlad şi A. Pirvu).

Cu o viziune de subtilă atmosferă ortodoxistă, sculptorul este preocupat de tematica păsării pe care nu o reprezintă în zbor, ci mereu într-o relație de interdependență cu teluricul. Porumbeii din teracotă ai lui **M.S.**, dincolo de orice dimensiune simbolică, rămân martorii neputinței umane.

Marcel Scutaru, *Casa marilor iubiri*, teracotă şi lemn, 2006, foto Marcel Scutaru

Exp. personale: 1994, Viena, Academia de Arte Plastice; 1997, Bucureşti, MNLR. **Exp. colective**: 1990, Bucureşti, Gal. Eforie; 1991, Timişoara, Gal. Bastion, exp. *Stare fără titlu*; 1992, Bucureşti, Gal. Academiei de Arte Frumoase; 1993, Viena, Gal. Academiei de Arte Plastice; 1994, Viena, Centrul Cultural Român, exp. *Grup 81*; 1995, Bucureşti, Gal. Căminul Artei; Bucureşti, Gal. Etaj 3/4; 1996, Bucureşti, World Trade Plazza (Hotel Sofitel); Bucureşti, Gal. Orizont; Bucureşti, Gal. Eforie; 1997, Bucureşti, ArCuB; Bucureşti, Gal. Eforie, exp. *Desenele sculptorilor*; Bucureşti, Gal. Apollo; Bucureşti, Gal. de Artă a Municipiului Bucureşti; Bucureşti, Gal. Etaj 3/4, exp. *Soare cu dinți*; 1998, Bucureşti, Sala Dalles; 2000, St. Etienne, Festivalul intern. *Art dans la ville*; 2002, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Desene de sculptori*; 2003, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Sculptura mică*; 2004, Bucureşti, Gal. Apollo, *Salonul de sculptură*; 2005, Bucureşti, Festivalul intern. *Cowparade;* Bucureşti, Gal. Galateea; 2007, Bucureşti, Gal. Apollo, *Salonul de sculptură*; Galați, Muz. de Artă Contemporană; 2008, Bucureşti, Muz. Național al Țăranului Român, exp. *Idei mici pentru un oraş mare*; 2009, Bucureşti, Gal. Apollo, *Salonul de sculptură de mici dimensiuni*; 2010, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Desene de sculptori*, ediția a 54-a; Bucureşti, Gal. Simeza, *Arte în Bucureşti*, ediția I, *Oraşul*; Bucureşti, Gal. Orizont, *Salonul de sculptură mică*, a 58-a ediție, omagiu lui Ovidiu Maitec. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Laura Lucia Mihalca, în *Art Out*, nr. 5, 2011. **O.N.**

SEMENESCU Valeriu, 28.01.1949, Turnu-Severin, jud. Mehedinți. **Studii**: 1968–1974, IAP Cluj-Napoca, specializarea arte decorative-sticlă. 1992–2003, UNAB, activitate didactică; 2004, UAD Cluj-Napoca, conferențiar dr. **Premii**: 1980, pr. Bienalei tineretului;

1981, pr. UAP pentru artă decorativă; 1985, diplomă de participare la a doua ediție a concursului *Atelierul modern*, Coburg; 1998, 2001, Kanazawa, Japonia, selectat pentru *Exp. internațională de arta sticlei*.

V.S., aşa cum a demonstrat şi în ultima sa expoziție de la Bucureşti, experimentează neîncetat forțarea limitelor sticlei plane şi a fritei de sticlă, în direcția sculpturalizării acestui material fascinant. O adevărat poetică a perisabilității se citeşte din vastele sale ansambluri compuse din elemente verticale supradimensionate, cu aspect de cristale, obținute prin tehnica termoformării. Culoarea şi savantele transparențe sau irizări intră în ecuația elaborării acestor forme, ce îmbină imprevizibilul cu ştiința calculării şi anticipării efectelor.

Valeriu Semenescu, *Stâlpi*, sticlă, Simeza 2011

Exp. personale: 1976, Cluj-Napoca; 1998, Zürich, Gal. Keller; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza, *Stâlpii şi mici lucrări din sticlă* [cat.]. **Exp. colective**: 1974, Bucureşti, *Trienala artelor decorative*; Cluj-Napoca, *Expo-prototip*; 1979, Bucureşti, *Exp. republicană*; 1980, 1984, Bucureşti, Quadrienala artelor decorative; 1982, 1986, Erfurt, RDG, a III-a şi a IV-a ediție a Quadrienalei artelor decorative; 1985, Coburg, Germania, a doua ediție a concursului *Atelierul modern*; 1987, Tokyo, Exp. *Glass '87 in Japan*; 1988, Bucureşti, exp. *Sticla. Formă şi lumină*, Gal. Apollo; 1990, 1998, 2001, Kanazawa, Japonia, Exp. intern. de arta sticlei; 1991, Cluj-Napoca, *Expo-Art*; 1991, Cluj-Napoca, Bucureşti, exp. *Cartea*; 1995, Bucureşti, *Exp. de arte decorative*, Gal. Apollo; 1998, Bucureşti, *Bienala intern. a artelor focului*, Palatul Parlamentului [cat.]; 2002, Philadelphia, SUA, Altman Memorial Museum, *Judaica competition*; 2008, Cluj-Napoca, *Neo-Real*, Exp. cadrelor didactice ale UAD Cluj-Napoca, Muz. de Artă; 2010, Bucureşti, *Salonul de iarnă*, Gal. Orizont. **Simpozioane**: 1982, Calica, Tabăra de creație; Dorohoi, Tabăra de creație în sticlă şi porțelan; 1991, Graz, Austria, tabăra *Farbe auf Papier*; 2002, Bistrița, Simpozionul de sticlă *Alcătuiri*; Bárdibuck, Ungaria, Simpozionul de sticlă. **Scrieri ale artistului**: *Naşterea formei-tehnici de expresivizare în modelarea sticlei la cald*, UNARTE, 2004. **Bibl.**: *Artistes décorateurs d'aujourd'hui* [pref. Vasile Drăguț], Artis UAP [1980]. **G.V.**

SEROVA (MEDREA) Elena, 28.12.1902, Chişinău – 28.12.1985, Bucureşti. **Studii**: 1919–1921, studii libere de sculptură cu Cornel Medrea; 1930, călătoreşte la Paris. A fost membră a grupărilor Arta Română şi TA. **Premii**: 1925, 1926, pr. Simu.

Deşi a practicat mai ales sculptura în teracotă, de mici dimensiuni, **E.S.** are simţul monumentalului, construind forma în articulaţiile ei mari. Preferă scene de gen (*Acordeonist*), din care nu lipseşte uneori o notă de umor.

Elena Serova, *Idilă în port*, 1940

Exp. personale: 1927, Bucureşti, Ateneul Român (împreună cu Cornel Medrea). **Exp. colective**: Bucureşti, 1925–1927, 1929, 1931, 1934–1937, 1940, 1942–1944; 1934, 1935, 1947, TA; 1927, Bucureşti, Exp. d'Art Roumain. Congrès de la Presse Latine [cat., prefaţă Ştefan Neniţescu]; 1948, exp. Flacăra [cat., prefaţă Marcel Breslaşu]. **Muzee**: Bucureşti, MNAR, Muz. Zambaccian. **Bibl.**: Barbosa 1976; Oprea 2004 (cu bibl.); Oprea 2006. **I.V.**

SERTH David, 4.06.1934, Viroaga, jud. Constanţa – 11.04.1998, Cluj-Napoca. **Studii**: absolvă în 1966 IAP Bucureşti, profesori Ilica Veturia, Alex. Szobotka, Alex. Cumpătă. 1966, membru UAP.

Realizează portrete şi compoziţii viguros şi limpede construite, mergând pe linia unui realism sintetic al formei. Evoluează către forma abstractă dinamizată, cu sugestive jocuri volumetrice.

Exp. personale: 1959, Constanţa, Casa de creaţie. **Exp. colective**: 1966–1990, participă la exp. regionale ale filialei UAP Constanţa, Tulcea, Galaţi, Iaşi, Eforie Nord, Baku, Mamaia, Medgidia. **Exp. colective**: 1969, Constanţa, exp. judeţeană a filialei UAP; Bucureşti, Bienala de Stat.

David Serth, *Timpul*, piatră,
1971, Măgura, foto Sorin Chițu

Simpozioane: 1971, Măgura, *Timpul*; 1985, Tulcea, Babadag. **Artă publică**: 1970, Constanța, *Proletari din toate țările uniți-vă!*, piatră. **Muzee**: Constanța, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; Postolache 1973; Cruceru 2005; Șerban 2005. – Doina Păuleanu, în *Arta*, nr. 4, 1985. **V.B.**

SEVERIN [Talpoşin] Alexandru, 15.02.1881, Turnu Severin – 16.05.1956, Bucureşti. **Studii**: 1900–1903, Şcoala Națională de Arte Frumoase, Bucureşti; 1904–1905, Academia Julian, Paris; 1910–1911, în atelierul lui Raffaello Romanelli, Florența. **Premii**: pr. II la SO, 1913, 1915.

Prezent la Paris până în 1910, **A.S.** a lucrat la începutul carierei sale sub influența rodiniană. Modelajul pasionat, aici mângâind, aici muşcând din pământul sau gipsul portretelor şi capetelor sale de expresie, este una din dovezile admirației sale pentru concepția sculpturală a maestrului francez. Sub influența acestuia, **A.S.** realizează opere precum *Spre infinit* (MNAR), *Spre necunoscut* (nelocalizat), *Visări păgâne* (nelocalizat), *Suferința* (cimitirul Bellu, Bucureşti) sau *Ténébreusement nous entrons dans la vie sans être préparés* (nelocalizat). După cum o indică şi titlurile lucrărilor, acestea aparțin unui repertoriu simbolist – sugerarea misterului, a angoasei, tristețea, durerea, visul –, repertoriu pe care **A.S.** nu îl neglijează la începutul carierei sale. Una dintre lucrările sale cele mai semnificative este *Spre infinit*. Sculptorul a realizat mai multe variante ale acestei lucrări pe parcursul carierei sale, fie în marmură, fie în bronz. Prima datează cel mai probabil din 1908, dată la care a fost expusă la Paris, la Salonul artiştilor

francezi. Interesul lui **A.S.** pentru simbolism ar putea fi pus în legătură cu prietenia sa cu poetul Alexandru Macedonski. Probabil sub influența operei poetului fantast şi a faimoaselor lui cenacluri, **A.S.** pune bazele societății artistice bucureştene Cenaclul idealist în 1915. După această dată, activitatea sculptorului se concentrează mai mult asupra comenzilor particulare, producția sa sculpturală – **A.S.** este şi autorul a numeroase desene şi picturi (MNAR) – rezumându-se în mare măsură la busturi şi portrete.

Alexandru Severin, *Criticul de muzică*, bronz

Exp. personale: 1920, Bucureşti. **Exp. colective**: 1907, Salonul Societății Naționale a Artelor Plastice, Paris; 1908, 1909, Salonul Societății artistilor francezi, Paris; 1911, exp. artistilor independenți de la Roma; 1913, SO, TA, Bucureşti; 1914, 1915 SO, Bucureşti; 1915, exp. Cenaclului idealist, Bucureşti; 1919, Salonul sculptorilor români; 1924, exp. Căminul Artelor; 1935, exp. Cenaclului idealist, Bucureşti. **Artă publică**: *Suferința* (bustul Sofiei Alexandrescu, 1928), cimitirul Bellu, Bucureşti; Monumentul eroilor, Dobrița (1939), jud. Gorj. **Muzee**: Bucureşti, MNAR, MIAMB, MNIR; Craiova, Muz. de Artă; Oltenița, Muz. de Artă. **Scrieri ale artistului**: *Album*, trei volume (MNAR). **Bibl.**: Bénézit 1999; Deac 2000. – Rezeanu 1980; Oprea 2004, 2007; Şotropa 2009; Rezeanu 2001. – Leontin Iliescu, în *Universul literar*, nr. 47, noiembrie 1915; Petre Oprea, în *Societăți artistice bucureştene*, Bucureşti, Meridiane, 1969, p. 69–71. **A.Ş.**

SEVERINEANU VULPE Ana, 24.06.1927, Bucureşti. **Studii**: absolvă în 1953, IAP Bucureşti.

A.S.V., explorează materii şi texturi diverse, precum travertin, piatră, marmură şi fier. Între acestea metalul îi oferă grație maleabilității sale oportunitatea conceperii unor variate formule de expresie; piatra o tratează în câmpuri ample, calme. Lucrările sale monumentale sunt concepute în strânsă conexiune cu spațiul arhitectural, căruia îi este destinată lucrarea.

Ana Severineanu Vulpe,
Portretul lui Al. Sihleanu

Exp. personale: 1969; Bucureşti, Gal. Orizont. **Exp. colective**: din 1964 participă la majoritatea exp. Filialei UAP, Bucureşti; exp. intern. 1955, Viena, 1957, Moscova. **Artă publică**: 1970, Constanța, Stadion, *Al. Sihleanu*, piatră; 1956, Medgidia, fostul IAS, *Țărancă cu secera*, marmură. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (*Tânără țesătoare*; *James Joice*). **Bibl.**: Postolache 1973. – ***, în *Arta*, nr. 5, 1969, p. 39; ***, în *Arta*, nr. 6, 1969, p. 28. **R.B.**

SICLODI (SIKLÓDI) Manuela, 1946, Iaşi. Sculptorul Bela Crişan – soț; artista Anemona Crişan – fiică. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1970. În 1988 se stabileşte la Innsbruck (Austria). **Premii**: 1971–1973, bursa D. Paciurea.

Încă de la debut, **M.S.** este interesată de inserția spațială a obiectului sculptural fie că este vorba de ambientul natural sau urban al simpozioanelor (la care este prezentă constant timp de două decenii), fie de spațiul interior (al expoziției). Forma concentrată, centripetă, cu o suprafață ce alternează texturile este caracteristică anilor 1970 şi 1980. Sunt explorate aici o serie de date definitorii ale sculpturii pe care artista le situează în tensiune: formă–amorf, fragment–întreg, finit–non-finit. Din acest punct de vedere, seria *Facere* face explicită, începând prin titlul ei, preocuparea pentru procesualitate, pentru înglobarea într-un singur obiect a mai multor etape ale configurării formei. Mihai Ispir vedea aici, precum şi în dialogul dintre sculptură şi tapiserie, care a însoțit permanent demersul **M.S.**, un exercițiu de reflecție asupra limbajului sculpturii. Tapiseria, a cărei temă centrală este corpul uman, accentuează dimensiunea antropomorfă a sculpturii, fapt care ar fi putut părea doar o opțiune secundară dacă aceasta ar fi fost prezentată ca atare. Pe de altă parte, tapiseria preia de la sculptură o anumită dimensiune

spațială prezentă în instalații sau în modalitatea de expunere, dar şi în organizarea reprezentării. Aceste din urmă opțiuni au fost elaborate cu precădere după emigrarea în Austria.

Manuela Siclodi, *Germinație*, Galați, foto Manuela Siclodi

Exp. personale: 1978, Bucureşti, Gal. Simeza, *Stări*, *lumini* (sculptură şi tapiserie) [cat.]; 1980, Bucureşti, Gal. Orizont, *Facerea*; 1986, München (tapiserie); 2000, Bucureşti, Gal. Sabina & Jean Negulescu, *Tapiserie spațială*; 2006, Bucureşti, Gal. Simeza, *60 de ani de întrebări*, *cu şi fără răspunsuri* (tapiserie şi sculptură); 2007, 2009, Innsbruck, Gal. Crisan & Siclodi (tapiserie) [cat.]. **Exp. colective**: exp. municipale şi anuale; 1985, Bucureşti, Gal. Galateea (cu Larisa Ghiba şi Wanda Mihuleac). **Simpozioane**: 1973, Măgura, *Restricții*; 1978, Măgura, *Starea*; 1975, Arcuş, *Devenire*; 1976, Arcuş *Maternitate*; 1977, Galați, *Confluențe*; 1979, Piatra Neamț; 1983, Tescani; 1984, 1986, Babadag; 1985, Brăila; 1991, Galați, *Germinație*. **Muzee.**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Grozdea 1984; Şerban 2005; Crişan 2010. – ***, în *Arta*, nr. 12, 1978, p. 23 [interviu]; 37; M. Ispir, în *Arta*, nr. 12, 1980, p. 35; C. Velescu, în *Arta*, nr. 2, 1985, p. 34; Corneliu Antim, în *Ziarul de duminică*, 20.10.2006; M.M. Crişan, în *Observator cultural*, 22.01.2009. – www.galati.djc.ro. **I.C.**

SIMIONESCU Filofteia (Titi), 13.03.1926, Lipovăţ, jud. Vaslui – 2010? Bucureşti. Pictorul Vitalie Nereuță – soț. **Studii**: 1953, absolvă IAP Bucureşti, profesori Elly Hette, Constantin Baraschi, Nicolae Dărăscu, Camil Ressu.

Sculptoriță şi ceramistă, **F.S.** a experimentat numeroase tehnici şi materiale – metal (aramă, aluminiu, fier) bătut sau sudat, şamotă – în căutarea unei expresivități care să echilibreze simplificările formale şi abaterile de la stereotipurile realismului. La începutul anilor ’60 artele decorative erau un teritoriu artistic care îngăduia mai multe libertăți decât

pictura şi sculptura, astfel încât **F.S.** s-a plasat cu bună ştiinţă, ca şi alţi artişti din epocă, într-o zonă de confluenţă între arte şi genuri unde creativitatea se putea manifesta dincolo de limitările înguste.

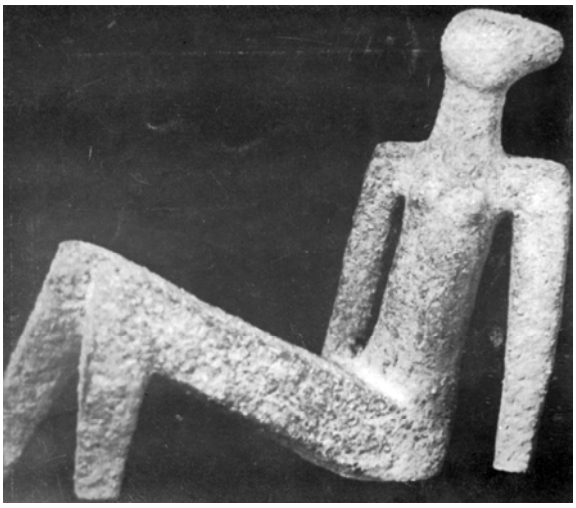

Filofteia Simionescu, *Nud*, ceramică, 1965

Exp. personale: 1965, Bucureşti, Sala din Bd. Magheru; 1966, exp. de ceramică; 1970, Teatrul Giuleşti (împreună cu Valentina Ghinea Delaport); 1973, Gal. Orizont (împreună cu Vitalie Nereuţă). **Exp. colective**: 1957, Praga, Moscova, Exp. de artă românească; 1960, Budapesta, Exp. intern. a femeii; 1963, Budapesta, Exp. de artă românească; 1970, Bucureşti, Gal. Apollo (împreună cu Wanda Sachelarie, George Tomaziu, Ervant Nicogosian, Mariana Petraşcu, Iacob Lazăr); 1973, Gal.Nouă, exp. *Ipostaze: peisaj – ambient – artă monumentală*; numeroase exp. de artă decorativă românească în străinătate. **Artă publică**: Iaşi – gară, *Munca ceferiştilor*, decoraţie murală; 1965, Galaţi, *Pescari*, piatră; 1970, Constanţa, *Ion Andreescu*, piatră; 1970, Costineşti, panouri decorative în ceramică şi metal bătut. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Postolache 1973; Barbosa 1976. **I.V.**

SIMIONESCU Ovidiu, 10.03.1951, Braşov. **Studii**: 1977, absolvă IAP Bucureşti.

Un artist introvert, cu apariţii publice discrete, **O.S.** creează personaje mitologice/simulacre de eroi care se numesc *Agamemnon*, *Hefaistos* sau personaje cu identitate obscură precum acel cavaler ecvestru cu alură uşor donquijotescă. Turnate în bronz sau modelate în ceară, aceste sculpturi recicleză într-o formulă personală amintiri arheologice cu un sens al modernităţii de început de secol XX în care Picasso se amestecă cu Giacometti şi amândoi cu Paciurea. **O.S.** are conştiinţa faptului că prin obsesia acurateţei meşteşugului se distanţează atât de conceptualismul contemporan, cât şi de orice imagine care cultivă efemerul sau virtualul şi că, procedând aşa, se înscrie pe o linie oarecum periferică a cercetării plastice de azi. Sculptura lui vrea să păstreze sensul concretului. Materialitatea,

prezența fizică a obiectului sunt importante. Uneori lucrările lui sunt hieroglife spațializate, modalități nesculpturale care aduc în tridimensional desenele sale suave şi gracile ca o scriere cuneiformă. Predomină viziunea grafică, golurile, decupate de linii de forță pline de energie modelatoare de spațiu. Între desenele şi sculptura lui **O.S.** este mai mult decât o colaborare, e un acelaşi fluid care le străbate pe amândouă.

Ovidiu Simionescu, *Pasăre fantastică*, bronz

Exp. personale: 2005, Bucureşti, Gal. Simeza; 2012, Biblioteca Academiei Române (gravură, desen, sculptură). **Exp. colective**: 1983, Cabo Frio, Brasil International Print Biennial; 1983, 1988, Ravenna, Bienala de sculptură *Dantesca*; 1985, Budapest, Experimental Art; 1986, Budapest Art of Today; 1992, Sevilla World Exhibition; 1998, Leipzig, Târgul de carte; 1999, 2007, La Louvière, Belgia; 2007, Arad, Bienala. **Simpozioane**: 1983, Căsoaia; 1987, Hoyerswerda, Germania. **Bibl.**: Guță 2007; *Ateliere de artişti din Bucureşti*, 1. – Oana Tănase (interviu), în *Arta*, nr. 3, 2001, p. 39; Luiza Barcan, în *Adevărul literar*, 7 febr. 2005. – www.eagallery.ro/artisti/ovidiu-simionescu. **I.V.**

SIREȚEANU Costache Gavril, 4.11.1967, Craiova. **Studii**: 1986, Liceului de Artă „Marin Sorescu”, Craiova, cu Gregorian Rusu; absolvă în 1996 UA Iaşi, profesor Dan Covătaru. Lector în cadrul Catedrei de sculptură a UA Iaşi. Membru fondator al Asociației „Ars continua”. **Premii**: 1994, pr. Fundației „Marcel Guguianu”; 2002, diploma de apreciere, Fundația „AX art”; 2003, diplomă de apreciere, Inspectoratul Şcolar, Galați.

Optează în general pentru lemn, ceea ce îi permite să creeze structuri echilibrate. În cadrul simpozioanelor prelucrează şi alte materiale, ca piatra sau marmura. În general abordează formulări abstracte.

Costache Gavril Sireţeanu, *Trecere*, lemn

Exp. personale: 1994, Iaşi, Biblioteca „Gh. Asachi”; 2005, Iaşi, Gal. Cupola; 2006, Chişinău, exp. de ceramică. **Exp. colective**: 1992, Iaşi, Gal. Trianon; 1994, Timişoara, Student-Fest; 1994, Iaşi, Hotel Unirea; 1994, Galaşi, Muz. de Artă Vizuală; 1995, Iaşi, Gal. Trianon; 1995, Bârlad, Gal. N. Tonitza; 1998, Iaşi, Salonul de toamnă; 1999, Iaşi, Salonul de toamnă; 2000, Iaşi, Centrul Cultural German; 2001, Iaşi, Palatul Culturii, exp. cu tema „Art Is”; 2002, Iaşi, Palatul Culturii, exp. cu tema „Art Is”; 2003, Iaşi, Gal. Ştefan Dimitrescu, „Atelier 35”; 2003, Iaşi, World Trade Center, exp. cu tema „Art Is”; 2004, Iaşi, World Trade Center, exp. Metamorfoze; 2004, Iaşi, Gal. Cupola, „Atelier 35”; 1996, Wolfsburg, Germania; 1998, Wolfsburg, Germania; 1999, Nehouse, Germania. **Simpozioane**: 1991, 1994; Bucium, Iaşi; 1992, Hârlău; 1993, Paşcani, Iaşi; 1997, Mănăstirea Sihăstria, Neamţ; 2002, 2004, 2005, Cucuteni, Iaşi; 2003, Galaţi; 1995, 1998, 1999, Wolfsburg, Germania; 1996, Kleve, Germania; 1997, Hinsberg-Nettetal, Germania. **Bibl.**: Ciucă 2005. – http://www.uapiasi.ro/gallery44.htm. **R.B.**

SLAVU Grégoire Stanislas, 14.05.1939, Varşovia. **Studii**: Bucureşti, Politehnica; studii de sculptură la Şcoala Populară de Artă cu Gabriela Manole-Adoc. Stabilit în Franţa din 1978. **Premii**: 1989, pr. de sculptură al Salonului de arte de la Le Vésinet, Franţa; 1994 şi 2000, pr. I de sculptură al Salonului de arte de la Vaucresson; 1997, pr. pentru sculptură la Salonul de la Marnes; medalia Comitetului „Art Pluriel” de la Rueil-Malmaison; 2007, pr. Micro-Plaisance la Salonul de la Rueil-Malmaison; 2010, pr. de sculptură, Lions Club la Salonul de la Charenton-le-Pont.

Bronzuri şi sculptură în lemn, terracotă, piatră şi marmură, dezvoltând o operă concisă şi nuanţată bazată pe metamorfozele corpului uman. Demersul său artistic se constiuie într-o interpretare totodată liberă şi stăpânită a figurii, în care unduirea curbelor, precizia alunecării liniilor şi articularea fluidă a îmbinărilor se învecinează cu rigoarea construcţiilor structurale.

Exp. personale: 1999, 2000, Paris, Ken Club; 2009, Gal. Lavignes-Bastille; 2002, 2006, Ville d'Avray, Gal. Corot; 2005, Sèvres, Banque Société Générale; 2005, Conflans-sur-Anille, Chateau La Barre; 2006, Saint-Germain-en-Laye, Gal. Garance; 2009, München, Gal. 729 am Lehel. **Exp. colective**: 1992–1997, Paris, Salon d'automne; 1993,1994, Salon des artistes français; 1990, Versailles, Salon des salons; 1991, Épône, exp. *Art roumain aujourd'hui*; 1997, Trienala de sculptură de la Celle-Saint-Cloud; din 1989, participări la saloanele anuale ale unor oraşe din regiunea parizană: Rueil-Malmaison, Saint-Cloud, Vaucresson, Garches, Chatou, Le Vésinet, Mesnil-le-Roi, Marnes-la-Coquette, Vélizy, Breteuil-sur-Iton, Charenton-le-Pont şi Paris, Primăria arondismentului X; 2003, exp. de grup, Gal. Garance, Saint-Germain-en Laye; 2004, exp. intern. *Hommage à Gislebertus*; 2008, exp. *Sculpt'Art's*, Margency; 2006, 2007, 2010, 2012, Garches, exp. *Portes ouvertes ateliers d'artistes*. **Bibl.**: Gerard Xuriguera, *Autour de la figure et de ses métamorphoses*, 2009. – www.slavu.com. **I.V.**

SMĂU Lucian, 5.10.1967, Iaşi. **Studii**: absolvă în 1986 Liceul de Artă „Octav Băncilă" din Iaşi; absolvă în 1996, UA Iaşi.

Între motivele predilecte ale lui **L.S.** se regăsesc zborul, păsărea şi nudul feminin transpuse în diferite materiale, îndeosebi lemn, metal, bazalt sau marmură albă. Opera artistului se caracterizează prin finețe şi claritate.

Lucian Smău, *Himeră*, marmură, foto IIA

Exp. personale: 1994, Iaşi, Palatul Culturii; 2007, Iaşi, Institutul Cultural German; 2010, Suceava, Gal. Ion Irimescu; 2004, Germania, Bad Kissengen. **Exp. colective**: 1996, 1997, 1998, 1999, Germania, Wolfsburg, Burgakademie; 2000, 2001, Exp. *Visionen*, Germania, Bad Kissingen. **Simpozioane**: 1991–1993, Iaşi. **Bibl**.: http://www.galeria-orizont.ro/?ce=artisti&artist=1095. **R.B.**

SPAETHE (SPÄTHE) Oscar, 1875 – 23.11.1944, Bucureşti. **Studii**: din 1894, Akademie der Bildenden Künste, München, cu Syrius Eberle. Membru fondator al TA.

Sculptor foarte prolific, participă activ la majoritatea Saloanelor şi în special la cele ale TA. Debutează la München în 1898, în timpul studiilor cu *Faun dansând*. Preocupat de psihologia umană, portretul se află printre opţiunile principale. Apreciat de societatea bucureşteană execută multiple portrete ale reprezentanţilor acesteia.

Sculptorul s-a aflat în anturajul familiei regale române, dând lecţii de sculptură (modelaj) principesei moştenitoare Maria, pe care de altfel o încurajează să preia conducerea onorifică a TA. Principesa va achiziţiona pentru colecţiile sale câteva lucrări de **O.S.** (*Sfîntul Ioan Botezătorul*, *Sfîntă bizantină*, *Fiat lux*, *Florentina* şi bustul prinţesei Elisabeta).

Oscar Spaethe, *Interior de atelier* (*Portret de fată*, *Dr. Cantacuzino*, *Silen*), foto IIA

Exp. colective: 1932, Bucureşti, SO (*Doamna Gr.*, bronz; *Luptătorul*, bronz; *Dl. Dr. I. Bejan*); 1936, Bucureşti, SO (*Cap de expresie*, bronz; *Muncă*, bronz); 1938, Bucureşti, SO (*Cap de expresie*, gips; *Actorul Maximilian*, gips); 1939, Bucureşti, SO (*Enice*, bust, bronz; *Dl. E.F.*, bust, bronz); 1940, Bucureşti, SO (*Mareşalul Antonescu*, gips; *Trancu-Iaşi*, bronz); 1908, Bucureşti, TA (*Dl. T.F.*, bust, bronz; *Dor*, gips; *Luchian*, portret, bronz, *Sylen*); 1910, Bucureşti, TA (*Regele Carol I călare*; *Carmen Sylva*; *Cap de expresie*; *Statuete* de bronz); 1911, Bucureşti, TA (*Fragment din mausoleul familiei Budişteanu*, bronz; *Qies*, *Regina Elisabeta*, bronz; *Gioconda*, marmură; *Bibelou*, marmură; *Schiţă pentru mon. Unirei*); 1912, Bucureşti, TA (*Generalul Manu*; *Sirenă*; *D-na Strâmbu*, bronz; *Nevasta mea*, bronz; *Înger*, studiu pentru un mausoleu, gips); 1913, Bucureşti, TA (*Fragment din mon. lui Mihai Viteazul de la Călugăreni*; *Mihai Viteazul*, basorelief, bronz; *Petre Liciu*, marmură; *Cap de ţăran*, marmură; *Dl. V.V.*, marmură; *G. Bariţiu*); 1914, Bucureşti, TA (*O sfântă bizantină*; *O florentină*, marmură; *Masca Dl. G.*; *Cioban*; *Cioban cu fluierul*); 1915, Bucureşti, TA (*Dl. A.M*, bronz; *Dl. C.N*, marmură; *Satir*, marmură; *Voluptate*, marmură; *Portet*, basorelief, bronz); 1926, Bucureşti, TA (*Ion Brătianu*, gips; *Dl. N.P.*, bust, bronz; *Dna. Gr.*, gips; *Dl. B.*, bust, gips; *Muncă*, grup statuar, bronz;

Sburătorul, gips; *Al. Marghiloman*, gips); 1940, Bucureşti, TA (*Făt Frumos în luptă cu balaurul*, bronz). **Artă publică**: 1916, Adjud, *Mon. Independenței*; Bucureşti, Cimitirul Bellu (*Stanislas Cihoski*, bust, bronz; *Petre Liciu*, bust, bronz; *Dora Dalles*, bust; *Tânăr*, alegorie, bronz, mormântul lui Constantin Mille); 1943, Grădina Cişmigiu, *I.L. Caragiale*, bust, piatră; MNAR, intersecția Calea Ştirbey Vodă cu Calea Victoriei, *Principele Barbu Stirbey*, bust, bronz; Parcul Carol I, *Mon. lui Constantin Istrati*; 1900, Craiova, mon. *Dorobanțul*; 1902, Dumbrăveni, Suceava, Parcul conacului Ghika-Dumbrăveni, *Mihai Eminescu*, bust, bronz (dispărut); 1921, Focşani, Str. Bolliac Cezar 15, *Mon. Eroilor putneni din 1877* (placă comemorativă Societatea Studenților municipiul Focşani), 1928, Focşani, *Nicolae Filipescu*, bust, bronz; Galați, Spitalul „Elena Doamna", str. Traian nr. 290, curtea spitalului, *Dr. Aristide Serfioti*, bust, bronz; 1926, Galați, Faleză, mon. lui *Ion Brătianu* (inițial în Piața Sfinții Apostoli; reamplasarea pe faleză în 1992); 1937, Râmnicu Sărat, *Alexandru Vlahuță*; 1912, Sibiu, parcul Astra, *George Barițiu*, bust, bronz; 1911, Sinaia, parcul castelului Peleş (*Quies*, *Regina Elisabeta*); 1911, Tulcea, Grădina Prefecturii, *Poetul I.S. Nenițescu*, bust, bronz (distrus). **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Muz. Național George Enescu; Iaşi, Muz. de Artă; Sinaia, MNP. **Bibl**.: Bénézit 1966; Deac 2000; Grove; Thieme-Becker. – Oprea 2006, 2007. – Paul Filip, *Panteonul Național*, AFIR, Bucureşti, 2001, p. 104 (*Stanislas Cihoski*, bust, bronz; *Petre Liciu*, bust, bronz), p. 105 (*Dora Dalles*, bust), p. 119 (*Tânăr*, alegorie, bronz, mormântul Constantin Mille); Şerban Caloianu, Paul Filip, *Monumente bucureştene*, Vremea, Bucureşti, 2009. – Şotropa 2009. – Virgiliu, Z. Theodorescu, în *Anuar*, MNP, Sinaia, vol. I, 1996, p. 34–50; Virgiliu, Z. Theodorescu, în *Biblioteca Județeană C. Sturdza – Bacău*, *100 de ani de lectură publică*, Bacău, 1995, p. 176–186. **R.B.**

SPĂTARU Mircea, 27.07.1938, Epureni, jud. Iaşi – 31.08.2011, Cluj-Napoca. **Studii**: 1962, absolvă IAP Cluj-Napoca. **Premii**: 1969, pr. UAP pentru sculptură; 1971, pr. Academiei Române pentru sculptură; 1972, pr. III ex-aequo, Nato, Sardinia. 1964–1987, activitate didactică în cadrul IAP Cluj-Napoca; 1990–2004, profesor şi rector al UNAB.

Univers formal şi tematic de o vastă amplitudine. Dezvoltă în paralel atât un discurs abstract, cât şi unul figurativ. Anumite segmente ale creației lui **M.S.** converg cu liniile experimentalismului clujean, însă opera în ansamblul ei nu poate fi redusă la această zonă. Lucrează alternativ piatra, metalul (bronzul şi inoxul), ceramica şi chiar lemnul şi materialul textil, modificând registrul expresiv în acord cu cerințele plastice ale temei analizate. Un reper în cariera sa artistică a constituit-o importanta expoziție personală din 1990 ce scotea la lumină o dimensiune expresionistă mai puțin evidentă până atunci operei sale. Beneficiar al unor importante comenzi publice, **M.S.** imprimă personajelor sale o aleasă solemnitate, o monumentalitate uşor gracilă, o anume artificialitate a pozei. Monumentul lui *Iuliu Maniu* din Bucureşti se detaşează în categoria monumentelor de for public din România, prilej cu care artistul echilibrează raportul dintre simbol şi imaginea identificabilă a personajului istoric. Totodată, opera sa, mai cu seamă lucrările târzii, evidențiază o atitudine manifest critică față de istoria recentă.

Mircea Spătaru, *Ansamblu sculptural*, piatră, Cluj-Napoca, foto IIA

Exp. personale: 1964, Cluj-Napoca (debut); 1972, Bucureşti, Gal. Nouă; 1990, Veneția, Bienala; 1992, Paris, UNESCO (împreună cu Silvia Radu); 2011, Bucureşti, MNAR. **Exp. colective**: 1971, Bienala de sculptură mică; 1971, 1973, Paris, Bienala tineretului; 1971, 1972, 1974, 1977, 1978, Barcelona, Concursul intern. de desen *Joan Miro*; 1972, Bucureşti, concurs de proiecte pentru sculptură monumentală; 1972, Bucureşti, Sala Dalles, Exp. de sculptură şi tapiserie; 1973, Milano, exp. de pictură şi artă grafică; 1974, Sevilla, exp. concursului intern. de desen *Joan Miro*; 1974, Wroclaw, Trienala intern. de desen; 1974, Bronsgrove; 1976, Faenza, Concurs de ceramică de artă; 1984, Bucureşti, exp. *Semn – modernitate şi tradiție*; 1987, Bucureşti, exp. *Expresivitate şi tehnologie în arta contemporană*; 1990, Bucureşti, Sala Dalles, exp. *10+1*; 2005, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti, exp. *Autoportret*; 2009, 2011, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică *Vârsta de bronz* [cat.]; 2011, Bucureşti, MNAC, exp. *Funeraria.* **Artă publică**: 1969, Cluj-Napoca, Casa Radio, grup statuar, ciment; 1997, Galați, Parcul Cloşca, *Incintă*; 1998, Bacău, Piața Revoluției, *Alexandru cel Bun*, bronz; 1998, Bucureşti, Piața Revoluției, *Iuliu Maniu*; 1999, Galați, Sculptură ambientală, oțel; 2000, Topoloveni, *Ion Mihalache*, bronz; 2005, Bucureşti, biserica Mavrogheni, *Moise Nicoară* (cenotaf); 2006, Bucureşti, Piața Charles de Gaule, *Charles de Gaule*; 2007, Bucureşti, Parcul Izvorul Rece, *Nicolae Bălcescu*; 2007, Craiova, *Carol I*, bronz; 2009, Bistrița, Mon. Eroilor. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Col. regală de artă contemporană [cat. Adrian Buga]; Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: Barbosa 1976. – *50 Contemp. Sculpt.* 1979; *Ateliere de artişti din Bucureşti*; Svetlov 1974; Paleolog 1975; Ciucă 2009; Mocanu 2010. – A.A. [Anca Arghir], în *Arta*, nr. 8, 1973, p. 15; Anca Arghir, în *Arta*, nr. 3, 1975, p. 8–13; Mihai Drişcu, în *Arta*, nr. 10–11, 1981, p. 68; Adrian Guță, în *Arta*, nr. 4–5, 1990, p. 8; Alexandra Titu, în *Arta*, nr. 4–5, 1990, p. 2. **C.T.**

STANCA PAMFIL Rodica, 1935, Aleșd – 2005, Bucureşti. A predat sculptura la Liceul de Artă „Nicolae Tonitza" din Bucureşti. Soția pictorului François Pamfil. Membră UAP. **Studii**: 1963, IAP Cluj-Napoca.

A lucrat în lemn şi piatră. Originară dintr-o zonă cu puternice tradiții în prelucrarea lemnului, artista creează o interesantă serie de forme inspirate de mecanisme industriale arhaice.

Rodica Stanca Pamfil, *Gheorghe Doja*, lemn

Exp. personale: 2004, Timişoara, Gal. Helios (împreună cu Marieta Pamfil). **Exp. colective**: 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Sculptură românească în lemn în secolul XX* [cat.]; 2011, Oradea, Muz. Ţării Crişurilor, exp. *Artişti plastici orădeni din a doua jumătate a secolului al XX-lea*. **Artă publică**: 1969, Oradea, *Nicolae Jiga* (bust); 1988, Beiuş, *Vânătorul de munte*; Oradea, *Avânt/Icar cu aripa frântă*. **Simpozioane**: 1980, Măgura [cat.]. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Galaţi, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Paleolog 1975. **C.T.**

STĂNESCU Gheorghe, 27.08.1881, Oltenița – 1967, Bucureşti. **Studii**: 1893–1900, lucrează în atelierul sculptorului italian Pietro Dozze (Bucureşti); din 1906 frecventează la Viena atelierele sculptorilor Anton Hanak şi Theodor Charlemont. Din 1909 se înscrie la Akademie der Bildenden Künste, Viena (sculptură cu Hans Bitterlich şi Josef Mülner). Din 1937 este numit şef al Secției de medalistică la Monetăria Statului. **Premii**: 1912, pr. I Künstlerhaus, Viena.

În 1906 primeşte o bursă de studii pentru Viena, din partea Regelui Carol I, pentru contribuţii avute la unele elemente de decoraţie interioară din Castelul Peleş. Interesat cu precădere de chipul uman realizează portrete-bust sau în *méplat*, ce se remarcă printr-o construcţie viguroasă a formelor (busturi – *Regele Ferdinand*, *Actorul Gheorghe Manolescu*, *Compozitorul Gheorghe Dima*; medalion – *Tenorul Traian Grozăvescu*). Era interesat de asemenea şi de teme cu caracter social (*Evreu*, *Calfă*). Artist apreciat într-o oarecare măsură în perioada înterbelică, a cărui artă nu arată preocupări pentru formule personale de expresie.

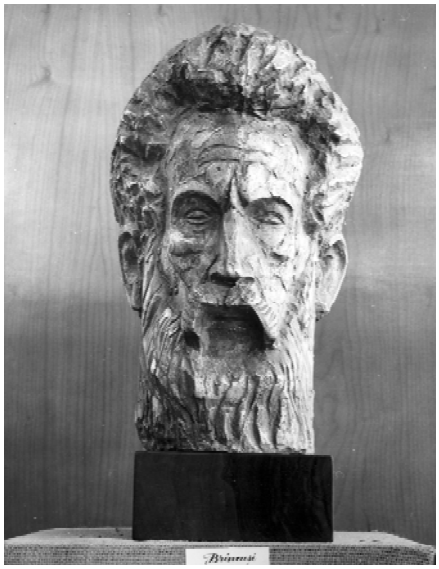

Gheorghe Stănescu, *Brâncuşi*, bronz, 1969, foto IIA

Exp. colective: 1912, Bucureşti, TA (*Bătrână povestind*, lemn de tei); 1912, Viena, Künstlerhaus (*Bătrână povestind*, lemn de tei); **Muzee**: Bucureşti, MNAR (*Alexandru Tzigara-Samurcaş*, plastilină; *Durerea*, bronz; *Spre Ogor*, gips); Cluj-Napoca, Opera de Stat (*Tenorul Traian Grozăvescu*, *Tenorul Ion Stănescu*, *Baritonul D. Popovici- Bayreuth*); Oltenița, Muz. de Artă (*Bătrână povestind*, gips; *Portretul tenorului Nae Leonard*, gips; *Tinerețe*, gips). **Bibl.**: http://muzeu-oltenita.cimec.ro/Arta/Muzeuldearta.aspx; Amelia Dinca, *Neoclasicismul vienez în sculptura lui Gheorghe Stănescu*, Muzeul Civilizatiei Gumelnița Oltenița, în http://muzeologie.wordpress.com/2009/08/28/963/. **R.B.**

STĂNESCU Gheorghe, 11.08.1928, Flămânzeşti, Argeş. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti. Emigrează în Statele Unite. **Premii**: pr. III al UAP.

Sculptură cu tematică istorică (*Horia*, *Cloşca şi Crişan*) care urmăreşte respectul surselor documentare, portrete. În Statele Unite – sculptură figurativă cu efecte decorative, cultivând fluiditatea şi eleganța formală.

Exp.personale: Bucureşti, 1967, 1969; Roma, 1970, 1971; Greenwood Village, Curtis School Arts & Humanities Center. **Exp. colective**: din 1950 participă la exp. anuale de stat. **Bibl.**: Barbosa 1976. **I.V.**

STĂNESCU Mihai-Cornel, 18.11.1942, Bucureşti – 23.01.2000, Bucureşti. **Studii**: 1961–1965, Facultatea de Construcții, specialitatea Căi ferate; 1971–1975, IAP Bucureşti, profesor Paul Vasilescu.

Pasionat de rasa cabalină, **M.-C.S.** a fost preocupat întreaga carieră de sintetizarea anatomiei elegante a unor falnici bidivii călăriți de cavaleri nobili. Atât în piatră cât şi în bronz a recurs la concentrarea elementelor definitorii într-un volum de dimensiuni reduse, bine legat, în spiritul maeştrilor romanici (*Cai – călăreți*; *Îmblânzitorul de cai*; *Împărat călare*).

Atras de mişcarea alertă şi de velocitate, în câteva basoreliefuri a surprins caii de curse în plin efort al competiţiei. **M.-C.S.** era unul dintre acei rari artişti cu solide cunoştinţe în varii domenii ale culturii şi artei, posesor al unui vast muzeu imaginar, al unor extinse lecturi de istorie şi beletristică şi un avizat meloman. S-a simţit atras de expresivitatea figurii umane în timpul interpretării unor piese muzicale – fie vocale, fie instrumentale – şi a elaborat compoziţii pline de gingăşie şi elocvenţă pentru genul armoniei produse (*Menestreli*, *Trubaduri*, *Cor*, *Oşeni*, *Harpist*, *Jazz*). Fire subtilă, analitică, s-a dedicat portretului psihologic imortalizând, în relief plat, mai întâi chipurile celor apropiaţi, rude şi prieteni (*Mama artistului*, *Elena*, scriitorul *Tudor Ţopa*, *Silvan*). Calităţile sale de admirabil portretist au fost fructificate de Inspectoratul pentru Cultură al Municipiului Bucureşti într-un program de omagiere, prin plăci memoriale, de bronz, a unor iluştri creatori în domeniul artelor, literelor şi ştiinţelor (*Enescu*, *Lipatti*, *Caragiale*, *Apostu* etc.). Un modeleu gingaş, ca o tandră mângâiere pe obrazul modelului, personaliza chipul care, astfel, prindea viaţă în planul impecabil finisat al fondului.

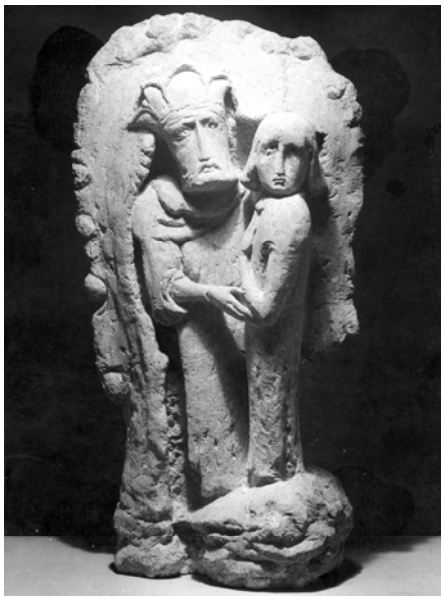

Mihai-Cornel Stănescu, *Scenă medievală*, foto col. familiei

Exp. personale: 1990, Bucureşti, Căminul Artei; 2000, Bucureşti, Catacomba, exp. retr. **Exp. colective**: 1976–1999, toate expoziţiile republicane, municipale şi de plastică mică; 1983, Anderslev, Danemarca; 1983, Stockholm, Suedia; 1987, Bucureşti, Simeza. **Artă publică**: 1993, Alba Iulia, mareşalul *Constantin Prezan*, bust, bronz; 1991, Bucureşti, *Stema municipiului*, bronz, pentru faţada Primăriei Generale a Capitalei, cu replici la dimensiuni mai mici pentru celelalte primării de sector; 1990–1999, Bucureşti, *Iulia Haşdeu*, *Valentina Boştină*, *Constantin Noica*, *V. Voiculescu*, *Pan Halippa*, mareşal

C. Prezan, *N. Paulescu*, *George Enescu*, *Dinu Lipatti*, *Stelian Popescu*, *Nichifor Crainic*, *Pamfil Şeicaru*, *Virgil Madgearu*, *Simion Mehedinţi*, *Al. Vlahuţă*, *I.L. Caragiale*, *Mateiu Caragiale*, *George Coşbuc*, *Camil Petrescu*, *Tudor Arghezi*, *Ion Mincu*, *Dim. Leonida*, *Anghel Saligny*, *P.P. Carp*, *N. Titulescu*, *Iuliu Maniu*, *C. Rădulescu-Motru*, *E. Jebeleanu*, *Iosif Sava*, *George Apostu*, plăci memoriale, bronz; 1991, Paris, *Iulia Haşdeu*, placă memorială, bronz. **Simpozioane**: 1980, Arcuş; 1981, Straja; 1982, 1984, Măgura; 1985, Babadag; 1986, Oarba de Mureş; 1987, Scânteia. **Bibl.**: Dumitrescu 2002, p. 233–238. – Gh. Istrate, în *Tribuna României*, nr. 332, 1987; Tudor Octavian, în *Tribuna României*, nr. 339, 1987; Valentin Silvestru, în *Tribuna României*, nr. 352, 1987; Geo Vasile, în *Dimineaţa*, nr. 80, 1991; Adrian-Silvan Ionescu, în *Biblioteca Bucureştilor*, nr. 1, 2000; Idem, în *Dorul*, nr. 6, 2000; Măriuca Oteteleşanu, în *Momentul festiv*, nr. 41, 2000; Sorin Dumitrescu, în *Ziua*, nr. 119, 2000; Augustin Macarie, în *Dimineaţa*, nr. 169, 2000; Dinu Moraru, în *Lumea*, nr. 1, 2002; Valentin Leahu, în *Monitorul de Bucureşti*, nr. 453, 2002; Constantin Stan, în *Ziarul de Duminică*, nr. 2, 2003; Constantin Stan, în *Ziarul de duminică*, nr. 3, 2003. **A.S.I.**

STĂNESCU SURDU Elena, 15.09.1942, Bucureşti. **Studii**: absolvă IAP Bucureşti în 1982, profesori Eugen Lungu, Constantin Baraschi, George Apostu. A predat în învăţământul preliceal. **Premii**: 2009, le mérite et le dévouement français.

Lucrează în bronz, marmură, lemn sau combinaţii sculptură mică cu teme sentimentale şi poetice. Seriile sale (*Ferestre*, *Torsuri*, *Cuplul*) în ronde-bosse sau relief au în comun aceeaşi modalitate de lucru şi se intersectează adeseori tematic.

Exp. personale: 1972, Bucureşti, Teatrul Mic (cu Ana Maria Buzea şi Ioana Popp); 1994, Bucureşti, Gal. Galateea; 1998, Bucureşti, Gal. Leda; 2000, Bucureşti, Palatul Parlamentului; 2003, Madrid, Centrul Arganzuela; 2005, New Dehli, Centrul Cultural Francez; 2007, Bucureşti, Gal. Apollo; Constanţa, Muz. de Artă; 2010, Sibiu, Muz. Brukenthal; 2011, Lisabona, Muz. Apei. **Exp. colective**: din 1972 exp. naţionale şi municipale; 2001, Ravenna, *Dantesca*; 2010; 2012, Cannes, Salonul intern. de pictură şi sculptură. **Artă publică**: Bucureşti, *Leopoldina Bălănuţă* (bust), *Elena Teodorini* (placă comemorativă); Giurgiu, *Ludwig van Beethoven*, *Prof. Savin Popescu* (busturi); Paris, *Aristizza Romanescu* (placă comemorativă); Titu, *Nicolae Grigorescu* (bust). **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Veneţia, Muz. de Artă Sacră. **Bibl.**: http://www.fundatiadss.ro. **I.C.**

STERN (STERNE) Hedda (Lindenberg Hedwig), 4.08.1910, Bucureşti – 8.04.2011, New York. Graficianul Saul Steinberg: soţ. **Studii**: studiază câţiva ani la Universitatea din Bucureşti, apoi la Academia liberă, profesor Horia Igiroşanu; a lucrat şi în atelierul lui Frederic Storck. În 1941 emigrează în SUA unde devine cunoscută pentru lucrările de pictură.

Frecventează grupurile de avangardă din Bucureşti. Împarte un atelier cu Medi Wechsler Dinu. După plecarea în SUA nu mai practică deloc sculptura şi are o carieră îndelungată de pictoriţă. Deşi în interviuri şi-a negat apartenenţa la vreo grupare sau curent artistic, numele ei este adeseori asociat cu expresionismul abstract şi grupul Les Irascibles, New York.

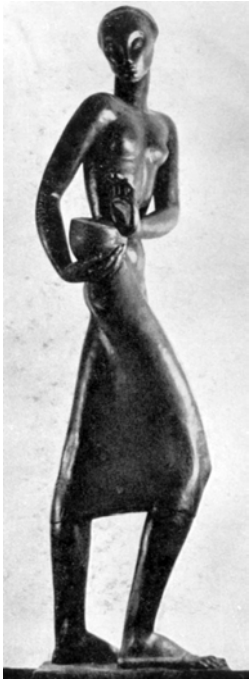

Hedda Stern, *Adolescentă*, foto Vianu 1938

Exp. personale: 1936, Bucureşti, Sala Mozart. **Exp. colective**: 1931–1932, SO; 1938, Paris, Salon des surindependents. **Muzee**: Chicago, Art Institute; New York, MOMA; Whitney Museum. **Bibl.**: *Uninterrupted flux: Hedda Sterne. A Retrospective*, Sara L. Eckhardt (ed.), Krannert Art Museum, University of Virginia, 2006. – Vianu 1938; Oprea 2004. **I.C.**

STEURER Iosif, 11.12.1885, Viena – 1971, Bucureşti. **Studii**: Şcoala de Arte şi Meserii din Merano, Tirolul de Sud; studiază timp de trei ani pictura la München; la începutul anilor 1920, studii de sculptură cu Dimitrie Paciurea în atelierul acestuia. Pictorița Maria Ciurdea Steurer – soție.

Afirmat mai ales ca desenator satiric şi pictor, **I.S.** a lăsat şi o serie de sculpturi de mici dimensiuni, în lemn şi mai ales teracotă, care evoluează în zona caricaturalului şi fantasticului. Modelează personaje din basmul Harap-Alb (*Setilă*, *Ochilă*, *Gerilă şi urmaşul său*), deloc surprinzător de vreme ce s-a apropiat de sculptură probabil ca urmare a prieteniei sale cu Paciurea. În repertoriul său tematic apar figuri fantastice, animale puternic stilizate în care după propriile-i declarații caută un decorativism de inspirație primitivizantă. Un *Faun* aminteşte în mod direct de *Capul de satir* al lui Paciurea. Unele dintre aceste mici sculpturi fac corp comun cu obiecte utilitare – scrumiere, vase, sfeşnice, pipe – în spiritual preceptelor Art Nouveau. Un portret al lui **I.S.** de Dimitrie Paciurea, lucrare inedită, astăzi distrus, s-a aflat în colecția familiei artistului.

Iosif Steurer, *Personaj fantastic*, teracotă colorată,
col. particulară, foto IIA

Exp. personale: numeroase, printre care, 1930, Bucureşti, Muz. Aman, împreună cu Dimitrie Paciurea şi Gabriel Popescu; 1959, exp. retr. Gal. Fondului Plastic, împreună cu Maria Ciurdea Steurer. **Exp. colective**: numeroase, printre care: SO, 1935 şi 1940 când expune sculptură. **Bibl.**: Oprea 2004. – Petre Oprea, *Însemnările unui inspector de la Direcția Artelor Plastice*, *1957–1958*, Bucureşti, 1996, p. 62–64; Alexandrina Isac Steurer, *Familia Steurer de la Maria şi Iosef la Robert 4 generații de artişti*. Consultant ştiințific: Petre Oprea, Maxim Publischer, Bucureşti, 2010. – Sandu Eliad, în *Facla*, 6 nov. 1932. **I.V**.

STOENESCU Roua, 31.08.1943, Bucureşti. **Studii**: 1973, IAP Bucureşti. Membră UAP.

Artista abordează teme clasice (*Naşterea*, 1980, *Coloana*, 1975) sculptând vertical cu tăieturi directe în blocul de piatră, cu un interes vădit pentru silueta umană, uneori în relief, alteori bine definită tridimensional. Soclul face parte din compoziție.

Roua Stoenescu, *Copil cu floare*, piatră, 1983, Măgura

Simpozioane: 1975, Măgura; 1977, Arcuş; 1980, 1983, Măgura. **Bibl.**: *Tabăra de sculptură Măgura*, 1980 [cat.]. **O.N.**

STOIANOV Sava, 1.04.1951, Timişoara. **Studii**: absolvă în 1977 IAP Bucureşti; 1977–1979, bursă de studii „D. Paciurea"; din 1979 este membru UAP. **Premii**: 1977, pr. oraşului Bucureşti, „D.Paciurea"; 1982, marele pr. intern., Triavna, Bulgaria; 1993, pr. UAP pentru arta ambientala, sculptură lemn, Muz. Civilizației Populare, Sibiu; 1995, pr. UAP pentru sculptură; 1998, pr. UAP pentru arta ambientala, sculptură metal, Călăraşi; 2007, pr. UAP pentru desen, Buzău.

Se afirmă în spațiul taberelor din anii '70 cu sculptură de dimensiuni monumentale, lucrată mai ales în tehnica tăieturii directe. Evoluează către un arhaism de factură geometrică, la baza căruia stau elemente arhitectonice sau obiecte potențate la scară monumentală (*Clepsidră*, piatră, 1981; *Cupola*, piatră, 1983). Preferința pentru forma elementară a pătratului se manifestă fie ca element de decorație sub arhitrava unui templu maiestuos, dispărut, din care s-a păstrat doar un fragment (*Coloană din Templul Jertfei*, piatră, 1979), fie sub forma unui element care subliniază structiv, repetitiv, osatura ce tinde spre organic (*Val*, piatră, tehnică mixtă, 2000; *Pagină din cartea deschisă*, 2006). Materia este esențializată, redusă la schelet, pătratul jucând rolul celulei evolutive generând o mişcare trenantă, circulară (*Mantia*, lemn şi metal, 2000). Desenul este o activitate constantă în demersul său, apetența pentru linie şi gestul grafic valorificând mai multe texturi în piesele recente lucrate în cupru sau alamă.

Sava Stoianov, *Mantie*, metal şi lemn, 2000, foto Sângeorz 2006

Exp. personale: 1986, Bucureşti, Gal. Simeza; 1992, Bucureşti, Centrul Cultural Maghiar. **Exp. colective**: participă începând din 1976 la expoziții de grup în țară şi în străinătate: Austria, Bulgaria, Germania, Grecia, Italia, Iugoslavia, Rusia; 1992, exp. de artă

contemporană românească, Chişinău, Moldova; 2001, exp. de grup, Bucureşti, Orizont. **Artă publică**: 1980, Bucureşti, MNLR, *Lucian Blaga*, gips; 1983, Căsoaia, *Cupola*, piatră; 1993, Alba-Iulia *Pantelimon Halippa*, bronz; 2000, Bucureşti, Aeroportul Otopeni *Aripi*, lemn şi metal; Brânceni, Teleorman, *Misa Anastasievici*, bronz; Franța, *Pagină din cartea deschisă*, lemn, cupru, fier, alamă, inox; 2006, Roşia Montană, *Pagină din cartea deschisă*, piatră. **Simpozioane**: 1977, Măgura, Buzău; 1978, Arcuş, Covasna; 1981, Hobița, Gorj; 1981–83, Căsoaia, Arad; 1982, Triavna, Bulgaria; 1988, Poiana Mărului, Sibiu, Oarba de Mureş, Mureş; 1990, Timişoara; 1994, Aranghelovat, Iugoslavia; 2001–2003, 2005 Iugoslavia (desen, pictură). **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Grozdea 1984; Grigorescu 1991; Guță 2009; Sângeorz 2006. – ***, în *Arta*, nr. 2, 2000. **V.B.**

STOICA Nicolae, 8.03.1961, Bucureşti. **Studii**: absolvă în 1996 Universitatea de Arte, Bucureşti. **Premii**: 2001, pr. special, Bienala intern. de sculptură, Toyamura, Japonia.

Face sculptură abastractă în materiale variate.

Nicolae Stoica, *Semn*, marmură

Exp. colective: numeroase exp. printre care: 1998, Ravenna, Dantesca; 2002, Bucureşti, Sala Dalles; 2005, Bucureşti, Gal. Apollo; 2006, Mogoşoaia, Palatele Brâncoveneşti. **Artă publică**: 2002, Cetate, *Înălțare*. **Bibl.**: *Deceniul 1 – Generația '96*, curator Aurelia Mocanu, Palatele Brâncoveneşti, Mogoşoaia, 1996. **I.C.**

STORCK Carol, 10.05.1854, Bucureşti – 1926, Bucureşti. **Studii**: elev al tătălui său, sculptorul Karl Storck. 1870–1875, studiază în atelierul sculptorului Augusto Rivalta la Florența; 1876–1880, Philadelphia School of Art.

Se formează sub îndrumarea tatălui în atelierului acestuia. În perioada petrecută la Florența în atelierului sculptorul Augusto Rivalta, **C.S.** îşi completează cunoştințele şi intră în contact cu arta plastică antică şi renascentistă, ambele aducându-şi în mod definitoriu contribuția la formația artistului. Lucrează ansambluri statuare de mici dimensiuni, o sculptură de gen inspirată din viața cotidiană italiană, dar şi portrete şi monumente funerare. Din 1880 revine la Bucureşti, chemat de către tatăl său, moment din care vor lucra împreună. Carl Storck şi-a adus contribuția la executarea monumentelor *Domnița Bălaşa*, *Protopopul Tudor*, *Monumentul funerar al familiei Aman*, de la cimitirul Sineasca din Craiova. Opera sa demonstrează

două tendințe pregnante. Prima sugerează un caracter decorativ, un ansamblu de sculpturi menite a decora edificii (alegoriile *Geniul*, *Progresul*, 1884, reliefuri; *Prudența*, *Temperanța*, fațada Palatului de Justiție, București, 1896, sculptură statuară; *Drumul de Fier*, *Electricitatea*, Palatul Poștelor, București, sculptură statuară; efigiile lui *Ştefan cel Mare* şi *Mihai Viteazul*, Şcoala Militară, Craiova, 1886, reliefuri). Dacă aceste opere având un caracter decorativ sunt executate într-o manieră convențională – o excepție în această categorie o reprezintă alegoriile ce decorează Palatul Justiției –, busturile executate de **C.S.** demonstrează un salt calitativ. Efigiile sunt lucrate în general după model, de multe ori însă după un document fotografic (*C.A. Aricescu*, *Inginerul Negulici*, *August Treboniu Laurian*), între acestea se remarcă portretul profesorului *Gh. Dem. Theodorescu*, precum şi cel al *istoricului Gh. Petriceicu Haşdeu* (1902), cu tratări sculpturale şi un desen sobru al trăsăturilor. Între lucrările reprezentative pentru opera lui **C.S.** se remarcă *Mon. generalului Carol Davila* (1884), care impune prin atitudine, ținută, detaliile discrete ale uniformei. S-a dedicat şi execuției monumentelor funerare (*Mon. funerar al generalului Rasty*; București, Cimitirul Bellu, *Mama îndurerată*). **C.S.** poate fi considerat un sculptor cu o operă a cărei valoare este inegală, dar al cărui parcurs reprezintă un moment semnificativ în evoluția sculpturii româneşti moderne.

Carol Storck, *Autoportret*, bronz, 1926, MIAMB, foto IIA

Exp. colective: 1927, Bucureşti, SO (*Autoportret*, bronz). 1915, Bucureşti, TA (*Războiul*, teracotă; *Theodor Aman*, teracotă; *Soția mea*, marmură). **Artă publică**: 1884, alegoriile *Geniul*, *Progresul*, reliefuri; 1884, Bucureşti, Facultatea de Medicină, mon. *generalului Carol Davila*; 1886, Craiova, Şcoala Militară, efigiile lui *Ştefan cel Mare* şi *Mihai Viteazul*; 1896, Bucureşti, fațada Palatului de Justiție, *Prudența*, *Temperanța*, sculptură statuară; Bucureşti, Palatul Poştelor, *Drumul de Fier*, *Electricitatea*, sculptură statuară; macheta pentru mon. lui *Johannes Honterus*; Bolintin Vale, *mon. funerar al familiei Bolintineanu*; Bucureşti, Cimitirul Bellu, *mon. funerar al generalului Rasty;* Bucureşti, Cimitirul Bellu, *Mamă îndurerată*; Bucureşti, *mon. lui Dinicu Golescu* (în colaborare cu Wladislav Hegel). **Muzee**: Bucureşti, MIAMB, Colecția de Artă Plastică „Fr. Storck şi Cecilia Cuțescu Storck"; MIAMB, Muzeul Theodor Aman (*Theodor Aman*, gips, bust) MNAR; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Iaşi; Câmpina, Castelul muzeu Iulia Haşdeu (*portretul Iuliei Haşdeu*, 1903). **Bibl.**: Thieme-Becker; Bénézit 1955. – Oprescu 1954; *Scurtă istorie* 1958; Oprescu 1965; Vianu 1938; Ionescu 2008; Liliana Vârban, Ionel Ioniță, Dan Vasiliu, *Casa Storck – Muzeul Storck*, Muzeul Municipiului Bucureşti, 2005; Ott, Günther, *Sculptorii din familia Storck*, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, Bucureşti, 1940; Eleonora Costescu, *Artiştii Storck*, în *Revista muzeelor*, 1996, 33, nr. 2, p. 33–37; Adrian-Silvan Ionescu, în *Studia hist.*, 1996, 41, nr. 3, p. 75–84; Adrian-Silvan Ionescu, în *Studii şi materiale de istorie modernă*, 1998, 12, p. 51–91. **R.B.**

STORCK Frederic (Fritz), 19.01.1872, Bucureşti – 26.12.1942, Bucureşti. Sculptorul Karl Storck – tată; sculptorul Carol Storck – frate; pictorița Cecilia Cutzescu-Storck soție. **Studii**: 1888–1893, Bucureşti, Şcoala Națională de arte Frumoase, cu Ioan Georgescu; 1893–1897, München, Akademie der Bildenden Künste, profesor Wilhelm von Rümann. Profesor de sculptură la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti; studiile universitare sunt completate de călătoria făcută în Italia.

F.S. pleacă la München având deja o solidă formație artistică dobândită atât în atelierul tatălui său, cât şi la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti, fapt demonstrat de prima lucrare expusă, încă în timpul studiilor müncheneze (*Aruncătorul de piatră*). Lucrează mult în piatră, un material dificil (*Portretul soției*, *Tristețea*, *Pocăința*). Fundamentul creației sale se găseşte într-o complexă îngemănare a şcolilor germană, completată cu cea a şcolii italiene de sculptură. Întors în 1899 la Bucureşti, primeşte numeroase comenzi publice pentru portretele unor personalități ale culturii române (*Ion Heliade Rădulescu*, *Ion Ghica*, *Spiru Haret*, *Anastase Simu*) şi de monumente funerare. Din 1906 cariera sa de sculptor va fi completată de cea din învățământ, **F.S.** fiind numit profesor la Şcoala Națională de Arte Frumoase din Bucureşti. Va preda inițial desen şi modelaj, ulterior, doar desenul. Desenul a fost o importantă şi constantă componentă a artei sale, cultivată în special din perioada münchenză. A primit comenzi pentru lucrări monumentale, gândite în strânsă legătură cu edificiul arhitectural (*Cei patru Evanghelişti*, *Cavoul Gheorghieff*, 1903–1905) reuşită încercare de sculptură neobizantină în spiritul istorismului epocii. De asemenea, la

comanda unor instituții de prestigiu precum Opera Națională (*Beethoven*), Teatrul Național (*Goethe*, *Schiller*) sau a unor persoane private (*Kimon Loghi*, *Al. Macedonski*, *Castaldi*), a executat multiple portrete. Între acestea bustul lui *Al. Macedonski* se detaşează în mod vizibil, prin desenul şi modelajului cu multiple valențe plastice, un veritabil portret psihologic, demonstrând un simț acut al observației. Este interesat şi de subiecte de gen (*Pe gânduri*, *Tristețe*, *Țigancă*). Este prezent în majoritatea Saloanelor, dar şi în expozițiile TA, al cărui memebru fondator a fost, cu lucrări şi teme de toate genurile. În anii 1911–1913 a colaborat împreună cu arhitectul Alexandre Clavel la proiectul pentru casa-atelier Frederic şi Cecilia Cutzescu-Storck din str. Vasile Alecsandri, selecția şi amplasarea reliefurilor de pe fațadă revenindu-i în totalitate.

Frederic Storck, *Cecilia Cuțescu-Storck*, marmură,
1909, MIAMB, foto IIA

Exp. colective: 1905, München, Glaspalat, (*Aruncătorul de piatră*); 1924, Bucureşti, SO (*Poetul Alexandru Macedonsky*, bronz; *Bust de țigancă*, nr. 4, bronz); 1927, Bucureşti, SO (*Madonă*, bust, marmură; *În contemplare*, bronz); 1928, Bucureşti, SO (*Portret*, marmură) 1929, Bucureşti, SO (*Eminescu*); 1932, Bucureşti, SO (*Gh. Murgoci*; bronz; *Abundența*, bronz; *Floarea*, marmură); 1933, Bucureşti, SO (*Beethoven*, gips); 1936, Bucureşti, SO (*Repaos*, bronz); 1908, Bucureşti, TA (*Portrete*, bronz; *Statuetă*, presse-papier, bronz; *Statuetă*, bronz; *Plachetă Ioan Lahovary*); 1910, Bucureşti, TA (*Autoportret*; *Agricultura*; *Industria*); 1913, Bucureşti, TA (*ASR Principesa Maria*, marmoră; *Constantin Boerescu*, bust, bronz; *Dna A.D.* plachetă); 1915, Bucureşti, TA (*Dl W.D.*, marmură; *Țigancă râzând*; *Amintiri triste*); 1926, Bucureşti, TA (*Mister*, bronz; *Adolescentă*, bronz);

1935, Bruxelles, *La Roumanie à l'Exposition de Bruxelles* [cat., text Al. Tzigara-Samurcaş şi Al. Busuioceanu]. **Artă publică**: Galaţi, Parcul Central, *Mihai Eminescu*; Bucureşti, Cimitirul evanghelic, *mon. funerar al familiei Storck – efigia sculptorului Karl Storck*; 1903, Bârlad, Spitalul Elena Beldiman, *Doctorul Constantin Codrescu*, bust; 1906, Parcul Carol, *Gigantul*. **Alte lucrări**: 1897, *Autoportret*, bronz; *Ion Heliade Rădulescu*, *Alexandru Macedonski*, *Anastase Simu*, *Regele Carol I al României*, *Regina Elisabeta*, *Friedrich von Schiller*, *Johann Wolfgang von Goethe*, *Alfonso Castaldi*, *Florica Condrus*. **Muzee**: Bucureşti, MIAMB, Colecţia de Artă Plastică „Fr. Storck şi Cecilia Cuţescu Storck"; MNAR; Iaşi, Palatul Culturii; Constanţa, Muz. de Artă; Sinaia, MNP. **Bibl.**: Thieme-Becker; Grove; Oprea 2006, 2007. – Paul Filip, *Panteonul Naţional*, AFIR, Bucureşti, 2001, p. 100 (*Ionescu-Gion*, bronz; *gen. Gh.I. Anghelescu*, bronz); p. 108, (*Luca*, *Marcu*, *Matei şi Ioan*, Cavoul familiei Gheorghief); *Universitatea de Arte* 2006; Günther Ott, *Sculptorii din familia Storck*, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1940; G. Oprescu, *Fritz Storck*, ESPLA, Bucureşti, 1955; Eleonora Costescu, *Artiştii Storck*, ARC 2000, Bucureşti, 1996; Liliana Vârban, Ionel Ioniţa, Dan Vasiliu: *Casa Storck – Muzeul Storck*, Muzeul Municipiului Bucureşti, 2005; Ionescu 2008. **R.B.**

STORCK Karl, 21.05.1826, Hanau – 18.05.1887, Bucureşti. Sculptor român de orgine germană, stabilit la Bucureşti în anul 1849. Este tatăl sculptorilor Carol Storck şi Frederic Storck. **Studii**: câteva luni în cursul anului 1848 studiază la EBA Paris; 1856–1858, München, Akademie der Bildenden Künste. Profesor la Şcoala Naţională de Arte Frumoase, Bucureşti.

Într-o primă etapă a vieţii este activ în domeniul gravurii în metal. Începând cu anul 1850, la puţin timp după stabilirea la Bucureşti va fi activ în atelierul lui Moritz S. Fles, artist specializat în executarea de ornamente din stuc şi gips pentru clădiri, activitate ce o va continua pe cont propriu între 1855–1857, moment în care va deţine propriul atelier. În 1857 se stabileşte la München unde va iniţia o colaborare cu Max von Widmann, în al cărui atelier va lucra, iar ulterior se va stabili definitiv în capitala României (1868). În primii ani, după reinstalarea la Bucureşti îşi va continua activitatea de creator de ornamente, pe care le va turna în gips şi va sculpta ca şi Theodor Aman, piese de mobilier. Concomitent se va dedica şi sculpturii statuare, renunţând ulterior la execuţia de ornamente. Relieful pentru frontonul Palatului Universităţii din Bucureşti (*Minerva încoronând ştiinţele şi artele*, 1862), o temă desigur alegorică, a fost considerată drept o remarcabilă operă de debut. Se va dedica artei portretului, atât după model, cât şi după fotografie, interesat fiind de psihologia umană, dar şi de detaliu, făcând elegante efegii-caracterizări morale ce se deosebesc printr-un desen sobru şi elegant (*Theodor Aman*, gips, 1859; *Costache Negri*, marmură, 1869; *domnitorul Alexandru Ioan Cuza*, *Elena Doamna*, *Fraţii Golescu*, *Mihail Kogălniceanu*, *Mihai Viteazul*, *principele Grigore Ghica*, *fondatorul spitalului Pantelimon*). Deţine rol semnificativ în evoluţia sculpturii româneşti, el aducând o contribuţie hotărâtoare la evoluţia artei monu-

mentale. Opera sa se remarcă printr-o solidă construcție a volumelor, demonstrând un caracter monumental, şi maturitate. Monumentul dedicat boierului cărturar *spătarul Mihail Cantacuzino* (1869) demonstrează şi deosebita atenție pentru detaliul istoric, atent studiat în documente, păstrând însă doar acele elemente ce contribuie la definirea personajului. Monumentul *Domniței Bălaşa* dovedeşte calități similare, are însă un pronunțat caracter pitoresc prin multitudinea de detalii vestimentare, Stock părând sensibil la bogăția costumelor feminine boiereşti de secol XVIII. Execută o serie de monumente funerare, în spirit neoclasic la Cimitirul Bellu cu figuri alegorice (*Familia Pascaly*, marmură, 1871), în care se remarcă calitatea reprezentării, ce depăşeşte stereotipurile obişnuite în arta funerară.

Prezența sa timp de două decenii, în fruntea Catedrei de sculptură înființată (1862) în cadrul Şcolii Naționale de Arte Frumoase din Bucureşti a avut un rol hotărâtor.

Karl Storck, *Spătarul Mihail Cantacuzino*, piatră, 1869,
Curtea Spitalului Colțea, Bd. Ion C. Brătianu nr. 1, foto IIA

Artă publică: 1862, Bucureşti, Frontonul Palatului Universității, *Minerva încoronând ştiințele şi artele* (în colaborare cu sculptorul Paul Focşeneanu; distrus în 1944); 1870, Bucureşti, curtea spitalului Colțea; mon. *Spătarului Cantacuzino*, piatră; 1881, Bucureşti, curtea bisericii Domnița Bălaşa, mon. *Domniței Bălaşa*; 1882, Bucureşti, Parcul Azilului Elena Doamna, mon. *Anei Davila*, piatră. **Muzee**: Bucureşti, MIAMB, Colecția de Artă Plastică „Fr. Storck şi Cecilia Cuțescu Storck"; MIAMB, Muzeul Theodor Aman (*Theodor*

Aman, gips, bust) MNAR; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Bénézit 1955; Thieme-Becker; Academia Republicii Populare Române, *Dicționar Enciclopedic Român*, Editura Politică, Bucureşti, 1962–1964; Grove; Oprescu 1954; *Universitatea de Arte* 2006; Ionescu 2008. – Günther Ott, *Sculptorii din familia Storck*, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, Bucureşti, 1940; Brabu Brezianu, *Karl Storck*, ESPLA, Bucureşti, 1955; Eleonora Costescu, *Artiştii Storck*, ARC 2000, Bucureşti, 1996; Liliana Vârban, Ionel Ioniță, Dan Vasiliu: *Casa Storck – Muzeul Storck*, Muzeul Municipiului Bucureşti, 2005. – Teodora-Speranța Diaconescu, Adrian-Silvan Ionescu, Lucian Maşek, Alexandru Seferovici, în *BCMI*, 1995, 6, nr. 1–2, p. 60–86; Adrian-Silvan Ionescu, în *Studia hist.*, 1996, 41, nr. 3, p. 75–84; G.P. Nedelcu, în SCIA, 1, 1970, p. 144–152. **R.B.**

STREJAC Florin, 26.08.1960, Iaşi. **Studii**: 1987, absolvă IAP Bucureşti. 2000, licență postuniversitară, restaurare piatră. **Premii**: 1997, pr. presei.

Repertoriu formal şi ideatic foarte divers, dar cu o marcă individuală pregnantă. Sculptură în piatră, lemn, metal sudat, cu mare atenție la detalii care fac toată savoarea sculpturii sale pline de inventivitate, rafinament şi umor.

Florin Strejac, *Cum au construit piramidele*, marmură

Exp. personale: 1993, Monthey, Elveția; 1994, Târgu-Mureş; 1995, Bistrița; 1996, 1997, 2000, Aachen, Germania; 2000, Heisberg, Germania; 2003, Essen, Germania. **Exp. colective**: între 1985–2004, numeroase participări la exp. de grup în Baia Mare, Bucureşti, Cluj-Napoca, Timişoara, Târgu-Mureş, Cordoba, Ravenna, Montréal. **Artă publică**: Iernut, jud. Mureş, *Mon. oraşului*; Târgu-Mureş, Universitatea Petru Maior, *Petru Maior*, bust; Poliția, Alex. Ioan Cuza, Bust. **Simpozioane**: 1987, Sălişte, Sibiu; 1988–1991, 1993–1995, Oarba de Mureş; 1996, Sângeorz Băi, Bistrița, Târgu-Mureş; 2000–2004, Reghin; 2000, 2003, Fuente Palmera, Spania; alte participări: China: Tsinghua University Sculpture

Exhibition, Nanhu Tangshan Sculpture Symposium, Tongling International Copper Sculpture Exhibition; Taizhou International Copper Exhibition; Ordos City Friendship Park Mongolia Autonomous Region; Urumqi Uigur Autonomous Region Sculpture Park; India, Vadodara, Gujarat Region Sculpture Symposium; Egipt, Cairo Madinaty Symposium; Turcia, Antalya, SUA, Wyoming Sculpture Residence. **Muzee**: Baia Mare, Muz. Florean; Târgu-Mureş, Muz. de Artă; Sângeorz Băi, Muz. de Artă Comparată. **Bibl.**: *Repere ale artei plastice mureşene* 2006; *Sângeorz* 2006. – pipl.com/directory/name/Strejac/Florin. **I.V.**

STURDZA (MAVROCORDAT) Olga, 27.09.1884, Popeşti, jud. Iaşi – 10.07.1971, Varengeville-sur-Mer, Franța. **Studii**: Akademie de Bildenden Küste, Berlin, Hochschule für Bildende Künste, Dresda. Lucrează inițial în atelierul său de la Dieppe (Franța); către sfârşitul primului deceniu al secolului XX se restabileşte la Iaşi şi revine în Franța în 1957.

Opera **O.S.** este puțin cunoscută şi cercetată, datorită destinului sculptoriței, care petrece nouă luni în închisorile comuniste, după care se stabileşte în Franța (1957). În tinerețe, înainte de a reveni la Iaşi, sculptorița a petrecut mai mulți ani la Paris şi Dieppe. Admiratoare a lui Auguste Rodin, căruia i-a fost prezentată de către o rudă a contesei Anna de Noailles, poate principesa Martha Bibescu (care îl cunoscuse pe sculptor în saloanele pariziene ale lui Marie Bengescu, cronicar plastic), în 1908, a beneficiat în câteva rânduri de ajutorul şi recomandările acestuia, în vederea participării la SO de la Paris. Una dintre primele sale lucrări o constituie piatra tombală a tatălui său Alexandru Mavrocordat, decedat în 1907 şi îngropat în biserica familială a conacului de la Miroslava, Iaşi. Lucrarea este executată în spiritul tradiției, între elementele definitorii semnalăm stema Mavrocordaților şi chenarul cu motivul decorativ grecesc, sculptate în marmură. În 1924 donează oraşului Iaşi *Mon. Unirii*, sculptat la Viena, ce avea să fie inaugurat trei ani mai târziu în prezența Reginei Maria. Monumentul se compunea dintr-o figură feminină centrală, alegoria Vechiului Regat, personaj având trăsăturile Reginei Maria, înconjurată de un grup de tinere – cele trei provincii instorice alipite Transilvania, Bucovina şi Basarabia – pe care le îmbrățişează. Acest grup statuar în marmură dovedea calitățile plastice ale sculptoriței şi interesul pentru figura umană şi psihologia sa. *Mon. Unirii* trebuie privit ca lucrarea cea mai semnificativă în ansamblul operei sale.

Exp. colective: 1909, Paris, SO (*Portretul principesei Soutzo*, bust); **Artă publică**: 1909, Miroslava, jud. Iaşi, biserica Naşterea Maicii Domnului, piatra funerară a lui Alexandru Mavrocordat, marmură; 1927, Iaşi, bd. Carol I, *Mon. Unirii*, marmură (distrus în 1946; 1999, PiațaAțiunii, în dreptul Facultății de Medicină, replică de sculptorul Constantin Crengăniş). **Muzee**: Iaşi, Muz. Literaturii, Vila „Sonet" Mihai Codreanu (*Sărutul*, *Sburătorul*). **Bibl.**: Cristian Popişteanu, Dorin Matei, *Sturdzeştii: din cronica unei familii istorice*, Fundația Culturală Magazin Istoric, Bucureşti, 1995, p. 243; Maria Regina României, *Însemnări zilnice*, vol. IX, Polirom, Iaşi, 2011, p. 172; Ion Mitican, *Urcând Copoul cu gândul la Podul Verde*, Tehnopress, Iaşi, 2006, p. 125–127. – Rodica-Eugenia

Anghel, în *Arhivele Moldovei*, 1994–1995, nr. 1–2, p. 72–76; Constantin Ostap, în *Magazin Istoric*, nr. 3/2000; Constantin Ostap, în *Monumentul*, VI, Ed. Trinitas, Iaşi, 2005; Virgiliu Z. Theodorescu, în *Eroi şi Morminte*, Oficiul Naţional pentru Cultul Eroilor, vol. II, Bucureşti, 2008, p. 208–233; p. 210–212, notele 5, 6.– Archives du Musée Rodin, Paris. **R.B.**

SUCIU Daniel, 30.06.1940, Sibiu – 2.04.1993, Constanța. **Studii**: 1967, absolvă IAP Bucureşti, cu Ilica Veturia, Boris Caragea. Membru UAP. **Premii**: 1970, pr. colectiv al UAP pentru Simpozionul de la Măgura.

Sculptură figurativă cu accent pe simplificare şi concentrare a expresiei.

Exp. colective: 1968–1985, participă la saloane republicane, expoziții anuale, bienale de pictură şi sculptură; 1971, Vilnius, Moscova, Sofia, Exp.de artă românească contemporană. **Artă publică**: 1967, Bucureşti, Complexul Grozăveşti, *Fată*; 1972, Constanța, *Compoziție decorativă*, metal; 1976, Ostrov. **Simpozioane**: 1970, Măgura, *Mirii*, piatră; 1985, Babadag; 1990, Odessa. **Bibl.**: Barbosa 1976; Cruceru 2005. – ***, în *Arta*, nr. 4–5, 1971, p. 2. **C.T.**

SZAKATS Bela, 19.09.1938, Odorheiul Secuiesc. **Studii**: IAP Cluj-Napoca. Stabilit la Timişoara, unde profesează la Liceul de Artă (1961–1992) şi ulterior predă la Colegiul de Artă, Universitatea de Vest. 1961–1962, beneficiar al bursei „Ioan Andreescu”. **Premii**: pr. PAU (colectiv); 1981, pr. pentru „Cântarea României”; 1988, Ravenna, medalia de aur la Bienala *Dantesca*; Arad, pr. Bienala pentru plastică mică.

Explorează universuri şi texturi variate (lemn, teracotă, bronz, gips). O preocupare constantă a sculptorului o reprezintă figura umană în diferite contexte, în special în cel politic, sub dictatură (*Siluete rănite*).

Bela Szakats, *Cascadă*, Timişoara, Parcul Alpinet

Exp. colective: 1962–1997, participă la majoritatea exp. Filialei UAP, Timişoara şi la majoritatea bienalelor şi exp. republicane din Bucureşti; exp. de artă românească în străinătate: 1974, Modena; 1982, Jena; 1985, Moskova, Sofia; 1980, Essen; 1990, 1996,

1997, Budapesta; 1988, 1992, Ravenna; 1990, Ankara; 1993, Szeged, Bortherhood Diptychon [cat.]. **Simpozioane**: 1977, 1987, Lăzarea, Harghita; 1983, Deta, Timiş; 1984, Timişoara; 1984, Valea Doftanei, Prahova; 1993, 1996, Csongrad, Ungaria. **Artă publică**: 1991, Timişoara, Piața 700, *Mon. Eroilor Revoluției*. **Bibl**.: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom cont*. 5. **R.B.**

SZEDERJESI András, 1.01.1926, Medişoru Mare – 2006. **Studii**: absolvă în 1957 IAP Cluj-Napoca, profesori Kós András, Szervátiusz Jenő, Beczédi Tibor, Kósa-Huba Ferenc. A fost membru al Breslei Barabás Miklós. A desfăşurat activitate pedagogică mai întâi la Institutul Pedagogic, Cluj-Napoca (1961–1972), apoi la IAP Cluj-Napoca (1973–1986).

Basoreliefurile de la începutul carierei sale se înrudesc din punct de vedere al concepției formale cu strategiile reprezentaționale ale lui Szervátiusz Jenő. A fost interesat cu precădere de portret şi figura umană. Mai ales în cazul lemnului, procesul de cioplire fructifică accidentele materialului (*Țărancă din Călata*). A lucrat şi în alte materiale precum piatră, bronz, gips, marmură, gresie, teracotă.

András Szederjesi, *Fata în sărbătoare*,
Muzeul de Artă, Cluj-Napoca

Exp. personale: 1962, Cluj-Napoca, Gal. de Artă; 1974, Bucureşti, Gal. Amfora; Cristuru Secuiesc, Odorheiu Secuiesc, Carei, Satu Mare; 1975, Baia Mare; 1976; 1988, Cluj-Napoca, Gal. de artă [cat. M. Țoca]. **Exp. colective**: 1965, Bistrița, Năsăud; 1969, Cristuru Secuiesc; 1974, Miercurea Ciuc; 1979, Cluj-Napoca; 1980, Timişoara; Iaşi; Covasna; 1984, Cluj-Napoca, Biblioteca Universitară. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Banner Zoltán, *Erdélzi magyar müvészet a XX. Században*, Budapesta, 1990. – Rus 1998. – M. Țoca, în *Korunk*, nr. 10, 1988. – www.artportal.hu. **I.C.**

SZERVÁTIUSZ Jenö, 4.07.1903, Cluj-Napoca – 15.09.1983, Budapesta. **Studii**: 1925, Cluj-Napoca, lucrează la turnătoria Gábor Vágó; 1925–1927, Paris, frecventează *École libre des beaux-arts*; 1927–1930, Cluj-Napoca, Şcoala de Belle-Arte, cu Romul Ladea. 1933–1934, Cluj-Napoca, şcoală particulară cu Sándor Szolnay. 1934, lucrează la Colonia de la Baia Mare. 1949, asistent la Institutul Maghiar de Artă şi apoi la IAP Cluj-Napoca. **Premii**: 1929, pr. „A. Simu" la SO (pentru *Portretul lui Tasso Marchini*); 1964, pr. de stat; artist emerit; 2003 pr. moştenirii culturale maghiare (postum).

Arta lui **J.S.** este esenţialmente de natură autobiografică (este autorul a circa 100 de autoportrete), nu numai prin referire directă, ci şi prin modul în care din lucrările sale se degajă o intensă spiritualizare. Expresionismul său este cu totul particular, înglobând şi tradiţiile arhaice secuieşti, nelipsind însă o relaţionare cu expresionismul european. El extrage din prelucrarea aplicată a lemnului, foarte apropiată de cea a cioplitorilor populari, temeiurile unei poetici plastice de o rară intensitate. Artistul păstrează întotdeauna intactă forma şi structura lemnului, valorificând textura unor esenţe rare (tisă, tuia), iar intervenţiile energice cu dalta potenţează dinamic compoziţia. O altă categorie importantă a operei lui **J.S.** o constituie o anumită narativitate de tip baladesc, mai ales în reliefuri. El trece de la teluric la un lirism epic învăluitor, prin modul în care, asemenea unui cronicar medieval, evocă legende şi personaje.

Jenö Szervatiusz, *Prinţul cioplit în lemn*, lemn, 1966, Muzeul de Artă, Cluj-Napoca

Exp. personale: 1931, Cluj-Napoca (cu Petre Abrudan); 1934, Cluj-Napoca, Prefectura, Sala Minerva (cu Tasso Marchini); Idem (cu Béla Gy. Szabó, Emil Ziegler Vásárhelyi); 1935, Baia Mare (cu Petre Abrudan şi Gh. Manu); 1935, 1936, Satu Mare (cu Petre Abrudan); 1936, Cluj-Napoca, Baia Mare; 1937, Budapesta, Gal. *Tamás*; 1938, Baia Mare, Colonia de Pictură (cu Iosif Klein); 1939, Cluj-Napoca, Prefectura (cu Sándor Szolnay); 1956, Cluj-Napoca, Gal. UAP; 1961, Cluj-Napoca, Muz. de Artă [cat.]; 1962, Oradea, Târgu-Mureş; 1964, Bucureşti, Sala Dalles, exp. retr.; 1965, Gheorghieni, Odorheiul Secuiesc, Cristurul Secuiesc, Sfântu Gheorghe (cu János Karácsony), Braşov; 1970, Siklós, Ungaria, Muz. Cetății; 1976, Cluj-Napoca, Gal. Korunk; 2000, 2003, Budapesta, Gal. Vármegye, *Exp. comemorativă*; 2002, Viena, Collegium Hungaricum. **Exp. colective**: 1929, 1931, 1932 Bucureşti, SO; 1930, Cluj-Napoca, *Exp. artiştilor ardeleni*; *Exp. grup* (Letiția Munteanu, Tasso Marchini, Radu Puşcariu); 1933, Cluj-Napoca, Dej, *Exp. grup* (Catul Bogdan, Aurel Ciupe, Emil Cornea, Anastase Demian, Romul Ladea, Sándor Szolnay, Walter Widmann); 1934, Timişoara, *Exp. jubiliară de 10 ani de la întemeierea Şcolii de Belle-Arte*; 1937, Baia Mare, *Exp. grup* (cu Lidia Agricola, János Karácsony, Martin Katz, Vasile Kazar, Iosif Klein); 1938–1939, Budapesta, Salonul național, *Arta maghiară din Transilvania*; 1940, Cluj-Napoca, *Exp. Asociației artiştilor maghiari*; 1942, Bistrița, 1943, Târgu-Mureş, *Exp. Breslei Barabás Miklós*; 1946, Cluj-Napoca, exp. *Ateneele populare N. Bălcescu şi Józsa Béla*; 1947, Budapesta, Muz. de Arte Frumoase, exp. *Arta românească de azi*; 1948, 1949, 1950, 1951, Cluj-Napoca, Sala Prefecturii, *Exp. de artă plastică a Transilvaniei* [cat.]; 1951, Bucureşti, *Anuala de stat*; 1952, 1964, Moscova, *Exp. de artă plastică românească*; 1957, Berlin, *Exp. de artă plastică românească*; 1970, Bucureşti, Sala Dalles, *Exp. Filialei UAP*; 1971, Baia Mare, Muz.de Artă, *Arta plastică a Maramureşului (1896–1966)*; 1972, Budapesta, Mücsarnok, *Exp. de artă decorativă românească*; 1973, Paris, Palais Chaillot, *Art sacré*, *expression sipritueIle*; 1974, Paris, Muz. Rodin, *Formele umane*; 1997, Stockholm, Casa Maghiară, *Exp. de artă plastică clujană*; 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Sculptura românească în lemn în secolul XX* [cat. de Alexandra Rus]; 2002, Budapesta, Muz. Ernst, „*Felezöidö*". *Artişti maghiari din România 1965–1975*; 2006, Budapesta, Gal. Vármegye, *Mozart şi Bartók în arta ardeleană*; 2008, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Artă şi comunitate. Exp. Gal. Korunk*; 2009, Sfântul Gheorghe, Gal. „Gyárfás Jenö", *Jubileul de 80 de ani a breslei Barabás Miklós*; 2012, Bucureşti, MNAR, *Arhetipuri sculpturale*, *Sculptura în lemn* [cat., Ana Zoe Pop, perf. Ioana Vlasiu]. **Artă publică**: 1939, Armăşeni, mon. comemorativ pentru *Eroii căzuți în Primul Război Mondial*, piatră; 1943, Cluj-Napoca, Şcoala de pe str. Méhes, relief, piatră; 1971–1972 mon. funerar al scriitorului Áron Tamási (cu Tibor Szervátiusz), trahit; 1978 Pápa, Ungaria, mon. comemorativ *Jókai* (cu Tibor Szervátiusz), piatră; 1980, Sopron, Ungaria, *Cantata Profana*, relief, lemn. **Muzee**: Bucureşti MNAR (*Poveste din pădure*, 1955, relief colorat, lemn de paltin; *Biro Maté*, 1955, basorelief, lemn; *Mesajul Păcii*, 1960, lemn policrom; *Fată din Cluj-Napoca*, 1961, lemn policrom); Cluj-Napoca, Muz. de Artă (*Furtuna*, 1955 relief colorat; 1956; *Femeie spălând rufe*, relief colorat, lemn de paltin; *Seara lui Toldi*, 1956, relief colorat, lemn de paltin; *Nud*, 1956, lemn de tisă; *Autoportret*, 1938, lemn de tisă; *Nud cu* mărgele, 1936, lemn de tisă; *Iubire*, 1961, rădăcină de ulm; *Prințul cioplit în lemn*, 1966, lemn de tisă; *Baladă*, 1975, lemn de platan; *Vis*, 1974, lemn de păr; *Fata cu floare*, 1976, relief, lemn); Cluj-Napoca, Teatrul Maghiar de Stat (*Leda*, 1937, lemn de tisă); Cluj-Napoca, Palatul Culturii (*Omul sărac şi vulturul*, 1951, lemn de stejar); Cluj-Napoca, Casa parohială, Muzeul particular, ***J.S.*** (1996); Sibiu, Muz. Brukenthal (*Plutaşii*, 1957, lemn de paltin); Târgu-Mureş, Muz. de Artă (*Cap de fată*, 1942, trahit). **Scrieri ale artistului**: *Életem*, *emlékeim*, Miercurea Ciuc, 2010. **Bibl.**: Barbosa 1976; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva, 2002; *Romániai magyar irodalmi lexikon*, vol. V–1,

Kriterion, Bucureşti, 2010; *Artele plastice* 1959, p. 109; Oprescu 1965, p. 154; Ţoca 1978, p. 20–30; Z. Banner, *Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században*, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta 1990, p. 59–67, 75–80, 103–106; J. Murádin, *Kolozsvár képzömüvészete*, Art Printer, Sfântu Gheorghe, 2011, p. 197–198, 215, 247; R. Şorban, ***J.S.***, Corvina, Budapesta, 1973; Z. Banner, ***J.S.***, Kriterion, Bucureşti, 1976; Maria Chira, Alexandra Rus, *Cat. patrimonial*, Muz. de Artă, Cluj-Napoca, 1977; Z. Banner, *Magyar szobrászat Erdélyben*, în *Korunk*, nr. 8, 2002, p. 35–43. www.artportal.hu;www.pontes.ro. **G.V.**

SZERVÁTIUSZ Tibor, 36.07.1930, Cluj-Napoca. Fiul lui Jenö Szervátiusz**. Studii**: 1950–1955, IAP Cluj-Napoca, cu Artur Vetro. 1957, bursă de studii în URSS; 1959–1961, Cluj-Napoca, creator de păpuşi la Teatrul de Păpuşi. 1976, se stabileşte la Budapesta. **Premii**: 1968, pr. UAP pentru artă monumentală (*Tinereţe*), fântână, Gherla, 2001, pr. Kossuth.

T.S. îşi începe activitatea, cum era şi firesc sub îndrumarea tatălui său, cu care colaborează îndeaproape. Treptat însă, părăseşte această direcţie a unui expresionism folclorizant şi se îndreaptă spre cucerirea unor noi materiale, cu o viziune proprie, caracterizată prin eleganţa formelor gracile şi elansate. Iată ce ne mărturiseşte el însuşi în această privinţă: „Iubirea pentru metal am moştenit-o de la strămoşii mei fierari. Am îndoit, ciocănit şi bătut, am topit şi am sudat. Am căutat în sculptură noi tehnici şi noi structuri”. Deşi nu părăseşte niciodată prelucrarea lemnului, aceste procedee tehnologice, asimilate acum, îi redefinesc orientarea formală, esenţialmente centrată pe articularea componentelor metalice. După plecarea în Ungaria – unde realizează mai multe monumente comemorative, în care nu urmăreşte propriu-zis asemănarea fizică, ci relevarea dimensiunilor spirituale –, arta lui se focalizează mai ales pe organicitatea elementelor nonfigurative.

Tibor Szervátiusz, *Muncitor*, bronz

Exp. personale: 1953, Bucureşti; 1965, Cluj-Napoca; 1983, Budapesta, Gal. Naţională Maghiară; 1984, Sopron, Ungaria, Casa de Cultură „Franz Liszt"; 1985, Helsinki, Casa Maghiară (Ilustraţii la *Kalevala*); 1986, Kecskemét, Casa de Cultură „Ferenc Erdei"; 1987, Szekszárd [cat.]; 1988, Szeged, Casa de Cultură „Béla Bartók"; Érd, Sediul Partidului Socialist; 1992, Budapesta, Gal. Vármegye; 1994, Budapesta, Muz. de Istorie Militară; 1999, Roma, Academia Maghiară; Székesfehérvár, Gal. Szent Korona; Budapesta, Gal. Pataki; 2001, Budapesta, Gal. Vármegye. **Exp. colective**: 1953, Bucureşti, *Festivalul mondial al tineretului*; Cluj-Napoca, *Exp. regională de arte plastice*; 1954, 1959, Bucureşti, *Exp. republicană de arte plastice*; 1954, 1965, Cluj-Napoca, *Exp. regională*; 1965, Cluj-Napoca, *Exp. în cinstea celui de-al IX-lea Congres al PCR*; 1966, Budapesta, Muz. Ernst, exp. *Arta românească de azi*; 1967, Anvers, Parcul Middelheim, *A IX-a bienală de sculptură în aer liber*; 1978, Budapesta, Mücsarnok, *Exp. de sculptură maghiară*; 1979, Budapesta, exp. *Sculptura în lemn*; 1981, Budapesta, Muz.l de Istorie, *Exp. Asociaţiei artiştilor plastici şi decoratori maghiari*; 1986, Budapesta, *Festivalul de primăvară*; 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Sculptura românească în lemn în secolul XX* [cat. de Alexandra Rus]. **Artă publică**: 1967, Gherla, *Tinereţe*, fântână arteziană, cupru (vandalizată 2010); 1967, Cluj-Napoca, Teatrul Maghiar, *Zsigmond Móricz*, bust, andezit; 1971, Lupeni, Harghita, mon. funerar *Áron Tamási* (cu Jenö Szervatiusz), trahit; 1978, Pápa, Ungaria, mon. comemorativ *Jókai* (Jenö Szervátiusz), piatră; 1984, Csongrád, *Lemnul vieţii*, lemn; 1985, Budapesta, Cimitirul Farkasréti, mon. poetului *László Nagy*; 1988, Miskolc, *Károly Kós*, lemn; Tata, mon. comemorativ *József Eötvös*; Dunakeszi, Şcoala Generală, *Sándor Csoma Körösi*, bronz, piatră; 1990, Budapesta, Gellérthegy, *Dezsö Szabó*, bronz; 1993, Budapesta, cartier VI, mon. compozitorului *Ferenc Erkel*, relief, marmură; Cimitirul Farkasréti, mon. funerar al lui *Jenö Szervátiusz*, bronz, piatră; 1994, Nagymaros, mon. comemorativ al războaielor mondiale şi revoluţiei din 1956, piatră; 1996, Budapesta, Piaţa Sf. Ladislau, mon. *Millenium*, piatră; 2000, Györ, Dealul Bisericii, mon. *Piatra Sf. Fecioare*, marmură de Carrara; 2001, Budapesta, mon. *Béla Bartók*, bronz, piatră. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Cluj-Napoca, Casa parohială, Muz. particular ***J.S.*** (1996); Cluj-Napoca, Muz. de Artă (*Măcelul de la Madefalău*, 1957, lemn de arţar); Oradea, Muz. Endre Ady; Budapesta, Gal. Naţională Maghiară; Muz. Naţional Maghiar; Muz. Literaturii Sándor Petofi. **Scrieri ale artistului**: *Önvallomás*, *Közvetlen közelröl*, in *Szo*, *eszme*, *látvány* (1920–2000), Mentor Kiadó, Târgu-Mureş, 2002, p. 228, 236. **Bibl.**: Barbosa 1976; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva, 2002; *Romániai magyar irodalmi lexikon*, vol. V–1, Kriterion, Bucureşti, 2010; Z. Banner, *Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században*, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta 1990, p. 106, 107, 115; J. Murádin, *Kolozsvár képzömüvészete*, Art Printer, Sfântu Gheorghe, 2011, p. 230, 308, 326; Z. Banner, în *Korunk*, nr. 8, 2002, p. 35–43; H. Horşia, ***T.S.***, *Arta plastică*, nr. 7, 1968. www.artportal.hu. **G.V.**

SZOBOTKA Andrei (András), 26.08.1916, Timişoara – 1992, Bucureşti. **Studii**: Cluj-Napoca, Faculatea de Litere şi Filosofie; 1945–1950, Bucureşti, Şcoala Superioară de Arte, IAP Bucureşti. Din 1950 asistent al prof. Ion Lucian Murnu; lector la Catedra de desen a aceleiaşi instituţii. **Premii**: 1952, 1954, pr. de stat, 1955, medalia de aur la Festivalul mondial al tineretului (pentru compoziţia *Se naşte o idee*).

A.S. este într-o primă etapă, de mare efervescenţă creatoare, unul din animatorii principali ai realismului socialist de la noi (*Se naşte o idee*), cu o sculptură elaborată în cele mai mici detalii, conform unei estetici academice adaptată tematicii noi, impusă de politica culturală. Abia în anii '70, **A.S.** îşi găseşte din nou un filon propriu, printr-o serie de sculpturi groteşti de mici

dimensiuni, ca şi prin cele două monumente importante pe care le-a creat (*Gheorghe Doja* şi *Petöfi*). Acestea probează, prin meşteşugul solid al impostării figurilor în spaţiu, o autentică vocaţie de monumentalist. **A.S.** este şi un ilustrator inspirat al propriei opere literare.

Andrei Szobotka, *Se naşte o idee*, bronz, 1954

Exp. personale: 1945, Timişoara, Exp. de grup (cu J. Podlipny, I. Szönyi, Artur Vetro, E. Lenhardt, F. Ferch); 1955, Bucureşti. **Exp. colective**: 1948, Bucureşti, *Anuala de stat* (*Gheorghe Doja*); 1952, Bucureşti, *Anuala de stat* (*Stalin es la Páz!*); 1954, Bucureşti, *Anuala de stat* (*Se naşte o idee*); 1955, Cluj-Napoca, *Exp. interregională* (*Gheorghe Doja*); Varşovia, *Exp. de artă românească*; 1958, Moscova, *Exp. ţărilor socialiste* [cat., pref. I. Jalea]; Berlin; 1959, Budapesta, *Exp. de artă plastică românească* [cat., pref. I. Jalea]; 1960, Belgrad; Helsinki; *Exp. de artă plastică românească*; 1961, Paris; 1963, Berlin. **Artă publică**: 1973, Miercurea Ciuc, *Petöfi*, bronz; 1977 (prima variantă 1948) Dalnic, *Gheorghe Doja*, bronz (amenajare arhitecturală, soclu, arh. A. Dâmboianu). **Scrieri ale artistului**: *Köbe zárt szivárvány* (Curcubeu închis în piatră), Ed. pentru Literatură, Bucureşti, 1967. **Muzee**: Bucureşti MNAC; MNAR; Timişoara; Muz. Banatului (*Împotriva războiului*, gips patinat); Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; Grozdea 1987, p. 12; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva 2002; *Artele plastice* 1959, p. 104–105; L. Sylvester, *Dózsa népe trappban*, Gondola internetes portál, 4.03.2005. **G.V.**

Ş

ŞAPTEFRAŢI Niculae, 23.09.1947, Jurilovca, Tulcea – 13.11.2004, Bucureşti. **Studii**: absolvă în 1974 IAP Bucureşti, profesori Boris Caragea, Geta Caragiu, Paul Vasilescu; din 1977, membru UAP; din 1983, membru al Centrului Intern. de Sculptură, Washington; din 1993, membru al „Salzburg Seminar". **Premii**: 1997, Fines, pr. II acordat de Consorcio Escuela del Marmol de Fines; 2002, pr. colectiv la Tabăra de sculptură, Tulcea.

Debutează în cadrul taberelor de sculptură cu lucrări în piatră şi lemn, pe linia sculpturilor-semn comune iconografiei anilor '70. Creează forme severe, unghiulare, arhitecturale, în spirit constructivist cu nuanțe arhaice (*Ritm evolutiv*, piatră, 1974). Pe parcurs, dezvoltă în spațiu o geometrie fină şi elastică, încărcată de armonii muzicale, oferind ansamblului o monumentalitate specifică, independentă de dimensiunile lucrărilor. În lucrările abstracte ca şi în portretele modelate în bronz, **N.Ş.** investighează stări de graniță născute din tensiunea dintre materie şi spirit, dintre rațional şi sensibil, în plăsmuiri aproape de metaforă.

Niculae Şaptefrați, *Fuziune*, metal, 1976, Galați, foto MNAC

Exp. personale: 1975, Bucureşti, Gal. Orizont. **Exp. colective**: participă din 1977 la majoritatea manifestărilor de grup din Bucureşti; 1982, Berlin, Praga, exp. de artă românească; 1983, Norvegia, Lillehamer, exp. de artă românească; 1983, Copenhaga, Târg de carte; 1984, Londra, exp. de artă românească; 1990, Budapesta, *A 7-a exp. de sculptură mică*; 1991, Japonia, Hakone, Open Air Museum; 1991, Belgia, Malines; 1992, Ravenna, Bienala *Dantesca*; 2010, Bucureşti, MNAC, exp. *Lemn.ro*. **Simpozioane**: 1974, Măgura, piatră;

1975, Arcuş, piatră; 1976, Galaţi, metal; 1977, Spania, Fines, lemn; 1979, Orosco, lemn; 1995, Germania, Hojerswerda, lemn; 1997, Spania, Fines, marmură; 2002, Tulcea, piatră. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Cruceru 2005. – Grozdea 1984; Şerban 2005. – *Sculptori români contemporani*, Bucureşti, 2003 [cat.]. – ***, în *Arta*, nr. 12, 1974, p. 8. **V.B.**

ŞERBAN Dumitru, 3.07.1948, Gura Ialomiţei (Ialomiţa). **Studii**: 1977, IAP Bucureşti. Decan al Facultăţii de Arte şi Design între anii 2000–2008. 2007–2010, preşedinte UAP. **Premii**: 1979–1985, pr. tineretului; 1987, medalia de aur la exp. *Dantesca*, Ravena; 1996, trofeul Simpozionului intern. Rachana, Liban; pr. II la concursul de sculptură monumentală *Mon. Infanteristului Român*, Bucureşti; 1998, pr. UAP; 1999, marele pr. pentru sculptură, Arad; 2000, marele pr. pentru sculptură monumentală, Arad; diploma de onoare şi trofeul Simpozionului intern. de sculptură, Aswan; trofeul pentru sculptură oferit de Ministerul Culturii din Egipt; pr. I şi pr. publicului la Simpozionul intern. de sculptură Le Pradet, Franţa; 2001, pr. „Ion Bitzan"; 2005, pr. de excelenţă al Consiliului Judeţean Arad.

Cu vocaţie de monumentalist sculptorul controlează geometria formelor de inspiraţie antic egipteană. Volumele pline sugerează o preferinţă tactilă pentru materie supusă constant unei discipline compoziţionale. Preocupările conceptuale vizează lumea arhetipurilor, iar ambientul creat fie de interior, fie de aer liber îndeamnă la meditaţie.

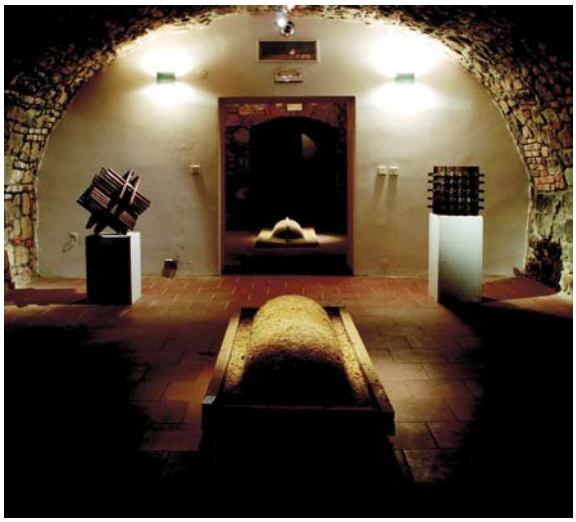

Dumitru Şerban, *Cupole pentru apă şi pământ*, lemn, 2009, Pilsen

Exp. personale: 1979, Arad, Gal. Alfa; 1995, Tranreut; 2000, Toulon, exp. *Le Pradet*. **Exp. colective**: 1978, 1979, 1980, Arad, exp. Cenaclului tineretului; Arad, exp. judeţeană a Cenaclului tineretului; Arad, exp. judeţeană, *Arad*, *trecut*, *prezent şi viitor*; 1980, Arad, exp. *Estetica urbană arădeană*; Arad, Exp. de artă plastică a Cenaclului tineretului *Copacul*, ed. I; 1980, Salonul judeţean; 1981, Sibiu, Exp. interjudeţeană; exp. colectivă; exp. colectivă a Cenaclului tineretului *Copacul*, ed. II; 1981, Exp. judeţeană a Cenaclului tineretului; Sal. anual judeţean; Arad, Gal. Alfa; Oroshaza, exp. de artă arădeană; 1982, Exp. de artă plastică a Cenaclului tineretului; Exp. judeţeană a tineretului; Exp. de artă plastică judeţeană; Exp. de artă decorativă şi arhitectură din Ungaria; 1983, Timişoara, exp.

Copacul a Cenaclului tineretului; 1984, Exp. județeană a tineretului; 1985, Bekescsaba, exp. Filialei UAP Arad; 1986, Bucureşti, Sala Dalles, Bienala de pictură şi sculptură; exp. *Estetica urbană*; Exp. județeană de artă plastică; 1987, Timişoara, Exp. interjudețeană; 1987, Bucureşti, Sala Dalles, exp. Filialei UAP din Arad; Ravena, Bienala de sculptură mică; exp. republicană *Salonul bianual de sculptură mică şi desen*; 1988, Bucureşti, Sala Dalles, exp. republicană de sculptură şi pictură; Salonul bianual de desen; Salonul județean; Arad, Galeria Arta, exp. omagială; Arad, Galeria Arta, Exp. anuală de artă plastică; Salonul de toamnă; 1989, Timişoara, exp. Filialei UAP Arad; 1989, Zrenynin, Iugoslavia; 1990, Salonul județean de toamnă; 1991–2000, Salonul anual de artă plastică; 1992, Beratzhaussen, Germania; Regensburg, Germania; 1994, Gyula, Exp. de artă plastică a Filialei UAP din Arad; 1995, Arad, Salonul Național de Desen; 1996, Arad, Bienala de Sculptură Mică; 1996, Gyula, exp. de Artă Plastică a Filialei UAP din Arad; 1996, Budapesta, Galeria Națională, exp. intern. *Desen de sculptor*; 1997, Arad, Salonul Intern. de Desen; Arad, Salonul intern. de sculptură mică; 1999, Arad, Salonul intern. de desen; 2000, Arad, Salonul intern. de sculptură mică; 2001, Timişoara, Gal. Triade, exp. *Actualitatea paradigmei Brâncuşi*; Arad, Salonul anual de artă plastică; Arad, Salonul bianual intern. de desen; 2002, Arad, Salonul bianual de sculptură mică; Arad, Salonul anual de artă; 2003, Arad, Salonul bianual de desen; Arad, Salonul anual de artă; Budapesta, Sediul Uniunii Artiştilor Plastici şi Artiştilor Decoratori din Ungaria, exp. *26 artişti plastici din Timişoara*; Arad, Salonul bianual intern. de desen; 2004, Arad, Salonul anual de Iarnă; Timişoara, Muz. Banatului, Sala de marmură din Castelul Huniade, exp. *Lumina – fenomen fizic*, *motiv şi simbol artistic*; 2005, Arad, Bienala intern. de artă plastică; Arad, Salonul bianual de desen; Budapesta, exp. *Artişti plastici din Timişoara*; Arad, Bienala intern. de artă contemporană; 2006, Szazhalombatta, Pecs, *Artişti plastici din Timişoara*; Grădina Triade, Parc de sculptură; Budapesta, *Timişoara European Opening Art Exhibition*; Utrecht, *Romania*, *Another Begining*. **Artă publică**: 1979, Căsoaia, Arad, mon. *Piatră de hotar*, piatră de Podeni; 1980, Arad, mon. *Ctitor*, travertine de Cărpiniş; Arad, Parcul Malul Mureşului, mon. *Apărătorul cetății*, piatră de Podeni; 1981, Căsoaia, Arad, mon. *Praznic*, piatră de Viştea; 1982, Costineşti, mon. *Mireasă*, travertin de Babadag; Arad, Parcul Malul Mureşului, mon. *Ctitor*, piatră de Cărpiniş; 1985, Villany, Ungaria, mon. *Cumpăna apelor*, marmură roşie şi albastră; 1986, Macea, Arad, mon. *Tron*, piatră de Viştea; 1992, Beratzhausen, Germania, mon. *Naştere*, marmură de Vrata; Beratzhausen, Germania, mon. *Obelisc*; Beratzhausen, Germania, mon. *Înălțare*; 1993, Beratzhausen, Germania mon. *Sferă magică*; 1994, Beratzhausen, Germania, *Cumpăna*; Bekescsaba, Ungaria, mon. *In Memoriam*, marmură de Suto; 1996, Rashana, Liban, mon. *Piatră sacră*, marmură; 1997, Bacău, Centrul Cultural „George Apostu" mon. *Pisanie III–IV*, calcar; 2000, Aswan, Egipt, mon. *Casa păsărilor*, granit roşu şi negru; Le Pradet, Franța, mon. *Casa peştilor*, marmură; 2001, Voiteg, Timiş, *Voiteg – 50 de ani de la deportarea în Bărăgan*, mon. comemorativ; Miniş, jud. Arad, mon. *Pisanie VI–VII*, marmură; 2006, Zeicani, mon. *Altar*, stejar; 2007, Drăgăşani, mon. *Altar*, marmură; Negreşti-Oaş, *Omul este măsura tuturor lucrurilor (Fluierul lui Vasile)*, marmură. **Simpozioane**: 1975, Călăraşi; 1977, Turnu Severin; 1979, Zarand; 1979–1986, Căsoaia, Arad; 1980–1981, Parcul Malul Mureşului, Arad; 1982, Costineşti; 1983, Macea, Arad; Ineu, Arad; 1984, Bekecsaba, Ungaria; 1985, Villany, Ungaria; 1988, Macea, Arad; 1992, Beratyhaussen, Germania; 1996, Dej; Rachana, Liban; Centrul Cultural „George Apostu", Bacău; 1997, Sângeorz Băi; 2000, Aswan, Egipt; Toulon, Franța; 2005, *Plain Air*, Csongrad, Ungaria; 2006, 2007, Zeicani; 2007, Drăgăşani; Sibiu. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Cărți ale artistului**: *Sculptura*, Ed. Triade, Ed. Universității de Vest, Timişoara, 2005; *Sculptura de simpozion*, *fenomen al artei contemporane*, Ed. Universității de Vest, Timişoara, 2005; *Managementul organizațiilor profesionale din domeniul artelor vizuale*, Ed. Universității

de Vest, Timişoara, 2005; *Sculptura de simpozion*, *fenomen al artei contemporane*, Ed. Triade, Ed. Universităţii de Vest, Ediţia a-II-a, Timişoara, 2005. **Bibl.**: Prut 2002. – Horia Medeleanu, *Culoare şi formă*, Mirador, trad., 1996; *Arad Art 2007: 50 de ani de activitate artistică*, Mirador, Arad, 2008; Onisim Colta, *Cu faţa spre centru*, Ed. Fundaţiei Interart Triade, Timişoara, 2008; *Catalogul bienalei de artă contemporană: Arad 2007*, Mirador, Arad, 2008; *Arad Art 2001: Monografia artiştilor profesionişti din domeniul artelor vizuale*, *asociaţi în cadrul Filialei din Arad a Uniunii Artiştilor Plastici din România*, Mirador, Arad, 2001. – Adela Marcu, în *Arta*, nr. 5, 1987; Alexandra Titu, în *Arta*, 2010. **O.N.**

ŞEU Ioan, 1940, Nicula, jud. Cluj. **Studii**: 1962–1965, Facultatea de Arte Plastice a Institutului Pedagogic din Bucureşti. 1969–1998, profesor la Centrul de Creaţie populară, Deva. **Premii**: 2004, medalia Meritul Cultural clasa a III-a; 2009, cetăţean de onoare al municipiului Deva.

I.Ş. demonstrează, mai ales în sculptura în lemn, o ştiinţă sigură a inciziei, cu unele tăieturi mai adânci sau mai superficiale, ca şi a manevrării suprafeţelor şi a canelurilor, într-un fel apropiat de aşezarea unităţilor lingvistice în frazare, modelate muzical, am spune, pentru atingerea unei comunicări vizuale optime, de o anume frumuseţe şi puritate. Mai pot fi remarcate, în acelaşi sens al analizei unui limbaj specific artistului, alternarea inteligentă ale unor pasaje neprelucrate, accidentate, cu cele integral şlefuite, vibrate melodios. Din aceste conflicte se iscă noi şi neaşteptate armonii. În ce priveşte arta monumentală, se poate remarca pe lângă un solid meşteşug, o anumită viziune convenţională adaptată, se pare, gustului comanditarului.

Ioan Şeu, *Invalid de speranţă*, lemn, 1998

Exp. personale: 1970, Deva, Craiova; 1973, Deva, Hunedoara, cu I. Mátyás [pliant], Casa de Cultură; Arad; 1975, Deva, Casa de Cultură [pliant cu prefaţă de Aurelian Sîrbu şi

Nicolae Gastone]; 1979, Deva, Gal. Fondului Plastic [pliant cu prefață de Ion Sterea și Viorel Manolescu]; 1980, Sibiu; 1983, Deva; 1986, Deva, Gal. de Artă [cat. cu pref. de Gheorghe Vida]; 1991, Deva; 1995, Deva Gal. de Artă [cat.]; 1999, 2000, 2002, 2003, 2005, 2008, Deva; 2000, 2008, Hunedoara. **Exp. colective**: 1969, Petroşani; 1978, Bucureşti; 1980, Bucureşti, *Salonul de pictură şi sculptură*, Sala Dalles; 1981, Bucureşti, exp. *Țărănimea – forță revoluționară*, Sala Dalles; Hyvinkaai, Ometta, Finlanda, *Exp. filialei UAP Deva-Petroşani*; 1984, Bucureşti, *Salonul republican de pictură şi sculptură*; 1985, Bucureşti, *Exp. Filialei Deva-Petroşani*, Gal. Căminul Artei; 1987, Hyvinkaai, Ometta, Finlanda; 1997, Reşița, *Salonul republican*, 1998, Reşița; 1999, Reşița; 2001, Bucureşti; 2003, Bacău; Chişinău *Salonul „Moldova”*; 2004–2006, 2010, Târgu Jiu, *Salonul republican de sculptură „Brâncuşiana”*; 2006, Bucureşti; 2008, Alba Iulia; 2009, Piatra Neamț; 2008–2009, *Ro-GE-Art* Germania; 2010, Bucureşti, exp. *Timpul – 55 de ani de la înființarea filialei UAP Petroşani*, MNAC [cat., prefață de Doina Reghiş Ionescu]. **Artă publică**: 1970, Hunedoara, mon. *Siderurgiei* (colectiv); 1992, Deva, *Eroii Neamului*, bronz; 2002, Deva, Colegiul sportiv, *Nadia Comăneci*, bust, bronz; 2003, Deva, stucatura pentru Teatrul Dramatic; 2008, Deva, *Grupul statuar al Gimnastelor*, 15 portrete bronz; 1995, Arad, *Christos*, marmură; 2002 Densuş, *Nicolae Densuşianu*, bust, marmură; 2003, Tărtăria, jud. Alba, mon. *Scrisului*, piatră; 2004, Bucureşti, Academia de Ştiințe Tehnice, *Paul Dimo*, bust, marmură. **Simpozioane**: 1984, Şălişte, Sibiu [cat.], *Vorbele bune din Şălişte*, lemn; 2001, Debrețin, Ungaria; 2004, Zeicani, jud. Hunedoara. **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Şerban 2005, p. 237; P. Tamaş, în *Glasul Hunedoarei*, 12.04.2011; Gh. Vida, în *Forma*, Deva, nr. 2, 2010. www.omnigraphies.com/content/ioan-seu. **G.V.**

ŞEVȚOV Anton Constantin, 14.01.1957, Târgu Cărbunești, Gorj. **Studii**: absolvă în 1982 IAP Bucureşti; membru UAP; predă arta metalelor la UNAB.

Sculptor şi desenator având o creație cu accente ludice şi fantastice. Practică o estetică a fragmentului într-un larg registru expresiv şi simbolic. Ciopleşte în lemn volume geometrice, decorând suprafețele cu incizii ritmice sub forma unor scrieri enigmatice (*Un semn pentru Soare*, Sălişte, 1987).

Anton Constantin Şevțov, *Mână*, bronz, foto MNAC

Preocupat de portret, creează capete stranii, groteşti sau umoristice, în bronz şi ceramică. Motivul mâinii apare adesea atât în sculptură, cât şi în grafică, concentrând idei şi semnificaţii din mai multe arii culturale.

Exp. personale: 1991, 1994, Olanda, Gijzeurooi. **Exp. colective**: 1982, Bucureşti, Gal. Hanul cu Tei; 1982, Bucureşti, Gal. Simeza; 1983, Bucureşti, Gal. Atelier 35; 1984, Bucureşti, Gal. Orizont; 1985, Bucureşti, Gal. Atelier 35; 1986, Bucureşti, Gal. Eforie; 1987, Bucureşti, Gal. Orizont; 1990, Bucureşti, Exp. tineretului; 1992, Bucureşti, exp. *51 artişti români contemporani*; exp. intern.: 1984, Iugoslavia, Rijeka; 1985, 1987, Budapesta, *Art of today*; 1988, Iugoslavia, Tusla, *Portret*; 1988, Iugoslavia, Romanian Artists; 1990, Italia, Florenţa, Centro dell Arte; 1993, Olanda, Lyon Club Ersel; 1998, Olanda, Belle-Arte Maastricht; 1998, Leipzig, Târgul intern. de carte, Exp. de artă românească; 2000, Roma, Accademia di Romania, Exp. de grafică românească contemporană; 2009, Bruxelles, Târgul de artă românească; 2011, Olanda, Geltrop, Gal. Covalenco, exp. de desen şi sculptură. **Simpozioane**: 1984, Sălişte; 1985, Căsoaia; 1986, Covasna; 1987, Sălişte; 1989, Străuleşti; 1990, Oarba de Mureş; 1997, Galaţi; 1991, Ukraina, Olvia; 1991, 1992, Olanda, Borkel En Scaft; 2002, Bucureşti, Tabără de sculptură, parcul IOR; 2008, Olanda, Borkel und Schaft. **Bibl.**: Guţă 2007; Guţă 2008; Şerban 2005. – ***A.C.Ş.***, Centrul Soros pentru Artă Contemporană [cat.]. **V.B.**

ŞTEFĂNESCU Mircea, 19.08.1929, Oradea – 26.02.1999. **Studii**: 1948–1952, IAP Cluj-Napoca, cu Romul Ladea; 1952–1954, IAP Bucureşti, cu Cornel Medrea. **Premii**: 1967, pr. UAP pentru sculptură; 1971, pr. ex-aequo la Bienala de sculptură de interior de la Budapesta; 1976, pr. UAP pentru artă monumentală; 1977, pr. „Ion Andreescu" al Academiei Române pentru mon. *Ştefan cel Mare.*

S-a ilustrat în sculptura cu temă de actualitate (*Oţelul*, *Docherul*, *Nituitorul*) şi istorică (*Ştefan cel Mare*). Pe lângă sculptura de modelaj unde a excelat printr-un realism de bună factură, a dovedit şi calităţi de cioplitor în piatră şi lemn. Figurile în piatră (*Anton Pan*) sau nudurile în care retrăieşte un clasicism generic (*Poezia*) pun în valoare şi speculează calităţile materialului, respectând totodată referinţa la real şi la subiectul reprezentat. Sculptează în lemn figuri feminine şi maternităţi, accentuând elansarea, cu aluzii discrete la verticalitatea figurilor din fresca medievală şi realizând un bun echilibru între compoziţia de ansamblu şi grija pentru detaliu care, împreună cu patina bine aleasă, animă suprafaţa.

Mircea Ştefănescu, *Tors*, piatră, foto IIA

Exp. personale: 1971, Bucureşti. **Exp. colective**: Cluj-Napoca, Bucureşti, exp. anuale de stat; 1951, Berlin, Exp. intern.; 1961, Moscova, Exp. de artă românească; 1969, Budapesta, Lüdenscheid, Exp. de artă românească; 1972, Roma, Accademia di Romania, Exp. de sculptură românească; 1972, Bucureşti, Muz. de Artă al R.S.R., exp. *25 de ani de artă plastică românească* [cat., prefață Dan Hăulică]; Veneția, Bienala; 2012, Bucureşti, MNAR, *Arhetipuri sculpturale. Sculptura în lemn*. Opere din patrimoniul Galeriei Naționale. 1918–1999 [cat., curator Zoe Pop; text Ioana Vlasiu]. **Artă publică**: 1962, Eforie Nord, *Poezia*, marmură de Bampotoc; 1962, Iaşi, Casa Tineretului, relief; 1967, Râmnicu Vâlcea, *Anton Pan*, bust, piatră; 1975, Băcăuani, jud. Vaslui, *Ştefan cel Mare*, statuie ecvestră, bronz. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (12 lucrări); Sibiu, Muz. Brukenthal. **Bibl.**: Vollmer; Postolache 1973; Paleolog 1975; Barbosa 1976; *50 Contemp. Sculpt*. 1979. – *Artele plastice* 1959; Grigorescu 1991, p. 32; Cârneci 2000, p. 91; Juvara-Minea 2000. – ***, în *Arta*, nr. 4, 1955, p. 52. **I.V.**

ŞULSCHI Vladimir, 14.06.1924, Bicaz. **Studii**: 1948–1950, IAP Bucureşti. Din 1950 a activat la Studioul de Arte Plastice al Armatei. Membru UAP.

Autor de lucrări tematice, executate pentru a-şi onora sarcinile de serviciu (*Paznic la hotar*, *De strajă patriei*, *La atac*, *Unități în luptă*), dar şi de compoziții inspirate de mediul rural, încărcate de o mare duioşie şi, adesea, de o sprințară ironie în tratarea fizionomiilor infantile (*Răsadul*, *Pădurean*, *Rapsod*), în bronz, lemn sau piatră artificială, **V.Ş.** împleteşte monumentalitatea lui Meštrović şi conciziunea expresivă a lui Barlach. A abordat şi portretul, selectând personalități din panteonul național ale căror trăsături le-a interpretat fără însă a se depărta de iconografia preexistentă a acestora (*Ana Ipătescu*, *Ciprian Porumbescu*, *Aurel Vlaicu*).

Exp. personale: 1980, Bucureşti, GAMB. **Exp. colective**: din 1951 a participat la toate expozițiile Sudioului de Arte Plastice al Armatei organizate la CCA, la expozițiile republicane şi municipale; 1966, Berlin; 1969, Budapesta, Galeria Națională; Varşovia; 1970, Belgrad, Muzeul Național; Rijeka, Gal. de Artă; Slavonski-Brod, Muz. Municipal. **Bibl.**: Dan Grigorescu, *Studioul de Arte Plastice al Armatei*, Bucureşti, 1982. **A.S.I.**

T

TASI Iosif Ştefan (Tajó), 22.12.1966, Timişoara. **Studii**: absolvă Facultatea de Arte, Timişoara, în 1996. **Premii**: 2002, marele pr., Exp. intern. de mail art, Kaposvár; 2007, pr. II, Salonul de sculptură mică, Târgu Jiu.

Pentru **I.Ş.T.** a produce sculptură înseamnă în primul rând a produce obiecte. Ele sunt obţinute prin asamblarea mai multor materiale sau obiecte devenite materie primă precum lemn, piese de metal, textile, cărţi, obiecte de uz casnic (borcane, cuie). Lemnul colorat în combinaţie cu metalul alcătuiesc formula preferată de sculptor. Obiectele sale, adeseori jucăuşe, pot avea un corespondent real, dar nu îşi propun un caracter reprezentaţional, ci o existenţă independentă. Un alt material însemnat este cartea ce poate intra în componenţa obiectelor, dar poate fi inclusă şi în contexte mai puţin obişnuite precum *land-art* (*Casa cărţii din pleoapa dealului*, Sângeorz, 2009).

Iosif Ştefan Tasi, *Biblioteca*, lemn, metal şi hârtie

Exp. personale: 1996, Timişoara, Gal. 26; 2000, Timişoara, Gal. Helios; 2002, Timişoara, Muz. de Artă; 2004, Mogoşoaia, Palatele Brâncoveneşti; 2005, Iaşi, Gal. Cupola, *Hrana* (cu Ionela Mihuleac), itinerată în 2006 la Timişoara, Gal. Helios; 2010,

Timişoara, Gal. Calina; 2011, Iaşi, Gal. Dana; Bucureşti, Gal. Art Yourself. **Exp. colective**: 1995–2006, Timişoara, Salonul artelor vizuale; 1997, 2002, Cluj-Napoca, Breasla Barabás Miklós; 1998, Timişoara, Atelier 35; 2000, Timişoara, Gal. Helios, *Trasee eclectice*; Vilnius, Trienala intern. de carte de artist; 2001, Timişoara, Gal. Triade, *Actualitatea paradigmei Brâncuşi*; 2002, Arad, Bienala de desen; 2004, Oradea, Muz. Țării Crișurilor, *Mail Art*; Kisvarda (Ungaria), Muz. Retkozi; 2005, Timişoara, Gal. 28; 2008, Timişoara, Gal. Calina; 2009, 2010, Târgu-Mureş, Palatul Culturii; *Totem*; 2009, Budapesta, ICR. **Artă publică**: 2006, *Timişoara citeşte Timişoara* (instalație cu cărți în mai multe spații publice din oraş); 2007, Dudeştii Noi (*Troiță*); 2010, Dorobanți, mon. funerar. **Simpozioane**: 1991, Costineşti; 2001, Odorheiu Secuiesc; 2005, Hundisburg (Germania); 2009, Sângeorz; 2004, 2006, 2008, Cucuteni. **Muzee**: Sângeorz, Muz. de Artă Comparată. **Bibl.**: http://tajoart.blogspot.com. **I.C.**

TĂNASE Ionel, 2.04.1959, Şieul, jud. Bistrița-Năsăud. **Studii**: 1979–1983, IAP Cluj-Napoca. Lector la aceeaşi instituție de învățământ. 2009, Liège, École Supérieure des Arts „Saint-Luc", bursa Erasmus; 2011, Roma, bursa Erasmus.

I.T. se exprimă într-o varietate de materiale şi tehnici (a practicat şi tehnici parietale – mozaicul), pe care le combină fără prejudecăți. Apelează la libertățile asamblajului pentru a inventa obiecte fără funcționalitate, ludice.

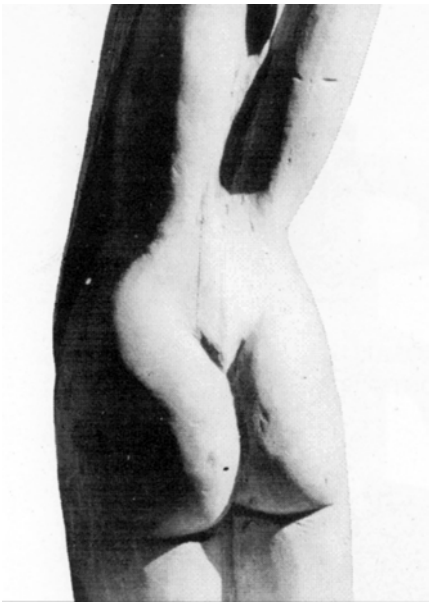

Tănase Ionel, *Nud*, lemn, 1996, Muzeul de Artă, Cluj-Napoca

Exp. personale: 1997, Bistrița, Muz. Jud. [cat., prefață Adriana Barna]; 2001, exp. Ihtiopoeme; 1998, 2002, 2005, Cluj-Napoca, Gal. UAP; 2006, Casa Matei Corvin; 2003, Bucureşti, Club Prometheus. **Exp. colective**: din 1983, Bistrița, exp. județene; 1992, Montreuil, Franța; Exp. Cenaclului UAP Bistrița; 1995, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, exp. *Centenar Lucian Blaga*; 1998, Cluj-Napoca, Mail Art; exp. *Sculptura românească în lemn în secolul*

XX, Muz. de Artă [cat., prefață Alexandra Rus]; 2007, Arad, Bienala intern. de artă; 2007, 2009, 2011, exp. *Vârsta de bronz* [cat.]; Saloanele jud. Cluj-Napoca. **Simpozioane**: 1986, Bucşani, Târgovişte; 1994, Bistrița, Microhidrocentrala Electrica (inox); 1999, Piatra Fântânele (lemn), jud. Bistrița-Năsăud; 2000, Bistrița (marmură). **Artă publică**: Cluj-Napoca, Şcoala Generală „N. Titulescu", *N. Titulescu*, bust, bronz. **Muzee**: Bistrița, Muz. Jud.; Cluj-Napoca, Muz. Național de Artă. **Scrieri ale artisului**: *Sculptura românească în lemn. Raporturi între tehnică şi expresivitate*, Casa Cărții de Ştiință, Cluj-Napoca, 2007 (teză de doctorat). **Bibl**.: Rus 1998. – www.uad.ro/Ionel_Tanase. **I.V.**

TĂNĂSESCU (TANAS) Florentin, 18.03.1953, Bucureşti. Pictorița Cristina Tănăsescu, soție. **Studii**: 1968–1972, Liceul de Arte „Nicolae Tonitza", Bucureşti; 1976–1977, bursă pentru sculptură a IAP Bucureşti; 1977, IAP Bucureşti, cu Georgeta Caragiu. 1978–1980, bursa „Dimitrie Paciurea". 1978–1980, restaurator în cadrul MNAR. Stabilit la Paris în 1990. Lucrări de restaurare în cadrul muzeului Luvru. **Premii**: pr. UAP, Bucureşti; pr. pentru sculptură; 2000, pr. pentru tineret, Arad; 2000, pr. pentru sculptură la Salon de Saint-Cloud.

F.T. Practică o sculptură non-figurativă. Piatra unul dintre materialele favorite, o ciopleşte în planuri largi, ce conferă o anumită monumentalitate lucrărilor (*Călăreț*, *Lăcaşe*). În ultimul timp concepe structuri contorsionate din materiale eteroclite (metal, gips, cauciuc), unde plinul şi golul sunt perfect echilibrate.

Florentin Tănăsescu, *Compoziție*, piatră, 1978, foto *Arta*

Exp. personale: 2009, Issy-les-Moulineaux, Espace Icare; 2009, Paris, Espace Kameleon; 2010, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti, Palatul de la Mogoşoaia (împreună cu Cristina Tănăsescu); 2010, Iaşi. **Exp. colective**: 2011, Bruxelles, Artifiler Gallery. **Artă publică**: Brăila, Faleza Dunării, *Trecător*. **Simpozioane**: 1976, Măgura, Buzău (*Călăreț*, piatră); 1978, Măgura, Buzău (*Lăcaşe*, piatră); 1984, Timişoara; Căsoaia. **Bibl.**: www.artindex.ro/blog/Index.aspx?=2010_09_06_florentin_tanasescu_sculpturi_imateriale; www.mitropolia.eu/fr/site/262/florentintanasescu. **R.B.**

TEPŞAN Carmen, 1956. **Studii**: în 1983 absolvă IAP Bucureşti. Profesor la Liceul de Artă „Nicolae Tonitza", Bucureşti.

C.T. lucrează cu precădere blocuri mari de marmură. Lucrările sale, concepute în general pentru spații publice, capătă un caracter monumental şi echilibrat.

Carmen Tepşan, *Compoziţie*, lemn, 1985, Sălişte, foto IIA

Exp. colective: 2006, Japonia, Aeroportul Miyazaki, 2008, Guatemala City, Bienala de sculptură; Zhengzhou, China, exp. de sculptură; Zalaegersag, Ungaria, exp. de sculptură şi desen. **Artă publică**: 2007, Mioveni, jud. Argeş, *Compoziţie*, marmură; 2009, Puerto San Martin, Guatemala, *Compoziţie*, marmură; 2009, Emirates Hights, Egipt, marmură; 2010, Eforie Sud, faleză, *Compoziţie*, marmură; 2011, Caransebeş, *Cruce*, marmură. **Simpozioane**: 1994, Oarba de Mureş, *Compoziţie*, piatră; 1985, Sălişte, *Compoziţie*, piatră. **Bibl.**: http://www.flickr.com/photos/carmen_tepsan/page3/. **R.B.**

TEREC Aurel, 8.10.1945, Turda. **Studii**: 1969, absolvă IAP Cluj-Napoca, cu Romul Ladea. Conferenţiar la UAD Cluj-Napoca.

Discipol şi colaborator al lui Romul Ladea. Practică de predilecţie sculptura în lemn şi piatră, cultivând teme mitologice, religioase sau general simbolice.

Aurel Terec, *Zbor*, lemn, 1989, Muzeul de Artă, Cluj-Napoca

Exp. personale: 1975, Zalău; 1985, Turda; 1990, exp. retr., Cluj-Napoca, Muz. de Artă [cat., text Mircea Țoca]. **Exp. colective**: din 1971 participă la exp. județene, republicane din Cluj-Napoca şi Bucureşti. 1998, Cluj-Napoca, Mail Art; Muz. Național de Artă, Cluj-Napoca, exp. *Sculptura românească în lemn în secolul XX* [cat., prefață Alexandra Rus]. **Artă publică**: Sânmihaiul Almaşului, jud. Sălaj, 1978, Complexul monumental *Fântâna lui Simion Bărnuțiu*; Cluj-Napoca, 1981, Arhivele Statului, *Mihai Viteazul*, relief; jud. Sălaj, 1983, *Mon. Martirilor*; Cluj-Napoca, 1993, *Mon. Martirilor Revoluției de la 1989*; Cluj-Napoca, 1994, mon. funerar *Constantin şi Hadrian Daicoviciu*; 1995, Turda, Colegiul Național Mihai Viteazu, *Teodor Murăşanu*; Cluj-Napoca, 2001, *Papa Ioan Paul al II-lea*. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Tulcea, Muz. de Artă; Zalău, Muz. Județean. **Bibl.**: Rus 1998; *Who's Who în România*, Pegasus Press, Bucureşti, 2005, p. 663. – Livius George Ilea, în *Tribuna* (Cluj-Napoca), nr. 14, 1–15 apr. 2003 (ilustrat cu lucrări de **A.T.**). – 86.122.14.142/opac/author/89558;jsessionid. **I.V.**

TERESCENCO Gheorghe, 26.02.1947. **Studii**: Liceul de Artă, Galați, profesori: Vasile Vedeş, Mihai Dăscălescu, Constantin Dimofte; absolvă în 1976 IAP, Bucureşti, cu Georgeta Caragiu. **Premii**: 2002, Bucureşti, pr. „Ştefan Balş" al Ministerului Culturii (împreună cu Aurel Pavel şi echipa), pentru restaurări la biserica din Bordeşti, Vrancea; Bucureşti, diplomă pentru întreaga activitate de restaurare, Uniunea Națională a Restauratorilor de Monumente Istorice; 2006, Bârlad, pr. „Constantin Popovici" la Concursul național „N. Tonitza", pentru pictură, grafică, sculptură şi artă decorativă.

Artist prolific, **G.T.** abordează o tematică variată, de la portret, la artă monumentală figurativă şi nonfigurativă, pentru care găseşte rezolvări plastice expresive (*Cariatidă*, *Fata Dunării*, *Rugăciune*, *Tinerețe*). O serie de monumente de for public din Galați i se datorează (*Poarta oraşului*, *Lupoaica*, *Nicolae Leonard*). **G.T.** contribuie la restaurări de biserici, pentru care execută diverse elemente de pietrărie (strane, catapetesme, ancadramente, candelabre, coloane, turle).

Gheorghe Terescenco, *Traian*, detaliu monument, bronz, 1992, Galați, Calea Domnească, foto Ruxanda Beldiman

Exp. colective: din 1974 participă la majoritatea exp. Filialei UAP, Galați. **Artă publică**: 1976, Slobozia, *Pasăre solară*, inox; 1978, Galați, Faleza superioară, *Poarta oraşului*, h – 11 m; 1980, Galați, Patinoar, *Cristal de gheață*; 1985, Galați, Parcul Cloşca, *Porumbel*; 1992, Galați, Colegiul Național „Vasile Alecsandri", *Vasile Alecsandri*, bust; 1992, Galați, Casa Memorială „Melchisedec Ştefănescu", *Mitropolitul Melchisedec*, piatră artificială; 1995, str. Saturn, *Libertate*; 1997, Galați, Cimitirul Eternitatea, *Mon. Eroilor din cel de-al Doilea Război mondial*, piatră artificială; 1998, Galați, Universitatea Dunărea de Jos, *Lupoaica*, bronz; 2001, Galați, Şantierul Naval Damen, *The Family*; 2003, Galați, Teatrul Muzical „Nicolae Leonard", *Tenorul Nicolae Leonard*, bust, marmură artificială. **Simpozioane**: 1979, 1982, Măgura. Buzău (*Răsărit de soare*, piatră; *Stol*, piatră); 1980, Arcuş (*Amintirile țăranului*, lemn); 1983, Sălişte, Sibiu (*Cocoş de munte*, lemn). **Muzee**: Galați, Muz. de Artă Vizuală (*Dacii şi romanii*, 1984), Galați, Muz. de Istorie (*Alexandru Ioan Cuza*, bust, gips). **Bibl.**: Crişan 2006; Stoica 2007; Năstasă Forțu, *Orizonturi artistice contemporane*, Pan Europe, Iaşi, 2006.– http://galateni.net/forum/topic/11399-gheorghe-teresceno-un-sculptor-reprezentativ-pentru-galati. **R.B.**

THEMELI (TEMELIE) Constantin, 1884–1954.

Portretul, modelat cu interes pentru efecte de suprafață mai cu seamă, fără a neglija totuşi construcția, domină producția sa artistică.

Constantin Themeli, *Portret*, 1938, foto IIA

Exp. colective: 1922, 1924, 1934, Bucureşti, TA; 1925–1938, 1940, 1942-1944, SO; 1925, 1931, SO gr. **Bibl.**: Oprea 2004, 2007; Oprea 2006. – Vianu 1938, p. 186; P. Oprea, în *Rev. muz. mon.*, nr. 9, 1988. **I.V.**

TIRON Napoleon, 26.02.1935, Oasele (Galați). **Studii**: absolvă în 1970 IAP Bucureşti. În anii 1980 face parte din grupul 9+1. În 1990 este profesor la Catedra de sculptură a Academiei de Arte Frumoase, Bucureşti. În 2000 fondează împreună cu Nestor Coita, Florin Ciubotaru şi Aurel Vlad un grup efemer numit 56,5. Face parte din grupul 8

ART+ format din: Florin Ciubotaru, Gheorghe Anghel, Marcel Bunea, Darie Dup, Petru Lucaci, Vasile Tolan, Vladimir Şetran. **Premii**: 1970, pr. Taberei de la Măgura (colectiv); 1980, pr. pentru sculptură al UAP; 1986, marele pr. UAP.

Materialul său preferat este lemnul din care concepe în anii 1970 sculpturi abstracte. Acestea sunt rezultatul unor articulări ingenioase de forme geometrice, continuând, alături de alţi artişti ai generaţiei sale, direcţia Brâncuşi-Apostu. Fragmentul autonom, dar şi capacitatea acestuia de a deveni modul al unei structuri complexe fără a se pierde îl preocupă pe artist în toate etapele traiectoriei sale. În anii 1980 renunţă la abstracţie şi optează pentru sculptura antropomorfă. Acum, el inventează un nou tip de sculptură care serveşte reprezentării unui nou tip de umanitate, iar acestea două împreună devin o marcă uşor recognoscibilă a lui **N.T.** Punctul de plecare este fragmentarea materialului prin care lemnul este redus la forma umilă de „surcele". Prin îmbinări multiple, acestea construiesc o reţea capabilă să ia orice formă şi, cel puţin în mod ideal, să se extindă organic la infinit. **N.T.** inversează în mod fundamental raporturile între plin şi gol, acesta din urmă devenind punctul de sprijin al sculpturii. De asemenea, comunicarea între interiorul şi exteriorul formei este liberă, iar cei doi termeni ajung uneori să se suprapună. Reţelele lemnoase iau cel mai adesea formă umană, uneori amputată, dar întotdeauna de statură gigantică. Această umanitate este autoritară, dictatorială, primitivă, dar în acelaşi timp fragilă şi idealizată.

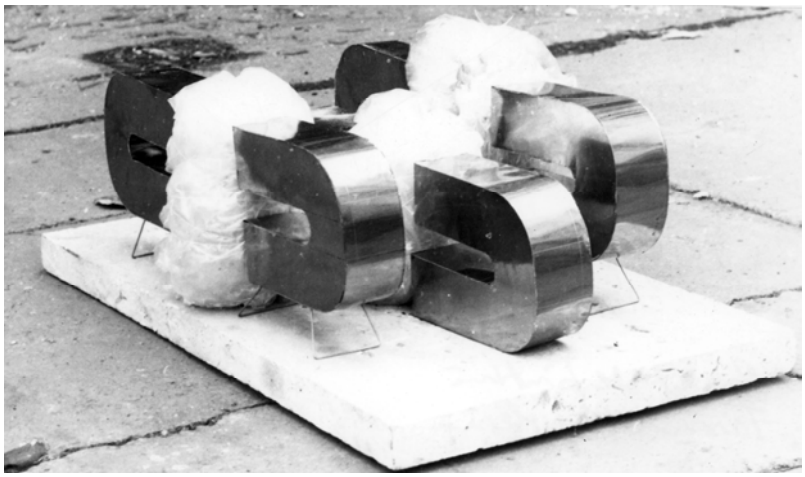

Napoleon Tiron, *Proiect pentru o fântână*, foto IIA

Exp. personale: 1976, Bucureşti, Gal. Simeza; 1986, Bucureşti, Sala Dalles; 1986, Amsterdam, Gal. City Thoughts. **Exp. colective**: 1972, Bucureşti, *Lemnul – expresie şi tehnologie*; 1973, Bucureşti, Atelier 35; Budapesta, Bienala de sculptură mică; 1974, Erfurt,

Qvadrienala de arte decorative; 1974, Bucureşti, *Artă şi energie*; 1975, Bucureşti, *Corpul uman*; 1976, 1988, Bienala de la Veneția; 1977, Bucureşti, Gal. Simeza (cu George Apostu şi Horia Flămând); 1981, Paris, Bienala europeană de sculptură; 1981, 1990, Bucureşti, *9+1*; 1990, Edinburgh, Gal. Demarco; 2000, Bucureşti, Gal. Simeza; 2005, Bucureşti, MNAC, *Depozit*; 2007, Cisnădioara; 2008, Bucureşti, Gal. Simeza, *Fecioare de fier* (cu Nestor Coita, Florin Ciubotaru şi Aurel Vlad); 2011, Bucureşti, Gal. Simeza. **Artă publică**: 1995, Galați, *Valuri sarmatice* (metal). **Simpozioane**: 1970, 1974, Măgura; 1972, Moravany-Piestany, Cehia; 1975, Arcuş; 1983, Iserlohn, Germania; 1986, Sighet; 2009, Sângeorz, *Forest Art*. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR; Ministerul Culturii; Colecția Regală de Artă Contemporană; Constanța, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: Barbosa 1976; Prut 2002; Stoica 2007. – Paleolog 1975; Grozdea 1984; Cârneci 2000; Şerban 2005. – *Szin és valtozasok*. – Dan Hăulică, în *Secolul*, nr. 20, 1–3, 1985; ***, în *Arta*, nr. 5, 1977, p. 22; R. Procopovici, în *Arta*, nr. 9, 1877, p. 17; Fr. Pamfil, în *Arta*, nr. 12, 1978, p. 34.; Th. Redlow, în *Arta*, nr. 10–11, 1982, p. 16; O. Barbossa, în *Arta*, nr. 3, 1985, p. 21; Th. Redlow, în *Arta*, nr. 4, 1986, p. 15; Th. Redlow, în *Arta*, nr. 12, 1986, p. 9. – www.documnac.mnac.ro. **I.C.**

TÎRNOVAN Ari-Vid, 1933, Sighişoara. **Studii**: 1959–1965, IAP Cluj-Napoca, cu Arthur Vetro, Andras Kos, Ion Irimescu, Jenö Szervatiusz.

Preferință pentru explorarea lemnului în cheie etnografică şi arhaică. Esențele dure – stejar, paltin – convin gustului său pentru volumetria concisă.

Ari-Vid Târnovan, *Maternitate*, lemn,
1979, Muzeul de Artă, Cluj-Napoca

Exp. personale: numeroase, printre care 1981, Cluj-Napoca, Gal. UAP [cat. cu texte de Radu Ionescu şi Szöcs Istvan]. **Exp. colective**: 1998, Cluj-Napoca, Mail Art; Muz. Naţional de Artă, Cluj-Napoca, exp. *Sculptura românească în lemn în secolul XX* [cat., prefaţă Alexandra Rus]. **Simpozioane**: Măgura, *Arcul genezei.* **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Rus 1998. – www.youtube.com/watch?v=PBuLL StcsKg; www.veszprem.hu/.../1123-tirnovan-ari-vid. **I.V.**

TOLAN Ioan (Ion), 7.06.1927, Arad. **Studii**: 1941, se înscrie la Gimnaziul Industrial din Arad unde urmează cursul de sculptură cu D. Novac; lucrează la Uzina de vagoane din Arad; 1948–1949, IAP Bucureşti, cu Boris Caragea şi Gheorghe Ghiţescu la anatomie artistică; 1949–1955, Leningrad, Institutul de Arte Plastice „I.E. Repin", cu sculptorii I.G. Krestowsky şi M.A. Kerzin. Profesor la Liceul de Muzică şi Arte Plastice din Arad.

În anii '50, în contextul iconografiei timpului practică un realism viguros, cu tendinţe constructive.

Exp. personale: 1985, Arad, Sala Alfa [cat., prefaţă Mircea Deac, Octavian Barbosa]; 1987, Arad, exp. retr. [cat., prefaţă Mircea Deac, Ioan Tolan]; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Exp. colective**: 1953, Bucureşti, exp. cu ocazia Festivalul mondial al tineretului; numeroase la Arad (2007, Bienala, cat.), Timişoara. **Artă publică**: Arad, Parcul U.T.A., *Coreea*, 1954, *Textilista*; Arad, frontonul Teatrului de Stat (în colaborare cu Livia Cernenschi, Emil Vitroel, Valeriu Brudaşcu), 1962; *Ioan Slavici*; Brad, *Mon. Minerilor*; Hălmagiu, *Avram Iancu*; Timişoara, *Traian Grozăvescu*. **Simpozioane**: 1980, Căsoaia, *Cibernetică*. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă (donaţie 1980); Timişoara, Muz. de Artă. **Bibl**.: Barbosa 1976; *Arad Art 2001: Monografia artiştilor profesionişti din domeniul artelor vizuale*, *asociaţi în cadrul Filialei din Arad a Uniunii Artiştilor Plastici din România*, Mirador, Arad, 2001, p. 101; *Arad Art 2007: 50 de ani de activitate artistică*, Mirador, Arad, 2008. – Şimăndan 1981. – Wikipedia. **I.V.**

TÖRÖS Gábor, 12.06.1934 Turda. 1951, se stabileşte la Baia Mare. **Studii**: 1958–1960, Baia Mare, lucrează sub îndrumarea sculptorului Gheza Vida; 1960–1966, IAP Cluj-Napoca, cu Jenö Szervatiusz şi András Kós. 1966, Baia Mare, profesor la Liceul de Muzică şi Arte Plastice.

G.T. este în primul rând un excelent bronzier, unul dintre puţinii care mai practică procedeul „ceară pierdută", tehnologie din care reuşeşte să extragă virtuţi expresive, prin păstrarea caracterului magmatic al bronzului, potenţându-se astfel dinamica artefactelor. Artist cultivat, sculptura lui se constituie într-o adevărată meditaţie asupra condiţiei umane, căreia i se accentuează dimensiunile existenţiale şi dramatice. Sculptorul are realizări însemnate în domeniul artei monumentale şi de for public, fiind şi un revigorator al artei plachetei şi reliefului. Dintre plachete amintim: *Matei Corvin*, *Gabriel Bethlen*, *Sándor Körösi Csoma*, *Károly Kós*, *Gheza Vida*, *Sándor Ziffer*.

Gábor Törös, *Portretul pictorului Sandor Ziffer*, bronz

Exp. personale: 1973, Bucureşti, Gal. Apollo; Târgu Secuiesc; Sfântul Gheorghe; 1979, Cluj-Napoca, Gal. *Korunk*; 1980, Târgu-Mureş, redacția *Uj Elet*; 1983, Oradea (cu Kiss Elek); 1990 Szentendre, Gal. Coloniei Artiştilor [cat. text de Zóltan Banner]; 1993 Budaesta, Gal. István Csok; 1996, Budaesta, Gal. Vármegye (cu Ágoston Vésö, Frigyes Walter); 2000, Budaesta, Gal. AKG; 2003, Szentendre [cat. text de F. Hann], Gal. Moara Artiştilor; 2004, Bucureşti, Centrul Cultural Maghiar; 2005, Budapesta, Gal. Polgárok. **Exp. colective**: 1962, Bucureşti, *Exp. tineretului*, 1973, Bucureşti, Gal. Apollo (cu Eugen Tăutu şi Ştefan Iacobescu); 1966, Baia Mare, expune la manifestările organizate de Filiala UAP; 1989, Bucureşti, Exp. *Filiala UAP Baia Mare*, Sala Dalles; 1977, 1979, Ivano-Frankovsk (Ucraina); 1991, Nyiregyháza Ungaria; 1997, Budapesta, *Salonul ardelean*, Gal. Vármegye; 2002 Bucureşti, *Felezöidö – Artişti maghiari din România 1965–1975*, Muz. Ernst; 2003 Baia Mare, *Asociația artiştilor maghiari din Baia Mare*, Casa Teleki; 2009 Sfântu Gheorghe, *Exp. jubileului de 80 de ani a breslei Barabás Miklós*, Gal. Gyárfás Jenö. **Artă publică**: 1971, Ocna Şugatag, *Maternitate*, beton; 1975, Baia Mare, Palatul Administrativ, *Pasărea*, relief decorativ, bronz; 1976, Zalău, Casa de Cultură a Tineretului, *Carul soarelui*, aluminiu; 1978, Baia Mare, Sala Sporturilor, *Gimnastă*; Miercurea Ciuc, Patinoar, *Hocheiştii*, inox şi placă de oțel; 1991, Baia Mare, *Placa Memorială Németh Laszlo*, Biserica reformată. **Simpozioane**: 1976, Lăzarea, participă la „Tabăra prieteniei; 1991, Nyiregyháza, Ungaria, Simpozionul creatorilor de plachete şi medalii. **Muzee**: Baia Mare, Muz. de Artă, Bucureşti, MNAC; Cluj-Napoca, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Encicl. art. rom. cont.* 8; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva, 2002; *Româniai magyar irodalmi lexikon*, vol. V–2, Kriterion, Bucureşti, 2010; Z. Banner, *Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században*, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta, 1990, p. 120–122; M. Jakabovits, *Helyszin. Gondolatok az erdelyi képzömüvészetröl*, Literatus Kiadó, Oradea, 1993; J. Mezei, *Törös Gabor*, Kriterion, Bucureşti, 1982; Gh. Vida, în *Arta*, nr. 3, 1989; G. Páskándi, în *Kortars*, nr. 3, 1991; Z. Banner, în *Korunk*, nr. 8, august 2002, p. 35–43. – http://artportal.hu. **G.V.**

TUDOR Gheorghe, 14.04.1882, Breaza, jud. Prahova –14.10.1944, Breaza. **Studii**: 1900–1905, Florența, Il Regio Istituto di Belli Arti, cu Augusto Rivalto. 1905–1907, îşi continuă pregătirea la München.

Cultivă un idilism preluat din universul semănătorist, pe care îl regăsim şi în opera lui Dimitrie D. Mirea. Realizează compoziții de gen (*Evreul cu taraba de mărunțişuri*, *Şarja de la Robăneşti*, *Ciobănaş privind la avion*, *Cheful*) şi portretele unor personaje pitoreşti din lumea modestă a satului şi mahalalelor (*Fruntaşul satului*, *Cosaşul*, *Căprărița*, *Banul din chimir* etc.).

Gheorghe Tudor, *Bosumflata*

Exp. personale: 1919, Bucureşti (împreună cu pictorul Gheorghe Ionescu-Doru); 1974, Ploieşti, Muz. de Artă, exp. retr. [cat.] **Exp. colective**: 1912, Bucureşti, Ateneul Român, SO; 1913, 1914, 1915, 1916, Bucureşti, Ateneul Român, Exp. oficială [cat.]; 1928, 1936, Bucureşti, TA. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Petre Oprea, *Incursiuni în sculptura românească*, Bucureşti, 1974. – Francisc Şirato, în *Zburătorul*, 22 nov.1919; Timon, în *Noua revistă română*, 25 mai 1914; N.C., în *Dacia*, 11 nov. 1919; Ştefan Dimitrescu, în *Hronic prahovean*, Ploieşti, 1970. **C.T.**

TUDORACHE Lucian. **Studii**: Liceul de Artă „Octav Băncilă”, Iaşi; absolvă în 1990 UA Iaşi, cu Vasile Condurache. În 2004 a obținut de la Centrul European pentru Tehnicile de Conservare a Patrimoniului Arhitectonic din Veneția atestatul internațional pentru restaurare în piatră. Participă la restaurarea Teatrului Național „Vasile Alecsandri”, Iaşi. **Premii**: 1987, pr. pentru sculptură, Slănic Moldova, Bacău; 1988, pr. UAP, Pârâul Rece, Braşov; 1989, pr. III pentru sculptură, Hârlău, Iaşi; 2007, pr. pentru sculptură, Bienala intern. „Lascăr Vorel”, Piatra Neamț.

L.T. operează cu uşurinţă şi pricepere în ambele limbaje, figurativ şi abstract, cu o preferinţă mai accentuată pentru cel din urmă. În cadrul simpozioanelor, pe care le frecventează asiduu, lucrează în lemn şi piatră, inducând uneori impresia că intervenţia sa asupra blocului de piatră este minimă. Lucrările sale au caracter monumental.

Lucian Tudorache, *Ştefan cel Mare*, bust,
piatră artificială, 2003, Volovăţ, cimitir

Exp. colective: 2004, Bucureşti, Teatrul Naţional; 2006, Gal. Apolo; 2004, Galaţi, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Arta ca viaţă*. **Simpozioane**: 1987, Slanic-Moldova, Bacău (*Germinaţie II*, lemn); 1988, Pârâul Rece, Braşov (*Germinaţie II*, lemn); 1989, Hârlău, Iaşi, (*Compoziţie*, piatra de Viştea); 1998, 1999, 2000, Durău, Neamţ; 2003, Galaţi, Inspectoratul Şcolar Judeţean; 2003, Cucuteni, Iaşi, Artă şi Sacralitate; 2006, Bistriţa; 2007, Drăgăşani; 2007, Văratec, Neamt, Tabăra de creaţie „Victor Brauner"; 2008, Galaţi. **Artă publică**: 1996, Piscu, Galaţi, *Ştefan cel Mare*, bust, bronz; 1996, Piatra Neamţ, Grădiniţa nr. 5, *Cap de copil*, piatră artificială; 2000, Piatra Neamţ, *Zburătăciune I*, lemn; 2002, Volovăţ, Botoşani, *Ştefan cel Mare şi Sfânt*, piatră artificială, 2003, Piatra Neamţ, pictorul *Victor Brauner*, bust, piatră artificială; 2003, Târgu Neamţ, *Mihail Kogălniceanu*, piatră artificială; 2003, Galaţi, *Duhul apelor*, lemn; 2003, Cucuteni, Iaşi, *Zburătăciune II*, lemn; 2006, Bistriţa, Piaţa Morii, *Medievala*, piatră. **Muzee**: Galaţi, Muz. de Artă Vizuală; Piatra Neamţ, Muz. de Artă; Râmnicu Vâlcea (*Compoziţie*, marmură). **Bibl.**: Stoica 2006. – www.luciantudorache.com/pages/ro/biography.php. **R.B.**

TURCU Gheorghe, 24.04.1945, Brăila. **Studii**: în 1970 absolvă IAP Bucureşti, cu Boris Caragea. Din 1970 predă la Liceul de Artă „Haricléea Darclée", din Brăila. Sculptoriţa Iuliana Turcu – soţie. Ambii s-au stabilit din 1982, la Melbourne, Australia. **Premii**: 1973, pr. UAP pentru artă monumentală; 1979, medalia de aur, Bienala *Dantesca*, Ravenna; 1991, Melbourne, Shire of Eltham Art Award; 2005, Woollahra, pr. pentru sculptură mică, Woollahra Council.

Artist cu multiple orientări tematice, de mare rafinament. Excelează în arta portretului fiind interesat de psihologia fizionomiilor, lucrările sale se caracterizează prin monumentalitate şi expesivitate (*Alecu Russo*, *Theodor Pallady*, *Alexandru Cernat*). În structuri neconvenţionale abordează şi teme legate de destinul uman. O componentă importantă a lucrărilor sale o reprezintă tehnica specială de colorare a acestora, cu diferite tratamente şi procedee chimice.

Gheorghe Turcu, *Izvorul*, piatră, 1973, Măgura

Exp. personale: 1981, Nürnberg, Gal. Fränkische; 1982, Köln, Intern. Gal; 1983, Melbourne, Art Centre, Concert Hall; 1983, Melbourne, TECNO, Collins Place; 1983, Melbourne, Gal. Makers Mark; 1988, 1990, 1994, 1997, Melbourne, Pinacoteca; 2002, Canberra, Canberra Museum; 2004, 2006, Melbourne, Gal. Watson Place; 2007, 2008, 2010, Melbourne, Gal. Place. **Exp. colective**: din 1971 expune la majoritatea exp. ale Filialei UAP, Brăila; 2004, Ravenna, Bienala *Dantesca*; 2004, Melbourne, Gal. Watson Place; 2008, Melbourne, Gal. Place, exp. *Portraits of Artists*; 2009, Melbourne, Gal. Place. **Artă publică**: 1973, Bacău, *Poetul Alecu Russo*, bust, bronz; 1974–1976, Roşcani, Galaţi, Mon. lui *Ioan Vodă cel Cumplit*, bronz; 1976, Galaţi, Faleza inferioară, *Narcis*, metal. **Simpozioane**: 1971, „Bacoviana", Bacău; 1973, Măgura, Buzău (*Izvorul*, piatră); 1974, Arcuş, Covasna; 1976, Galaţi. **Bibl.**: Jianou 1986; Grigorescu 2003; Stoica 2007; Ciucă 2009. – Drury, Neville (ed.), *New Sculpture*: *Profiles in Contemporary Australian Sculpture*, Craftsman House, Sydney, 1993. – Toader Buculei, *Prezenţe brăilene în spiritualitatea românească*, Libertatea, Brăila, 1993. – www.placegallery.com.au/2010/artists/george_turcu/Turcu-CV-2010.pdf. **R.B.**

TURCU Iuliana, 26.05.1945, Oradea. **Studii**: în 1970 absolvă IAP Bucureşti. Sculptorul Gheorghe Turcu – soţ. Din 1980 a lucrat ca muzeograf la Muz. de Artă Vizuală, Galaţi. Stabilită la Melbourne, Australia din 1982.

I.T. propune un limbaj sintetic, cu volume puternice şi modelaj generos, atât în portretele feminine, cât şi în compoziţiile alegorice (*Descătuşare*, *Meditaţie*, *Mit*). Demonstrează un interes special pentru modelaj. Între temele predilecte se găsesc devenirea, meditaţia, libertatea, rodnicia.

Iuliana Turcu, *Roadele pământului*,
ciment, foto Ciucă 2009

Exp. colective: din 1970 participă la majoritatea exp. Filialei UAP, Galaţi; la exp. interjudeţene de la Bucureşti şi Suceava; 1972, 1973, 1975, 1976, exp. republicane; 2001, Muz. de Artă Vizuală, Salonul de desen. **Simpozioane**: 1973, Măgura, Buzău (*Mit*, piatră). **Bibl.**: Stoica 2007; Ciucă 2009. **R.B.**

TUREATCĂ Ion (Ioan), 24.10.1906, Bacău – 2000. **Studii**: 1928, absolvă Academia de Belle-Arte din Bucureşti, profesori – Dimitrie Paciurea şi Oscar Han; 1933–1937, Paris, bursier al Şcolii Române de la Fontenay aux Roses.

În anii 30, sculptură clasicizantă de inspiraţie mitologică, cu sugestii din direcţia sculpturii lui Antoine Bourdelle; interes pentru tematica istorică (relieful *Ştefan cel Mare după victoria de la Vaslui*, în colaborare cu T.N. Ionescu, 1954), portrete.

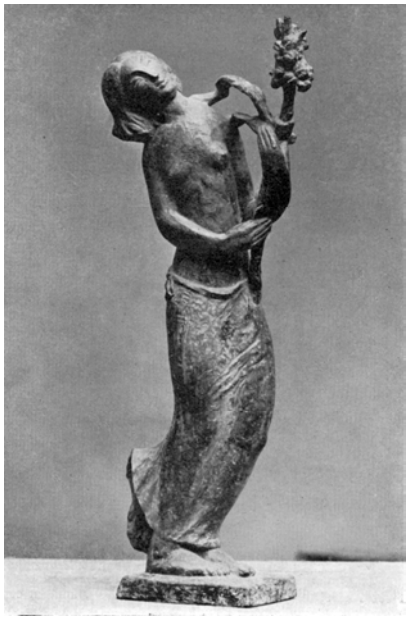

Ion Tureatcă, *Anthema*, 1937

Exp. colective: Bucureşti, TA, 1937, 1938, 1945; 1929, 1930, 1932, 1933, 1937, 1938, 1943, 1944; SO, începând din 1929; 1948, exp. Flacăra [cat., prefață Marcel Breslaşu]; 1948–1956, participă sporadic la exp. anuale de stat. **Artă publică**: 1938, colaborează cu Mac Constantinescu la reliefurile acestuia *Minerii*, *Agricultura şi pescuitul* de pe fațada blocului UGIR, str. George Enescu 27–29, Bucureşti; mon. funerar al actorului Vasile Vasilache, Cimitirul Bellu. **Bibl.**: Barbosa 1976; Oprea, *Sculpturi decorative* 2004; Oprea 2004 (cu bibl.); Oprea 2006 ; Paul Filip, *Bellu. Panteon național*, ed. a II-a, Bucureşti, 2001, p. 130. **I.V.**

Ț

ȚĂRAN Lucian, 1959, Aninoasa (Hunedoara). **Studii**: 1996, absolvă IAP Bucureşti.

L.Ț. utilizează tehnici tradiționale ale ceramicii pentru a produce sculpturi ce întruchipează figuri umane de dimensiuni cvasinaturale. Interesul major al artistului îl constituie reprezentarea corpului feminin ale cărui trăsături se transformă sau se hipertrofiază sub auspiciile erosului. O primă serie propune corpuri hibride în care umanul capătă caractere feline, iar suprafața ceramică policromă combină o tratare similinaturală cu motive ce amintesc de decorația vaselor neolitice. Tema unei serii mai recente este femeia-manechin, suspendată într-un gest echivoc şi de aceea incomplet.

Lucian Țăran, *Cupidon*, ceramică

Exp. personale: 2005, Bucureşti, Gal. Orizont; 2011, Bucureşti, Gal. Galateca, *My Girls*. **Exp. colective**: 2006, Mogoşoaia, *Deceniul 1 – generația '96* [cat. A. Mocanu]; 2007, La Louvière (Belgia), Muz. Ianchelevici [cat. A. Guță]; 2008, Bucureşti, *Salonul de sculptură mică*. **Simpozioane**: 1993, Adnet (Austria); 1997, Bucureşti, Fundația Meta. **Bibl.**: www.luciantaran.com. **I.C.**

ȚUCULESCU Adina, 1942, Bucureşti. **Studii**: 1964, absolvă IAP Bucureşti. Fiica pictorului Ion Țuculescu. Emigrează în Germania la începutul anilor ’70.

Cioplește piatra cu o libertate barocă, ocolind soluțiile simpliste, orientându-se către formele organice, modelate de forțele naturii, dincolo de ordinea constrângătoare a unei geometrii stricte. Dimpotrivă, în lemn repertoriul ei formal este mai aproape de geometrie, privilegiind variațiile în jurul formelor sferice. Când experimentează tehnica metalului sudat şi colorat, concepția **A.Ț.** trimite la autoritatea şi universul formal al esteticii industriale, dar dincolo de tehnică şi material, sculptorița este preponderent interesată de posibilitățile abstracției, ca şi în desenele în pastel unde ritmurile grafice îi acaparează atenția. Grafică de carte (coperta la Costache Anton, *Despărțirea de jocuri*, Bucureşti, 1969).

Adina Țuculescu, *Construcție*, metal colorat,
Costineşti, foto MNAC

Exp. personale: 1968, Bucureşti, Ateneul Tineretului (împreună cu Horia Bernea şi Paul Neagu); 1969, Gal. din str. Mihai Vodă, Exp. de pastel şi sculptură [cat.]. **Simpozioane**: 1970, Măgura, *Lacul*, piatră; Mathausen şi St. Margaretten (Burgenland), Austria. **Artă publică**: 1970, Costineşti, *Compoziție*, metal colorat; Bucureşti, Cimitirul Cernica, *Mon. funerar Ion şi Maria Țuculescu*. **Bibl**.: Postolache 1973. – Ion Mircea Enescu, *Arhitect sub comunism*, Paideia, Bucureşti, 2006. – Cristina Anastasiu, în *România literară*, 1 nov. 1971 [interviu]; Vlasiu 1978. – www.123people.at/s/adina+tuculescu. **I.V.**

U

UNGUREANU Rodica, 29.04.1940, Oradea. **Studii**: 1958–1964, IAP Cluj-Napoca, cu Arthur Vetro. Din 1976 se stabileşte la Oradea.

Pentru **R.U.** sculptura înseamnă înainte de toate arhitecturarea volumelor în spaţiu. Fie că imaginează figuri feminine, maternităţi sau tema cuplului, articularea ritmică şi coerentă a formelor rămâne preocuparea ei esenţială.

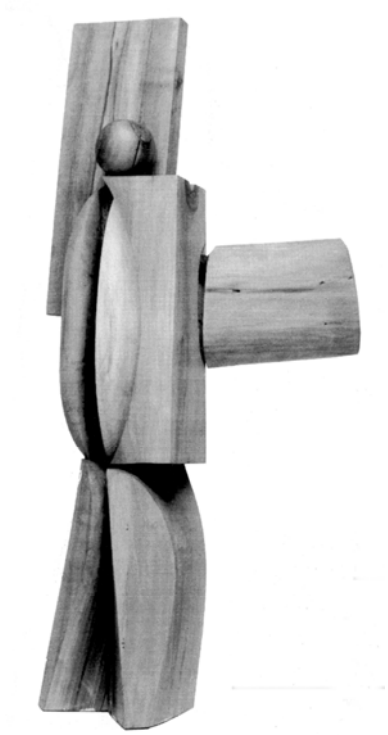

Rodica Ungureanu, *Victorie*, lemn,
1974, Muzeul de Artă, Cluj-Napoca

Exp. personale: 1968, 1975, Cluj-Napoca; 1984, Oradea [cat. Maria Zintz]. **Exp. colective**: din 1965, exp. anuale de stat; 1998, Cluj-Napoca, Mail Art; Muz. de Artă, Cluj-Napoca, exp. *Sculptura românească în lemn în secolul XX* [cat., prefaţă Alexandra Rus]. **Artă publică**: 1973, Cluj-Napoca, *Două personaje*; 1974, Oradea, *Victor Babeş*. **Simpozioane**: 1976, Măgura, *Pomul vieţii*. **Bibl.**: *127 artişti plastici clujeni*, Cluj-Napoca, 1974; Barbosa 1976; *Artişti plastici bihoreni*, Oradea, 1986. **I.V.**

USINEVICIU Alexandru, 1950. **Studii**: Absolvă în 1975 IAP Bucureşti. Sculptor şi creator de bijuterii stabilit în SUA.

A.U. îmbină într-o formulă originală modernitatea şi tradiția. Concepe structuri metalice aerate şi extrem de dinamice într-o viziune cu valențe postmoderne.

Alexandru Usineviciu, *Încleştare*, piatră, 1980, Măgura

Exp. colective: 1977–1978, Bucureşti, exp. UAP; 1981, Paris, Gal. Berthe; 1986. New York, Gal. Emerging collector; 1991, Tiverton, Rhode Island, Gal. Virginia Lynch; 1998, Washington, The World Bank; 1998, Camden, New Jersey, Gal. Hopkins House; 1999, Paris, Les Ateliers de l'Arsenal; 2005, New York, Institutul Cultural Român. **Simpozioane**: 1978, Arcuş; 1977, Măgura (*Încleştare*). **Bibl.**: http://madmuseum.org/learn/alexandru-ucineviciu; http://oossy.com/. **R.B.**

V

VARGA Luigi Ştefan, 8.10.1951, Vinga, jud. Arad. **Studii**: 1978–1982, IAP Cluj-Napoca, cu Arthur Vetro. Stabilit la Timişoara. **Premii**: 1994, pr. Pro Arte, Timişoara, Salonul de artă; 1997, pr. pentru sculptură al Salonului din Szeged. Cadru didactic la Facultatea de Arte şi Design, Universitatea de Vest, Timişoara.

L.Ş.V. evoluează cu uşurinţă între tehnici şi genuri diferite, de la o sculptură de mici dimensiuni, abstractizantă, dar care continuă să se raporteze într-un mod ambiguu la real, la sculptura figurativă comemorativă. Este autorul a numeroase busturi amplasate în spaţiul public, precum şi al unor medalii şi blazoane. Activitate de restaurator.

Luigi Ştefan Varga, *Relicvar*

Exp. personale: începând din 1980 numeroase, printre care la Timişoara, 1987, 1991; Ungaria, Szeged, 1991; Kiskunfelegyhaza, 1992; Csongrad, 1993, 1996; Germania, Karlsruhe, 1996; Luzern, Elveţia, 1998. **Exp. colective**: 1980, Arad, exp. *Imaginea omului în artă*; exp. *Omul şi munca*; Sfântu Gheorghe, exp. *Medium*; după 1990, saloanele de sculptură mică de la Arad, Szopron, Budapesta; prezent la numeroase exp. de artă românească în străinătate şi la exp. internaţionale. **Artă publică**: 1994, Timişoara, *Henri Coandă*, bust; Bucureşti, *Nuni Anestin*, bust; 1995, Timişoara, *Ioachim Miloia*, bust; Moşniţa Nouă, Denta, *Mon. Eroilor*; 1996, Timişoara, *Franyio Zoltan*, bust; 1997, Csongrad, Ungaria, *Antal Jozsef*, bust; Darmstadt, *H. Mainhardt*, bust. **Bibl.**: *Encicl. art. rom. cont*. 4. – luigivar. Cluster010.ovh.net. **I.V.**

VARTIC Gheorghe, 1928, Duma, Orhei, Republica Moldova – ? Bucureşti. **Studii**: liceul la Chişinău, Blaj, Cluj-Napoca; 1952, absolvă IAP Bucureşti, profesor Cornel Medrea. Studii de muzeografie. A lucrat un timp în atelierul sculptorului Gheorghe Anghel. A fost

restaurator la MNAR unde a organizat primul laborator de restaurare de sculptură în 1957. Studii de specializare în restaurare în Cehoslovacia, Franța, Italia; 1971, bursă UNESCO.

Portrete realiste viguros modelate (etnologul *Gheorghe Focşa*, *Gheorghe Lazăr*, dramaturgul *Paul Everac*, *Panait Istrati*, *Vasile Voiculescu*, criticul *Eugen Schileru*), reliefuri în aramă ciocănită, compoziții abstracte cu intenții de simbolizare din materiale eteroclite – deşeuri metalice mai ales. Inventează tehnici originale – poliheteroplastia; lucrări de inspirație livrescă – ciclul *Viziuni danteşti*; medalii comemorative (*Centenar Vasile Pârvan*).

Exp. personale: 1966, Bucureşti, Foierul Teatrului de Comedie; 1979, Gal. Eforie; 1987, Gal. Orizont [cat., prefața artistului]. **Exp. colective**: din 1955 expune în țară şi în străinătate: 1969, 1981, 1983, 1985, Italia; 1970, Polonia. **Muzee**: Bucureşti, MNAR; Colecția Ministerului Învățământului. **I.V.**

VASILESCU Gheorghe (Giorgio), 1864(1863?), Goeşti, jud. Dolj – 11.11.1898, Bucureşti. **Studii**: Şcoala de Arte şi Meserii, Craiova, Secția sculptură (1879–1884). Academia de Arte Frumoase, Veneția (1886–1891), cu Luigi Ferrari, Pompeo Molenetti, Nicolo Barrozzi, G. Franconi). În 1887 se inscrie la Şcoala de Arte Aplicate la Industrie (cursurile acestei şcoli se întindeau pe o durată de trei ani).

În 1891 îşi deschide un atelier la Veneția unde lucrează o serie de comenzi venite din țară: *Monumentul funerar al căpitanului Nae I. Proicea*, din Slatina (marmură albă, 1891); *Monumentul lui Vasile Adamachi* amplasat în Cimitirul *Eternitatea* din Iaşi (bronz şi granit, 1892–1893) – la care a colaborat cu arhitectul venețian Rupolo Domenico care a realizat cripta de sub monument. Pe lângă sculptură funerară, a realizat o serie de monumente publice: *Monumentul Batalionului II Vânători*, Ploieşti (comandă pe care şi-o adjudecase în urma unui concurs public la care participase şi Ştefan Ionescu-Valbudea); monumentul Independenței comandat de oficialitățile tulcene; începe să lucreze la acest monument în 1897 la Veneția. Din cauza morții sculptorului, comanda este terminată de Constantin Bălăcescu.

Gheorghe Vasilescu, *Portret*, 1985, MNAR

Bibl.: Bénézit 1999. – Rezeanu 1980. – I. Mincu, în *Literatură şi artă română*, 1897, p. 465; A. Contelli, în *Natura e Arte*, 1898–1899, p. 194; Petre Oprea, în *Revista muzeelor*, nr. 4, 1969; P. Rezeanu, în *Historica*, Bucureşti, 1970. – http://ro.wikipedia.org/wiki/Giorgio-Vasilescu. **C.T.**

VASILESCU Paul, 31.08.1936, Sărăţeanca, jud. Buzău – 1.04.2012, Bucureşti. **Studii**: lucrează un timp în atelierul lui Constantin Baraschi; în 1961 absolvă IAP Bucureşti. Din 1961, lector, ulterior (1990) profesor la UNAB. **Premii**: 1967, pr. pentru artă monumentală; 1968, pr. pentru sculptură; 1971, pr. Academiei Române; 1971, marele pr. al UAP; 1973, pr. Ministerului Culturii; medalia Eminescu.

Coordonatele carierei lui **P.V**. cuprind interese şi direcţii variate de la portret, la sculptură monumentală, la experienţe în lumea abstractului, prin explorarea tactilă a diferitelor materiale. O temă preferată a constituit-o *Maternitatea*. Construcţiile sale de o mare virtuozitate, capătă în general valenţe poetice subtile.

Paul Vasilescu, *Compoziţie*, bronz, foto Sorin Chiţu

Exp. personale: 1997, Bucureşti, Gal. Etaj 3–4 [cat. Andrei Pleşu]; 1995, Luxembourg. **Exp. colective**: 1993, Bucureşti, Casa Americii Latine; participări la exp. de artă românească în străinătate: 1968, Praga; Roma; 1971, Sofia; 1972, Varşovia, Praga; 1974, Berlin; 1979, Sofia, Moscova, Damasc; 1980, Amman, Yrbid, Bagdad; 1980, Berlin, 1981; 1974, Paris, concursul „Paul Louis Weiller"; 1975, Ravenna, Bienala *Dantesca*; 1975, Berlin, exp. *Plastik und Blumen*; 1979, New Delhi, Trienala intern. de artă plastică. **Artă publică**: 1967, Oneşti (intersecţia bd. Oituz cu str. Perchiului), *Stejarul din Borzeşti*, grup statuar, piatră; Buzău, *Ion Andreescu*, bronz; Blaj, *Nicolae Bălcescu*, bust, bronz; Suceava, *Petru I Muşat*, bronz; Curtea de Argeş, *Basarab I*, bronz; 1993, Timişoara, *Eroica*, bronz; 1994, Alba Iulia, *Regina Maria*, bust, bronz; 1995, Hunedoara, *Ionel Brătianu*, bust, bronz; 1995, Sfântu Gheorghe, *Andrei Şaguna*, bronz; 1996, Hunedoara, *Iancu de Hunedoara*; 2008, Bârlad, *Alexandru Ioan Cuza*, bust, bronz; Bucureşti, Dealul Patriarhiei, *Alexandru Ioan Cuza*, bust, piatră. **Simpozioane**: Măgura, Buzău (*Zburătoare*, piatră). **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Buzău, Muz. Judeţean; Galaţi, Muz. de Artă Vizuală (*Mihail Kogălniceanu*,

ciment); Sibiu, Muz. Brukenthal; Târgu-Mureş, Muz. de Artă; Timişoara; Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976; Grozdea 1987. – *Ateliere de artişti din Bucureşti* 1; Guţă 2009. – Grigore Arbore, ***P.V.***, Meridiane, 1987. **R.B.**

VASILIU-FALTI Vasile, 18.11.1902, Fălticeni – 8.07.1988, Bucureşti. **Studii**: 1926–1928, Paris, Académie de la Grande Chaumière, cu Antoine Bourdelle. Debutează la Salon d'automne, Paris în 1926.

Portretist de factură clasică, **V.V.F.** a rămas fidel educaţiei solide primite în ambianţa artistică franceză, respectând caracterul modelelor sale şi accentuând discret latura lor expresivă. Este autorul a numeroase portrete printre care *Petre Poni*, *Sadoveanu*, al fratelui său geamăn, celebrul actor *Grigore Vasiliu-Birlic*, *G. Timică*, dirijorul *George Georgescu*. A practicat şi a fost cunoscut mai ales prin sculptura sa animalieră, cu reale calităţi decorative, unele exemplare din această categorie fiind amplasate în Parcul Herăstrău din Bucureşti. Între 1941–1944 lucrează şi decoruri de teatru.

Vasile Vasiliu-Falti, *Gâscă*, bronz, 1960, Bucureşti, Parcul Herăstrău

Exp. personale: Bucureşti, 1932, 1943. **Exp. colective**: 1927, 1928 Paris, Salon d'automne; 1932–1934, 1937, 1938, 1940, 1942–1947, Bucureşti, SO; 1947, Budapesta, Exp. de artă românească; 1948, exp. Flacăra [cat., prefaţă Marcel Breslaşu]; din 1949 participă la exp. anuale de stat; 1962, Praga, Exp. intern. de ceramică. **Artă publică**: Bucureşti, Parcul Herăstrău, *Victor Hugo*, bust, piatră (coautor Maximilian Schulmann); Eforie Sud, *Gâsca*, bronz, 1962, amplasat 1964. **Muzee**: Bucureşti, MNAR (15 lucrări, bronz şi gips). **Bibl.**: Postolache 1973; Barbosa 1976; Deac 2000; Bénézit 1999. – *Artele plastice* 1959; Florea 1982; Grigorescu 1991, p. 78; Oprea 2004 (cu bibl.). – Vianu 1938, p. 190. **I.V.**

VĂDEANU Adrian, 29.12.1968, Galați. **Studii**: în 1998 absolvă UA Iaşi, cu Ilie Bostan. Este profesor în învățământul gimnazial gălățean. **Premii**: 1996, pr. I, Concursul Petre Andrei, Iaşi; pr. II, Concursul național studențesc de creație plastică „Nicolae Tonitza" Iaşi.

A.V. practică sculptura în lemn, piatră, marmură şi metal. Concepe structuri în care metalul, lemnul, inclusiv pictura se regăsesc laolaltă în perfectă armonie. Compozițiile sale cu iz de metaforă capătă expresii plastice de formă geometrizantă (*Dansul materiei*, *Himeră*, *Cavaler*, *Familie*, *Zeiță*). O componentă a artei sale este inspirată de filonul religios ortodox şi mitogolic.

Adrian Vădeanu, *Compoziție*, marmură, 2008, Ostrov

Exp. personale: 2001, Galați, Gal. Nicolae Mantu. **Exp. colective**: 1996, Iaşi; 1996–1997, Timişoara, Student-Fest; 1997, Suceava, Muz. Bucovinei; 1998–2004, Galați, Atelier 35; 199, Piatra Neamț, Bienala „Lascăr Vorel"; 1998–2004, Galați, Atelier 35; 2001, Galați, Muz. de Artă Vizuală; 2002, Brăila; 2007, Galați, Grupul Ața; 2007, Tecuci, Gal. Gheorghe Petraşcu. **Simpozioane**: 1994, 1997, Rohia, Maramureş; 1996, Iaşi, Facultatea de Medicină Veterinară; 1997, Sucevița, Suceava; 1998, Hunedoara (*Ascensiune*); 2001, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. *Arta ca viață*; 2004, Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Artă publică**: Iaşi, Universitatea „Petre Andrei", filosoful *Petre Andrei*, bust, bronz; Iaşi, *Gheorghe Dinică*, bust monumental; Galați, Şcoala nr. 17 „Nichita Stănescu", *Nichita Stănescu*, bust; Galați, Colegiul Național „Virgil Magdearu", *Decorație murală*, tehnica Bairomix; Galați, Şcoala nr. 19, preotul *Ludovic Cosma*, bust. **Muzee**: Galați, Muz. de Artă Vizuală (*Troiță*); **Bibl.**: Stoica 2007. – http://www.scribd.com/doc/53205177/MAVG-Arta-CA-Viata-2004. **R.B.**

VĂTĂMANU Mihai, 22.10.1929, Hotin. **Studii**: 1968, IAP Bucureşti. Profesor la Şcoala de Artă Populară din Constanța.

Sculptor de viziune realistă interesat de portrete şi scene cotidiene.

Exp. colective: 1959, Constanța, Galați; 1970, Bucureşti, Bienala de stat. **Bibl.**: Barbosa 1976. **O.N.**

VÂLCEANU BREZA Mara, 26.08.1963, Bucureşti. **Studii**: 1997, absolvă Academia de Artă, Bucureşti. **Premii**: 2002, pr. UAP la Salonul de artă, Bucureşti; 2006, pr. UAP pentru ambient la Simpozionul I.O.R., Bucureşti.

Corpul uman disecat şi recompus furnizează **M.V.B.** una din temele sale de reflecţie pentru care bronzul oferă materialul adecvat; alteori piatra şi lemnul, mai ales în sculptura de simpozion, par să se preteze mai bine unor compoziţii, care, uneori, păstrează figura umană în centrul lor sau preferă autonomizarea unor elemente cu valoare simbolică, aripile, care funcţionează ca *pars pro toto*, trimiţând la un întreg absent.

Mara Vâlceanu Breza, *Idol*, bronz

Exp. colective: 1998, Ravenna, exp. *Dantesca*; 1999, Bucureşti, MNRL, exp. *Accente-amprente*; Ravenna şi Roma, Accademia di Romania, exp. *Dante in Romania* [cat.]; 2000, Bucureşti, Palatul Parlamentului, Salonul de sculptură contemporană; Buzău, Bienala; 2002, Gal. Căminul Artei, exp. *Sculptori premiaţi la Salonul de Artă Bucureşti*; Gal. Orizont, exp. *Desene de sculptori*; 2004, Bucureşti, Gal. Apollo, exp. *Sculptori români contemporani 30–40* [cat. cu texte de Cristian Paul Bedivan, Corneliu Antim]; 2005, Tokyo, Gal. Municipală; între 1998–2011, Bucureşti, participă la saloanele de artă şi saloanele de sculptură mică. **Simpozioane**: 12 între 1993 şi 2011, printre care Pucioasa (piatră, pr. III); Hunedoara (bronz); Chateau de Serans (lemn, piatră), Franţa; Cetate (fier). **I.V.**

VEDEŞ Vasile, 5.01.1915, Gvăzdăuţi, Hotin, Republica Moldova – 21.11.1998, Galaţi. **Studii**: în 1950 absolvă IAP Bucureşti. Profesor la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin”, Galaţi.

V.V. este un reprezentant al curentului realist în sculptura românească. Se exprimă cu precădere printr-un limbaj figurativ, în care modelajul este

expresiv şi generos. În portret, o constantă a creației sale, este preocupat de analiza psihologică a modelului. Multe dintre lucrările sale sunt în gips, puține au fost turnate în bronz. Execută şi mobilier bisericesc (iconostase, jilțuri, strane) pentru catedrala episcopală din Constanța, precum şi pentru catedrala episcopală şi bisericile Trei Ierarhi şi Sf. Vasile din Galați.

Vasile Vedeş, *Spiridon Vrânceanu*, piatră artificială,
bust, Galați, Str. Domnească

Exp. colective: din 1948 participă la majoritatea expozițiilor Filialei UAP, Galați, precum şi la cele regionale, județene, republicane şi naționale. **Artă publică**: Galați, *Spiridon Vrânceanu*, bust monumental; Galați, *Spiru Plăcintaru*, bust monumental; 1962, Galați, Complexul sportiv „Dunărea", *Sportul*, basorelief, piatră artificială (cu Constantin Dimofte şi Justin Năstasă); **Muzee**: Galați, Muz. de Artă Vizuală (busturi: *Mihail Sadoveanu*, *Nicolae Mantu*, *Ionel Jora*). **Bibl**.: Crişan 1986; Stoica 2007. **R.B.**

VELCESCU Cornelia, 14.04.1934, Bucureşti. **Studii**: 1959, absolvă Facultatea de Filologie a Universității Bucureşti; 1968, absolvă IAP Bucureşti; 1982, emigrează în Franța.

Expozițiile ei au stat sub genericul Artă şi ştiință în care **C.V.** şi-a manifestat interesul pentru spiritualitatea şi religiile arhaice. Preocupată să găsească echivalențe plastice memoriei istorice, **C.V.** a proiectat un ansamblu de opt sculpturi arhitecturale, variații pe tema verticalității coloanei, consacrate *Dacilor nemuritori*, gândite pentru a fi plasate în munții Bucegi, pe vârful Omul. A practicat şi pictura pe sticlă de inspirație folclorică.

Exp. personale: Bucureşti, 1969, exp. în aer liber; 1970, Muz. de Istorie; 1972, Gal. Simeza; 1976, 1977, 1979, în atelierul propriu. **Bibl.**: Barbosa 1976; Jianu 1986; *Encicl.*

art. rom. cont. 1. – P. Comarnescu, în *Informaţia Bucureştiului*, nr. 4878, 23 apr. 1969; Constantin Prut, în *Amfiteatru*, mai 1969; A.P., în *Contemporanul*, nr. 24, 13 iunie 1969; M.D. [Mihai Drişcu], în *Arta*, nr. 6, 1969, p. 39; N. Argintescu-Amza, în *România liberă*, nr. 8072, 6 oct. 1970; Gh. Vida, în *Contemporanul*, nr. 42, 16 oct. 1970; ***, în *Arta*, nr. 11, 1970, p. 38–39; N. Argintescu-Amza, în *România literară*, nr. 49, 30 nov. 1972. **I.V.**

VETRO András, 14.10.1948, Timişoara. Fiul sculptorului Artur Vetro. **Studii**: 1968– 1973, IAP Cluj-Napoca, cu Egon Marc Lövith. 1973, se stabileşte la Târgu Secuiesc. 1975, profesor de desen, modelaj şi istoria artelor la Gimnaziul „Mózes Nagy" .

A.V. se îndepărtează conştient de viziunea clasicizantă a tatălui său şi într-o vastă activitate de portretist şi monumentalist, centrată pe evocarea unor mari figuri ale culturii şi istoriei transilvănene, se concentrează pe o stilistică simili-expresionistă. Modelul, atent studiat este supus unor interpretări proprii, viguros afirmate, cu tăieturi şi stilizări tranşante, nelipsite nici de accente ludice.

András Vetro, *Relief*, gips patinat

Exp. personale: 1979, 1985, 1989 (Casa de Cultură, cu Artur Vetro), 1998, 2011, Târgu Secuiesc; 1982, Bucureşti; 1983, Odorheiul Secuiesc; 1984, 1992, Cluj-Napoca; 1985, 1997, 2010, Braşov, 1992, 1993, Covasna; 1995, Bourg en Bresse, Franţa; 1995, Miercurea Ciuc; 1999, Sfântu Gheorghe; 1999, Yvonand, Elveţia; 2012, Dunaújváros, Ungaria, Gal. Aula. **Exp. colective**: 1973, participă la expoziţiile judeţului Covasna şi la exp. organizate de breasla Barabás Miklós. **Artă publică**: Târgu Secuiesc, *Kossuth*, 1993, Sfântu Gheorghe, Colegiul „Mikó", *Mikes Kelemen*, piatră; Révkomárom (Slovacia) *István Széchenyi*, plachetă, bronz; 1996, Târgu Secuiesc *Bod Péter*; Imeni, jud. Covasna, *Cserei Jánosné*, relief; 2006, Târgu Secuiesc, *József Bem*, bust, bronz. **Simpozioane**: 1978, Arcuş, jud. Covasna, *Pasărea*, lemn de stejar, 1989, Lăzarea, jud. Harghita; 1993, Tokaj, Ungaria; 1992, Băile Fortyogo, Tabăra *Incitato*, 7 participări. **Muzee**: Sfântul Gheorghe, Muz. de Artă. **Bibl.**: *Lucrări de artă monumentală contemporană din judeţul Covasna* [coord. P. Străchinaru], Centrul Cultural Arcuş, 1998, p. 48; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva, 2002; *Romániai magyar irodalmi lexikon*, vol. V–2, Kriterion, Bucureşti, 2010; Z. Banner,

Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta, 1990, p. 64; M. Kund Nagy, *Müterem 2*, Impress, Târgu-Mureş, 1999, p. 201–202; J. Németh, *Kolozsvár*, Erdélyi Gondolat, 2000, p. 70–71. **G.V.**

VETRO Artur, 30.08.1919, Timişoara – 25.02.1992, Cluj-Napoca. **Studii**: 1938–1939 Şcoala de Arte Frumoase, Timişoara, cu Romul Ladea (sculptura), Julius Podlipny şi Catul Bogdan. 1940–1945, Budapesta, Academia de Arte Frumoase, cu Ferenc Sidló (sculptura) şi István Szönyi (desen). 1945–1948, Timişoara, Şcoala Tehnică de Arte, profesor de sculptură şi desen; 1949–1951, Cluj-Napoca, Institutul Maghiar de Artă, şef de lucrări; 1951–1983, IAP Cluj-Napoca, profesor; 1959, decan.

Sculptura lui **A.V.** este un fenomen destul de rar în arta transilvăneană, centrată, în genere, pe un expresionism funciar. Artistul a rămas cu consecvenţă în zona unui figurativ de o seninătate clasică, analizând adeseori diversele ipostaze ale nudului feminin. **A.V.** este în acelaşi timp un modelator cu o sensibilitate muzicală, atent la ritmurile ascunse ale suprafeţelor sculpturale, cât şi un constructor riguros al formelor, articulate în ansambluri armonioase. Sculptor erudit, **A.V.** asimilează în formula sa stilistică, marile cuceriri ale sculpturii europene, în ce priveşte impostarea şi modularea formelor. În portretistică domină aceeaşi viziune clasicizantă, prin care artistul reuşeşte să confere pregnanţă caracterologică personajelor. În lucrările sale de for public, ca şi în reliefurile decorativ-monumentale se remarcă, pe lângă adecvarea la cerinţele comanditarului şi o vocaţie autentică de componist al suprafeţelor amplu desfăşurate.

Artur Vetro, *Gheorghe Doja*, gips, 1954

Exp. personale: 1989, Târgu Secuiesc, Casa de Cultură (cu fiul său András Vetro); 1992, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Exp. sculptură şi grafică*; 1995, Muz. de Artă, *Exp. retr.* [cat. raisonné], 1999, Muz. de Artă, *Exp. retr.* [cat., texte de Livia Drăgoi şi Alexandra Rus], 1998, Cluj-Napoca, Gal. Korunk; 1999, Cluj-Napoca, Gal. Sándor Reményik; 2000,

Târgu Secuiesc, Muz. de Artă; 2001, Sfântul Gheorghe, Muz. Național Secuiesc; 2003, Timişoara, Muz. Banatului; 2007, Miercurea Ciuc, Muz. de Artă, exp. *Artur şi András Vetro*; 2009, Cluj-Napoca, Gal. Quadro, *Oameni văzuți. Grafica lui Artur Vetro* [cat., text de S. Székely. **Exp. colective**: 1945, Timişoara, Exp. de grup (cu J. Podlipny, I. Szönyi, A. Szobotka, E. Lenhardt, F. Ferch); *Exp. Sindicatului artiştilor*; *Salonul bănățean*; 1948 Timişoara, Exp. regională de stat a Banatului; 1948, Bucureşti, exp. *Anuala de stat a artelor plastice*; 1950, Cluj-Napoca *Exp. colectivă de artă plastică*; 1951–1955, Cluj-Napoca, *Exp. regională de artă plastică*; 1952, Varşovia, *Artele plastice în România*; 1953, Bucureşti, *Anuala de stat*; 1954, Veneția, Bienala; Bucureşti, *Anuala de stat*, proiectul pentru *Gheorghe Doja*; Praga, *Exp. de artă românească*; 1955, Bucureşti, *Anuala de stat*, proiectul pentru compoziția *Kossuth-Bălcescu*; 1955–1959, Cluj-Napoca, *Exp. de artă plastică*; 1957, Bucureşti, *10 ani de creație plastică* [cat.]; Moscova, exp. *Arta contemporană în R.P.R.*; 1958, Belgrad, Pekin, New Delhi, *Arta românească contemporană*; 1959–1960, Bucureşti, *Exp. de stat a artelor plastice*; 1960–1961, Bratislava, Helsinki, Berlin Alexandria, Cairo, Damasc, Sofia *Exp. de artă românască contemporană*; 1961–1963, 1965–1969, Cluj-Napoca, *Exp. regionale de artă plastică*; 1966, Budapesta, *Exp. de pictură şi sculptură românească*; 1968 Bucureşti, Muz. de Artă al R.S. România, *Pagini de artă transilvăneană*; Titograd, Croația, *Exp. Filialei Cluj a UAP*; 1969, Galați, Muz. de Artă Contemporană, *Sculptura românească în metal*; 1970, 1986, Cluj-Napoca, *Exp. interjudețeană de artă plastică*; 1970, 1974, Bucureşti, *Bienala de pictură şi sculptură*; 1971–1973, 1975–1976, 1984, Cluj-Napoca, *Exp. județeană de artă plastică*; 1977, Cluj-Napoca, *Exp. de grup*, Gal. Korunk; Covasna, *Salonul de vară*, Muz. de Artă; 1978–1988, Muz. de Artă, *Exp. de sculptură*. **Artă publică**: 1948, Timişoara, Prefectura Timiş, *Eftimie Murgu*, bust, bronz; 1958, Bucureşti, *Vasile Roaită*; 1958, Coşbuc (fost Hordou), *George Coşbuc*, bust, bronz; 1958, Oradea, Parcul Traian, *Ady Endre*, bust, piatră; 1960, Slănic-Moldova, *Maxim Gorki*, bust, piatră artificială; 1960, Cluj-Napoca, Parcul Municipal, *George Coşbuc*, bust, bronz; Cluj-Napoca, Întreprinderea „Clujana", *János Herbák*, bust, bronz; 1960, Arad, mon. *Kossuth-Bălcescu*; 1960, Craiova, mon. *Tudor Vladimirescu*; Bucureşti, mon. *Ecaterina Varga*; 1968, Sfântu Gheorghe Piața Centrală, *Bun venit*, compoziție bronz; 1970, Dej, Colegiul Național „Andrei Mureşanu", *Andrei Mureşanu*, bust, bronz; Cluj-Napoca, Universitatea Babeş-Bolyai, *János Bolyai*, bust, piatră, un ex. la Bucureşti şi unul la Timişoara din piatră artificială; Eforie, *Bucurie*, compoziție, marmură; 1973 (dezvelit în 1998), Miercurea Ciuc, Şcoala Generală „Imre Nagy", *Pictorul Imre Nagy*, bust, bronz; Teatrul Maghiar de Stat (*Muzica şi Dansul*, *Tragedia şi Comedia*, reliefuri, aluminiu); Casa de Modă (*Compoziție I–IV*, metal turnat şi bătut); Dej, Complexul comercial, *Agricultura*, *Comerțul*, *Industria*, relief decorativ, cupru şi fier; Zalău, *Compoziție I–IV*, relief decorativ; Sângeorz-Băi, Complexul de băi, *Hebe*, relief decorativ, cupru şi fier; Jigodin, Casa Memorială „Imre Nagy", *Pictura şi Muzica*, relief decorativ, aluminiu. **Simpozioane**: 1980, Lăzarea, *János Bolyai*, bust. **Muzee**: Arad, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAC; MNAR, Muz. Militar Central; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Craiova, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Turda, Muz. Municipal; Timişoara, Muz. Banatului (*Compoziție-Nud*). **Scrieri ale artistului**: *Válogassuk meg szavainkat*, in *Szo*, *eszme*, *látvány* (1920–2000), Mentor Kiadó, Târgu Mureş, 2002, p. 247–251. **Bibl.**: Barbosa 1976; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva 2002; *Romániai magyar irodalmi lexikon*, vol. V–2, Kriterion, Bucureşti, 2010; Țoca 1978, p. 47; Z. Banner, *Erdélyi Magyar Müvészet a XX. században*, Képzömuvészeti Kiadó, Budapesta 1990, p. 112–113; M. Jakabovits, *Helyszin. Gondolatok az erdelyi képzömüvészetröl*, Literatus Kiadó, Oradea, 1993; J. Murádin, *Kolozsvár képzömüvészete*, Art Printer, Sfântu Gheorghe, 2011, p. 287–289; J. Németh, *Kolozsvár*, Erdélyi Gondolat, 2000, p. 71–74. **G.V.**

VIDA Gheza (Geza), 28.02.1913, Baia Mare – 11.05.1980, Baia Mare. **Studii**: 1931–1932, Baia Mare, studii sub îndrumarea pictorului Josif Klein; 1932–1937 beneficiază de corecturile lui Sándor Ziffer; 1937–1938, voluntar în Brigăzile Internaționale în Războiul Civil din Spania; 1939 internat în lagărele din Saint-Cyprien şi Gurs, Franța, unde lucrează sculptură în lemn, acuarele şi linogravură; 1942–1944, Budapesta, Şcoala Superioară de Arte Frumoase, cu Jenö Bori. **Premii**: 1949, pr. Ministerului Artelor şi Informațiilor; pr. de stat pentru *Pintea Grigore judecând un boier*, altorelief, gips; 1957, maestru emerit a artei; 1964, artist al poporului; 1971, pr. CCES; 1974, membru corespondent al Academiei Române.

G.V. a debutat la expoziția Societății Artiştilor Băimăreni (1937), cu lucrări inspirate din viața minerilor şi a țăranilor maramureşeni. În perioada 1937–1939 a participat la Războiul Civil din Spania, în cadrul brigăzilor internaționale. După retragerea acestora din Spania, a fost internat în lagărele din sudul Franței (Saint-Cyprien, Gurs), perioadă în care a realizat desene şi linogravuri ce descriu viața prizonierilor. În 1942 revine la Baia Mare şi între 1942–1944 va studia la Academia de Artă din Budapesta cu profesorul de formație clasică Jenö Bory. În acelaşi timp, frecventează şi atelierul sculptorului Béni Ferenczy, a cărui viziune din această perioadă, orientată spre valorile Renaşterii, se va resimți şi în opera lui Vida. După război, lucrează la Baia Mare, fiind autorul unor monumente amplasate la Carei, Moisei şi Baia Mare, care se disting în contextul epocii prin viziunea lor îndrăzneață, impunându-se ca unicate. Artistul va investiga toată viața universul miturilor şi obiceiurilor din Maramureş. Sinteză inedită de clasicitate mediteraneană a formei şi de expresionism nordic al execuției, opera sa păstrează, condensată într-o formulare originală, tradiția ciopliturilor țărăneşti în lemn, filtrată printr-o concepție social-umanitaristă.

Gheza Vida, *Răscoala*, lemn, 1958, MNAR,
foto © Muzeul Național de Artă al României

Desenul are în creația lui Vida o funcție mnemonică, de înregistrare rapidă a ideilor pentru sculptură. Semnate cu pseudonimul Grigore, gravurile sale sunt creații sporadice, dar remarcabile prin monumentalitatea clasică a construcției, cu personaje masive, în *contrapposto*, cu ecouri din sculpturile lui Michelangelo. Creația lui **G.V.** se poate împărți *grosso modo*, în mai multe etape: o fază telurică, din tinerețe, cu motive ce vor fi reluate ulterior, o scurtă etapă realistă şi în sfârşit o lungă perioadă, în care urmăreşte arhetipurile civilizației țărănești, transpuse prin stilizări de o mare sobrietate şi maximă simplificare. Abandonând oarecum muşcăturile dălții, ce structurau anterior forma, tăietura de topor devine predominantă în această perioadă şi dictează de cele mai multe ori păstrarea motivului în cadrele unei elementarități coloniforme.

Exp. personale: 1958, Bucureşti, Gal. UAP Magheru, cu Vasile Kazar [cat., pref. E. Schileru]; 1963, Belgrad, cu Al. Ciucurencu [cat., pref. G. Oprescu, 16 lucrări]; 1973, Baia Mare, Muz. de Artă, Exp. retr. [cat., 19 lucrări]; Bucureşti, Sala Dalles, Exp. retr. [cat., pref. I. Frunzetti şi R. Şorban, 32 de sculpturi, desene în tuş şi gravuri pe linoleum]; 1974, Haga, Bruxelles, Viborg, Copenhaga, Oslo, selecție din exp. retr. din 1973; 1976, Baia Mare, Exp. de sculptură mică. **Exp. colective**: 1937, Baia Mare, *Exp. Societății artiştilor plastici* [cat., *Miner*, *Țăran legat de stâlp*, *Țăran la interogatoriu*]; *Minerii*; 1939, Gurs, *Exp. deportaților*, sculpturile *Horia*, *Cloşca şi Crişan*, lemn, 10 acuarele, linogravuri (36 pl. din care s-au păstrat 13); 1942, Baia Mare, *Săptămâna festivă a Sfântului Ştefan* [cat., *Tăietorul de lemne*, *Țărancă cu coşul*, *Muncitor forestier*]; 1944, Budapesta, Mücsarnok, *Salonul de primăvară* [cat., *Dansator*]; Cluj-Napoca, *Exp. Breasla Barabás Miklós* [cat., text Gyula László, *Mineri*, *Țăran la interogatoriu*, *Țăran legat de stâlp*]; 1945, Cluj-Napoca, au fost expuse aceleaşi lucrări ca şi la exp. precedentă; 1946 Cluj-Napoca, exp. *Ateneele populare N. Bălcescu şi Józsa Béla* (*Mineri*); *Salonul ardelean de artă plastică* (*Miner*); 1947, Baia Mare, *Exp. de pictură şi sculptură a Sindicatului mixt de artişti*, *scriitori şi ziarişti-U.S.A.S.Z.* (*Miner*, *Miner ghemuit cu lămpaş*); 1948, Cluj-Napoca, sala Prefecturii, *Exp. de artă plastică a Transilvaniei* [cat., *Dans din Oaş*, *Buciumaşul*, *Săhălbari*]; 1953–1954, Bucureşti, *Anuala de stat a artelor plastice* [cat., *Pintea judecând un boier*]; 1955, Baia Mare, *Exp. regională a artelor plastice* [cat., *Deșteleniere*]; 1956, Idem, (*Partizanii din Maramureş*); 1957, Idem (*Balada lui Pintea*, basorelief, lemn); Bucureşti, Muzeul de Artă al R.P.R., *10 ani de creație plastică 1947–1957* [cat., pref. Al. Ciucurencu, *Dans din Oaş*]; 1958, Moscova, *Exp. țărilor socialiste* [cat., pref. I. Jalea, *Balada lui Pintea*, *Răscoala*, *Dans din Oaş*]; Veneția, *Bienala* [cat., pref. I. Frunzetti, expune 9 lucrări]; 1959, Bucureşti, *Exp. de stat de arte plastice* [cat., pref. I. Jalea, *Minerii*, *Balada lui Pintea*]; Budapesta, *Exp. de artă plastică românească* [cat. pref. I. Jalea, *Balada lui Pintea*, *Răscoala*, *Dans din Oaş*]; Baia Mare, *Exp. regională de artă plastică*, [cat., *Butinarul*]; 1960 Bucureşti, *Exp. de stat a artelor plastice* [cat. pref. I. Jalea, *Răscoala*, *Balada lui Pintea*, *Miner strigând*]; Praga, Bratislava, *Exp. de sculptură contemporană românească* [cat., pref. I. Jalea, *Dans din Oaş*]; Leningrad, Helsinki, *Exp. artă plastică românească* [cat., pref. I. Irimescu, *Odihna*, *Miner strigând*, *Dans din Oaş*]; Baia Mare, *Exp. regională de artă plastică* [cat., *Recolta*]; 1961 Sofia, Moscova, *Exp. de artă plastică românească* [cat., pref. Ion Jalea, *Odihna*, *Miner strigând*, *Dans din Oaş*]; Bucureşti, *Exp. de grafică militantă* [cat., 9 linogravuri din 1939]; Moscova, *Exp. de grafică militantă din R.P.R.* (3 linogravuri);

Paris, *L'Art roumain du XIXe à nos jours* [cat., pref. Jean Cassou şi I. Jalea, *Odihna*, *Răscoala*, *Dans din Oaş*]; Paris, Muz. Rodin, *Exp. intern. de sculptură* [cat., *Dans din Oaş*]; 1961, Baia Mare, *Exp. regională* [cat., *Colectivist*]; 1962, Idem [cat., *Se unesc haturile*]; 1963 Bucureşti, *Exp. retr. de pictură şi sculptură* [cat., pref. B. Caragea, *Miner strigând*]; Varşovia, *Exp. de artă contemporană românească* [cat., cu 11 lucrări]; 1963 Baia Mare, *Exp. regională* [cat., *Carnaval la sate*, *Nud*, *Miner strigând*]; Varşovia, *Exp. de artă contemporană românească* [cat., pref. E. Popa, 9 lucrări]; 1964, Praga, Idem; 1965, Bologna, exp. *Arta şi Rezistenţa*; 1966, 1971, Baia Mare, Muz. de Artă, *Arta plastică a Maramureşului (1896–1966)*; 1967 Baia Mare, *Exp. regională* [cat., *Veselie*]; 1972, Varşovia, *Arta contemporană românească* [cat., pref. V. Drăguţ, *Răscoala*]; Baia Mare, Exp. *Maramureş '72* [cat., *Solomonarul*]; 1973, Braşov, exp. *Maramureş* [cat., *Omul cu pasărea*]; Moscova, Vilnius, *Exp. de tapiserie şi sculptură în lemn* [cat., *Carnaval la sate*]; Baia Mare, *Exp. judeţeană* [cat., *Amintiri din copilărie*]; 1975 Baia Mare, Exp. *Maramureş '75* [cat., *Omul pădurii*, *Ploaia*]; 1976, Londra, Paris, *Omagiu lui Brâncuşi* [cat., pref. Robin Darwin şi H. Catargi, *Dans din Oaş*, *Cap de ţăran*]; 1976, Veneţia, *Bienala* [cat., pref. I. Frunzetti, *Sfatul bătrânilor*, *Priculiciul minei*, *Varvara*]; Bucureşti, exp. *1907 în artele plastice* (*Răscoala*); 1978, Baia Mare, Exp. *Maramureş '78* [cat., *Fata cu fluier*, *Zâna fînelor*]; 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Sculptura românească în lemn în secolul XX* [cat. de Alexandra Rus]; 2003–2004, Bucureşti, MNAR, *Grafica modernistă în România anilor 1930–1940* [cat., text Mariana Vida]; 2012, Bucureşti, MNAR, *Arhetipuri sculpturale. Sculptura în lemn*, [cat. Ana Zoe Pop, text Ioana Vlasiu]. **Artă publică**: Baia Mare, Centrul vechi, *Obeliscul Eliberării* piatră şi bronz (demolat după 1990); mon. *Minerului*, 1956, piatră; Carei, mon. *Ostaşului român*, 1967–1968, piatră; Moisei, mon. *Ţăranilor martiri*, 1972, piatră; Baia Mare, Centrul administrativ, *Sfatul bătrânilor*, piatră, 1973. **Muzee**: Baia Mare, Muz. de Artă (*Balada lui Pintea*, 1956, relief, lemn de stejar; *Carnaval la* sat, 1963, lemn de frasin; *Veselia*, 1966, lemn de nuc; *Pintea Viteazul*, 1966, lemn de stejar; *Ploaia*, 1970, lemn de stejar; *Varvara*, 1970, lemn de paltin; *Omul dintre focuri (Foca)*, 1971, lemn de stejar; *Sfatul bătrânilor*, 1972, lemn; *Omul apelor*, 1972, lemn de stejar); Braşov, Muz. de Artă (*Deşteleniree*, 1955, gips; *Partizani maramureşeni*, 1955, gips); Bucureşti, MNAC (*Fata pădurii*, 1973 lemn de nuc); MNAR (*Dans din Oaş*, 1947, lemn; *Buciumaş*, 1947, lemn; *Răscoala*, 1956, *Cap de ţăran*, 1956, lemn de nuc; *Odihna*, 1958, lemn de nuc; *Minerii*, 1959, relief, lemn de nuc; *Miner strigând*, 1960, lemn de nuc; *Colectivist*, 1961, lemn de paltin; *Zidar*, 1962, lemn; *Omul nopţii*, 1972, lemn de stejar; *Priculiciul minei*, 1973, lemn de stejar); Constanţa, Muz. de Artă (*Miner*, 1948, lemn de stejar; *La fân*, 1956, lemn de nuc; *Se unesc haturile*, 1962, relief, lemn de stejar); Cluj-Napoca, Muz. de Artă (*Mineri*, 1942, lemn; *Butinarul*, 1958 lemn de nuc); Galaţi, Muz. de Artă Vizuală (*Mineri – Spre şut*, 1961, altorelief, lemn de nuc; *Tropotita*, 1963, lemn de nuc; *Solomonarul*, 1971, lemn de nuc); Oradea, Muz. Ţării Crişurilor (*Recolta*, 1960, lemn de nuc); Sibiu, Muz. Brukenthal (*Cap de ţăran*, 1956, lemn de nuc); Timişoara, Muz. Banatului (*Pintea Grigore judecând un boier*, relief, gips, 1953). **Scrieri ale artistului**: *Artilerişti români în ofensiva de pe Ebro*, în vol. *Voluntari români în Spania*, Ed. Politică, Bucureşti, 1971, p. 332–354. **Bibl.**: Vollmer; Barbosa 1976; Grove; Prut 2002; D. Molnár, *Erdelyi Mütár*, Deva 2002; Grigorescu 2003. – *Artele plastice* 1959, p. 102–103; Oprescu 1954, p. 170–171; Oprescu 1966; Grozdea 1987, p. 22–23. – Fl. Tucă, *Coloanele statui de la Moisei*, Ed. Militară, Bucureşti, 1975; M. Mihalache, ***V.G.***, Meridiane, 1965; Maria Chira, Alexandra Rus, *Cat. patrimonial*, Muzeul de Artă Cluj-Napoca, 1977; Gh. Bodea, *Vida, artist militant*, Dacia, Cluj-Napoca, 1980; R. Şorban, *Vida*, Meridiane, Bucureşti, 1981 (cu amplă bibliografie). – www.pontes.ro. ***V.G.***

VIDALI Temistocle, 1873, Bucureşti – 1940, Ploieşti. Fiu al sculptorului grec Lazos G. Vidali, autor al mon. funerar al lui Evangelios Zappas, Broşteni, Ialomiţa, databil după 1865. Sculptorul Ion Th. Vidali – fiu (cf. Deac 2000). **Studii**: 1890–1896, Bucureşti, Şcoala Naţională de Arte Frumoase. În timpul studenţiei, în 1896, împreună cu un grup de studenţi, Gh. Petraşcu, Alexandru Satmari, Pandele Ioanid, protestează împotriva unor măsuri arbitrare ale direcţiei; 1897, München, Akademie der Bildenden Künste. Stabilit la Ploieşti.

În timpul studenţiei execută portrete de factură realistă ale unor personalităţi ploieştene, monumente de mici dimensiuni dedicate eroilor din Primul Război Mondial, compoziţii de inspiraţie simbolistă – *Pe gânduri*, *Vise plăcute*.

Temistocle Vidali, *Radu Stanian*, bronz, Ploieşti

Artă publică: 1902, Ploieşti, *Radu Stanian*, primar al Ploieştiului, bust, bronz; 1908, Mărăşeşti, *Al.I. Cuza*, bust; Ploieşti, Cimitirul Viişoara, mon. funerar al lui *C.T. Grigorescu*, fost primar al Ploieştiului; jud. Prahova, *Gh. Badea Cârţan*, bust; Scorţeni, Prahova, *Aviator N.C. Constantin*, bust; 1923, Măneciu, Pământeni, Mon. *Eroilor din Primul Război Mondial*. **Bibl.**: Arhivele Statului, Bucureşti, Ministerul Instrucţiunii, dos. 304/1896, filele 4,7; Deac 2000. – Matrikelbücher der Akademie der Bildenden Künste, München; Evangelia N. Georgitsoyanni, *Sculpteurs en marbre Grecs en Roumanie (XIXe siècle-première moitié du XXe siècle): le témoignage de leurs tombeaux*. **I.V.**

VITROEL Emil, 8.07.1929, Cernei, Arad – 9.08.2001. **Studii**: absolvă în 1955 IAP Bucureşti, profesori Constantin Baraschi şi George Löwendhal; călătorii de studii în fostele URSS, RDG, Iugoslavia, Polonia.

Sculptează într-o viziune realist sintetică portrete şi compoziţii inspirate din istorie şi din realitatea contemporană. Păstrând anumite detalii naturaliste,

formele evoluează spre o abstractizare dinamică, modernistă. Lucrează în lemn şi piatră, iar în anii ’70 abordează aluminiul.

Emil Vitroel, *Tristețe*, lemn, col. particulară

Exp. personale: 1958, Arad. **Exp. colective**: debutează în 1948 la Arad, unde va participa, de-a lungul timpului, la majoritatea manifestărilor artistice de grup; 1970, Timişoara, Bienala de artă; 1971, 1972, Ungaria, Bekescala şi Szarvas; 1974, Iugoslavia, Zdrenjamn; 1977, Timişoara, exp. *Cinci artişti plastici arădeni*; 1983, Arad, Gal. de Artă Alfa. **Artă publică**: 1974, Arad, *Mon. Eroilor de la Păuliş* (împreună cu sculptorul Ion Munteanu şi arhitectul Milos Cristea); 1960, Arad, frontonul Teatrului; busturi: *I.L. Caragiale*, *V.Alecsandri*, *Fr. Schiller*, *M.Gorki.* **Muzee**: Arad, Muz. de Artă. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Horia Medeleanu, ***E.V.***, Monografie critică, Ed. Fundației ***E.V.***, Arad (f.a.); Horia Medeleanu, în *Relief*, nr. 21–23, 1994, p. 2; ***, în *Arta*, nr. 5, 1977, p. 40. **V.B.**

VLAD Aurel, 31.04.1954, Galați. **Studii**: 1984, absolvă IAP Bucureşti. Membru UAP. Activitate didactică în cadrul UNAB. **Premii**: 1986, bursa Dimitrie Paciurea; 1990, pr. pentru sculptură al UAP; 1998, marele pr. al Salonului de artă, Bucureşti; 2000, pr. Academiei Române pentru sculptură. Din 1990 predă sculptura în cadrul UNAB.

Sculptură de factură expresionistă. Predilecție pentru efect dramatic. Pozele crispate ale personajelor sale, gestualitatea emfatică pun în evidență existența unui subtext privitor la condiția umană, la modul în care rutina, fie şi cea a suferinței, se converteşte în automatism. Pe de altă parte, simplificarea formală şi anumite morfologii prezente în ciclul *Cavalerilor*, trimit fără echivoc către imaginarul bizantin.

Aurel Vlad, *Pseudo-sanctuarum*, lemn

Exp. pers: 1988, Gal. Orizont, Bucureşti; 1990, Gal. Orizont, Bucureşti; 1993, 1997, Gal. Catacomba Bucureşti; 1997, MNAR, Bucureşti [cat., pref. de Horea Avram]; 2005, Gal. Simeza, Bucureşti; 2008, Klosterneuburg, exp. *Parabola vânătorului vânat*; 2008, Bucureşti, Centrul Național al Dansului. **Exp. colective**: 1986, 1988, 1996, Ravenna, Bienala de sculptură mică *Dantesca*; 1988, Baia Mare, exp. *Atelier 35* [cat.]; 1989, Bucureşti, Gal. Hanul cu Tei, exp. *Personajul din atelier*; 1990, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. *Auriga*; 1990, Bucureşti, ONDEA, exp. *Filocalia*; 1990, Ankara, Asia-Europa Bienali; 1991, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Posibilitățile suprafeței*; 1991, Timişoara, Gal. Helios, exp. *Stare fără titlu*; 1992, Sevilla, Exp. universală; 1993, Berlin, Stuttgart, Bonn, Erste Schritte – Rumanische Kunst der 90er Jahre; 1993, Bucureşti, ONDEA şi MNAR, exp. *Artă contemporană românească*; 1994, Bucureşti, Gal. Catacomba, *Oameni de lemn colorați*; 1995, Veneția, Bienala intern.; 1996, Bucureşti, ONDEA, exp. *Experiment. Arta românească. Anii 60–90*; 1997, Bucureşti, Palatul Parlamentului, exp. *Sacrul în artă*; 1997, Aachen, Ludwig Forum fur Internationale Kunst, exp. *Kunst in Rumanien Heute*; 1997, Bucureşti, Banca Națională, exp. *Definiții paralele*; 1998, Budapesta, exp. *Transfigurații* [cat.]; 2007, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti, exp. *Spațiul, focul şi apa* (lucrări realizate în 2006 în tabăra de la Vădastra); 2007, New Delhi, Gal. Națională de Artă Modernă, exp. *Archetypes*; 2009, 2011, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică *Vârsta de bronz* [cat.]; 2011, Bucureşti, MNAC, exp. *Funeraria*. **Artă publică**: 1991, Galați, Faleza Dunării, *Om*; 1995, Galați, Parcul Cloşca, *Taurul roşu*; **Muzee**: Bucureşti, MNAC; Col. regală de artă contemporană [cat. Adrian Buga]; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Sângeorz-Băi, Muz. de Artă Comparată [cat.]. **Simpozioane**: 1984, Măgura, Buzău; 1985, Căsoaia, Arad; 1986, Scânteia, jud. Iaşi; 1987, Oarba de Mureş, jud. Mureş; 1988, Sighetul Marmației, Maramureş; 1990, Mheta, Georgia; 1991, Galați; 1992, Beratshausen, Germania; 1993, Bacău, Simpozionul *George Apostu*; 1994, Althausen, Germania; 1995, Hojer, Danemarca; 1996, Burgessler, Germania. **Bibl.**: Barbosa 1976. – Kessler 1997; *Versions of Transfiguration* 1998; *Vârsta de bronz*, 2009 [cat.]; Ciucă 2009; ***A.V.***, *Personajul din atelier. 21 de ani de sculptură*, pref. de Ruxandra Demetrescu, Bucureşti, 2010; Adrian Buga, *Colecția regală de artă contemporană*, Bucureşti, 2011. – P. Şuşară, în *România literară*, nr. 44, 2006; Mihai Măniuțiu, în *Le Monde diplomatique*, iunie 2007. **C.T.**

VLAD Ion, 24.05.1920, Feteşti – 28.01.1992, Paris. **Studii**: 1939–1944, Bucureşti, Academia de Belle-Arte, desenul cu Nicolae Dărăscu, sculptura cu Cornel Medrea; 1945, Sighişoara, studiază sculptura la Şcoala liberă de arte plastice. 1946, înființează împreună cu un grup de tineri artişti gruparea „Luchian-Paciurea" în semn de protest față de favoritismele practicate la SO. 1947, primeşte o bursă din partea guvernului francez, dar autoritățile române îi refuză paşaportul. 1960–1965, profesor de modelaj la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu", Bucureşti. 1965, se stabileşte la Paris unde devine profesor de sculptură la Centrul American şi profesor suplinitor la Sorbona. **Premii**: 1945, pr. Simu; 1964, pr. de stat.

I.V. se remarcă de timpuriu, în plin realism socialist, ca un sculptor capabil să insufle autenticitate unor teme date. Expoziția sa de la Sala Dalles din 1962 l-a impus în prima linie a sculpturii româneşti atât prin efigiile unor scriitori, actori, oameni de cultură, printre care portretele lui *Ion Neculce*, *Sadoveanu*, *Mihai Codreanu*, *Storin*, *Luchian*, dar şi *Lenin*, prin statuia lui *Ion Creangă*, de un umor robust pe măsura scriitorului, modelate cu vigoare, în respectul ştiinței construcției şi echilibrului volumelor. *Țăran din Oaş plecând la festival*, relief de mult succes în epocă, rămâne, dincolo de orice implicații ideologice, o lucrare de bună factură realistă. Tematica de evocare istorică este ilustrată de pildă de *Lupeni 1929*. În Franța, **I.V.** se apropie de abstracție, nu fără reminiscențe ale formelor ovoide brancuşiene, dar continuă să practice şi sculptura figurativă, de pildă statuia lui *Eminescu* din fața Bisericii române din Paris.

Ion Vlad, *George Enescu*, bronz, Bârlad,
foto Galeria Dialog

Exp. personale: 1945, Sighişoara; 1946, 1947, Bucureşti, Căminul Artei; 1948, Sala Universul; 1954, Sala Dalles; 1956, Sala Magheru; 1962, Sala Dalles; 1964, Atena, Sala Zapion (împreună cu pictorul Brăduț Covaliu); 1970, Paris, Centrul American; 1972, Malmö, Kredit Bank; Paris, Centrul American; 1973, Paris, Gal. Mobilier Modulaire; 1974, Gal. de l'Université; 1975, Centrul American; 1982, Art Center; 1984, Nice, Gal. Mossa; 2008, Bucureşti, Gal. Dialog [cat. cu texte de Ruxandra Garofeanu, Ion Vlad, Ionel Jianu, Dan Hăulică, Denis Chevalier, George Astalos, Pavel Şuşară]. **Exp. colective**: 1947, Bucureşti, Căminul Artei, exp. grupului „Luchian-Paciurea", curator Ionel Jianu; 1948, exp. Flacăra [cat., pref. Marcel Breslaşu]; 1957, Muz. de Artă al R.P.R., exp. *10 ani de creație plastică. 1947–1957* [cat., pref. Al. Ciucurencu]; 1958, Moscova, Exp. de arte plastice din țările socialiste, Varşovia, Budapesta, Belgrad, Exp. de artă românească; 1960, Bratislava, Praga, Berlin, Cairo, Alexandria, Atena, Helsinki, Exp. de artă românească; 1960–1961, Moscova, Leningrad, Exp. de artă românească; 1961, Paris, Musée d'Art Moderne, exp. *L'Art roumain du XIXe siècle à nos jours* [cat., texte de Jean Cassou, Ion Jalea]; Musée Rodin, Exp. intern. de sculpture; Ankara, Istanbul, Damasc, Sofia, Exp. de artă românească; 1962, Veneția, Bienala; 1965, Paris, Salon de la jeune sculpture; 1967, Réalités nouvelles, Salon Grands et jeunes d'aujourd'hui, Salon Comparaisons; 1969, Saint-Germain en Laye, Muz. Municipal, exp. *Depuis Rodin*; 1974, Belgia, Danemarca, Suedia, Norvegia, exp. *50 sculpteurs de la Nouvelle École de Paris*; 1975, Paris, Salon de la jeune sculpture; Salon Contradictions; New York, Hammer Gal.; 1977, Monreal, Gal. Marlborough; Paris, Salon de la jeune sculpture; Centrul American; Espace Cardin. **Artă publică**: Bârlad, *George Enescu*, bronz; Bucureşti, fațada Operei Române, *Dansul*, relief; 1965, Oneşti, fațada Spitalului Municipal, *Maternitate*, bronz. **Muzee**: Bucureşti, MNAC, MNAR (21 lucrări gips, bronz, piatră artificială, ciment); Constanța, Muz. de Artă; Sibiu, Muz. Brukenthal; Timişoara, Muz. de Artă (*Gheorghe Doja*, gips); **Bibl.**: Bénézit 1999. – *Artele plastice* 1959; Grigorescu 1991, p. 66; Oprescu 1965; Cârneci 2000, p. 38, 50. – Marin Mihalache, ***I.V.***, Meridiane, Bucureşti, 1966; ***I.V.*** Textes par Ionel Jianou, Denis Chevalier, Gilles Plazy, Georges Astalos, Pavel Chihaia, Elinika, France, 1991. **I.V.**

VLAD-LOT Elena, 13.08.1956, Galați. Soția sculptorului Aurel Vlad. **Studii**: 1987, IAP Bucureşti, cu Ilica Veturia, Liana Axinte şi Marin Iliescu. Membră UAP.

Univers intimist. Sculptură de factură expresionistă conectată unui registru tematic în care accentul cade adesea asupra suferinței umane, asupra derizoriului existenței. Artista dezvoltă o poetică a gestualității dramatice, expresive, vitaliste, în sculpturi de mici dimensiuni modelate lapidar în lut sau bronz. Simț narativ exersat în scene şi compoziții cu personaje. Uneori apelează la culoare pentru a conferi un plus de efect teatral micilor sale siluete de pământ ars.

Exp. personale: 1996, Zehenstadel, Germania, exp. *Scene din viața unei femei*; 1997, Deggendorf, Germania, Muz. orașului, exp. *Scene din viața unei femei*; 2002, Bucureşti, gal. deInterese, exp. *Între periculos şi blând*; 2004, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Scene din viața unei femei*; 2006, Bucureşti, reşedința ambasadorului Germaniei, exp. *Arta la reşedință*; 2007, Zehenstadel, Germania, exp. *Față în față*; 2008, Bucureşti, Centrul Național al Dansului, ciclu de lucrări expuse sub genericul *Scene din viața unei femei* (împreună cu Aurel Vlad); 2010, Klosterneuburg, Austria, exp. *Scene din viața unei femei*.

Elena Vlad-Lot, *Coloană*, teracotă

Exp. colective: 1989, Bucureşti, Gal. Atelier 35, exp. *Schiţă – Obiect*; 1991, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Terra cotta*; 1992, 1996, Budapesta, Bienala *Desene de sculptor*; 1994, 1998, Ravenna, *Dantesca*; 1995, 1998, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. de sculptură mică; 1997, München, Germania, Versicherung Kammer Bayern exp. *Ein mal vier*; 1999, Bucureşti, MNLR, exp. *Desene de sculptori*; 1999, Bucureşti, SM, secţiunea *Artă şi efemer*; 2000, Bucureşti, Gal. Orizont, exp. de sculptură mică; 2001, Bucureşti, Artexpo, exp. *Dantesca*; 2005, Mogoşoaia, Centrul Cultural Palatele Brâncoveneşti, exp. *Portretul – sine şi oglindire*; 2006, Bucureşti, Gal. Senso, exp. *Arta sacră*; 2007, Constanţa, Gal. de Artă, exp. *Poduri europene*; 2008, Bucureşti, Gal. Veroniki, exp. *Din an în an*; 2009, 2011, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, Bienala de sculptură mică *Vârsta de bronz* [cat.]; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza, Salonul de sculptură mică; 2012, Bucureşti, Gal. Căminul artei, exp. *Femart*. **Simpozioane**: 1990, Satu Mare; 1995, Hojer, Danemarca; 2007, Eforie Sud, Simpozionul intern. *Poduri europene*. **C.T.**

VLASIU Ion, 6.05.1908, Lechinţa, jud. Mureş – 18.12.1997, Bucureşti. **Studii**: 1921–1926, Târgu-Mureş, Şcoala de Arte şi Meserii; 1928–1931, Cluj-Napoca, Şcoala de Belle-Arte, cu Romul Ladea, Alexandru Popp, Catul Bogdan. Călătoreşte la Belgrad (1934), Budapesta, Praga, Paris (1938, 1976) Veneţia (1938), Varşovia, Berlin. 1938–1939, profesor la Academia de Arte Frumoase din Timişoara; 1943–1946, inspector al artelor pentru Transilvania; 1963–1966, redactor şef al revistei *Arta*. **Premii**: 1939, pr. Exp. ASTRA, Cluj-Napoca; 1940, pr. Adamache pentru literatură al Academiei Române pentru romanul autobiografic *Am plecat din sat*, ed. Miron Neagu, Sighişoara, 1939; 1942, pr. pentru sculptură Anastase Simu pentru lucrările expuse la SO; 1980, pr. UAP; 1993, doctor honoris causa al Universităţii din Cluj-Napoca.

I.V. debutează în 1932 cu două expoziţii, una la Târgu-Mureş şi alta la Cluj-Napoca. Primele lucrări stau sub amprente diferite care merg de la Rodin la Brâncuşi. Lucrările expuse în 1933 la Libăria Hasefer din Bucureşti,

intitulate *Ritmuri*, reprezentau o încercare de abandonare a „sufletescului individual" în efortul de comuniune cu legile materiei şi universului. Ca şi pentru Milița Petraşcu care beneficiase direct de o educație artistică pariziană şi mai ales de învățămintele lui Brâncuşi, „abstracția" era un realism mai vast şi mai profund, o spargere a tiparelor limitate la captarea realității cotidiene. Modul privilegiat de expresie rămâne de-a lungul întregii sale cariere artistice cioplitul în piatră sau lemn, înțeles nu doar ca tehnică, ci în spiritul ideilor timpului ca o cale de acces la sensurile primordiale ale materiei.

Ion Vlasiu, *Ritm*, 1933, lemn, Muzeul de Artă, Cluj-Napoca

I.V. nu a ignorat nici sculptura de modelaj. Portretele deformeză expresionist fizionomia, iar reliefurile în teracotă din anii 30, unele cu temă religioasă, icoane tridimensionale, păstrează în planurile largi amintirea formei cioplite. În 1936 face parte din echipa Şcolii sociologice a lui Dimitrie Gusti care cercetează Țara Oaşului. Sculptează aici o tâmplă pentru biserica din Moişeni. În 1939 reia această experiență şi cioplește mobilierul de cult al bisericii din Dioşti, jud. Romanați. Geometrismul şi elementaritatea artei țărăneşti încep să joace un rol programatic în configurarea artei sale, fie că e vorba de sculptură sau de pictura pe care începe să o practice sistematic în jur de 1940. **I.V.** alternează cioplitul cu modelajul, sculptura cu pictura, tendința spre abstracția cu valențe simbolice – seria de *Ritmuri* din 1933, *Stihiile războiului* din 1965–1970 sau *Paradisul terestru*, un ansamblu de sculpturi în lemn traforat şi colorat din anii '80 – cu figurația. O serie de compoziții în marmură, cioplite la cariera de la Ruşchița, datează din 1943,

printre care *Năluca*, *Înger*, *Maternitate*, *Puiul* etc. Materialul acesta, folosit pentru prima oară în mod consecvent, îl îndrumă spre un univers formal mai puțin aspru, cu fluidități și unduiri proprii marmurei. Este autorul multor portrete și proiecte de monument ale unor figuri de seamă ale istoriei și culturii românești: *Bălcescu*, *Avram Iancu*, *Horia*, *Cloșca* și *Crișan*, *Simion Bărnuțiu*, reprezentanții *Școlii ardelene* (mai multe machete de monument), *Eminescu*, *Creangă*, *Brâncuși*, *Bacovia*, *Sadoveanu*, *Goga*, *Ioan Lupaș*, *Perpessicius*, *Clody Bertola*, *Edgar Papu*.

Exp. personale: 1932, Târgu-Mureș, magazinul de mobilă Fodor; Cluj-Napoca, Sala Prefecturii; 1933, Cluj-Napoca, Sala din Str. Universității nr. 3 [cat.]; Cluj-Napoca, exp. în atelierul propriu, sculptură și pictură; București, Librăria Hasefer (cu Miron Radu Paraschivescu și Ion Vitner) [cat. dactilografiat]; 1934, Cluj-Napoca, în atelierul din str. Regina Maria, sculptură și desen colorat; 1935, Cluj-Napoca, Piața Unirii nr. 9, sculptură și desen [cat.]; 1936, București, Sala Mozart (cu Eugen Gâscă) [cat.]; 1938, Paris, Galérie Contemporaine, rue de Seine, pictură [cat.]; 1942, București, Sala Dalles, sculptură, pictură, desen; 1944, București, Sala Dalles, sculptură, pictură [cat.]; 1957, București, Sala Magheru, sculptură și pictură; 1967, București, Sala Dalles, sculptură și pictură, retr. [cat.]; 1977, Varșovia [cat.]; Târgu-Mureș, Brașov, pictură; 1978, București, Sala Dalles, pictură [cat.]; 1979, Atena, pictură [cat.]; 1983, Târgu-Mureș, retr. [cat]; 1984, București, Sala Dalles, retr. [cat.]. **Exp. colective**: 1934, Exp. Academiei de Arte Frumoase Timișoara (13 sculpturi și 17 desene colorate) [cat.]; 1938, Paris, XVe Salon des Tuileries [cat.]; Paris, Exposition internationale de la Galérie Contemporaine (pictură și sculptură) [cat., pref. José Germain]; 1939, Cluj-Napoca, Exp. jubiliară de artă plastică ardeleană. 1919–1939, organizată de ASTRA [cat.]; 1936, 1942–1947, București, SO; 1942–1943, SO de toamnă; 1942, TA; 1943, Căminul Artei, exp. *Natura moartă*; Dresda, Berna (Kunsthalle), Zürich, Stockholm, Exp. de artă românească [cat.]; 1945, București, Sala Căminul Artei (împreună cu Șirato, Pallady, Țuculescu, Ciucurencu, Maxy); 1946, Cluj-Napoca, Institutul de Studii Clasice, Exp. de artă plastică [cat.]; 1947, Belgrad, Budapesta, Exp. de artă românească; Cluj-Napoca, Salonul ardelean (pictură, sculptură) [cat., pref. Virgil Vătășianu]; București, Sala Dalles, Exp. Pușkin; 1948, exp. *Flacăra*; Muz. Simu, Exp. colectivă; din 1949 exp. anuale de stat, interregionale, republicane; 1957, Muz. de Artă al R.P.R., exp. *10 ani de creație plastică. 1947–1957* [cat., pref. Al. Ciucurencu]; 1958, Moscova, Exp. de arte plastice din țările socialiste; 1959 Belgrad, Varșovia, Exp. românească de artă modernă; 1967, București, Exp. de artă românească cu ocazia Colocviului internațional Brâncuși; 9 Biennale, Middelheim, Antwerpen [cat.]; 1968, Praga, Exp. de artă românească [cat., pref. Vasile Drăguț]; 1968–1969, București, Muz. de Artă, exp. *Pagini de artă închinate Transilvaniei*; 1972, Roma, Accademia di Romania, Exp. de sculptură românească; 1972, București, Muz. de Artă al R.S.R., exp. *25 de ani de artă plastică românească* [cat., pref. Dan Hăulică]; 1973, Gal. Nouă, exp. *Ipostaze: Peisaj-ambient-artă monumentală* [cat., pref. Ion Săliștеanu]; 1976, Veneția, Bienala; Paris, Musée Galliera, exp. *Hommage à Brancusi de la sculpture roumaine contemporaine* [cat., pref. **I.V.**]; 2002, București, MIAMB, exp. *Grafica și sculptura românească interbelică*; 2003, MNAR, exp. *Grafica modernistă în România interbelică*, *1930–1940* [cat. de Mariana Vida]; 2007, București, Gal. Dialog, exp. *Pictura scrierii II* [cat. de Ruxandra Garofeanu]. **Artă publică**: 1937, Mercheașa (Sighișoara), mon. funerar al poetului *George Boldea*; 1939, Liceul din Sighișoara, busturile lui *Eminescu* și *Goga*; 1946, Galați, Piața Minervei, *Ion Creangă*, bust, piatră artificială; 1958, București, Grădina Icoanei, *Mamă cu gemeni*, piatră artificială; 1962, București, Parcul Floreasca, *Iubire*, grup statuar, piatra; 1971, București, Parcul Herăstrău, *Ion Creangă*, piatră; 1974, Cluj-Napoca, mon. *Horia*, *Cloșca și Crișan*, piatră, bronz; 1975, Blaj, Câmpia Libertății, *Mon. Unirii*, piatră, bronz; 1976, Târgu-Mureș, aeroport, mon. *Aurel Vlaicu*, piatră; 1983, Piatra Neamț, *Ion Creangă*, piatră; 2002, Reghin, *Petru Maior*, bust, bronz;

Eminescu, bust, bronz. **Muzee**: Alba Iulia, Muz. Unirii; Braşov, Muz. de Artă; Bucureşti, MNAC, MNAR, MLRB, Muz. Zambaccian; Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Constanța, Muz. de Artă; Craiova, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală; Humuleşti, Casa Ion Creangă; Iaşi, Muz. de Artă; Oradea, Muz. de Artă; Piatra Neamț, Casa Memorială „Mihail Sadoveanu"; Sibiu, Muz. Brukenthal; Suceava, Muz. Jud.; Târgu-Mureş, Muz. de Artă; Gal. Ion Vlasiu (donația artistului: sculptură, pictură, desen; cat.) a funcționat între 1980–2010 în sediul Bibliotecii Teleki, Târgu-Mureş; Timişoara, Muz. de Artă; **Scrieri ale artistului**: proză memorialistică şi jurnal: *Am plecat din sat*, Ed. Miron Neagu, Sighişoara, 1939; *Amintiri*, Bucureşti, 1941; *Poveste cu năluci*, Bucureşti, 1941; *Drum spre oameni*, Sibiu, 1947; *Drum spre oameni*, Bucureşti, 1961, ilustrată cu 10 sculpturi; *O singură iubire*, 1965; *Drum spre oameni*, I–III, Bucureşti, 1970; *Cartea de toate zilele*, 1984; *Succes moral*, Bucureşti, 1985; *Monolog asimetric*, 1988; *În spațiu şi timp*, Dacia, Cluj-Napoca, 4 vol. între 1970–1987; *Obraze şi măşti*, Bucureşti, 1984; *Casa de sub stejari*, Bucureşti, 1999; *Nebunul din turn*, Dacia, 2011. **Bibl.**: Barbosa 1976; *Enciclopedia Italiana*, Fondazione Giorgio Treccani, Roma, 1976; Grove; Deac 2000; Prut 2002; Grigorescu 2003; Paul Filip, *Bellu. Panteon Național*, ed. a II-a, Bucureşti, 2001, p. 123. – *Pinacoteca oraşului Târgu-Mureş*; *Muz. Toma Stelian*, Bucureşti, 1939; *Muz. Zambaccian*. Ministerul Artelor, Bucureşti, 1947. Pref. H. Blazian; *Artele plastice* 1959; *Galeria națională*. Ghid. Arta românească modernă şi contemporană, Meridiane, Bucureşti, 1965, p. 110; Schileru 1971; Svetlov 1974; Grozdea 1974; Paleolog 1975; Florea 1982; Grozdea 1987; Drăguț 1988; Grigorescu 1991; Rus 1998; Cârneci 2000, p. 30, 48, 83, 90; Radu Ionescu, *Despre pictura şi sculptura românească*, Maiko, Bucureşti, 2002; Radu Ionescu, *Despre pictura şi sculptura românească*, Maiko, Bucureşti, 2003; Florea 2007. – Dan Grigorescu, ***I.V.***, Meridiane, Bucureşti, 1970; Ion Frunzetti, ***I.V.***, Dacia, Cluj-Napoca, 1973; Florea 1982; Călin Demetrescu, ***I.V.***, Meridiane, Bucureşti, 1984. – Gh. Vida, în *Vatra* (Târgu-Mureş), nr. 5, 1998 (număr aniversar); Gh.Vida, în *RRHA*, Serie Beaux-Arts, Tomes XLI–XLII, 2004–2005, p. 79–90. **I.V.**

VOINEA Ilarion, 28.01.1948, Băileşti. **Studii**: 1969–1973, IAP Cluj-Napoca.

Oscilează între figurativ şi abstract, între descriptivism şi reprezentări sintetice pe care uneori le combină în cadrul aceleiaşi lucrări.

Ilarion Voinea, *Intuiții arhetipale*

Exp. colective: 1998, Cluj-Napoca, Muz. de Artă, *Sculptură românească în lemn în secolul XX* [cat.]. **Simpozioane**: 2010, Sângeorz-Băi. **Muzee**: Cluj-Napoca, Muz. de Artă; Sângeorz-Băi, Muz. de Artă Comparată [cat.]. **Bibl.**: Mihai Drişcu, în *Arta*, nr. 4, 1981, p. 18. **C.T.**

VORNICU (GHEORGHIȚĂ-VORNICU) Gheorghe, 1.05.1955, Târgu Neamț. **Studii**: 1982–1986, Iaşi, Institutul de Artă, cu Dan Condurache. Membru UAP Iaşi.

Compoziții şi portrete lucrate în lemn. Vocabular plastic auster, simplificat.

Gheorghe Vornicu, *Potir*

Exp. personale: 1974, Târgu Neamț; 1979, Târgu Neamț, Piatra Neamț; 1982, Iaşi, Sala Victoria; 1983, Iaşi; 2007, Piatra Neamț. **Exp. colective**: 1982, Iaşi; 1983, Sibiu; 1985, Braşov; 1985, Târgu-Mureş; 1986, 1987, 1988, 1989, Iaşi, Atelier 35, Sala Cupola; 1990, Iaşi, Sala Victoria; 1990, Piatra Neamț, Muz. de Artă; 1991, Iaşi, Sala Ştefan Dumitrescu, exp. *Dialog între generații*; 1993, Bacău; 1994, Iaşi, Sala Cupola, exp. *Experiment XXI*; 1994, Iaşi, Sala Cupola, exp. *Seara*; 1994, Bârlad; 1994, Brăila; 1999, Bacău; 2003, Constanța, Muz. de Artă; 2005, Bistrița, Gal. UAP. 2007, Piatra Neamț, Gal. Alfa. **Simpozioane**: 1983, 1984, 1985, Târgu Neamț; 1985, Gurghiu, jud. Harghita; 1990, Borca, jud. Neamț; 1994, Brăila. 2003, Iaşi, *Cucuteni – Artă şi sacralitate.* **Artă publică**: 1986, Iaşi, *Alexandru cel Bun*; 1994, Reichembach, *Mareşalul*; 1994, Târgu-Neamț, *Ştefan cel Mare şi Sfânt*. **Bibl.**: http://www.uapiasi.ro/gallery63.htm. **C.T.**

VRÂNCEANU Mugurel Aurelian, 11.02.1968, Galați. **Studii**: absolvă în 1996 UA Iaşi, cu Dan Covătaru.

Un important filon al artei lui **M.A.V.** îl reprezintă ortodoxia, temele fiind inspirate din iconografia bizantină. Lemnul şi metalul – materialele sale de predilecție – sunt îmbinate într-o manieră în care modernul şi

arhaicul se regăsesc într-o perfectă armonie. Decupajul este sintetizat, uneori redus la doar câteva linii sugestiv incizate (*Adormirea Maicii Domnului*, *Heruvimi*, *Cei 12 Apostoli*).

Mugurel Aurelian Vrânceanu, *Corabie*, lemn, foto Ciucă 2009

Exp. personale: 1997, Galați, gal. George Mantu, exp. *Chipuri*. **Exp. colective**: 1994, Timişoara, Student-Fest; 1994, Galați, Muz. de Artă Vizuală; 1994, 1995, Bârlad; 1995, Iaşi; 1996, Galați, Gal. Nicolae Mantu; 1998, Braşov; 1998, Galați, Muz. de Artă Vizuală; 1999, Galați, Muz. de Artă Vizuală; 2000, Bucureşti, Cercul Militar; 2001, 2002, 2003, Galați, Muz. de Artă Vizuală, exp. a grupului Axa. **Simpozioane**: 1991, Bucium, Iaşi; 1992, Pârcovaci, Iaşi; 1993, Paşcani, Iaşi; 1994, Voivodina, festivalul artistic al românilor din Voivodina; 1995, 1996, Neuhaus, Germania; 1997, Hinsbeck, Germania; 1998, Neuhaus, Germania. **Muzee**: Galați, Muz. de Arte Vizuale. **Bibl**.: Stoica 2007; Ciucă 2009. **R.B.**

W

WAGNER Mihai, 10.11.1911, Stânca (Lugoj)/ Ştiuca (Timiş) – 1988. **Studii**: absolvă Academia de Arte Frumoase, Bucureşti.

În anii 1950, portretele sale (*V.I. Lenin*, *I.V. Stalin*, *Mihail Sadoveanu*) sunt incluse în expoziţii colective şi considerate exemplare pentru realismul socialist. Abordează şi alte teme din acelaşi registru: Docheri, Muncitori.

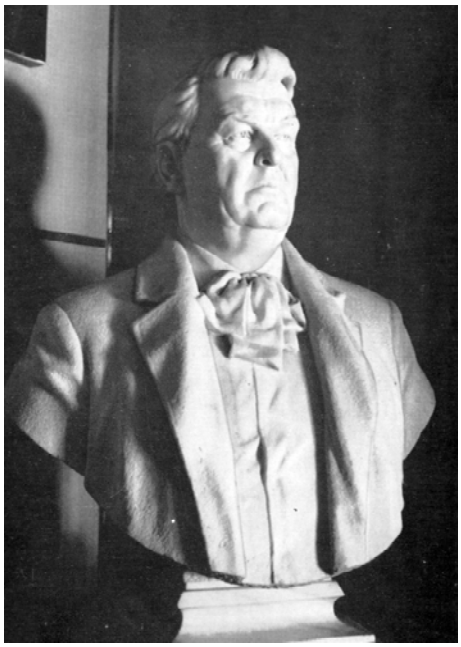

Mihai Wagner, *Mihail Sadoveanu*,
gips, foto Postolache 1973

Exp. colective: 1952, 1953, Bucureşti, Exp. anuală de stat; 1954, Bienala de la Veneţia. **Artă publică**: 1953, Constanţa, Biblioteca Municipală, *Mihail Sadoveanu*. **Muzee**: Bucureşti, MNAR. **Bibl.**: Vollmer; Barbosa 1976. – Oprescu 1954; Gh. Popescu, *Sculptura statuară românească*, Bucureşti, ESPLA, 1954; Florea 1982. **I.C.**

Z

ZAHARIA Gheorghe, 30.08.1952, Brăneşti, jud. Ilfov. **Studii**: 2008, UNAB, cu Neculai Păduraru şi Mihai Buculei. **Premii**: 2008, pr. pentru sculptură Dhaka.

Preocupările în sfera spiritualității îl conduc către reprezentări cu valoare simbolică. Sintetism formal.

Gheorghe Zaharia, *Arca*

Exp. colective: 2007, Bucureşti, Gal. Apollo, Salonul de sculptură mică; 2008, 2011, Bucureşti, Palatul Parlamentului; 2008, Beijing, China, Bienala intern. de artă; 2008, Dhaka, Bangladesh, Bienala de artă; 2008, Bucureşti, Gal. Căminul Artei, Salonul de sculptură mică; 2010, Rouvas, Creta, Exp. intern. de artă; 2010, Bucureşti, Gal. Simeza, exp. *Desene de sculptori*; 2011, Bucureşti, Gal. Simeza, Salonul de gravură şi sculptură. **Muzee**: Beijing, Muz. Olimpic, *Stea*, bronz, 2008; Rouvas, Creta, *Incintă sacră*, marmură, 2009; Ekaterinburg, Rusia, *Catedrală*, metal, 2011. **C.T.**

ZAMFIRESCU Teodor, 29.05.1942, Bucureşti. **Studii**: 1962–1965, Academia Forțelor Terestre, Facultatea de Geniu, Sibiu; 1977–1981, IAP, Secția ITA; din 1990, membru al UAP; din 1997, membru FIDEM şi delegat pentru România al acestei organizații internaționale a medaliştilor.

Deşi ofiţer de carieră în arma geniului, încă de tânăr a simţit o puternică atracţie pentru plastica tridimensională şi, de la o unitate militară de profil, în 1975, s-a transferat la Studioul de Arte Plastice al Armatei unde a activat până la pensionare (1997), ajungând până la gradul de colonel şi director al studioului. Prin specificul instituţiei, a onorat multe comenzi cu tematică militară sau patriotică (*Vânătorul de munte*; *Victoria*; busturile monumentale ale generalului *Traian Moşoiu*, al cărturarului *Gheorghe Lazăr*, al revoluţionarului *Avram Iancu*, al domnitorilor *Vlad Ţepeş* şi *Constantin Brâncoveanu*, al regelui *Carol I* şi al mareşalului *Ion Antonescu*). Pentru refacerea şi redeschiderea, în anii '80, a Muzeului Militar Naţional în noua clădire de pe str. Mircea Vulcănescu (fostă str. Ştefan Furtună), a executat, la dimensiuni colosale, doi soldaţi de infanterie în chip de atlanţi ce susţineau pergola de la intrare; din păcate, după 1990, igonorându-se calităţile lor sculpturale, cei doi coloşi au fost distruşi din considerentul că reprezentau armata comunistă. Un modeleu vibrat, expresiv şi o forţă a gesticii fireşti, lipsită de teatralitatea producţiilor altor colegi ce activau la acelaşi studio militar, au caracterizat opera tridimensională a lui **T.Z.** Dar, paralel cu activitatea curentă, el s-a specializat în arta, mult mai delicată şi mai sintetică, a medaliei. Învăţăcel al lui Haralambie (Haş) Ionescu, un medalist de prestigiu cu vastă operă în serviciul Monetăriei Statului şi al Băncii Naţionale,**T.Z.** a deprins tainele acestui gen şi şi-a consacrat mare parte din timp artei medaliei şi a surorii sale mai mari, placa memorială, în care a realizat creaţii remarcabile (medaliile *Centenarelor Aman* şi *Tattarescu*, *Mănăstirea Neamţ*, *Ovidiu*, efigia lui *Corneliu Coposu*).

Teodor Zamfirescu, *Corneliu Coposu*

Exp. personale: 1990, Bucureşti, GAMB. **Exp. colective**: 1970–1997, Bucureşti, Expoziţiile Studioului de Arte Plastice al Armatei; 1985, Bucureşti, 40 de ani de la victoria asupra fascismului şi 108 ani de la dobândirea Independenţei de Stat a României; 1990–2005, Bucureşti, Expoziţia de sculptură mică. **Artă publică**: 1987, Ploieşti, *Mircea cel Bătrân*, piatră; 1990, Bucureşti, Sibiu, Predeal, Boteni, *Altar comemorativ pentru eroii Revoluţiei din 1989*; 1992, Cernica, *Eroilor artilerişti antiaerieni*, piatră; 1993, Bucureşti, *Monumentul artileriei*, bronz; 1995, Bucureşti, Cimitirul Bellu, *Gheorghe Tattarescu*, relief; 1994–1996, Bucureşti, *N. Iorga*, *Radu Gyr*, *Liviu Rebreanu*, *Ion Barbu*, *George Vraca*, *Octavian Goga*, *Ion Lăncrănjan*, *Marin Preda*, *Corneliu Coposu*, plăci memoriale, bronz; 1992–1999, Oradea, *Gen. Traian Moşoiu*, bust; Breţcu, *Mihai Viteazul*, bust; *Iustinian Teculescu*, bust; Mărăşeşti, *Mareşalul Constantin Prezan*, *Gen. H. Cihoschi*, *Cpt. Ignat*, busturi; Iaşi, *Mareşalul Al. Averescu*, *Mareşalul Constantin Prezan*, busturi; Galaţi, *Gen. Dr. Carol Davila*; Bucureşti, *Scarlat Longhin*, bust; Sibiu, *Avram Iancu*, *Nicolae Bălcescu*, busturi. **Lucrări de medalistică**: 1977, *Centenarul Independenţei de Stat a României* (în colaborare cu sculptorul Haralambie Ionescu); 1981, *Spitalul Militar Central – 150 de ani*; 1991, *Centenar Theodor Aman*; 1993, *Corul Madrigal 1963–1993*; 1994, *Centenar Gh. Tattarescu*; 1995, *Bicentenar Carol Wahlstein*; 1995, *Festivalul de pian Dinu Lipatti*; 1996, *Centenar Tristan Tzara*; 1997, *Mănăstirea Neamţ – 500 de ani*; 2003, *80 de ani de la înfiinţarea instituţiei „Eroul Necunoscut”*; 2006,*Muzeul Naţional al Satului „Dimitrie Gusti” – 70 de ani*; 2006 (în colaborare cu fiul său, plasticianul Radu Gabriel Zamfirescu), *Ovidiu – Două milenii de cultură europeană la Dunărea de Jos*; 2008, *Radu cel Mare 1495–1508*; 2008, *Constantin Şerban 1654–1658*; 2008, *500 de ani de tipar românesc*; 2008, *Spătarul Nicolae Milescu 1636–1708 – The First Romanian Traveler Across Asia*; 2008, *Dimitrie şi Antioh Cantemir*; 2008, *Napoleonal III-lea – 200 de ani de la naştere*; 2011, *Muzeul Naţional al Satului „Dimitrie Gusti” – 75 de ani*. **Muzee**: Bucureşti, Muz. Militar Naţional; MNIR; Muz. Naţional al Satului; MIAMB; Otopeni, Muz. Aviaţiei Române; Târgovişte, Muz. de Istorie; Câmpeni, Muz. Avram Iancu; Londra, British Museum; Paris, Musée de la Monnaie; Viena, Kunsthistorisches Museum. **Bibl.**: Dan Grigorescu, *Studioul de Arte Plastice al Armatei*, Bucureşti, 1982; Corneliu Antim, în *Luceafărul*, 11 mai 1985; Alexandra Beldescu, în *Viaţa armatei*, nr. 9/1990; Aurică Smaranda, în *Cotidianul*, nr. 77, 1992; Adrian-Silvan Ionescu, în *Cotidianul*, nr. 170, 1992; Adrian-Silvan Ionescu, în *Rev. muz.*, nr. 4, 1992. **A.S.I.**

ZĂRNESCU Gheorghe, 5.04.1953, Caşin, Bacău. **Studii**: absolvă în 1976 IAP Bucureşti, profesor Georgeta Caragiu; 1984–1985, Academia de Arte Aplicate, Viena, profesor Warder Bertoni; membru UAP; profesor la Liceul de Arte „George Apostu” din Bacău. **Premii**: 1975, Sibiu, pr. UAP la exp. *Arta pentru studenţi*; 1981, Bucureşti, pr. pentru sculptură, Cenaclul Tineretului; 1984–1985, Bursa Herder; 1991, Bacău, pr. „George Apostu”; 1999, Chişinău, pr. „Mihai Grecu”; 2001, Bucureşti, Simpozionul de sculptură *Artuborg*; 2003, Piatra Neamţ, Bienala de artă „Lascăr Vorel”, pr. „Victor Brauner”.

Se afirmă cu sculptură în lemn şi piatră pe linia unei viziuni constructiv-simbolice. Repertoriul său formal valorifică figura verticală, umană, animalieră sau abstractă (*Cal*, bronz; *Coloană*, lemn). Purismul şi reducţia formală îl apropie pe parcurs de minimalism. Trece cu sagacitate de la desen, colaj, la obiect şi instalaţie, în discursuri consistente, elaborate cu originalitate.

Gheorghe Zărnescu, *Cal*, bronz, foto IIA

Exp. personale: 1981, Bucureşti, Gal. Atelier 35; 1997, Bacău, Gal. Farmafil, exp. de desen şi sculptură; 1998, Bacău, Gal. Filart, exp. de desen şi colaj; 2000, Bacău, Gal. Arta (împreună cu Mihai Chiuariu); 2002, Bacău, Gal. Arta (împreună cu Dany Zărnescu – colaje); 2005, Bucureşti, Gal. Artis (împreună cu Dany Zărnescu – colaje); 2006, Bacău, Gal. Arta, exp. de desen şi sculptură; 2009, Bacău, Gal. Alfa, exp. de desen şi sculptură; 2011, Bucureşti, D'Ancona-Budis Art Gallery, exp. *Atenţionări subiective*. **Exp. colective**: participă din 1980 până în prezent la toate manifestările UAP, Filiala Bacău; 1986, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; 1984, 1986, Alba Iulia, Târgu-Mureş, Atelier 35, Exp. tineretului; 1989, Bacău, Gal. Alfa, exp. *Ex Libris*; 1990, Bacău, Centrul „George Apostu", Exp. de sculptură românească; 1991, Budapesta, Exp. de sculptură românească; 1991–2006, Bacău-Chişinău, Exp.-concurs *Saloanele Moldovei*; 1992, 1993, Bacău, Centrul „George Apostu", exp. *Semne Creştine*; 1994, Bacău, Gal. Alfa, exp. *Experiment*; 1996, Bacău, Gal. Alfa, *Avangarda*; 1996, Bucureşti, Gal. J.L. Calderon, exp. *7 artişti băcăuani*; 1997, 1999, 2001, 2003, Piatra Neamţ, Bienala „Lascăr Vorel"; 1998, Oradea, Gal. de Artă UAP, exp. *Experiment;* 1999, Bacău, Gal. Alfa, exp. *Decompoziţia*; 1999, Veneţia, Exp. de sculptură românească; 2000, 2001, Iaşi, Bacău, exp. *Sacrul în artă*; 2001, Bucureşti, Salonul Naţional de Artă; 2003, Bacău, Universitatea „G.Bacovia", exp. *14 Art*; 2004, Bistriţa, exp. Filialei UAP Bacău; 2006, Bacău, Gal. „Ion Frunzetti"; 2007, Focşani, Gal. de Artă, exp. *Sinteze contemporane*; 2010, Focşani, Gal. de Artă, exp. *Artă şi sacralitate*; 2011, Cluj-Napoca, Bienala naţională de plastică mică *Vârsta de bronz*; 2012, Focşani, Gal de Artă, exp. *Sunt eu*, *oare*, *păzitorul fratelui meu?* **Simpozioane**: 1976, Măgura; 1977, Arcuş; 1978, Lazărea; 1981, Sălişte. **Muzee**: Cluj-Napoca; **Bibl.**: Şerban 2005; *Sculptori români contemporani*, Bucureşti, 2003 [cat.]; *Vârsta de bronz*, Muz. de Artă Cluj-Napoca, 2009 [cat].; *Totem*, Cluj-Napoca, 2010 [cat.]. – www.alexandra-titu.ro. **V.B.**

ZIDARU Marian, 22.10.1956, Baloteşti. **Studii**: 1976–1981, IAP Bucureşti. Sculptorița Victoria Zidaru – soție. **Premii**: 1984, pr. UAP, Atelier 35; 1985, pr. II la A 7-a bienală de desen, Cleveland, Anglia; 1987, pr. tineretului al UAP; 1990, bursă de creație, UAP; 1993, bursă, München, Germania, Kulturrat; 1994, bursă, Aachen, Germania, Ludwig Forum; 1995, distincția anuală Ionel Jianu, Academia Româno-Americană, Statele Unite.

ZIDARU Victoria, 17.05.1956, Liteni. Sculptorul Marian Zidaru – soț. **Studii**: 1978–1983, IAP Bucureşti. **Premii**: 1984, bursă de creație UAP. Participă cu Marian Zidaru la marea majoritate a expozițiilor personale şi colective, lucrările fiind opera lor comună.

După 1990 **M.** şi **V.Z.** inițiază un program de expoziții, acțiuni, publicații, producție de icoane cu ecou puternic în mediul artistic românesc şi chiar în sfere sociale mai largi. Munca lor încearcă să edifice punți, să stabilească legături – cu cât mai multe şi cu cât mai eteroclite cu atât mai bine – între teritoriul religios şi cel artistic, altădată unite. Ne aflăm în plină utopie, dar o utopie asumată care imprimă forță elaboratelor construcții ale expozițiilor lor.

Marian şi Victoria Zidaru, *În atelier*

M. şi **V.Z.** nu refuză nimic din arsenalul artei contemporane. Asistăm la un eclectism programatic, la aglutinarea de elemente figurative disparate, aparent incompatibile, într-un nod de semnificații, care se întrețes şi asaltează. De la tehnicile acreditate ale sculpturii – cioplirea lemnului, cu trimiterile implicite la arhaicitate, cu exaltarea valorii gestului şi a manualității pentru autenticitatea şi valoarea lor morală, modelajul cu infinitele posibilități ale multiplicării, până la preluarea unor obiecte de factură artizanală – *ready-made* rustic – confecționate la atelierele de creație ortodoxă de la Târgovişte, reutilizarea unor materiale sau chiar lucrări mai vechi, dez-membrate şi reconfigurate, **M.** şi **V.Z.** dovedesc o imaginație şi o vervă

inepuizabile. Utilizarea materiilor cât mai fruste, care trezesc senzorialitatea şi provoacă acuitatea percepţiilor, intensifică tensiunea între mental şi material. S-a vorbit pe bună dreptate în legătură cu **M.** şi **V.Z.** de un „program artistic complet", integrabil direcţiei neotradiţionaliste a post-modernismului românesc, în măsura în care dimensiunea lui propagandistică şi pedagogică nu are nici un fel de complexe în a apela la strategii dintre cele mai diverse. În cele mai multe din manifestările lor publice, pictura de mari dimensiuni în ulei pe pânză coexistă cu sculptura, instalaţia, fotografia, imaginea video, artefactele rustice, ţesătura din materii vegetale (frunze, crengi). Materia primă, preluată uneori direct din natură şi exhibată în organicitatea ei necontrafăcută certifică la artiştii Zidaru un naturalism *sui generis*. Nu lipsesc nici fotografii prelucrate pe calculator. Elogiul manualităţii, al complicităţii dintre mână, unealtă şi materie se însoţeşte, paradoxal, cu apelul la cele mai noi posibilităţi de prelucrare a vizualului, într-o intenţie de exorcizare a „geniului rău" al tehnicii. Prea agresivă pentru a putea fi ignorată, tehnica trebuie cunoscută, domesticită, deturnată de la esenţa ei nocivă.

Exp. personale: 1983, Atelier 35, Gal. Orizont, Bucureşti; 1985, *Crăciun însângerat*, Muz. Satului, Bucureşti [cat., text introductiv Anca Vasiliu]; 1991, Căminul Artei (***V.Z.***); 1992, *Buna Vestire a Noului Ierusalim*, Gal. Simeza, Bucureşti; 1993, Villa Alberta, Feldafing, Germania; 1993–1994, exp. *Gloria Noului Ierusalim*, Muz. de Artă, Bacău, Muz. de Artă, Cluj-Napoca, Gal. de Artă, Timişoara; 1994, Ludwig Forum, Aachen; 1994–1995, exp. *Curăţirea Noului Ierusalim*, Gal. Jean Louis Calderon, Bucureşti; 1995, exp. Învierea, Gal. Simeza, Bucureşti; Calea I, exp. în aer liber, Pucioasa; exp. *Calea II*, MNLR; 1996, exp. *Noutăţi şi poveşti*, MNLR; 1996–1997, exp. *Poveste de Crăciun*, MNP, Sinaia; 1997, exp. *Noutăţi şi poveşti*, Târgovişte; exp. *Casa*, Gal. Simeza, Bucureşti; exp. *Zestrea*, Art Studio, Bucureşti; 1998, exp. *Cer şi pământ*, MNLR; exp. *Semnul*, Palatul Parlamentului, Bucureşti; exp. *Foc*, MNAR; exp. *Pâinea sfântă*, MNLR; 1999, Simpozion de sculptură şi pictură, Pucioasa; exp. *Renaşterea*, Muz. Satului, Bucureşti; exp. *Comuniunea*, MNLR; 2000, exp. *Restaurarea Regatului României*, Gal. Orizont, Bucureşti; 2001, exp. *Geneză III*, Căminul Artei, Bucureşti; 2002, exp. *Transplant*, Căminul Artei, Bucureşti; 2003, exp. *Faţa crucii*, Gal. Galateea, Bucureşti; 2004, exp. *Trans-Vestirea*, Căminul Artei, Bucureşti; 2004, Gal. Galateea, exp. *Grădina Viselor*; 2004–2005, exp. *ANOtimpurile*, Anaid Art, Bucureşti [cat., pref. Ioana Vlasiu]. **Exp. colective**: 1990, Paris, Une soirée a Paris; 1991, Bienala de la Sao Paolo; 1992, Sevilla, International Art Fair; 1993, Veneţia Byzantium after Byzantium; 1994, München, Europe 94; 1995, Bienala de la Veneţia; 1997, Aachen, Ludwig Forum, Romanian Art Show; 1998, Leipzig, International Book Fair; 2000, New York, Centrul Cultural Român, „Angels Ladder"; 2007, Bucureşti, Gal. Simeza, Exp. de grup (cu Ovidiu Maitec, Liviu Russu, Ovidiu Apetrei). **Simpozioane**: 1995, Ruse, Bulgaria. **Muzee**: Bucureşti, MNAC. **Bibl.**: Alexandra Titu, *Experimentul în arta românească după 1960*, Meridiane, Bucureşti, 2003. – Magda Cârneci, în *Ligeia*, no. 57–58–59–60, janvier-juin 2005, p. 239–251. **I.V.**

ZOLNAY George Julian, 4.07.1862, Bucureşti – 1.05.1949, New York. **Studii**: 1880–1884, Bucureşti, Şcoala Naţională de Arte Frumoase, paralel fiind înscris şi la Conservatorul de Muzică şi Declamaţiune, unde studia vioara.

Decizându-se a urma o carieră de sculptor îşi continuă studiile la Academia Imperială de Arte din Viena (1886–1890), iar după absolvire, primeşte comanda pentru decorarea frontonului bisericii Carmelitelor cu hramul Sf. Francisc Xavier, pentru care execută o scenă cu *Isus taumaturg*. Mai lucrează un portret bust al împăratului *Franz Josef I*, *O nimfă cântând la nai*, *Un paj*. La recomandarea unui profesor vienez, în 1892, pleacă în Statele Unite pentru a lucra în echipele de modelatori şi cioplitori angajaţi în ornamentarea monumentelor arhitectonice ale „Oraşului alb" cum a fost numită Expoziţia Universală Columbiană din Chicago, deschisă în anul 1893 pentru a celebra împlinirea a 400 de ani de la descoperirea Americii de Cristofor Columb. Este însărcinat să supervizeze decorarea Palatului Agriculturii. În 1894 se mută la New York unde, în 1897 – anul când primeşte şi cetăţenia americană – este cofondator al Clubului Naţional de Artă, importantă organizaţie a plasticienilor din metropolă. În 1903, când era deja un artist cunoscut, se mută la St. Louis, pentru a-şi aduce aportul la decoraţia sculptată a unei noi manifestări internaţionale, Expoziţia Cumpărării Louisianei (Louisiana Purchase Exposition), pregătită pentru anul următor. Petrece zece ani în oraşul de pe malurile fluviului Mississippi unde fondează Gilda Artiştilor şi activează la Catedra de sculptură a Academiei de Arte Frumoase a Universităţii (University City Academy of Fine Arts). Este perioada când elaborează câteva lucrări teoretice pentru uzul studenţilor: *Plaster Casting* (1909), *Modeling from the Antique*, *Perspective* (1909), *Sculpture as a Factor in History* (Proceedings of the Mississippi Valley Historical Association for the Years 1908–1909). În 1913 se mută la Washington, D.C., unde devine un factor mobilizator al comunităţii artistice. Este fondator şi preşedinte al Centrului Artei Naţionale (National Art Center) şi al Clubului Artelor (Arts Club) din capitala federală. Din 1925 până la moarte trăieşte şi activează în New York. Deşi s-a stabilit definitiv în S.U.A. nu a întrerupt vreodată relaţiile cu ţara natală. Pentru magistrul său, Theodor Aman, avea o afecţiune de-a dreptul filială şi-i scria spre a-i împărtăşi succesele repurtate. În 1899 a oferit Pinacotecii bucureştene mulajul de gips al unei recente lucrări, *Durerea*, piesă ce făcea parte din complexul funerar al familiei Davis, pe care o finisa în acel moment la Florenţa. Va fi distins, în anul 1900, cu medalia Bene Merenti clasa I de către regele Carol I, care îl primeşte în audienţă, la Castelul Peleş. Ca bun român, se arăta grijuliu faţă de soarta conaţionalilor strămutaţi peste ocean astfel că, într-un număr din 1923 al periodicului *America*, publicat în Cleveland, îi sfătuia să înveţe bine limba engleză şi să se integreze în societatea americană, dar să nu uite nici un moment de unde au plecat şi să nu-şi repudieze limba maternă, obiceiurile şi tradiţiile strămoşeşti. Mare admirator al sculptorilor americani Augustus St. Gaudens, Daniel Chester French şi Gutzon Borglum, **G.J.Z.** va practica o sculptură monumentală de mare forţă evocatoare.

George Julian Zolnay, *Pierre de Laclade*, 1912,
foto Archive of American Art, Washington D.C.

Nefiind american din naştere şi, în consecință, imun la vechile animozități dintre Nord şi Sud, ce au mocnit încă multe decenii după încheierea Războiului Civil, a acceptat comenzi de lucrări comemorative dedicate eroilor Confederației Sudiste: mon. funerar al preşedintelui *Jefferson Davis* şi al fiicei sale *Winnie Davis*, bustul *generalului Thomas „Stonewall" Jackson*, *Mon. soldatului confederat*, *Sam Davis*, *Mon. Confederației*, monumentele generalilor *Francis Bartow* şi *Lafayette McLaws*. Spre a omagia devotatele doici din familiile plantatorilor bogați din Sudul de dinaintea conflictului fratricid, puternica organizație a „Fiicelor Confederației", îi comandă, în 1923, mon. *Mămica neagră* (*Black Mammy*), spre a fi amplasat pe Bd. Massachusetts, Washington, dar, din lipsă unui subsidiu guvernamental, lucrarea nu este realizată. **G.J.Z.** a avut şi o invenție care să uşureze turnarea sculpturilor într-un material solid dar mai uşor şi mai ieftin decât bronzul: o piatră sintetică pe care a numit-o „petronit", cunoscută şi sub termenul de „zol", de la numele său. Pentru University City din St. Louis a realizat, în 1909, o intrare monumentală – numită *Porțile oportunității* (Gates of Opportunity) – surmontate de doi lei gigantici, demni a sta alături de creațiile lui Antoine-Louis Barye. Tot pentru acel oraş, a ridicat, în 1912, mon. unuia dintre pionierii colonizării franceze în zonă şi fondator al acestui

avanpost al expansiunii spre Vest, *Pierre de Laclade*, pentru care îşi întocmise documentaţia la Paris, la Muz. Armatei. Pasionat de literatură şi de muzică – el însuşi fiind un excelent violonist –, va lucra busturile compo-zitorilor *Mozart*, *Beethoven*, *Schumann*, *Wagner* (toate din 1896), *Chopin* (1898) şi al poetului *Edgar Allan Poe* (University of Virginia, Charlottesville, 1899), folosind un modeleu puternic, expresiv. În Galeria Statuilor din Capitoliu se află o sculptură în bronz a căpeteniei indiene *Squoiah*, inventatorul alfabetului naţiunii Cherokee; lucrarea fusese începută de Vinnie Ream dar aceasta a decedat înainte de a o termina şi a fost finisată de **G.J.Z.** Tot el va realiza basoreliefurile de pe mon. funerar al sculptoriţei Vinnie Ream Hoxie şi al soţului acesteia, generalul Richard L. Hoxie din Cimtirul Naţional Arlington. După încheierea Primului Război Mondial, realizează o nouă lucrare de for public, *Memorialul Războiului*, cunoscut şi sub numele de *Soldatul căzut* sau de *Mama soldatului*, dezvelit în 1923, la Nashville. În acelaşi an, **G.J.Z.** face o vizită în România şi este primit în audienţă de regina Maria căreia îi oferă acelaşi mon. spre a fi turnat în bronz şi aşezat într-o piaţă din Bucureşti, pentru a omagia memoria soldatului necunoscut. Proiectul nu este finalizat din lipsă de fonduri. În 1929 execută o machetă pentru un ansamblu monumental dedicat preşedintelui *Woodrow Wilson* care, însă, nu va fi realizat în material definitiv.

Exp. colective: 1883, Bucureşti, Exp. cooperativă; 1885, Bucureşti, Sala Stavropoleos (împreună cu alţi doi concurenţi la pr. pentru străinătate ai Şcolii Naţionale de Arte Frumoase, Ion Bălănescu şi Alexandru Bănulescu; 1889, Viena, Academia Imperială de Arte; 1893, Chicago, World's Columbian Exhibition; 1904, St. Louis, Louisiana Purchase Exposition. **Artă publică**: 1891, Viena, frontonul bisericii St. Francisc Xavier, *Isus taumaturg*; 1899, Charlottesville, Virginia, *Edgar Allan Poe*; 1899, cimitirul Hollywood Cemetery, Richmond, Virginia, mon. funerar al preşedintelui *Jefferson Davis* şi al fiicei sale *Winnie Davis*; 1904, St. Louis, Missouri, *Sculptura primitivă şi sculptura modernă americană*; 1904, Nashville, Tennessee, *Mon. soldatului confederat*; 1904, New Orleans, Louisiana, bustul *generalului Thomas „Stonewall" Jackson*; 1907, Richmond, Kentucky, *Fântâna pionierilor*; 1908, Nashville, Tennessee, *Sam Davis*; 1909, St. Louis, Missouri, *Porţile oportunităţii*; 1910, Owensboro, Kentucky, *Mon. Confederaţiei*; 1912, St. Louis, Missouri, *Pierre de Laclade*; 1913, St. Louis, Missouri, *Mon. Confederaţiei*; 1913, New Bradford, Massachusetts, *Mon. muncii*; 1914, Savannah, Georgia, mon. generalilor *Francis Bartow* şi *Lafayette McLaws*; 1914, San Francisco, California, *Industria şi Comerţul* pe faţada Vămii; 1915, Washington, D.C., *Educaţia academică*, *comercială şi manuală*, basorelief pe faţada Şcolii Centrale; 1915, Cimitirul Naţional Arlington, Washington, D.C., basoreliefurile de pe soclul mon. funerar al sculptoriţei *Vinnie Ream Hoxie* şi al soţului ei, generalul *Richard L. Hoxie*; 1917, Washington, D.C., *Sequoyah*; 1921, Nashville, Tennessee, reconstituirea metopelor şi a frontonului Panteonului local; 1923, Nashville, Tennessee, *Memorialul Războiului*; 1923, *Black Mammy* (nerealizat); 1925, Memphis, Tennessee, metopele de la James Lee Memoiral Academy of Arts; 1929, *Memorialul preşedintelui Woodrow Wilson* (nerealizat). **Bibl**.: Bénézit 1966; Thieme-Becker; *Who's Who in America*, 1948–1949; *The National Cyclopaedia of American Biography*, 1951. – James M. Goode, *The Outdoor Sculpture of Washington*, *D.C.*, 1974; Ionescu 1999. – Mark

Kelly Graves, în *The New Age*, vol. X, no. 1, January 1909, p. 19–24; A. Popovici, în *America*, nr. 163, 12 iulie 1923; Adrian Silvan Ionescu, în *RRHA*, Serie Beaux-Arts, Tome XLVIII, 2011, p. 27–50. **A.S.I.**

ZUAF (DAVID) Lelia (Lellya). **Studii**: 1942–1945?, Şcoala de Arte pentru Evrei, Bucureşti, cu M.H. Maxy. 1948, absolvă Academia de Belle-Arte, cu Cornel Medrea. **Premii**: 1952, pr. de stat; 1964–1965; 1967, pr. UAP; 1998, pr. Pinchas Shif (Israel); 2007, pr. Haim şi Sara Ianculovici (România).

Debutează în epoca de constituire a realismului socialist în România şi se specializează mai ales în portret (*Jean Steriadi*, *C.I. Parhon*, *Rudolf Schweitzer-Cupăna*). În tematica aceleaşi perioade se regăsesc personaje generice precum *Muncitor*, *Tânăr comunist*, *Alergător*; reprezentarea este plină de forţă combinând idealizarea eroică cu observaţia realistă. La sfârşitul anilor 1960, maniera sa de a face portrete se îndepărtează de detaliul realist şi virează spre un anume exotism şi primitivism. În 1972 se stabileşte la Haifa în Israel. Sculptura ei se schimbă din nou, de această dată renunţând complet la figurativ. Face obiecte cu forme organice a căror funcţie primară pare a fi integrarea/identificarea cu natura.

Lelia Zuaf, *Arta*, Bacău, Casa de Cultură,
foto Cosmin Ungureanu

Exp. personale: 1990, Pennarden (Olanda), Gal. de Artă [cat.]; 1991, Ville d'Avray, Centrul Cultural „Le Colombier"; 1960, Moscova, Exp. de sculptură românească; 1966, 1967, 1970, Bucureşti, Bienala de pictură şi sculptură; 1998–1999, Amsterdam, Gal.

Vromans; 2001, Haifa. **Exp. colective**: 1948–1972, Bucureşti, exp. anuale de stat; exp. de artă românească în străinătate: 1953–1954, Berlin [cat.], 1958, Moscova [cat.]; 1954, Bienala de la Veneția; 2005, Bucureşti, Gal. Allianz Țiriac, *După 60 de ani* [cat.; exp. cu colege de la clasa M.H. Maxy de la Şcoala de Arte pentru Evrei]. **Artă publică**: 1956, Bucureşti, Parcul Herăstrău, *Fr. Chopin* (bust, împreuna cu Andrei Ostrap); 1958, Bucureşti, Stadionul Dinamo, *Alergătorul* (o replică a fost amplasată la Constanța în 1961); 1960, Piteşti, *Mamă cu copii* (distrusă); 1961, Bucureşti, Gh. Cobălcescu; 1962, Eforie Nord, *Cutezanța*; 1966, Bacău, *Arta şi cultura*; Ierusalim, *Theodor Herzl* (bust). **Muzee**: Bucureşti, MNAC; MNAR; Constanța, Muz. de Artă; Galați, Muz. de Artă Vizuală. **Bibl.**: Vollmer; Jianu 1986. – Oprescu 1954. – Liana Maxy, *Punctele mele cardinale*, Tel Aviv, 1994. – Ionel Jianu, în *Arta plastică*, nr. 2, 1954, p. 20; Petru Comarnescu, în *Arta plastică*, nr. 4, 1955, p. 38; Mircea Popescu, în *Arta plastică*, nr. 1, 1956, nr.1, p. 21;***, în *Arta*, 1, 1963, p. 5 [Probleme ale artei monumentale]. – http://doinaanghel.com/lelia_zuaf. **I.C.**

INDEX ARTIŞTI

H

HAN Oscar 17
HANDEL Kurtfritz 19
HARIGA AVRAMESCU Elena 20
HEGEL Vladislav 21
HETTE Elly 23
HETTE Richard 23
HOCIUNG Florica Felicia 25
HORVATH Gheorghe 25
HRIB Teodor 26
HUNYADI Ladislau 27

I

IACOB Costel 29
IANCHELEVICI Idel 30
IANCUȚ Ion 31
IAȚEŞEN Mihai-Cosmin 32
IGIROŞANU Horia 33
IGNAT Mircea 34
IGNAT Radu Mircea 35
ILAŞ Elena Nicoleta 36
ILFOVEANU Adrian-Alexandru 37
ILICA Veturia 38
ILIE Mircea 39
ILIE Pavel 40
ILIESCU Aristide 41
ILIESCU Cristina 42
ILIESCU Octav 42
ILIESCU-CĂLINEŞTI Gheorghe 43
ILINA Eugen 45
ILIOPOLOS Iorgos 46
IOAN Florica 47
IONESCU Dumitru 48
IONESCU T. Nicolae 48
IONESCU Theodor 49
IONESCU-VALBUDEA Ştefan 49
IONESCU VARO Vasile 51
IONIȚĂ Adrian 52
IONIȚĂ Costin 53
IONIȚĂ ROGOZ Corina 54
IORDACHE Constantin 54
IORDĂNESCU Ion 55
IRIMESCU Ion 56
ISTUDOR Mihai Vasile 59
IŞTOC Ionel 60
IVAN Vasile 61
IZSÁK Martin 61

J

JACOBI Peter 64
JALEA Ion 66
JECZA Peter 69
JIGA Ion 70
JURAVLE Dumitru 71

K

KASSARGIAN Ioana 73
KAZNOVSCHI Ernest 74
KISS Levente 74
KIȚULESCU Teodora 76
KOCSIS Elöd 76
KOCSIS Rudolf 77
KOLOZSI Tibor 79
KONDRÁK Károl 80
KOPPÁNDI József 80
KORONDI Jenö 81
KÓS András 82
KÓSA HUBA Ferenc 84
KOTZEBUE Lydia 85
KOVÁCS Ernest 86
KRUCH Nicolae 87
KULCSÁR Béla 87

L

LADEA Ion 89
LADEA Romul 90
LAZĂR Dorio 92
LĂZUREANU Ionela 93

LERCHNER Iulia 93
LEIZĂR Martin 94
LEONIDA Gheorghe 94
LEONOVICI Boris 95
LEONTE Marius 96
LIE Doina 97
LIUBA Alexandru 98
LORINCZ Lehel 98
LÖWITH Marc Egon 99
LUCACI Constantin 101
LUNGU Eugen 102
LUPEA Dorin 102
LUPU Alexandru 104

M

MACOVEI Ştefan 105
MAITEC Ovidiu 105
MANU Gheorghe 107
MARCHIŞ Alexandru 107
MARCU Gheorghe 108
MARCU Mihai 110
MARCU Mihai jr. 111
MARDALE Octavian 111
MARIANOV Miodrag Bata 112
MARIN Filip 113
MARIN Florin Lucian 115
MARINA Andrei 116
MARINESCU Vasilica 117
MARINETE Constantin 118
MÁRKOS András 118
MATEESCU Dan 119
MATEESCU Ion 121
MATEESCU Patriciu 122
MATHE Iosif 123
MATTIS TEUTSCH Hans 123
MAXIM Octavian 126
MĂGHERUŞAN Virgil 127
MĂȚĂUANU Dumitru 127
MÂNDRESCU Ion Constantin 128
MEDREA Cornel 129
MEDRUȚ Ioan 131
MEIU Mihai 133
MEIU Valentin 133
MENCZEL Linda Saskia 134
MERCEA Pavel 135
MEREANU Emil 136
MERLOE Peer 138
MICLESCU Horia 138
MIHAI Mihai 139
MIHAIL Laurențiu 139
MIHĂESCU Răzvan-Paul 140
MIHELE Ioan 141
MIKLOS Margareta 142
MINCU Niculae Răzvan 142
MINEA Grigore 143
MIRA Nicolae 144
MIREA D. Dimitrie 144
MOCAN Liviu 145
MOCANU Mircea 146
MOGA Radu 147
MOGOŞANU Laurențiu 147
MOLDOVAN Cosmin Florin 148
MOLDOVAN George 149
MOLDOVAN Romeo 150
MOLDOVAN Simion 150
MOLDOVAN Traian 151
MORAR Dorel David 153
MORARU Radu 154
MOSCOVICI-FAINSILBER Fanny 155
MOȚU Nistor 156
MURARIU Bogdan 156
MURARIU Irina Ramona 157
MUREŞAN Gheorghe 157
MUREŞIANU Traian 158
MURNU Ion Lucian 159

N

NANCU Alexandru 161
NATRA Sonia 162
NĂSTASE Iustin 163
NĂSTĂSESCU Vasile 163
NĂSTUREL Tamara 164
NEAG Valer 165
NEAGU Paul 166
NEMETH Anton 169
NICĂPETRE 169
NICODIM Ion 170
NICOLAE-MUTIŞ Petre Minea 173
NICOLIN Constantin 173
NOUR Gheorghe 174

O

OLARIU Iulian 176
OLARIU Octavian 177
OLOS Mihai 178
OLTEANU Aurel 179
ONIȚĂ Iulia 180

ONOFREI Mihai 182
ONUȚ Vasile 183
ORBAN Andrei Aron 184
ORGONAŞ Andrei 184
ORLOWSKI-BALOGH Edith 185
ORZA Mircea 186
OSTAP Andrei 186

P

PACIUREA Dimitrie 188
PAINA Dumitru 195
PALEOLOGU Ciprian 196
PAMFIL Alexandru 197
PAMFIL Alexandru jr. 198
PANAITE Aurel Virgil 198
PANAITESCU Rodica 199
PARASCHIV Alexandru 200
PASCU Eugen 201
PASCU-GOIA Nicolae 202
PASIMA Dumitru 202
PATRICHE Răzvan 203
PATRICHI-SMULȚI Grigore 204
PAUL Eugen 205
PAVELESCU-DIMO Dumitru 206
PĂCURAR Mihai 207
PĂDURARU Neculai 208
PĂSAT Alexandru 209
PÂRVAN Ioan 211
PÂRVAN POMPILIU Octavian 212
PÂRVU Adrian 212
PENTELESCU Cristian 214
PERVOLOVICI Romelo 215
PETRAŞCU Milița 216
PETRE Marian 219
PETRE Slavenca 220
PETROVITS István 221
PLEŞA Carol 221
POKORNY Attila 222
POLIZU-MICŞUNEŞTI Sanda 223
POMPILIU Clement 223
POP Zoe Ana 224
POPA Damian Ion 225
POPESCU Adriana 226
POPESCU Paul 227
POPESCU-RACOTĂ Rodica 228
POPOVICI Adrian 228
POPOVICI Constantin 229
POPOVICI Ion Grigore 231
PORUMBARU Olga 233
PREDESCU Vladimir 233
PRICOPESCU Emil 234
PROCOPAN Nicolae 235
PURCARU George Sorin 236
PUŞCARIU Radu 236
PUSKAS Sándor 237

R

RADU Dumitru 239
RADU Silvia-Elena 240
RAȚĂ Bogdan 241
RĂCHITĂ Leonard 242
RĂCHIȚEANU Carmen 243
RĂDULESCU Dinu 244
RĂDUȚĂ Cristian 245
REVESZ Andrei 246
RIZEANU Vasile 247
ROMAN Mircea 248
ROMAN Viktor 250
ROŞU Nicolae 252
RUBLETZKY Geza 253
RUS Ana 254
RUS-BATIN Vasile 255
RUSEN Mihai Ionuț 256
RUSU Ilie 257
RUSU Şerban 257
RUSU Ştefan 258
RUSSU Liviu 259
RUŞI Titus Emil 261

S

SANDU Liviu Adrian 262
SÁNTA Csaba 263
SANTHA Ginette 263
SAULEA Cosmin 264
SAVA Marian 265
SAVARGIN Savu-George 265
SĂBIESCU Spiru 266
SĂLIŞTE Sergiu 267
SCHIRLIU Constantin 268
SCHMIDT FAUR Ion 269
SCHULMANN Maximilian 270
SCHWARZ Ladislau 271
SCRIPCARIU Virgil 271
SCUTARU Elena 272
SCUTARU Marcel 273
SEMENESCU Valeriu 274
SEROVA Elena 276

SERTH David 276
SEVERIN Alexandru 277
SEVERINEANU VULPE Ana 278
SICLODI Manuela 279
SIMIONESCU Filofteia 280
SIMIONESCU Ovidiu 281
SIREȚEANU Costache Gavril 282
SLAVU Grégoire Stanislas 283
SMĂU Lucian 284
SPAETHE Oscar 285
SPĂTARU Mircea 286
STANCA PAMFIL Rodica 287
STĂNESCU Gheorghe 288
STĂNESCU Gheorghe 289
STĂNESCU Mihai-Cornel 289
STĂNESCU SURDU Elena 291
STERN Hedda 291
STEURER Iosif 292
STOENESCU Roua 293
STOIANOV Sava 294
STOICA Nicolae 295
STORCK Carol 295
STORCK Frederic 297
STORCK Karl 299
STREJAC Florin 301
STURDZA Olga 302
SUCIU Daniel 303
SZAKATS Bela 303
SZEDERJESI András 304
SZERVÁTIUSZ Jenö 305
SZERVÁTIUSZ Tibor 307
SZOBOTKA Andrei 308

Ş

ŞAPTEFRAȚI Niculae 310
ŞERBAN Dumitru 311
ŞEU Ioan 313
ŞEVȚOV Anton Constantin 314
ŞTEFĂNESCU Mircea 315
ŞULSCHI Vladimir 316

T

TASI Iosif Ştefan 317
TĂNASE Ionel 318
TĂNĂSESCU Florentin 319
TEPŞAN Carmen 319
TEREC Aurel 320
TERESCENCO Gheorghe 321
THEMELI Constantin 322
TIRON Napoleon 322
TÎRNOVAN Ari-Vid 324
TOLAN Ioan 325
TÖRÖS Gábor 325
TUDOR Gheorghe 327
TUDORACHE Lucian 327
TURCU Gheorghe 328
TURCU Iuliana 330
TUREATCĂ Ion 330

Ț

ȚĂRAN Lucian 332
ȚUCULESCU Adina 333

U

UNGUREANU Rodica 334
USINEVICIU Alexandru 335

V

VARGA Luigi Ştefan 336
VARTIC Gheorghe 336
VASILESCU Gheorghe 337
VASILESCU Paul 338
VASILIU-FALTI Vasile 339
VĂDEANU Adrian 340
VĂTĂMANU Mihai 340
VÂLCEANU BREZA Mara 341
VEDEŞ Vasile 341
VELCESCU Cornelia 342
VETRO András 343
VETRO Artur 344
VIDA Gheza 346
VIDALI Temistocle 349
VITROEL Emil 349
VLAD Aurel 350
VLAD Ion 352
VLAD-LOT Elena 353
VLASIU Ion 354
VOINEA Ilarion 357
VORNICU Gheorghe 358
VRÂNCEANU Mugurel Aurelian 358

W

WAGNER Mihai 360

Z

ZAHARIA Gheorghe 361
ZAMFIRESCU Teodor 361
ZĂRNESCU Gheorghe 363
ZIDARU Marian 365
ZIDARU Victoria 365
ZOLNAY George Julian 366
ZUAF Lelia 370

CREDITE FOTOGRAFICE

Radu Albu-Comănescu, Carin Băban, Ruxanda Beldiman, Alvaro Botez, Romeo Botez, Sorin Chițu, Cora Fodor, Radu Ignat, Adrian Ioniță, Costin Ioniță, Peter Jacobi, Marius Leonte, Gheorghe Marcu, Ovidiu Matiu, Octavian Maxim, Linda Saskia Menczel, Aurelia Mocanu, Dorel David Morar, Gheorghe Mureşan, Alexandru Nancu, Octavian Olariu, Dumitru Paina, Ciprian Paleolog, Răzvan Patriche, Cristian Pentelescu, Florin Petcu, Attila Pokorny, Zoe Pop, Bogdan Rață, Cristian Răduță, Mihai Rusen, Şerban Rusu, Marina Sabados, Elena Scutaru, Marcel Scutaru, Manuela Siclodi, Grigore Slavu, Tudor Stavilă, Dumitru Şerban, Iosif Tasi, Cosmin Ungureanu.

INSTITUȚII: Archives of American Art Washinton D.C. (George Julian Zolnay Papers); Casa de Licitație Alis, Bucureşti; Casa Mureşenilor, Braşov; Galeria Dialog, Bucureşti; Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu", Bucureşti; Muzeul Național de Artă al României, Bucureşti; Muzeul Național de Artă Contemporană, Bucureşti; Muzeul de Artă, Cluj-Napoca; Muzeul de Artă, Constanța; Muzeul de Artă Vizuală, Galați; Muzeul Florean, Baia Mare.

PUBLICAȚII: *Encicl. art. rom. cont.*, Ciucă 2009, Postolache 1973, Stoica 2007, *Arta*, *Artă şi tehnică grafică*, *Salonul Oficial* [cat.], *Sângeorz* 2006.

**EDITAT CU SPRIJINUL AUTORITĂȚII NAȚIONALE
PENTRU CERCETARE ŞTIINȚIFICĂ**